

**UCHWAŁA NR XVII/179/2025
RADY GMINY JASŁO**

z dnia 22 maja 2025 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.), art. 34 ust. 5 i ust. 6 pkt 2 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 1079 z późn. zm.) oraz zgodnie z zapisami Porozumienia międzygminnego z dnia 7 lutego 2023 r. w sprawie powołania Związku ZIT, mającego na celu współpracę jednostek samorządu terytorialnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasła, służącemu realizacji zadań w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (Dz. Urz. Woj. Podkarpackiego z 2023 r, poz. 1105), zmienionego aneksem z dnia 6 lipca 2023 r. (Dz. Urz. Woj. Podkarpackiego z 2024 r, poz. 827)

Rada Gminy Jasło uchwała, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło stanowiącą załącznik nr 1 do niniejszej uchwały wraz z Prognozą Oddziaływania na Środowisko Strategii ZIT MOF Jasło stanowiącą załącznik nr 2 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały zleca się Wójtowi Gminy Jasło.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Jasło

Krzysztof Brągiel

STRATEGIA ZINTEGROWANYCH INWESTYCJI TERYTORIALNYCH MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO JASŁO

2025

Opracowanie

MOF Jasło

Spis treści

Wprowadzenie	4
1. Podstawa prawna strategii ZIT	5
2. Synteza diagnozy obszaru realizacji ZIT	8
2.1 Definicja obszaru wsparcia	8
2.2 Powiązania gospodarcze, społeczne i środowiskowe w MOF Jasło	12
2.3 Analiza SWOT	19
2.4 Potencjały, problemy i wyzwania rozwojowe MOF w wybranych obszarach tematycznych	22
2.4.1 Ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych	23
2.4.2 Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury	38
2.4.3 Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych	70
2.4.4 Zintegrowany i efektywny system publicznego transportu zbiorowego na terenie miast i ich obszarów funkcjonalnych	82
3. Założenia planistyczne w ZIT MOF Jasło	97
3.1 Cele realizowane w ramach ZIT wraz z kierunkami działań	97
3.2 Uzasadnienie logiki ZIT i matryca Strategii ZIT	103
4. Poziom operacyjny	108
4.1 Lista projektów podstawowych wybieranych w sposób niekonkurencyjny	108
4.2 Lista projektów podstawowych wybieranych w sposób konkurencyjny	115
4.3 Lista projektów komplementarnych	117
5. Założenia wdrożeniowe	121
5.1 System realizacji Strategii	121
Warunki realizacji ZIT	121
Monitoring	124
Ewaluacja	125
5.2 Komplementarność opracowania	126
5.3 Opis udziału partnerów w przygotowaniu Strategii i jej realizacji	131
6. Źródła finansowania	134
7. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko	135
Spis grafik, tabel i wykresów	136
Załącznik nr 1 Analiza potrzeb na usługi kulturalne obejmująca budowę nowych obiektów infrastruktury kultury w gminach wchodzących w skład Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło	137
Załącznik nr 2 Raport z konsultacji społecznych	137

Wprowadzenie

Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło (ZIT MOF Jasło) to kluczowy dokument operacyjny, którego celem jest skoordynowanie działań między jednostkami samorządowymi wchodzącymi w skład tego obszaru. Głównym założeniem przedmiotowego dokumentu jest realizacja zintegrowanych projektów, które oddziałują na cały obszar funkcjonalny, wspierając jego rozwój, wzmacniając poziom konkurencyjności w regionie oraz przeciwdziałając wyzwaniom, które zostały zidentyfikowane w ramach przeprowadzonej diagnozy strategicznej.

W perspektywie finansowej Unii Europejskiej na lata 2021-2027, dla miejskich obszarów funkcjonalnych, w tym także Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasła (MOF Jasło), przewidziane jest wsparcie finansowe w ramach mechanizmu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT). Mechanizm ZIT umożliwia realizację projektów o charakterze zintegrowanym, które służą rozwiązaniu zdiagnozowanych problemów, a jednocześnie pomagają w pełni wykorzystać potencjały regionu. Wdrażanie mechanizmu ZIT oraz uzyskiwanie dofinansowania dla projektów realizowanych w MOF Jasła odbywa się w oparciu o Program Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027. Program został zatwierdzony decyzją Komisji Europejskiej z dnia 2 grudnia 2022 r. nr C(2022) 8692 oraz przyjęty Uchwałą Nr 445/9205/22 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 20 grudnia 2022 r. Wsparcie w ramach tego programu dedykowane jest dla 11 MOF w województwie. Zakres dedykowanej im interwencji dotyczy działań w ramach zrównoważonej turystyki, kultury, dziedzictwa naturalnego, fizycznej odnowy i bezpieczeństwa publicznego oraz uzbrajania terenów inwestycyjnych, które stanowiąc będą odpowiedź na zidentyfikowane wspólne potrzeby, problemy i wyzwania rozwojowe obszaru realizacji ZIT.

Mechanizm ZIT dla Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło pełni istotną rolę w realizacji długoterminowych celów rozwojowych, zwiększając spójność społeczną, gospodarczą i przestrzenną tego obszaru. Poprzez zintegrowane podejście do realizacji projektów, możliwe jest skuteczniejsze zarządzanie dostępem do funduszy europejskich, ale także zapewnienie, że inwestycje te będą w pełni odpowiadały na lokalne potrzeby i wyzwania, a zasięg oddziaływania będzie obejmował cały MOF. Realizacja projektów w ramach ZIT przekłada się na poprawę jakości życia mieszkańców, m.in. dzięki poprawie dostępności usług, w szczególności kulturalnych, tworzenie warunków do integracji i wypoczynku mieszkańców czy rozwój gospodarczy poprzez wsparcie sektora turystyki. Dzięki wykorzystaniu potencjałów rozwojowych obszaru oraz poszczególnych gmin, ZIT stwarza szansę na zrównoważony rozwój całego MOF, który będzie konkurencyjny na tle innych regionów w Polsce.

1. Podstawa prawna strategii ZIT

Miejskie obszary funkcjonalne w perspektywie finansowej UE 2021-2027 mogą wykorzystać instrument Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, do realizacji projektów zintegrowanych dofinansowanych z pieniędzy unijnych. Zintegrowane Inwestycje Terytorialne należą do instrumentów rozwoju terytorialnego, a ich idea uwzględnia oddziaływanie projektów na obszar szerszy niż jedna gmina – mianowicie na obszary funkcjonalne. W przypadku województwa podkarpackiego zakres przestrzenny ZIT obejmuje 11 Miejskich Obszarów Funkcjonalnych. Wśród obszarów strategicznej interwencji (OSI) w województwie podkarpackim wskazuje się, zgodnie ze Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) 11 miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze. W grupie tych miast znajduje się miasto Jasło¹, które stanowi również jeden z regionalnych biegunów wzrostu w województwie. Miejski Obszar Funkcjonalny Jasło składa się z 6 jednostek samorządu terytorialnego, mianowicie: miasta Jasła, gminy miejsko-wiejskiej Kołaczyce oraz gmin wiejskich: gmina Jasło, gmina Skotyszyn, gmina Tarnowiec oraz gmina Dębowiec.

Poniżej zestawiono dokumenty stanowiące podstawę prawną realizacji instrumentu ZIT dla MOF Jasło:

- Umowa Partnerstwa dla realizacji Polityki Spójności 2021-2027 w Polsce,
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej,
- Ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (Dz. U. 2022 r. poz. 1079),
- Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027,
- Program Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027,
- Strategia Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030,
- Porozumienie międzygminne z dnia 7 lutego 2023 r. w sprawie powołania Związku ZIT, mającego na celu współpracę jednostek samorządu terytorialnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło, służącemu realizacji zadań w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.

---

¹ Miasto kryzysowe (silne powiększanie niekorzystanego dystansu, zła sytuacja społeczno-gospodarcza)

Strategia ZIT MOF Jasło będąca strategią terytorialną, zgodnie z zapisami art. 34 ust. 15 ustawy wdrożeniowej powinna zawierać:

- syntezę diagnozy obszaru realizacji ZIT wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych,
- cele, które mają być zrealizowane w ramach ZIT, uwzględniające podejście zintegrowane, oczekiwane wskaźniki rezultatu i produktu, powiązania z właściwym programem,
- listę projektów wraz z informacją na temat sposobu ich wyboru oraz powiązania z innymi projektami,
- źródła finansowania,
- warunki i procedury obowiązujące w realizacji Strategii ZIT,
- opis procesu zaangażowania partnerów społecznych i gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób ze specjalnymi potrzebami, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem Strategii ZIT oraz sprawozdanie z jego konsultacji społecznych.

Przedmiotowa strategia jest zgodna z przywołanymi dokumentami oraz zawiera wszystkie wskazane wyżej, obowiązkowe elementy dla Strategii ZIT.

Zgodnie z art. 34 ust. 4 ustawy wdrożeniowej, ZIT są realizowane w wybranych obszarach tematycznych, które wskazane są w regionalnych lub krajowych programach. Dla MOF Jasła istotny jest jak wskazano wcześniej: Program Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027. Szczegółowy Opis Priorytetów Programu Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027 wskazuje, że w ramach FEP 2021-2027 planuje się realizację projektów zintegrowanych obejmujących następujące rodzaje projektów:

- Projekty wybierane w sposób niekonkurencyjny
  - Priorytet 6 ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY TERYTORIALNIE Działanie 6.1 Zrównoważony rozwój miejskich obszarów funkcjonalnych Cel szczegółowy5(i):
    - ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych
    - ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury
    - ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa naturalnego i ekoturystyki poza obszarami Natura 2000
    - fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych

- uzbrajanie terenów inwestycyjnych
- Projekty wybierane w sposób konkurencyjny
  - Priorytet 3: MOBILNOŚĆ MIEJSKA Działanie 3.1 Zrównoważona mobilność miejska Cel szczegółowy 2(viii):
    - zintegrowany i efektywny system publicznego transportu zbiorowego na terenie miast i ich obszarów funkcjonalnych

2. Synteza diagnozy obszaru realizacji ZIT

Synteza diagnozy stanowi obowiązkowy element Strategii ZIT. Z uwagi na specyfikę mechanizmu ZIT i możliwych obszarów tematycznych wybranych w ramach FEP 2021-2027 do dofinansowania, przygotowując syntezę diagnozy skupiono się w szczególności na wybranych obszarach tematycznych, w ramach których zauważa się kluczowe deficyty i problemy. Dodatkowo w celu uszczegółowienia i pogłębienia informacji dotyczących wybranych obszarów przeprowadzono badania ankietowe wśród mieszkańców gmin oraz turystów odwiedzających MOF Jasło, z zakresu zapotrzebowania na usługi kulturalne i turystyczne. Ponadto informacje przedstawione w syntezie stanowią wynik spotkań z gminami wchodzącymi w skład MOF Jasło, w ramach których wskazywały one realne potrzeby i problemy, których ich dotyczą, jak również wpływają na sytuację widoczną w całym MOF Jasło. W celu nakreślenia ogólnej sytuacji MOF Jasło przygotowano kompleksową analizę SWOT, której zasięg obejmuje wszystkie sfery (społeczną, gospodarczą i przestrzenną) i aspekty, a nie tylko te dedykowane typom projektów realizowanych w ramach ZIT.

Niniejszy rozdział składa się z następujących podrozdziałów:

- 2.1 Definicja obszaru wsparcia – w podrozdziale zawarto podstawowe informacje i statystyki dotyczące obszaru wraz z przedstawieniem informacji na temat poszczególnych gmin i całego MOF Jasło, zawartych w dokumentach na poziomie regionalnym.
- 2.2 Powiązania gospodarcze, społeczne i środowiskowe w MOF Jasło – podrozdział ukazuje powiązania funkcjonalne wewnątrz MOF Jasło i pomiędzy poszczególnymi gminami.
- 2.3 Analiza SWOT – analiza przedstawia w sposób kompleksowy sytuację MOF Jasło i zidentyfikowane mocne i słabe strony, jak również szanse i zagrożenia pojawiające się w otoczeniu.
- 2.4 Potencjały, problemy i wyzwania rozwojowe MOF Jasło w wybranych obszarach tematycznych – podrozdział zawiera informacje zawężone do obszarów tematycznych w ramach, których może być realizowana interwencja ZIT, zgodnie z zapisami FEP 2021-2027.

2.1 Definicja obszaru wsparcia

Miejski Obszar Funkcjonalny Jasła położony jest w południowo-zachodniej części województwa podkarpackiego, przy granicy z województwem małopolskim. Peryferyjne położenie obszaru, na styku dwóch województw (podkarpackiego i małopolskiego), a tym samym oddalenie od głównych ośrodków tych województw – Rzeszowa, Tarnowa i Krakowa, może wpływać na niższą dostępność komunikacyjną oraz ograniczenie dostępności do usług, w tym usług wyższego rzędu, co przekłada się na konieczność rozwoju obszaru MOF Jasło, w celu zaspokajania potrzeb mieszkańców.

MOF Jasto obejmuje swoim zasięgiem gminy, które wchodzi w skład powiatu jasielskiego. Powierzchnia obszaru wynosi około 418 km², z czego największa jest gmina Jasto, mająca 93 km², co stanowi 22,2% całego MOF. W 2023 r. MOF Jasto zamieszkiwało blisko 87 tysięcy mieszkańców, z czego najwięcej – 37,6% w mieście Jaśle, stanowiące rdzeń obszaru funkcjonalnego. W 2019 r. liczba ludności obszaru wynosiła 90 678, zatem w ostatnich pięciu latach odnotowano zmniejszenie liczby ludności. Poniżej zestawiono powierzchnię poszczególnych gmin wchodzących w skład MOF wraz z liczbą ludności.

Tabela 1 Liczba ludności i powierzchnia obszaru MOF Jasto w 2023 r.

Jednostka	Liczba ludności	% ludności	Powierzchnia [km ²]	% powierzchni	Gęstość zaludnienia [os/km ²]
Miasto Jasto	32 727	37,6%	37	8,9%	884,5
Gmina Dębowiec	8 771	10,1%	86	20,6%	102,0
Gmina Jasto	15 934	18,3%	93	22,2%	171,3
Gmina Kołaczyce	8 590	9,9%	61	14,6%	140,8
Gmina Skołyszyn	11 971	13,8%	78	18,7%	153,5
Gmina Tarnowiec	8 998	10,3%	63	15,1%	142,8
MOF Jasto	86 991	100,0%	418	100,0%	208,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Jasto zgodnie z zapisami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego (PZPWP) – Perspektywa 2030 jest miastem o dobrych podstawach rozwoju, ze względu na sytuację społeczno-ekonomiczną. Jest jednym z ważnych ośrodków przemysłowych w województwie. Jednakże zaklasyfikowane zostało ono do grupy miast tracących funkcje społeczno-gospodarcze, co wskazuje na konieczność podjęcia działań w celu zminimalizowania negatywnych skutków tego procesu.

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego zidentyfikowano obszary funkcjonalne o znaczeniu ponadregionalnym oraz regionalnym, w które wpisują się gminy województwa, w tym gminy należące do MOF Jasto. Poniżej wskazano obszary, w które wpisują się poszczególne gminy.

Tabela 2 Obszary funkcjonalne, w które wpisują się gminy MOF

Gmina	Obszary funkcjonalne o znaczeniu ponadregionalnym	Obszary o znaczeniu regionalnym
Miasto Jasto	<ul style="list-style-type: none"> Górski Obszar Funkcjonalny Przygraniczny Obszar Funkcjonalny 	<ul style="list-style-type: none"> Obszar Funkcjonalny Kotliny Jasielsko-Krośnieńskiej
Gmina Dębowiec	<ul style="list-style-type: none"> Wiejski Obszar Funkcjonalny wymagający wsparcia procesów rozwojowych Górski Obszar Funkcjonalny Przygraniczny Obszar Funkcjonalny 	<ul style="list-style-type: none"> Bieszczadzko-Beskidzki Obszar Funkcjonalny
Gmina Jasto	<ul style="list-style-type: none"> Wiejski Obszar Funkcjonalny uczestniczący w procesach rozwojowych Górski Obszar Funkcjonalny Przygraniczny Obszar Funkcjonalny 	<ul style="list-style-type: none"> Obszar Funkcjonalny Kotliny Jasielsko-Krośnieńskiej
Gmina Kołaczyce	<ul style="list-style-type: none"> Górski Obszar Funkcjonalny Przygraniczny Obszar Funkcjonalny 	<ul style="list-style-type: none"> Obszar Funkcjonalny Pogórzy Karpackich

Gmina	Obszary funkcjonalne o znaczeniu ponadregionalnym	Obszary o znaczeniu regionalnym
	<ul style="list-style-type: none"> Wiejski Obszar Funkcjonalny uczestniczący w procesach rozwojowych (tylko obszar wiejski gminy) 	
Gmina Skołyżyn	<ul style="list-style-type: none"> Wiejski Obszar Funkcjonalny wymagający wsparcia procesów rozwojowych Górski Obszar Funkcjonalny Przygraniczny Obszar Funkcjonalny 	<ul style="list-style-type: none"> Obszar Funkcjonalny Kotliny Jasielsko-Krośnieńskiej
Gmina Tarnowiec	<ul style="list-style-type: none"> Wiejski Obszar Funkcjonalny uczestniczący w procesach rozwojowych Górski Obszar Funkcjonalny Przygraniczny Obszar Funkcjonalny 	<ul style="list-style-type: none"> Obszar Funkcjonalny Kotliny Jasielsko-Krośnieńskiej

Źródło: opracowanie własne

Gminy MOF Jasło wpisują się w trzy rodzaje obszarów funkcjonalnych zidentyfikowanych na poziomie ponadregionalnym - Górski Obszar Funkcjonalny, Przygraniczny Obszar Funkcjonalny oraz Wiejski Obszar Funkcjonalny (w tym wymagający wsparcia procesów rozwojowych i uczestniczący w procesach rozwojowych). W przypadku wiejskich obszarów jako priorytet rozwojowy wskazuje się stwarzanie warunków do poprawy jakości życia mieszkańców oraz ich wielofunkcyjny rozwój. W przypadku górskiego obszaru funkcjonalnego istotna jest aktywizacja społeczno-gospodarcza w oparciu o potencjał przyrodniczo-kulturowy, natomiast przygraniczny obszar funkcjonalnym powinien skupiać się na rozwoju usług, w tym o charakterze dystrybucyjnym i logistycznym, z uwzględnieniem potrzeb związanych z obronnością i bezpieczeństwem.

Na poziomie regionalnym gminy MOF Jasło wpisują się w obszar funkcjonalny Kotliny Jasielsko-Krośnieńskiej (4 gminy), Obszar Funkcjonalny Pogórzy Karpackich (1 gmina) oraz Bieszczadzko-Beskidzki Obszar Funkcjonalny (1 gmina). Dla poszczególnych obszarów wskazano następujące priorytety rozwojowe:

- Obszar Funkcjonalny Kotliny Jasielsko-Krośnieńskiej – Rozwój gospodarczy w oparciu o zasoby surowcowe i przemysł nowych technologii,
- Bieszczadzko-Beskidzki Obszar Funkcjonalny - Rozwój gospodarczo-społeczny w oparciu o potencjał przyrodniczy i kulturowy, w tym walory turystyczne i uzdrowiskowe,
- Obszar Funkcjonalny Pogórzy Karpackich - Wykorzystanie walorów naturalnych dla ożywienia społeczno-gospodarczego obszaru przez rozwój agroturystyki, rolnictwa oraz małej i średniej przedsiębiorczości.

Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2030 wskazuje Jasło, jako miasto posiadające potencjał w zakresie małych i średnich przedsiębiorstw w sektorze produkcyjnym i usługowym, mającym predyspozycje do powiązań gospodarczych ze Słowacją. W celu wzmocnienia roli Jasła jako bieguna wzrostu, należy wykorzystać ciężenia grawitacyjne z miastem Krosno w celu uformowania duopolu tych miast.

Obszary Strategicznej Interwencji (OSI) wskazane w Strategii rozwoju województwa – Podkarpackie 2030 zostały wyróżnione w oparciu o zintegrowanie dwóch podejść: krajowego i regionalnego oraz są spójne ze Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) oraz Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030. W ramach OSI krajowych wskazuje się obszary zagrożone trwałą marginalizacją, miasta średnie tracące funkcje społeczno – gospodarcze oraz Wschodnią Polskę. MOF Jasło z uwagi na swoje położenie wpisuje się w OSI Polska Wschodnia², a rdzeń obszaru został zidentyfikowany jako miasto średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, dla którego kluczowe jest wzmacnianie funkcji m.in. poprzez realizację zintegrowanych projektów w ramach ZIT MOF Jasło. Natomiast gminy Dębowiec, Kołaczyce, Skotyszyn i Tarnowiec zaliczają się do katalogu gmin zagrożonych trwałą marginalizacją. Gmina Jasło nie wpisuje się w żaden typ OSI wskazany na poziomie krajowym (oprócz OSI Polska Wschodnia).

Grafika 1 Położenie MOF Jasło na tle województwa podkarpackiego

Źródło: opracowanie własne.

² Tym samym MOF Jasło ma możliwość wsparcia w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027

2.2 Powiązania gospodarcze, społeczne i środowiskowe w MOF Jasło

Zgodnie z obowiązującymi przepisami w część diagnostyczna powinna zawierać informacje na temat wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych w ramach ZIT. W przedmiotowym rozdziale zidentyfikowano siłę oraz rodzaj powiązań w MOF Jasło, które mają wpływ na rozwój całego obszaru funkcjonalnego.

Powiązania społeczne

Powiązania społeczne między gminami MOF Jasło zbadano poprzez analizę przepływów migracyjnych ludności wewnątrz obszaru. W większości gmin MOF (wyjątek stanowi gmina Dębowiec) widoczne jest wyludnienie się, jednakże skala tego procesu jest najwyższa w rdzeniu obszaru, mianowicie mieście Jaśle. W ostatniej dekadzie (2014-2023) liczba ludności zmniejszyła się o 9,7%. Analiza salda migracji na 1000 mieszkańców, pokazuje, że we wszystkich gminach, oprócz gminy Jasło (saldo migracji na 1000 mieszkańców w 2023 r. wynosiło 1,2), wskaźnik kształtował się na poziomie ujemnym.

Poniżej przedstawiono migracje wewnętrzne ludności w 2023 r. wewnątrz MOF Jasło.

Tabela 3 Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według gminy poprzedniego i obecnego miejsca zamieszkania w 2023 r.

Gmina poprzedniego miejsca zamieszkania Gmina obecnego miejsca zamieszkania	Miasto Jasło	Dębowiec	Jasło	Kończone (miasto)	Kończone (obszar wiejski)	Skołyszyn	Tarnowiec	Suma napływu mieszkańców
Miasto Jasło	0	13	40	4	10	24	6	97
Dębowiec	17	0	-	0	-	0	6	23
Jasło	63	11	0	0	4	9	-	87
Kończone (miasto)	-	0	0	0	3	0	0	3
Kończone (obszar wiejski)	3	-	0	4	0	-	0	7
Skołyszyn	15	7	-	-	0	0	-	22
Tarnowiec	17	4	6	0	-	-	0	27
Suma odpływu mieszkańców	115	35	46	8	17	33	12	-

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS.

Jak można zauważyć najwięcej mieszkańców w 2023 r. wyprowadziło się z miasta Jasła (115 osób), a najmniej z miasta Kończone (8 osób). Największe przepływy widoczne są z miasta Jasła do gminy Jasło

(63 osoby). Mimo iż z miasta Jasła odnotowuje się największy odpływ ludności, w 2023 r. napływ nowych mieszkańców w tej gminie był również najwyższy, na drugim miejscu natomiast była gmina Jasło. W pozostałych gminach również widoczne są przemieszczenia, jednakże ich skala jest nieco niższa.

Wyrazem powiązań społecznych są również wskaźniki dotyczące opieki przedszkolnej i współczynnika skolaryzacji pokazujące stopień wykorzystania placówek, jak i zapotrzebowania na usługi opiekuńczo-wychowawcze i edukacyjne. W przypadku miasta Jasła odnotowano w 2023 r. wysoki wskaźnik udziału dzieci objętych opieką przedszkolną w wieku 3-6 lat wynoszący 143,7%. Wynik powyżej 100% utrzymuje się od ponad 3 lat, co może wskazywać na uczęszczanie do placówek wychowania przedszkolnego zlokalizowanych w mieście, dzieci również spoza miasta Jasła. Najniższą wartość odnotowano natomiast w przypadku gminy Jasło (50,1%). Podobnie przedstawia się sytuacja dotycząca współczynnika skolaryzacji brutto³ dla szkół podstawowych. Najwyższą wartość w 2023 r. odnotowano w mieście Jasło – 114,4%, co podobnie jak w przypadku opieki przedszkolnej wskazuje na uczęszczanie do jasielskich szkół, uczniów spoza gminy. W pozostałych gminach wartość współczynnika wynosi poniżej 87%, a w przypadku gminy Jasło wynosi niecałe 54%.

Sytuacja ta wynika z faktu, że wielu mieszkańców okolicznych gmin, pracuje na terenie miasta Jasła i tym samym często dowozi swoje dzieci do przedszkoli oraz szkół zlokalizowanych w tym mieście, co przekłada się na wysokie wartości wskaźnika, przekraczając 100% w mieście Jasło. Kwestia ta świadczyć może o silnych powiązaniach społecznych i codziennych przemieszczeniach ludności.

Przytoczone dane wskazują jednakże również na większe obciążenie placówek edukacyjnych w Jasło z uwagi na korzystanie z oferty edukacyjnej, przez dzieci mieszkające poza miastem. Może to wynikać zarówno z miejsca pracy rodziców dowożących dzieci do placówek, jak i wyższej jakości i poziomu nauczania w porównaniu do szkół znajdujących się w pozostałych gminach MOF Jasło.

Widoczne powiązania społeczne związane są również z nauczaniem w szkołach ponadpodstawowych. Na terenie MOF Jasło szkoły ogólnokształcące znajdują się na terenie trzech gmin: Jasło, Kołaczyce oraz w mieście Jasło, co również powoduje przepływy pomiędzy gminami i uczęszczanie dzieci do placówek zlokalizowanych w innych gminach MOF Jasło.

W Jasło funkcjonuje od 5 lat Dziecięcy Uniwersytet Techniczny (DUT), którego partnerami są od początku jego istnienia zarówno samorządy jak i lokalni przedsiębiorcy. DUT jest dostępny bezpłatnie dla dzieci w wieku 7-12 lat z terenu całego powiatu jasielskiego.

---

³ Współczynnik skolaryzacji brutto jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 grudnia) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

Powiązania gospodarcze

Według opracowanej przez GUS macierzy przepływów ludności związanych z zatrudnieniem bazującej na wynikach Narodowego Spisu Powszechnego 2021, zauważa się, że najwięcej osób przyjeżdża do pracy do miasta Jasła – w 2021 r. było to 11 008 osób, a następnie do gminy Skołyszyn – 736 osób. W pozostałych gminach MOF Jasło przepływy te wynoszą mniej niż 600 osób, z czego najmniej osób dojeżdża do pracy do gminy Dębowiec (niecałe 300 osób).

Biorąc pod uwagę przepływy pomiędzy poszczególnymi gminami MOF Jasło, do miasta Jasła najwięcej osób dojeżdża z gminy Jasło (2591), a następnie z gminy Skołyszyn (1184). Miasto Jasło stanowi główny kierunek przemieszczeń pracowniczych dla mieszkańców wszystkich gmin MOF Jasło. Mieszkańcy miasta Jasła natomiast najczęściej pracują na terenie gminy Jasło (202 osoby) oraz w gminie Skołyszyn (136 osób). Przedstawione dane pokazują, że w MOF Jasło występują silne powiązania funkcjonalne w zakresie lokalnego rynku pracy oraz codziennych przemieszczeń i regularnych kontaktów z gminami wewnątrz MOF Jasło, a skala przemieszczeń jest najwyższa w szczególności do rdzenia MOF.

Tabela 4 Przepływy ludnościowe związane z zatrudnieniem pomiędzy gminami MOF Jasło

Gmina miejsca zamieszkania	Gmina miejsca pracy	Liczba osób
Miasto Jasło	Jasło	202
	Kołaczyce - miasto	43
	Kołaczyce - obszar wiejski	47
	Skołyszyn	136
	Tarnowiec	91
	Dębowiec	76
Jasło	Miasto Jasło	2591
	Dębowiec	50
	Kołaczyce - miasto	21
	Kołaczyce - obszar wiejski	30
	Skołyszyn	127
	Tarnowiec	76
Dębowiec	Miasto Jasło	860
	Jasło	63
	Kołaczyce - obszar wiejski	4
	Skołyszyn	43
	Tarnowiec	15
Kołaczyce - miasto	Jasło	141
	Kołaczyce - obszar wiejski	17
	Skołyszyn	4
Kołaczyce – obszar wiejski	m. Jasło	867
	Jasło	45
	Kołaczyce - miasto	200
	Skołyszyn	7
	Tarnowiec	11
Skołyszyn	Miasto Jasło	1184
	Dębowiec	11
	Jasło	87
	Kołaczyce - miasto	7
	Kołaczyce - obszar wiejski	12

	Tarnowiec	16
	m. Jasło	776
	Dębowiec	20
Tarnowiec	Jasło	83
	Kołaczyce - obszar wiejski	4
	Skołyszyn	10

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS.

Powiązania funkcjonalne buduje również układ dróg, w szczególności krajowych i wojewódzkich na terenie MOF Jasło. Przez obszar ten przebiega droga krajowa DK73, DK28 oraz drogi wojewódzkie DW988 (przebiegająca przez gminę Jasło), DW992 (przebiegająca przez gminę Dębowiec, Jasło oraz miasto Jasło) i DW993 (w południowej części, na terenie gminy Dębowiec). Sieć dróg uzupełniają drogi powiatowe przebiegające w każdej miejscowości. Przez ten obszar przebiega również linia kolejowa nr 108 Stráže – Krościenko oraz linia nr 106 Rzeszów - Jasło. Jak można zauważyć dostęp do sieci drogowej jest nierównomierny, a położenie obszaru na styku dwóch województw wpływa na wykluczenie komunikacyjne i utrudniony dostęp do większych ośrodków.

O powiązaniach funkcjonalnych gmin świadczą również zawierane formy współpracy i realizacja działań w ramach funkcjonowania związków międzygminnych, związków powiatów czy związków powiatowo-gminnych. Poniżej wskazano w ramach jakich związków jednostek samorządu terytorialnego działają gminy tworzące MOF Jasło.

Tabela 5 Związki jednostek samorządu terytorialnego funkcjonujące w gminach MOF Jasło

Nazwa związku międzygminnego/powiatowo-gminnego	Gminy MOF wchodzące w skład związku międzygminnego/powiatowo-gminnego	Zadania związku międzygminnego/powiatowo-gminnego
Związek Gmin Dorzecza Wisłoki z siedzibą w Jaśle (woj. podkarpackie)	gm. Dębowiec, m. Jasło, gm. Jasło, gm. Kołaczyce, gm. Skołyszyn, gm. Tarnowiec	ochrona środowiska, podejmowanie działań na rzecz rozwoju energii odnawialnej, edukacja ekologiczna, zaopatrzenie w wodę, prowadzenie działań na rzecz budowy zbiornika retencyjnego Kąty-Myscowa na rzece Wiśloce, wspomaganie działań na rzecz zabezpieczenia mieszkańców przed skutkami powodzi, promocja Związku i gmin członkowskich, przeciwdziałanie bezrobociu i ograniczanie jego skutków, wspieranie inicjatyw na rzecz społeczeństwa informacyjnego
Powiatowo-Gminny Związek Komunikacyjny w Powiecie Jasielskim z siedzibą w Jaśle (woj. podkarpackie)	gm. Dębowiec, gm. Jasło, m. Jasło, gm. Kołaczyce, gm. Skołyszyn, Tarnowiec	publiczny transport zbiorowy, rozwój elektronicznych usług publicznych, promocja oraz informacja o usługach publicznego transportu zbiorowego.

Źródło: <https://www.gov.pl/web/mswia/zarejestruj-zmien-statut-lub-wyrejestruj-zwiazek-miedzygminny-zwiazek-powiatow-zwiazek-powiatowo-gminny> - Rejestry związków jednostek samorządu terytorialnego- stan na dzień 30 czerwca 2024 r.

Jak można zauważyć, współpraca partnerów MOF Jasło oparta jest o różne formy prawne i zakresy działalności. Podejmowana współpraca ma na celu wspieranie się samorządów w dążeniu do zwiększenia jakości życia mieszkańców, podnoszenia atrakcyjności osiedleńczej oraz rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego.

Potencjałem rozwojowym, który wpłynąłby zarówno na wzmocnienie współpracy i powiązań funkcjonalnych wewnątrz MOF Jasło byłoby stworzenie kompleksowej oferty kulturalnej, jak również stworzenie wspólnego produktu turystycznego bazującego na lokalnych zasobach i atrakcjach poszczególnych miejscowości. Wskazane elementy pozytywnie przełożyłyby się również na podniesienie jakości życia mieszkańców oraz rozwój społeczno-gospodarczy całego MOF Jasło.

Powiązania środowiskowe

Południowa część Partnerstwa znajduje się na terenie Beskidu Niskiego. W Strategii rozwoju i komunikacji marketingowej turystyki województwa podkarpackiego na lata 2020-2025 gminy MOF Jasło wpisują się w krainę turystyczną – Beskid Niski. Obszar MOF Jasło położony jest na terenie następujących mezoregionów: Kotlina Jasielsko-Krośnieńska, Pogórze Strzyżowskie, Pogórze Ciężkowickie oraz Pogórze Jasielskie. Najdłuższą rzeką przepływającą przez MOF Jasło jest Wisłoka oraz Ropa i Jasionka

Na terenie MOF Jasło znajduje się kilka form ochrony przyrody:

- Park krajobrazowy
  - Czarnorzecko-Strzyżowski Park Krajobrazowy – otulina
  - Park Krajobrazowy Pasma Brzanki
- Obszar chronionego krajobrazu
  - Obszar Chronionego Krajobrazu Pogórza Ciężkowickiego
  - Obszar Chronionego Krajobrazu Beskidu Niskiego
  - Południowomałopolski Obszar Chronionego Krajobrazu
- Specjalny obszar ochrony siedlisk
  - Wisłoka z doptywami
  - Łąki nad Młynówką
  - Golesz
  - Las Niegłowicki
  - Liwocz
  - Ostoja Magurska
  - Bednarka
  - Józefów – Wola Dębowiecka
- Rezerваты przyrody
  - Liwocz
  - Golesz
- Park narodowy
  - Magurski Park Narodowy

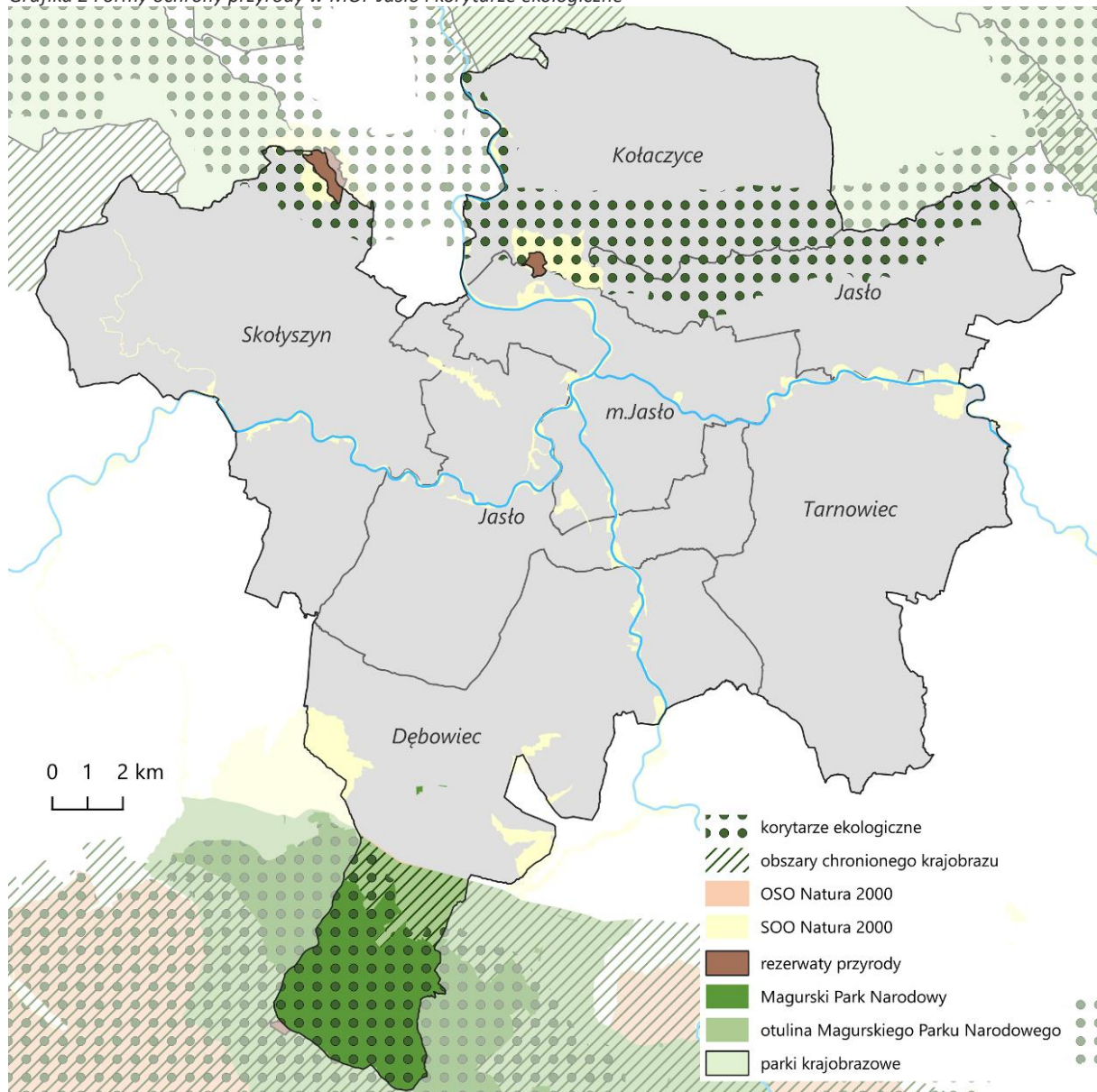
- Magurski Park Narodowy – otulina
- Obszar specjalnej ochrony ptaków
  - Beskid Niski

Powiązania środowiskowe w MOF Jasło wynikają zarówno z obecności obszarów chronionych, jak również występowania korytarzy ekologicznych. Tworzenie korytarzy ekologicznych ma na celu umożliwienie swobodnego przemieszczania się zwierzętom, dzięki czemu możliwy jest prawidłowy rozwój gatunków, rozprzestrzenianie się roślin czy grzybów. Aby korytarze mogłyby prawidłowo funkcjonować istotne jest pozabawienie ich barier ekologicznych, które mogłyby wpłynąć na utrudnienie lub całkowite ograniczenie przemieszczania się gatunków. Na terenie MOF Jasło występuje następujący korytarz ekologiczny: Pogórze Strzyżowskie GKPd-4⁴. Obszarem ważnym z punktów widzenia utrzymania ciągłości systemu przyrodniczego są również doliny rzeczne, które stanowią szlak migracji zwierząt i roślin. Wisłoka przepływająca przez teren MOF Jasło pełni rolę regionalnego korytarza ekologicznego.

---

⁴ <https://mapa.korytarze.pl/>

Grafika 2 Formy ochrony przyrody w MOF Jasto i korytarze ekologiczne

Źródło: opracowanie własne.

2.3 Analiza SWOT

Poniżej przedstawiono analizę SWOT wraz z wyróżnieniem uwarunkowań wewnętrznych (mocne i słabe strony) i czynników zewnętrznych (szanse i zagrożenia), które determinują i wpływają na sytuację w MOF Jasło. Analiza uwzględnia zarówno czynniki w sferze społecznej, gospodarczej, jak i przestrzenno—środowiskowej. Przedmiotowy rozdział stanowi zatem kluczowe podsumowanie najważniejszych czynników warunkujących rozwój gmin MOF Jasło.

Dziedzictwo kulturowe i folklor, w tym obiekty sakralne i zabytki oraz zasoby archeologiczne: Karpacka Troja, Zamek Goleśz

Zasoby i produkty lokalne: wino i winnice zlokalizowane w gminach MOF Jasło, przebieg Jasielskiego Szlaku Winnego

Wydarzenia promujące produkty lokalne, np. Miodobranie, Galicyjskie Lato z koniem, Międzynarodowe Dni Wina, pierogi, proziaki i lokalna kuchnia, nafta i produkty naftowe (pierwsze na świecie eksploatowane złoża naftowe (Krośnieńsko-Jasielskie Zagłębie Naftowe)

Atrakcyjne przestrzenie rekreacji i wypoczynku sprzyjające integracji mieszkańców

Przebieg szlaków i tras turystycznych m.in.: Podkarpacki Szlak Winnic, Karpacki Szlak Wina, Jasielski Szlak Winny, Transgraniczny Szlak Naftowy

Widoczne powiązania społeczno-gospodarcze wewnątrz MOF Jasło

Rozwinięta działalność przedsiębiorstw lokalnych, oferujących usługi i produkty lokalne

Położenie i ukształtowanie terenu (rzeki, góry, lasy) wpływające na atrakcyjność turystyczną

Działalność różnych instytucji kultury oraz Generatora Nauki GEN w Jaśle

Dobrze rozwinięta infrastruktura drogowa na poziomie lokalnym

Dostępność cennych przyrodniczo obszarów i występowanie różnorodnych form przyrody m.in. parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu, specjalnego obszaru ochrony, rezerwatów przyrody czy parku narodowego

Mocne
strony

 Słabe
strony

Zmniejszająca się liczba ludności

Utrzymujący się ujemny przyrost naturalny i ujemne saldo migracji

Niewystarczająca integracja i aktywność społeczna oraz niski poziom poczucia tożsamości wśród mieszkańców

Ograniczenie dostępności do usług, w tym usług wyższego rzędu z uwagi na oddalenie m.in. od Krakowa czy Rzeszowa

Nierównomierny dostęp do placówek opiekuńczo-wychowawczych, szczególne deficyty w zakresie dostępu do opieki żłobkowej

Brak kompleksowej oferty wspierającej rozwój przedsiębiorczości

Deficyty w zakresie dostępności infrastruktury i usług dla osób ze szczególnymi potrzebami

Nierównomierny dostęp do terenów zieleni oraz terenów wypoczynkowo-rekreacyjnych oraz niedoposażenie przestrzeni w obiekty małej architektury

Niewystarczająco rozwinięta infrastruktura turystyczna

Niewystarczający poziom rozpoznawalności regionu jasielskiego pod względem turystyki i zasobów kulturowych

Nierównomierny dostęp do oferty kulturalnej, niezadowalająca jakość infrastruktury kulturalnej, brak przestrzeni do integracji i spędzania czasów wolnego w szczególności dla młodzieży

Niewystarczająca jakość infrastruktury komunikacyjnej i słabe skomunikowanie z ośrodkami zewnętrznymi

Nierównomierny poziom pokrycia planami zagospodarowania przestrzennego gmin MOF Jasło

Deficyty w zakresie dostosowania przestrzeni publicznych i budynków użyteczności publicznej do osób ze szczególnymi potrzebami, występowanie barier architektonicznych

Nierównomierny dostęp do sieci kanalizacyjnej i wodociągowej, w szczególności na obszarach wiejskich

Niższy na tle kraju, województwa i powiatu wskaźnik dotyczący liczby mieszkań na 1000 mieszkańców, niższa dynamika zmian i rozwoju mieszkalnictwa

Niska świadomość ekologiczna wśród mieszkańców

Deficyty dotyczące zintegrowania transportu publicznego oraz nowoczesnych rozwiązań w zakresie planowania i zarządzania mobilnością

Możliwość pozyskania środków finansowych w ramach programów regionalnych – Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027 i Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027

Szanse

Zacieśnienie współpracy i możliwość pozyskania środków w ramach funkcjonowania Powiatowo-Gminnego Związku Komunalnego w powiecie Jasielskim i Związku Gmin Dorzecza Wisłoki

Ciążenia w kierunku miasta Krosna i możliwość uformowania duopolu miast: Jasło-Krosno

Globalizacja procesów komunikacyjnych i upowszechnienie pracy zdalnej

Rozwój znaczenia turystyki i wzrost zainteresowania m.in. turystyką kulinarną, enoturystyką, turystyką górską

Dalsza utrata funkcji społeczno-gospodarczych i pogłębienie dystansu rozwojowego miasta Jasła

Zagrożenia

Możliwość wystąpienia ekstremalnych zjawisk pogodowych w związku ze zmianami klimatycznymi, zagrożenie suszą i powodzią

Ogólnopolska tendencja dotycząca starzenia się, a w konsekwencji wzrost zapotrzebowania na usługi z zakresu ochrony zdrowia

Niepewna sytuacja geopolityczna w regionie

Wysoki poziom konkurencyjności innych ośrodków w regionie

Sytuacja wojenna na Ukrainie oraz jej skutki polityczne i społeczne

2.4 Potencjały, problemy i wyzwania rozwojowe MOF w wybranych obszarach tematycznych

Przedmiotowy rozdział stanowi obowiązkowy rozdział Strategii ZIT oraz jest elementem syntezy diagnozy. Skupia się na opisie problemów oraz wyzwań, jak również potencjałów widocznych w MOF Jasło w wybranych obszarach tematycznych. Projekty zintegrowane zawarte w dokumencie będą finansowane z programu FEP 2021-2027, w ramach którego planuje się realizację projektów obejmujących następujące typy:

Priorytet 6 ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY TERYTORIALNIE Działanie 6.1 Zrównoważony rozwój miejskich obszarów funkcjonalnych:

- ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych
- ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury
- ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa naturalnego i ekoturystyki poza obszarami Natura 2000
- fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych
- uzbrajanie terenów inwestycyjnych

Priorytet 3: MOBILNOŚĆ MIEJSKA Działanie 3.1 Zrównoważona mobilność miejska

- zintegrowany i efektywny system publicznego transportu zbiorowego na terenie miast i ich obszarów funkcjonalnych

W związku z powyższym, synteza diagnozy skupiona jest na aspektach i zagadnieniach odnoszących się do wskazanych typów przedsięwzięć przewidzianych do wsparcia w ramach realizacji ZIT. Zaprezentowane dane i informacje stanowią uzasadnienie zintegrowania oraz są potwierdzeniem konieczności realizacji zaproponowanych projektów przedstawionych w liście projektów, które realizują cele ZIT. W przypadku MOF Jasło, w wyniku prowadzonych prac badawczych⁵, badań ankietowych oraz spotkań i warsztatów z przedstawicielami poszczególnych gmin, stwierdzono, że największe problemy i potrzeby dotyczą następujących typów działań:

- ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych
- ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury
- fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych
- zintegrowany i efektywny system publicznego transportu zbiorowego na terenie miast i ich obszarów funkcjonalnych

---

⁵ W ramach opracowania dokumentu przygotowano analizę potrzeb na usługi kulturalne obejmującą budowę nowych obiektów infrastruktury kultury w gminach wchodzących w skład Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło. Analiza stanowi uzasadnienie budowy nowych obiektów, a jej kluczowe opisy zostały wykorzystane w syntezie diagnozy dotyczącej ochrony, rozwoju i promowania dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury. Analiza stanowi załącznik nr 1 do dokumentu.

W odniesieniu do wskazanych wyżej typów, opracowano pogłębioną diagnozę i analizę, przedstawiając w sposób syntetyczny i kompleksowy problemy, potencjały i wyzwania w ramach każdego z nich. Wskazane informacje stanowią również uzasadnienie do realizacji zaplanowanych projektów.

2.4.1 Ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych

W opracowaniu pt. „Podkarpacki Barometr Turystyczny 2021/2022”⁶ podkreśla się, że województwo podkarpackie posiada potencjał turystyczny, który może stanowić źródło rozwoju gospodarczego regionu. Potencjał ten wynika przede wszystkim z wysokich walorów przyrodniczo-krajobrazowych i historyczno-kulturowych, które występują również w MOF Jasło.

Walory przyrodniczo-krajobrazowe

MOF Jasło znajduje się w Kotlinie Jasielskiej u zbiegu trzech rzek: Wisłoki, Jasiołki i Ropy, gdzie krajobraz jest typowy dla pasa pogórzy karpaccich, charakteryzując się dużą malowniczością i atrakcyjnością widokową. Od południa MOF Jasło leży w granicach pasma górskiego Beskidu Niskiego – część gminy Dębowiec ma typowo górski charakter oraz jest objęta formami ochrony przyrody w ramach Magurskiego Parku Narodowego wraz z otuliną. W bezpośrednim sąsiedztwie analizowanego obszaru oraz w części na obszarze MOF Jasło, znajdują się również inne cenne przyrodniczo i krajobrazowo tereny chronione - Park Krajobrazowy Pasma Brzanki i otulina Czarnorzecko-Strzyżowskiego Parku Krajobrazowego.

W obrębie MOF ze względu na ponadprzeciętne walory przyrodnicze wyznaczono również obszary Natura 2000. Tą formą ochrony objęte są wszystkie główne rzeki MOF: Wisłoka, Ropa i Jasiołka, a także mniejsza Olszynka w gminie Skołyszyn. Poza obszarami rzecznyymi, obszary Natura 2000 mają punktowy, lokalny charakter. Na terenie MOF Jasło znajdują się również dwa rezerwaty przyrody: rezerwat leśny Liwocz i rezerwat geologiczny Goleśz.

Dziedzictwo historyczno-kulturowe

Na terenie MOF Jasło znajduje się szereg zabytków i obiektów dziedzictwa kulturowego i historycznego. Obszar Pogórza Karpacciego był zamieszkiwany już w okresie przedhistorycznym, a najwcześniejsze ślady osadnictwa pochodzą z epoki brązu. Najciekawszym obiektem świadczącym o tych czasach jest Skansen Archeologiczny „Karpacka Troja” w Trzcinicy (gmina Jasło), która rozwijała się do czasów wczesnego średniowiecza. W gminie Kołaczyce w miejscowości Krajowice znajdują się natomiast ruiny czternastowiecznego zamku Goleśz, który strzegł historycznego szlaku na Węgry. Na terenie MOF zlokalizowanych jest szereg pomników architektury sakralnej, w tym wiele, bardzo starych, wybitnej urody obiektów jak: Trzcinica – drewniany kościół par. pw. św. Doroty (1558); Szebnie – drewniany kościół par. pw. św. Marcina Biskupa (1605); Bieździedza – kościół pw. Świętej Trójcy (połowa XV).

⁶ Podkarpacki Barometr Turystyczny 2021/2022, opracowanie K. Szpara, B. Gierczak-Korzeniowska, M. Stopa, Rzeszów 2022, str.2.

W obrębie MOF znajduje się też szereg ciekawych zachowanych założeń dworskich, głównie z XIX wieku. Ponadto, przez obszar prowadzi szlak Frontu Wschodniego I Wojny Światowej, na którym można trafić na miejsca martyrologii i zabytkowe Cmentarze Wojenne.

MOF Jasło charakteryzują również walory związane z dziedzictwem przemysłowym – w granicach obszaru znajduje się pierwsze na świecie eksploatowane złożo naftowe (Krośnieńsko-Jasielskie Zagłębie Naftowe). Z obszarem związana jest postać Ignacego Łukasiewicza - pioniera i prekursora technologii pozyskiwania i przetwórstwa ropy naftowej, które rozprzestrzeniły się na cały świat. Dziedzictwo materialne i niematerialne związane z tymi tradycjami jest silnym wyróżnikiem okolic Jasła.

MOF Jasło to również stolica odrodzonego polskiego winiarstwa, z jasielskim winem jako kluczowym produktem lokalnym. Przez obszar przebiega Jasielski Szlak Winny, który tworzy 17 winnic. Rokrocznie w Jaśle organizowane są Międzynarodowe Dni Wina (w 2024 r. odbyła się 18. edycja), obejmujące dwudniową prezentację winiarską na jasielskim Rynku.

Poniżej dokonano charakterystyki poszczególnych gmin oraz analizy zasobów i potencjałów budujących atrakcyjność turystyczną poszczególnych gmin MOF Jasło.

Miasto Jasło

Najlepiej rozwiniętym rodzajem turystyki w Jaśle jest enoturystyka – miasto słynie z jasielskiego wina, które jest kluczowym produktem lokalnym. Przez Jasło i okolice przebiega Jasielski Szlak Winny, który tworzy 17 winnic. Ponadto, na terenie miasta działa Podkarpacka Akademia Wina, kształcąca pasjonatów sztuki winiarskiej i uprawy winorośli z całej Polski. Rokrocznie w Jaśle organizowane są Międzynarodowe Dni Wina, obejmujące dwudniową prezentację winiarską na jasielskim Rynku, której towarzyszą: Dzień Otwarty na winnicach, warsztaty degustacyjne i degustacje komentowane, konkursy, wystawy, jarmark produktów regionalnych i rękodzieła. Jest to nie tylko okazja do spróbowania i porównania wielu różnorodnych win – polskich i zagranicznych, lecz także prezentacja kultury i sztuki ziemi jasielskiej.

W 2013 roku Polska Agencja Rozwoju Regionalnego przeprowadziła badania wizerunkowe Miasta Jasła i jego cech wyróżnikowych⁷. W ich ramach przeanalizowano 15 różnych segmentów turystyki oraz ich potencjalną atrakcyjność. W przypadku Jasła – z badań wynika, iż najbardziej perspektywnym segmentem jest winiarstwo (enoturystyka, turystyka winiarska). Jasło dba o zachowanie tradycji, m.in. poprzez organizację licznych imprez promujących lokalne produkty – nie tylko wino, ale również miody, pierogi, rękodzieło, folklor. O wysokiej atrakcyjności turystycznej Jasła stanowi wielokulturowość

---

⁷ Strategia Wizerunkowa Miasta Jasła na lata 2013-2018

regionu oraz bliskość Magurskiego Parku Narodowego (rozwija się turystyka górską). Wśród kluczowych, niedostatecznie wykorzystanych dotąd potencjałów Jasła do rozwoju jego funkcji turystycznych, wskazuje się na: tworzenie ścieżek i tras spacerowych i rowerowych, zwłaszcza wzdłuż rzek i zagospodarowywanie terenów nadrzecznych pod funkcje rekreacyjne.

Gmina Jasło

Kluczowym potencjałem Gminy Jasło pod względem turystycznym jest bogate dziedzictwo kulturowe, m.in. materialne w postaci zabytków, zarówno ruchomych, jak i nieruchomych oraz archeologicznych. Uwagę przyciągają przede wszystkim zabytki sztuki sakralnej, tj.: zabytkowy drewniany kościół w Szebniach pochodzący z XVII w. wraz z dzwonnica i plebanią, zabytkowy, gotycki kościół drewniany w Trzcinicy z dzwonnica z połowy XVI w. oraz cenna polichromia przedstawiająca m.in. Sąd Ostateczny, neogotycki kościół w Osobnicy, kościół w Warzycach oraz zespoły dworskie znajdujące się w Szebniach, Trzcinicy, Wolicy, park dworski w Zimnej Wodzie, a także liczne kapliczki. Interesujące są również wnętrza zabytkowych kościołów, które wypełniają zabytki ruchome m.in.: malowidła, obrazy, chrzcielnice, kropielnice i organy. Ponadto, na terenie Gminy Jasło znajduje się jedna z większych atrakcji turystycznych regionu - Skansen Archeologiczny „Karpacka Troja” w Trzcinicy łączący w sobie zabytkowe grodzisko, nowoczesny pawilon wystawowy, park archeologiczny z osadami kultury Otomani-Füzesabony sprzed 3,5 tys. lat oraz Słowian, sektor handlowy oraz platformę widokową. Szczególnie cenna jest również architektura i miejsca związane z historią wojenną – na terenie gminy znajduje się kilka cmentarzy wojennych z I i II Wojny Światowej (Cmentarz wojenny z I Wojny Światowej nr 20 w Bierówce, Cmentarz wojenny z I Wojny Światowej nr 21 w Warzycach, Cmentarz wojenny z I Wojny Światowej nr 16 w Osobnicy, Cmentarz wojenny z I Wojny Światowej nr 17 w Osobnicy, Cmentarz Ofiar terroru Hitlerowskiego w Warzycach, Cmentarz zmarłych i pomordowanych jeńców armii radzieckiej „Doły Bierowskie” w Bierówce) oraz mogiły zbiorowe.

W Gminie Jasło od wielu lat podtrzymywane są tradycje ludowe, zwyczaje i obrzędy religijne stanowiące istotny zasób niematerialnego dziedzictwa kulturowego. Większa ich część związana jest ze świętami religijnymi i uroczystościami narodowymi. Obrzędy i tradycje regionu pielęgnowane i kultywowane są przez społeczności lokalne każdego z sołectw gminy, zespoły i kapele folklorystyczne, organizacje i stowarzyszenia oraz samorządowe instytucje kultury. Cykliczne imprezy/wydarzenia nawiązujące do dziedzictwa kulturowego gminy i regionu to m.in.: Dożynki Gminne, Międzynarodowy Festiwal Folkloru Karpat, Gminne Obchody Wybuchu II Wojny Światowej, „Narodowe Czytanie” oraz Festiwal Musica Classica organizowany od 2019 r. we współpracy z Miastem Jasło i jasielskimi szkołami muzycznymi.

W 2020 r. Gmina Jasło utworzyła nową stronę internetową, na której stworzono zakładkę „Dla Turysty”. W zakładce tej znajdują się m.in. informacje o szlakach turystycznych, Karpackiej Troi, filmy o ciekawych obiektach zabytkowych i cmentarzach czy informacje o zespołach i kapelach ludowych. W gminie brakuje jednak podobnych materiałów w formie tradycyjnej – drukowanych folderów i ulotek informacyjno-promocyjnych czy przewodników ukazujących i opisujących najciekawsze miejsca, obiekty i zabytki.

Gmina Dębowiec

Gmina Dębowiec to spokojny zakątek położony w powiecie jasielskim. Malownicze krajobrazy są bezcennym skarbem gminy, zapewniającym wspaniały wypoczynek ludziom szukającym ciszy i spokoju. Południowa część gminy, ze względu na ponadprzeciętne walory przyrodnicze, sprzyjające rozwojowi turystyki, jest idealnym miejscem dla turystów. To właśnie miejscowość Folusz stanowi wrota Magurskiego Parku Narodowego, gdzie krzyżują się różnorodne szlaki i trasy turystyczne. Jest to jedna z miejscowości na terenie gminy, która jest bardzo licznie odwiedzana przez turystów zarówno z kraju, jak i z zagranicy. Kolejnym ważnym obiektem podtrzymywania dziedzictwa kulturowego jest Izba muzealna im. Stanisława Barabasza w Cieklinie posiadająca jedną z największych w kraju kolekcji sprzętu narciarskiego. Cieklin nie przypadkowo wybrano na miejsce zorganizowania tego typu placówki. To właśnie tutaj, w 1888 roku powstała pierwsza narta w Polsce. W Dębowcu również powstała druga izba muzealna poświęcona historii Gminy Dębowiec. Na uwagę turystów zasługują znajdujące się na terenie gminy zabytkowe Cmentarze z I wojny światowej. Szczególną wagę przykładają się do niematerialnego dziedzictwa kulturowego związanego z religią jak również ze sławnymi postaciami żyjącymi na tym terenie. Ważnymi miejscami kultu religijnego są Kościół Parafialny pw. św. Michała Archanioła w Cieklinie, Kościół parafialny pw. Św. Bartłomieja w Dębowcu oraz Sanktuarium Matki Bożej Saletyńskiej w Dębowcu. Sanktuarium jest bardzo szczególnym miejscem, do którego pielgrzymuje rokrocznie wiele osób. Jest ono zlokalizowane na terenie starego podworskiego parku, w którym króluje ponad 500 letni dąb oraz Kalwaria zbudowana na wzór La Salette. Sanktuarium pełni zatem rolę wzbogacenia sfery duchowej nie tylko dla mieszkańców gminy i regionu, ale również turystów z dalszych zakątków kraju i zza granicy. Jedną z ważnych postaci przebywających na terenie gminy jest postać Nikifora Krynickiego, która to stanowi bazę do stworzenia oferty o charakterze ponadlokalnym, przyciągającym fanów zainteresowanych twórczością Nikifora – zaliczanego do grona malarzy naiwnych, prymitywistów. Artysta mimo urodzenia w Krynicy związany jest również z gminą Dębowiec, a konkretnie miejscowością Folusz, ponieważ w 1968 r. został przywieziony do Sanatorium Gruźliczego w Folszu (dzisiejszy DPS) u schyłku swojego życia. Na oficjalnej stronie internetowej Gminy Dębowiec dostępna jest zakładka „Dla turysty”, w której

znajdują się kluczowe informacje dotyczące m.in. zabytków, tras turystycznych czy obiektów noclegowych.

Gmina Kołaczyce

Gmina Kołaczyce jest doskonałym miejscem na wypoczynek. Jej krajobraz jest typowy dla pasa pogórzy karpackich, charakteryzując się przy tym dużą malowniczością i atrakcyjnością widokową. Przez Gminę przechodzą szlaki turystyczne, z których mogą korzystać wielbiciel atrakcji oraz miłośnicy aktywnego spędzania czasu. Na terenie gminy znajdują się ruiny zamku Goleś – średniowiecznego zamku, którego historia sięga XIII w. i XIV w. Relikty zamku znajdują się w granicach rezerwatu przyrody „Goleś” i obszaru Natura 2000 Goleś.

Na stronie internetowej Gminy Kołaczyce dostępna jest zakładka „Dla turystów”, zawierająca zestawienie zabytków, ścieżek turystycznych oraz opis i materiały do gry terenowej - questing w gminie Kołaczyce.

Gmina Skołyszyn

Najbardziej rozwiniętym rodzajem turystyki w gminie jest turystyka kulturowa związana z przemysłem naftowym (Łukasiewicz, Park Podworski w Skołyszynie z elementami historii nafty na tym terenie) oraz agroturystyka. Wśród największych atrakcji wymienia się: drewniany kościół w Świącanach (XVI w.), kościół w Sławęcynie (XVIII w.), Park Turystyki i Kultury w Skołyszynie (dawny park podworski z II poł. XIX w.), centrum wsi Harkłowa (z kiwonem) i czynne pola naftowe, łowiska w Świącanach oraz cmentarze z I wojny światowej w miejscowościach: Bączal Dolny, Sławęcina, Jabłonica, Harkłowa, Świącany, Siepietnica. W Gminie Skołyszyn organizowane są cykliczne wydarzenia kulturalne takie jak corocznie Prozioki - Dni Gminy Skołyszyn oraz corocznie Dożynki Gminne.

Gmina Skołyszyn posiada potencjał do rozbudowy oferty turystycznej i jej promocji w oparciu o dziedzictwo przemysłu naftowego. Przez jej teren przebiega Transgraniczny Szlak Naftowy, znajduje się tu Park Podworski, w którym zlokalizowano np. interaktywną ławkę Klobassy wraz z lampą naftową i makietą dawnego dworu potentata naftowego.

Gmina Tarnowiec

Gmina Tarnowiec posiada bardzo bogatą historię i związane z nią dziedzictwo kulturowe oraz zaangażowanych w rozwój lokalny mieszkańców i działające organizacje pozarządowe. Ogromnym zainteresowaniem cieszy się „Festiwal Smaków Regionalnych – Pierogi” cyklicznie organizowany przez Gminny Ośrodek Kultury w Tarnowcu i Urząd Gminy w Tarnowcu.

Gmina Tarnowiec rozwija głównie turystykę pieszą i rowerową, ze względu na swoje malownicze tereny oraz liczne szlaki turystyczne. Obszar ten charakteryzuje się bogactwem przyrody, wzgórzami

oraz lasami, co sprzyja aktywnej turystyce w otoczeniu natury. Obszar ten jest również popularny wśród turystów zainteresowanych turystyką kulturową i sakralną. W gminie Tarnowiec znajduje się Sanktuarium Matki Bożej Zawierzenia, które przyciąga pielgrzymów z kraju i zza granicy. Istnieje także wiele zabytków architektury, takich jak kościoły i kapliczki, które mogą zainteresować osoby poszukujące atrakcji historycznych. Mniej rozwinięta, ale mająca potencjał, jest agroturystyka, oparta na tradycyjnym, wiejskim charakterze okolicy, oferująca spokój i możliwość odpoczynku z dala od miejskiego zgiełku.

Wśród kluczowych atrakcji turystycznych gminy wymienia się: Sanktuarium Matki Bożej Zawierzenia w Tarnowcu - jedno z najważniejszych miejsc kultu religijnego w regionie. Sanktuarium znane jest z cudownej figury Matki Bożej Zawierzenia oraz Dworu Pilińskich w Tarnowcu – zabytkowy dwór otoczony parkiem znajdujące się w centrum miejscowości Tarnowiec. Organizowane są tutaj spotkania poetów, plenerowe pokazy filmowe, warsztaty. Przez teren gminy przebiega „Szlak kapliczek, krzyży i figur przydrożnych”. Trasa szlaku biegnie przez najciekawsze pod względem walorów krajobrazowych i kulturowych zakątki gminy. Wytyczona na podstawie zabytkowych kapliczek, figur i krzyży modlitewnych na obszarze 15 sołectw Gminy Tarnowiec liczy ponad 60 km długości i jest dostosowana do różnych stopni sprawności fizycznej, jak i grup wiekowych. Największym deficytem w gminie pod kątem turystyki jest słabo rozwinięta baza hotelowa i gastronomiczna.

Szlaki i trasy turystyczne

Elementem budującym atrakcyjność turystyczną oprócz walorów przyrodniczo-krajobrazowych i dziedzictwa historyczno-kulturowego są szlaki i trasy turystyczne. Przez teren MOF przebiegają kulturowe i tematyczne szlaki turystyczne prezentujące przede wszystkim walory historyczno-kulturowe regionu. Są to szlaki i trasy o charakterze ponadlokalnym, a nawet międzynarodowym, w tym m.in.:

- Podkarpacki Szlak Winnic - szlak prowadzący po winnicach i gospodarstwach enoturystycznych oferujących degustację wina, w tym przekazywanie wiedzy o tajnikach produkcji wina i uprawy winorośli. Winnice położone na terenie Jasła i najbliższej okolicy to m.in.: Winnica Golesz, Winnica Ewy, Winnica Jasiel, Winnica Vanellus, Winnica Milena, Winnica Zacisze, Winnica Nowińskich Dwie Granice, Winnica Jana, Winnica Kolacz;
- Karpacki Szlak Wina - w obecnym ujęciu jest to porozumienie 31 winnic z Polski i Słowacji, których właściciele wspólnie ze Stowarzyszeniem na Rzecz Rozwoju i Promocji Podkarpacia "Pro Carpathia" z Rzeszowa (Operatora Szlaku) zdecydowali się na stworzenie wspólnego produktu turystycznego. Jest to zarówno produkt w ujęciu turystyki kulturowej, turystyki w duchu slow life, jak i enoturystyki;

- Jasielski Szlak Winny - szlak obejmuje 17 winnic, rozmieszczonych w najbliższej okolicy Jasła. Szlak powstał przy współpracy Wydziału Kultury Sportu i Spraw Społecznych Urzędu Miasta w Jaśle oraz Stowarzyszenia Winiarzy Podkarpacia i Jasielskiego Stowarzyszenia Winiarzy „Vinum pro cultura”. Jedną z głównych idei utworzenia ścieżki winnej jest promocja jasielskiego produktu lokalnego – jasielskiego wina, a także innych specjałów regionalnej kuchni;
- Transgraniczny Szlak Naftowy - szlak łączący ze sobą miejsca związane z narodzinami i historią przemysłu naftowego. Jego główną oś: Jasło – Krosno – Sanok – Lesko – Ustrzyki Dolne – Sambor – Borysław – Drohobycz – Lwów wzbogacają pętle dla turystyki pieszej i rowerowej;
- Trasa Beskidzko-Pogórzeńska Szlaku Kulinarnego Podkarpackie Smaki – szlak prezentujący regionalne tradycje kulinarne, zachęcający do odwiedzania podkarpackich gospód, karczm, zajazdów, gościńców i degustowania lokalnych potraw;
- Szlak Frontu Wschodniego I Wojny Światowej – samochodowy szlak tematyczny poświęcony wydarzeniom rozgrywającym się na terenie obecnego woj. podkarpackiego w latach 1914 – 1915. Główna trasa szlaku prowadzi od granicy województwa małopolskiego przez podkarpackie, aż po granicę z województwem lubelskim. Przechodzi on przez miejsca, w których pozostało wiele śladów I wojny światowej. Wśród obiektów zlokalizowanych na trasie można wskazać cmentarze wojskowe czy pozostałości fortyfikacji – na terenie MOF Jasło zlokalizowane są 23 tego typu obiekty;
- Szlak konny „Karpackie Podkowy” - szlak turystyki jeździeckiej przebiegający po terenach zachodniej części Beskidu Niskiego i Pogórza Ciężkowickiego o łącznej długości 765 km. Na terenie Jasła obejmuje dwie stadniny: Ośrodek Jazdy Konnej „HUZAR” oraz Stadninę Jasielskiego Stowarzyszenia Jeździeckiego;
- Szlak rowerowy „Na styku kultur” JASŁO (PL) – BARDEJOV (SK) - szlak rowerowy biegnący na terenie Polski z Jasła do Ożennej i do granicy ze Słowacją (Przełęcz Beskid) o długości 52 km oznakowany kolorem czerwonym oraz na terenie Słowacji od granicy z Polską do Bardejova o długości 24,9 km oznakowany kolorem zielonym.

Ponadto, w granicach MOF przebiegają mniejsze szlaki i trasy o lokalnym charakterze – piesze, rowerowe, konne. Poniżej zaprezentowano szlaki i trasy występujące w poszczególnych gminach MOF Jasło wraz ze wskazaniem ich długości.

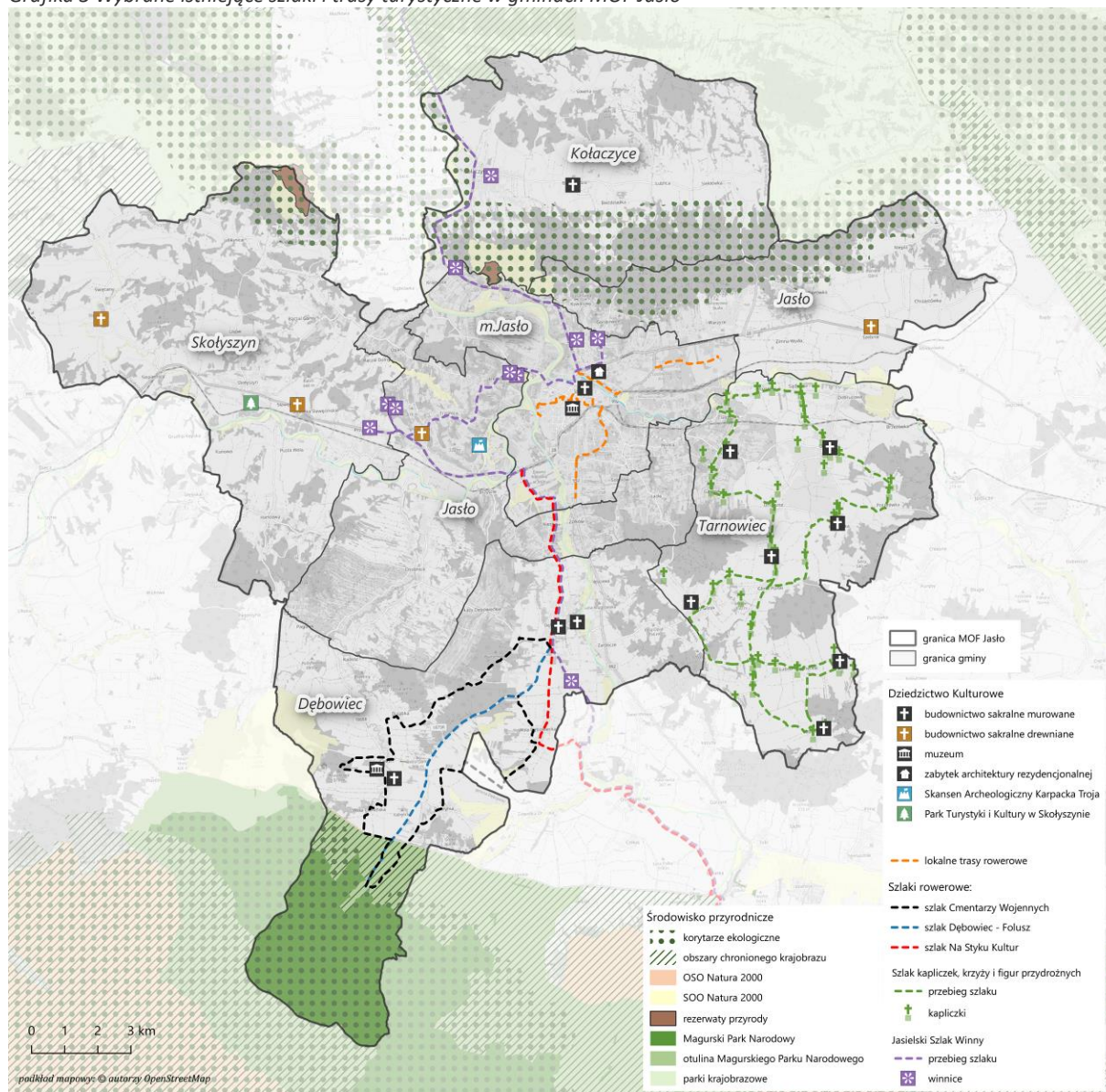
Szlaki piesze	
Gmina Jasło	<ul style="list-style-type: none"> • Międzygminny spacerowy szlak turystyczny Przybówka - Krajowice - Trzcina - Skotyszyn – Świącany (56 km) – szlak prowadzący przez wyjątkowo atrakcyjne pod względem przyrodniczym i krajobrazowym tereny Pogórza Strzyżowskiego i Ciężkowickiego
Gmina Skotyszyn	<ul style="list-style-type: none"> • Zielony szlak PTTK Jabłonica-Liwocz-Czermna • Międzygminny spacerowy szlak turystyczny Przybówka - Krajowice - Trzcina - Skotyszyn - Świącany

Miasto Jasło	<ul style="list-style-type: none"> Szlak historii Jasła (3,9 km)
Gmina Tarnowiec	<ul style="list-style-type: none"> Trasy nordic walking: zielona - pętla o długości 5,6 km; czerwona- pętla o długości 10,1 km i czarna- pętla o długości 16,6 km. Wejście na trasy zlokalizowane jest na terenach zielonych w Centrum Tarnowca. Trasy poprowadzone są chodnikami, drogami asfaltowymi i gruntowymi oraz leśnymi ścieżkami. Na trasach zamontowano tablice zawierające propozycje ćwiczeń do samodzielnego wykonania oraz punkty pomiaru tętna. Trasy posiadają punkty wspólne i pokrywają się na pewnym odcinku. Umożliwia to dowolne wydłużanie lub skracanie przejść albo zmianę kierunku marszu. Oferta skierowana jest zarówno do entuzjastów nordic walkingu, jak i do biegaczy, rowerzystów czy narciarzy biegowych. Trasy Gminy Tarnowiec to jedna z 5 tras wchodząca w skład Nordic Walking Park - cztery pozostałe LGD Nowa Galicja znajdują się na terenie gmin: Dębowiec, Jasło, Kołaczyce i Osiek Jasielski. Łącznie długość pięciu Nordic Walking Parków wynosi ponad 160 km
Gmina Dębowiec	<ul style="list-style-type: none"> „Trasa zdrowia”, prowadząca częściowo przez teren Magurskiego Parku Narodowego, pełni funkcję trasy pieszej, nordic walking i częściowo pokrywa się z trasami rowerowymi przebiegającymi przez gminę Dębowiec Nordic Walking Park
Gmina Kołaczyce	<ul style="list-style-type: none"> Ścieżka edukacyjno-ekologiczna „Na Plastrach Miodu”, której celem jest prezentowanie roślinności miododajnej i zapoznanie z tematyką pszczelarstwa, Ścieżka edukacyjno-ekologiczna, której tematem są rozwiązania pozyskiwania i uzdatniania wody „Gmina Kołaczyce – Dusza Pogórza” – gra questingowa, stanowiąca propozycję spędzania czasu wolnego poprzez aktywne zwiedzanie gminy. Trasa gry prowadzi przez lokalizacje o wyjątkowych walorach przyrodniczych i kulturowych Nordic Walking Park, w którego skład wchodzi 3 trasy: zielona – pętla o długości 6,3 km; czerwona – pętla o długości 10,8 km i czarna – pętla o długości 17,3 km
Szlaki konne	
Gmina Jasło	<ul style="list-style-type: none"> Szlak pieszy o charakterze ścieżki i trasy konnej pn.: „Niebieski szlak im. Konstytucji 3-Maja Gorajowice - Babia Góra (387 m) - Warzyce” (7,5 km) – szlak prowadzący wzgórzami nad Warzycami. Na trasie znajdują się miejsca martyrologii, cmentarze ofiar I i II wojny światowej oraz punkty widokowe
Miasto Jasło	<ul style="list-style-type: none"> Podkarpackie Podkowy (765 km)
Szlaki rowerowe	
Gmina Skołyszyn	<ul style="list-style-type: none"> Ścieżka pieszo-rowerowa obok Stadionu (początek blisko skrzyżowania z DK 28, koniec za skrzyżowaniem z drogą publiczną Pańskie Pola) Przez teren gminy przebiegają również regionalne i transgraniczne szlaki kulturowe, m.in. Transgraniczny Szlak Naftowy, Podkarpacki Szlak Winnic, Szlak frontu wschodniego I wojny światowej. Większość ze szlaków rowerowych jest oznaczona przez samorządy województw (podkarpackiego i małopolskiego) - są one efektem realizacji projektów z wcześniejszych perspektyw finansowych. Stan szlaków jest różny, w większości prowadzone są one lasami, chodnikami lub istniejącymi drogami. Brakuje na nich infrastruktury turystycznej w postaci ławek, schronów, miejsc odpoczynku, a tablice informacyjne i oznakowanie są mocno zniszczone. Brakuje również ładowarek elektrycznych dla rowerów.
Miasto Jasło	<ul style="list-style-type: none"> Szlak rowerowy „Na styku kultur” JASŁO (PL) – BARDEJOV (SK) - szlak rowerowy biegnący na terenie Polski z Jasła do Ożennej i do granicy ze Słowacją (Przełęcz Beskid) o długości 52 km
Gmina Tarnowiec	<ul style="list-style-type: none"> „Szlakiem kapliczek, krzyży i figur przydrożnych” - trasa szlaku biegnie przez najciekawsze pod względem walorów krajobrazowych i kulturowych zakątki gminy. Wytyczona na podstawie zabytkowych kapliczek, figur i krzyży modlitewnych na obszarze 15 sołectw Gminy Tarnowiec liczy ponad 60 km długości i jest dostosowana do różnych stopni sprawności fizycznej, jak i grup wiekowych. Trasy poprowadzone są drogami asfaltowymi i gruntowymi oraz leśnymi ścieżkami <p>Sieć tras i szlaków turystycznych w gminie Tarnowiec posiada duży potencjał, jednak obecnie istnieje potrzeba ich renowacji i modernizacji. Obecna infrastruktura, w tym oznakowanie</p>

	<p>tras, miejscami wymaga poprawy. W wielu miejscach brakuje odpowiedniego oznakowania, co może prowadzić do dezorientacji turystów. Niektóre szlaki są przerywane, co wpływa na brak spójności i ciągłości, utrudniając korzystanie z nich, szczególnie dla osób nieznanących terenu. Aspektem obniżającym atrakcyjność lokalnych tras jest również ograniczony dostęp infrastruktury towarzyszącej w postaci miejsc odpoczynku czy stacji ładowania rowerów elektrycznych. Renowacja i modernizacja tras turystycznych w gminie Tarnowiec są niezbędne, aby poprawić ich funkcjonalność, zwiększyć dostępność oraz podnieść jakość, a tym samym tworzyć warunki do rozwoju turystyki pieszej i rowerowej.</p>
<p>Gmina Dębowiec</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Szlak rowerowy oznaczonym kolorem czerwonym „Na Styku Kultur” - trasa Jasto-Dębowiec-Wola Dębowiecka-Załęże-Osiek Jasielski-Nowy Żmigród-Brzezowa-wzgórze Walik-Jaworze-Desznica-Świątkowa Wielka-Świątka Mała- Rozstajne-Grab-Ożenna-Granica Państwa - 52 km • Szlak rowerowy oznaczonym kolorem niebieskim Dębowiec-Folusz - 9,5 km • Szlak rowerowy „Cmentarz wojennych” oznaczony kolorem czarnym - Folusz-Wola Cieklińska-Cieklin-Duląbka-Dębowiec-Dobrynia-Folusz - 30 km

Poniżej zaprezentowano mapę prezentującą przebieg wybranych szlaków i tras turystycznych.

Grafika 3 Wybrane istniejące szlaki i trasy turystyczne w gminach MOF Jasto

Źródło: opracowanie własne.

Poniżej przedstawiono charakterystykę wybranych szlaków i tras turystycznych opracowaną na podstawie danych i informacji gromadzonych przez urzędy gmin tworzących MOF Jasło.

Jasielski Szlak Winny

Jasielski Szlak Winny nie jest oznakowany w terenie. Składa się z 16 winnic, których lokalizacja wraz z charakterystyką prezentowane są w formie drukowanych ulotek i folderów oraz na stronie internetowej <https://www.dniwina.pl/jasielski-szlak-winny/>. Niezbędna jest aktualizacja szlaku oraz fizyczne wyznaczenie jego przebiegu wraz z naniesieniem go na mapy turystyczne (np. mapa-turystyczna.pl, mapy.cz, openstreetmap.org, Wydawnictwo Compass), a także oznakowanie zlokalizowanych na nim obiektów (montaż tablic informacyjnych przy winnicach czy kierunkowskazów prowadzących turystę do kluczowych miejsc).

W Jasle co roku organizowane są Międzynarodowe Dni Wina – wydarzenie skupiające koneserów wina, a także pasjonatów sztuki winiarskiej. Impreza posiada swoją stronę internetową www.dniwina.pl adresowaną przede wszystkim do turystów, ale również wszystkich zainteresowanych uczestnictwem i kulturą winiarską mieszkańców miasta. Na stronie znaleźć można m.in. EnoPrzewodnik utworzony przez Jasielskie Stowarzyszenie Winiarzy oraz mapkę Jasielskiego Szlaku Winnego, na której oznaczono położenie 17 lokalnych winnic.

Transgraniczny Szlak Naftowy

Transgraniczny Szlak Naftowy również jest szlakiem nieoznakowanym w terenie, brakuje również tablic informacyjnych prezentujących przebieg czy atrakcje włączone do szlaku.

Szlak historii Jasła

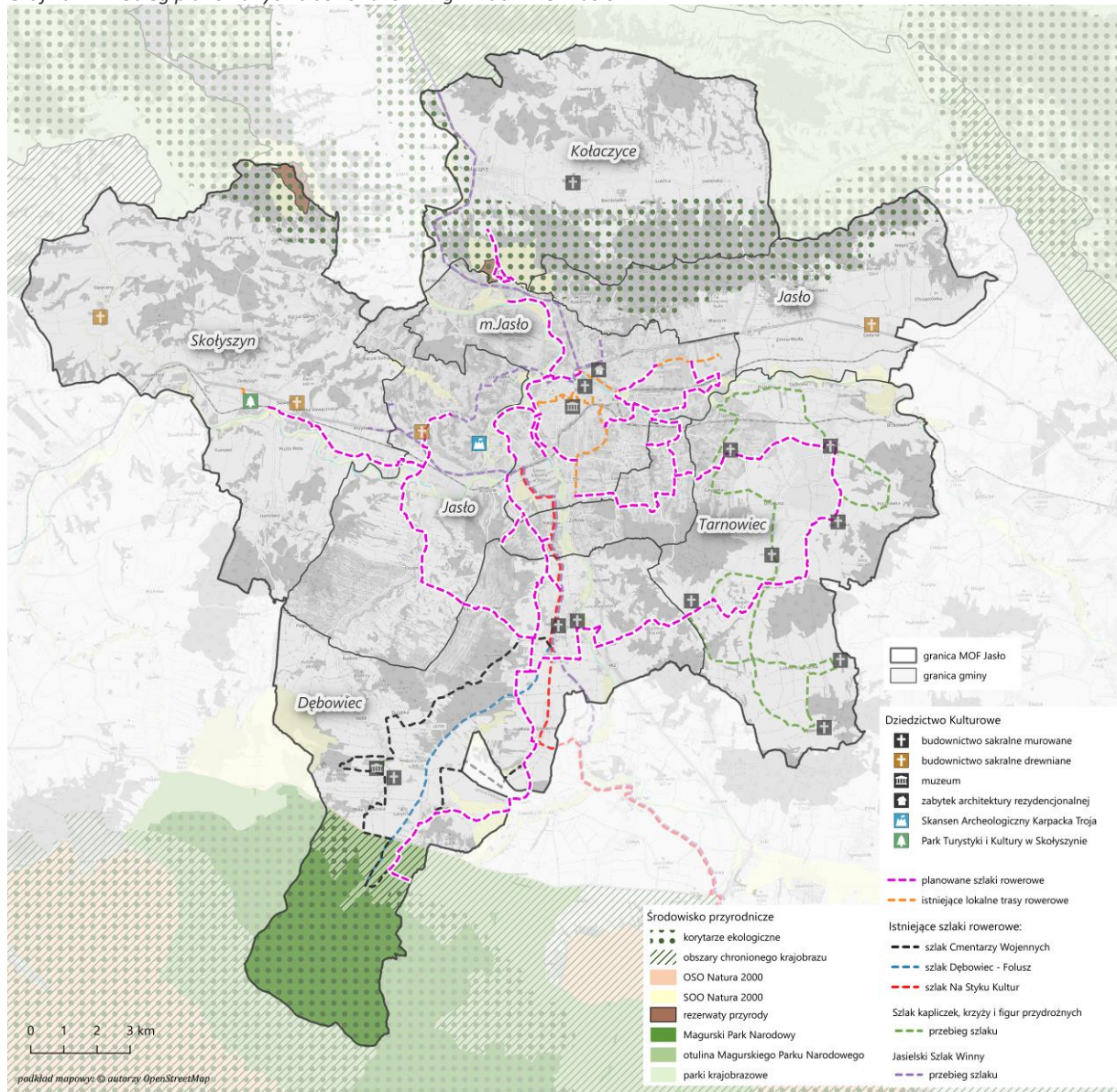
Najlepiej utrzymanym i aktualnym szlakiem jest Szlak historii Jasła - jest to znak wyznaczony i oznakowany w terenie, a nawet udostępniony w formie online w portalu mapa-turystyczna.pl

Sieć tras i szlaków turystycznych w MOF posiada duży potencjał, jednak niezbędne jest przeprowadzenie prac renowacyjnych i modernizacyjnych, przede wszystkim w zakresie oznakowania tras oraz uzupełnienia ich w niezbędną infrastrukturę związaną z obsługą turysty zarówno pieszego, jak i rowerowego. Niektóre szlaki są bowiem przerywane, co powoduje brak spójności i ciągłości, utrudniając korzystanie z nich, szczególnie osobom nieznającym terenu, a więc przede wszystkim turystom. Brakuje również infrastruktury towarzyszącej w postaci miejsc odpoczynku, tablic informacyjnych, czy stacji ładowania rowerów elektrycznych, co ogranicza dostępność tras dla użytkowników nowoczesnych środków transportu. Biorąc pod uwagę rosnącą popularność turystyki aktywnej, rozbudowa infrastruktury rowerowej w najbliższych latach powinna być jednym z priorytetów MOF ukierunkowanych na rozwój jego funkcji turystycznych. Turystyka rowerowa

wydaje się być tutaj naturalnym kierunkiem ze względu położenie MOF i wynikające z niego wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe. Wiąże się z tym również konieczność stosowania konkretnej specyfikacji infrastruktury – teren jest bowiem pagórkowaty, ale wzniesienia są zdecydowanie łagodniejsze od Beskidów, czy Bieszczadów. Trasy byłyby zatem mniej wymagające, odpowiednie dla wielbicieli turystyki aktywnej w każdym wieku. To, co jest istotne z punktu widzenia dalszego rozwoju oferty turystycznej MOF, jest również integracja infrastruktury i usług turystycznych, w tym przede wszystkim właśnie rozbudowa sieci szlaków i tras pieszo-rowerowych, umożliwiających sprawne poruszanie się między poszczególnymi gminami i zapoznawanie się z ich walorami. Szczególną rolę w tym zakresie odgrywają tematyczne trasy, prezentujące walory przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe, stanowiące kluczowy potencjał MOF.

Poniżej zaprezentowano przebieg planowanych tras i szlaków turystycznych, które uzupełnią będą sieć istniejących szlaków.

Grafika 4 Przebieg planowanych tras i szlaków w gminach MOF Jasło

Źródło: opracowanie własne.

Udział branży turystycznej w strukturze gospodarczej MOF jest stosunkowo niski, a podmioty oferujące zakwaterowanie i usługi gastronomiczne skoncentrowane są w Jaśle. Według danych GUS w 2023 r. podmioty gospodarcze prowadzące działalność w sekcji I (Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi) oraz Sekcji N dział 79 (Działalność organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostała działalność usługowa w zakresie rezerwacji i działalności z nią związane) stanowią 2,3% wszystkich podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie MOF Jasło. Łącznie w MOF funkcjonują 183 podmioty tego typu, z czego 82,5% stanowią podmioty prowadzące działalność usługową związaną z wyżywieniem. Co więcej, w MOF Jasło zarejestrowanych jest tylko 17 podmiotów związanych z organizacją turystyki.

Tabela 6 Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w sekcjach I oraz N w latach 2019-2023

Gmina	Podmioty prowadzące działalność związaną z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (Sekcja I)		Podmioty prowadzące działalność związaną z zakwaterowaniem (Sekcja I dział 55)		Podmioty prowadzące działalność usługową związaną z wyżywieniem (Sekcja I dział 56)		Działalność organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostała działalność usługowa w zakresie rezerwacji i działalności z nią związane (Sekcja N dział 79)	
	2019	2023	2019	2023	2019	2023	2019	2023
Miasto Jasło	94	101	17	18	77	83	15	13
Gmina Dębowiec	15	23	2	4	13	19	1	1
Gmina Jasło	17	22	3	4	14	18	0	0
Gmina Kołaczyce	12	11	1	2	11	9	0	0
Gmina Skotyszyn	14	20	2	3	12	17	0	0
Gmina Tarnowiec	8	6	1	1	7	5	2	3
MOF Jasło	160	183	26	32	134	151	18	17

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Według danych GUS w 2023 r. na terenie MOF Jasło funkcjonowało 11 obiektów turystycznych, dysponujących łącznie 360 miejscami noclegowymi. Najwięcej z nich zlokalizowanych było w mieście Jasło (7 obiektów z 253 miejscami noclegowymi), natomiast dla gmin: Jasło i Tarnowiec w bazie GUS nie ma dostępnych danych związanych z tą kwestią.

Tabela 7 Liczba obiektów turystycznych i miejsc noclegowych w gminach MOF Jasło w latach 2014, 2018, 2023

Gmina	Obiekty turystyczne			Miejsca noclegowe		
	2014	2018	2023	2014	2018	2023
Miasto Jasło	7	7	7	599	239	253
Gmina Dębowiec	1	1	1	25	25	25
Gmina Kołaczyce	-	1	1	-	40	50
Gmina Skotyszyn	-	1	2	-	15	32
MOF Jasło	8	10	11	624	319	360

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wśród słabych stron związanych z obszarem dotyczącym turystyki zauważa się m.in słabą rozpoznawalność turystyczną regionu jasielskiego, brak kompleksowej promocji regionu, słabo rozwiniętą infrastrukturę turystyczną, niewystarczającą bazę noclegową (gospodarstwa agroturystyczne nie zapewniają odpowiedniego poziomu usług, brak kempingów, parkingów turystycznych z zapleczem), brak kompleksowej obsługi turystycznej, niski stopień współpracy różnych podmiotów w zakresie tworzenia wspólnej oferty czy brak koordynacji imprez kulturalnych organizowanych w powiecie i okolicy (sąsiednie gminy). Ponadto potencjał obszaru – enoturystyka, nie jest dostatecznie wykorzystany i promowany, co wynika z braku dostępności lokalnych win w okolicznych sklepach i kawiarniach oraz słabego marketingu. Jednym z rozwiązań, które może

pozytywnie wpłynąć na rozwój i promocję obszaru oraz wykorzystanie zasobów, stworzenie zintegrowanego produktu turystycznego wykorzystującego zasoby obszaru MOF Jasło.

Tabela 8 Ramowe założenia dla produktu turystycznego MOF Jasło

ISTOTA PRODUKTU TURYSTYCZNEGO MOF JASŁO		
Doświadczenie lokalnej kultury (materialne i niematerialne dziedzictwo kulturowe), smaku MOF Jasło (smak i zapach lokalnych potraw i wina z lokalnych winnic), odkrywanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych (malowniczość, wiejski krajobraz)		
Winiarstwo i tradycje kulinarne, przemysłowe, rzemieślnicze – lokalna tożsamość i unikatowość kultury	Atrakcyjność przyrodniczo-krajobrazowa sprzyjająca aktywnemu i biernemu wypoczynkowi, malownicze krajobrazy, cisza i spokój	Różnorodność gmin MOF i ich oferty, szeroki wachlarz możliwości podróżowania odpowiadający na zróżnicowane potrzeby i oczekiwania
PRODUKT RZECZYWISTY		
Infrastruktura turystyczna i okołoturystyczna tworząca spójną sieć oraz pakietowana oferta umożliwiająca wszechstronne doświadczenie charakteru MOF Jasło		
Lokalne wino wysokiej jakości	Infrastruktura liniowa – piesze i rowerowe szlaki/trasy turystyczne	Aktywny wypoczynek – wycieczki rowerowe, wycieczki krajoznawcze, krajobrazowe, kulturowe z przewodnikami, geocaching
Potrawy regionalne i tradycje kulinarne, produkty i półprodukty od lokalnych wytwórców	Infrastruktura punktowa – miejsca wypoczynku, miejsca obsługi rowerzystów, parki, kompleksy sportowo-rekreacyjne itp.	Atrakcje turystyczne – zabytki, muzea itp.
Wydarzenia – imprezy kulinarne, kulturalne, rekreacyjno-rozrywkowe	Baza noclegowa i gastronomiczna - winnice, lokale oferujące lokalne produkty kulinarne, gospodarstwa agroturystyczne	Osobiste, unikalne doświadczenia – warsztaty rękodzielnicze, rzemieślnicze, kulinarne i inne atrakcje ukierunkowane na doświadczenie/smakowanie lokalnej kultury

Źródło: opracowanie własne.

Istotą produktu turystycznego MOF Jasło jest umożliwienie odwiedzającym region doświadczenia lokalnej kultury i smaku. Podstawę stanowi wspólne niematerialne i materialne dziedzictwo kulturowe MOF, przede wszystkim tradycje kulinarne, lokalne rzemiosło i dziedzictwo naftowe. Aspekty te są czynnikiem spajającym partnerskie gminy – mimo że każda z nich ma inny charakter i obecnie oferuje nieco odmienne atrakcje turystyczne, to dziedzictwo kulturowe jest unikatowym czynnikiem wyróżniającym MOF w regionie. Produkt turystyczny MOF w założeniu bazuje zatem na pakietowanej ofercie umożliwiającej wszechstronne doświadczenie charakteru MOF Jasło oraz infrastrukturze turystycznej i okołoturystycznej. O ile pakiety turystyczne (łączone bilety do atrakcji, pakiety degustacyjne, cykliczne warsztaty kulinarne itp.) stanowią element integrujący ofertę MOF w wymiarze komercjalizacji i upowszechniania walorów poszczególnych gmin, to czynnikiem łączącym je pod kątem przestrzenno-funkcyjnym jest infrastruktura, przede wszystkim liniowa, traktowana jako szlaki i trasy turystyczne. Szczególną rolę odgrywają tutaj zatem trasy i szlaki – przede wszystkim piesze,

rowerowe i pieszo-rowerowe, ale także samochodowe czy konne. Rozbudowa spójnej sieci tego typu infrastruktury pozwoli na lepsze zintegrowanie gmin w MOF Jasło oraz ułatwi dostęp i dotarcie do atrakcji turystycznych zlokalizowanych w poszczególnych miejscowościach. Ponadto, infrastruktura rowerowa stanowi istotny element rozszerzonego produktu turystycznego MOF, bazującego na ofercie zwiększającej możliwości doświadczania lokalnych walorów i spędzania czasu wolnego, poznając tym samym lokalne atrakcyjne MOF. W założeniu, oferta turystyczna MOF Jasło będzie bowiem uzupełniania o aktywności takie jak wycieczki krajoznawcze, krajobrazowe i kulturowe, w tym z przewodnikami.

Atrakcyjność środowiska przyrodniczego - rzeki, ukształtowanie terenu, położenie, formy ochrony przyrody

Dziedzictwo kulturowe i folklor, w tym obiekty sakralne i zabytki oraz zasoby archeologiczne: Karpacka Troja, Zamek Goleśz

Dziedzictwo przemysłowe wpływające na rozpoznawalność obszaru

Zasoby i produkty lokalne: wino i winnice zlokalizowane w gminach MOF Jasło, przebieg Jasielskiego Szlaku Winnego

Wydarzenia promujące produkty lokalne, np. Miodobranie, Galicyjskie Lato z koniem, Międzynarodowe Dni Wina, pierogi, proziaki i lokalna kuchnia, nafta i produkty naftowe

Przebieg szlaków i tras turystycznych m.in.: Podkarpackie Szlak Winnic, Karpacki Szlak Wina, Jasielski Szlak Winny, Transgraniczny Szlak Naftowy

Potencjały
rozwojowe

Niewystarczająco nierównomiernie rozwinięta infrastruktura turystyczna

Niski poziom atrakcyjności turystycznej

Brak wystarczającej promocji lokalnych zasobów

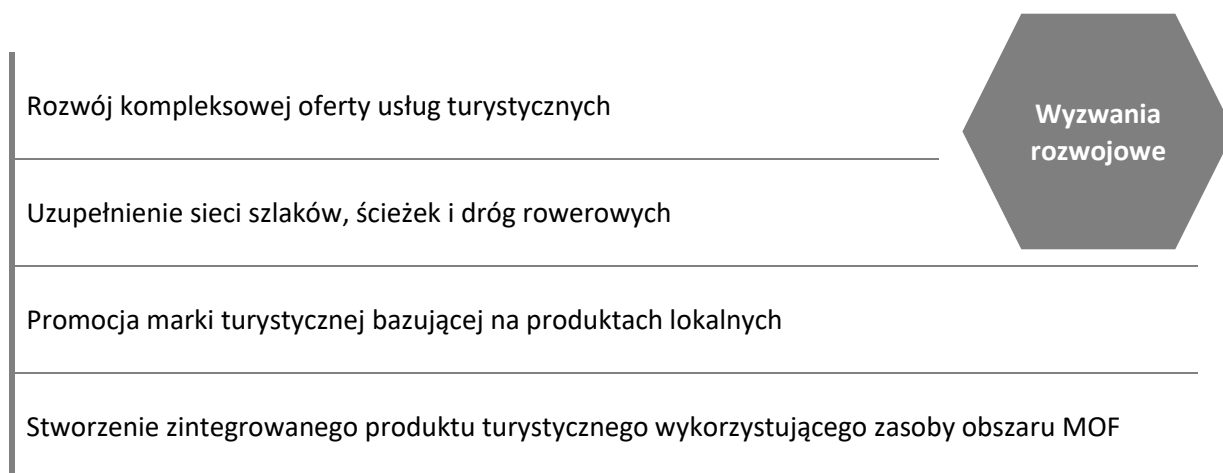
Niedostateczna liczba ścieżek rowerowych i ich niezadowalający stan

Niezadowalający stan szlaków turystycznych oraz infrastruktury towarzyszącej i niedostateczna długość szlaków

Niewystarczający poziom rozpoznawalności regionu jasielskiego

Bariery
rozwojowe

2.4.2 Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury

W ramach diagnozy sytuacji związanej z funkcjonującymi w MOF Jasło instytucjami kultury oprócz analizy danych zastanych pozyskanych z BDL GUS, przeprowadzono również badanie ankietowe wśród mieszkańców gmin oraz samorządów. Wyniki analizy zawarte są w załączniku nr 1 do przedmiotowego dokumentu, a kluczowe elementy zostaną wykorzystane w niniejszej syntezie diagnozy. Dzięki przeprowadzonym badaniom możliwe było poznanie oczekiwań i realnych potrzeb mieszkańców w zakresie rozwoju oferty instytucji kultury, jak również pozyskanie informacji na temat stanu i problemów związanych z ich funkcjonowaniem, które zauważają poszczególne samorządy.

Poniżej przedstawiono sytuację dotyczącą instytucji kultury oraz cech charakterystycznych i wyróżników poszczególnych gmin MOF Jasło.

Miasto Jasło

W mieście Jaśle działają prowadzone przez miasto Jasło samorządowe instytucje kultury: Miejska Biblioteka Publiczna w Jaśle wraz z 3 filiami, Jasielski Dom Kultury (stanowi on również centrum amatorskiego ruchu artystycznego) będący instytucją prowadzoną przez miasto oraz Młodzieżowy Dom Kultury w Jaśle, prowadzony przez powiat jasielski.

Jasielski Dom Kultury jest wiodącą instytucją kultury zarówno w mieście, jak i w powiecie, a jego działalność wykracza poza zasięg lokalny, a nawet regionalny. Oferta placówki ma na celu zaspakajanie i rozwijanie potrzeb kulturalnych i artystycznych wszystkich grup wiekowych przez prowadzone zajęcia, warsztaty oraz organizację cyklicznych wydarzeń. W sezonie artystycznym prowadzona są m.in. zajęcia taneczne, plastyczne, malarstwa i rysunku, batiku, wokalne, teatralne czy nauki gry na instrumentach. Dodatkowo JDK organizuje koncerty, wystawy, czy konkursy o zasięgu ogólnopolskim.

Na terenie miasta działa również Muzeum Regionalne w Jaśle, będące instytucją prowadzoną przez miasto. W Muzeum oferowane są następujące zajęcia dla dzieci, młodzieży i dorosłych (w sferze kultury i sztuki):

- lekcje muzealne - zajęcia dla grup zorganizowanych (np. szkolnych),
- wydarzenia cykliczne, jak dzień dziecka, weekend z kulturą, współpraca przy organizowaniu wydarzeń plenerowych,
- odczyty i konferencje,
- prelekcje i wykłady,
- wystawy plenerowe,
- zajęcia plastyczne - zajęcia dla grup zorganizowanych (np. szkolnych. Przykładowe techniki: odlewy gipsowe, masa porcelanowa, glina, etniczna biżuteria etc.

W ramach Muzeum funkcjonuje Centrum Informacji Turystycznej i Kulturalnej, co pozwala na poszerzenie oferty o dodatkowe działania (np. prowadzenie sprzedaży pamiątek).

Uzupełnieniem oferty w mieście jest działalność Generatora Nauki GEN, będącego nowoczesnym i innowacyjnym miejscem, które inspirowa do osobistego zaangażowania, doświadczania, kreatywności, pogłębiania wiedzy, które sprzyja integracji społecznej, współpracy, wyrównywaniu szans, wymianie doświadczeń i budowaniu relacji. Generator Nauki GEN w Jaśle, jako wydział Urzędu Miasta w Jaśle zajmuje się szerokorozumianą popularyzacją nauki poprzez podejmowanie działań mających na celu przedstawienie i omówienie kluczowych zagadnień naukowych, wskazywanie otwartych problemów naukowych, omówienie najnowszych wyników badań naukowych szerokiemu gronu odbiorców poprzez m.in. strefę eksperymentowania, organizację wykładów, prelekcji/spotkań z naukowcami, organizację konferencji naukowych, organizację festiwali i pikników naukowych, warsztatów i zajęć popularnonaukowych.

Generator pełni rolę nie tylko centrum nauki. To również: Strefa Kreatywności, w której odbywają się zajęcia i warsztaty kreatywne dla najmłodszych, Mediateka, w której odbywają się warsztaty, zajęcia i spotkania tematyczne oferuje również dostęp do stanowisk komputerowych z Internetem, gier komputerowych, fabularnych i planszowych, Pracownia Aktywności Społecznych przeznaczona jest natomiast dla organizacji pozarządowych, fundacji, stowarzyszeń oraz nieformalnych grupach działających na rzecz rozwoju miasta. Generator Nauki GEN cały czas poszerza swoją ofertę, odpowiadając na zapotrzebowanie mieszkańców miasta i odwiedzających go osób (również z MOF Jasło – grupy zorganizowane, rodziny, osoby indywidualne). Generator Nauki GEN jest jedyną tego typu placówką na obszarze MOF i w zachodniej części województwa podkarpackiego zajmującą się popularyzacją nauki. Już teraz z oferty GEN (strefa ekspozycyjna, wydarzenia, zajęcia

popularnonaukowe, strefy bezpłatne) korzysta ponad 25 000 osób rocznie. Generator dostępny jest w tygodniu od wtorku do piątku oraz w weekendy – co czyni go ośrodkiem dostępnym dla wszystkich mieszkańców MOF Jasło.

Jasło to również Miasto Wiedzy – od kilkunastu lat systematycznie wdrażany program działań na rzecz rozwoju Jasła i jego otoczenia ukierunkowanym na najważniejszy element potencjału jakim są mieszkańcy. Koncepcja programu Jasło Miasto Wiedzy, który opiera się na wielu mniejszych projektach, zakłada modę na naukę i uczenie się. W jego ramach działa m.in.: Jasielski Uniwersytet Dziecięcy, Giełda GENialnych Pomysłów dla Jasła, Jasielska Liga Naukowa, organizowane są festiwale nauki.

Podstawowa potrzeba wielokrotnie zgłaszana przez docelowych użytkowników, osoby nastoletnie z Jasła oraz z gmin sąsiadujących, w tym z obszaru MOF Jasło, to stworzenie miejsca, którego nie było do tej pory na mapie miasta - miejsca spotkań i integracji dla młodzieży. Lokalizacja takiego miejsca w Jaśle jest zasadna ze względu na fakt, że młodzi mieszkańcy obszaru MOF Jasło uczą się w jasielskich szkołach ponadpodstawowych i w Jaśle spędzają dużą część każdego dnia. Dla młodzieży z MOF Jasło ważne jest miejsce, do którego mogliby przyjść po lekcjach, np. czekając na autobus albo na dodatkowe zajęcia. W związku z tym kluczowe jest stworzenie przestrzeni, w której młodzi ludzie będą mogli przede wszystkim odpoczywać i integrować się z rówieśnikami, spędzać wolny czas po szkole w sposób spontaniczny i swobodny. Ważne, aby było to miejsce kreowane docelowo dla młodzieży i we współpracy z młodzieżą, by młodzi ludzie mogli się w nim czuć „u siebie”.

Realizacja zadania, polegającego na utworzeniu Strefy Młodej Kultury, jest odpowiedzią na potrzeby młodych mieszkańców obszaru MOF, gdyż w Jaśle i na terenie powiatu nie ma takiego miejsca i obiektu. W istniejących instytucjach kultury, które już zostały przebudowane, brak jest przestrzeni na stworzenie osobnego miejsca integracji i animacji młodzieży, do którego młodzi ludzie mogliby przychodzić spontanicznie, (nie tylko w celu skorzystania z konkretnej oferty), spotykać się ze znajomymi, odpoczywać i realizować własne pomysły na działania. Obiekty miejskich instytucji kultury zostały już przebudowane i nie jest możliwe utworzenie w nich dodatkowych przestrzeni bez poniesienia ogromnych nakładów. Dlatego zasadne jest zaadaptowanie na te potrzeby budynku przy ul. Sokoła 8, będącego w zasobach miasta Jasła, który mógłby pełnić funkcję Strefy Młodej Kultury. Usytuowanie budynku w centrum obszaru MOF, w bezpośredniej okolicy szkół ponadpodstawowych (m.in. Szkoły Podstawowej nr 2, Zespołu Szkół nr 4 w Jaśle, I Liceum Ogólnokształcącego w Jaśle czy Generatorskiej Szkoły GEN), zapewni dostęp do oferty młodym mieszkańcom, z terenu gmin należących do MOF, uczęszczających do jasielskich szkół. Dodatkowym atutem jest lokalizacja budynku w bezpośrednim sąsiedztwie Placu Inwalidów Wojennych, który w 2024 r. został zrewitalizowany

w szczególności z uwzględnieniem potrzeb młodzieży i obecnie jest jednym z głównych miejsc spotkań młodych ludzi w plenerze w pogodne, ciepłe dni. Ponadto, Strefa będzie zlokalizowana w bliskiej odległości od przystanków autobusowych (ul. Asnyka, ul. Mickiewicza, Rynek, ul. 3 Maja) z których odbywają się odjazdy autobusów do gmin MOF i całego powiatu. W pobliżu jest również wyznaczona ścieżka rowerowa (ul. Czackiego). Godziny działalności Strefy zostaną uzgodnione z młodzieżą i w miarę możliwości dostosowane do rozkładu jazdy środków komunikacji publicznej, mając na uwadze godziny, w których korzystają z transportu odbiorcy Strefy. Ze względu na dostosowanie architektoniczne, Strefa Młodej Kultury będzie dostępna także dla młodych osób ze szczególnymi potrzebami. Strefa Młodej Kultury poprzez fakt działalności w ramach istniejącej już instytucji kultury, będzie podejmowała działania w zakresie dostępności informacyjno-komunikacyjnej ze swoimi odbiorcami. W związku z tym, że Strefa będzie adresowana do konkretnej, specyficznej grupy odbiorców (osoby młode, posługujące się technologiami informacyjno-komunikacyjnymi), zostaną podjęte działania na rzecz wprowadzenia odpowiednich procedur oraz nowych sposobów komunikowania się i zrozumienia ich potrzeb.

Budynek przy ul. Sokoła 8, będący własnością Miasta Jasła jest wpisany do gminnej ewidencji zabytków Miasta Jasła. Od wielu lat funkcjonuje w nim jedyne kino w mieście (obecnie Kino JDK „Syrena” prowadzone przez Jasielski Dom Kultury) oraz Centrum Informacji Turystycznej i Kulturalnej w Jaśle (prowadzone przez Muzeum Regionalne w Jaśle). Stan obecny wskazuje na konieczność podjęcia pilnych prac zabezpieczających substancję zabytku, gdyż w istniejącej dachówce obecne są liczne pęknięcia powodujące przecieki, brak izolacji fundamentów powoduje zawilgocenie ścian, a niewłaściwa izolacja wiatrołapu powoduje przemarzanie i występowanie wilgoci na stropie. Ponadto, elewacja frontowa jest popękana, w wielu miejscach widoczne są ubytki, a parapety uległy korozji. Wskazana sytuacja wpływa nie tylko na poziom bezpieczeństwa użytkowników, ale również na wizerunek miasta.

Celem przywrócenia funkcjonowania obiektu na cele kulturalne, (w tym budynku znajdowała się siedziba Towarzystwa Gimnastycznego Sokół), konieczne jest wykonanie przebudowy obiektu. Aktualnie obiekt jest niedostępny architektonicznie (brak windy), dlatego jednym z najważniejszych celów będzie dostępność i dostosowanie do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. Oferta kulturalna realizowana obecnie w budynku przy ul. Sokoła 8 obejmuje tylko prowadzenie punktu informacji turystycznej i kulturalnej (bez organizacji większych przedsięwzięć ze względu na brak przestrzeni) oraz działalność kina JDK (tylko projekcja filmów w ramach Sieci Kin Studyjnych).

Dzięki realizacji projektu i utworzeniu Strefy Młodej Kultury w Jaśle powstanie przestrzeń integracji, animacji i edukacji kulturalnej dla młodych mieszkańców Jasła i gmin sąsiadujących, w tym należących do MOF Jasło. Strefa Młodej Kultury będzie zarządzana przez instytucje kultury w Jaśle, będącego

centrum życia młodzieży w wieku ponadpodstawowym. Oferta kulturalna oferowana przez Strefę Młodej Kultury skierowana będzie do młodzieży z Jasła i gmin należących do MOF Jasło. Strefa będzie przestrzenią, w której młodzi ludzie będą mogli:

- odpoczywać i integrować się z rówieśnikami – poprzez stworzenie przestrzeni do swobodnej integracji i wymiany myśli;
- rozwijać zainteresowania oraz realizować pasje – poprzez udział w spotkaniach tematycznych z zakresu kultury organizowanych na bazie zgłaszanych pomysłów;
- angażować się w życie lokalnej społeczności, współpracować z rówieśnikami i uczyć się współodpowiedzialności za miejsce, w którym żyją – poprzez aktywność wolontariacką i wsparcie w realizacji własnych inicjatyw.

Wyróżnikiem Strefy Młodej Kultury odróżniającym ją od oferty Generatora Nauki GEN oraz innych instytucji kultury będzie przede wszystkim swobodny charakter miejsca, do którego można przyjść nie na konkretne wydarzenie czy zajęcia, tylko dla potrzeby „pobycia” i pozaszkolnego, pozaformalnego kontaktu z rówieśnikami. Specyficzny też będzie oddolny charakter podejmowanych w Strefie działań i inicjatyw. O ile oferta obecnych instytucji jest bardziej sformalizowana, ujęta w sekcje, kluby, z góry zaprogramowane spotkania oraz działania dla grup zorganizowanych i stałych, o tyle w Strefie pomysły młodych osób będą się krystalizować w sposób spontaniczny, oddolny i indywidualny, a dopiero później będą wdrażane przy wsparciu instytucjonalnym. Miejsce to będzie oferować możliwość organizacji warsztatów, wystaw, spotkań z literaturą, muzyką, teatrem, fotografią, sztukami wizualnymi czy plastycznymi (np. mini występ grupy szkolnej, miejsce prób muzycznych po szkole, spotkanie przy muzyce na żywo), według uzgodnień i propozycji uczestników Strefy, oraz przy wsparciu instytucji kultury, w ramach której działać będzie Strefa.

Gmina Dębowiec

Na terenie gminy Dębowiec funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna w Dębowcu z Filią w Cieklinie. Samorząd wśród potrzeb wskazuje na konieczność przeniesienia głównej siedziby biblioteki do innego budynku, ponieważ obecna znajduje się na drugim piętrze w budynku bez windy, co utrudnia dostęp osobom ze szczególnymi potrzebami. Na terenie gminy funkcjonują również dwie izby muzealne, stanowiące formę placówki muzealnej, podlegające pod Urząd Gminy i niebędące instytucjami kultury.

Pierwsza z nich - Izba muzealna im. Stanisława Barabasza w Cieklinie, w swoich zasobach posiada jedną z największych w kraju kolekcji sprzętu narciarskiego. W zbiorach posiada narty, kijki, buty, wiązania, medale, odznaki, książki oraz inne materiały o tematyce narciarskiej. Ekspozyty ułożone chronologicznie pozwalają zobaczyć jak przez 120 lat zmieniał się narciarstwo w Polsce. Druga - Izba

muzealna w Dębowcu, w swoich zasobach posiada m.in. eksponaty dotyczące służb mundurowych Ochotniczych Straży Pożarnych, Gwardii Dębowieckiej czy Kosynierów Parafii Cieklin.

Deficyty w zakresie funkcjonowania instytucji kultury wpływają na ograniczenie oferty kulturalnej na terenie gminy i nierównomierny dostęp do oferty kulturalnej w MOF Jasło. Głównym problemem dotychczas identyfikowanym w gminie był brak Gminnego Ośrodka Kultury, który byłby głównym miejscem zajmującym się upowszechnianiem kultury w gminie Dębowiec. Nowopowstały ośrodek kulturalny w Dębowcu, który będzie miał w swoich zasobach nowy budynek Centrum kulturalne im. Nikifora w Foluszu. Ponadto współpraca instytucji kultury w ramach MOF-u pozwoli mieszkańcom mieć równy dostęp do ofert kulturalnych na terenie poszczególnych gmin MOF-u. Tak więc brak odpowiedniej bazy kulturalnej na terenie gmin MOF-u jest przyczyną ograniczenia dostępności mieszkańców do oferty kulturalnej. W nowopowstałym budynku oferta kulturalna obejmowała będzie zagadnienia związane z osobą Nikifora Krynickiego. W budynku będzie mieścić się siedziba Centrum kulturalnego im. Nikifora. Znajdować się tam będzie wiele przestrzeni wystawowych poświęconych lokalnej kulturze związanej zarówno z postacią Nikifora jak również z tematyką naftową. Ponadto wokół budynku zostanie zagospodarowany teren. Powstanie również ścieżka kulturalna pn. „Folusz – ostatnia przystań Nikifora”, która będzie miała na celu przedstawienie ostatnich chwil z życia Nikifora Krynickiego, który w 1968 r. został przywieziony do Sanatorium Gruźliczego w Foluszu (dzisiejszy DPS) u schyłku swojego życia. Ścieżka kulturalna pn. „Folusz - ostatnia przystań Nikifora” - będzie przedstawiać informację z życia Nikifora oraz jego twórczości w postaci tablic.

W dniu 22 września 2024 r. nastąpiło uroczyste otwarcie Centrum Kulturalno – Sportowego w Dębowcu, jednakże obiekt na ten moment nie pełni funkcji instytucji kulturalnej. W 2025 r. planuje się utworzenie jednostki organizacyjnej. Centrum Kulturalno – Sportowe w Dębowcu obejmuje wielofunkcyjny budynek, podzielony na część kulturalną i sportową. W tej pierwszej mieszczą się: sala bankietowa o pow. około 300 m kw. z zapleczem kuchennym oraz pomieszczenia sanitarne i socjalne. Piętro przeznaczone jest na zajęcia edukacyjne dla dzieci i młodzieży, gdzie realizowane będą między innymi warsztaty artystyczne, szkolenia, zajęcia z nauki języków obcych czy robotyki w pracowni multimedialnej. W części sportowej na parterze znajdują się szatnie dla zespołów oraz sędziów, pomieszczenia sanitarne, socjalne, magazynowe, komunikacyjne i techniczne. Na piętrze do dyspozycji są trzy sale ogólnofunkcyjne, z których jedna stanowi siedzibę lokalnych klubów: GKS Zarzecz-Dębowiec i GMKS Dębowiec-Zarzecz.

Integralną część Centrum Kulturalno-Sportowego stanowi kompleks sportowy, w skład którego wchodzi: bieżnia okrężna 6-torowa 400 m z bieżnią prostą 100 m, skocznia do skoku w dal, boiska:

piłkarskie trawiaste i wielofunkcyjne o nawierzchni poliuretanowej do gry w koszykówkę, siatkówkę lub piłkę ręczną oraz trybuny dla kibiców.

Obiekt jest ogólnodostępny i oświetlony do godziny 22:00. Powstała infrastruktura sportowa jest dostępna dla zainteresowanych klubów sportowych, grup zorganizowanych oraz użytkowników indywidualnych nieodpłatnie. Organizowane tam będą większe imprezy sportowe i kulturalne. Funkcjonowanie tego kompleksu dostarczy mieszkańcom wiele form rozrywki w postaci wydarzeń rekreacyjno-sportowych, warsztatów, gier, zabaw czy szkoleń sportowych, co jest ważne z uwagi na dotychczasowy brak instytucji kultury i centrum kulturalnego w gminie. Zaletą obiektu jest także dogodna lokalizacja, zapewniająca dostęp do niezbędnych miejsc parkingowych.

Planowane w ramach ZIT przedsięwzięcie mające na celu budowę Centrum Kultury im. Nikifora w Foluszu będzie zarządzane przez nowopowstałe Centrum Kulturalno-Sportowe w Dębowcu. Obiekty umiejscowione będą w różnych częściach gminy – Centrum Kulturalno-Sportowe w Dębowcu znajdujące się w północnej części gminy, a Centrum Kultury im. Nikifora w Foluszu, znajdować się będzie w południowej części, co pozwoli na zapewnienie równomiernego dostępu do oferty instytucji kultury na terenie gminy.

Gmina Dębowiec administracyjnie składa się z 13 miejscowości. W części gdzie znajduje się 5 miejscowości: Dębowiec, Zarzeczce, Wola Dębowiecka, Łazy Dębowieckie, Majscowa – mieszkańcy będą mogli w szczególności korzystać z powstałej w 2025 r. instytucji kultury pn. Centrum Kulturalno-Sportowe w Dębowcu, natomiast mieszkańcy pozostałych miejscowości, tj. Folusz, Cieklin, Dobrynia, Duląbka, Dzielec, Pagórek, Radość, Wola Cieklińska –z nowopowstałej siedziby kulturalnej, jaką będzie Centrum Kultury im. Nikifora w Foluszu. Należy mieć na uwadze, że mieszkańcy całej gminy, jak również pozostałych gmin MOF Jasło, będą mogli korzystać z powstałej infrastruktury, a w wyniku budowy Centrum Kultury im. Nikifora w Foluszu zwiększy się dostępność oferty, która aktualnie jest mocno ograniczona ze względu na brak instytucji kultury. W nowo wybudowanym budynku znajdować się będzie wiele przestrzeni wystawowych poświęconych lokalnej kulturze związanej zarówno z postacią Nikifora jak również z tematyką naftową.

Postać Nikifora Krynickiego stanowi wyróżnik dla gminy i bazę do stworzenia oferty o charakterze ponadlokalnym, przyciągającym fanów zainteresowanych twórczością Nikifora –zaliczanego do grona malarzy naiwnych, prymitywistów. Najwcześniejsze prace malarza pochodzą sprzed 1920 roku, a jego dorobek liczy kilkadziesiąt tysięcy prac. Artysta mimo urodzenia w Krynicy związany jest również z gminą Dębowiec, a konkretnie miejscowością Folusz, ponieważ w 1968 r. został przywieziony do Sanatorium Gruźliczego w Foluszu (dzisiejszy DPS) u schyłku swojego życia. W 40 rocznicę śmierci

Nikifora Krynickiego w Domu Pomocy Społecznej w Foluszu odsłonięto tablicę poświęconą artyście⁸. Dzięki stworzeniu obiektu nazwanego jego imieniem oraz budowie ścieżki kulturalnej możliwe będzie promowanie dziedzictwa kulturowego sławnego artysty, a także wzrost poszanowania różnorodności kulturowej i ludzkiej kreatywności, jaką wykazywał się artysta. Mieszkańcy gminy, jak i całego MOF, ale również turyści odwiedzający MOF Jasło będą mogli zapoznać się z historią jego życia i jego twórczością.

Wśród elementów charakterystycznych dla gminy można wskazać również na miejscowość Folusz. Oprócz odwiertów naftowych, w Foluszu występują również źródła wód mineralnych, a w pobliżu znajduje się pomnik przyrody „Diabli Kamień”. Ponadto w Foluszu krzyżują się szlaki turystyczne, a miejscowość stanowi bramę do Magurskiego Parku Narodowego. W gminie znajduje się Bazylika Mniejsza Najświętszej Marii Panny, która zbudowana jest na terenie starego podworskiego parku. Obok kościoła zlokalizowana jest Kalwaria zbudowana na wzór La Salette ze źródłem, do której pielgrzymuje wielu turystów. Gmina ma zatem potencjał do rozwoju oferty kulturalnej i turystycznej, jednakże jest on zróżnicowany, ponieważ w gminie oprócz rozpoznawalnych i atrakcyjnych pod kątem przyrodniczym czy turystycznym miejscowości, są również miejsca, które pozbawione są tego rodzaju zasobów i atrakcji.

Nowy budynek w Foluszu przyczyni się do zwiększenia dostępności do infrastruktury kulturalnej Gminy Dębowiec, poprzez wzrost jakości oferty kulturalnej gminy, poprawę bezpieczeństwa oraz warunków korzystania z tejże oferty. Dzięki realizacji przedsięwzięcia powstanie obiekt kulturowy o niebanalnym charakterze, unikatowym w skali MOF Jasło oraz zapewniającym ofertę o charakterze ponadlokalnym. W projekcie przewidziano również rozwiązania bezpośrednio ułatwiające dostęp do kultury osobom z niepełnosprawnościami. Oferta obejmować będzie m.in. wystawy stałe, wystawy tematyczne, projekcje filmowe, imprezy kulturalne (np. przegląd kapel i zespołów ludowych). Stworzona zostanie również oferta wydarzeń kulturowych zmierzających do integracji lokalnego społeczeństwa, jak również osób odwiedzających miejscowość Folusz. Miejscowość Folusz dostępna jest poprzez komunikację transportu zbiorowego – w ciągu dnia jest 9 połączeń komunikacyjnych w różnych godzinach. W pobliżu miejscowości Folusz znajdują się takie szlaki jak: szlak rowerowy oznaczony kolorem niebieskim; szlak rowerowy „Cmentarzy Wojennych” oznaczony kolorem czarnym; szlak rowerowy „Na styku kultur” oznaczony kolorem czerwonym. Ponadto na terenie miejscowości Folusz znajduje się Ścieżka przyrodnicza Folusz.

Gmina Jasło

⁸ <https://www.debowiec.pl/dla-turysty/40-rocznica-smierci-nikifora/>

W gminie Jasło funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna w Jaśle z siedzibą w Szebniach wraz z trzema filiami: w Trzcinicy, Osobnicy i Warzycach. W dwóch filiach bibliotecznych widoczny jest brak dostępu dla osób z niepełnosprawnością ruchową, a biblioteki mają swoje siedziby na piętrze w budynkach Domów Ludowych. W gminie od 17 lat działa również Gminny Ośrodek Kultury (GOK), którego przedmiotem działania jest realizacja zadań Gminy w zakresie organizowania działalności kulturalnej na terenie Gminy Jasło. Potencjałem i wyróżnikiem gminy jest Orkiestra Dęta OSP Osobnica, działająca przy Gminnym Ośrodku Kultury w Jaśle, która w 2022 r. obchodziła Jubileusz 20-lecia działalności. Orkiestra ma osiągnięcia w dziedzinie twórczości artystycznej oraz skupia się na upowszechnianiu i ochronie kultury, dlatego warto wykorzystać jej potencjał do promocji obszaru, jak i aktywizacji społeczności.

Obecnie GOK w Jaśle nie posiada własnej siedziby, co utrudnia mu prowadzenie działalności kulturalnej na szeroką skalę. Dlatego też wyzwaniem jest budowa nowego obiektu, który stanowić będzie siedzibę placówki i będzie zaspokajać potrzeby lokalnej społeczności, a także spełniać współczesne standardy funkcjonowania takich instytucji. Budowa nowego ośrodka kultury, jest uzasadniona potrzebami z zakresu kultury dla lokalnej społeczności a pośrednio również potrzebami związanymi z rozwijaniem nowych ofert kulturalnych w zakresie edukacji i funkcji społecznych. Planowany ośrodek kultury będzie nie tylko miejscem rozwoju kulturalnego i integracji społecznej, ale także czynnikiem wspierającym rozwój lokalnej gospodarki, turystyki oraz wpłynie na poprawę estetyki przestrzeni publicznej. Gmina Jasło nie posiada budynku, który mogłaby zagospodarować na potrzeby siedziby Gminnego Ośrodka Kultury w Jaśle, takiego który posiadałby odpowiednią powierzchnię oraz dawał możliwość realizacji przedsięwzięć kulturalnych i artystycznych na wysokim poziomie, czyli takich jakich oczekują mieszkańcy. Dlatego też kluczowa jest budowa nowego obiektu, a jako proponowaną lokalizację samorząd wskazuje miejscowość – Osobnica. Jest ona największą miejscowością w gminie Jasło liczącą ponad 3,5 tys. mieszkańców, położona jest w bezpośrednim sąsiedztwie z gminą Dębowiec i Skołyszyn, jest dobrze skomunikowana z całym obszarem MOF Jasło, co ułatwi dostęp i korzystanie z oferty zlokalizowanej w tym miejscu.

W przypadku gminy Jasło, planuje się budowę nowego budynku wraz z zagospodarowaniem terenu w Osobnicy. Projektowana inwestycja ma za zadanie stworzenie nowoczesnej infrastruktury kulturalnej umożliwiającej zwiększenie liczby wydarzeń kulturalnych, jak również poszerzenie ich zakresu, co przyczyni się do zwiększenia ilości odbiorców docelowych, w tym osób z niepełnosprawnościami z całego MOF Jasło.

Działalność Ośrodka Kultury zostanie wzbogacona o nowe formy działań i nowe zakresy tematyczne, w tym o charakterze interdyscyplinarnym, popularyzującym kulturę oraz umożliwiającym kontakt

z wydarzeniami o charakterze niszowym, co uzupełni ofertę kulturalną pozostałych instytucji działających na terenie MOF Jasło.

W budynku znajdować się będą pomieszczenia pełniące funkcje zarówno kulturalne, jak i warsztatowe, wszystkie wyposażone w nowoczesny sprzęt multimedialny. Ponadto w budynku wydzielona zostanie główna sala wielofunkcyjna, która będzie mogła być użytkowana zarówno jako sala widowiskowa (koncertowa, teatralna, kinowa), jak i po przearanżowaniu - z możliwością podziału, jako sala lub sale przeznaczone do organizacji konferencji, warsztatów czy spotkań. Na parterze znajdować się będą również dwie sale (również z możliwością podziału), jedna do zajęć tematycznych (sala prób lokalnej orkiestry, chóru czy baletu), druga jako sala konferencyjna. W budynku przewidziano także pomieszczenia na bibliotekę z czytelnią, z wydzieleniem części dziecięcej oraz trzy salki zajęć tematycznych rozwijających zainteresowania z dziedzin plastycznych (malarstwo, rzeźba, fotografia, grafika komputerowa) oraz salka e-gier.

Funkcje te uzupełnione zostaną podręcznym zapleczem magazynowym umożliwiającym prowadzenie ww. zajęć oraz gabinetami instruktorów. W budynku zapewniony będzie dostęp i rozwiązania do osób ze szczególnymi potrzebami. W części ogólnodostępnej budynku planuje się dwie klatki schodowe oraz dźwig do transportu osób z niepełnosprawnościami umożliwiający ich dostęp na wszystkie niezbędne poziomy budynku. Projekt zagospodarowania terenu przewiduje budowę miejsc parkingowych w tym dla osób z niepełnosprawnościami. Zaplanowano zakup niezbędnego wyposażenia jak meble czy sprzęt elektroniczny i audiowizualny. Obiekt będzie w pełni dostępny dla osób z niepełnosprawnościami. Budynek Ośrodka Kultury w Osobnicy będzie przeznaczony na potrzeby realizowanych działań przez Gminny Ośrodek Kultury w Jasle. Budynek powstanie w centrum miejscowości Osobnica (przy rondzie) w bezpośrednim sąsiedztwie Ośrodka Zdrowia, Remizy OSP, Kościoła pw. św. Stanisława, Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego oraz sklepów i placówek handlowo-usługowych. Budynek będzie zlokalizowany bezpośrednio przy drodze powiatowej nr 1868R Trzcinica-Osobnica-Cieklin. W ramach strategii MOF Jasło zaplanowano na terenie gminy Jasło utworzenie szlaku rowerowego relacji: Trzcinica – Osobnica – Łazy Dębowieckie (gm. Dębowiec), który będzie przebiegał obok budynku Ośrodka Kultury w Osobnicy.

Budowa nowego budynku Ośrodka Kultury będącego siedzibą dla jednostki zarządzającej pozwoli na lepszą koordynację działań między zarządzanymi przez gminę placówkami, umożliwi lepszą współpracę w zakresie realizacji dużych wydarzeń i programów kulturalnych. Skupienie zarządzania w jednym miejscu pozwoli na optymalizację procesów administracyjnych, co przełoży się na lepszą organizację pracy oraz szybszy obieg informacji. Ponadto potrzeba remontów, modernizacji i rozbudowy obiektów kulturalnych jest uzasadniona zarówno kwestiami technicznymi, jak

i społecznymi, wynikającymi z konieczności dostosowania do nowych wymagań prawnych, technologicznych oraz potrzeb lokalnej społeczności.

Uzupełnieniem tych działań będzie budowa świetlicy wraz z zagospodarowaniem terenu, która zlokalizowana będzie na terenie miasta Jasła, ale zarządzana będzie przez Gminny Ośrodek Kultury w Jaśle. Świetlica będzie zlokalizowana na tzw. Górcie Gorajowickiej, będącej rozpoznawalnym punktem widokowym miasta Jasła, na którym znajduje się Winnica Miejska oraz pomnik Chrystusa Króla. Działka ta zlokalizowana jest na terenie miasta Jasła, ale graniczy bezpośrednio z miejscowością Gorajowice (gm. Jasło), jest dobrze skomunikowana z całym obszarem MOF Jasło. Projektowana inwestycja ma za zadanie stworzenie nowoczesnej infrastruktury kulturalnej umożliwiającej zwiększenie liczby wydarzeń kulturalnych jak również poszerzenie ich zakresu, co przyczyni się do zwiększenia liczby odbiorców docelowych, w tym o osoby z niepełnosprawnością z całego MOF Jasło, a w szczególności Miasta i Gminy Jasło. Lokalizacja inwestycji w rozpoznawalnym miejscu, jakim jest Winnica Miejska przyczyni się do wzrostu zainteresowania ofertą kulturalną wśród mieszkańców MOF. Zaprojektowana w budynku świetlica będzie mogła być użytkowana zarówno jako sala widowiskowa czy do organizacji konferencji oraz mniejszą do organizacji niewielkich spotkań tematycznych lub warsztatów. Budynek świetlicy będzie przeznaczony na potrzeby realizowanych działań kulturalnych miasta Jasła oraz gminy wiejskiej Jasło, zarządzany będzie przez Gminny Ośrodek Kultury w Jaśle, natomiast przeznaczony będzie do realizacji zadań publicznych z zakresu kultury zarówno miasta Jasła, jak i gminy wiejskiej Jasło. Celem realizacji projektu będzie przede wszystkim zwiększenie dostępności mieszkańców do usług kulturalnych, w tym osób z niepełnosprawnościami, ponieważ obecnie brak w pełni dostosowanych budynków do świadczenia takich usług. Ważnym aspektem jest także dostępność infrastruktury. Osoby nie posiadające własnego środka transportu nie są w stanie wieczorem lub w weekend dojechać na wydarzenie kulturalne w Jaśle (odległość to ok. 3 km). Wieś Gorajowice obsługuje MKS Jasło i kursy odbywają się tylko od poniedziałku do piątku (oprócz świąt) w godzinach pomiędzy 7:00 rano a 17:00. Osiedle na Kotlinę w Jaśle rozwija się bardzo szybko, powstają nowe bloki, osiedle Ulaszowice ma obecnie bardzo zwartą zabudowę i dużą liczbę mieszkańców, w okolicy powstał także miejski żłobek, znajduje się tu także Podkarpacka Szkoła Wyższa więc działanie to jest odpowiedzią na szybki rozwój tej części miasta i zapewnienie miejsca spotkań oraz dostępu do usług kulturalnych. Wieś Gorajowice należąca na gminy Jasło jest, co prawda jedną z najmniejszych miejscowości w gminie ale bardzo szybko rozwijającą się pod względem budowy nowych domów jednorodzinnych, stanowi „sypialnię Jasła”.

Gmina Kołaczyce

Gmina historycznie związana była z rzemiosłem. W XVIII wieku rozwinęło się na szeroką skalę garncarstwo. Oprócz trzech cechów: szewskiego oraz tzw. wielkiego, czyli zbiorczego, gdzie główną

rolę grali garncarze w Kołaczycach, w połowie XIX wieku powstał jeszcze cech tkacki. Jednakże różnego rodzaju rękodzieła zaczęły zanikać. W gminie działa Stowarzyszenie Miłośników Kołaczyc, które założyło „Izbę pamięci”, w której zgromadzono ginący sprzęt dawnych gospodarstw domowych, narzędzia, wyroby warsztatów rzemieślniczych, stroje czy inne unikatowe eksponaty. W gminie istotna jest promocja dziedzictwa kulturowego w oparciu o produkty lokalne (m.in. miody), wyroby artystyczne (m.in. koronki klockowe, ikony) czy wyroby rękodzielnicze (m.in. wyroby garncarskie). Elementem budującym rozpoznawalność i markę gminy, w kwestii związanej ze sferą kulturalno-rozrywkową jest Podkarpackie Miodobranie, które organizowane jest we współpracy m.in. z Pogórzańskim Związkiem Pszczelarzy w Jasle. Wśród zabytków kultury materialnej w gminie można wskazać na ruiny średniowiecznego zamku „Golesz” w Krajowicach, które zlokalizowane są na obszarze rezerwatu przyrody figurującego pod tą samą nazwą. Dostępność do ruin zamku jest od strony Jasła z parkingu. Od strony Kołaczyc możliwość dostępu poprzez drogę gminną i ścieżki leśne.

W gminie funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna oraz Gminny Ośrodek Kultury (GOK). Z punktu widzenia potrzeb zidentyfikowanych przez gminę, wymagany jest remont i modernizacja istniejącej Gminnej Biblioteki Publicznej, ponieważ nie jest ona przystosowana dla osób ze szczególnymi potrzebami. Jej powierzchnia jest niewystarczająca, a budynek jest w złym stanie technicznym. W przypadku GOK, widoczne są deficyty w zakresie powierzchni, a ograniczone warunki lokalowe powodują utrudnienia w prowadzeniu działalności GOK-u i zajęć dla dzieci.

W chwili obecnej z uwagi na niedostateczną powierzchnię i zasoby lokalowe, budynek GOK mieści się w trzech lokalizacjach, gdzie w jednej z nich znajduje się Izba Muzealna, która przyciąga turystów przekazując wiedzę o zwyczajach, tradycjach, starych zawodach na terenie gminy Kołaczyce oraz sławnych ludziach wywodzących się z tego terenu. Posiada w swej ekspozycji przedmioty codziennego użytku oraz inne stare eksponaty. W dwóch pozostałych lokalizacjach prowadzone są zajęcia kulturalne oraz pozalekcyjne dla dzieci. Rozmieszczenie i rozlokowanie GOK w różnych lokalizacjach utrudnia funkcjonowanie placówki, zmniejsza atrakcyjność i jej dostępność. Widocznym deficytem jest niewystarczająca liczba sal do prowadzenia zajęć dla dzieci i młodzieży, jak również brak miejsca wokół Gminnego Ośrodka Kultury na prowadzenie zajęć. Ponadto budynek nie jest dostosowany dla osób ze szczególnymi potrzebami oraz jest w złym stanie technicznym, co utrudnia dostęp i korzystanie z jego oferty.

Wyzwaniem jest zatem przebudowa i rozbudowa budynku użyteczności publicznej w mieście Kołaczyce (stary GOK) z przeznaczeniem na Gminny Ośrodek Kultury wraz z Biblioteką, zlokalizowaną w centrum Kołaczyc w niedalekiej odległości od Rynku Głównego.

Budynek powinien zostać wyposażony w odpowiednią infrastrukturę, zarówno w tradycyjne sprzęty (tradycyjnego lokalnego rzemiosła), jak i nowoczesne narzędzia prezentacji (multimedialne). Dzięki odpowiedniemu wyposażeniu możliwe będzie prezentowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego. Do prawidłowego funkcjonowania budynku niezbędne będzie także jego wyposażenie w tradycyjne rekwizyty wykonane zgodnie z wzornictwem i technologią z „epoki” minionej, takie jak m.in. rzeźby, obrazy, gliniane misy, kamionkowe garnki, instrumenty muzyczne, itp. oraz urządzenia multimedialne, takie jak m.in.: ekrany multimedialne, projektory multimedialne, plansze interaktywne, konsole do gier, sprzęt nagłośnieniowy wewnętrzny i zewnętrzny, kamery, wyświetlacze graficzno – tekstowe LED, monitory dotykowe, monitoring obiektu, itp. Budynek Domu Kultury w Kończycach będzie się składał z biblioteki, czytelnicy, sali konferencyjnej i wykładowej, sal warsztatowych, sal multimedialnych, sal widowiskowo – kulturalnej, sal wystawienniczych oraz pomieszczeń edukacyjnych i administracyjnych, a także centrum informacji turystycznej. W salach będą prowadzone działania w celu integracji społeczności lokalnych, gdzie będą mogli kultywować i rozwijać narodowe, regionalne i środowiskowe wartości kulturalne. Nowoczesne sale stworzą warunki do rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego oraz zainteresowania kulturą i sztuką. Budynek będzie dostępny dla osób z niepełnosprawnościami, dzięki dobudowie szybu windowego oraz odpowiedniemu dostosowaniu terenu.

Dzięki planowanej interwencji budynek będzie pełnił funkcje kulturalne dla całej społeczności MOF Jasło, nie tylko mieszkańców gminy Kończycy. Skoncentrowanie usług kulturalnych w jednym miejscu spowoduje zwiększenie atrakcyjności tychże usług oraz wpłynie na poprawę ich dostępności, a tym samym poziom uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym. Dodatkowo budynek będzie zapleczem turystyczno-kulturalnym. W miejscowości Kończycy budowa takiej bazy z pewnością wpłynie na rozwój zajęć edukacyjnych i kulturalnych. Projekt spowoduje realizację zintegrowanych działań zorientowanych na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz wyrównanie szans rozwojowych mieszkańców gmin MOF Jasło.

Gmina Tarnowiec

W gminie funkcjonuje Gminny Ośrodek Kultury oraz Gminna Biblioteka Publiczna w Tarnowcu wraz z dwoma filiami. W bibliotekach widoczne są deficyty związane z powierzchnią. W bibliotece w Tarnowcu jest brak miejsca na dodatkową działalność kulturalną, jak spotkania z pisarzami, lekcje biblioteczne i szkolenia dla większej grupy osób niż 15, czy organizację imprez okolicznościowych. Podobna sytuacja jest w filiach, zwłaszcza w Łubnie Szlacheckim. Ponadto filia w Gliniku Polskim wymaga remontu oraz przystosowania jej do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. Warunki lokalowe w bibliotekach ograniczają zatem ich działalność.

Budynek Gminnego Ośrodka Kultury natomiast był na przestrzeni lat rozbudowywany, jednak najstarsza część obiektu ma już 70 lat i wymaga pilnego remontu, m.in. w celu zapewnienia bezpieczeństwa użytkownika jak również poprawy komfortu korzystania z obiektu. Dostęp do budynku dla osób niepełnosprawnych jest obecnie jedynie częściowy, co wymaga modernizacji i dostosowania infrastruktury do potrzeb wszystkich użytkowników, w tym zamontowania dodatkowych udogodnień. Prace te są kluczowe, aby budynek mógł w pełni spełniać swoją funkcję jako nowoczesne centrum kulturalne dostępne dla całej społeczności. W budynku GOK znajduje się dwie, niewielkie sale: jedna przeznaczona na warsztaty/zajęcia, a druga w której prowadzone są zajęcia ruchowe i różne wydarzenia. Ich niewielka powierzchnia nie pozwala na udział mieszkańców w kulturze w takiej liczbie, w jakiej faktycznie jest na to zapotrzebowanie w gminie. Obie sale znajdują się również na piętrze (w budynku nie ma windy), co utrudnia dostęp osobom z niepełnosprawnościami, czy rodzicom z małymi dziećmi w wózkach. Obecna sytuacja wymaga zatem podjęcia działań mających na celu stworzenie miejsca, w którym świadczone będą usługi kulturalne dla mieszkańców gminy i mieszkańców MOF Jasło.

Gmina posiada miejsce, które mogłoby zostać zaadaptowane na pełnienie funkcji GOK, z uwagi na niewystracającą powierzchniowo obecną siedzibę. Potencjał upatruje się w Zabytkowym Dworze Pilińskich w Tarnowcu⁹ (wzniesionym na początku XIX w.), w którym następnie zamieszkiwała rodzina Leszczyńskich oraz przebywał i tworzył Stanisław Ignacy Witkiewicz (Witkacy). Postać Witkacego ma zatem związek z gminą i może stanowić element promujący gminę Tarnowiec. Budynek ma doskonałą lokalizację, gdyż znajduje się w samym centrum miejscowości, przy drodze gminnej, w niedalekiej odległości od przystanków autobusowych, szkoły, sklepów, parku oraz Sanktuarium Matki Bożej Zawierzenia w Tarnowcu. Stworzenie centrum kulturalnego w tym miejscu, wpłynie na poprawę dostępności do obiektu i pozwoli na łatwe dotarcie zarówno mieszkańcom gminy, jak i mieszkańcom MOF, w tym osobom ze szczególnymi potrzebami. Obecnie Dwór w Tarnowcu pełni bardzo ważną funkcję społeczną, jest przykładem kolebki kultury, miejscem spotkań wielu ludzi. Na terenie przy obiekcie organizowane jest: coroczne czytanie narodowe, festyny rodzinne, plenery malarskie, w tym o tematyce dworskiej, architektonicznej, koncerty lokalnych artystów, wystawy, wieczory poetyckie. Obiekt ten stanowi dobro kultury wpisane do rejestru zabytków. Wewnątrz zabytku, znajduje się również malowidło ściennie umiejscowione na południowej ścianie narożnej sali południowo-

---

⁹ Dwór Pilińskich wraz z pozostałościami murowanej kondygnacji piwnicznej po starym dworze Kuropatnickich w Tarnowcu stanowi dobro kultury wpisane do rejestru zabytków. Decyzję w tej sprawie, znak SOZ-4-4148/104/2003 wydał w dniu 22.10.2003 r. Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków z/s w Przemyślu. Zabytek widnieje w rejestrze pod numerem A-77.

zachodniej, w tylnym traktie wnętrza dworu w Tarnowcu. Malowidło to również podlega ochronie konserwatorskiej - przedstawiają portret młodej kobiety¹⁰.

Obecnie obiekt wymaga zmiany sposobu użytkowania oraz robót budowlanych wraz z zakupem wyposażenia, a także pracami restauratorskimi, co przełoży się bezpośrednio na rozwój instytucji kultury na terenie MOF Jasło. Do budynku Centrum Kultury w Tarnowcu, zostanie przeniesiony Gminny Ośrodek Kultury w Tarnowcu. Powstałe centrum zostanie udostępnione na cele kulturalne mieszkańcom gminy oraz mieszkańcom MOF Jasło. Na terenie Gminy Tarnowiec znajduje się obecnie wyłącznie jeden budynek o charakterze kulturalnym, tj. Gminny Ośrodek Kultury w Tarnowcu, którego zasoby lokalowe oraz stan budynku są niewystarczające do dalszego prowadzenia działalności kulturalnej. Gmina Tarnowiec chce wykorzystać niewykorzystany dotychczas potencjał kulturowy i historyczny posiadanego zabytku i w nowym Centrum Kulturowym stworzyć siedzibę istniejącego GOK. Modernizacja pozwoli na stworzenie kompleksowego obiektu kulturalnego o optymalnych warunkach dla prowadzenia działalności statutowej GOK, organizację wydarzeń m.in. warsztatów, wystaw, koncertów, wernisaże oraz stworzy możliwość udostępnienia części budynku do bezpłatnego zwiedzania, dla mieszkańców gminy i mieszkańców MOF Jasło. Realizacja projektu przyczyni się podniesienia potencjału kulturalnego gminy Tarnowiec i będzie skutkować wzrostem udziału w kulturze mieszkańców gminy i całego obszaru MOF, jak i zwiększeniem jej atrakcyjności kulturalno-artystycznej.

Gmina Skołyszyn

W gminie funkcjonuje Gminny Ośrodek Kultury i Czytelnictwa w Skołyszynie (GOKiCz) utworzony z połączenia Gminnego Ośrodka Kultury i Gminnej Biblioteki Publicznej wraz z Filiami (Biblioteka w Skołyszynie, Harkłowej i Świącanach). Stan techniczny bibliotek w gminie jest niezadowolający - nie są dostosowane do osób ze szczególnymi potrzebami.

Zgodnie z informacją przekazaną przez samorząd wynikającą m.in. z przeprowadzonych ankiet czy rozmowy z Dyrektorem), w gminie Skołyszyn istnieje potrzeba budowy nowego budynku - Centrum Kultury w Skołyszynie. Planuje się w nim nie tylko prowadzenie warsztatów z wikliniarstwa i garncarstwa, ale również izbę muzealną o charakterze multimedialnym prezentującą historię nafty na terenie gminy.

GOKiCz – jako centralny obiekt działań kulturalnych na terenie Gminy ma niewystarczającą powierzchnię w stosunku do proponowanych i organizowanych zajęć dla dzieci i młodzieży oraz

---

¹⁰ Malowidło zostało wpisane do rejestru zabytków województwa podkarpackiego pod numerem rejestru B-360, decyzją Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z/s w Przemyślu, znak UOZ-2-4141/53/2010 z 02 września 2010 r. Zgodnie z uzasadnieniem ww. decyzji autorstwo obrazu przypisywane jest Stanisławowi Ignacemu Witkiewiczowi lub Tymonowi Niesiołowskiemu.

planowych do realizacji wydarzeń. Obecny brak bazy lokalowej powoduje utrudnienia w poszerzeniu działalności GOKiCz oraz uniemożliwia rozszerzenie jego działalności na dodatkowe zajęcia i imprezy kulturalne oraz działanie izby kulturalnej i kultywowaniem tradycji związanej z terenem.

Budynek, w którym mieści się GOKiCz został wybudowany w latach 70 tych 20 wieku. Jest on budynkiem dwukondygnacyjnym o łącznej powierzchni całkowitej 800 m². W budynku mieści się sala lustrzana (w której odbywają się zajęcia ruchowe oraz taneczne), Biblioteka wraz z zapleczem i sala widowiskowa (gdzie odbywają się różnego rodzaju wydarzenia kulturalne). Budynek w częściowym zakresie został dostosowany do osób niepełnosprawnych. Jednakże obecny budynek nie spełnia oczekiwań społecznych pod kątem funkcji społecznych, a przez budynek "przemieszcza" się średnio ok. 9000 osób na rok, a nie ma możliwości jego rozbudowy ze względu na ograniczenia działki oraz MPZP (bliskość drogi krajowej). Na terenie Gminy widoczne jest większe zapotrzebowanie korzystania z usług kulturalnych. Nie można w nim zastosować nowoczesnych rozwiązań, ponieważ nie ma możliwości technicznych, lokalowych i prawnych.

Budynek GOKiCz w Skołyszynie w chwili obecnej stanowi obiekt o charakterze lokalnym, a ograniczone warunki lokalowe powodują utrudnienia w prowadzeniu i rozszerzeniu działalności. Budowa nowego ośrodka kultury, jest uzasadniona potrzebami społecznymi, edukacyjnymi i kulturalnymi lokalnej społeczności, a także koniecznością dostosowania infrastruktury do współczesnych wymagań technicznych i ekologicznych.

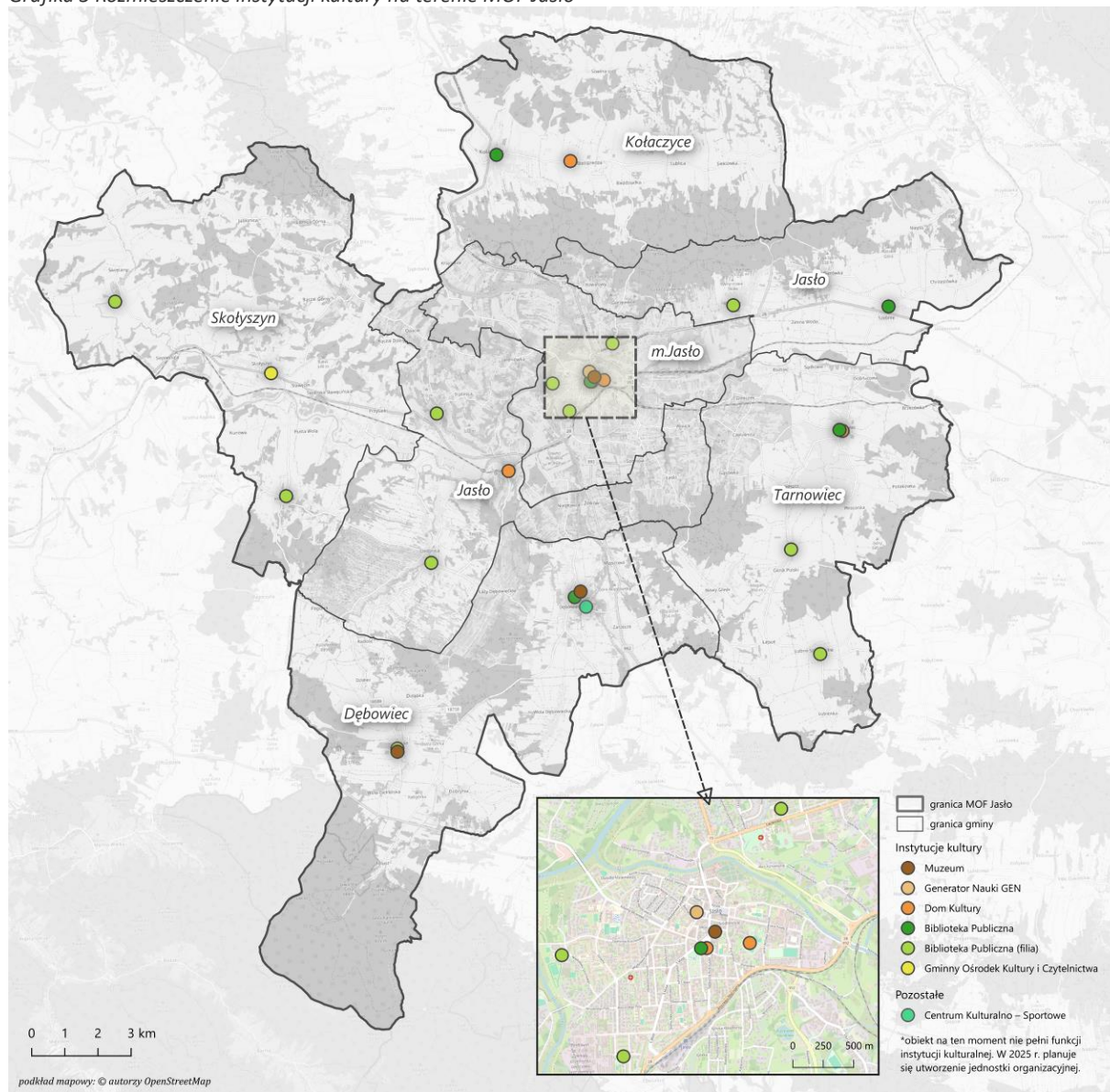
Potencjałem i wyróżnikiem gminy jest historia naftowa z uwagi na szyby naftowe i historię dworu potentata naftowego Klobassy (którego dwór wraz z Podworskim Parkiem znajdował się w samym centrum miejscowości Skołyszyn). Teren ten pełni nowe ważne funkcje społeczne – został odnowiony i nadana mu została nowa „odsłona” nazwana Parkiem Turystyki i Kultury w Skołyszynie. Otworzony został staw wraz z miejscami wypoczynku, wprowadzono elementy dla dzieci (place zabaw) oraz dopełniono krajobraz małej architektury elementami związanymi z naftą. Dodatkowo, Skołyszyn jest utożsamiany z kolebką rzemiosła – wikliniarstwem i garncarstwem. W Skołyszynie działała szkoła wikliniarska, która zastąpiła na terenie całej Galicji. Nowo wybudowany budynek zostanie zatem wyposażony w odpowiednią infrastrukturę, zarówno w tradycyjne sprzęty (tradycyjnego lokalnego garncarstwa – piec do wypalania gliny), jak i nowoczesne narzędzia prezentacji (multimedialne)-prezentujące m.in. początki nafty na tym terenie. Budynek podzielony będzie na dwie strefy: strefa biblioteki i strefa sal wystawowo- wernisażowo- wystawienniczych i konferencyjnych. W skład obiektu będzie wchodzić: holl (z foyer), sala główna biblioteki, sala dla małych dzieci z kąpielnią dla malucha, mediateka, czytelnia, pomieszczenie socjalne i magazynowe, sale do zajęć (w tym garncarstwa) gabinety, pom. socjalne, gospodarcze, porządkowe i kotłownia, sala wystawowa, sala wernisażowo-konferencyjna z zapleczem kuchennym, magazynowym i technicznym. Wszystkie pomieszczenia będą

dostosowane do osób niepełnosprawnych, pomieszczenie przeznaczone pod izbę muzealną powiązaną tematycznie z naftą oraz historią "naftową". Izba będzie wyposażona w urządzenia multimedialne, takie jak m.in.: ekrany multimedialne, projektory multimedialne, plansze interaktywne, konsole do gier, sprzęt nagłośnieniowy wewnętrzny i zewnętrzny, kamery, wyświetlacze graficzno – tekstowe LED, monitory dotykowe, monitoring obiektu, itp. Obiekt oprócz nowoczesnej biblioteki z funkcją bezobsługowego wypożyczenia książek będzie dysponował dodatkową przestrzenią dla społeczności lokalnej, gdzie dzieci i młodzież będą mogły spędzać wolny czas, a dorośli znajdą miejsce na wzajemną wymianę poglądów.

Powstanie nowego budynku przyczyni się podniesienia potencjału kulturalnego gminy Skotyszyn i będzie skutkować wzrostem udziału w kulturze mieszkańców gminy i całego obszaru MOF, jak i zwiększeniem jej atrakcyjności kulturalno-artystycznej.

Poniżej zaprezentowano mapę przedstawiającą rozmieszczenie najważniejszych instytucji kultury zlokalizowanych w MOF Jasło.

Grafika 5 Rozmieszczenie instytucji kultury na terenie MOF Jasto

Źródło: opracowanie własne.

Biblioteki

Na terenie MOF Jasto funkcjonuje łącznie 17 bibliotek publicznych wraz z filiami. Gmina Skotyszyn i Tarnowiec wskazały na potrzebę uruchomienia/budowy nowych bibliotek, a gmina Jasto i Tarnowiec dodatkowo na uruchomienie filii bibliotek. Gminy wskazują również na konieczność przeniesienia siedziby aktualnej biblioteki do innego budynku, m.in. z uwagi na niewystarczającą powierzchnię do prowadzenia działalności czy brak dostępności obiektu dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym bariery architektoniczne. Wszystkie gminy, za wyjątkiem miasta Jasto wskazują na konieczność dostosowania obiektów bibliotek i filii do osób ze szczególnymi potrzebami. W przypadku trzech samorządów – gmina Tarnowiec, Kołaczyce i Skotyszyn widoczna jest również potrzeba remontu i modernizacji obiektów. Ponadto, jak wskazują niektóre samorzady bibliotek

wymagają doposażenia w nowy sprzęt. Obecnie w bibliotekach organizowane są różnego rodzaju zajęcia i wydarzenia m.in.: lekcje biblioteczne, konkursy, głośne czytanie dla dzieci, zajęcia i konkursy plastyczne, imprezy plenerowe, spotkania z pisarzami czy różnego rodzaju warsztaty. Według danych BDL GUS w 2023 r. wskaźnik liczby ludności na 1 placówkę biblioteczną był najwyższy w gminie Kołaczyce (8 638), co wskazuje na najmniejszą dostępność do tego rodzaju obiektów w gminie. Najmniejszy wskaźnik odnotowano natomiast w gminie Dębowiec (1 754). Wyzwaniem dla funkcjonowania bibliotek, jak wskazują samorządy jest zwiększenie, uatrakcyjnienie, zróżnicowanie oferty warsztatowej dla dzieci i młodzieży, jak również organizacja większej liczby imprez kulturalnych. Z uwagi na trendy demograficzne i aktualną sytuację w gminach MOF Jasło, warto rozbudować katalog oferty skierowanej na działania dla rodzin z małymi dziećmi, młodzież oraz seniorów.

Tabela 9 Ludność na 1 placówkę biblioteczną (łącznie z punktami bibliotecznymi ujętymi zgodnie z siedzibą jednostki macierzystej)

Jednostka	Ludność na 1 placówkę biblioteczną (łącznie z punktami bibliotecznymi ujętymi zgodnie z siedzibą jednostki macierzystej)
Miasto Jasło	8 182
Gmina Dębowiec	1 754
Gmina Jasło	3 984
Gmina Kołaczyce	8 590
Gmina Skotyszyn	3 990
Gmina Tarnowiec	2 999

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

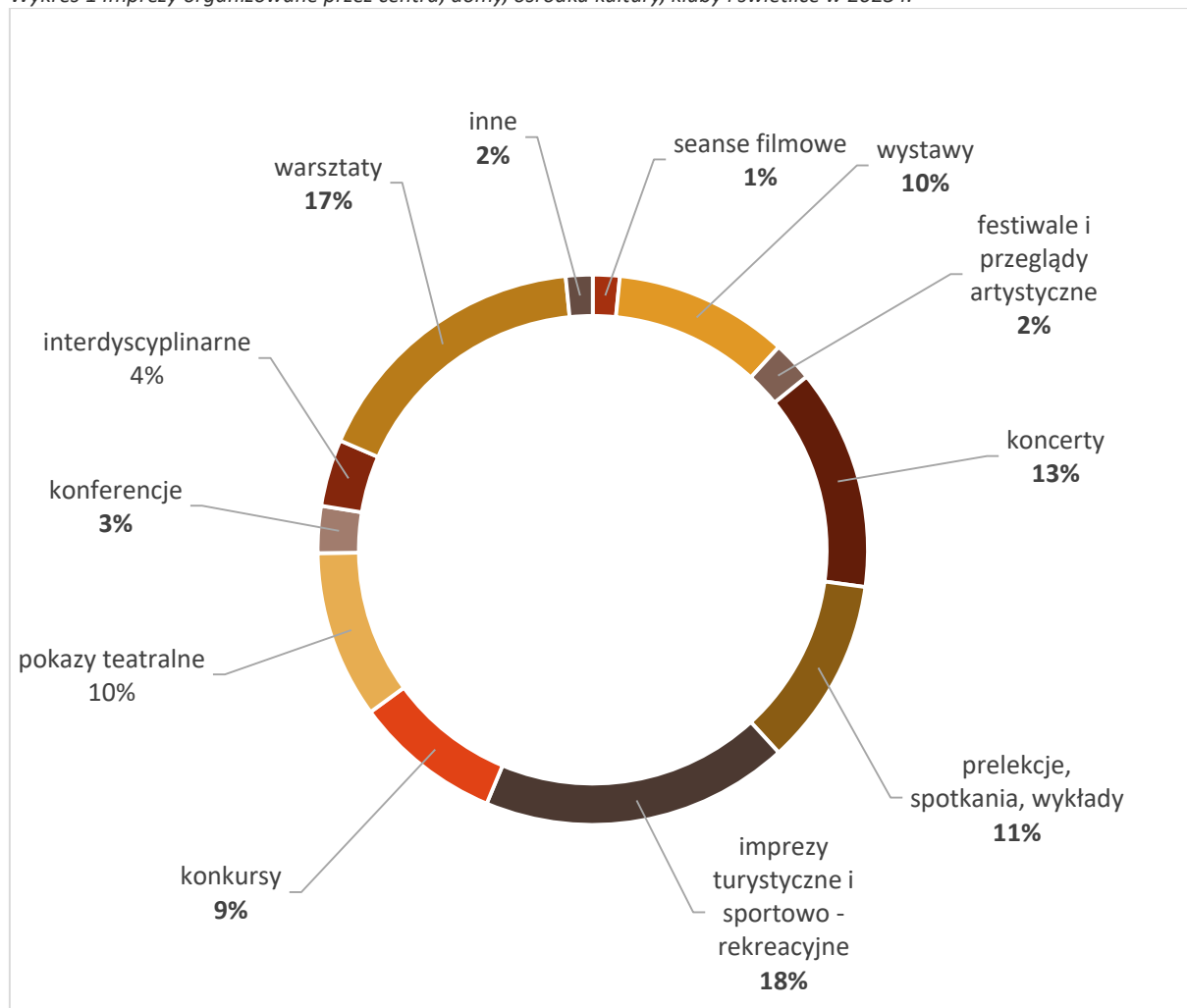
Imprezy kulturalne

Instytucje kultury w MOF Jasło organizują wiele imprez i wydarzeń przyciągających i integrujących mieszkańców. W przypadku wszystkich gmin organizacja życia kulturalnego spoczywa przede wszystkim na instytucjach kultury, natomiast w gminie Dębowiec imprezy kulturalne organizowane są dotychczas przez Urząd Gminy. Wśród imprez organizowanych w mieście i gminach, które w większym stopniu oddziałują na obecność mieszkańców obszaru na tym konkretnym wydarzeniu (ze względu na zasięg ponadlokalny), można wskazać m.in.:

- Dni Jasła (m. Jasło),
- Międzynarodowe Dni Wina (m. Jasło),
- Dni Gminy Skotyszyn - Prozioki (gm. Skotyszyn)
- Dożynki gminne (każda gmina),
- Galicyjskie lato z koniem (gm. Kołaczyce),
- Przegląd Pieśni Maryjnych „Po górach dolinach”(gm. Kołaczyce),
- Dni Dębowca (gm. Dębowiec),
- Przegląd Kapel i Zespołów Ludowych w Foluszu (gm. Dębowiec),
- Międzynarodowy Festiwal Folkloru Karpat w Trzcini (gm. Jasło),
- Festiwal Smaków Regionalnych Pierogi w Tarnowcu (gm. Tarnowiec).

Jak wynika z danych BDL GUS w 2023 r. w MOF Jasło zorganizowano 254 imprezy¹¹, z czego najwięcej z nich (18,1%) to imprezy turystyczne i sportowo-rekreacyjne, na drugim miejscu były warsztaty – 16,9% wszystkich imprez. Najmniej zorganizowano seansów filmowych oraz festiwali i przeglądów artystycznych oraz konferencji – poniżej 3%.

Wykres 1 Imprezy organizowane przez centra, domy, ośrodki kultury, kluby i świetlice w 2023 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Najwięcej imprez zorganizowano w mieście Jasło oraz gminie Skołyszyn – po 95 imprez w 2023 r. Należy mieć na uwadze, że w gminie Dębowiec nie zorganizowano żadnej imprezy, ponieważ jest to gmina, w której nie funkcjonowały centra, domy ani ośrodki kultury. Na terenie gminy działa jedynie Gminna Biblioteka Publiczna, które również organizuje imprezy i różnego rodzaju wydarzenia. Na dzień dzisiejszy brak jest jednostki organizacyjnej w dziedzinie kultury, jednakże imprezy są organizowane przez Urząd Gminy Dębowiec. W 2023 r. zorganizowano 22 imprezy.

¹¹ Dane pochodzą z BDL GUS i obejmują one działalność centrów, domów, ośrodków kultury, klubów i świetlic, nie uwzględniają one imprez organizowanych przez inne instytucje np. biblioteki.

Tabela 10 Liczba zorganizowanych imprez w gminach MOF Jasło przez instytucje kultury

Jednostka	Liczba zorganizowanych imprez ¹²
Miasto Jasło	95
Gmina Dębowiec	-
Gmina Jasło	3
Gmina Kołaczyce	22
Gmina Skołyszyn	95
Gmina Tarnowiec	39

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Z danych przekazanych przez samorzady MOF Jasło wynika, że w 2023 r. w wydarzeniach organizowanych na terenie gmin uczestniczyło około: 22 000 osób w gminie Jasło, 11 000 osób w gminie Tarnowiec, 4 221 osób w gminie Skołyszyn, 7 000 w gminie Kołaczyce i 27 484 osób w mieście Jaśle, czyli łącznie ponad 71 tys. uczestników.

Koła, kluby i grupy artystyczne

Analizując wskaźnik udziału osób, będących członkami kół, klubów lub sekcji seniora i Uniwersytetów Trzeciego Wieku w ogólnej liczbie ludności w wieku 60 lat i więcej można zauważyć, że aktywnością na terenie MOF Jasło wykazują się mieszkańcy gminy Tarnowiec oraz miasta Jasła.

Wskaźnik ten wynosił w 2023 r. 4,0% dla gminy Tarnowiec i 0,2% dla miasta Jasła. W pozostałych gminach nie odnotowano tego rodzaju aktywności, ponieważ tylko na terenie tych dwóch jednostek funkcjonują instytucje i podmioty, których oferta skierowana jest w stronę seniorów. Na terenie miasta Jasła znajduje się Jasielski Uniwersytet Trzeciego Wieku, natomiast w gminie Tarnowiec funkcjonuje Stowarzyszenie „Wiecznie Młodzi” zrzeszające seniorów, do których w 2023 r. uczęszczało kolejno 20 osób (miasto Jasło) i 90 osób (gmina Tarnowiec). Należy mieć jednak na uwadze, że również w gminie Skołyszyn aktywnie działa Klub Seniora.

W przypadku grup artystycznych, według BDL GUS liczba członków kół/klubów/sekcji¹³ w latach 2019-2023 nieco się zwiększyła z 500 do 515. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców, w 2023 r. najwięcej uczestników odnotowano w gminie Kołaczyce 5,56 a najmniej w gminie Tarnowiec 2,21. W przypadku gmin Jasło i Dębowiec liczba dzieci i młodzieży szkolnej będącej członkami kół/klubów/sekcji w analizowanym okresie (2019-2023) była równa 0, co świadczyć może o niższym zaangażowaniu młodych mieszkańców tych gmin, albo niewystarczającej ofercie skierowanej w stronę tej grupy.

¹² Dane uwzględniają działalność centrów, domów, ośrodków kultury, klubów i świetlic, nie uwzględniają imprez organizowanych przez biblioteki.

¹³ Dane dotyczące sekcji artystycznej i dotyczą państwowych i samorządowych instytucji kultury oraz innych podmiotów organizujących i prowadzących działalność kulturalną, nie uwzględniają one klubów sportowych.

Tabela 11 Liczba członków kół / klubów / sekcji - dzieci i młodzież szkolna

Jednostka	Liczba członków kół / klubów / sekcji - dzieci i młodzież szkolna			
	2020	2021	2022	2023
Miasto Jasło	104	139	160	165
Gmina Dębowiec	-	-	-	-
Gmina Jasło	-	-	-	-
Gmina Kołaczyce	221	40	56	0
Gmina Skołyszyn	80	139	148	247
Gmina Tarnowiec	50	50	110	80

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Na terenie gmin MOF Jasło działają liczne grupy artystyczne i koła, kluby oraz sekcje. Wśród nich wymienia się m.in.:

Grupy artystyczne

- Zespół Ludowy „KAŚKI”
- Zespół Pieśni i Tańca Jaślanie
- Zespół Mali Jaślanie
- Kapela Ludowa Jaślanie
- Orkiestra Dęta GOK Jasło
- Chór Chrystusa Króla
- Chór Zorza
- Zumba Kids
- Mażoretki
- Zespół Lisowianki
- Wokalny Zespół Młodzieżowy
- Zespół wokalny „Konsonans”
- Dziecięcy Teatrzyk „Maskotka”

Koła/kluby/sekcje

- Koła Gospodyń wiejskich
- Sekcje taneczne, teatralne, plastyczne, nauki języka, sportowe, muzyczne, filmowo-fotograficzne
- Kluby młodzieżowe
- Dyskusyjny klub książki
- Klub Poetów i Twórców Ludowych Ziemi Jasielskiej "Michalina"
- Dyskusyjny Klub Filmowy „Nostromo”

Poniżej zaprezentowano liczbę grup artystycznych oraz kół/klubów/sekcji w poszczególnych gminach MOF Jasło.

Tabela 12 Liczba grup artystycznych, kół, klubów i sekcji w gminach MOF Jasło

Gmina	Liczba grup artystycznych (m.in. teatralne, muzyczno-instrumentalne, wokalne i chóry, folklorystyczne, taneczne)	Liczba kół/klubów/sekcji (m.in. plastyczne/techniczne, taneczne, muzyczne, informatyczne, fotograficzne, filmowe, teatralne, seniora/UTW, KGW)
Miasto Jasło	17	16
Dębowiec	1	12
Jasło	9	18
Kołaczyce	5	15
Skołyszyn	6	15
Tarnowiec	4	25
Suma MOF Jasło	42	101

Źródło: dane udostępnione przez samorządy MOF Jasło.

Wśród zidentyfikowanych deficytów i potrzeb w zakresie uruchomienia nowych form działalności grup artystycznych gminy wskazują np. na stworzenie grupy teatralnej¹⁴ – w celu animacji teatralnej i kulturalnej mieszkańców, czy dyskusyjnego klubu filmowego¹⁵. Wśród problemów dotyczących grup artystycznych samorządy wskazują m.in. na braki środków finansowych, które umożliwiłyby zatrudnienie wykwalifikowanych instruktorów, którzy mogliby prowadzić zajęcia artystyczne, takie jak taniec, teatr, muzyka czy sztuki plastyczne. Dodatkowo grupy artystyczne często borykają się z problemem niedostatecznego wyposażenia. Brakuje instrumentów muzycznych, materiałów plastycznych, kostiumów, scenografii czy sprzętu technicznego niezbędnego do prowadzenia zajęć i organizacji występów. Ponadto, mimo funkcjonowania grup artystycznych w gminach MOF, poziom zaangażowania mieszkańców pozostaje na niskim poziomie. Potrzeba uruchomienia nowych form działalności grup artystycznych wynika z rosnącego zapotrzebowania na różnorodne formy ekspresji twórczej oraz chęci integracji lokalnej społeczności. Nowe grupy artystyczne, takie jak teatralne, muzyczne, plastyczne czy taneczne, dostosowane do potrzeb i oczekiwań mieszkańców, umożliwią rozwój talentów, kreatywności i współpracy w różnych grupach wiekowych. Ponadto, mogą przyciągnąć nowych uczestników, w tym młodzież, seniorów oraz osoby o różnych zainteresowaniach, jednocześnie wzbogacając kulturalną ofertę instytucji kultury zlokalizowanych na terenie MOF Jasło.

Kluby tematyczne sprzyjają integracji różnych grup wiekowych i społecznych, tworząc przestrzeń do wymiany doświadczeń, budowania więzi oraz wspólnego działania. Kluby mogą oferować możliwości rozwijania umiejętności i pasji, takich jak nauka nowych języków, rękodzieło, czy umiejętności technologiczne, wspierając rozwój osobisty uczestników. Nowe koła i kluby mogą wprowadzać innowacyjne formy aktywności kulturalnej, wzbogacając ofertę instytucji kultury w MOF Jasło i przyciągając nowych uczestników, tym samym zwiększając poziom zaangażowania mieszkańców.

Nowe kluby mogą także odpowiadać na specyficzne potrzeby różnych grup demograficznych, takich jak dzieci, młodzież, seniorzy, oferując im odpowiednie formy wsparcia i rozwoju, dodatkowo stanowiąc mogą odpowiedź na rosnące zainteresowanie różnymi formami aktywności i kreatywności wśród mieszkańców. Obecnie istniejące kluby, koła i sekcje wymagają doposażenia przede wszystkim w nowoczesne sprzęty np.: sprzęt sportowy, instrumenty muzyczne, materiały plastyczne, komputery i urządzenia multimedialne. Deficyty w wyposażeniu ograniczają możliwości realizacji zajęć na odpowiednim poziomie oraz rozwijanie nowych form działalności. Podobnie, jak w przypadku grup

---

¹⁴ Obecnie w Jasielskim Domu Kultury działają trzy grupy teatralne: dla najmłodszych Teatrzyk Maskotka, nieco starszych – teatr młodzieżowy i dla dorosłych Teatr Antrakt.

¹⁵ Przy Kinie JDK „Syrena” działa Kinowy Klub Dyskusyjny „Nostromo” oraz Kulturalny Klub Dyskusyjny „Panoptikum”.

artystycznych, istnieje potrzeba zatrudnienia doświadczonych instruktorów i specjalistów, którzy mogliby prowadzić zajęcia w nowych klubach i kołach tematycznych. Brak odpowiednich środków finansowych uniemożliwia zatrudnienie wykwalifikowanej kadry, co negatywnie wpływa na jakość oferowanych zajęć oraz rozwój uczestników. Wśród problemów wskazuje się także na nieodpowiednie i niedostateczne warunki lokalowe. Lokale przeznaczone na działalność klubów i kół są często niewystarczające pod względem przestrzeni, infrastruktury i wyposażenia. Ograniczone możliwości lokalowe wpływają na komfort prowadzenia zajęć oraz ograniczają liczbę uczestników, którzy mogą wziąć udział w działaniach.

Zabytki

Na terenie gmin MOF Jasło znajduje się wiele zabytków i obiektów dziedzictwa kulturowego oraz historycznego, które stanowią element zarówno oferty kulturalnej, jak i wpływają na atrakcyjność turystyczną. Na terenie MOF Jasło zidentyfikowano 82 obiekty wpisane do rejestru zabytków posiadające numer rejestru oraz 1 118 zabytków w gminnej ewidencji zabytków, z czego najwięcej znajduje się na terenie gminy Tarnowiec. Na terenie MOF Jasło znajduje się szereg pomników architektury sakralnej, jak również liczne zachowane założenia dworskie.

Wśród najciekawszych zabytków można wymienić:

- Kolegiatę pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny
- Pałac Sroczyńskich,
- Sanktuarium św. Antoniego i Klasztor OO. Franciszkanów
- Kościół parafialny pw. św. Michała Archanioła w Cieklinie
- Dom Ubogich „Szpitalka”
- Dwór Pilińskich w Tarnowcu
- Cmentarz z I wojny światowej nr 11 w Woli Cieklińskiej
- Park w Skołyszynie
- Cmentarz wojenny nr 20 w Bierówce
- Kościół parafialny pw. św. Stanisława Bpa i Męczennika w Osobnicy
- Zespół folwarczny i park podworski w Trzciny
- Budynek drewniany z podcieniami w rynku w Kołaczycach

Tabela 13 Obiekty zabytkowe na terenie gmin MOF Jasło

Gmina	Liczba obiektów wpisanych do rejestru zabytków posiadających numer rejestru	Liczba zabytków w gminnej ewidencji zabytków	Zabytkowe parki i ogrody wpisane do rejestru zabytków nieruchomości
Miasto Jasło	13	260	2
Dębowiec	6	66	1
Jasło	22	302	4
Kołaczyce	8	18	3
Skołyszyn	15	165	1
Tarnowiec	18	307	1
Suma MOF Jasło	82	1118	12

Źródło: dane udostępnione przez samorządy MOF Jasło.

Wśród obiektów zabytkowych, wymagających szczególnej uwagi w gminach MOF można wskazać m.in. Ruiny Zamku Goleisz w gminie Kołaczyce, Dwór Pilińskich w Tarnowcu czy Budynek przy ul. Sokoła 8 (wpisany do gminnej ewidencji zabytków Miasta Jasła).

W przypadku gminy Kołaczyce wśród potrzeb wskazuje się remont, rozbudowę oraz przywrócenie ruin Zamku Goleisz, ochronę i konserwację ruin, prace konserwatorskie i rekonstrukcyjne, które przyczynią się do przywrócenia zamkowi dawnej świetności.

Dwór Pilińskich w Tarnowcu jest obiektem, który wymaga adaptacji i remontu. Obecnie obiekt, mimo swojego historycznego i kulturowego znaczenia, nie jest w pełni wykorzystywany, co wynika głównie z jego nieodpowiedniego stanu technicznego oraz ograniczonych zasobów infrastrukturalnych. Obiekt nie posiada również odpowiedniego wyposażenia, które jest niezbędne do prowadzenia działalności statutowej Gminnego Ośrodka Kultury. Dodatkowym ograniczeniem jest brak środków finansowych gminy na przeprowadzenie niezbędnych prac remontowych i adaptacyjnych. Braki w infrastrukturze technicznej oraz niewystarczające zasoby finansowe prowadzą do marnowania potencjału tego cennego zabytku, który mógłby stać się kluczowym centrum kulturowym regionu, jeśli tylko zostanie odpowiednio zaadaptowany i dostosowany do współczesnych standardów. Gmina Tarnowiec chce wykorzystać niewykorzystany dotychczas potencjał kulturowy i historyczny posiadanego zabytku i w nowym Centrum Kulturowym stworzyć siedzibę istniejącego GOK, będącego instytucją kultury.

Obecny stan budynku przy ul. Sokoła 8 wskazuje na konieczność podjęcia prac zabezpieczających substancję zabytku. Budynek „Sokoła” (Sokolni) powstał w latach 1901-1903 wg projektu Bolesława Mańkowskiego. W czasie okupacji niemieckiej budynek poddano remontowi likwidując wystrój architektoniczny. W 1944 r. został częściowo zniszczony i odbudowany po wojnie bez nawiązania do pierwotnego wystroju. Założono w nim wówczas kino „Syrena”. Budynek „Sokoła” jest przykładem obiektu, któremu po odbudowie oraz późniejszym remoncie nadano cechy architektury eklektycznej. Od początku powstania służył środowisku szkolnemu, młodzieży z okolicznych szkół męskich i żeńskich oraz młodym jaślanom w godzinach popołudniowych. Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół” działające

w budynku, pełniło w życiu Jasła istotną rolę, począwszy od jego powstania w 1887 r. w mieście aż do 1939 r. Dbało o wysoki poziom kultury fizycznej i duchowej jaślan, prowadziło szeroką działalność patriotyczną, wychowawczą, szkoleniową, prozdrowotną a w okresach przed I wojną również paramilitarną. Z powodzeniem funkcjonowały w jego ramach sekcje sportowe, prowadzono też zajęcia gimnastyczne, lekkoatletyczne, strzeleckie, szachowe i inne. Jasielski „Sokół” był również ośrodkiem życia kulturalnego. W budynku mieściły się m.in.: sala widowiskowa ze sceną, biblioteka, sale do ćwiczeń gimnastycznych, do zajęć teatralnych, muzycznych, do spotkań członków organizacji kulturalnych i oświatowych. Członkami kół muzycznego i teatralnego byli jasielscy gimnazjaliści. Członkowie Towarzystwa brali aktywny udział w życiu społecznym i kulturalnym. Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół” wniosło również swój wkład w propagowanie wartości patriotycznych na lokalnym gruncie. Przez cały okres II RP w budynku Sokoła; działał chór Echo, organizowano uroczystości rocznicowe. Oprócz tego odbywały się tam poranki i wieczorki patriotyczne, przedstawienia teatralne, odczyty i wykłady historyczne. Na tym polu Sokół, współpracował ze środowiskiem lokalnym, szkolnym, harcerskim, z jasielskimi szkołami i organizacjami. Na ścianie budynku, znajduje się mural, wykonany w 2019 r. przez lokalnych artystów, nawiązujący do historii przedwojennego Jasła, ukazujący członków Towarzystwa podczas pokazu gimnastycznego – piramidy drabinkowej na tle przedwojennego ratusza. Budynek zlokalizowany jest w sąsiedztwie licznych placówek oświatowych: Szkoły Podstawowej nr 2, Zespołu Szkół nr 4 w Jaśle, I Liceum Ogólnokształcącego w Jaśle czy Generatora Nauki GEN. Sąsiaduje bezpośrednio z przebudowanym we współpracy z jasielską młodzieżą Placem Inwalidów Wojennych, miejscem codziennej aktywności młodych jaślan w przerwie od nauki. Plac został zaprojektowany z myślą o młodych mieszkańcach Jasła, łączy nowoczesne rozwiązania z poszanowaniem lokalnej historii.

Od wielu lat w budynku przy ul. Sokoła 8 funkcjonuje jedyne kino w mieście (obecnie Kino JDK „Syrena”¹⁶ prowadzone przez Jasielski Dom Kultury) oraz Centrum Informacji Turystycznej i Kulturalnej w Jaśle (prowadzone przez Muzeum Regionalne w Jaśle), jednakże jego obecny stan wymaga podjęcia działań mających na celu remont i modernizację zabytku. Po modernizacji, Strefa Młodej Kultury, które powstanie w budynku, będzie zarządzana przez instytucję kultury w Jaśle

Na terenie gminy Jasło znajdują się również zespoły dworsko-parkowe, które wymagają rewitalizacji, odnowy i odpowiedniego zagospodarowania w celu zaadaptowania do pełnienia funkcji społeczno-kulturalnych, a także podniesienia wartości użytkowych (przy zachowaniu i wydobyciu ich wartości historycznych, budowlanych, rzemieślniczych i artystycznych). Ponadto, niektóre z nich wymagają

---

¹⁶ Repertuar Kina obejmuje nie tylko seanse filmowe od piątku do wtorku (w tym premiery i nowości), ale również działalność Kinowego Klubu Dyskusyjnego „Nostromo”, Kulturalnego Klubu Dyskusyjnego „Panoptikum”, cyklu „Pomiędzy kinem a psychologią”. Organizowane są także seanse dla grup szkolnych, przedszkolnych oraz seniorów i klubów działających na terenie powiatu jasielskiego.

odnowy bądź odtworzenia układu kompozycyjnego, (ze szczególnym zwróceniem uwagi na istniejące drzewostany) a także zrewitalizowania stawów i odtworzenia alejek oraz dróg parkowych.

Wśród nich można wskazać na:

- Zespół dworsko-parkowy w Szebniach z przełomu XIX i XX wieku w skład, którego wchodzi budynek dworu, oficyna dworska, stajnia dworska oraz park porośnięty nasadzeniami z drugiej połowy XX wieku,
- Zespół folwarczny i park podworski w Trzcinity składający się z dwóch pawilonów, oranżerii z wieżą z 1907 r., oficyny i spichlerza z początku XIX wieku oraz parku krajobrazowego z przełomu XVIII i XIX wieku,
- Zespół dworsko-parkowy w Wolicy w skład, którego wchodzi murowany dwór, drewniany spichlerz, budynek gospodarczy i park krajobrazowy z XVIII i XIX stulecia.
- Park dworski w Zimnej Wodzie z początku XIX wieku.

Odpowiednie zaadaptowanie i zagospodarowanie zespołów dworsko-parkowych pozytywnie wpłynęłoby na proces rozwojowy (kapitału społecznego i usługowego), jak również przyczyniłoby się do zwiększenia konkurencyjności oraz ruchu turystycznego we wszystkich gminach MOF Jasło.

Przeprowadzona w samorządach analiza potrzeb i badanie ankietowe, pozwoliły na podsumowanie informacji dotyczących sytuacji dotyczącej instytucji kultury w MOF Jasło. Gminy MOF Jasło są atrakcyjne pod kątem zapewnienia oferty kulturalnej, zarówno na elementarnym, podstawowym poziomie, jak i na szczeblu ponadlokalnym, jednakże mimo to gminy mierzą się z problemami w tym zakresie. Każda z gmin posiada zasoby i potencjał, który umiejętnie wykorzystany np. w ramach instrumentu ZIT, pozwoli na zwiększenie atrakcyjności oferty kulturalnej gmin, jak i całego MOF Jasło oraz przeciwdziałanie zdiagnozowanym problemom.

Gminy zostały poproszone o wskazane głównych przeszkód w prowadzeniu działalności kulturalnej i czynniki utrudniające rozszerzenie i uatrakcyjnienie oferty kulturalnej w gminie. Wszystkie samorządy wskazały, że powodem jest brak odpowiednich warunków lokalowych. Drugą z częściej wskazywanych odpowiedzi był brak możliwości rozbudowy obecnie funkcjonujących obiektów instytucji kultury (4 samorządy), a kolejno ograniczone inwestycje i remonty, brak stałej lokalizacji, niedobór powierzchni, bariery architektoniczne wskazywane przez 3 samorządy. Wśród dodatkowych powodów gminy wskazały nierównomierny dostęp do instytucji kultury na terenie gminy. Jeden z samorządów wskazał również na brak możliwości zakupu muzealiów oraz doposażenia, jak również utrudnienia w zatrudnieniu i zatrzymaniu wykwalifikowanej kadry. Jako najczęstszy problem wynikający z przeszkód w prowadzeniu działalności kulturalnej samorządy wskazywały dostosowanie oferty do

możliwości finansowych i lokalowych, a nie do realnych potrzeb oraz brak równego dostępu do oferty i obiektów instytucji kultury na terenie ich gminy.

Samorządy zostały również zapytane o przyczynę, która ma wpływ na patrząc ogólnie, niedostosowanie instytucji kultury do osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i rodzin z małymi dziećmi. Wszystkie samorządy wskazały, że głównym powodem sytuacji jest brak środków finansowych.

Gminy wskazały również, że instytucje kultury funkcjonujące w gminie (nie licząc sporadycznych form współpracy) nie podejmują współpracy z instytucjami działającymi na terenie innych gmin, nie organizują wspólnie wydarzeń, ani nie promują wzajemnie swojej oferty. Element ten wymaga podjęcia działań i zwiększenia współpracy pomiędzy instytucjami na terenie całego MOF Jasło, w celu zintegrowania oferty i uczynienia jej bardziej atrakcyjną dla mieszkańców.

Z uwagi na zidentyfikowane w gminach MOF Jasło problemy, w tym brak dostępu do szerokiej oferty i wysokiej jakości oferty kultury, a także bliskości większych ośrodków takich jak Rzeszów czy Kraków, wyzwaniem dla gmin MOF Jasło jest rozwijanie oferty instytucji kultury w celu jej wzbogacenia i dostosowania do różnych grup mieszkańców. Ograniczenie dostępności oferty, jak również dostępności obiektów z uwagi na bariery architektoniczne prowadzi do braku integracji społecznej, ale również zmniejsza atrakcyjność obszaru dla obecnych mieszkańców, jak i przyszłych mieszkańców MOF Jasło.

Inwestycje w rozwój instytucji kultury, zintegrowanie ze sobą instytucji kultury działających na terenie gmin MOF Jasło oraz organizacja cyklicznych wydarzeń kulturalnych, wpłynie na podniesienie poziomu atrakcyjności oferty. Promocja lokalnych zasobów oraz artystów i twórców związanych z gminami MOF Jasło może przyczynić się do zwiększenia atrakcyjności obszaru, poprawy jakości życia mieszkańców oraz wzrostu ich zaangażowania w życie społeczne. Stworzenie silnej i konkurencyjnej oferty kulturalnej jest zatem kluczowym wyzwaniem, ale również daje możliwość na odwrócenie negatywnych trendów demograficznych i społecznych, a tym samym wzmocnienie funkcji miasta Jasła, będącego miastem tracącym funkcje społeczno-gospodarcze, wspierając przy tym rozwój całego miejskiego obszaru funkcjonalnego.

Poniżej wskazano kluczowe rekomendacje dotyczące sfery kultury w gminach MOF Jasło, które to powinny mieć bezpośrednie przełożenie na strategię ZIT oraz realizację projektów zintegrowanych.

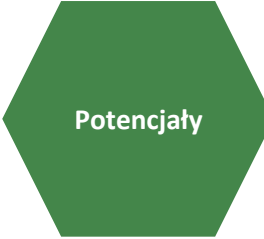
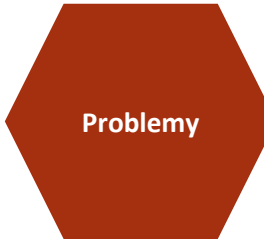
1. Z punktu widzenia rozwoju instytucji kultury, kluczowym wyzwaniem jest rozbudowanie bazy lokalowej, w szczególności w miejscach gdzie widoczne są deficyty w tym zakresie, co wpływa na nierównomierny dostęp do oferty. Kwestia ta dotyczy zarówno budowy nowych obiektów w miejscach (gmina Jasło, Skołyszyn i Dębowiec, miasto Jasło), w których widoczne

są szczególne deficyty, jak i rozbudowy oraz modernizacji istniejących obiektów (miasto Jasło, gmina Kołaczyce i Tarnowiec). Jak podkreślali ankietowani mieszkańcy, rozbudowa i modernizacja instytucji kultury wpłynie na wzrost zainteresowania ofertą.

2. Mieszkańcy biorący udział w badaniu jako elementy, które wpłynęłyby na zwiększenie uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych wskazują na poprawę oferty kulturalnej i nowe formy wydarzeń, co często jest niemożliwe do realizacji w istniejących lokalizacjach i obiektach. Dlatego też widoczne są potrzeby związane z budową nowych obiektów, remontem lub modernizacją oraz zaadaptowaniem istniejących obiektów na pełnienie funkcji instytucji kultury. Szczególne potrzeby związane z budową nowych obiektów widoczne są w gminie Jasło, Skotyszyn i Dębowiec. W gminach tych z uwagi na ograniczone warunki lokalowe oraz brak możliwości zaadaptowania innych obiektów w MOF Jasło na pełnienie funkcji kulturalnych, uzasadniona jest budowa nowych budynków przeznaczonych na działalność instytucji kultury, celem zwiększenia dostępności do oferty kulturalnej w ramach całego MOF Jasło. W przypadku pozostałych gmin (miasto Jasło, gmina Kołaczyce i Tarnowiec) również widoczne są potrzeby związane z rozwojem infrastruktury kulturalnej, jednakże gminy posiadają obiekty, które po odpowiednim dostosowaniu i zagospodarowaniu czy rozbudowie będą mogły pełnić funkcje instytucji kultury np. Dwór Pilińskich w Tarnowcu czy budynek przy ul. Sokoła 8 w Jaśle.
3. Budowa nowych obiektów oraz rozbudowa istniejących powinna uwzględniać kwestie związane z dostępnością architektoniczną. Likwidacja barier architektonicznych oraz budowa nowych obiektów zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego pozwoli na zwiększenie uczestnictwa w życiu kulturalnym osobom ze szczególnymi potrzebami. Jednocześnie pozwoli to na ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego i marginalizacji wśród osób z niepełnosprawnościami i seniorów.
4. Jednym ze zdiagnozowanych deficytów jest brak miejsca integracji dla młodzieży, dlatego też rekomenduje się powstanie i stworzenie przestrzeni integracji, animacji oraz edukacji kulturalnej dla młodych mieszkańców w mieście Jaśle, będącego centrum życia młodzieży w wieku ponadpodstawowym. Powstanie takiego rodzaju miejsca wpłynie na budowę przywiązania do miejsca, zwiększenie poziomu poczucia tożsamości lokalnej, a tym samym zwiększenie poziomu atrakcyjności MOF Jasło jako miejsca przyjaznego młodzieży.
5. Kolejnym wyzwaniem z punktu widzenia przeprowadzonych badań i analizy jest zintegrowanie oferty wewnątrz MOF Jasło m.in. poprzez stworzenie wspólnego kalendarza imprez. Stanowi to podstawowy krok w celu osiągnięcia efektu synergii oraz zapewnienia komplementarności oferty w poszczególnych gminach MOF Jasło. Oferta instytucji w MOF Jasło powinna być

zróznicowana, a organizowane zajęcia i wydarzenia nie powinny się pokrywać, a terminy ich organizacji nakładać na siebie. Stworzenie cyklicznego kalendarza imprez pozwoli na zwiększenie poziomu uczestnictwa w kulturze w gminach MOF Jasło, co jest istotne z uwagi na fakt, że obecnie przeważająca część mieszkańców korzysta z oferty raz lub kilka razy w roku. Aby poprawić atrakcyjność oferty dla mieszkańców i zwiększyć rozpoznawalność obszaru MOF Jasło, warto dążyć do zintegrowania funkcjonowania instytucji kultury na terenie wszystkich gmin MOF, wraz ze wzmocnieniem poziomu współpracy między placówkami. Ważna jest wymiana doświadczeń oraz informacji, jak również wspólna organizacja wydarzeń, która stanowiłaby rozwiązanie na identyfikowane ograniczenia finansowe w poszczególnych gminach.

6. Ostatnim istotnym elementem jest szeroka promocja, mająca na celu zachęcenie mieszkańców do korzystania z oferty kulturalnej. Gminy powinny promować i upowszechniać informacje na temat oferty nie tylko swojej gminy, ale również pozostałych gmin MOF Jasło, aby zwiększyć poziom uczestnictwa w życiu kulturalnym oraz poziom integracji mieszkańców. Rekomenduje się stworzenie podstrony internetowej w każdej gminie, z kalendarzem imprez i działań kulturalnych, które będą odbywać się w poszczególnych gminach. Dodatkowym rozwiązaniem mogą być tablice interaktywne (totemy), które wyświetlać będą kalendarz imprez odbywających się na terenie całego MOF.
7. Kluczowym wyzwaniem jest uświadomienie mieszkańców o istniejącej dostępnej ofercie kulturalnej, a następnie zachęcenie ich do korzystania z obecnej oferty oraz zaangażowanie i zainteresowanie tematyką oferowaną w instytucjach, ponieważ często oczekiwania mieszkańców wykraczają poza możliwości instytucji. W związku z tym kluczowe jest skupienie się na promowaniu istniejącej oferty i uczynienia jej atrakcyjną dla mieszkańców. Warto w tym celu wykorzystać zróżnicowane kanały informacyjne, aby dotrzeć do jak najszerszego grona odbiorców oraz promować ofertę zarówno analogowo poprzez np. plakaty, jak również cyfrowo na portalach i stronach internetowych.

Dziedzictwo kulturowe i folklor, w tym obiekty sakralne i liczne zabytki	
Lokalna kultura, w tym zespoły ludowe i folklorystyczne oraz znani lokalni artyści np. Nikifor Krynicki	
Potencjał do rozwoju instytucji kultury i promowania oferty kulturalnej	
Bogaty kalendarz cyklicznie organizowanych wydarzeń w gminach MOF Jasło	
Zróżnicowana oferta zajęć i warsztatów oferowana przez instytucje kultury	
Działalność Generatora Nauki GEN, uzupełniającego ofertę instytucji kultury	
Nierównomierny dostęp do oferty kulturalnej na terenie gmin MOF Jasło	
Niewykorzystany potencjał produktów lokalnych	
Niewystarczająca integracja i aktywność społeczna mieszkańców	
Zmniejszenie zainteresowania ofertą kulturalno-rozrywkową wśród mieszkańców	
Niezadawalająca jakość oferty kulturalnej	
Bariery architektoniczne i niedostosowanie infrastruktury kulturalnej do osób ze szczególnymi potrzebami	
Ograniczenia powierzchniowe uniemożliwiające rozwój oferty kulturalnej	
Brak środków finansowych na modernizację, rozbudowę, doposażenie i budowę nowych obiektów	
Niski poziom współpracy pomiędzy instytucjami kultury działającymi w gminach MOF Jasło	

Zwiększenie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych w obszarze kultury

Wyzwania
rozwojowe

Wzmocnienie lokalnych więzów i tożsamości regionalnej

Zwiększenie aktywności i integracji mieszkańców dzięki udziałowi w wydarzeniach kulturalnych

Dostosowanie oferty kulturalnej do potrzeb i oczekiwań mieszkańców MOF Jasło

Budowa nowych instytucji kultury w celu zwiększenia dostępności i poszerzenia oferty

Stworzenie wspólnego kalendarza imprez dla gmin MOF Jasło

Wzajemna promocja organizowanych wydarzeń w ramach MOF Jasło

Likwidacja barier architektonicznych w obiektach i dostosowanie do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami

Integracja instytucji kultury działających na terenie MOF Jasło

Stworzenie miejsca spotkań dla młodzieży

2.4.3 Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych

Jako przestrzenie integracji oraz miejsca umożliwiające rekreację i wypoczynek mieszkańców w MOF Jasło, można wskazać m.in.:

- Centrum Kulturalno-Sportowe w Dębowcu
- Obszar w centrum miejscowości Folusz
- Park w Tarnowcu znajdujący się przy zabytkowym Dworze Pilińskich
- Stadion Piłkarsko-Lekkoatletyczny w Czeluśnicy im. Jana Czubika
- Park Miejski, Przystanek Kwiatowa, Park Szpitalny i Ogród Jordana w Jaśle
- Błonia Kołaczyce
- Park Podworski w Skołyszynie
- stawy Świącany
- lądowisko IKAR Jasło¹⁷
- Place zabaw w gminach MOF Jasło

Samorządy MOF Jasło zostały poproszone o charakterystykę istniejących terenów zielonych i przestrzeni publicznych oraz wskazanie potrzeb w zakresie ich rozbudowy, doposażenia czy poprawy funkcjonalności. Poniżej przedstawiono główne potrzeby oraz problemy, które zidentyfikowano w poszczególnych gminach MOF Jasło w związku z przestrzeniami publicznymi.

Gmina Dębowiec

W gminie Dębowiec, główna potrzeba odnowy terenów ogólnodostępnych widoczna jest w miejscowości Folusz. Obszar ten wymaga rozbudowy infrastruktury rekreacyjnej, która będzie miała wpływ na wszystkie gminy MOF-u i umożliwi korzystanie z tej przestrzeni przede wszystkim mieszkańcom gminy Dębowiec, jak i pozostałych gmin MOF Jasło. Obszar ten wymaga zagospodarowania przy jednoczesnym poszanowaniu walorów przyrodniczych. Planuje się wykonanie wiaty zadaszenie stołów piknikowych, pergole przy scenie amfiteatru oraz siedziska widowni amfiteatru. Dodatkowo przestrzeń ta wymaga doposażenia w obiekty małej architektury - kosze na śmieci, leżaki drewniane, leżaki linowe, ławki, stojaki rowerowe, krąg ogniskowy, ogrodzenie panelowe i lampy parkowe. Przestrzeń tam wymaga również nasadzeń zieleni oraz oświetlenia terenu, w celu zwiększenia jej atrakcyjności i poprawy bezpieczeństwa. Powstała infrastruktura w ramach projektu będzie wykorzystywana przez mieszkańców gmin MOF-u, wpłynie na wzrost atrakcyjności przestrzeni w gminie Dębowiec oraz stworzy warunki do wzrostu integracji mieszkańców i wypoczynku.

---

¹⁷ Lądowisko pełni funkcje komunikacyjne oraz rekreacyjne (pikniki lotnicze, miejsce do uprawiania modelarstwa RC, latania rekreacyjnego na motolotniach, paralotniach itp.). Może też być wykorzystywany do operacji lotniczych w zakresie bezpieczeństwa i Lotniczego Pogotowia Ratunkowego.

Gmina Jasło

Gmina Jasło obecnie nie posiada przestrzeni, która mogłaby stanowić miejsce integracji mieszkańców. Wszelkie wydarzenia kulturalne, większe imprezy plenerowe odbywają się na terenach znajdujących się przy domach ludowych. Są to jednak niezagospodarowane place, które w żaden sposób nie mogłyby funkcjonować jako miejsca do rekreacji czy wypoczynku – nie ma na stałe zamontowanych ławek, stolików czy altan. Brak również infrastruktury, która wspierałaby aktywność fizyczną, jak np. siłownie na świeżym powietrzu. Miejscami integracji, wypoczynku i relaksu mogą być wyłącznie place zabaw, które w Gminie Jasło zlokalizowane są w miejscowościach: Bierówka, Brzyście, Chrzęstówka, Gorajowice, Jareniówka, Kowalowy, Łaski, Niegłowice, Szebnie, Trzcinica, Zimna Woda, Żółków. W gminie Jasło najbardziej odczuwalny jest brak ośrodka, który stanowiłby miejsce spotkań mieszkańców, budując tym samym poczucie wspólnoty i zachęcając odwiedzających do aktywnego uczestnictwa w życiu gminy. Stworzenie takiego miejsca wraz z przestrzenią użytkową z pewnością wzbogaciłoby ofertę kulturalną i zmobilizowałoby mieszkańców do udziału w wydarzeniach kulturalnych, szkoleniach czy warsztatach. Aktualnie w gminie istnieje konieczność doposażenia istniejących placów zabaw i budowy nowych w miejscowościach nieposiadających takiego rodzaju miejsc. Niektóre urządzenia na placach zabaw są w stanie technicznym wymagającym dokonania napraw i usunięcia usterek w celu zapewnienia bezpieczeństwa dla dzieci korzystających z urządzeń zabawowych.

Miasto Jasło

Miasto Jasło oferuje liczne miejsca do uprawiania sportu i rekreacji, w tym place zabaw, tereny rekreacyjne i inne obiekty sportowe – boiska wielofunkcyjne czy siłownie, które umożliwiają podejmowanie aktywności fizycznej w wielu formach.

Kolejną przestrzenią rekreacyjną wymagającą poprawy jest teren skweru nadrzecznego (były park linowy). Drzewostan na którym umieszczono wiele elementów toru linowego uległ starzeniu, wiele drzew utraciło swoją statykę co wiązało się z koniecznością likwidacji instalacji. W miejscu tym pozostały urządzone ciągi pieszko-spacerowego, a także tor bmx. Wyzwaniem w tej przestrzeni jest rozwój terenów rekreacyjnych poprzez utworzenie nowej przestrzeni publicznej podzielonej na różne strefy m.in. rodzinną umożliwiającą wspólne spędzanie wolnego czasu, ozdobną poprzez wprowadzenie grupowych nasadzeń drzew i krzewów, sensoryczną poprzez zasianie kolorowych łąk kwietnych wprowadzenie pasm nasadzeń z traw ozdobnych, a także rekreacyjną umożliwiającą uprawianie różnych aktywności. W przypadku miasta Jasła i kształtowania funkcjonalnych i atrakcyjnych ogólnodostępnych przestrzeni kluczowe jest również zwrócenie miasta w stronę rzek, rozwijanie niewykorzystanego potencjału przyrodniczego miasta, jako położonego u zbiegu Jasiołki, Wisłoki i Ropy. Kolejną przestrzenią jest Ogórek jordanowski. Wymaga on zabezpieczenia i zadbania

o jakość zieleni miejskiej, z uwagi na przeładowanie funkcją i cykliczne dewastacje. Obszar ten jest zieloną enklawą w przestrzeni miejskiej, pełni funkcję rekreacyjną, wypoczynkową i estetyczną – wpływając na atrakcyjność miasta oraz zwiększając jakość życia mieszkańców.

W mieście zlokalizowany jest wielofunkcyjny teren rekreacyjny Przystanek Kwiatowa. Potencjał tego miejsca pomimo sporego zasobu funkcji jest niewykorzystany. Teren ten potrzebuje aktywizacji społecznej. Problemów należy upatrywać w stosunkowym oddaleniu od centrum, a także braku drzewostanu zacieniającego przy mocnym nasłonecznieniu, który doskwiera seniorom i małym dzieciom podczas letnich aktywności. Na Przystanku Kwiatowa brakuje również małej architektury typu leżaki, hamaki do swobodnego wypoczynku, kąpieli słonecznych, a także atrakcyjnego elementu zabawowego na placu dla dzieci.

W mieście zlokalizowane jest rejestrowane lądowisko „IKAR Jasło”, które wymaga poprawienia infrastruktury zarówno technicznej lotniczej jak i uzupełniającej (dojazd, parking, utwardzenie terenu, doprowadzenia energii i elektrycznej i oświetlenia). Problemem jest także struktura własnościowa działek w bezpośrednim otoczeniu lądowiska, która utrudnia rozwój kompleksu. Wprowadzenie zmian pozwoli na pełne wykorzystanie potencjału tego terenu, zarówno dla miasta, jak i pozostałych miejscowości MOF, jako terenu rekreacyjnego, miejsca do ćwiczeń/trenowania zarówno dla lokalnych i regionalnych ośrodków szkolenia pilotów lotnictwa ultralekkiego czy transportu całego kraju i zagranicy indywidualnego turysty przedsiębiorcy korzystający z walorów turystycznych i biznesowych MOF-u.

W przestrzeniach publicznych, na terenach rekreacyjnych i w bliskości terenów zieleni miejskiej w Jaśle brakuje małej architektury, w tym ławek i wyposażenia ścieżek rowerowych (m.in. w stojaki i miejsca napraw dla rowerów), jak również miejsc do relaksu w cieniu. Ponadto w przestrzeniach identyfikuje się deficyty w zakresie zieleni izolacyjnej i kontynuacji zieleni przyulicznej oraz zazielenienia m.in. rynku. Przestrzenie są mało urozmaicone i brakuje w nich elementów nowoczesnych.

Gmina Kołaczyce

Widocznym deficytem na tym terenie jest brak miejsc rekreacyjnych i terenów wypoczynkowych, co negatywnie wpływa na jakość życia mieszkańców gminy Kołaczyce oraz uniemożliwia podejmowanie aktywności oraz integrację. W gminie Kołaczyce największą potrzebą jest odnowienie starych placów zabaw wraz z wymianą wyposażenia na istniejących już terenach placów zabaw, aby zapewnić atrakcyjne i bezpieczne miejsca do spędzania czasu wolnego dla dzieci. Stan terenów zielonych jest przeciętny, jednakże widoczne są wyzwania związane z odbudową, zmianą i poprawą funkcjonalności obecnych terenów, dosadzeniem drzew, krzewów i kwiatów oraz pielęgnacją istniejącej zieleni, aby stanowiły miejsca atrakcyjne i przyciągały mieszkańców.

Gmina Skołyszyn

Na terenie Gminy Skołyszyn przestrzenie publiczne są słabo wykształcone lub zaniedbane, bez ciągłości i powiązań. Brakuje większej ilości terenów zielonych, elementów małej infrastruktury czy ścieżek pieszo - rowerowych. Obecnie najbardziej rozpoznawalnym miejscem jest odnowiony Park Podworski. W części parku zostały usytuowane dwa place zabaw oraz rozmieszczone elementy małej infrastruktury, strefa ciszy oraz teren wokół stawu z przeznaczeniem na trasę pieszo-rowerową. Pozostała część obszaru wymaga uporządkowania oraz odnowy. Park Podworski ma znacznie dla lokalnej społeczności, ponieważ stanowi miejsce integracji. Dodatkowo ma potencjał aby stać się atrakcją przyciągającą nie tylko mieszkańców gminy Skołyszyn, ale również pozostałych gmin MOF Jasło, jak i turystów. Aby integrować społeczność ważne jest, aby w strategicznych miejscach w gminie stworzyć takie miejsca, w których byłaby możliwość zagospodarowania wolnego czasu, tym samym nastąpiłoby niwelowanie zjawisk związanych z problemami społecznymi na obszarze, aktywizacja społeczno- gospodarcza oraz podniesienie jakości życia lokalnej społeczności.

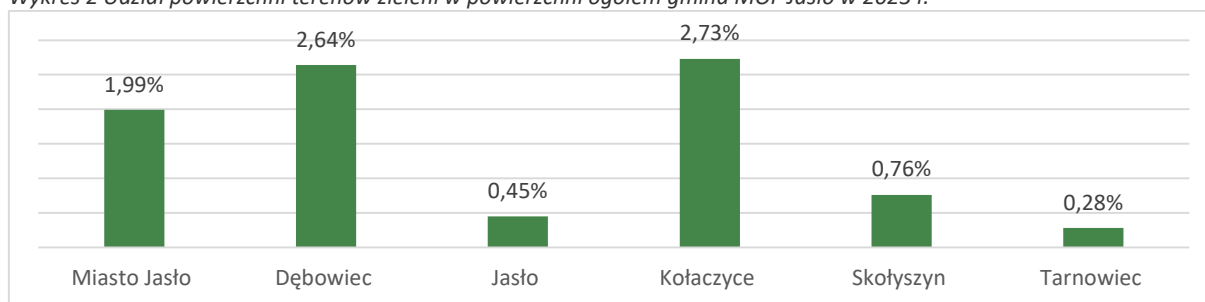
Gmina Tarnowiec

Obecne przestrzenie publiczne choć pełnią ważną rolę w życiu społeczności, wymagają modernizacji i unowocześnienia, aby lepiej odpowiadać na aktualne potrzeby lokalnej społeczności. Problemem jest dostępność dla osób z niepełnosprawnościami, komunikacja między miejscowościami czy przestarzała infrastruktura. Na terenie gminy znajduje się wiele terenów zielonych, które mogłyby pełnić funkcję integracji mieszkańców gminy, jednak nie pełnią jej z powodu niedostatecznego zagospodarowania - infrastruktury rekreacyjnej, takiej jak np. ścieżki spacerowe i rowerowe, ławki czy miejsca piknikowe. Dużym problemem jest również brak infrastruktury dla rowerzystów, np. miejsc naprawy rowerów, która zachęciłaby ich do odwiedzania gminy. Stan przestrzeni publicznych w gminie Tarnowiec wymaga poprawy i modernizacji, aby lepiej służyły mieszkańcom. Obecnie wiele z tych miejsc jest niedostatecznie wyposażonych i nie spełnia oczekiwań społeczności lokalnej. Brakuje również wystarczającej liczby terenów wypoczynku wyposażonych w elementy małej architektury, takich jak ławki, altany czy infrastruktury służącej rowerzystom, która zachęcałaby do spędzania czasu na świeżym powietrzu. Niektóre przestrzenie publiczne są zaniedbane, co wpływa na ich estetykę i funkcjonalność, a także może budzić obawy o bezpieczeństwo. Tereny zielone w gminie Tarnowiec – jako bramy Beskidu Niskiego - stanowią ważny element rozpoznawalności gminy. Widoczne są jednak wyzwania i potrzeby związane z ich utrzymaniem i rozwojem. Aktualny stan wskazuje na konieczność podjęcia działań mających na celu poprawę ich jakości oraz funkcjonalności. Brakuje odpowiedniego wyposażenia, takiego jak ławki, oświetlenie czy utwardzone ścieżki spacerowe i rowerowe. To ogranicza dostępność terenów zieleni dla różnych grup mieszkańców, w tym rodzin z dziećmi, osób starszych czy osób z niepełnosprawnościami. Konieczna jest także poprawa dostępności istniejących

terenów zieleni. Oznacza to nie tylko fizyczne dostosowanie infrastruktury, ale również lepsze oznakowanie oraz zapewnienie bezpieczeństwa poprzez odpowiednie oświetlenie i monitoring. To zachęci mieszkańców do częstszego korzystania z tych przestrzeni, zarówno w ciągu dnia, jak i wieczorami. W kontekście ochrony środowiska istotne jest wprowadzenie rozwiązań sprzyjających adaptacji do zmian klimatu, takich jak nasadzenia drzew zwiększających zacienienie, czy tworzenie łąk kwietnych wspierających populację owadów zapylających. Tego rodzaju działania przyczynią się do poprawy mikroklimatu oraz jakości powietrza w gminie, a tym samym poprawę jakości życia mieszkańców.

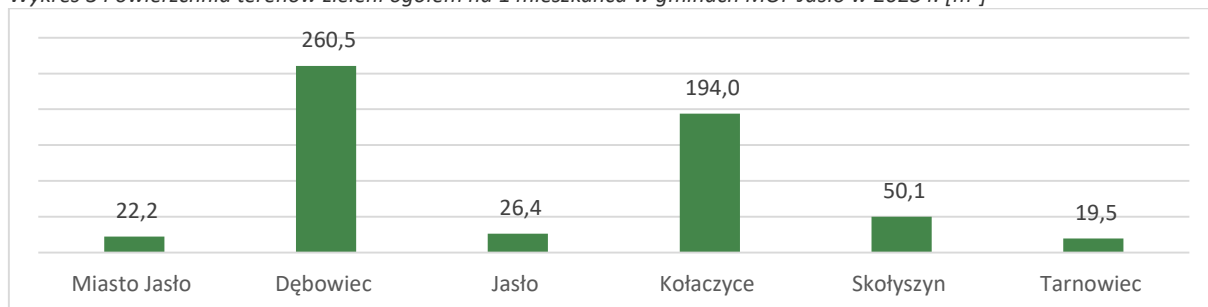
Udział powierzchni terenów zieleni w gminach MOF Jasło jest niski i waha się od 0,28% w gminie Tarnowiec, do 2,73% w gminie Kołaczyce. Zgodnie z definicją GUS, przez tereny zieleni rozumie się tereny urządzone wraz z infrastrukturą techniczną i budynkami funkcjonalnie z nimi związanymi, pokryte roślinnością, znajdujące się w granicach wsi o zwartej zabudowie lub miast, pełniące funkcje estetyczne, rekreacyjne, zdrowotne lub osłonowe, a w szczególności parki, zieleńce, promenady, bulwary, ogrody botaniczne, zoologiczne, jordanowskie i zabytkowe, cmentarze, zieleń towarzysząca drogom na terenie zabudowy, placom, zabytkowym fortyfikacjom, budynkom, składowiskom, lotniskom, dworcom kolejowym oraz obiektom przemysłowym. Zatem zgodnie z definicją są to przede wszystkim takie tereny, które umożliwiają rekreację i wypoczynek mieszkańców, a ich deficyt wpływa nie tylko na wizerunek obszaru, ale również obniżenie jakości życia w gminach.

Wykres 2 Udział powierzchni terenów zieleni w powierzchni ogółem gmina MOF Jasło w 2023 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Powierzchnia terenów zieleni w przeliczeniu na 1 mieszkańca jest najwyższa w gminie Dębowiec – 260,5 m², co wskazuje na to, że dostępność do tych terenów w tej gminie jest najwyższa na tle pozostałych jednostek. Najniższą dostępność zauważa się natomiast w gminie Tarnowiec, zaledwie 19,5 m² na 1 mieszkańca, co może świadczyć o deficycie tego rodzaju terenów. Potwierdzenie stanowią dane zaprezentowane w poniższej tabeli, przedstawiające powierzchnię wybranych terenów zieleni w poszczególnych gminach, w latach 2019 i 2023.

Wykres 3 Powierzchnia terenów zieleni ogółem na 1 mieszkańca w gminach MOF Jasło w 2023 r. [m²]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Jak można zauważyć miasto Jasło, jest jedyną jednostką, w której odnotowano każdy z rodzajów terenów zieleni, z czego największą powierzchnię w 2023 r. zajmowały tereny zieleni osiedlowej. W pozostałych gminach największą powierzchnię zajmują lasy gminne. Analizując dane dla całego MOF Jasło można zauważyć, że w strukturze terenów zielonych największą powierzchnię zajmują lasy gminne – 464,61 ha w 2023 r. Następnie wskazuje się cmentarze i tereny zieleni osiedlowej. W latach 2019-2023 w MOF Jasło nastąpił wzrost powierzchni zieleńców oraz lasów gminnych. Niewielki spadek odnotowano natomiast w przypadku terenów zieleni osiedlowej oraz cmentarzy. W przypadku parków spacerowo-wypoczynkowych powierzchnia nie uległa zmianie i wynosiła 27,80 ha, zlokalizowane są one w mieście Jaśle oraz w gminach Kołaczyce i Skotyszyn. Przedstawione informacje świadczą zatem o nierównomiernym dostępie do terenów zieleni oraz terenów wypoczynkowo-rekreacyjnych.

Tabela 14 Powierzchnia terenów zieleni w gminach MOF Jasło w 2019 i 2023 r. [ha]

Gmina	parki spacerowo – wypoczynkowe		zieleńce		zieleń uliczna		tereny zieleni osiedlowej		cmentarze		lasy gminne	
	2019	2023	2019	2023	2019	2023	2019	2023	2019	2023	2019	2023
Miasto Jasło	11,80	11,80	4,30	4,66	2,90	2,90	29,95	29,43	18,80	18,80	5,20	5,20
Dębowiec	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	4,50	4,50	210,91	223,99
Jasło	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2,30	2,25	6,42	6,14	32,94	33,60
Kołaczyce	6,00	6,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	6,54	6,54	154,07	154,07
Skotyszyn	10,00	10,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,30	0,30	13,70	13,70	36,00	36,00
Tarnowiec	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,19	0,19	5,60	5,60	11,75	11,75
Suma MOF Jasło	27,80	27,80	4,30	4,66	2,90	2,90	32,74	32,17	55,56	55,28	450,87	464,61

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Dostęp do terenów zielonych jest istotny nie tylko z punktu widzenia jakości życia mieszkańców, ale również z uwagi na postępujący kryzys klimatyczny. Udział powierzchni terenów nieprzepuszczalnych, czyli terenów zagęszczonych, zabudowanych i takich, w które z uwagi na wykorzystany materiał do pokrycia, nie może infiltrować woda, wynosi dla MOF Jasło 10%. W poszczególnych gminach widoczne są różnice, z czego największy udział powierzchni nieprzepuszczalnych występuje w mieście Jaśle, ze względu na stopień zurbanizowania tego ośrodka. Wskaźnik ten wynosił tam 30,8% i był zdecydowanie wyższy w porównaniu do pozostałych jednostek. Warunkuje to również wartość

wskaźnika udziału terenów zielonych, które umożliwiają wsiąkanie wody, na poziomie 69,2%. W pozostałych gminach udział ten waha się od 90,2% do 94,4%.

Tabela 15 Powierzchnia terenów zielonych i terenów nieprzepuszczalnych w gminach MOF Jasło

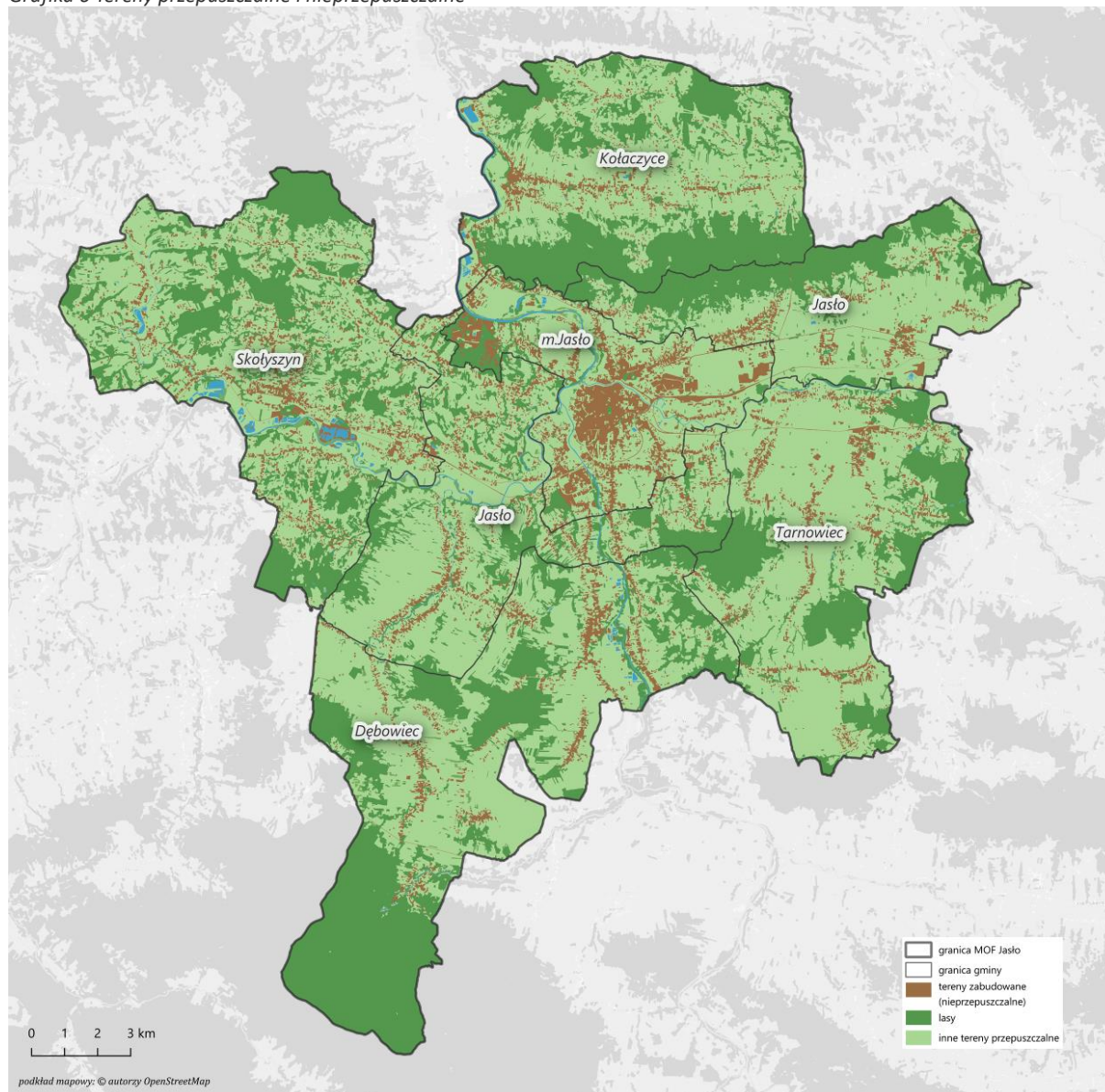
Gmina	Tereny zielone ¹⁸		Tereny nieprzepuszczalne	
	powierzchnia [m ²]	udział %	powierzchnia [m ²]	udział %
Miasto Jasło	25 257 014	69,2%	11 266 629	30,8%
Dębowiec	81 616 367	94,4%	4 853 551	5,6%
Jasło	84 219 973	90,5%	8 845 259	9,5%
Kołaczyce	57 151 865	93,5%	3 948 517	6,5%
Skotyszyn	70 762 123	90,2%	7 726 030	9,8%
Tarnowiec	57 506 063	92,0%	4 994 170	8,0%
MOF Jasło	376 513 405	90,0%	41 634 156	10,0%

Źródło: opracowanie własne.

Realizacja projektów zintegrowanych w zakresie odnowy przestrzeni publicznych powinna dążyć do zachowania i zwiększania powierzchni terenów przepuszczalnych. Wpłyne to na podniesienie estetyki obszaru, pozwoli na stworzenie dogodnych warunków do wypoczynku, rekreacji i spotkań mieszkańców, co przełoży się na komfort i jakość życia mieszkańców MOF Jasło, jak również stanowić będzie element z zakresu adaptacji do zmian klimatu.

¹⁸ Tereny zielone obejmują lasy, wody, roślinność krzewiastą, trawiastą, pola uprawne.

Grafika 6 Tereny przepuszczalne i nieprzepuszczalne

Źródło: opracowanie własne.

Bezpieczeństwo publiczne

System monitoringu jest ważnym środkiem prewencji i ochrony, który umożliwia podgląd miejsc i obiektów na odległość. Monitoring daje możliwość podjęcia natychmiastowych działań i tym samym minimalizacji strat. Ponadto spełnia funkcje operacyjną i dowodową, zwalcza oraz zapobiega przestępczości w miejscach publicznych. Kształtuje bezpieczeństwo w przestrzeni publicznej jak również bezpieczeństwo w ruchu drogowym. Świadomość wśród mieszkańców, że teren ich gminy jest objęty monitoringiem daje większe poczucie bezpieczeństwa. Środki techniczne i funkcjonujący monitoring jest bardzo ważnym elementem wspomagającym zapewnienia bezpieczeństwa osobom przebywającym na terenie MOF Jasto ograniczając w dużej mierze przejawy wandalizmu, agresję i przemoc. Poniżej przedstawiono sytuację na terenie gmin MOF Jasto w zakresie monitoringu wizyjnego.

W gminie Dębowiec funkcjonuje monitoring wizyjny budynków użyteczności publicznej m.in. na budynku Urzędu Gminy Dębowiec, Domie Ludowym w Cieklinie i Woli Dębowieckiej, Klubie Seniora, Centrum Kulturalno-Sportowym czy na rynku w Dębowcu. Kamery istnieją w gminie już od 2019 roku. Kamery odnotowały ogółem 8 zdarzeń w latach 2019 – 2023. Samorząd zauważa potrzebę rozszerzenia i rozbudowy monitoringu, aby znajdował się on na terenie wszystkich miejscowości oraz zcentralizowanie w jednym miejscu zapisywanych danych. Wpłynęłoby to pozytywnie na poziom odczuwanego bezpieczeństwa wśród mieszkańców oraz umożliwiłoby to szybsze reagowanie na zaistniałe incydenty i zdarzenia.

Na terenie gminy Tarnowiec, od 2015 r. funkcjonuje monitoring wizyjny, który dysponuje na ten moment około 50 kamerami, które średnio co rok odnotowują 10 zdarzeń. Funkcjonujący monitoring po kilku latach funkcjonowania wymaga modernizacji i rozbudowy. System, który przez lata spełniał swoje zadanie, zaczyna odbiegać od współczesnych standardów technologicznych, co wpływa na jego efektywność. Dodatkowo, coraz częściej pojawiają się awarie, które zakłócają prawidłowe działanie monitoringu, a to utrudnia bieżące monitorowanie przestrzeni publicznej. Istotnym problemem jest także brak odpowiedniego zabezpieczenia systemu, co naraża go na ingerencję zewnętrzną oraz brak centralnego zarządzania monitoringiem, tym samym utrudniając sprawne reagowanie i koordynację działań. Na podstawie doświadczeń z poprzednich lat zauważono również rosnącą potrzebę instalacji kamer na głównych skrzyżowaniach, co znacząco ułatwia policji identyfikację sprawców różnych incydentów i przekładać się będzie na szybszą reakcję służb oraz poprawę bezpieczeństwa w całej gminie. Ponadto, istnieje potrzeba objęcia monitoringiem placów zabaw, aby zapewnić większe bezpieczeństwo dzieci oraz zapobiec aktom wandalizmu i innym niepożądanym zachowaniom w tych miejscach.

W Gminie Kołaczyce funkcjonuje monitoring wizyjny. Dom Ludowy w Bieździedzy i Dom Ludowy w Lublicy posiada monitoring od 2 lat, natomiast Stadion Ostoja Kołaczyce 1 rok. Łącznie w gminie funkcjonuje 8 kamer. W ostatnich pięciu latach kamery nie zarejestrowały zdarzeń i incydentów wpływających na zaburzenie porządku publicznego. Jednakże samorząd gminy wskazuje na konieczność rozbudowy sieci monitoringu, w szczególności na terenie Rynku w Kołaczycach. Pozwoli to na zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców i ochronę mienia. Wprowadzanie dodatkowych kamer monitorujących w kluczowych miejscach takich jak rynek może zapobiec przestępstwom oraz zwiększyć poczucie bezpieczeństwa wśród mieszkańców. Dodatkowo, monitoring może być używany w sytuacjach awaryjnych, umożliwiając szybszą reakcję służb ratunkowych.

Gmina Jasło posiada monitoring wewnętrzny od 2017 roku. W budynku Urzędu Gminy Jasło działają 2 kamery, a na zewnątrz 3. Wskazana byłaby rozbudowa monitoringu zewnętrznego, o co najmniej 3 kamery w celu pokrycia monitoringiem całości otoczenia budynku. Dodatkowo istnieje potrzeba

montażu monitoringu w domach ludowych, które go nie posiadają. Obecnie w przestrzeniach publicznych znajduje się 57 kamer, a w 5 sołectwach (Chrzastówka, Jarenówka, Kowalowy, Niepla i Szebie) nie funkcjonuje obecnie monitoring.

W gminie Skołyszyn jest miejscowo montowany monitoring w miejscach publicznych o dużym nasileniu występowania zachowań negatywnych: place, park, Domy Ludowe, boiska, tereny wokół szkół czy Urzędu Gminy. Pierwsze kamery zamontowano w Lisowie (Dom Ludowy w 2018 r.) Obecnie na terenie całej gminy działa 108 kamer. Gmina widzi potrzebę systematycznej rozbudowy systemu monitoringu w szczególności przy placówkach kulturalnych, szkołach, SP ZOZ, boiskach, Domach Ludowych (tych które nie mają tego monitoringu w wystarczającym stopniu zapewnionego).

Miasto Jasło posiada monitoring wizyjny od 2007 r. i jest on systematycznie rozwijany. Obecnie na terenie miasta zainstalowanych jest 77 kamer. Z uwagi na liczne zdarzenia zarejestrowane przez monitoring (średnio blisko 1700 na rok), widoczna jest potrzeba rozbudowy sieci monitoringu.

W związku z powyższym, wyzwaniem jest rozbudowa monitoringu w gminach MOF Jasło i instalacja kamer w szczególności w miejscach gdzie obecnie teren nie jest objęty monitoringiem, jak również w tych miejscach, w których dochodzi do różnego rodzaju popełniania wykroczeń, zakłócania spokoju i porządku publicznego.

Analizując kwestie związane z bezpieczeństwem warto przeanalizować dane dotyczące występowania miejscowych zagrożeń¹⁹ w poszczególnych gminach. Na terenie MOF Jasło można zauważyć spadek liczby miejscowych zagrożeń w ostatnich pięciu latach. Analizując dane dla poszczególnych gmin można zauważyć niewielki wzrost w gminie Dębowiec. Najwięcej miejscowych zagrożeń w ostatnich pięciu latach odnawiano w gminie Jasło (113), a następnie w gminie Skołyszyn (106), najniższe natężenie występowania negatywnych zjawisk dotyczy gminy Dębowiec, mimo niewielkiego wzrostu wskaźnika w badanym okresie.

---

¹⁹ Zgodnie z definicją BDL GUS: Inne niż pożar zdarzenia wynikające z rozwoju cywilizacyjnego, działań człowieka lub naturalnych sił przyrody, stwarzające zagrożenie dla życia, zdrowia, mienia lub środowiska.

Tabela 16 Miejscowe zagrożenia na 1000 ludności w gminach MOF Jasło w latach 2019-2023

Gmina	2019	2020	2021	2022	2023
Miasto Jasło	9	24	8	8	9
Dębowiec	9	6	8	11	10
Jasło	20	62	11	10	10
Kołaczyce	17	24	10	12	11
Skołyszyn	20	39	16	19	12
Tarnowiec	16	18	10	8	7
Suma MOF Jasło	91	173	63	68	59

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

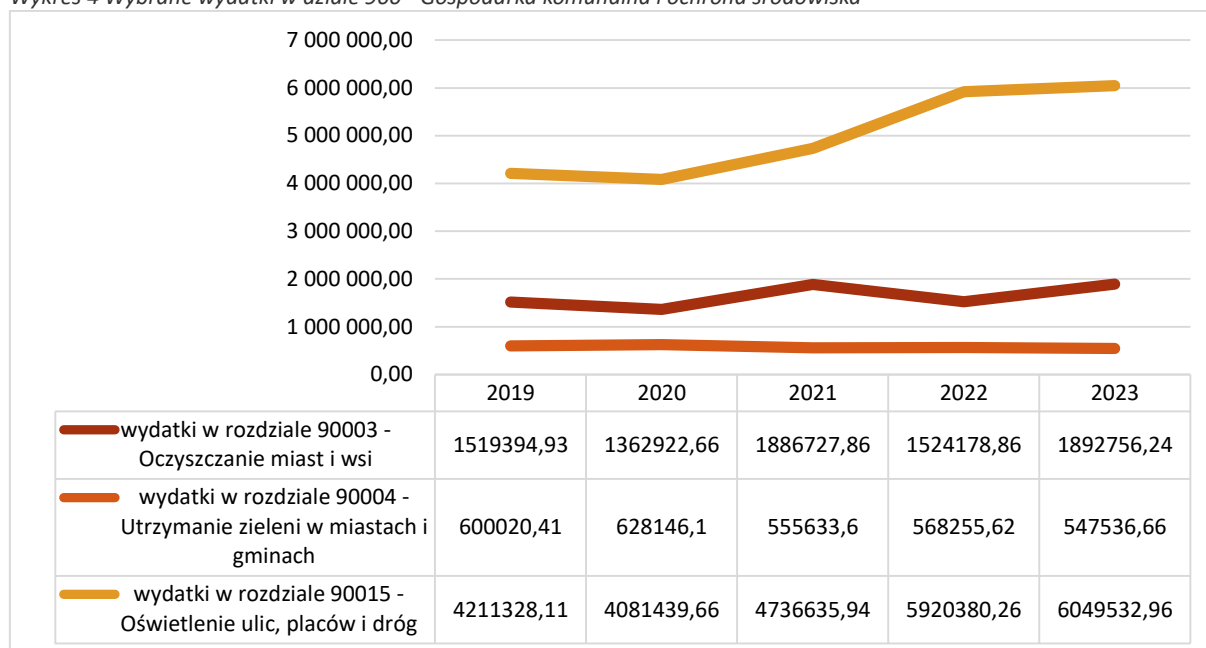
W przypadku wszystkich gmin MOF Jasło odnotowuje się wzrost wydatków w dziale 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa, z czego najwięcej na ten cel przeznaczają miasto Jasło (w 2023 r. blisko 3 mln zł), najmniej natomiast gmina Kołaczyce (403 tys. zł). W latach 2019-2023 odnotowano wzrost wydatków w tym dziale dla całego MOF Jasło z 5 061 453,02 zł do 6 977 957,84 zł.

Elementem, który oprócz monitoringu wpływa na zwiększenie poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców, jest oświetlenie. Większość gmin MOF Jasło wskazała na potrzebę rozbudowy oświetlenia na terenie gmin i w poszczególnych miejscowościach, szczególnie przy ciągach komunikacyjnych, przystankach i wzdłuż dróg gminnych. Dwa lata temu ze środków zewnętrznych dokonano na terenie gminy Dębowiec rozbudowy oświetlenia za kwotę prawie 1 mln zł. Mimo to nadal widoczna jest potrzeba rozbudowy oświetlenia w tej gminie. Obecnie na terenie gminy Tarnowiec realizowany jest projekt z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych pn: „Modernizacja infrastruktury oświetleniowej na terenie Gminy Tarnowiec” – w ramach projektu planowana jest modernizacja oświetlenia na terenie Gminy Tarnowiec polegająca na wymianie istniejących opraw oświetleniowych na energooszczędne oprawy z źródłami LED. Pomimo tego, obecne oświetlenie nie pokrywa w pełni zapotrzebowania gminy – istnieje duża potrzeba doświetlenia obszarów na terenie całej gminy, zwłaszcza w mniejszych miejscowościach i na jej peryferiach, w miejscach które pozostają słabo oświetlone lub całkowicie pozbawione oświetlenia ulicznego. Realizowana w przyszłości inwestycja powinna obejmować budowę nowych punktów świetlnych w miejscach dotychczas nieoświetlonych oraz modernizację i rozbudowę sieci w obszarach, gdzie jest ona niewystarczająca.

Poniżej przedstawiono wybrane rodzaj wydatków w dziale 900 – Gospodarka komunalna i ochrona środowiska. Gminy MOF Jasło w latach 2019-2023 najwięcej przeznaczały na oświetlenie ulic, placów i dróg. W 2023 r. było to ponad 6 mln zł, z czego najmniej wydatków w tym zakresie ponosi gmina Kołaczyce. Drugim z większych wydatków były wydatki na oczyszczanie miast i wsi – w analizowanych pięciu latach odnotowano wzrost w tym zakresie z 1,5 mln zł do 1,8 mln zł. Gmina Skołyszyn jest jedyną, która nie ponosiła wydatków w rozdziale 90003 w analizowanych latach. Najmniej gminy przeznaczają

na utrzymanie zieleni, w tym zakresie odnotowano zmniejszenie wielkości wydatków z 600 tys. w 2019 r. do 547 tys. w 2023 r.

Wykres 4 Wybrane wydatki w dziale 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Atrakcyjne przestrzenie rekreacji i wypoczynku sprzyjające integracji mieszkańców

Potencjały

Miejsca atrakcyjne z potencjałem do zagospodarowania na ogólnodostępne przestrzenie publiczne na terenie całego MOF Jasło

Funkcjonowanie monitoringu wizyjnego w gminach MOF Jasło – w okolicach budynków użyteczności publicznej oraz w przestrzeniach publicznych

Dostępność do urządzeń zabawowych i przestrzeni placów zabaw

Niedoposażenie przestrzeni w obiekty małej architektury m.in. ławki, kosze na śmieci

Problemy

Niefunkcjonalne i niedostatecznie zagospodarowane przestrzenie publiczne

Braki w infrastrukturze uniemożliwiające aktywność fizyczną na świeżym powietrzu m.in. siłownie zewnętrzne

Nierównomierny dostęp do terenów zieleni oraz terenów wypoczynkowo-rekreacyjnych

Deficyty urządzonych terenów zielonych i brak ciągłości terenów zieleni

Zwiększenie dostępności do terenów zielonych w sposób zrównoważony

Kształtowanie funkcjonalnych i atrakcyjnych ogólnodostępnych przestrzeni

Wykorzystanie dostępnych terenów zielonych i innych istniejących zasobów oraz produktów dla zapewnienia usług rekreacyjnych dla mieszkańców

Zwiększenie dostępności infrastruktury i przestrzeni publicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami i osób z niepełnosprawnościami

Zwiększenie udziału powierzchni przepuszczalnej w strukturze użytkowania

Poprawa bezpieczeństwa obszarów i przestrzeni publicznych

Wyzwania
rozwojowe

2.4.4 Zintegrowany i efektywny system publicznego transportu zbiorowego na terenie miast i ich obszarów funkcjonalnych

Zgodnie z zapisami Umowy Partnerstwa, inwestycje w zrównoważoną mobilność miejską będą opierać się na odpowiednim planowaniu mobilności miejskiej, a w przypadku miast poniżej 100 000 mieszkańców (tym samym w mieście Jasło) oraz w gminach położonych w ich miejskich obszarach funkcjonalnych przyznanie dofinansowania projektom będzie uzależnione od przyjęcia SUMP bądź innego dokumentu z zakresu planowania transportu miejskiego oraz zobowiązania, że SUMP zostanie przyjęty nie później niż do 31 grudnia 2025 r. Na ten moment ZIT Jasło nie posiada dokumentu SUMP²⁰, dlatego też przedmiotowa strategia została odpowiednio dostosowana i obejmuje obszar transportu i mobilności miejskiej w zakresie diagnozy (zaprezentowanej poniżej), celów strategii i listy projektów. W zakresie mobilności miejskiej, MOF Jasło powinno dążyć do rozwoju zrównoważonego transportu zbiorowego, który będzie alternatywą dla indywidualnego transportu samochodowego oraz pozwoli na zwiększenie dostępności komunikacyjnej całego obszaru, zarówno dla mieszkańców, jak i turystów go odwiedzających.

²⁰ Stan na grudzień 2024 r.

Wewnętrzna i zewnętrzna dostępność komunikacyjna obszaru

MOF Jasło położony jest na styku dwóch województw w oddaleniu od dużych ośrodków metropolitalnych, co wraz z niską dostępnością komunikacyjną wpływa na zmniejszenie dostępu do usług wyższego rzędu oraz warunkuje konieczność rozwoju oferty w ramach MOF Jasło.

Sieć drogowa

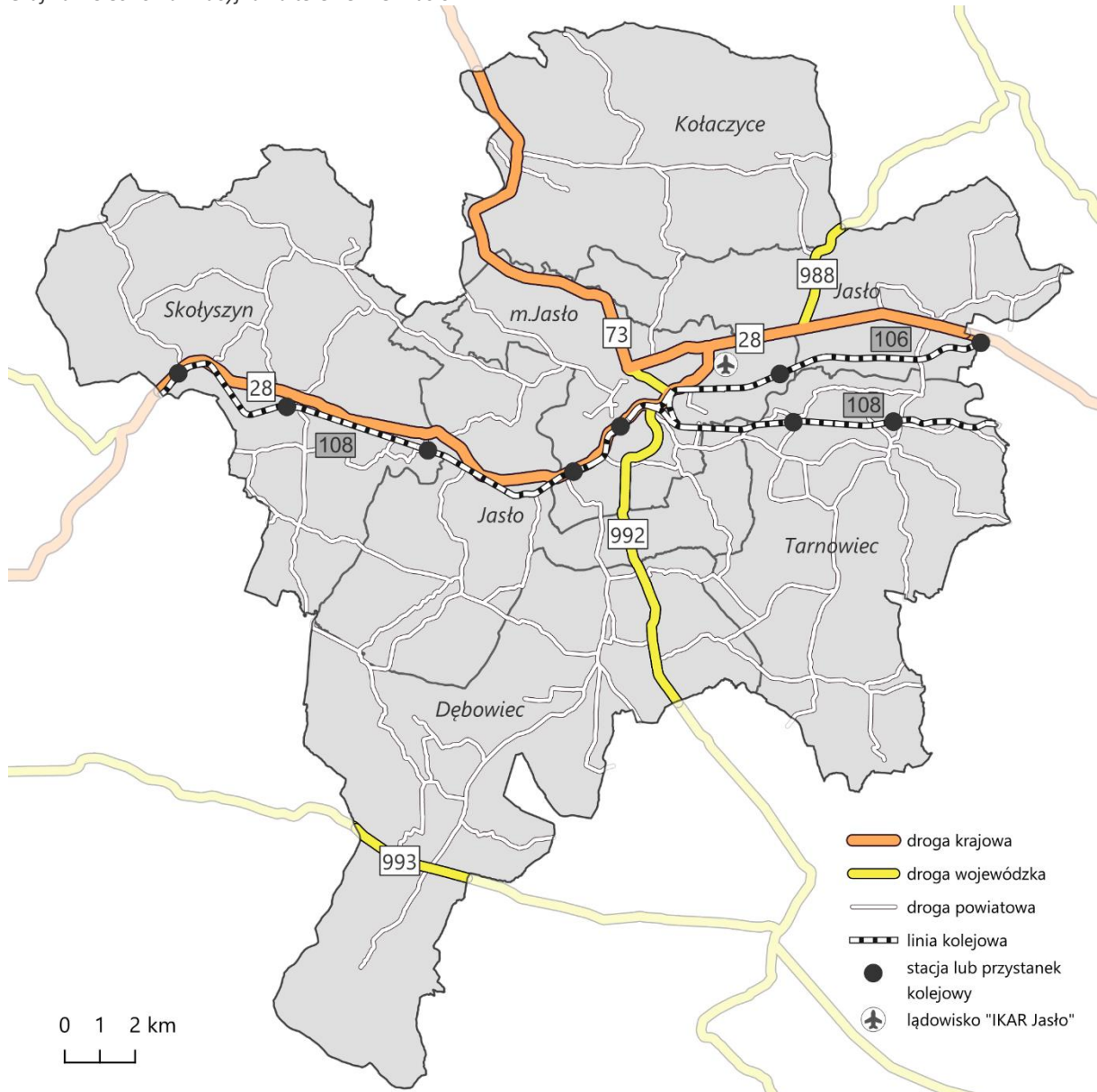
Wśród głównych ciągów komunikacyjnych przebiegających przez ten obszar można wskazać: DK73 Kielce-Tarnów-Pilzno-Jasło oraz DK28 Zator-Wadowice-Rabka-Nowy Sącz-Jasło-Sanok-Medyka, które uzupełnia sieć dróg powiatowych i gminnych. Przez teren MOF Jasło przebiegają również odcinki dróg wojewódzkich: DW988, DW992 oraz DW993. W bliskości obszaru (na wschód od Krosna) – realizowana jest nowa trasa ekspresowa – S19 tzw. Via Carpathia, która łączyć będzie województwa w Polsce Wschodniej w osi północ-południe. Ponadto planowana jest budowa obwodnicy Jasła. Obwodnica Jasła wyprowadzi ruch, jaki koncentruje się w mieście. Tym samym poprawi się bezpieczeństwo mieszkańców, a układ komunikacyjny zostanie odciążony. Zwiększy się także płynność ruchu w samym Jaśle.

Sieć kolejowa

Na tym terenie przebiega również linia kolejowa 106 i 108, jednakże sieć kolejowa w MOF Jasło nie jest rozwinięta. Znaczenie transportu kolejowego w tym obszarze słabnie, co związane jest z malejącym znaczeniem jasielskiego węzła kolejowego. Zły stan techniczny, a tym samym niska prędkość pociągów, wpływa na to, że ten środek transportu nie jest atrakcyjny dla mieszkańców.

Przebieg dróg oraz linii kolejowych na terenie MOF Jasło zaprezentowano na poniższej mapie.

Grafika 7 Sieć komunikacyjna na terenie MOF Jasło

Źródło: opracowanie własne.

Zmotoryzowanie

Miasto Jasło, będące stolicą powiatu pełni istotną rolę gospodarczą w powiecie jasielskim. W mieście zlokalizowane są najważniejsze instytucje i obiekty służące mieszkańcom całego powiatu, w tym szczególnie mieszkańcom gmin MOF Jasło. W związku z tym, znacząca część potrzeb transportowych mieszkańców powiatu wiąże się z koniecznością codziennych dojazdów do Jasła. Główne cele tych podróży to dojazd do szkoły oraz miejsca pracy.

W powiecie jasielskim²¹ zauważa się wzrost liczby samochodów osobowych, z blisko 71 tys. w 2019 r. do około 78 tys. w 2023 r. Podobnie jest w przypadku województwa podkarpackiego oraz kraju.

²¹ Brak danych dla gmin w BDL GUS.

Samochód nadal pozostaje głównym środkiem transportu dla mieszkańców gmin MOF Jasło. Jednakże należy wziąć pod uwagę również grupy mieszkańców, którzy mogą być zagrożeni wykluczeniem transportowym – mianowicie dzieci i młodzież oraz seniorów (których populacja w MOF Jasło rośnie). Aby umożliwić tym grupom mieszkańców swobodne przemieszczanie się na terenie MOF Jasło, kluczowe jest dalszej rozwijanie systemu transportu zbiorowego wraz z promocją i zmianą nawyków transportowych wśród mieszkańców.

Elektromobilność

Na terenie MOF Jasło znajdują się dwie stacje ładowania pojazdów elektrycznych (w mieście Jasło) oraz planowane jest powstanie kolejnych trzech (miasto Jasło).

Na obszarze MOF Jasło nie działają operatorzy systemów rowerów miejskich ani hulajnóg. Obecnie brak jest planów wprowadzenia tego typu usług. Na terenie MOF Jasło dostępna jest jedynie jedna wypożyczalnia rowerów górskich (e-bike).

Transport zbiorowy

Komunikacja kołowa

Transport zbiorowy na terenie gmin MOF Jasło zapewnia Powiatowo-Gminny Związek Komunikacyjny w Powiecie Jasielskim. W 2016 r. powiat jasielski wraz z miastem Jasłem, jak również wszystkimi gminami powiatu jasielskiego²², podjął współpracę w celu założenia związku powiatowo-gminnego. Zadaniem związku jest przede wszystkim zorganizowanie i skoordynowanie przewozów osobowych na terenie całego powiatu, a tym samym również MOF Jasło²³. W dniu 1 października 2019 r. Powiatowo-Gminny Związek Komunikacyjny w Powiecie Jasielskim, jako organizator publicznego transportu zbiorowego, podpisał pierwsze umowy na świadczenie usług transportowych z operatorami: PGZK-Jasiel Sp. z o.o. oraz Miejską Komunikacją Samochodową w Jasle Sp. z o.o. W 2020 r. uchwalony został Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Powiatowo-Gminnego Związku Komunikacyjnego w Powiecie Jasielskim, który wskazuje działania mające na celu zaspokojenie potrzeb mieszkańców obszaru w zakresie transportu oraz zapewnienie harmonijnego rozwoju i spójności przestrzennej w powiecie jasielskim.

W celu pogłębienia analizy sytuacji w zakresie transportu w MOF Jasło przeanalizowano zapisy „Planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Powiatowo - Gminnego Związku Komunikacyjnego w Powiecie Jasielskim na lata 2020-2028”, jak również „Studium Komunikacyjnego

²² W skład powiatu, oprócz gmin tworzących MOF Jasło, wchodzi również następujące gminy: Brzyska, Krempna, Nowy Żmigród i Osiek Jasielski.

²³ <https://pgzkjaslo.pl/> [dostęp: wrzesień 2024 r.]

dla Miasta Jasła”, które obejmuje obszar miasta Jasła oraz sąsiednich i pobliskich gmin w postaci gminy wiejskiej Jasło, Tarnowiec, Dębowiec, Skołyszyn, Brzyska oraz gminy Kołaczyce.

Zgodnie z danymi zawartymi w *Studium Komunikacyjnym dla Miasta Jasła*, MKS Jasło ma do dyspozycji 41 autobusy, PGZK-Jasiel natomiast 54 autobusy. Tabor MKS jest bardziej nowoczesny niż tabor, którym dysponuje PGZK-Jasiel. W przypadku floty MKS Jasło, około 75% taboru to autobusy niskopodłogowe, a więcej ułatwiające korzystanie z nich osobom ze szczególnymi potrzebami. Obecnie w powiecie jasielskim nie kursuje tabor elektryczny ani gazowy. Jednak to ulegnie zmianie ponieważ Miasta Jasło w ramach realizacji projektu „Zielony transport publiczny w Jaśle” zakupiło 6 nowych autobusów elektrycznych. Jak wynika z danych BDL GUS, w 2023 r. na terenie powiatu jasielskiego zarejestrowanych było 266 autobusów. Tabor autobusowy wymaga wymiany, ponieważ w strukturze pojazdów według grup wieku 30% stanowią pojazdy mające ponad 25 lat, a udział najmłodszych pojazdów (do 5 lat) wynosi około 4,5%. Stary, wyeksploatowany tabor może negatywnie wpływać na jakość powietrza na terenie MOF Jasło. Odjazdy na terenie MOF Jasło są realizowane z Dworca Autobusowego lub z Rynku w Jaśle.

Poniżej wskazano linie komunikacyjne objęte planem przewozów użyteczności publicznej (PUP) na terenie działania Powiatowo-Gminnego Związku Komunikacyjnego w Powiecie Jasielskim²⁴. Linie komunikacyjne, zapewniają obsługę na terenie wszystkich gmin powiatu jasielskiego oraz wszystkich sołectw.

- Jasło – Tarnowiec – Wrocanka – Potakówka
- Jasło – Jasło Gamrat - Ujazd – Brzyska Liwocz
- Jasło– Gamrat/Kowalowy - Kołaczyce -Bieżdziadka – Sieklówka Dolna/Sowina
- Jasło – Gamrat/Kowalowy Kołaczyce Błażkowa
- Jasło - Dębowiec (Cieklin/Wola Cieklińska) - Folusz/Dobrynia (Zawadka) - Osiek (Pielgrzymka) – Mrukowa
- Jasło – Zarzecze (Osiek Nasielski/Nienaszów) – Nowy Żmigród – Brzezowa Kąty/Łysa Góra – Jaworze – Krempna – Świątkowa/Grab/Polany
- Jasło – Trzcinica - Skołyszyn - Siepietnica – Świącany
- Jasło DA – Trzcinica - Skołyszyn - Harkłowa/Jabłonica
- Jasło – Łajsce – Łubno Opacie – Łubienko
- Jasło – Wróblowa – Brzyska – Błażkowa
- Jasło – Skołyszyn – Lisów – Świącany/Jabłonica

---

²⁴ Studium Komunikacyjne dla Miasta Jasła

- Jasło – Opacie – Bączal – Lipnica Górna – Jabłonica
- Jasło – Zimna Woda – Szebnie
- Jasło – Nowy Glinik – Glinik Polski – Tarnowiec
- Jasło – Bierówka – Niepla
- Jasło – Gorajowice
- Jasło – Kowalowy
- Jasło – Umieszcz – Brzezówka -Glinik Polski – Łajsce – Łaski –Nowy Glinik
- Jasło – Niegłowice – Dębowiec – Łazy Dębowieckie - Wola Dębowiecka –Załęże – Osobnica – Radość - Pagórek – Dzielec - Cieklin
- Jasło - Łaski - Żółków –Jasło
- Jasło – Trzcinią - Opacie – Jasło
- Jasło - Lipnica - Brzyska – Błażkowa
- Jasło - Osobnica Górna – Pagórek

Dodatkowo na tym terenie przebiega również linia Jasło – Chrzastówka – Przybówka

Na terenie samego miasta Jasło, rdzenia MOF, przebiega 6 linii miejskich, które wymieniono poniżej²⁵.

- Jasło u. Jana Pawła II – Jasło ul. Hankówka – Jasło ul. Jana Pawła II
- Jasło ul. Rynek – Kaczorowy
- Jasło ul. Jana Pawła II – Jasło ul. Sikorskiego – Jasło ul. Jana Pawła II
- Jasło ul. P. Skargi – Jasło ul. Graniczna – Jasło ul. P. Skargi
- Jasło ul. Rynek (Starostwo Powiatowe) – Jasło ul. 17 Stycznia – Jasło ul. Rynek (Starostwo Powiatowe)
- Jasło ul. Rynek (Starostwo Powiatowe) – Jasło ul. Mickiewicza – Jasło ul. Rynek (Starostwo Powiatowe)

Na terenie powiatu jasielskiego funkcjonują również linie regionalne i międzywojewódzkie np. przewoźnik SanBus (relacji Kraków-Jasło-Ustrzyki Dolne), Marcel (Rzeszów-Jasło) czy Kubuś (Krosno-Jasło).

Mimo gęstej sieci połączeń autobusowych, oferta transportu publicznego dostępnego w MOF Jasło nie jest w pełni zadowalająca i wymaga dalszego rozwoju, integracji oraz modernizacji taboru. Deficyty w tym zakresie wpływają na wykluczenie komunikacyjne całego obszaru. Osoby najbardziej dotknięte niedostateczną komunikacją to głównie młodzież, ale również osoby starsze, które mają utrudniony dostęp do zajęć pozalekcyjnych, spotkań oraz usług medycznych, zwłaszcza w peryferyjnych obszarach

²⁵ Studium Komunikacyjne dla Miasta Jasła

MOF Jasło. Analiza zawarta w *Studium Komunikacyjnym dla Miasta Jasła* wykazała, że przewozy powinny być bardziej ukierunkowane na przewozy szkolne oraz do zakładów pracy. Dodatkowo powinny zostać poszerzona liczba kursów w godzinach wieczornych i w weekendy.

W *Planie zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Powiatowo - Gminnego Związku Komunikacyjnego w Powiecie Jasielskim na lata 2020-2028* wskazuje się oczekiwane standardy, co do obsługi przewozów na obszarze powiatu, a wśród nich wymienia się m.in., że do 2028 r. ponad 50% kursów autobusów będzie dostosowanych do osób ze szczególnymi potrzebami, zwiększy się dostępność sieci przystankowej czy wdrożony zostanie wspólny bilet wszystkich operatorów.

Infrastruktura przesiadkowa i parkingowa

Jak wskazały samorządy MOF Jasło na terenie MOF Jasło zlokalizowane są 642 przystanki autobusowe, z czego najwięcej (209) w gminie Jasło, a kolejno w mieście Jaśle (155), gminie Tarnowiec (113) i Dębowiec (112). Najmniej przystanków znajduje się na terenie gmin Kołaczyce (20) i Skołyszyn (33). Na terenie gmin MOF Jasło nie występują parkingi Bike&Ride ani Park&Ride, które integrowałyby indywidualne formy transportu samochodowego bądź rowerowego z komunikacją publiczną. Jedynie na terenie gminy Skołyszyn funkcjonuje jeden parking Kiss&Ride.

Na terenie MOF, w Jaśle funkcjonuje Strefa Płatnego Parkowania (SPP), która obowiązuje w centrum miasta. Została ustanowiona w 2021 r. Została ona ustanowiona Uchwałą Nr XL/345/2021 Rady Miejskiej Jasła z dnia 25 stycznia 2021 r. Obecnie obowiązuje uchwała Nr X/122/2025 Rady Miejskiej Jasła z dnia 8 stycznia 2025 r. zmieniająca uchwałę w sprawie ustalenia strefy płatnego parkowania na terenie miasta Jasła oraz wysokości opłat i opłaty dodatkowej za parkowanie oraz sposobu ich pobierania.

Komunikacja szynowa

Przez obszar MOF Jasło przebiegają dwie linie kolejowe nr 106 oraz 108. Obecnie funkcjonujący tabor kolejowy jest dobrej jakości i mimo iż częstotliwość funkcjonowania pociągów nie jest duża, to ta forma transportu stanowi potencjał do wykorzystania. Jednakże z uwagi na zmniejszenie znaczenia jasielskiego węzła kolejowego, potencjał nie jest w pełni wykorzystany.

Na terenie Jasła znajdują się 3 punkty obsługi podróżnych/stacje kolejowe, na których odbywa się ruch pasażerski: Jasło Niegłowice, Jasło (stacja kolejowa w środkowej części miasta) oraz Jasło Fabryczne. Ponadto stacje kolejowe znajdują się również w Tarnowcu i Skołyszynie²⁶. W Jaśle, jako rdzeniu obszaru, ze względu na obecność tylko trzech stacji i przystanków osobowych na liniach kolejowych,

---

²⁶ Studium Komunikacyjne dla Miasta Jasła

możliwości integracji różnych środków transportu są mocno ograniczone. Nawet jeśli stan infrastruktury na to pozwala, mieszkańcy nie wykorzystują w pełni tych możliwości. W Jasle stanowiącym rdzeń obszaru brakuje zintegrowanego centrum komunikacyjnego, które połączy różne formy alternatywnej komunikacji. Wyzwaniem jest zatem wykorzystanie potencjału dworca w Jasle (który obecnie nie wykorzystuje możliwych funkcji), które połączy różne formy komunikacji oraz mocniej zintegruje ofertę komunikacyjną obu operatorów działających na tym terenie.

Jak wynika ze *Studium Komunikacyjnego dla Miasta Jasła*, najlepszą możliwość integracji środków komunikacji daje obszar przy stacji kolejowej Jasło, która z dworcem autobusowym połączona jest poprzez tunel dla ruchu pieszego. Obecnie stan wizualny oraz techniczny obiektu dworca nie jest zadowalający. Wymaga on kompleksowej modernizacji oraz zmiany w dotychczasowo przyjętych rozwiązaniach logistycznych, przebudowy, budowy parkingów, budowy stanowisk autobusowych, aby powstało w tym miejscu Centrum Komunikacyjne. Centrum Komunikacyjne stanowić będzie węzeł przesiadkowy dla podróżnych korzystających z komunikacji zbiorowej lub prywatnej, przesiadających się na transport kolejowy i autobusowy, co zintegruje transport publiczny z komunikacją pieszą, rowerową, samochodową na terenie MOF Jasło.

W dokumencie wskazano, że „za zasadne przeprowadzenie modernizacji całego obiektu wraz z jego adaptacją do innych, pożądaných i uzasadnionych funkcji”²⁷. Należy mieć na uwadze, że węzły przesiadkowe powinny być dostosowane do osób ze szczególnymi potrzebami oraz ułatwiać podróżowanie i zmianę środka transportu indywidualnego na środek transportu zbiorowego. W *Planie zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Województwa Podkarpackiego*, miasto Jasło zostało wyróżnione w ramach kluczowych węzłów komunikacyjnych, jako miasto pełniące ważną rolę na południu województwa podkarpackiego. Miasto wskazane zostało jako węzeł o znaczeniu regionalnym, niezintegrowany²⁸. Brak integracji przestrzennej wynika z faktu, że dworzec kolejowy i autobusowy rozdziela droga, jednakże znajdują się w niewielkiej odległości oraz połączone są przejściem podziemnym. Zatem rola miasta, jako węzła przesiadkowego dla całego powiatu jasielskiego, a tym samym szczególnie MOF Jasło jest fundamentalna.

W *Planie zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Powiatowo- Gminnego Związku Komunikacyjnego w Powiecie Jasielskim na lata 2020-2028*, jako problemy widoczne od 2020 r. związane z funkcjonowaniem komunikacji publicznej, wskazuje się brak punktualności, brak standaryzacji w zakresie skomunikowania i przesiadek oraz nierównowagę w obszarze cen biletów (np.

²⁷ Studium Komunikacyjne dla Miasta Jasła

²⁸ W *Planie zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Województwa Podkarpackiego*: węzeł niezintegrowany, gdzie albo nie istnieje transport kolejowy albo też odległość między dworcami jest tak duża, że nie pozwala na sprawne przemieszczanie się między nimi i wygodne dla pasażerów łączenie różnych środków transportu publicznego.

brak biletów strefowych). Rekomenduje się zatem w szczególności wprowadzenie wspólnego biletu na wszystkie przewozy użyteczności publicznej w powiecie oraz poprawę jakości transportu publicznego i komfortu podróżowania.

Jak wskazano w dokumencie w ramach wdrażania *Planu* będą również podejmowane działania mające na celu wymianę taboru na niskoemisyjny oraz dostosowany do osób ze szczególnymi potrzebami, stworzenie miejsc dla parkowania aut dla klientów komunikacji publicznej czy skomunikowanie komunikacji lokalnej z pociągami dalekobieżnymi. W dokumencie wskazuje się również potrzebę zapewnienia komplementarnej oferty i dostępności wszystkich sołectw w powiecie oraz dostosowanie oferty do zmieniających się potrzeb i aspiracji mieszkańców. Jako jeden z celów wymienia się: „Zaspokojenie potrzeb przewozowych mieszkańców w celu dojazdu do pracy, miejsc nauki, placówek publicznych w tym służby zdrowia, realizacji podróży fakultatywnych np. wizyty u rodziny, turystyka itp.”. Kluczowe jest również zwiększenie liczby kursów w dni wolne, aby ułatwić przemieszczanie się na terenie całego powiatu, jak i na obszarze MOF Jasło. Dodatkowo wskazuje się również na stworzenie alternatywy dla komunikacji indywidualnej, która umożliwi zaspokojenie potrzeb przez mieszkańców, którzy nie dysponują samochodem. W przypadku miasta Jasło ważne jest zapewnienie konkurencyjnej pozycji transportu publicznego w obsłudze całego powiatu, jak również wewnątrz miasta i w ramach MOF Jasło. W związku z tym rekomenduje się zwiększenie częstotliwości kursowania, wprowadzenie jednego wspólnego biletu na przewozy użyteczności publicznej oraz zakup nowego taboru spełniającego odpowiednie normy (w tym również dostosowanego do osób z niepełnosprawnościami).

Wdrożenie wskazanych działań pozwoli na zwiększenie powiązań i zintegrowania w ramach powiatu, jak i również całego MOF Jasło, a dodatkowo umożliwi mieszkańcom (szczególnie grupom zagrożonym wykluczeniem transportowym – seniorów oraz dzieciom i młodzieży) przemieszczanie się po MOF Jasło i dotarcie do głównych obiektów użyteczności publicznej (urzędów i instytucji publicznych, placówek oświatowych, obiektów sportowych, rekreacyjnych i kulturalnych, obiektów ochrony zdrowia, obiektów handlowych) oraz stref przemysłowych i zakładów pracy, a także zmianę nawyków transportowych mieszkańców. Mimo prognozowanego ubytku ludności należy rozwijać sieci połączeń wewnątrz powiatu, ofertę przewozową oraz prowadzić działania na rzecz rozwoju infrastruktury i dostosowania usług transportowych do potrzeb mieszkańców.

Transport rowerowy

Elementem związanym z transportem jest również dostępność dróg rowerowych. W gminach brakuje infrastruktury wspierającej alternatywne formy transportu, takie jak ścieżki rowerowe czy nawet chodniki dla pieszych. Według danych BDL GUS na terenie MOF Jasło w 2023 r było 12,4 km dróg dla

rowerów²⁹. Długość ta obejmuje tylko drogi służące do celów komunikacyjnych, a nie turystycznych (np. szlaki do rowerów). W porównaniu do 2019 r. odnotowano wzrost w tym zakresie, z uwagi na budowę nowych dróg w mieście Jasło. Obecnie drogi dla rowerów występują tylko na terenie trzech jednostek MOF Jasło, mianowicie: w mieście Jasło (12 km) oraz w gminie Skołyszyn i Tarnowiec (po 0,2 km). W przeliczeniu na 100 km² długość dróg dla rowerów była najwyższa w mieście Jasło (32,86 km), następnie w gminie Tarnowiec (0,32 km), a najniższa w gminie Skołyszyn (0,25 km). Przedstawione dane wskazują zatem na niski poziom rozwoju w zakresie infrastruktury rowerowej i deficyty w zakresie dróg dla rowerów na terenie MOF Jasło. Kluczową potrzebą MOF Jasło jest zatem rozwój zrównoważonego transportu zbiorowego stanowiącego alternatywę dla transportu samochodowego. Budowa dróg rowerowych oraz pieszo-rowerowych w obszarach gdzie występuje duży ruch wpłynie korzystnie na poprawę bezpieczeństwa dla ruchu niezmotoryzowanego na terenie MOF. Ważna jest również kwestia poprawy bezpieczeństwa w obszarach gdzie występuje duży ruch i częste kolizje. Poprawa bezpieczeństwa publicznego na terenie MOF nastąpi również dzięki budowie ciągów pieszych oraz przejść dla pieszych wraz z niezbędną infrastrukturą. Szczególnie ważne jest kształtowanie infrastruktury wzdłuż dróg stanowiących układ podstawowy.

Wskazane dane pokazują, że obszar MOF Jasło wymaga rozwijania systemu transportowego, aby zaspokoić potrzeby mieszkańców w tym zakresie oraz zwiększyć poziom integracji przestrzennej wewnątrz MOF Jasło. Kluczowe jest zapewnienie efektywnego oraz bezpiecznego systemu transportu. Transport publiczny stanowi istotny element systemu transportowego z uwagi na powierzchnię obszaru objętego analizą. Dostępność komunikacji publicznej dotyczy przede wszystkim peryferyjnych obszarów gmin MOF Jasło. Poprawa w tym zakresie pozwoli na ograniczenie zjawiska wykluczenia komunikacyjnego, w szczególności wśród seniorów, których to populacja w MOF Jasło wzrasta.

Ważne z punktu widzenia rozwoju całego obszaru MOF Jasło jest zintegrowanie systemu transportu, dostosowanie godzin kursowania do potrzeb, co tym samym ułatwi korzystanie z różnych środków transportu. W związku z tym konieczne jest także wdrażanie rozwiązań multimodalnych, w szczególności parkingów Park&Ride. Dodatkowo transport publiczny będzie alternatywę dla indywidualnego transportu samochodowego, co ma istotne znaczenie z punktu widzenia wzrostu liczby samochodów osobowych w całym powiecie, a tym samym zmniejszenie emisji zanieczyszczeń. Elementem, który również może przyczynić się do ograniczenia emisji z sektora transportowego będzie

---

²⁹ Zgodnie z definicją GUS: Droga dla rowerów - droga lub część drogi niebędącej jezdnią oznaczona odpowiednimi znakami drogowymi (np. C-13, C-13/16) przeznaczona do ruchu rowerów, hulajnóg elektrycznych i urządzeń transportu osobistego oraz osób poruszających się przy użyciu urządzenia wspomagającego ruch i ruchu pieszych, w przypadkach przewidzianych w ustawie (ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 988, z późn. zm.)). Za długość dróg dla rowerów należy uważać długość dróg przebiegających w jednym kierunku. Długość dróg położonych po dwóch stronach drogi jest liczona odrębnie. Ujęto drogi służące głównie do celów komunikacyjnych, a nie turystycznych, tzw. szlaków rowerowych

rozwój infrastruktury rowerowej wraz z promocją transportu zbiorowego wśród mieszkańców całego obszaru.

Ponadto, w przypadku Jasła, jak wskazuje się w Strategii Rozwoju Elektromobilności dla Miasta Jasła na lata 2019-2035, jako wyzwania wymienia się w szczególności remont dróg gminnych, budowę ścieżek oraz dróg rowerowych wraz z zapewnieniem bezpieczeństwa w ruchu pieszym i rowerowym, budowę centrum komunikacyjnego i wdrażanie rozwiązań mających na celu rozwój elektromobilności.

Główne problemy i wyzwania w zakresie transportu

Problemy

Poniżej wskazano kluczowe problemy dotyczące kwestii związanej z transportem na terenie MOF Jasło, które wynikają z przeprowadzonej diagnozy:

- Wysoki poziom natężenia ruchu w centrum miasta
- Niedostateczny poziom bezpieczeństwa transportowego
- Niski poziom atrakcyjności transportu kolejowego i zmniejszenie znaczenia kolei jako środka transportu
- Zły stan techniczny infrastruktury kolejowej
- Wzrost liczby samochodowców osobowych, a tym samym pogarszająca się jakość powietrza
- Wykluczenie transportowe części mieszkańców MOF Jasło
- Niezadowolający stan techniczny i wyeksploatowany tabor autobusowy
- Brak parkingów Bike&Ride ani Park&Ride i ograniczone możliwości integracji różnych środków transportu
- Zmniejszenie znaczenia jasielskiego węzła kolejowego, jego niezadowolający stan techniczny i wizualny
- Niski poziom bezpieczeństwa na drogach pieszych
- Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura rowerowa

Wyzwania

Z przeprowadzonej diagnozy oraz ze zidentyfikowanych problemów, wynikają następujące wyzwania:

- Odciążenie układu komunikacyjnego w centrum miast
- Zwiększenie płynności ruchu
- Poprawa bezpieczeństwa transportowego
- Zwiększanie znaczenia i atrakcyjności transportu kolejowego

- Rozwijanie systemu transportu zbiorowego
- Promocja i zmiana nawyków transportowych wśród mieszkańców
- Rozwój i wymiana taboru na tabor zero i niskoemisyjny
- Rozwój oferty i zwiększenie częstotliwości kursowania komunikacji autobusowej, szczególnie wieczorami i w weekendy
- Przeciwdziałanie wykluczeniu komunikacyjnemu i peryferyjności transportowej
- Integracja różnych form transportu poprzez rozwój infrastruktury parkingów B&R i P&R
- Wykorzystanie potencjału dworca w Jasle
- Rozważenie wprowadzenia w przyszłości wspólnego biletu na wszystkie przewozy użyteczności publicznej w powiecie
- Poprawa jakości transportu publicznego i komfortu podróżowania.
- Dostosowanie oferty transportu publicznego do zmieniających się potrzeb i aspiracji mieszkańców
- Poprawa bezpieczeństwa dróg pieszych
- Budowa dróg rowerowych oraz pieszo-rowerowych

Cele i kierunki rozwoju transportu oraz opis wdrażanych lub planowanych do realizacji działań zmierzających do rozwiązania zdiagnozowanych problemów

W zakresie elektromobilności i w Strategii rozwoju elektromobilności dla Miasta Jasła na lata 2019-2035 jako zadania do realizacji wskazano:

- system informacji pasażerskiej i aplikacja mobilnego mieszkańca,
- modernizacja przystanków,
- zakup zero- lub nisko emisyjnych autobusów,
- rozbudowa systemu dróg rowerowych,
- bezpieczne boksy rowerowe,
- zeroemisyjne pojazdy w Urzędzie Miasta,
- budowa stacji ładowania pojazdów elektrycznych,
- modernizacja oświetlenia,
- odnawialne źródła energii,
- działania edukacyjne.

W przypadku Planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Powiatowo-Gminnego Związku Komunikacyjnego w Powiecie Jasielskim, wśród kierunków wymienia się:

- podejmowanie działań i prace w celu uwzględnienia dla sieci przewozów o charakterze użyteczności publicznej „U” zmodernizowanych dróg poprawiających dostępność terytorialną i skracających czas podróży,
- zapewnienie powiązań komunikacji ponadregionalnej z lokalną na węźle intermodalnym,
- rozszerzenie w miarę pozyskiwania pasażerów dostępności komunikacji w dni wolne,
- zmiany systemu taryfowego w celu zapewnienia najwyższej atrakcyjności pasażerom kupującym bilety długoterminowe (miesięczne, kwartalne, czy roczne),
- wprowadzenia atrakcyjnych, względem kosztów jazdy samochodem w kilka osób, biletów zniżkowych dla rodzin, grup pasażerów w celu zachęcenia do zmiany środka transportu na publiczny.

W Jasle planowana jest realizacja projektu Zielony transport publiczny w Jasle, która zakłada utworzenie 6 linii autobusowych komunikacji publicznej, które będą stanowić uzupełnienie dla dotychczasowych linii przebiegających przez teren miasta i realizowane będą one w ramach Powiatowo-Gminnego Związku Komunikacyjnego w Powiecie Jasielskim. Linie te mają przebiegać przez centrum Jasła. Dodatkowo w ramach projektu zaplanowano zakup autobusów zeroemisyjnych oraz zakup ładowarek dwustanowiskowych. W 2023 r. zakupiono autobusy elektryczne w ramach tego projektu³⁰.

W Studium Komunikacyjnym dla Miasta Jasła, jako rekomendowane kierunki rozwoju systemu transportowego wymienia się:

- rozwój transportu publicznego,
- rozwój infrastruktury rowerowej,
- optymalizację ruchu drogowego,
- wprowadzenie transportu zbiorowego na peryferiach miasta,
- rozwój transportu ekologicznego,
- poprawę bezpieczeństwa na drogach,
- poprawę dostępności komunikacyjnej,
- wspieranie transportu towarowego,
- wspieranie komunikacji lotniczej ultralekkiej,
- rozwój infrastruktury lądowiskowej,
- rozwój transportu publicznego zintegrowanego.

W ramach przedmiotowej strategii, planowana jest realizacja Celu ZIT 2 Zrównoważony rozwój przestrzenny MOF Jasło i ochrona zasobów środowiska przyrodniczego oraz wdrożenie kierunku działania: Zintegrowanie komunikacyjne obszaru MOF Jasło i rozwój mobilności, co przyczyni się do poprawy sytuacji i rozwiązania zdiagnozowanych problemów na terenie MOF Jasło. Dodatkowo planowane są do realizacji dwa projekty zintegrowane z zakresu transportu: Mobilny MOF oraz Bezpiecznie przez MOF. Wskazana interwencja wynika bezpośrednio z przeprowadzonej diagnozy oraz jest spójna z założeniami wskazanych wcześniej dokumentów z zakresu transportu.

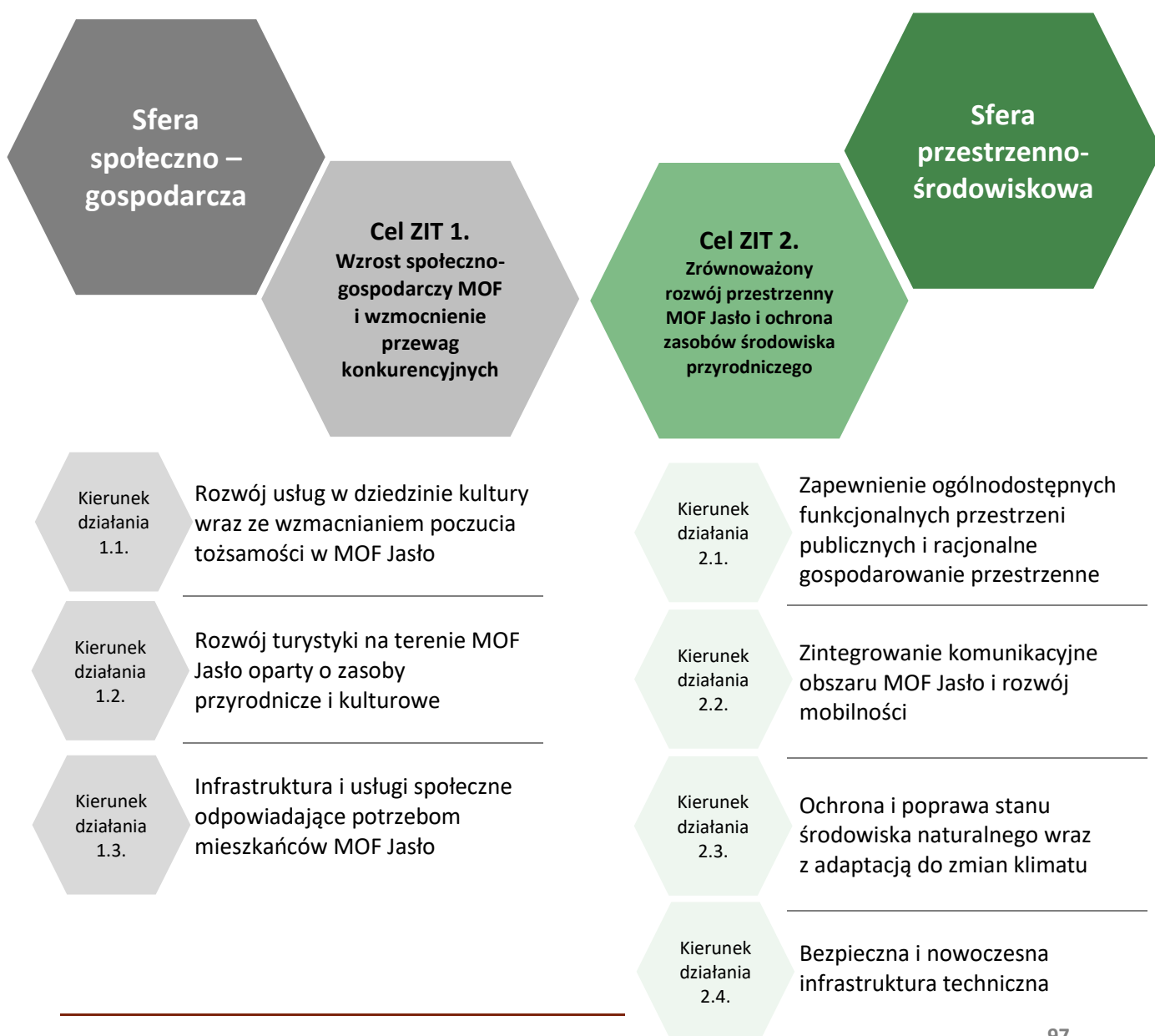
³⁰ <https://um.jaslo.pl/pl/jaslo-bedzie-mialo-elektryczne-autobusy/>

Potencjał miasto Jasła, jako węzła komunikacyjnego o randze regionalnej	
Dostępność przystanków autobusowych na terenie każdej z gmin MOF Jasło	
Potencjał lądowiska na terenie Miasta Jasła w okolicy strefy przemysłowej a jednocześnie w terenie rekreacyjnym i dobrze skomunikowanym dla mieszkańców	
Wdrażanie zapisów obowiązujących dokumentu z zakresu transportu: Studium komunikacyjnego dla Miasta Jasła, Planie zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Powiatowo - Gminnego Związku Komunikacyjnego w Powiecie Jasielskim na lata 2020-2028, Strategii Rozwoju Elektromobilności dla Miasta Jasła na lata 2019-2035	
Zły stan techniczny budynku dworca w Jaśle	
Niewystarczająca dostępność komunikacyjna, w tym niska dostępność kolejowa	
Deficyt w zakresie dostępności parkingów Bike&Ride ani Park&Ride	
Deficyty i nierównomierny dostęp do dróg rowerowych na terenie MOF Jasło	
Niski poziom bezpieczeństwa na drogach pieszych	
Niedoinwestowanie terenu lądowiska oraz struktura własnościowa gruntów bezpośrednio przyległych do terenu lądowiska	
Deficyty w zintegrowaniu transportu publicznego i nowoczesnych rozwiązań w zakresie planowania i zarządzania mobilnością	
Stworzenie zintegrowanego węzła przesiadkowego na obszarze miasta Jasła	
Zmniejszenie zjawiska wykluczenia komunikacyjnego wśród mieszkańców gmin MOF Jasło	
Zwiększenie integracji transportowej w MOF	
Poprawa dostępności komunikacyjnej	
Rozwój zrównoważonego transportu zbiorowego stanowiącego alternatywę dla transportu samochodowego	
Wdrożenie rozwiązań multimodalnych w gminach MOF Jasło	
Rozwoju transportu publicznego, ścieżek rowerowych i dróg oraz infrastruktury okołodrogowej	
Poprawa bezpieczeństwa poprzez bezpieczne przejścia dla pieszych i budowę chodników	
Poprawa infrastruktury zwiększającej bezpieczeństwo oraz możliwości wykorzystania potencjału lądowiska „IKAR JASŁO”	

3. Założenia planistyczne w ZIT MOF Jasło

3.1 Cele realizowane w ramach ZIT wraz z kierunkami działań

Strategia ZIT MOF Jasło jest zgodna z wymogami prawnymi oraz zawiera wszystkie obowiązkowe elementy, w tym również wskazuje cele do realizacji w ramach ZIT. W ramach Strategii ZIT MOF Jasło określono dwa główne cele, których wskazaniami opiera się na szczegółowej diagnozie obszaru oraz analizie potrzeb samorządów MOF Jasło, zaprezentowanych w analizie SWOT. Cele te są ze sobą spójne i uzupełniają się, co sprzyja kompleksowemu rozwojowi regionu MOF Jasło. Dzięki identyfikacji deficytów, potencjałów, problemów oraz wyzwań, strategia ta umożliwi holistyczne podejście do rozwoju MOF Jasło. Kierunki działań zawarte w strategii mają na celu osiągnięcie założonych celów, a ich efekty będą zintegrowane i spójne, przyczyniając się do rozwoju całego obszaru funkcjonalnego. Strategia odpowiada na potrzeby lokalnej społeczności oraz wykorzystuje potencjał MOF Jasło w sposób zintegrowany i kompleksowy dodatkowo biorąc pod uwagę możliwe typy wsparcia w ramach FEP 2021-2027. Poniżej zaprezentowano cele ZIT dla MOF Jasło wraz z kierunkami działań.

Wskazane cele ZIT oraz kierunki działania odpowiadają na zdiagnozowane problemy i wyzwania, a jednocześnie zorientowane są na maksymalne wykorzystanie dostępnych potencjałów gmin MOF Jasło. Cele ZIT są spójne i wzajemnie się przenikają, a ich zakres się uzupełnia. Cele są zintegrowane, co umożliwi kompleksowy rozwój MOF Jasło i osiągnięcie zaplanowanych efektów i rezultatów. Mimo iż przedmiotowy dokument stanowi strategię ZIT, skoncentrowaną na wdrażaniu interwencji możliwej do wsparcia w ramach FEP 2021-2027, zaproponowane w dokumencie założenia planistyczne uwzględniają szerszy zakres, a nie tylko typy projektów wskazane w FEP 2021-2027, mianowicie:

- ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych
- ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury
- ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa naturalnego i ekoturystyki poza obszarami Natura 2000
- fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych
- uzbrajanie terenów inwestycyjnych
- zintegrowany i efektywny system publicznego transportu zbiorowego na terenie miast i ich obszarów funkcjonalnych

Z uwagi na dynamiczną sytuację i zmiany np. w programach krajowych oraz pojawiające się w nich preferencje w uzyskaniu dofinansowania w przypadku pojawienia się projektu w Strategii ZIT, dopuszczone i rekomendowane jest również stworzenie listy projektów komplementarny/pozostałych, które pośrednio wpisują się w realizację Strategii ZIT. Bez konieczności wykazywania całości „fiszek” projektowych, jak ma to miejsce w przypadku projektów wybieranych w sposób niekonkurencyjny. Z uwagi na wskazane przesłanki, cele i kierunki działania nie zostały ograniczone tylko do interwencji w ramach ZIT, tylko obejmują szerszy zakres. W dokumencie zawarto listę projektów komplementarnych, w której to wskazano odniesienia do celów ZIT i kierunków działania. Należy mieć jednak na uwadze, że projekty komplementarne nie mogą pokrywać się z zakresem projektów wskazanych do realizacji w ramach programu regionalnego – FEP 2021-2027. Poniżej zamieszczono zwięzłą charakterystykę każdego z celów ZIT wraz z określeniem celów szczegółowych oraz przewidywanych skutków i efektów ich osiągnięcia uwzględniając w szczególności projekty podstawowe realizowane w ramach mechanizmu ZIT i stanowiące podstawę interwencji w MOF Jasło.

Cel ZIT 1.
**Wzrost społeczno-
 gospodarczy MOF
 i wzmocnienie
 przewag
 konkurencyjnych**

Cel ZIT 1 koncentruje się na stymulowaniu zrównoważonego wzrostu społeczno-gospodarczego poprzez rozwój kluczowych obszarów, które przyczynią się do wzmocnienia przewag konkurencyjnych. Kluczowym elementem wskazanego celu jest rozwijanie usług w dziedzinie kultury oraz wsparcie instytucji kultury. Realizacja tego działania ma na celu nie tylko zachowanie lokalnych tradycji, ale także wzmocnianie poczucia tożsamości mieszkańców przy jednoczesnym zaspokajaniu potrzeb na elementarnym poziomie, jak również ponadlokalnym (w przypadku miasta rdzenia). Dzięki różnorodnym inicjatywom kulturalnym, wprowadzeniu nowych form oraz tematyki zajęć i wydarzeń, mieszkańcy zyskują okazję do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym, co przyczyni się do integracji lokalnej społeczności oraz poprawy jakości życia. W aspekcie gospodarczym, znaczenie ma przede wszystkim turystyka. Rozwój turystyki, oparty na bogactwie zasobów przyrodniczych oraz kulturowych regionu, również stanowi istotny element, który przyczyni się do wzrostu społeczno-gospodarczego. Wzrost atrakcyjności turystycznej MOF Jasło i wykorzystanie posiadanych zasobów, wpłynie na zwiększenie liczby odwiedzających, co z kolei przełoży się na rozwój lokalnych przedsiębiorstw i stworzenie nowych miejsc pracy. Promocja lokalnych atrakcji będzie sprzyjać nie tylko gospodarczemu wzrostowi, ale także większej świadomości społecznej w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego. Niezwykle ważnym aspektem jest również rozwój infrastruktury i usług społecznych, które odpowiadają na realne potrzeby mieszkańców (nie tylko w zakresie kultury) oraz stanowią odpowiedź na zdiagnozowane zjawiska i procesy. Inwestycje w infrastrukturę społeczną oraz usługi społeczne, mają kluczowe znaczenie dla poprawy jakości życia, jak również budowy atrakcyjności osiedleńczej tego obszaru. Dzięki zintegrowanemu podejściu do rozwoju tych trzech elementów oraz przy wykorzystaniu potencjałów i zasobów, które posiadają poszczególne gminy, MOF Jasło ma szansę na dynamiczny rozwój. Realizacja zakładanych działań pozwoli na zaspokojenie rosnących potrzeb obecnych mieszkańców, ale również przyciągnięcie nowych mieszkańców, co pozytywnie wpłynie na długofalowy rozwój i wzmocnienie konkurencyjności MOF Jasło.

Cele szczegółowe do osiągnięcia w ramach Celu ZIT 1:

Zwiększenie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych, w szczególności w obszarze kultury

Budowa nowych instytucji kultury w celu zwiększenia dostępności i poszerzenia oferty

Dostosowanie oferty kulturalnej do potrzeb i oczekiwań mieszkańców MOF Jasło, jej poszerzenie i promocja wśród mieszkańców gmin MOF Jasło

Dostosowanie oferty i usług do zmian i trendów demograficznych, w szczególności związanych ze starzeniem się społeczności

Rozwój i wsparcie kapitału ludzkiego i społecznego, wraz ze wzmacnianiem poczucia tożsamości mieszkańców

Przeciwdziałanie negatywnym skutkom procesów demograficznych

Podnoszenie atrakcyjności osiedleńczej obszaru

Rozwój kompleksowej oferty usług turystycznych

Uzupełnienie sieci szlaków, ścieżek i dróg rowerowych

Promocja marki turystycznej bazującej na produktach lokalnych

Stworzenie zintegrowanego produktu turystycznego wykorzystującego zasoby obszaru MOF Jasło

Likwidacja barier architektonicznych w obiektach i dostosowanie do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami

Rozwój budownictwa mieszkaniowego

Rozwój infrastruktury placówek edukacyjnych oraz infrastruktury sportowej

Efekty i rezultaty realizacji Celu ZIT 1:

Podniesienie potencjału instytucji kultury i bardziej atrakcyjna oferta

Zintegrowana oferta kulturalna wewnątrz gmin MOF Jasło

Zwiększona promocja dziedzictwa kulturowego całego MOF Jasło

Zwiększenie aktywności i integracji mieszkańców dzięki udziałowi w wydarzeniach kulturalnych

Poprawa jakości życia mieszkańców i dostępności do usług

Zapewnienie równomiernego dostępu do usług, w szczególności kultury, w gminach MOF Jasło

Poprawa stanu technicznego obiektów użyteczności publicznej i zwiększona dostępność dzięki likwidacji barier architektonicznych

Rozbudowana i atrakcyjna i zintegrowana oferta turystyczna

Zwiększenie konkurencyjności MOF Jasło jako miejsca atrakcyjnego do życia oraz destynacji turystycznej

Poszerzenie oferty i wzmocnienie potencjału placówek opiekuńczo-wychowawczych i edukacyjnych

**Cel ZIT 2.
Zrównoważony
rozwój przestrzenny
MOF Jasło i ochrona
zasobów środowiska
przyrodniczego**

Cel ZIT 2 koncentruje się na zrównoważonym rozwoju przestrzennym MOF Jasło przy jednoczesnej dbałości o jakość i stan środowiska oraz ochronę jego zasobów. Działania podejmowane w jego ramach mają na celu tworzenie funkcjonalnych, ogólnodostępnych i atrakcyjnych przestrzeni publicznych, które sprzyjają integracji społecznej oraz aktywnemu stylowi życia. Racjonalne gospodarowanie

przestrzenią jest kluczowe dla efektywnego wykorzystania dostępnych zasobów, co wpływa na poprawę jakości życia. Zintegrowanie przestrzenne obszaru obejmuje integrację komunikacyjną oraz rozwój mobilności na terenie MOF Jasło. Są to istotne elementy, które mają na celu usprawnienie transportu wewnętrznego i zewnętrznego, a tym samym poprawę dostępności i skomunikowania wewnątrz gmin MOF Jasło. Dzięki tym rozwiązaniom mieszkańcy zyskają lepszy dostęp do usług, miejsc pracy oraz atrakcji turystycznych, co przyczyni się do wzrostu społeczno-gospodarczego. Ochrona i poprawa stanu środowiska naturalnego, wraz z adaptacją do zmian klimatu, stanowią niezbędny krok w kierunku zachowania bioróżnorodności oraz przyjaznych warunków życia dla mieszkańców MOF Jasło. Działania w tym zakresie obejmują wdrażanie proekologicznych rozwiązań, które minimalizują negatywny wpływ na środowisko. Bezpieczna i nowoczesna infrastruktura techniczna jest kluczowym elementem, który zapewnia mieszkańcom komfort i bezpieczeństwo. Inwestycje w sieci wodociągowe, kanalizacyjne oraz energetyczne przyczyniają się do zapewnienia wysokiego poziomu efektywności energetycznej i zrównoważonego rozwoju regionu. Realizacja tych zamierzeń przyczyni się do stworzenia przyjaznego, nowoczesnego i zrównoważonego środowiska, odpowiadającego na potrzeby zarówno obecnych, jak i przyszłych mieszkańców MOF Jasło.

Cele szczegółowe do osiągnięcia w ramach Celu ZIT 2:

Zwiększenie dostępności do terenów zielonych, a tym samym zwiększenie udziału powierzchni przepuszczalnej w strukturze użytkowania

Wykorzystane dostępnych terenów zielonych i innych istniejących zasobów oraz produktów dla zapewnienia usług rekreacyjnych dla mieszkańców

Adaptacja do zmian klimatu oraz ograniczanie negatywnych skutków i zagrożeń związanych ze zmianami klimatycznymi

Kształtowanie funkcjonalnych, atrakcyjnych ogólnodostępnych i bezpiecznych przestrzeni publicznych

Zwiększenie dostępności infrastruktury i przestrzeni publicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami i niepełnosprawnościami

Zintegrowanie procesu planowania przestrzennego wewnątrz MOF Jasło

Zmniejszenie zjawiska wykluczenia komunikacyjnego wewnątrz gmin MOF Jasło

Zwiększenie dostępności komunikacyjnej

Rozwój zrównoważonego transportu zbiorowego stanowiącego alternatywę dla transportu samochodowego wraz ze zmianą zachowań transportowych wśród mieszkańców

Rozwój infrastruktury technicznej

Poprawa dostępności przestrzeni i budynków użyteczności publicznej

Efekty i rezultaty realizacji Celu ZIT 2

Poprawa poczucia bezpieczeństwa i jakości życia mieszkańców

Poprawa dostępności przestrzeni i budynków użyteczności publicznej

Wzmocnienie potencjału ZIT MOF Jasło w sferze planistycznej

Dostosowanie gmin MOF Jasło i zabezpieczanie przed możliwymi skutkami zmian klimatu

Ograniczenie zjawiska niskiej emisji i poprawa efektywności energetycznej budynków

Zwiększenie poziomu wykorzystania OZE na terenie gmin MOF Jasło

Zwiększenie poziomu skomunikowania wewnątrz MOF Jasło

Ograniczenie zjawiska wykluczenia transportowego

Ograniczenie wykorzystania transportu indywidualnego, na rzecz transportu zbiorowego

Zwiększenie integracji przestrzennej MOF Jasło

3.2 Uzasadnienie logiki ZIT i matryca Strategii ZIT

Mechanizm ZIT opiera się kompleksowym podejściu do rozwiązywania zdiagnozowanych na obszarze MOF Jasło problemów oraz współpracy między samorządami w ramach realizacji i wdrażania projektów zintegrowanych.

Zgodnie z Zasadami realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027, przez projekt zintegrowany rozumie się „projekt, który wpisuje się w cele rozwoju obszaru funkcjonalnego objętego instrumentem i jest ukierunkowany na rozwiązywanie wspólnych problemów rozwojowych – oznacza to, że projekt ten ma wpływ na więcej niż 1 gminę w MOF oraz jego realizacja jest uzasadniona zarówno w części diagnostycznej, jak i w części kierunkowej strategii.

Projekt zintegrowany powinien spełniać przynajmniej jeden z dwóch warunków:

1. jest projektem partnerskim w rozumieniu art. 39 ustawy wdrożeniowej;
2. deklarowany jest wspólny efekt, rezultat lub produkt końcowy projektu, tj. wspólne wykorzystanie stworzonej w jego ramach infrastruktury w przypadku projektów „twardych”, lub objęcie wsparciem w przypadku projektów „miękkich”, mieszkańców co najmniej 2 gmin OF, co powinno znaleźć swoje uzasadnienie zarówno w części diagnostycznej, jak i kierunkowej strategii.”

Zgodnie z rekomendacją zawartą we wskazanym wyżej dokumencie, wskazuje się, że projekty wynikające ze strategii powinny realizować jeden lub kilka następujących celów:

- wspierać rozwój gospodarczy;
- dążyć do neutralności klimatycznej;
- wpływać na zwiększenie dostępności do usług publicznych;
- realnie przekładać się na poprawę jakości życia mieszkańców;
- opierać się na inteligentnym zarządzaniu.

Zidentyfikowane w przedmiotowej strategii projekty zintegrowane realizują i wpisują się we wskazane wyżej cele, co zaprezentowano poniżej:

Projekt zintegrowany	Cele wynikające z zasad realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027, które są realizowane przez projekt zintegrowany
Kulturalny MOF	→ wpływać na zwiększenie dostępności do usług publicznych
Winnica Kultury	→ realnie przekładać się na poprawę jakości życia mieszkańców
Na szlakach MOF	→ wspierać rozwój gospodarczy
Przyjazny MOF	→ dążyć do neutralności klimatycznej → realnie przekładać się na poprawę jakości życia mieszkańców
Mobilny MOF	→ wspierać rozwój gospodarczy;
Bezpiecznie przez MOF	→ realnie przekładać się na poprawę jakości życia mieszkańców → wpływać na zwiększenie dostępności do usług publicznych

Poniżej przedstawiono schemat obrazujący logikę interwencji wskazując przedsięwzięcia zintegrowane, które realizować będą cele ZIT. Dodatkowo w ramach poszczególnych projektów na poniższym schemacie uwzględniono Priorytety i Cele szczegółowe określone w Programie Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027 oraz wykazano ich zintegrowanie, jak również oddziaływanie na cały obszar funkcjonalny.

Cel ZIT	Kierunek działania	Priorytet FEP 2021-2027	Cel szczegółowy FEP 2021-2027/	Tytuł projektu zintegrowanego	Partnerzy projektu	Problemy/deficyty/potrzeby oraz potencjały, na które odpowiedź stanowi projekt	Wyzwania rozwojowe	Zintegrowanie i oddziaływanie projektu na obszar całego MOF
Cel ZIT 1. Wzrost społeczno-gospodarczy MOF i wzmocnienie przewag konkurencyjnych	Kierunek działania 1.1. Rozwój usług w dziedzinie kultury wraz ze wzmocnieniem poczucia tożsamości w MOF Jasło	PRIORYTET 6 – ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY TERYTORIALNIE	Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich	Kulturalny MOF	Gmina Dębowiec, Gmina Jasło, Gmina Tarnowiec, Gmina Kołaczyce, Miasto Jasło, Gmina Skołyszyn	<ul style="list-style-type: none"> Nierównomierny dostęp do oferty kulturalnej na terenie gmin MOF Jasło Niski poziom współpracy pomiędzy instytucjami kultury działającymi w gminach MOF Jasło Bariery architektoniczne i niedostosowanie infrastruktury kulturalnej do osób ze szczególnymi potrzebami Ograniczenia powierzchniowe uniemożliwiające rozwój oferty kulturalnej Brak środków finansowych na modernizację, rozbudowę, doposażenie i budowę nowych obiektów Niewykorzystany potencjał produktów lokalnych 	<ul style="list-style-type: none"> Zwiększenie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych w obszarze kultury Dostosowanie oferty kulturalnej do potrzeb i oczekiwań mieszkańców MOF Jasło Budowa nowych instytucji kultury w celu zwiększenia dostępności i poszerzenia oferty Stworzenie wspólnego kalendarza imprez dla gmin MOF Jasło Wzajemna promocja organizowanych wydarzeń w ramach MOF Jasło Likwidacja barier architektonicznych w obiektach i dostosowanie do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami Integracja instytucji kultury działających na terenie MOF Jasło 	<p>Przedsięwzięcia zaplanowane w ramach wskazanych projektów są zintegrowane, ponieważ dotyczą wykorzystania potencjału instytucji kultury, odnoszą się do zdiagnozowanych problemów oraz deficytów, a ich realizacja umożliwi zapewnienie równomiernego dostępu do oferty instytucji kultury w MOF Jasło.</p> <p>Inwestycje w rozwój instytucji kultury, zintegrowanie ze sobą instytucji kultury działających na terenie gmin MOF Jasło oraz organizacja cyklicznych wydarzeń kulturalnych, wpłynie na podniesienie poziomu atrakcyjności oferty. Promocja lokalnych zasobów oraz artystów i twórców związanych z gminami MOF Jasło przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności obszaru, poprawy jakości życia mieszkańców oraz wzrostu ich zaangażowania w życie społeczne.</p> <p>Dodatkowo planowane projekty sprzyjać będą wzmocnieniu poczucia tożsamości lokalnej mieszkańców oraz wzrostowi atrakcyjności turystycznej gmin MOF Jasło.</p>
	Kierunek działania 1.2. Rozwój turystyki na terenie MOF Jasło oparty o zasoby przyrodnicze i kulturowe			Na szlakach MOF	Gmina Dębowiec, Gmina Jasło, Gmina Tarnowiec, Gmina Kołaczyce, Miasto Jasło, Gmina Skołyszyn	<ul style="list-style-type: none"> Niewystarczająco nierównomiernie rozwinięta infrastruktura turystyczna Niski poziom atrakcyjności turystycznej Niewystarczający poziom rozpoznawalności regionu jasielskiego Niezadowolający stan szlaków turystycznych Niedostateczna liczba ścieżek rowerowych 	<ul style="list-style-type: none"> Rozwój kompleksowej oferty usług turystycznych Uzupełnienie sieci szlaków, ścieżek i dróg rowerowych Promocja marki turystycznej bazującej na produktach lokalnych Stworzenie zintegrowanego produktu turystycznego wykorzystującego zasoby obszaru MOF Jasło 	<p>Koncepcja utworzenia i rozwoju produktu turystycznego szlaków turystycznych łączących gminy wchodzące w skład Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło wpłynie pozytywnie na całym obszar MOF Jasło, zwiększając poziom atrakcyjności turystycznej, zintegrowanie wewnątrz obszaru, jak również uzupełnienie luk w przebiegu tras i szlaków rowerowych.</p> <p>Dodatkowo przełoży się to na wzrost gospodarczy oraz zwiększenie poziomu rozpoznawalności regionu poprzez promocję lokalnych zasobów. Tym samym pozytywnie wpłynie na jakość życia mieszkańców całego MOF Jasło.</p> <p>Zwiększenie roli branży turystycznej przyczyni się do dywersyfikacji struktury gospodarczej obszaru MOF Jasło oraz wzmocnienia poziomu jego konkurencyjności. Napływ turystów stanowi również szansę na sprzedaż produktów lokalnych bezpośrednio turystom, jak i podmiotom świadczącym usługi turystyczne.</p>

Cel ZIT	Kierunek działania	Priorytet FEP 2021-2027	Cel szczegółowy FEP 2021-2027/	Tytuł projektu zintegrowanego	Partnerzy projektu	Problemy/deficyty/potrzeby oraz potencjały, na które odpowiedź stanowi projekt	Wyzwania rozwojowe	Zintegrowanie i oddziaływanie projektu na obszar całego MOF
Cel ZIT 2. Zrównoważony rozwój przestrzenny MOF Jasło i ochrona zasobów środowiska przyrodniczego	Kierunek działania 2.1. Zapewnienie ogólnodostępnych funkcjonalnych przestrzeni publicznych i racjonalne gospodarowanie przestrzenne			Przyjazny MOF	Gmina Dębowiec, Gmina Jasło, Gmina Tarnowiec, Gmina Kołaczyce, Miasto Jasło, Gmina Skołyszyn	<ul style="list-style-type: none"> Niedoposażenie przestrzeni w obiekty małej architektury m.in. ławki, kosze na śmieci Niefunkcjonalne i niedostatecznie zagospodarowane przestrzenie publiczne Braki w infrastrukturze uniemożliwiające aktywność fizyczną na świeżym powietrzu m.in. siłownie zewnętrzne Nierównomierny dostęp do terenów zieleni oraz terenów wypoczynkowo-rekreacyjnych Deficyty urządzonych terenów zielonych i brak ciągłości terenów zieleni 	<ul style="list-style-type: none"> Zwiększenie dostępności do terenów zielonych w sposób zrównoważony Kształtowanie funkcjonalnych i atrakcyjnych ogólnodostępnych przestrzeni Wykorzystanie dostępnych terenów zielonych i innych istniejących zasobów oraz produktów dla zapewnienia usług rekreacyjnych dla mieszkańców Zwiększenie dostępności infrastruktury i przestrzeni publicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami i osób z niepełnosprawnościami Zwiększenie udziału powierzchni przepuszczalnej w strukturze użytkowania 	<p>Przedsięwzięcia zidentyfikowane w ramach projektu „Przyjazny MOF” są zintegrowane, ponieważ wpłyną na wizerunek całego MOF Jasło dzięki odnowie przestrzeni publicznych.</p> <p>Projekt zakłada zwiększenie atrakcyjności miejsca zamieszkania, w tym zwiększenie poziomu dostępności infrastruktury publicznej i przestrzeni publicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami i osób z niepełnosprawnościami, promocję zdrowia i zdrowego trybu życia oraz aktywizację mieszkańców. Możliwe to będzie dzięki rozbudowie infrastruktury rekreacyjnej, racjonalnemu zagospodarowaniu przestrzeni publicznych oraz ich doposażeniu.</p> <p>Stworzenie bezpiecznych miejsc, które służyć będą integracji i rekreacji mieszkańców, wpłynie na poprawę jakości życia w MOF Jasło.</p> <p>Projekty wykazują zintegrowanie, ponieważ ich celem jest zapewnienie równomiernego dostępu na terenie każdej z gmin MOF Jasło do atrakcyjnych, odnowionych, doposażonych i bezpiecznych ogólnodostępnych przestrzeni rekreacji i wypoczynku. Dodatkowo odnowa przestrzeni przełoży się na poprawę wizerunku całego obszaru MOF Jasło. Zaplanowana interwencja przyczyni się do zwiększenia dostępności miejsc rekreacyjno-wypoczynkowych dla różnych grup mieszkańców, w tym dzieci i seniorów, w szczególności dzięki likwidacji barier architektonicznych w przestrzeniach publicznych.</p>
	Kierunek działania 2.2. Zintegrowanie komunikacyjne obszaru MOF Jasło i rozwój mobilności	PRIORYTET 3 MOBILNOŚĆ MIEJSKA	2(viii) Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej	Mobilny MOF	Gmina Dębowiec, Gmina Jasło, Gmina Tarnowiec, Gmina Kołaczyce, Miasto Jasło, Gmina Skołyszyn	<ul style="list-style-type: none"> Zły stan techniczny dworca w Jaśle Deficyty w zintegrowaniu transportu publicznego i nowoczesnych rozwiązań w zakresie planowania i zarządzania mobilnością Niewystarczająca dostępność komunikacyjna, w tym niska dostępność kolejowa 	<ul style="list-style-type: none"> Zmniejszenie zjawiska wykluczenia komunikacyjnego wśród mieszkańców gmin MOF Jasło Zwiększenie integracji transportowej w MOF Poprawa dostępności komunikacyjnej 	<p>Przedsięwzięcia zidentyfikowane w ramach projektu zintegrowanego wykazują zintegrowanie, ponieważ ich realizacja przełoży się na cały MOF Jasło i zwiększenie zintegrowania, rozwój zrównoważonej mobilności, jak również poprawę jakości życia i zwiększenia spójności przestrzennej obszaru.</p> <p>W Jaśle, jako centralnym punkcie regionu, brakuje zintegrowanego centrum komunikacyjnego, które mogłoby połączyć różne formy transportu alternatywnego. Niewystarczająca oferta transportu publicznego prowadzi do wykluczenia całego obszaru MOF Jasło. Najbardziej odczuwają to młodzież oraz osoby starsze, które mają ograniczoną mobilność. Problemy z poruszaniem się dotyczą głównie peryferyjnych rejonów MOF Jasło. Dlatego też uzasadnione jest realizowanie wskazanego projektu, ponieważ jego realizacji wpłynie na zwiększenie poziomu skomunikowania wewnątrz MOF Jasło oraz poprawę jego dostępności i poziomu bezpieczeństwa. Wdrożenie zaplanowanych rozwiązań umożliwi stworzenie konkurencyjnej oferty stanowiącej alternatywę dla transportu indywidualnego.</p>
			Bezpiecznie przez MOF	Gmina Dębowiec, Gmina Jasło, Gmina Tarnowiec, Gmina Kołaczyce, Miasto Jasło,	<ul style="list-style-type: none"> Deficyty i nierównomierny dostęp do dróg rowerowych na terenie MOF Jasło Deficyty w zintegrowaniu transportu publicznego 	<ul style="list-style-type: none"> Poprawa bezpieczeństwa poprzez bezpieczne przejścia dla pieszych i budowę chodników Rozwoju transportu publicznego, ścieżek rowerowych i dróg oraz 		

Cel ZIT	Kierunek działania	Priorytet FEP 2021-2027	Cel szczegółowy FEP 2021-2027/	Tytuł projektu zintegrowanego	Partnerzy projektu	Problemy/deficyty/potrzeby oraz potencjały, na które odpowiedź stanowi projekt	Wyzwania rozwojowe	Zintegrowanie i oddziaływanie projektu na obszar całego MOF
					Gmina Skołyszyn	i nowoczesnych rozwiązań w zakresie planowania i zarządzania mobilnością,	<p>infrastruktury okołodrogowej</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stworzenie zintegrowanego węzła przesiadkowego na obszarze miasta Jasła • Zmniejszenie zjawiska wykluczenia komunikacyjnego wśród mieszkańców gmin MOF Jasło • Zwiększenie integracji transportowej w MOF 	

4. Poziom operacyjny

Zgodnie z Zasadami realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027, wybór projektów, które realizują cele wskazane w Strategii ZIT odbywa się w ramach prac nad strategią, a kolejno w procesie zatwierdzenia i przyjmowania jej przez Związek ZIT, jak również opiniowania przez właściwą instytucję zarządzającą programem regionalnym oraz przez ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego.

Wybór projektów podstawowych stanowi rezultat przeprowadzonej analizy oraz zdiagnozowanych potrzeb zgłaszanych przez samorządy MOF Jasło. Aby zapewnić szeroki udział społeczny, w procesie selekcji projektów do dofinansowania brał udział Zespół Doradczy, pełniący rolę doradcą i opiniodawcą dla Związku ZIT.

Zgłoszone projekty mają na celu osiągnięcie efektu skali i wpływ na cały obszar MOF Jasło. Zostały one wskazane przez samorządy w MOF Jasło, uwzględniając dostępne potencjały, wyzwania, zmieniające się uwarunkowania oraz obserwowane tendencje, a także oczekiwania mieszkańców MOF Jasło. W ramach Strategii ZIT wskazano projekty podstawowe wybierane w sposób niekonkurencyjny oraz w sposób konkurencyjny, które finansowane będą w ramach FEP 2021-2027. W dokumencie wskazano również projekty komplementarne, które umożliwiają samorządom pozyskiwanie dofinansowania z innych źródeł niż wskazany program regionalny.

4.1 Lista projektów podstawowych wybieranych w sposób niekonkurencyjny

1.	Tytuł projektu	Kulturalny MOF
2.	Priorytet FEP 2021-2027	PRIORYTET 6 – ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY TERYTORIALNIE
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich
4.	Cel Strategii ZIT	Cel ZIT 1. Wzrost społeczno-gospodarczy MOF i wzmocnienie przewag konkurencyjnych
5.	Priorytet Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackie 2030	2.3. Kultura i dziedzictwo kulturowe
6.	Lider projektu/partnerzy projektu	Lider: Miasto Jasło Partnerzy:, Gmina Skołyszyn, Gmina Jasło, Gmina Dębowiec, Gmina Kołaczyce, Gmina Tarnowiec
7.	Forma prawna wnioskodawcy	Jednostka Samorządu Terytorialnego
8.	Lokalizacja projektu	MOF Jasło: Miasto Jasło, Gmina Jasło, Gmina Dębowiec, Gmina Kołaczyce, Gmina Skołyszyn, Gmina Tarnowiec.
9.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	Typ projektu zgodnie z FEP 2021-2027: Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury, w tym rozwój instytucji kultury poprzez roboty budowlane lub wyposażenie

1.	Tytuł projektu	Kulturalny MOF			
		<p>1. Podniesienie jakości usług i rozwój instytucji kultury poprzez budowę Ośrodka Kultury w Osobnicy wraz z wyposażeniem oraz zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie związanego z obiektem (Gmina Jasło)</p> <p>2. Budowa Centrum Kultury w Skołyszynie wraz z zakupem wyposażenia oraz zagospodarowaniem terenu wokół budynku oraz zakupem działki (Gmina Skołyszyn)</p> <p>3. Przebudowa i rozbudowa budynku użyteczności publicznej z przeznaczeniem na Centrum Kultury w Kołaczycach oraz zakup wyposażenia i zagospodarowania terenu wraz z otoczeniem (Gmina Kołaczyce)</p> <p>4. Utworzenie centrum kulturowego w Tarnowcu – modernizacja Dworu Pilińskich (Gmina Tarnowiec)</p> <p>5. Podniesienie jakości usług i rozwój instytucji kultury poprzez budowę Centrum kulturalnego im. Nikifora w Foleszu wraz z zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie związanego z budynkiem oraz zakup niezbędnego wyposażenia (Gmina Dębowiec)</p> <p>6. Strefa Młodej Kultury – dostosowanie budynku do potrzeb integracji i aktywizacji kulturalnej młodzieży na terenie miasta Jasła wraz z zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie związanego z budynkiem oraz zakupem niezbędnego wyposażenia (Miasto Jasło)</p> <p>7. Wydarzy się w MOFie – wspólny kalendarz wydarzeń kulturalnych dla MOF Jasło wraz z zakupem tablic interaktywnych</p>			
10.	Wskaźniki produktu i rezultatu	<p>Wskaźnik produktu:</p> <p>Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem – 6 szt.</p> <p>Liczba instytucji kultury objętych wsparciem – 6 szt.</p> <p>Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS) – 6 szt.</p> <p>Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 87 422 osób</p> <p>Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt.</p> <p>Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego – 1 szt.</p> <p>Wskaźnik rezultatu:</p> <p>Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem – 15 359 os./rok</p>			
11.	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (EUR)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (EUR)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (EUR)	Szacowana wartość wkładu własnego (EUR)
	Miasto Jasło	1 038 565,23	710 350,49	603 797,91	434 767,32
	Gmina Jasło	2 112 296,33	2 112 296,33	1 795 451,88	316 844,45
	Gmina Dębowiec	1 408 979,02	1 174 539,91	998 358,92	410 620,10
	Gmina Kołaczyce	1 526 198,57	1 479 310,75	1 257 414,14	268 784,43
	Gmina Skołyszyn	2 192 418,04	2 192 418,04	1 863 555,34	328 862,70
	Gmina Tarnowiec	1 485 171,73	1 485 171,73	1 262 395,97	222 775,76
	RAZEM	9 763 628,92	9 154 087,25	7 780 974,16	1 982 654,76
	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (PLN) wg kursu 1€ = 4,2655 zł	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (PLN) wg kursu 1€ = 4,2655 zł	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu 1€ = 4,2655 zł	Szacowana wartość wkładu własnego (PLN) wg kursu 1€ = 4,2655 zł
	Miasto Jasło	4 430 000,00	3 030 000,00	2 575 500,00	1 854 500,00
Gmina Jasło	9 010 000,00	9 010 000,00	7 658 500,00	1 351 500,00	
Gmina Dębowiec	6 010 000,00	5 010 000,00	4 258 500,00	1 751 500,00	

1.	Tytuł projektu	Kulturalny MOF			
	Gmina Kołaczyce	6 510 000,00	6 310 000,00	5 363 500,00	1 146 500,00
	Gmina Skołyszyn	9 351 759,17	9 351 759,17	7 948 995,29	1 402 763,88
	Gmina Tarnowiec	6 335 000,00	6 335 000,00	5 384 750,00	950 250,00
	RAZEM	41 646 759,17	39 046 759,17	33 189 745,29	8 457 013,88
12.	Okres realizacji projektu	2024-2027			
13.	Powiązanie z innymi projektami ze Strategii ZIT	Projekt Kulturalny MOF jest powiązany w szczególności z projektem Winnica Kultury, ponieważ oba skupione są na promowaniu rozwoju infrastruktury kulturalnej z wykorzystaniem dziedzictwa kulturowego. Dodatkowo projekt powiązany jest z projektem Przyjazny MOF, ponieważ jego realizacja przełoży się na poprawę jakości życia mieszkańców.			
14.	Opis procesu wskazania projektu i zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem projektów	<p>Projekt wynika z przeprowadzonych analiz oraz badań diagnostycznych. Stanowi on odpowiedź na realne potrzeby zidentyfikowane w gminach MOF Jasło. Ponadto proces wskazania projektu został przeprowadzony przy zaangażowaniu partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji.</p> <p>Zgłoszone propozycje projektów były analizowane i weryfikowane pod względem możliwości realizacji oraz roli w procesie osiągnięcia zamierzonych celów ZIT. Część zgłoszonych przedsięwzięć znalazła się finalnie na liście projektów podstawowych (w całości lub części). Szczegółowe informacje znajdują się w rozdziale 5.</p> <p>W kwietniu 2025 r. dokument został pozytywnie zaopiniowany przez Zespół Doradcy partnerów społeczno-gospodarczych.</p>			

1.	Tytuł projektu	Winnica Kultury
2.	Priorytet FEP 2021-2027	PRIORYTET 6 – ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY TERYTORIALNIE
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich
4.	Cel Strategii ZIT	Cel ZIT 1. Wzrost społeczno-gospodarczy MOF i wzmocnienie przewag konkurencyjnych
5.	Priorytet Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackie 2030	2.3. Kultura i dziedzictwo kulturowe
6.	Lider projektu/partnerzy projektu	Lider: Gmina Jasło, Partner: Miasto Jasło
7.	Forma prawna wnioskodawcy	Jednostka Samorządu Terytorialnego
8.	Lokalizacja projektu	MOF Jasło: Miasto Jasło.
9.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	Typ projektu zgodnie z FEP 2021-2027: Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury, w tym rozwój instytucji kultury poprzez roboty budowlane lub wyposażenie

1.	Tytuł projektu	Winnica Kultury			
		Gmina Jasło/Miasto Jasło: podniesienie jakości usług i rozwój instytucji kultury poprzez budowę świetlicy wraz z wyposażeniem oraz zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie związanego z obiektem			
10.	Wskaźniki produktu i rezultatu	<p>Wskaźnik produktu:</p> <p>Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem – 1 szt.</p> <p>Liczba instytucji kultury objętych wsparciem – 1 szt.</p> <p>Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS) – 1 szt.</p> <p>Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 87 422 osób</p> <p>Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt.</p> <p>Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego – 1 szt.</p> <p>Wskaźnik rezultatu:</p> <p>Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem – 2 500 os./rok</p>			
11.	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (EUR)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (EUR)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (EUR)	Szacowana wartość wkładu własnego (EUR)
	Miasto Jasło	58 609,78	58 609,78	49 818,31	8 791,47
	Gmina Jasło	586 097,76	586 097,76	498 183,10	87 914,66
	RAZEM	644 707,54	644 707,54	548 001,41	96 706,13
	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (PLN) wg kursu 1€ = 4,2655 zł	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (PLN) wg kursu 1€ = 4,2655 zł	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu 1€ = 4,2655 zł	Szacowana wartość wkładu własnego (PLN) wg kursu 1€ = 4,2655 zł
	Miasto Jasło	250 000,00	250 000,00	212 500,00	37 500,00
	Gmina Jasło	2 500 000,00	2 500 000,00	2 125 000,00	375 000,00
	RAZEM	2 750 000,00	2 750 000,00	2 337 500,00	412 500,00
12.	Okres realizacji projektu	2027			
13.	Powiązanie z innymi projektami ze Strategii ZIT	Projekt Winnica Kultury jest powiązany w szczególności z projektem Kulturalny MOF, ponieważ oba skupione są na promowaniu dziedzictwa kulturowego i wykorzystania potencjału w zakresie promocji oferty kulturalnej.			
14.	Opis procesu wskazania projektu i zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w	<p>Projekt wynika z przeprowadzonych analiz oraz badań diagnostycznych. Stanowi on odpowiedź na realne potrzeby zidentyfikowane w gminach MOF Jasło. Ponadto proces wskazania projektu został przeprowadzony przy zaangażowaniu partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji.</p> <p>Zgłoszone propozycje projektów były analizowane i weryfikowane pod względem możliwości realizacji oraz roli w procesie osiągnięcia zamierzonych celów ZIT. Część zgłoszonych przedsięwzięć znalazła się finalnie na liście projektów podstawowych (w całości lub części). Szczegółowe informacje znajdują się w rozdziale 5.</p> <p>W kwietniu 2025 r. dokument został pozytywnie zaopiniowany przez Zespół Doradczy partnerów społeczno-gospodarczych.</p>			

1.	Tytuł projektu	Winnica Kultury
	pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem projektów	
1.	Tytuł projektu	Na szlakach MOF
2.	Priorytet FEP 2021-2027	PRIORYTET 6 – ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY TERYTORIALNIE
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich
4.	Cel Strategii ZIT	Cel ZIT 1. Wzrost społeczno-gospodarczy MOF i wzmocnienie przewag konkurencyjnych
5.	Priorytet Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackie 2030	3.5 Rozwój infrastruktury służącej prowadzeniu działalności gospodarczej i turystyki
6.	Lider projektu/partnerzy projektu	Lider: Miasto Jasło. Partnerzy: Gmina Jasło, Gmina Dębowiec, Gmina Kołaczyce, Gmina Skołyszyn, Gmina Tarnowiec
7.	Forma prawna wnioskodawcy	Jednostka Samorządu Terytorialnego
8.	Lokalizacja projektu	MOF Jasło: Miasto Jasło, Gmina Jasło, Gmina Skołyszyn, Gmina Dębowiec, Gmina Tarnowiec, Gmina Kołaczyce.
9.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	<p>Typ projektu zgodnie z FEP 2021-2027: Ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych, w tym ścieżki rowerowe/szlaki rowerowe/trasy rowerowe</p> <p>Budowa drogi rowerowej i szlaku na terenie Miasta Jasła wraz z niezbędną infrastrukturą turystyczną (Miasto Jasło)</p> <p>Utworzenie szlaków rowerowych wraz z niezbędną infrastrukturą turystyczną na terenie gm. Jasło (Gmina Jasło)</p> <p>Utworzenie szlaku turystycznego wraz z niezbędną infrastrukturą turystyczną w Trzcinicy łączącej Skansen Archeologiczny „karpacka Troja” i „Kościół pw. Świętej Doroty” (Gmina Jasło)</p> <p>Budowa szlaków i dróg rowerowych na terenie Gminy Skołyszyn wraz z niezbędną infrastrukturą (Gmina Skołyszyn)</p> <p>Utworzenie szlaków rowerowych na terenie Gminy Dębowiec wraz z niezbędną infrastrukturą turystyczną (Gmina Dębowiec)</p> <p>Budowa szlaku rowerowego Historyczno-Przyrodniczego „GOLESZ” na terenie gminy Kołaczyce wraz z niezbędną infrastrukturą turystyczną (Gmina Kołaczyce)</p> <p>Budowa szlaków rowerowych na terenie gminy Tarnowiec (Gmina Tarnowiec)</p>
10.	Wskaźniki produktu i rezultatu	<p>Wskaźnik produktu:</p> <p>Długość wspartych turystycznych szlaków rowerowych o nawierzchni utwardzonej ulepszonej – 6,25 km.</p> <p>Długość utworzonych szlaków turystycznych – 52,48 km.</p> <p>Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 87 422 osób</p> <p>Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt.</p> <p>Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego – 1 szt.</p> <p>Wskaźnik rezultatu:</p> <p>Roczna liczba turystów korzystających ze wspartych szlaków turystycznych (szlaki piesze) – 500 osób</p> <p>Roczna liczba turystów korzystających ze szlaków rowerowych – 9 050 os./rok</p>

1.	Tytuł projektu	Na szlakach MOF			
	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (EUR)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (EUR)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (EUR)	Szacowana wartość wkładu własnego (EUR)
	Miasto Jasło	2 904 027,16	2 745 226,85	2 333 442,81	570 584,35
	Gmina Jasło	370 847,51	370 847,51	315 220,38	55 627,13
	Gmina Dębowiec	95 449,27	82 199,60	69 869,66	25 579,62
	Gmina Kołaczyce	25 788,30	25 788,30	21 920,05	3 868,25
	Gmina Skotyszyn	311 881,77	195 946,12	166 554,20	145 327,57
	Gmina Tarnowiec	217 675,22	217 675,22	185 023,93	32 651,28
	RAZEM	3 925 669,23	3 637 683,60	3 092 031,03	833 638,20
11.		Wartość całkowita projektu (PLN) wg kursu 1€ = 4,2655 zł	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (PLN) wg kursu 1€ = 4,2655 zł	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu 1€ = 4,2655 zł	Szacowana wartość wkładu własnego (PLN) wg kursu 1€ = 4,2655 zł
	Miasto Jasło	12 387 127,84	11 709 765,12	9 953 300,30	2 433 827,54
	Gmina Jasło	1 581 850,05	1 581 850,05	1 344 572,54	237 277,51
	Gmina Dębowiec	407 138,88	350 622,39	298 029,03	109 109,85
	Gmina Kołaczyce	110 000,00	110 000,00	93 500,00	16 500,00
	Gmina Skotyszyn	1 330 331,67	835 808,16	710 436,93	619 894,74
	Gmina Tarnowiec	928 493,63	928 493,63	789 219,59	139 274,04
	RAZEM	16 744 942,07	15 516 539,35	13 189 058,39	3 555 883,68
12.	Okres realizacji projektu	2026-2028			
13.	Powiązanie z innymi projektami ze Strategii ZIT	Projekt powiązany jest z projektem Kulturalny MOF oraz Winnica Kultury, ponieważ ich realizacja sprzyjać będzie rozwojowi społeczno-gospodarczemu obszaru MOF, wzmocnienia pozycji konkretyjnej obszaru.			
14.	Opis procesu wskazania projektu i zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem projektów	<p>Projekt wynika z przeprowadzonych analiz oraz badań diagnostycznych. Stanowi on odpowiedź na realne potrzeby zidentyfikowane w gminach MOF Jasło. Ponadto proces wskazania projektu został przeprowadzony przy zaangażowaniu partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji.</p> <p>Zgłoszone propozycje projektów były analizowane i weryfikowane pod względem możliwości realizacji oraz roli w procesie osiągnięcia zamierzonych celów ZIT. Część zgłoszonych przedsięwzięć znalazła się finalnie na liście projektów podstawowych (w całości lub części). Szczegółowe informacje znajdują się w rozdziale 5.</p> <p>W kwietniu 2025 r. dokument został pozytywnie zaopiniowany przez Zespół Doradczy partnerów społeczno-gospodarczych.</p>			

1.	Tytuł projektu	Przyjazny MOF			
2.	Priorytet FEP 2021-2027	PRIORYTET 6 – ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY TERYTORIALNIE			
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich			
4.	Cel Strategii ZIT	Zrównoważony rozwój przestrzenny MOF Jasło i ochrona zasobów środowiska przyrodniczego			
5.	Priorytet Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackie 2030	4.3. Wsparcie instytucjonalne i poprawa bezpieczeństwa mieszkańców			
6.	Lider projektu/partnerzy projektu	Lider: Miasto Jasło. Partnerzy: Gmina Jasło, Gmina Dębowiec, Gmina Kołaczyce, Gmina Skołyszyn, Gmina Tarnowiec			
7.	Forma prawna wnioskodawcy	Jednostka Samorządu Terytorialnego			
8.	Lokalizacja projektu	MOF Jasło: Miasto Jasło, Gmina Jasło, Gmina Skołyszyn, Gmina Dębowiec, Gmina Tarnowiec, Gmina Kołaczyce.			
9.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	Typ projektu zgodnie z FEP 2021-2027: Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych, w tym odnowa przestrzeni publicznych sprzyjających integracji mieszkańców lub zwiększających możliwość ich wypoczynku i aktywności, w tym tworzenie nowych terenów zielonych			
		Odnowa przestrzeni publicznych Miasta Jasła (Miasto Jasło)			
		Utworzenie placu rekreacji w Trzciny (Gmina Jasło)			
		Budowa otwartej przestrzeni rekreacyjnej w miejscowości Folusz			
		Zagospodarowanie Parku Jordana w Bieździadce (Gmina Kołaczyce)			
		Uatrakcyjnienie terenów rekreacyjnych w m. Skołyszyn poprzez ich odnowę i doposażenie w dodatkowe elementy małej infrastruktury (Gmina Skołyszyn)			
		Budowa infrastruktury rekreacyjnej przy budynku użyteczności publicznej na terenie Gminy Tarnowiec (Gmina Tarnowiec)			
10.	Wskaźniki produktu i rezultatu	<p>Wskaźnik produktu: Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich – 126 633,92 m² Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 87 422 osób Wspierane strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego – 1 szt.</p> <p>Wskaźnik rezultatu: Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury – 87 422 osób</p>			
11.	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (EUR)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (EUR)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (EUR)	Szacowana wartość wkładu własnego (EUR)
	Miasto Jasło	3 188 371,82	3 188 371,82	2 710 116,05	478 255,77
	Gmina Jasło	105 654,73	105 654,73	89 806,52	15 848,21
	Gmina Dębowiec	718 321,42	507 091,78	431 028,02	287 293,40
	Gmina Kołaczyce	265 604,46	258 732,24	219 922,41	45 682,05
	Gmina Skołyszyn	80 999,65	80 999,65	68 849,70	12 149,95
	Gmina Tarnowiec	66 482,77	60 984,35	51 836,70	14 646,07
	RAZEM	4 425 434,85	4 201 834,57	3 571 559,40	853 875,45

1.	Tytuł projektu	Przyjazny MOF			
		Wartość całkowita projektu (PLN) wg kursu 1€ = 4,2655 zł	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (PLN) wg kursu 1€ = 4,2655 zł	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu 1€ = 4,2655 zł	Szacowana wartość wkładu własnego (PLN) wg kursu 1€ = 4,2655 zł
	Budżet projektu – źródło finansowania				
	Miasto Jasło	13 600 000,00	13 600 000,00	11 560 000,00	2 040 000,00
	Gmina Jasło	450 670,27	450 670,27	383 069,73	67 600,54
	Gmina Dębowiec	3 064 000,00	2 163 000,00	1 838 550,00	1 225 450,00
	Gmina Kołaczyce	1 132 935,81	1 103 622,39	938 079,03	194 856,78
	Gmina Skołyszyn	345 504,00	345 504,00	293 678,40	51 825,60
	Gmina Tarnowiec	283 582,27	260 128,76	221 109,45	62 472,82
	RAZEM	18 876 692,35	17 922 925,42	15 234 486,61	3 642 205,74
12.	Okres realizacji projektu	2026-2027			
13.	Powiązanie z innymi projektami ze Strategii ZIT	Projekt Przyjazny MOF powiązany jest z projektem Kulturalny MOF ponieważ ich realizacja przyczyni się do zwiększenia aktywności i integracji mieszkańców MOF Jasło, jak również poprawy jakości życia.			
14.	Opis procesu wskazania projektu i zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem projektów	<p>Projekt wynika z przeprowadzonych analiz oraz badań diagnostycznych. Stanowi on odpowiedź na realne potrzeby zidentyfikowane w gminach MOF Jasło. Ponadto proces wskazania projektu został przeprowadzony przy zaangażowaniu partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji.</p> <p>Zgłoszone propozycje projektów były analizowane i weryfikowane pod względem możliwości realizacji oraz roli w procesie osiągnięcia zamierzonych celów ZIT. Część zgłoszonych przedsięwzięć znalazła się finalnie na liście projektów podstawowych (w całości lub części). Szczegółowe informacje znajdują się w rozdziale 5.</p> <p>W kwietniu 2025 r. dokument został pozytywnie zaopiniowany przez Zespół Doradcy partnerów społeczno-gospodarczych.</p>			

4.2 Lista projektów podstawowych wybieranych w sposób konkurencyjny

1	Tytuł projektu	Mobilny MOF
2	Priorytet FEP 2021-2027	PRIORYTET 3 MOBILNOŚĆ MIEJSKA
3	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	2(viii) Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej

4	Wnioskodawca/partnerów projektu	Miasto Jasło. Partnerzy: Gmina Jasło, Gmina Dębowiec, Gmina Kołaczyce, Gmina Skotyszyn, Gmina Tarnowiec
5	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	Typ 1. Infrastruktura publicznego transportu zbiorowego Typ 2. Bezemisyjny lub niskoemisyjny tabor transportu publicznego oraz systemy ruchu niezmotoryzowanego i mikromobilności wraz z niezbędną infrastrukturą
6	Budżet projektu	25 000 000,00
7	Okres realizacji projektu	2026-2028

1	Tytuł projektu	Bezpiecznie przez MOF
2	Priorytet FEP 2021-2027	PRIORYTET 3 MOBILNOŚĆ MIEJSKA
3	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	2(viii) Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej
4	Wnioskodawca/partnerów projektu	Miasto Jasło. Partnerzy: Gmina Jasło, Gmina Dębowiec, Gmina Kołaczyce, Gmina Skotyszyn, Gmina Tarnowiec
5	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	Typ 3. Infrastruktura dla ruchu niezmotoryzowanego i mikromobilności
6	Budżet projektu	30 000 000,00
7	Okres realizacji projektu	2026-2028

4.3 Lista projektów komplementarnych

Na etapie opracowania Strategii ZIT MOF Jasło zidentyfikowano szereg przedsięwzięć odpowiadających na zdiagnozowane problemy obszaru wskazane w analizie SWOT. Ich realizacja finansowo (ale również tematycznie) wykracza poza pulę środków finansowych wskazanych dla ZIT w FEP 2021-2027.

Jednakże, w ramach dodatkowych działań niededykowanych do wspierania w ramach instrumentu ZIT, podmioty tworzące partnerstwo będą mogły ubiegać się o środki finansowe w ramach otwartych konkursów, tak, aby zniwelować zdiagnozowane problemy całego obszaru funkcjonalnego. Gminy ZIT MOF Jasło podejmą zatem starania ich sfinansowania z dostępnych dla JST źródeł w okresie 2021-2030.

Poniżej zaprezentowano wykaz projektów komplementarnych (wraz ze wskazaniem jak wpisują się one w cele ZIT i zaplanowane kierunki działania), które są istotne z punktu widzenia dalszego rozwoju MOF Jasło, ale ich zakres tematycznie nie wpisuje się w typy projektów możliwe do sfinansowania z FEP 2021-2027.

Cel ZIT	Kierunek działania	Rodzaje inwestycji	Rodzaje projektów	Beneficjent	Finansowanie
Cel ZIT 1. Wzrost społeczno-gospodarczy MOF i wzmocnienie przewag konkurencyjnych	Kierunek działania 1.3. Infrastruktura i usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców MOF Jasło	poprawa jakości usług społecznych	<ul style="list-style-type: none"> • budowa bloków z mieszkaniami komunalnymi i pod wynajem (w ramach SIM również) • budowa, rozbudowa lub modernizacja żłobków, przedszkoli w celu osiągnięcia standardów na terenie MOF oraz wyrównania różnic pomiędzy miastem, a wsią • rozwój e-usług dla mieszkańców • budowa/rozbudowa/modernizacja Domów Ludowych, centrów kultury • budowa/rozbudowa/modernizacja infrastruktury sportowej 	Gmina Skołyszyn, Miasto Jasło, Towarzystwo Budownictwa Społecznego – Administrator Budynków Komunalnych Sp. z o.o. Gmina Jasło, Gmina Dębowiec, Gmina Kołaczyce, Gmina Tarnowiec	KPO, fundusze zewnętrzne 2021-2027, pożyczki (w tym BGK), źródła krajowe
		wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz dorastania na terenie MOF Jasło	<ul style="list-style-type: none"> • centra aktywności lokalnej • profilaktyka zdrowotna i edukacyjna dla dzieci i seniorów 	Gmina Skołyszyn, Miasto Jasło, Gmina Jasło, Gmina Dębowiec, Gmina Kołaczyce, Gmina Tarnowiec	KPO, fundusze zewnętrzne 2021-2027, pożyczki (w tym BGK), źródła krajowe

Cel ZIT	Kierunek działania	Rodzaje inwestycji	Rodzaje projektów	Beneficjent	Finansowanie
Cel ZIT 2. Zrównoważony rozwój przestrzenny MOF Jasło i ochrona zasobów środowiska przyrodniczego	Kierunek działania 2.1. Zapewnienie ogólnodostępnych funkcjonalnych przestrzeni publicznych i racjonalne gospodarowanie przestrzenne	poprawa jakości i bezpieczeństwa przestrzeni publicznych	<ul style="list-style-type: none"> rewitalizacja przestrzeni publicznych budowa i zagospodarowanie terenów zielonych tworzenie miejsc wypoczynku i turystyki budowa i modernizacja obiektów sportowych na terenie MOF Jasło budowa zintegrowanego wczesnego systemu ostrzegania dla mieszkańców MOF Jasło w zakresie zjawisk hydrologicznych, meteorologicznych, jak i bezpośredniego zagrożenia unowocześnienie obrony cywilnej na pomocą wyposażanie i budowa/ modernizacji schronów, wyposażenie jednostek OSP 	Gmina Skołyszyn, Miasto Jasło, Gmina Jasło, Gmina Dębowiec, Gmina Kołaczyce, Gmina Tarnowiec	KPO, fundusze zewnętrzne 2021-2027, pożyczki(w tym BGK), źródła krajowe
		wzmocnienie potencjału ZIT MOF Jasło w sferze planistycznej oraz zwiększenie kompetencji do zarządzania rozwojem w obszarze funkcjonalnym.	<ul style="list-style-type: none"> plany ogólne MPZP Plany rewitalizacji 	Gmina Skołyszyn, Miasto Jasło, Gmina Jasło, Gmina Dębowiec, Gmina Kołaczyce, Gmina Tarnowiec	KPO, fundusze zewnętrzne 2021-2027, pożyczki(w tym BGK), źródła krajowe
	Kierunek działania 2.2. Zintegrowanie komunikacyjne obszaru MOF Jasło i rozwój mobilności	zintegrowany transport zbiorowy	<ul style="list-style-type: none"> system zintegrowanej komunikacji (system powiadamiania o przyjazdach/odjazdach) wraz z systemem e-usług parkingi park&ride na terenie MOF Jasło zintegrowany bilet mieszkańców MOF Jasło 	Gmina Skołyszyn, Miasto Jasło, Gmina Jasło, Gmina Dębowiec, Gmina Kołaczyce, Gmina Tarnowiec	KPO, fundusze zewnętrzne 2021-2027, pożyczki(w tym BGK), źródła krajowe
		zintegrowana mobilność na terenie MOF	<ul style="list-style-type: none"> ścieżki i szlaki rowerowe (wraz z budową kładek oraz przejść dla rowerzystów) , bezpieczne przejścia dla pieszych przebudowa dróg w celu zwiększenia bezpieczeństwa pieszych 	Gmina Skołyszyn, Miasto Jasło, Gmina Jasło, Gmina Dębowiec, Gmina Kołaczyce, Gmina Tarnowiec	KPO, fundusze zewnętrzne 2021-2027, pożyczki(w tym BGK), źródła krajowe

Cel ZIT	Kierunek działania	Rodzaje inwestycji	Rodzaje projektów	Beneficjent	Finansowanie
	Kierunek działania 2.3. Ochrona i poprawa stanu środowiska naturalnego wraz z adaptacją do zmian klimatu	ograniczenia zjawiska niskiej emisji i poprawa efektywności energetycznej budynków	<ul style="list-style-type: none"> termomodernizacja budynków użyteczności publicznej i budynków przedsiębiorstw tj. usług i budynków przemysłowych, budynków po rolniczych Kołach Rolniczych termomodernizacja budynków osób indywidualnych zakup i montaż OZE (w tym paneli fotowoltaicznych) dla przedsiębiorstw i dla osób indywidualnych zakup i montaż paneli fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej oraz u mieszkańców zakup i montaż paneli fotowoltaicznych na budynkach przemysłowych oraz w przedsiębiorstwach zakup pojazdów niskoemisyjnych do świadczenia usług publicznych 	Gmina Skołyszyn, Miasto Jasło, Gmina Jasło, Gmina Dębowiec, Gmina Kołaczyce, Gmina Tarnowiec, Powiat Jasielski ³¹ , MSP, small mid cups i mid cups w gminach DROF, przedsiębiorcy, osoby indywidualne, spółdzielnie energetyczne/klastry energii	KPO, fundusze zewnętrzne 2021-2027, pożyczki (w tym BGK), źródła krajowe
		rozwój produkcji, magazynowania i dystrybucji z OZE	<ul style="list-style-type: none"> klaster energii lub/i spółdzielnia energetyczna w zakresie budowy farm fotowoltaicznych wraz z magazynami energii 	Gmina Skołyszyn, Miasto Jasło, Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Jaśle, Gmina Jasło, Gmina Dębowiec, Gmina Kołaczyce, MSP, small mid cups i mid cups w gminach DROF, przedsiębiorcy, spółdzielnie	KPO, fundusze zewnętrzne 2021-2027, pożyczki (w tym BGK), źródła krajowe

³¹ Zakres działania powiatu obejmować będzie budynki znajdujące się na terenie miasta Jasła.

Cel ZIT	Kierunek działania	Rodzaje inwestycji	Rodzaje projektów	Beneficjent	Finansowanie
				energetyczne/klastry energii	
	Kierunek działania 2.4. Bezpieczna i nowoczesna infrastruktura techniczna	budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury i usług kluczowych dla środowiska MOF Jasło	<ul style="list-style-type: none"> • budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego, • projekty z zakresu gospodarki wodno-ściekowej (m.in. budowa i modernizacja sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, budowa kompostowni osadów ściekowych, budowa i modernizacja SUW, budowa i modernizacja oczyszczalni ścieków, budowa przydomowych oczyszczalni ścieków) • projekty z zakresu budowy, rozbudowy i modernizacji infrastruktury dla przedsiębiorców pod kątek gospodarki wodno-ściekowej • budowa i modernizacja sieci ciepłowniczej, • budowa i modernizacja systemów grzewczych w budynkach wielomieszkaniowych 	Gmina Skołyszyn, Miasto Jasło, Gmina Jasło, Gmina Dębowiec, Gmina Kołaczyce, Gmina Tarnowiec, MSP, small mid cups i mid cups w gminach DROF, przedsiębiorczy, spółdzielnie, osoby indywidualne	KPO, fundusze zewnętrzne 2021-2027, pożyczki(w tym BGK), źródła krajowe
		poprawa dostępności przestrzeni i budynków użyteczności publicznej	<ul style="list-style-type: none"> • prace budowlane i dostawa wyposażania związane z poprawą dostępności budynków: społecznych, kultury i innych, • poprawa ciągów komunikacyjnych (chodników) z uwzględnieniem potrzeb OzN. 	Gmina Skołyszyn, Miasto Jasło, Gmina Jasło, Gmina Dębowiec, Gmina Kołaczyce, Gmina Tarnowiec	KPO, fundusze zewnętrzne 2021-2027, pożyczki(w tym BGK), źródła krajowe

5. Założenia wdrożeniowe

5.1 System realizacji Strategii

Warunki realizacji ZIT

Warunkami realizacji ZIT wskazanymi w art. 34 ust. 6. ustawy wdrożeniowej są:

- 1) powołanie związku ZIT, o którym mowa w ust. 5³²;
- 2) opracowanie i uchwalenie przez podmioty, o których mowa w ust. 5, strategii terytorialnej, o której mowa w art. 29 Rozporządzenia Ogólnego, zwanej dalej „strategią ZIT”, z zastrzeżeniem ust. 9 oraz jej pozytywne zaopiniowanie przez właściwą instytucję zarządzającą programem w terminie 60 dni od dnia otrzymania – w zakresie możliwości finansowania strategii ZIT w ramach tego programu;

Zgodnie z przedstawionymi wyżej wymogami, realizacja ZIT w MOF Jasło możliwa będzie dzięki powołaniu związku ZIT. W związku z tym, w dniu 7 lutego 2023 r. samorzady tworzące Miejski Obszar Funkcjonalny Jasło podpisały porozumienie międzygminne w sprawie powołania Związku ZIT, mającego na celu współpracę jednostek samorządu terytorialnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło, służącemu realizacji zadań w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych. Porozumienie międzygminne zostało zawarte na okres realizacji ZIT w perspektywie finansowej 2021-2027.

Wraz z podpisaniem porozumienia, strony porozumienia, mianowicie Gmina Jasło, Gmina Dębowiec, Gmina Kołaczyce, Gmina Skołyszyn, Gmina Tarnowiec i Miasto Jasło, oświadczyły podjęcie współpracy w celu wspomagania zrównoważonego rozwoju MOF Jasło. Porozumienie określa zasady współpracy Stron Porozumienia przy programowaniu, wdrażaniu, koordynacji, finansowaniu, ewaluacji oraz rozliczaniu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło w perspektywie finansowej 2021-2027. Struktura organizacja Związku ZIT składa się z Lidera, którego rolę przyjęło Miasto Jasło oraz Zespołu Zadaniowego ds. ZIT MOF Jasło. Dodatkowo powołany został również Zespół Doradczy partnerów społeczno-gospodarczych. Zgodnie z zapisami porozumienia w rozdziale 5, wskazuje się, że Projekt Strategii ZIT po opracowaniu zostanie przedłożony wszystkim Stronom porozumienia do przyjęcia przez Rady Miejskie/Rady Gmin w formie uchwały.

---

³² Art. 34. ust. 5 Ustawy Wdrożeniowej: ZIT są zarządzane przez związek ZIT utworzony w jednej z form współpracy jednostek samorządu terytorialnego, o których mowa w art. 64, art. 74 i art. 84 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559, 583 i 1005) albo w ustawie z dnia 9 marca 2017 r. o związku metropolitalnym w województwie śląskim (Dz. U. z 2022 r. poz. 439 i 583), a w przypadku udziału w związku ZIT powiatu stosuje się również przepisy art. 5 ust. 2, art. 72a, art. 73 i art. 75 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 528 i 583).

Miasto Jasło pełni rolę Lidera, a do jego zadań i kompetencji należy w szczególności:

- reprezentacja wszystkich stron w procesie programowania, negocjacji i przygotowania dokumentów strategicznych oraz wszelkich innych dokumentów niezbędnych do realizacji instrumentu ZIT wymaganych w ramach perspektywy finansowej 2021 – 2027,
- koordynacja prac w programowaniu nowej perspektywy finansowej 2021 – 2027 dotyczących MOF Jasło,
- programowanie, negocjowanie i przygotowanie dokumentów strategicznych oraz wszelkich innych dokumentów niezbędnych do realizacji ZIT oraz uzgadnianie ich z właściwym ministerstwem ds. rozwoju regionalnego, Zarządem Województwa Podkarpackiego oraz innymi podmiotami.

Poniżej scharakteryzowano strukturę organizacyjną Związku ZIT i rolę poszczególnych zespołów w procesie opracowania Strategii ZIT, jak i wdrażania mechanizmu:

Zespół zadaniowy ds. ZIT MOF Jasło³³ – zapewnia obsługę merytoryczną i administracyjną działań realizowanych w celu programowania, negocjowania i przygotowania dokumentów strategicznych oraz wszelkich innych dokumentów niezbędnych do realizacji ZIT w ramach perspektywy finansowej 2021 – 2027. W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele wyznaczeni przez wszystkie gminy będące Stronami Porozumienia (po dwóch przedstawicieli z gminy). Zespół Zadaniowy jest podmiotem, który odpowiedzialny jest za opracowanie i realizację Strategii ZIT MOF. Jego prace służą prawidłowemu i skutecznemu opracowaniu strategii oraz jej późniejszemu wdrażaniu. Obsługę kancelaryjno - biurową Zespołu Zadaniowego zapewnia Wydział Funduszy Zewnętrznych Urzędu Miasta w Jaśle³⁴.

Wśród zadań zespołu zadaniowego wymienia się:

- koordynację opracowania i wdrażania strategii ZIT,
- koordynację współpracy między gminami MOF Jasło,
- współpracę z wykonawcą strategii ZIT,
- identyfikację i realizację projektów oraz zapewnienie komplementarności realizowanych zadań w ramach porozumienia,
- monitorowanie wdrażania strategii w oparciu o system wskaźników realizacji.

---

³³ ZARZĄDZENIE NR V/91/2023 BURMISTRZA MIASTA JASŁA z dnia 19 maja 2023 r. w sprawie: powołania Zespołu Zadaniowego ds. Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło (ZIT MOF Jasło)

³⁴ Zarządzenie Nr VI/105/2024 Burmistrza Miasta Jasła z 4 grudnia 2024 r. zmieniające zarządzenie w sprawie: powołania Zespołu Zadaniowego ds. Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło (ZIT MOF Jasło)

Zespół Doradczy partnerów społeczno-gospodarczych³⁵ – ma na celu wsparcie doradcze w zakresie przygotowania i wdrażania strategii ZIT MOF Jasło, w szczególności w zakresie jej realizacji w perspektywie finansowej 2021-2027. W skład zespołu wchodzi przedstawiciele samorządów ZIT MOF Jasło wraz z zaproponowanymi przez nich przedstawicielami lokalnych środowisk społecznych, gospodarczych, publicznych i opiniotwórczych, w tym podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji działających na terenie ZIT MOF Jasło.

Wśród zadań zespołu doradczego wymienia się:

- opiniowanie i doradzanie w sprawach dotyczących rozwoju społeczno-gospodarczego ZIT MOF Jasło i realizacji założeń strategicznych,
- opiniowanie projektów poszczególnych dokumentów strategicznych, w tym raportu diagnostycznego i strategii ZIT MOF Jasło,
- udział w procesie monitorowania efektów i ewaluacji strategii ZIT MOF Jasło,
- udział w organizowanych spotkaniach, warsztatach i konsultacjach związanych z przygotowaniem i opracowywaniem dokumentów strategicznych,
- rekomendowanie zmian w zakresie strategii ZIT MOF Jasło,
- aktywny udział w realizacji strategii ZIT MOF Jasło, w tym komunikacji zewnętrznej.

Zgodnie z aneksem do porozumienia międzygminnego z dnia 07 lutego 2023 r. w sprawie powołania Związku ZIT, mającego na celu współpracę jednostek samorządu terytorialnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło, służącemu realizacji zadań w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych wprowadzono zmianę mającą na celu powołanie Komitetu Sterującego.

Komitet Sterujący³⁶ – pełni rolę zespołu strategicznego dla ZIT MOF Jasło. Jego celem jest dokonywanie kluczowych ustaleń o charakterze strategicznym dotyczących realizacji ZIT, w szczególności w zakresie jej realizacji w perspektywie finansowej 2021-2027, wynikających z zawartego Porozumienia. W jego skład wchodzi wójtowie (burmistrzowie) wszystkich samorządów ZIT MOF Jasło. Obsługę kancelaryjno - biurową Komitetu Sterującego zapewnia Wydział Funduszy Zewnętrznych Urzędu

³⁵ ZARZĄDZENIE NR V/98/2023 BURMISTRZA MIASTA JASŁA z dnia 30 maja 2023 r. w sprawie: powołania Zespołu Doradczego partnerów społeczno-gospodarczych dla realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło (ZIT MOF Jasło).

³⁶ ZARZĄDZENIE NR V/132/2023 BURMISTRZA MIASTA JASŁA z dnia 20 lipca 2023 r. w sprawie: powołania Komitetu Sterującego ds. Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło (ZIT MOF Jasło).

Miasta w Jaśle³⁷. Pracami Komitetu kieruje Burmistrz Miasta Jasła lub upoważniony przez niego pracownik Urzędu Miasta w Jaśle (tzw. Przewodniczący Komitetu Sterującego).

Wśród zadań komitetu sterującego wymienia się:

- wykonywanie działań wynikających z zawartego porozumienia,
- dokonywanie ustaleń o charakterze strategicznym,
- zapewnienie współpracy między członkami ZIT MOF Jasło,
- współpracę z wykonawcą Strategii ZIT MOF Jasło,
- wskazanie przedstawicieli swoich samorządów do zespołu zadaniowego;
- aktywny udział w procesie opracowywania dokumentu Strategii ZIT MOF Jasło.

Monitoring

Systematyczne prowadzenie monitoringu umożliwia efektywne i skuteczne realizowanie zaplanowanej interwencji, dzięki uzyskaniu informacji i gromadzeniu danych ukazujących stopień realizacji i postępy w zakresie wdrażania projektów zintegrowanych. Realizacja celów przekłada się natomiast na osiągnięcie celów ZIT.

Monitoring obejmować będzie wskaźniki produktu i rezultatu, które zdefiniowano w ramach FEP 2021-2027, które przyporządkowane zostały do poszczególnych projektów zintegrowanych zgodnie z realizowanym typem projektu. Wynikiem dokonywanego monitoringu, a jednocześnie elementem systemu monitorowania i ewaluacji realizacji strategii ZIT, będzie raport zawierający zestawienie wskaźników oraz poniesionych kwot na realizację (monitoring finansowy), opracowywany co roku przez poszczególne gminy MOF Jasło.

Raport zawierać będzie kluczowe informacje na temat zrealizowanych zadań wraz z przedstawieniem wartości wskaźników. Wskaźniki produktu są związane bezpośrednio z wydatkami w projekcie, natomiast wskaźniki rezultatu określają bezpośrednie efekty realizacji projektu.

Za monitoring stanu realizacji projektów i monitorowanie wdrażania strategii w oparciu o system wskaźników realizacji określonych w Strategii ZIT MOF Jasło, zgodnie zapisami porozumienia międzygminnego, odpowiedzialny będzie Zespół zadaniowy ds. ZIT MOF Jasło, natomiast za osiągnięcie wskaźników odpowiadają samorzady zawierające porozumienie w sprawie wspólnej realizacji projektu.

---

³⁷ Zarządzenie Nr VI/106/2024 Burmistrza Miasta Jasła z 4 grudnia 2024 r. zmieniające zarządzenie w sprawie: powołania Komitetu Sterującego ds. Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło (ZIT MOF Jasło)

Tabela 17 Wskaźniki produktu

Wskaźnik produktu	Jednostka miary	Wartość*	Rok osiągnięcia wskaźnika
Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	szt.	7	2028
Liczba instytucji kultury objętych wsparciem	szt.	7	2028
Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS)	szt.	7	2028
Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	87 422	2029
Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	1	2029
Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego	szt.	1	2029
Długość wspartych turystycznych szlaków rowerowych o nawierzchni utwardzonej ulepszonej	km	6,25	2028
Długość utworzonych szlaków turystycznych	km	52,48	2028
Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich	m ²	126 633,92	2028

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 18 Wskaźniki rezultatu

Wskaźnik rezultatu	Jednostka miary	Wartość*	Rok osiągnięcia wskaźnika
Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	os./rok	17 859	2028
Roczna liczba turystów korzystających ze wspartych szlaków turystycznych (szlaki piesze)	osoby	500	2030
Roczna liczba turystów korzystających ze szlaków rowerowych	osoby	9 050	2030
Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury	osoby	87 422	2028

Źródło: opracowanie własne.

Ewaluacja

Ewaluacja jest systematycznym badaniem, mającym na celu ocenę jakości i wyników zaplanowanych i realizowanych działań, z uwzględnieniem kryteriów ewaluacji, takich jak: skuteczność, efektywność, użyteczność, trwałość oraz trafność. Efektywne wdrożenie zaplanowanych działań jest możliwe dzięki posiadaniu informacji o postępach w realizacji projektów zintegrowanych, co uzyskuje się poprzez systematyczne monitorowanie i ocenę podczas prowadzonej ewaluacji. Głównym założeniem jest nie tylko poszerzenie wiedzy, ale przede wszystkim poprawa jakości realizowanej interwencji. Rekomenduje się przeprowadzenie ewaluacji dokumentu w połowie okresu realizacji strategii (do końca 2025 roku) oraz po zakończeniu jej obowiązywania (w 2027 roku). Dzięki prowadzonej

ewaluacji możliwe będzie sformułowanie wniosków oraz rekomendacji, które przyczynią się do udoskonalenia aktualnej lub przyszłej interwencji. Ponadto wnioski z rekomendacji mogą wskazywać również na potrzebę aktualizacji założeń w dokumencie. Zgodnie z zapisami porozumienia³⁸, każda zmiana w dokumencie wymagać będzie jej przyjęcia przez Strony porozumienia w formie uchwał Rad Gmin.

5.2 Komplementarność opracowania

Dokument strategii ZIT przeanalizowano pod kątem spójności zawartych w niej celów z kluczowymi założeniami dokumentów strategicznych i operacyjnych, zarówno na szczeblu ogólnoeuropejskim, krajowym, regionalnym, jak i lokalnym. Wykazano, że cele przedstawione w przedmiotowym dokumencie są zgodne z zapisami zawartymi w zaprezentowanych poniżej dokumentach.

Europejski Zielony Ład

Europejski Zielony Ład jako nadrzędny cel stawia osiągnięcie neutralności klimatycznej w Europie do 2050 roku. Dodatkowym założeniem jest również ochrona, zachowanie oraz poprawa kapitału naturalnego w Unii Europejskiej, jak również ochrona zdrowia i dobrostanu społeczeństwa przed zagrożeniami i negatywnymi skutkami wynikającymi ze środowiska. Cel ZIT 2. Zrównoważony rozwój przestrzenny MOF Jasło i ochrona zasobów środowiska przyrodniczego wskazany w niniejszym dokumencie jest zgodny z założeniami zawartymi w Europejskim Zielonym Ładzie.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030)

KSRR 2030 stanowi podstawowy dokument określający politykę regionalną do roku 2030. Strategia wskazuje cele, działania oraz zadania, które powinny być wdrażane przez rząd, samorządy wojewódzkie, powiatowe i gminne oraz inne podmioty, które zaangażowane są w realizację tej polityki. Celem głównym zawartym w KSRR 2030 jest: „efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym”. Dokument odgrywa istotną rolę w procesie programowania środków publicznych, ze szczególnym wskazaniem na środki UE. Poniżej wykazano komplementarność celów Strategii ZIT MOF Jasło, z celami zidentyfikowanymi w KSRR 2030.

---

³⁸ POROZUMIENIE MIĘDZYGMINNE z dnia 7 lutego 2023 r. w sprawie powołania Związku ZIT, mającego na celu współpracę jednostek samorządu terytorialnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło, służącemu realizacji zadań w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło
Cel I Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym	Cel ZIT 1. Wzrost społeczno-gospodarczy MOF i wzmocnienie przewag konkurencyjnych Cel ZIT 2. Zrównoważony rozwój przestrzenny MOF Jasło i ochrona zasobów środowiska przyrodniczego
Cel II Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych	Cel ZIT 1. Wzrost społeczno-gospodarczy MOF i wzmocnienie przewag konkurencyjnych
Cel III Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie	

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) (SOR)

SOR jest podstawowym dokumentem, który odnosi się do średnio- i długofalowej polityki gospodarczej kraju. Dokument wskazuje podstawowe uwarunkowania, cele oraz kierunki rozwoju Polski, zarówno w wymiarze społecznym, gospodarczym, jak regionalnym i przestrzennym z uwzględnieniem horyzontu 2030 roku. Jak główny cel SOR wskazano „Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym”.

W strategii wyróżniono również trzy cele szczegółowe:

- Cel szczegółowy I - Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną (obszary: Reindustrializacja, Rozwój innowacyjnych firm, Małe i średnie przedsiębiorstwa, Kapitał dla rozwoju, Ekspansja zagraniczna);
- Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony (obszary: Spójność społeczna, Rozwój zrównoważony terytorialnie);
- Cel szczegółowy III – Skuteczna państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu (obszary: Prawo w służbie obywatelom i gospodarce, Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem, E-państwo, Finanse publiczne, Efektywność wykorzystania środków UE)

Wskazane wyżej cele szczegółowe korespondują i związane są w szczególności Celem ZIT 1. Wzrost społeczno-gospodarczy MOF i wzmocnienie przewag konkurencyjnych wyróżnionym w przedmiotowej strategii, ponieważ skupia się on na wzroście społecznym i gospodarczym.

Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2030

Wspomniany dokument stanowi fundament dla rozwoju regionu i określa kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego i terytorialnego. Celem głównym przedstawionym w strategii rozwoju województwa jest „Odpowiedzialne i efektywne wykorzystanie zasobów endo-i egzogenicznych regionu, zapewniające trwałe, zrównoważony i terytorialnie równomierny rozwój gospodarczy oraz wysoką

jakość życia mieszkańców województwa”. Kierunki strategii zostały ujęte w następujących obszarach tematycznych:

- Obszar tematyczny 1 – Gospodarka i nauka
- Obszar tematyczny 2 – Kapitał ludzki i społeczny
- Obszar tematyczny 3 - Infrastruktura dla zrównoważonego rozwoju i środowiska
- Obszar tematyczny 4 - Dostępność usług
- Obszar horyzontalny - Terytorialny Wymiar Strategii

Poniżej wskazano spójność celów strategii ZIT z głównymi celami określonymi w strategii rozwoju województwa w ramach poszczególnych obszarów tematycznych.

Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2030	Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło
Obszar tematyczny 1. Gospodarka i nauka Cel główny: Wzmacnianie potencjału regionalnej gospodarki oraz zwiększanie udziału nauki i badań dla innowacyjnego i zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego województwa	Cel ZIT 1. Wzrost społeczno-gospodarczy MOF i wzmocnienie przewag konkurencyjnych
Obszar tematyczny 2. Kapitał ludzki i społeczny Cel główny: Wzmacnianie kapitału ludzkiego i społecznego jako podstawy umożliwiającej rozwój regionu oraz podnoszenie poziomu życia mieszkańców	
Obszar tematyczny 3. Infrastruktura dla zrównoważonego rozwoju i środowiska Cel główny: Rozbudowa infrastruktury służącej rozwojowi oraz optymalizacja wykorzystania zasobów naturalnych i energii przy zachowaniu dbałości o stan środowiska przyrodniczego	Cel ZIT 2. Zrównoważony rozwój przestrzenny MOF Jasło i ochrona zasobów środowiska przyrodniczego
Obszar tematyczny 4. Dostępność usług Cel główny: Zwiększenie dostępu obywateli do usług publicznych i podniesienie standardu ich świadczenia dla poprawy jakości życia i wzmocnienia procesów rozwojowych	Cel ZIT 1. Wzrost społeczno-gospodarczy MOF i wzmocnienie przewag konkurencyjnych
Obszar horyzontalny Terytorialny wymiar Strategii Wzmocnienie terytorialnej spójności województwa podkarpackiego	Cel ZIT 2. Zrównoważony rozwój przestrzenny MOF Jasło i ochrona zasobów środowiska przyrodniczego

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Perspektywa 2030 (PZWP)

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego został uchwalony uchwałą Sejmiku Województwa Podkarpackiego nr LIX/930/18 z dnia 27 sierpnia 2018r. zmieniającą uchwałę w sprawie uchwalenia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego opublikowaną w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego z dnia 18 września 2018r. poz. 3937. Plan obowiązuje od dnia 3 października 2018 r. Dokument ten stanowi podstawowe narzędzie prowadzenia przez władze województwa polityki regionalnej, ze szczególnym naciskiem na utrzymanie i kształtowanie ładu przestrzennego. Dokument składa się z części tekstowej (wraz z rysunkami poglądowymi) oraz z części

graficznej, które korelują ze sobą. Określone w planie kierunki zagospodarowania przestrzennego stanowią podstawę dla formułowania polityki przestrzennej przez organy samorządowe województwa. Poniżej przedstawiono kierunki zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego, będące bazą do prowadzenia polityki przestrzennej w województwie, wyróżnione one zostały w następujących dziedzinach:

1. Osadnictwo

1.1 Poprawa spójności funkcjonalno-przestrzennej systemu osadniczego województwa;

2. Środowisko

2.1 Ochrona środowiska oraz racjonalne wykorzystanie jego zasobów,

2.2 Zapobieganie zagrożeniom i zanieczyszczeniom środowiska oraz minimalizowanie ich negatywnych skutków,

2.3 Ochrona dziedzictwa kulturowego;

3. Infrastruktura społeczno-gospodarcza

3.1 Podniesienie poziomu życia mieszkańców województwa,

3.2 Kształtowanie warunków rozwoju gospodarczego;

4. Komunikacja

4.1 Poprawa dostępności komunikacyjnej województwa;

5. Infrastruktura techniczna

5.1 Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego województwa,

5.2 Racjonalny rozwój gospodarki wodnej i ściekowej,

5.3 Rozwój systemu gospodarki odpadami,

5.4 Rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej;

6. Obronność i bezpieczeństwo państwa

6.1 Zwiększenie zdolności obronnej i bezpieczeństwa państwa.

Cele zawartej w przedmiotowej strategii ZIT, pozwolą na realizację wymienionych wyżej kierunków zagospodarowania przestrzennego, a przez to wykazują spójność z zapisami i założeniami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego.

Program strategiczny rozwoju transportu województwa podkarpackiego do roku 2030

Program strategiczny rozwoju transportu województwa podkarpackiego do roku 2030 został przyjęty uchwałą Zarządu Województwa Podkarpackiego w dniu 23 lutego 2024 r. Dokument odgrywa istotną rolę w zakresie transportu, ponieważ obejmuje kompleksową wizję rozwoju systemu transportowego, w tym wskazuje kompleksowe działania w ramach wszystkich możliwych gałęzi systemu transportu, jak również jest podstawą finansowania inwestycji w perspektywie 2021-2027. W dokumencie wskazano trzy cele podstawowe oraz cztery cele horyzontalne:

- Cel podstawowy 1 Zwiększenie dostępności zewnętrznej regionu (krajowej i zagranicznej) wynikającej z peryferyjnego położenia województwa

- Cel podstawowy 2. Transportowa spójność wewnętrzna Zwiększenie powiązań transportowych w regionie, w tym likwidowanie obszarów wykluczenia transportowego spowodowanego niskim zaludnieniem/obszarami górzystymi/obszarami o niskiej skali zatrudniania
- Cel podstawowy 3. Integracja wewnętrzna Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego i miejskich obszarów funkcjonalnych biegunów wzrostu, uwzględniająca policentryczny układ województwa i umożliwiającą integrację głównych rynków pracy

Cele horyzontalne:

- Cel horyzontalny 1. Ograniczenie negatywnego oddziaływania sektora transportu na klimat oraz na regionalne środowisko naturalne
- Cel horyzontalny 2. Wzmocnienie rozwiązań multimodalnych
- Cel horyzontalny 3. Rozwój transportu publicznego
- Cel horyzontalny 4. Poprawa bezpieczeństwa w transporcie

Cel ZIT 2. Zrównoważony rozwój przestrzenny MOF Jasło i ochrona zasobów środowiska przyrodniczego wskazany w niniejszej strategii ZIT jest spójny z założeniami i wpisuje się w cele Programu strategicznego rozwoju transportu województwa podkarpackiego do roku 2030.

Strategia rozwoju ponadlokalnego „Dorzecze Wisłoki” na lata 2022-2030

Wskazany dokument stanowi strategię rozwoju ponadlokalnego, która powstała dzięki współpracy gmin, która została sformalizowana porozumieniem w dniu 6 grudnia 2021 r. Inicjatywa dotyczy 35 jednostek z obszaru województwa podkarpackiego oraz małopolskiego. Związek międzygminny "Dorzecze Wisłoki" obejmuje gminy z powiatu jasielskiego, dębickiego i mieleckiego, a także fragmenty powiatów: krośnieńskiego, gorlickiego i tarnowskiego. Tym samym obejmuje wszystkie gminy tworzące MOF Jasło. Wskazana strategia stanowi odpowiedź na potrzebę wspólnego planowania rozwoju jednostek, które są powiązane funkcjonalnie ze sobą. Wizja obszaru mianowicie: „Dorzecze Wisłoki” Zrównoważona transformacja w kierunku zielonego ładu, zakłada zrównoważony rozwój terenu przy uwzględnieniu i respektowaniu założeń Europejskiego Zielonego Ładu, jednocześnie dynamicznie rozwijając się i dbając o zachowanie walorów środowiska naturalnego. Poniżej wykazano spójność celów w strategii rozwoju ponadlokalnego w odniesieniu do celów wskazanych w przedmiotowej strategii ZIT.

Strategia rozwoju ponadlokalnego „Dorzecze Wisłoki” na lata 2022-2030	Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło
Cel 1. Infrastruktura i usługi społeczne odpowiadające oczekiwaniom mieszkańców i wyzwaniom przyszłości	Cel ZIT 1. Wzrost społeczno-gospodarczy MOF i wzmocnienie przewag konkurencyjnych

Cel 2 Bardziej konkurencyjna gospodarka wykorzystująca endogeniczny potencjał obszaru, w szczególności walory turystyczne Dorzecza Wisłoki	
Cel 3. Ochrona i poprawa stanu środowiska naturalnego oraz poprawa bezpieczeństwa energetycznego	Cel ZIT 2. Zrównoważony rozwój przestrzenny MOF Jasło i ochrona zasobów środowiska przyrodniczego
Cel 4. Bezpieczna i nowoczesna infrastruktura zapewniająca warunki dla zrównoważonego rozwoju	

Ponadto przedmiotowa strategia, jest spójna z dokumentami na szczeblu lokalnym, które zostały wskazane poniżej.

Strategie rozwoju gmin tworzących ZIT MOF Jasło

Strategia Rozwoju Gminy Dębowiec na lata 2022-2030

Strategia Rozwoju Gminy Jasło na lata 2021-2027

Strategia Rozwoju Miasta Jasła na lata 2021 - 2030

Strategia Rozwoju Gminy Kołaczyce do 2030 roku

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

Strategia Rozwoju Gminy Tarnowiec na lata 2022-2030

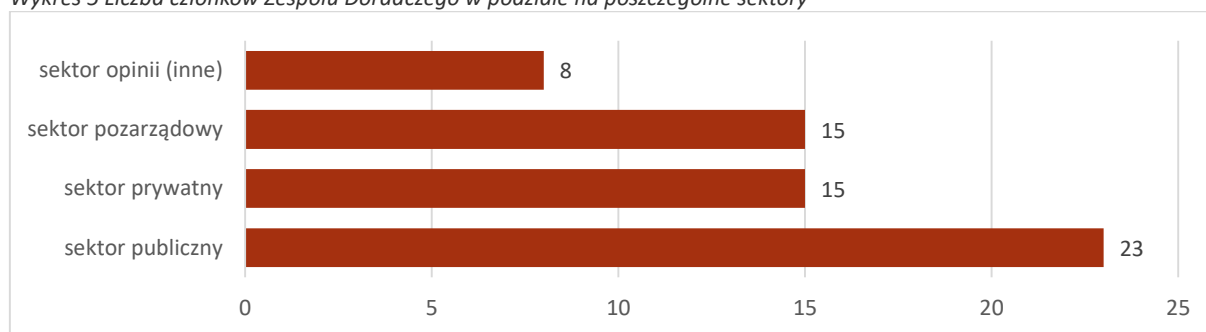
5.3 Opis udziału partnerów w przygotowaniu Strategii i jej realizacji

W procesie opracowania i wdrażania Strategii ZIT kluczowe jest zaangażowanie partnerów społeczno-gospodarczych oraz dodatkowych podmiotów. Zgodnie w wymogami ustawy wdrożeniowej, w strategii powinien znaleźć się opis procesu zaangażowania partnerów społecznych i gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób ze specjalnymi potrzebami, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem Strategii ZIT.

Aby zapewnić udział partnerów społeczno-gospodarczych oraz przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego w procesach tworzenia, realizacji, monitorowania i oceny przedmiotowej strategii na samym początku prac nad dokumentem, wyłoniono tzw. Zespół Doradczy – grupę partnerów społeczno-gospodarczych, czyli kluczowych interesariuszy wyselekcjonowanych i wybranych przez poszczególnych Partnerów. Samorządy tworzące ZIT MOF Jasło zgłaszały propozycje członków zespołu w maju 2023 r. Wyłoniony zespół pełni rolę ciała opiniującego-doradczego dla ZIT MOF Jasło. W skład

Zespołu Doradczego wchodzi przedstawiciele wszystkich samorządów ZIT MOF Jasło wraz z zaproponowanymi przez nich przedstawicielami lokalnych środowisk społecznych, gospodarczych, publicznych i opiniotwórczych, w tym podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji działających na terenie ZIT MOF Jasło. Łącznie Zespół liczy 61 członków, poniżej wskazano liczbę członków z podziałem na sektory, które reprezentują, mianowicie sektor: publiczny, prywatny, pozarządowy i sektor opinii (inne). W skład Zespołu doradczego wchodzi w szczególności przedsiębiorcy, organizacje społeczne i pozarządowe (m.in. KGW, stowarzyszenia, fundacje, OSP), przedstawiciele jednostek organizacyjnych gmin i instytucji publicznych (m.in. szkół, instytucji kultury, spółek komunalnych) czy pracownicy urzędów.

Wykres 5 Liczba członków Zespołu Doradczego w podziale na poszczególne sektory

Źródło: opracowanie własne.

Biorąc pod uwagę powyższe zapisy i liczbę zgłoszonych członków zespołu, należy stwierdzić, że przesłanka dotycząca zaangażowania w proces opracowania dokumentu partnerów społecznych i gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób ze specjalnymi potrzebami, równości płci i niedyskryminacji została spełniona.

Zespół Doradczy partnerów społeczno-gospodarczych powołany został Zarządzeniem nr V/98/2023 Burmistrza Miasta Jasła z dnia 30 maja 2023 r. w sprawie: powołania Zespołu Doradczego partnerów społeczno-gospodarczych dla realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło (ZIT MOF Jasło).

Partnerzy byli zaangażowani w proces opracowania strategii już na początkowym etapie. W sierpniu 2023 r. przeprowadzona została ankieta stanowiąca nabór propozycji projektowych, które miały stanowić bazę do opracowania projektów zintegrowanych. Niezbędnym elementem prac nad strategią były również prowadzone od czerwca do sierpnia 2023 r. spotkania warsztatowe, w których udział

wzięli przedstawiciele lokalnych środowiskowych, samorządy, jak również członkowie Zespołu Zadaniowego i Zespołu Doradczego. Podczas spotkań zidentyfikowano kluczowe problemy, wyzwania, jak również zasoby mające wpływ na rozwój MOF Jasło. Kolejnym etapem były warsztaty, które odbywały się na przełomie sierpnia i września 2023 r., a ich celem było wypracowanie koncepcji dotyczącej projektów zintegrowanych. Ponadto Dokument Strategii ZIT MOF Jasło na bieżąco był konsultowany z przedstawicielami Zespołu Doradczego.

W celu większego zaangażowania partnerów MOF Jasło i zidentyfikowania problemów w obszarach tematycznych, w ramach których zgodnie z FEP 2021-2027 mogą być realizowane projekty zintegrowane, przeprowadzono badanie ankietowe dotyczące zapotrzebowania na usługi instytucji kultury (wrzesień 2024 r.) wśród mieszkańców MOF Jasło. Dodatkowo skierowano pytania do samorządów tworzących MOF Jasło dotyczące ich realnych potrzeb związanych z funkcjonowaniem instytucji kultury, sytuacją dotyczącą obecnego stanu przestrzeni publicznych, jak i możliwej koncepcji produktu turystycznego, który sprzyjałaby promocji i rozwojowi gospodarczemu obszaru.

Kolejnym etapem umożliwiającym szerokie zaangażowanie społeczności lokalnej i interesariuszy procesu realizacji mechanizmu ZIT w MOF Jasło, było przeprowadzenie konsultacji społecznych. Konsultacje przeprowadzone zostały zgodnie z zasadą partnerstwa opisaną w art. 8 rozporządzenia UE 2021/1060. Konsultacje zostały przeprowadzone w terminie od 16.04.2025 r. do 8.05.2025 r.

Zgodnie z obowiązującymi warunkami i zasadami realizacji ZIT, strategia podlega zaopiniowaniu „przez właściwą Instytucję Zarządzającą w zakresie możliwości finansowania strategii w ramach danego programu w terminie do 60 dni od dnia jej otrzymania”.

Ponadto do zaopiniowania dokumentu uprawnione jest również ciało doradcze – mianowicie Zespół Doradczy, który pełni funkcje opiniodawczo-doradcze, związane są z przygotowaniem oraz wdrażaniem Strategii ZIT MOF Jasło. W kwietniu 2025 r. dokument został pozytywnie zaopiniowany przez członków Zespołu Doradczego partnerów społeczno-gospodarczych.

6. Źródła finansowania

Tabela 19 Projekty podstawowe przewidziane do realizacji przez Partnerów MOF Jasło w sposób niekonkurencyjny finansowanych w ramach Instrumentu ZIT w FEP 2021-2027

Priorytet FEP	Cel strategiczny ZIT	Kierunek działania	Szacunkowa wartość całkowita projektu (PLN) wg kursu 1€ = 4,2655 zł	Szacowana wartość dofinansowania ze środków europejskich 2021-2027 (PLN) wg kursu 1€ = 4,2655 zł	Szacowana wartość dofinansowania ze środków europejskich 2021-2027 (EURO)
Priorytet FEP PRIORYTET 6 – ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY TERYTORIALNIE	Wzrost społeczno-gospodarczy MOF i wzmocnienie przewag konkurencyjnych	Rozwój usług w dziedzinie kultury wraz ze wzmocnieniem poczucia tożsamości w MOF Jasło	44 396 759,17	35 527 245,29	8 328 975,57
		Rozwój turystyki na terenie MOF Jasło oparty o zasoby przyrodnicze i kulturowe	16 744 942,07	13 189 058,39	3 092 031,03
	Zrównoważony rozwój przestrzenny MOF Jasło i ochrona zasobów środowiska przyrodniczego	Zapewnienie ogólnodostępnych funkcjonalnych przestrzeni publicznych i racjonalne gospodarowanie przestrzenne	18 876 692,35	15 234 486,61	3 571 559,40
PRIORYTET 6 – ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY TERYTORIALNIE Suma			80 018 393,59	63 950 790,29	14 992 566,00

Tabela 20 Projekty podstawowe przewidziane do realizacji przez Partnerów MOF Jasło w sposób konkurencyjny finansowanych w ramach Instrumentu ZIT w FEP 2021-2027

Priorytet FEP	Cel strategiczny ZIT	Kierunek działania	Szacunkowa wartość całkowita projektu (PLN) wg kursu 1€ = 4,2655 zł	Szacowana wartość dofinansowania ze środków europejskich 2021-2027 (PLN) wg kursu 1€ = 4,2655 zł	Szacowana wartość dofinansowania ze środków europejskich 2021-2027 (EURO)
Priorytet FEP PRIORYTET 3 – MOBILNOŚĆ MIEJSKA	Zrównoważony rozwój przestrzenny MOF Jasło i ochrona zasobów środowiska przyrodniczego	Zintegrowanie komunikacyjne obszaru MOF Jasło i rozwój mobilności	55 000 000,00	46 750 000,00	10 960 028,13
PRIORYTET 3 – MOBILNOŚĆ MIEJSKA Suma			55 000 000,00	46 750 000,00	10 960 028,13

7. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Konieczność przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wynika z zapisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112).

W dniu 03.03.2025 r. wystąpiono z pismem do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Rzeszowie oraz do Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Rzeszowie uzgodnienie odstąpienia od przeprowadzenia Strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla „Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło (ZIT MOF Jasło)”. Wskazane podmioty, zgodnie z wymogami prawnymi miały na odpowiedź 30 dni.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie w piśmie o sygnaturze WOOŚ.410.1.9.2025.AB.3 z dnia 31.03.2025 r. wskazał, że nie ma możliwości odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko oraz wykonania prognozy oddziaływania na środowisko dla ww. Strategii. W piśmie o sygnaturze SNZ.9020.1.9.2025.RD z dnia 05.03.2025 r. Podkarpacki Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny również odmówił uzgodnienia w zakresie sanitarno-higienicznym odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu pn. „Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło”. Konieczne było zatem opracowanie prognozy oddziaływania na środowisko.

W dniach 16.04.2025 r. do 08.05.2025 r. zostały przeprowadzone konsultacje projektu Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko.

Pismem o sygnaturze SNZ.9020.3.12.2025.RD z dnia 24.04.2025 r. Podkarpacki Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny pozytywnie zaopiniował w zakresie sanitarno-higienicznym projekt dokumentu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

W piśmie o sygnaturze WOOŚ.410.5.6.2025.AB.12 Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie uznał, iż realizacja postanowień opiniowanego dokumentu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko i w związku z tym projekt Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko, zaopiniowano bez wnoszenia uwag.

Spis grafik, tabel i wykresów

Grafika 1 Położenie MOF Jasło na tle województwa podkarpackiego.....	11
Grafika 2 Formy ochrony przyrody w MOF Jasło i korytarze ekologiczne.....	18
Grafika 3 Wybrane istniejące szlaki i trasy turystyczne w gminach MOF Jasło	31
Grafika 4 Przebieg planowanych tras i szlaków w gminach MOF Jasło.....	34
Grafika 5 Rozmieszczenie instytucji kultury na terenie MOF Jasło	55
Grafika 6 Tereny przepuszczalne i nieprzepuszczalne.....	77
Grafika 7 Sieć komunikacyjna na terenie MOF Jasło	84
Tabela 1 Liczba ludności i powierzchnia obszaru MOF Jasło w 2023 r.	9
Tabela 2 Obszary funkcjonalne, w które wpisują się gminy MOF.....	9
Tabela 3 Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według gminy poprzedniego i obecnego miejsca zamieszkania w 2023 r.	12
Tabela 4 Przepływy ludnościowe związane z zatrudnieniem pomiędzy gminami MOF Jasło	14
Tabela 5 Związki jednostek samorządu terytorialnego funkcjonujące w gminach MOF Jasło	15
Tabela 6 Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w sekcjach I oraz N w latach 2019-2023	35
Tabela 7 Liczba obiektów turystycznych i miejsc noclegowych w gminach MOF Jasło w latach 2014, 2018, 2023	35
Tabela 8 Ramowe założenia dla produktu turystycznego MOF Jasło	36
Tabela 9 Ludność na 1 placówkę biblioteczną (łącznie z punktami bibliotecznymi ujętymi zgodnie z siedzibą jednostki macierzystej)	56
Tabela 10 Liczba zorganizowanych imprez w gminach MOF Jasło przez instytucje kultury	58
Tabela 11 Liczba członków kół / klubów / sekcji - dzieci i młodzież szkolna	59
Tabela 12 Liczba grup artystycznych, kół, klubów i sekcji w gminach MOF Jasło.....	59
Tabela 13 Obiekty zabytkowe na terenie gmin MOF Jasło	61
Tabela 14 Powierzchnia terenów zieleni w gminach MOF Jasło w 2019 i 2023 r. [ha].....	75
Tabela 15 Powierzchnia terenów zielonych i terenów nieprzepuszczalnych w gminach MOF Jasło.....	76
Tabela 16 Miejscowe zagrożenia na 1000 ludności w gminach MOF Jasło w latach 2019-2023	80
Tabela 17 Wskaźniki produktu	125
Tabela 18 Wskaźniki rezultatu	125
Tabela 19 Projekty podstawowe przewidziane do realizacji przez Partnerów MOF Jasło w sposób niekonkurencyjny finansowanych w ramach Instrumentu ZIT w FEP 2021-2027.....	134
Tabela 20 Projekty podstawowe przewidziane do realizacji przez Partnerów MOF Jasło w sposób konkurencyjny finansowanych w ramach Instrumentu ZIT w FEP 2021-2027.....	134
Wykres 1 Imprezy organizowane przez centra, domy, ośrodki kultury, kluby i świetlice w 2023 r.....	57
Wykres 2 Udział powierzchni terenów zieleni w powierzchni ogółem gmina MOF Jasło w 2023 r.....	74
Wykres 3 Powierzchnia terenów zieleni ogółem na 1 mieszkańca w gminach MOF Jasło w 2023 r. [m ²].....	75
Wykres 4 Wybrane wydatki w dziale 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	81
Wykres 5 Liczba członków Zespołu Doradczego w podziale na poszczególne sektory.....	132

Załącznik nr 1 Analiza potrzeb na usługi kulturalne obejmująca budowę nowych obiektów infrastruktury kultury w gminach wchodzących w skład Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło

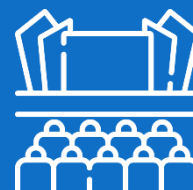
Załącznik nr 2 Raport z konsultacji społecznych

Załącznik nr 1

ANALIZA POTRZEB

na usługi kulturalne obejmująca
budowę nowych obiektów
infrastruktury kultury w gminach
wchodzących w skład Miejskiego
Obszaru Funkcjonalnego Jasło

Spis treści

1. Wprowadzenie	3
2. Metodologia opracowania raportu.....	4
3. Charakterystyka zasobów i korzystających z oferty sektora kultury	6
4. Podsumowanie wyników spotkań z gminami MOF Jasło	13
5. Wyniki badania ankietowego dla MOF Jasło	23
5.1 Miasto Jasło	33
5.2 Gmina Dębowiec.....	37
5.3 Gmina Jasło.....	41
5.4 Gmina Kołaczyce	45
5.5 Gmina Skołyszyn	49
5.6 Gmina Tarnowiec.....	53
6. Wyniki przeprowadzonych warsztatów	57
6.1 Młodzież zamieszkująca w MOF Jasło.....	57
6.2 Środowisko twórcze, osoby z branży kulturalnej i przedstawiciele instytucji kultury	61
7. Wnioski z przeprowadzonej analizy	64
8. Rekomendacje.....	68
Załącznik 1 Kwestionariusz ankiety	70
Załącznik nr 2 Lista pytań skierowanych do gmin.....	75
Spis tabel i wykresów	83

1. Wprowadzenie

Celem opracowania jest przeprowadzenie analizy potrzeb na usługi kulturalne obejmującej budowę nowych obiektów infrastruktury kultury w gminach wchodzących w skład Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło (MOF Jasło). W skład MOF Jasło wchodzi następujące jednostki: miasto Jasło (rdzeń obszaru) oraz gminy: Dębowiec (gm. wiejska), Jasło (gm. wiejska), Kołaczyce (gm. wiejsko-miejska), Gmina Skołyszyn (gm. wiejska), Gmina Tarnowiec (gm. wiejska). Analiza stanowi element uzasadnienia, a jej kluczowe zapisy zostaną wykorzystane w Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla MOF Jasło, jako potwierdzenie słuszności budowy nowych obiektów w gminach MOF Jasło. Poznanie realnych potrzeb i oczekiwań mieszkańców, wraz ze wskazaniem deficytów i wyzwań na przyszłość oraz obserwowanych problemów, stanowi uzasadnienie dla realizacji zaplanowanych w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) projektów.

Celem głównym badania było zgromadzenie informacji, które pozwolą na ocenę dostępności i jakości zarówno oferty kulturalnej, jak i dostępności technicznej do budynków instytucji kultury. Dodatkowo przeprowadzone badania pozwoliły na poznanie specyficznych potrzeb i oczekiwań mieszkańców MOF w zakresie oferty kulturalnej. W trakcie tworzenia analizy wykorzystano zarówno podejście jakościowe i ilościowe, stosując różne metody badawcze, m.in. analizę desk research, badania ankietowe, wywiady fokusowe, spotkania i warsztaty, co dało pełny obraz funkcjonowania instytucji kultury oraz proponowanej przez nie oferty. Ponadto na potrzeby opracowania Strategii ZIT, jak i niniejszej analizy zbadano potrzeby każdego z samorządów tworzących MOF Jasło związane z rozwojem oferty kulturalnej, które stanowią uzupełnienie przeprowadzonych badań ankietowych i spotkań z gminami.

Niniejsze opracowanie stanowi raport podsumowujący z przeprowadzonych badań i analiz. W ramach przedmiotowego dokumentu omówiono metodologię opracowania analizy oraz wykorzystane metody badawcze, dokonano analizy wyników badania ankietowego prowadzonego wśród mieszkańców, przedstawiając wyniki dla całego obszaru MOF Jasło oraz wyniki dla poszczególnych gmin. Ponadto, przedstawiono wyniki prowadzonych spotkań, warsztatów i wywiadów z poszczególnymi podmiotami zaangażowanymi i związanymi z branżą i środowiskiem kulturalnym w gminach MOF Jasło. Elementem opracowania są również wnioski z przeprowadzonej analizy oraz rekomendacje co do działań, na których powinny skupić się samorzady MOF Jasło w związku z zapotrzebowaniem na rozwój instytucji kultury.

2. Metodologia opracowania raportu

Do analizy wykorzystano zróżnicowane metody i techniki badawcze. W ramach opracowania, oprócz wskazanych poniżej metod pozyskiwania informacji, odbywały się również spotkania robocze w zależności od potrzeb, które pozwoliły na usystematyzowanie informacji ze spotkań i warsztatów, doszczegółowienie oraz ustalenie i uzgodnienie dodatkowych kwestii dotyczących obszaru kultury, jak również prezentację dotychczasowych wyników prowadzonych badań. Istotnym elementem przeprowadzonego badania była również analiza desk research, polegająca na wykorzystaniu danych wtórnych pozyskanych z ogólnodostępnych źródeł – dokumentów poszczególnych gmin, stron internetowych oraz danych BDL GUS.

Spotkania (warsztaty wydobywcze) – w dniach 16.09 i 17.09 odbyły się spotkania warsztatowe w poszczególnych gminach MOF, które pozwoliły na uzyskanie informacji na temat potrzeb i oczekiwań samorządów, jak również określenie zainteresowania władz gminnych tematyką projektu i rodzajem rozwiązań, które chciałyby mieć na swoim terenie oraz zasobów obszaru pod kątem zintegrowania projektu. W spotkaniach wzięło udział po 4/5 przedstawicieli z każdej gminy MOF Jasło.

Spotkania warsztatowe – w dniu 26.09 przeprowadzono warsztaty z Młodzieżową Radą Miejską Jasła oraz młodzieżą z pozostałych gmin tworzących MOF Jasło, jak również z osobami związanymi z branżą kulturalną, środowiskami twórczymi i przedstawicielami instytucji kultury zlokalizowanych w poszczególnych gminach MOF. W spotkaniach wzięło udział kolejno 12 i 9 osób – reprezentantów każdej z gmin MOF Jasło. Spotkania miały na celu poznanie oczekiwań co do możliwości uatrakcyjnienia oferty kulturalnej, jak również poznania potrzeb i kwestii wymagających zmian w zakresie funkcjonowania instytucji, obecnej oferty i możliwości rozwoju.

Badanie ankietowe/sondażowe - badania realizowane były wśród mieszkańców MOF Jasło, jako potencjalnych odbiorców oferty kulturalnej. Badania realizowane były dwiema technikami:

- Pierwsza z nich to badanie typu PAPI (Paper & Pen Personal interview), w którym wywiady były realizowane w sposób bezpośredni przez ankieterów przy użyciu papierowej ankiety. Badanie przeprowadzone zostało w lokalizacjach skupiających na co dzień mieszkańców, na terenie miasta Jasła (Plac Inwalidów Wojennych oraz Rynek).
- Sondaż internetowy, który przyjął dwie formy (papierową i elektroniczną) i dystrybuowany był różnymi kanałami informacyjnymi:
  - Rozpowszechnienie informacji na stronach internetowych poszczególnych samorządów oraz portalu Facebook,

- Rozesłanie przez gminy informacji o prowadzonym badaniu i popularyzacja ankiety wśród własnych środowisk kulturalnych, branżowych, pozarządowych, urzędników, sołtysów, szkół itd.

Poniżej zaprezentowano zakładaną, szacunkową liczbę respondentów w odniesieniu do wskazanych kanałów dystrybucji i form badania.

Tabela 1 Liczbę respondentów w odniesieniu do wskazanych kanałów dystrybucji i form badania

	Technika	Forma prowadzenia badania	Dobór respondentów	Przewidywana liczba respondentów
1	Badania sondażowe	ankieta w formie papierowej	losowy	minimum 400 ankiet
2	Badania sondażowe	badanie internetowe	losowy	minimum 500 ankiet

Źródło: opracowanie własne

Przyjęto również, że minimalna liczba odpowiedzi przypadających na gminę wynosić będzie około 50-80 ankiet. W badaniu, które przeprowadzono we wrześniu 2024 r., wzięło udział 1103 respondentów, a więc więcej niż zakładano. Osiągnięto również zaplanowane limity, jeśli chodzi o zaangażowanie mieszkańców poszczególnych jednostek tworzących MOF Jasło. Poniżej przedstawiono łączną liczbę ankiet zebranych podczas badania ankietowego w podziale na poszczególne gminy.

Tabela 2 Liczba ankiet zebranych podczas badania ankietowego w podziale na poszczególne gminy

Nazwa gminy	Liczba ankiet	Udział ankiet w liczbie ogółem
Gmina Dębowiec	61	5,5%
Gmina Skołyszyn	90	8,2%
Gmina Tarnowiec	124	11,2%
Gmina Kołaczyce	187	17,0%
Gmina Jasło	220	19,9%
Miasto Jasło	421	38,2%
Suma MOF Jasło	1103	100%

Źródło: opracowanie własne

W ramach prowadzonej analizy w celu uszczegółowienia i usystematyzowania informacji dotyczących sytuacji związanej z funkcjonowaniem instytucji kultury, do gmin przesłano listę pytań i zagadnień dotyczących tego obszaru. Przekazana lista pytań wraz z formularzem badania ankietowego, stanowią załączniki do niniejszej analizy.

3. Charakterystyka zasobów i korzystających z oferty sektora kultury

Miejski Obszar Funkcjonalny Jasła położony jest w południowo-zachodniej części województwa podkarpackiego, przy granicy z województwem małopolskim. Peryferyjne położenie obszaru, na styku dwóch województw (podkarpackiego i małopolskiego), a tym samym oddalenie od głównych ośrodków tych województw – Rzeszowa, Tarnowa i Krakowa, wpływa na niższą dostępność komunikacyjną oraz ograniczenie dostępności do usług, w tym usług wyższego rzędu, co przekłada się na konieczność rozwoju obszaru MOF Jasło, w celu zaspokajania potrzeb mieszkańców.

MOF Jasło obejmuje swoim zasięgiem gminy, które wchodzi w skład powiatu jasielskiego. Powierzchnia obszaru wynosi około 418 km², z czego największa jest gmina Jasło, mająca 93 km², co stanowi 22,2% całego MOF. W 2023 r. MOF Jasło zamieszkiwało blisko 87 tysięcy mieszkańców, z czego najwięcej – 37,6% w mieście Jasle stanowiącym rdzeń obszaru funkcjonalnego. W 2019 r. liczba ludności obszaru wynosiła 90 678, zatem w ostatnich pięciu latach odnotowano zmniejszenie liczby ludności. Poniżej zestawiono powierzchnię poszczególnych gmin wchodzących w skład MOF wraz z liczbą ludności.

Tabela 3 Liczba ludności i powierzchnia obszaru MOF Jasło w 2023 r.

Jednostka	Liczba ludności	% ludności	Powierzchnia [km ²]	% powierzchni	Gęstość zaludnienia [os./km ²]
Miasto Jasło	32 727	37,6%	37	8,9%	884,5
Gmina Dębowiec	8 771	10,1%	86	20,6%	102,0
Gmina Jasło	15 934	18,3%	93	22,2%	171,3
Gmina Kołaczyce	8 590	9,9%	61	14,6%	140,8
Gmina Skołyszyn	11 971	13,8%	78	18,7%	153,5
Gmina Tarnowiec	8 998	10,3%	63	15,1%	142,8
MOF Jasło	86 991	100,0%	418	100,0%	208,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W gminach MOF Jasło widoczne są trendy ogólnopolskie związane ze starzeniem się społeczeństwa. W każdej z gmin MOF Jasło w ostatnich pięciu latach odnotowano wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym, z czego najwyższy w mieście Jasle (wzrost o 3 pp. w latach 2019-2023). Również w mieście zauważa się najwyższy udział tej grupy w strukturze wiekowej – 27,5%. W pozostałych gminach udział ten waha się od 20,2% do 22,0%, z czego najniższy w gminie Dębowiec.

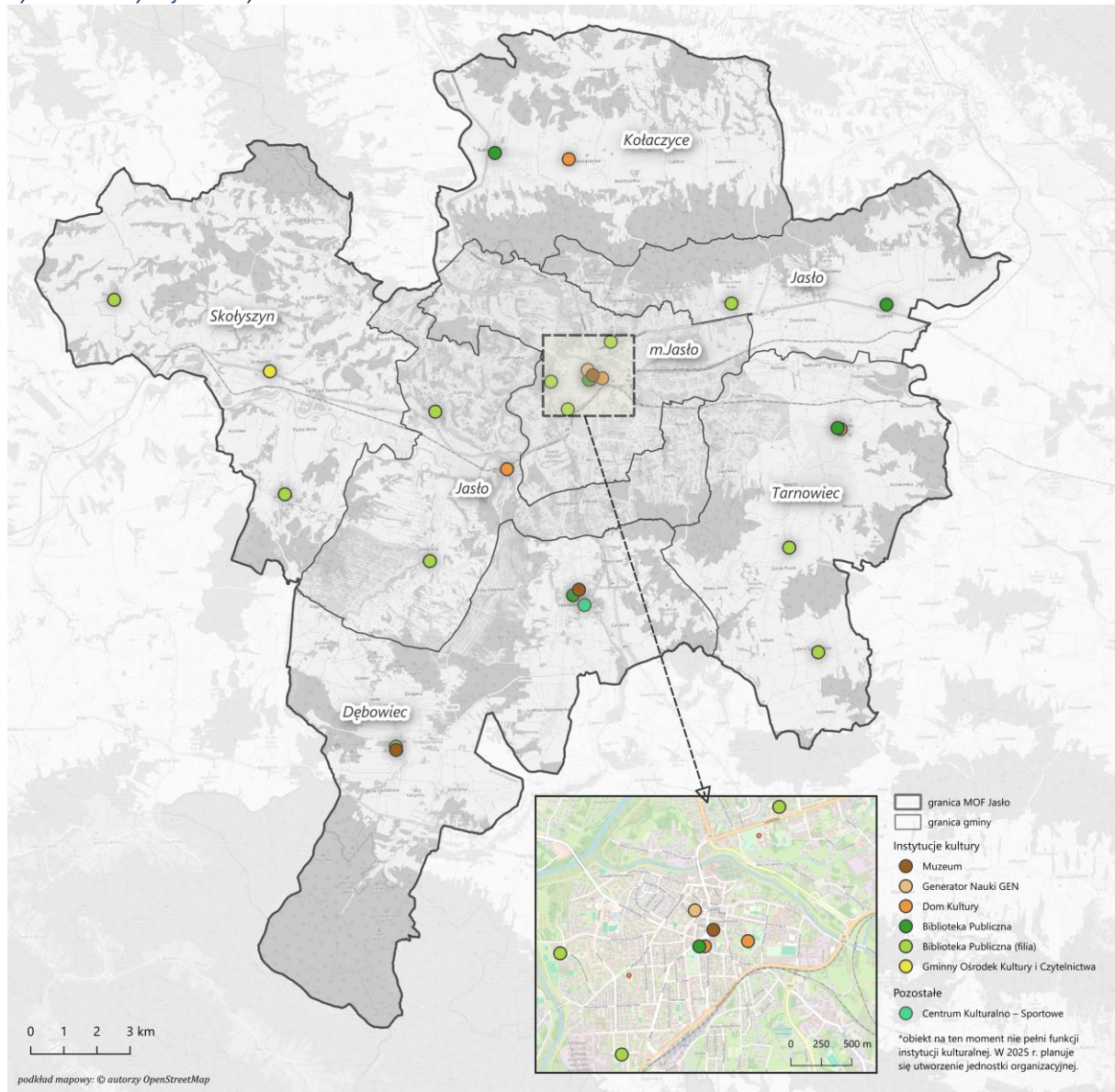
W przypadku osób w wieku przedprodukcyjnym zauważa się nieznaczne zmiany. W przypadku gmin: Kołaczyce i Skołyszyn odnotowano zmniejszenie udziału, w gminach Dębowiec, Jasło i Tarnowiec zauważa się wzrost, a w przypadku miasta Jasła udział ten w 2023 r. był na takim samym poziomie, jak

w 2019 r. – 15,1% i był jednocześnie najniższy na tle pozostałych gmin. W gminach MOF Jasło, odnotowuje się również ujemne saldo migracji, co wskazuje na odpływ mieszkańców z gmin do innych ośrodków. Dodatnie saldo odnotowano jedynie w przypadku gminy Jasło, w której osiedlają się mieszkańcy miasta Jasła, w wyniku postępującej suburbanizacji.

Wskazane dane demograficzne wpływają na konieczność rozwijania usług publicznych (w tym kulturalnych), w celu poprawy jakości życia i budowy atrakcyjności osiedleńczej całego MOF Jasło oraz ograniczenia skali emigracji. Szczególnie należy zwrócić uwagę i zadbać o jakość oraz różnorodność oferty kulturalno-rozrywkowej i o ofertę czasu wolnego po pracy. Warto również zwrócić uwagę na ofertę skierowaną w stronę seniorów w związku z postępującym starzeniem się oraz ofertę dla dzieci i młodzieży, w celu budowania przywiązania do miejsca i ograniczenia w przyszłości emigracji młodych, którzy mogą stanowić istotne zasoby kapitału ludzkiego w MOF Jasło.

Ofertę kulturalną zapewnia 27 różnego rodzaju instytucji kultury (oraz inne placówki nieposiadające tego statusu), które zlokalizowane są w poszczególnych gminach MOF Jasło. W mieście Jaśle działają prowadzone przez miasto Jasło samorządowe instytucje kultury: Miejska Biblioteka Publiczna w Jaśle wraz z 3 filiami, Jasielski Dom Kultury i Muzeum Regionalne w Jaśle im. dra Stanisława Kadyiego oraz Młodzieżowy Dom Kultury w Jaśle, prowadzony przez powiat jasielski. Ponadto, funkcjonuje tam Generator Nauki GEN, jako wydział Urzędu Miasta w Jaśle. Na terenie gminy Dębowiec funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna w Dębowcu z Filią w Cieklinie, a w 2024 r. otwarte zostało Centrum Kulturalno – Sportowe, jednakże obiekt na ten moment nie pełni funkcji instytucji kulturalnej (w 2025 r. planuje się utworzenie jednostki organizacyjnej). Dodatkowo w gminie działa Izba Muzealna im. Stanisława Barabasza w Cieklinie oraz Izba muzealna w Dębowcu. W gminie Jasło funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna wraz z trzema filiami: w Trzcinity, Osobnicy i Warzycach, a od 17 lat działa również Gminny Ośrodek Kultury. W gminie Kołaczyce działalność prowadzi Gminna Biblioteka Publiczna oraz Gminny Ośrodek Kultury. Podobnie jest w gminie Tarnowiec, w której działa Gminny Ośrodek Kultury oraz Gminna Biblioteka Publiczna w Tarnowcu wraz z dwoma filiami. W gminie Skołyszyn natomiast, Gminny Ośrodek Kultury i Czytelnictwa w Skołyszynie wraz z filiami bibliotecznymi w Świecanach i Harklowej. Dodatkowo, w gminach działają również świetlice oraz domy ludowe, a ofertą kulturalną i animowaniem życia lokalnej społeczności zajmują się również organizacje pozarządowe działające na tym terenie.

Rysunek 1 Instytucje kultury w MOF Jasło

Źródło: opracowanie własne.

W celu analizy dostępności do instytucji kultury wykorzystano dane pozyskane z BDL GUS.

Liczba osób przypadających na placówkę (centrum kultury, dom kultury, ośrodek kultury, klub, świetlicę) najwyższa była w przypadku miasta Jasła (32 727), co świadczy o największym obciążeniu placówek w tej jednostce i może wpływać na niższą dostępność. Najlepszą sytuację odnotowano natomiast w gminie Kołaczyce – 8 590 osób na jedną placówkę. W przypadku gminy Dębowiec wartość wskaźnika wynosiła 0, ponieważ w 2023 r. nie funkcjonował tam ośrodek kultury. Wartości wskaźników uległy zmianie i zmniejszyły się w ostatnich pięciu latach, jednakże wynika to nie ze wzrostu dostępności w wyniku powstania nowych i rozbudowy istniejących obiektów, tylko ze zmniejszającej się liczby ludności w MOF Jasło.

W przypadku liczby ludności przypadającej na 1 placówkę biblioteczną najwyższą wartość wskaźnika (8 590) zauważa się w gminie Kołaczyce, natomiast najniższą, a tym samym najwyższą dostępność zauważa się w gminie Dębowiec (1 754). Jak wskazują samorzady wyzwaniem dla funkcjonowania bibliotek jest zwiększenie, uatrakcyjnienie, zróżnicowanie oferty warsztatowej dla dzieci i młodzieży, jak również organizacja większej liczby imprez kulturalnych. Z uwagi na trendy demograficzne i aktualną sytuację w gminach MOF Jasło, warto rozbudować katalog oferty skierowanej na działania dla rodzin z małymi dziećmi, młodzież oraz seniorów.

Tabela 4 Wskaźniki dotyczące dostępności instytucji kultury

Jednostka	Liczba osób na placówkę (centrum kultury, dom kultury, ośrodek kultury, klub, świetlicę)	Ludność na 1 placówkę biblioteczną (łącznie z punktami bibliotecznymi ujętymi zgodnie z siedzibą jednostki macierzystej)
Miasto Jasło	32 727	8 182
Gmina Dębowiec	-	1 754
Gmina Jasło	15 934	3 984
Gmina Kołaczyce	8 590	8 590
Gmina Skołyszyn	11 971	3 990
Gmina Tarnowiec	8 998	2 999

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Instytucje kultury w MOF Jasło organizują wiele imprez i wydarzeń przyciągających i integrujących mieszkańców. W przypadku wszystkich gmin organizacja życia kulturalnego spoczywa przede wszystkim na instytucjach kultury, natomiast w gminie Dębowiec imprezy kulturalne organizowane są dotychczas przez Urząd Gminy. Wśród imprez organizowanych w mieście i gminach, które w większym stopniu oddziałują na obecność mieszkańców obszaru na tym konkretnym wydarzeniu (ze względu na zasięg ponadlokalny), można wskazać m.in.:

- Dni Jasła (miasto Jasło),
- Międzynarodowe Dni Wina (miasto Jasło),
- Dożynki gminne (każda gmina),
- Galicyjskie lato z koniem (gmina Kołaczyce),
- Prozioki (gmina Skołyszyn),
- Przegląd Pieśni Maryjnych „Po górach dolinach..” (gmina Kołaczyce),
- Dni Dębowca (gmina Dębowiec),
- Przegląd Kapel i Zespołów Ludowych w Foluszu (gmina Dębowiec),
- Międzynarodowy Festiwal Folkloru Karpat w Trzcinicy (gmina Jasło),
- Festiwal Smaków Regionalnych Pierogi w Tarnowcu (gmina Tarnowiec).

Jak wynika z danych BDL GUS w 2023 r. w MOF Jasło zorganizowano 254 imprezy¹, z czego najwięcej z nich (18,1%) to imprezy turystyczne i sportowo-rekreacyjne, na drugim miejscu były warsztaty – 16,9% wszystkich imprez. Najmniej zorganizowano seansów filmowych oraz festiwali i przeglądów artystycznych oraz konferencji – poniżej 3%.

Tabela 5 Rodzaje organizowanych imprez w MOF Jasło

Rodzaj organizowanych imprez	Liczba zorganizowanych imprez ²	Udział imprez w liczbie imprez ogółem
seanse filmowe	4	1,6%
wystawy	26	10,2%
festiwale i przeglądy artystyczne	6	2,4%
koncerty	33	13,0%
prelekcje, spotkania, wykłady	28	11,0%
imprezy turystyczne i sportowo - rekreacyjne	46	18,1%
konkursy	22	8,7%
pokazy teatralne	25	9,8%
konferencje	7	2,8%
interdyscyplinarne	10	3,9%
warsztaty	43	16,9%
inne	4	1,6%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Najwięcej imprez zorganizowano w mieście Jasło oraz gminie Skołyszyn – po 95 imprez w 2023 r. Należy mieć na uwadze, że w gminie Dębowiec nie zorganizowano żadnej imprezy, ponieważ jest to gmina, w której nie funkcjonowały centra, domy ani ośrodki kultury. Na terenie gminy działa jedynie Gminna Biblioteka Publiczna, które również organizuje imprezy i różnego rodzaju wydarzenia. Na dzień dzisiejszy brak jest jednostki organizacyjnej w dziedzinie kultury, jednakże imprezy są organizowane przez Urząd Gminy Dębowiec.

Tabela 6 Liczba zorganizowanych imprez z gminach MOF Jasło

Jednostka	Liczba zorganizowanych imprez ³
Miasto Jasło	95
Gmina Dębowiec	-
Gmina Jasło	3
Gmina Kołaczyce	22
Gmina Skołyszyn	95
Gmina Tarnowiec	39

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

¹ Dane pochodzą z BDL GUS i obejmują one działalność centrów, domów, ośrodków kultury, klubów i świetlic, nie uwzględniają one imprez organizowanych przez inne instytucje np. biblioteki.

² Dane uwzględniają działalność centrów, domów, ośrodków kultury, klubów i świetlic, nie uwzględniają imprez organizowanych przez biblioteki.

³ Dane uwzględniają działalność centrów, domów, ośrodków kultury, klubów i świetlic, nie uwzględniają imprez organizowanych przez biblioteki.

Z uwagi na widoczne w gminach MOF Jasło trendy demograficzne, a szczególnie starzenie się społeczeństwa, warto przeanalizować dane dotyczące aktywności seniorów. Analizując wskaźnik pochodzący z BDL GUS dotyczący udziału osób, będących członkami kół, klubów lub sekcji seniora i Uniwersytetów Trzeciego Wieku w ogólnej liczbie ludności w wieku 60 lat i więcej można zauważyć, że aktywnością na terenie MOF Jasło wykazują się w szczególności mieszkańcy gminy Tarnowiec oraz miasta Jasła. Wskaźnik ten wynosił w 2023 r. 4,0% dla gminy Tarnowiec i 0,2% dla miasta Jasła. Należy mieć jednak na uwadze, że również w gminie Skotyszyn aktywnie działa Klub Seniora⁴.

W przypadku dzieci i młodzieży szkolnej, zauważa się wzrost liczby członków kół/klubów/sekcji⁵ (wyjątek stanowi gmina Kołaczyce). Najwięcej członków jest w gminie Skotyszyn (247 osób), a następnie w mieście Jasle (165). W przypadku gmin Jasło i Dębowiec liczba dzieci i młodzieży szkolnej będącej członkami kół/klubów/sekcji w analizowanym okresie (2019-2023) była równa 0, co świadczyć może o niższym zaangażowaniu młodych mieszkańców tych gmin, albo niewystarczającej ofercie skierowanej w stronę tej grupy.

Tabela 7 Liczba członków kół / klubów / sekcji - dzieci i młodzież szkolna

Jednostka	Liczba członków kół / klubów / sekcji - dzieci i młodzież szkolna			
	2020	2021	2022	2023
Miasto Jasło	104	139	160	165
Gmina Dębowiec	-	-	-	-
Gmina Jasło	-	-	-	-
Gmina Kołaczyce	221	40	56	0
Gmina Skotyszyn	80	139	148	247
Gmina Tarnowiec	50	50	110	80

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Kluczowe jest zatem rozwijanie oferty w celu zwiększenia poziomu uczestnictwa w życiu kulturalnym wszystkich grup mieszkańców, ze szczególnym wskazaniem na seniorów oraz dzieci i młodzież. Oprócz rozwijania oferty ważne jest też zadbanie o dostępność architektoniczną obiektów i likwidację barier w budynkach, aby umożliwić korzystanie z nich osobom ze szczególnymi potrzebami.

Gminy zostały poproszone o wskazane głównych przeszkód w prowadzeniu działalności kulturalnej i czynniki utrudniające rozszerzenie i uatrakcyjnienie oferty kulturalnej w gminie. Wszystkie samorządy wskazały, że powodem jest brak odpowiednich warunków lokalowych. Drugą z częściej wskazywanych odpowiedzi był brak możliwości rozbudowy obecnie funkcjonujących obiektów instytucji kultury (4 samorządy), a kolejno ograniczone inwestycje i remonty, brak stałej lokalizacji, niedobór powierzchni,

⁴ W BDL GUS brak danych dotyczących udziału osób, będących członkami kół, klubów lub sekcji seniora i Uniwersytetów Trzeciego Wieku w ogólnej liczbie ludności w wieku 60 lat i więcej dla gminy Skotyszyn.

⁵ Dane dotyczące sekcji artystycznej i dotyczą państwowych i samorządowych instytucji kultury oraz innych podmiotów organizujących i prowadzących działalność kulturalną, nie uwzględniają one klubów sportowych.

bariery architektoniczne wskazywane przez 3 samorządy. Wśród dodatkowych powodów gminy wskazały nierównomierny dostęp do instytucji kultury na terenie gminy.

Samorządy zostały również zapytane o przyczynę, która ma wpływ na patrząc ogólnie, niedostosowanie instytucji kultury do osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i rodzin z małymi dziećmi. Wszystkie samorządy wskazały, że głównym powodem sytuacji jest brak środków finansowych.

Z uwagi na zidentyfikowane w gminach MOF Jasło problemy, w tym brak dostępu do szerokiej oferty i wysokiej jakości oferty kultury wysokiej, a także bliskości większych ośrodków takich jak Rzeszów czy Kraków, wyzwaniem dla gmin MOF Jasło jest rozwijanie oferty instytucji kultury w celu jej wzbogacenia i dostosowania do różnych grup mieszkańców, poprzez tworzenie oferty skierowanej w stronę dzieci i młodzieży, jak również seniorów i osób dorosłych. Ograniczenie dostępności oferty, jak również dostępności obiektów z uwagi na bariery architektoniczne prowadzi do braku integracji społecznej, ale również zmniejsza atrakcyjność obszaru dla obecnych mieszkańców, jak i przyszłych mieszkańców MOF Jasło.

Inwestycje w rozwój instytucji kultury, zintegrowanie ze sobą instytucji kultury działających na terenie gmin MOF Jasło oraz organizacja cyklicznych wydarzeń kulturalnych, wpłynie na podniesienie poziomu atrakcyjności oferty. Promocja lokalnych zasobów oraz artystów i twórców związanych z gminami MOF Jasło może przyczynić się do zwiększenia atrakcyjności obszaru, poprawy jakości życia mieszkańców oraz wzrostu ich zaangażowania w życie społeczne. Stworzenie silnej i konkurencyjnej oferty kulturalnej jest zatem kluczowym wyzwaniem, ale również daje możliwość na odwrócenie negatywnych trendów demograficznych i społecznych, a tym samym wzmocnienie funkcji miasta Jasła, będącego miastem tracącym funkcje społeczno-gospodarcze, wspierając przy tym rozwój całego miejskiego obszaru funkcjonalnego.

4. Podsumowanie wyników spotkań z gminami MOF Jasło

W dniach 16 i 17 września 2024 r. odbyły się spotkania, które były przeprowadzone w każdej gminie. Miały one na celu zebranie informacji dotyczących zainteresowania władz gminnych tematyką projektu uwzględniającego: rozwój instytucji kultury i usług kulturalnych, zasobów czyli wprowadzających taki rodzaj rozwiązań, które gminy chciałyby mieć na swoim terenie, aby można było zintegrować projekt kulturalny w ramach całego MOF Jasło.

Spotkania miały charakter warsztatowy, a ich efektem było uzgodnienie preferencji i wskazanie zasobów w poszczególnych gminach, które będą wykorzystywane do tworzenia oferty oraz planowanych rezultatów związanych z rozwojem instytucji.

W celu poznania potrzeb i zdiagnozowania sytuacji w poszczególnych gminach do gminy przesłano również listę pytań, które stanowi uszczegółowienie i pogłębienie kwestii omawianych w ramach spotkań warsztatowych.

W przypadku MOF Jasło, w zależności od gminy istotnym wyzwaniem jest kwestia zaspokojenia potrzeb kulturalnych na poziomie elementarnym (w przypadku gmin podmiejskich), a następnie ponadlokalnym dotyczącym całego MOF Jasło (miasto Jasło).

Zidentyfikowanym problemem, który podkreślały wszystkie gminy MOF Jasło jest niski poziom poczucia tożsamości lokalnej i integracji wśród mieszkańców, który przejawia się niskim uczestnictwem w życiu kulturalnym.

Dzięki rozbudowie oferty kulturalnej, budowie nowych obiektów oraz dostosowaniu ich do potrzeb mieszkańców, w tym osób z niepełnosprawnościami, możliwe będzie zwiększenie uczestnictwa mieszkańców gmin w życiu kulturalnym, a tym samym zwiększenia poczucia związku z obszarem i przywiązania do miejsca, dzięki dostosowaniu oferty do ich oczekiwań. Każda z gmin ma swoje dziedzictwo lokalne, które warto byłoby wykorzystać do dywersyfikacji usług kulturalnych na terenie MOF Jasło.

Z punktu widzenia rozwoju instytucji kultury oraz całego MOF Jasło, istotne jest opracowanie wspólnego kalendarza imprez oraz uwidacznia się potrzeba integracji działań w tym zakresie.

Wśród wyróżników i potencjałów poszczególnych gmin, które mogą zostać wykorzystane w ramach rozwoju instytucji kultury, można wskazać zarówno organizowane imprezy i wydarzenia, postacie związane z gminą, historię czy lokalne zasoby. Poniżej zaprezentowano charakterystyczne elementy, wyróżniki dla każdej z gmin wchodzącej w skład MOF Jasło.

Miasto Jasło

Głównym animatorem życia społecznego, kulturalnego jest Jasielski Dom Kultury. Stanowi on również centrum amatorskiego ruchu artystycznego. Istotną rolę w upowszechnianiu kultury odgrywają również Miejska Biblioteka Publiczna w Jasle oraz Muzeum Regionalne w Jasle, które zapewnia ochronę i promocję dziedzictwa historycznego i kulturalnego regionu. Wśród cyklicznych imprez kulturalnych odbywających się w mieście można wymienić m.in.:

- Międzynarodowe Dni Wina – produktem lokalnym miasta jest przede wszystkim wino, a przez jego teren przebiega Jasielski Szlak Winny, a potencjał miasta to również rozwój różnego rodzaju inicjatyw enoturystycznych,
- Dni Jasła – muzyczne spotkania z gwiazdami polskiej muzyki, promocja lokalnych artystów,
- Memoriał im. m. jra Henryka Dobrzańskiego “Hubala”,
- Jesienne Spotkania Teatralne,
- Jasielski Festiwal Literacki “Drogi i bezdroża”,
- Orszak Trzech Króli,
- Miejski Dzień Dziecka.

W XIX w. w Jasle rozwijał się przemysł naftowy sprawiając, iż miasto to przed II wojną światową było jednym z najważniejszych ośrodków miejsko-przemysłowych Podkarpacia. Śladem obecności Łukasiewicza w Jasle jest m.in. jedna z kamieniczek na rynku miejskim, w której mieściła się apteka, prowadzona przez tego prekursora przemysłu naftowego. W czasie wojny miasto zostało zniszczone. Dzięki wysiłkowi i determinacji mieszkańców miasto przywrócono do dawnej świetności. Najcenniejszym zabytkiem Jasła jest XV-wieczna Kolegiata pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, która jest najstarszym zachowanym w mieście budynkiem zawierającym elementy architektury gotyckiej. Odwiedzając Jasło warto skierować kroki do parku miejskiego, który powstał pod koniec XIX w. W północnej części jasielskiego parku znajduje się drewniana altana, której powstanie przypisuje się wizycie cesarza Austro-Węgier Franciszka Józefa I. Warty uwagi jest Pałac Sroczyńskich, którego okres powstania szacuje się na początek XVII w. Jego obecny wygląd i kształt zawdzięczamy przebudowie, którą zlecił jego ostatni właściciel Tadeusz Sroczyński, działacz i przemysłowiec naftowy.

Jasło to również Miasto Wiedzy – od kilkunastu lat systematycznie wdrażany program działań na rzecz rozwoju Jasła i jego otoczenia ukierunkowanym na najważniejszy element potencjału jakim są mieszkańcy. Koncepcja programu Jasło Miasto Wiedzy, który opiera się na wielu mniejszych projektach, zakłada modę na naukę i uczenie się. W jego ramach działa m.in.: Jasielski Uniwersytet Dziecięcy, Giełda GENialnych Pomysłów dla Jasła, Jasielska Liga Naukowa, organizowane są festiwale nauki.

W 2024 r. oddano do użytkowania Plac Inwalidów Wojennych, który zaprojektowany z myślą o młodych mieszkańcach Jasła, łączy nowoczesne rozwiązania z poszanowaniem lokalnej historii. Prace zostały zainspirowane przez mieszkańców, którzy uczestniczyli w warsztatach partycypacyjnych, co sprawia, że odnowiona przestrzeń jest wynikiem wspólnej wizji i zaangażowania lokalnej społeczności. Ma on szczególne znaczenie w kontekście planowanego miejsca spotkań młodych w sąsiednim budynku przy ul. Sokoła 8.

Podstawowa potrzeba wielokrotnie zgłaszana przez docelowych użytkowników, osoby nastoletnie z Jasła oraz z gmin sąsiadujących, w tym z obszaru MOF Jasło, to stworzenie miejsca, którego nie było do tej pory na mapie miasta - miejsca spotkań i integracji dla młodzieży. W istniejących instytucjach kultury, które już zostały przebudowane, brak jest przestrzeni na stworzenie osobnego miejsca integracji i animacji młodzieży, jednakże miasto dysponuje obiektem, który mógłby zostać zaadaptowany na pełnienie tych funkcji. Budynek przy ul. Sokoła 8, będący własnością Miasta Jasła jest wpisany do gminnej ewidencji zabytków Miasta Jasła. Od wielu lat funkcjonuje w nim jedyne kino w mieście oraz Centrum Informacji Turystycznej i Kulturalnej w Jaśle. Stan techniczny obiektu wskazuje na konieczność podjęcia pilnych prac zabezpieczających substancję zabytku. Celem przywrócenia funkcjonowania obiektu na cele kulturalne, konieczne jest wykonanie przebudowy obiektu. Obecnie obiekt jest niedostępny architektonicznie (m.in. brak windy), dlatego jednym z najważniejszych celów będzie dostępność i dostosowanie do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, tak aby mógł on pełnić funkcję miejsca spotkań i integracji młodzieży.

Gmina Dębowiec

Potencjałem gminy w zakresie rozwoju oferty kulturalnej jest postać Nikifora Krynickiego, który został przywieziony do Sanatorium Gruźliczego w Foluszu (dzisiejszy DPS) u schyłku swojego życia. Nikifor Krynicki był łemkowskim malarzem, przedstawicielem prymitywizmu, który stworzył blisko 40 tysięcy dzieł. Element ten jest zatem bazą do wykorzystania i promowania dziedzictwa kulturowego sławnego artysty, m.in. poprzez udostępniania informacji na temat jego twórczości. Wśród elementów charakterystycznych dla gminy można wskazać na miejscowość Folusz. Oprócz odwiertów naftowych, w Foluszu występują również źródła wód mineralnych, a w pobliżu znajduje się pomnik przyrody „Diabli Kamień”. Ponadto w Foluszu krzyżują się szlaki turystyczne, a miejscowość stanowi bramę do Magurskiego Parku Narodowego. W gminie znajduje się Bazylika Mniejsza Najświętszej Marii Panny, która zbudowana jest na terenie starego podworskiego parku. Obok kościoła zlokalizowana jest Kalwaria zbudowana na wzór La Salette ze źródłem, do której pielgrzymuje wielu turystów. Gmina ma zatem potencjał do rozwoju oferty kulturalnej i turystycznej, jednakże jest on zróżnicowany, ponieważ w gminie oprócz rozpoznawalnych i atrakcyjnych pod kątem przyrodniczym czy turystycznym miejscowości, są również miejsca, które pozbawione są tego rodzaju zasobów i atrakcji.

Na terenie gminy Dębowiec funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna w Dębowcu z Filią w Cieklinie. Samorząd wśród potrzeb wskazuje na konieczność przeniesienia głównej siedziby biblioteki do innego budynku, ponieważ obecna znajduje się na drugim piętrze w budynku bez windy, co utrudnia dostęp osobom ze szczególnymi potrzebami. Na terenie gminy funkcjonują również dwie izby muzealne, stanowiące formę placówki muzealnej, podlegające pod Urząd Gminy i niebędące instytucjami kultury.

Deficyty w zakresie funkcjonowania instytucji kultury wpływają na ograniczenie oferty kulturalnej na terenie gminy a tym samym nierównomierny dostęp do oferty kulturalnej w MOF Jasło. Głównym problemem dotychczas identyfikowanym w gminie był brak Gminnego Ośrodka Kultury, który byłby głównym miejscem zajmującym się upowszechnianiem kultury w gminie Dębowiec.

W dniu 22 września 2024 r. nastąpiło uroczyste otwarcie Centrum Kulturalno – Sportowego w Dębowcu. Centrum Kulturalno – Sportowe w Dębowcu obejmuje wielofunkcyjny budynek, podzielony na część kulturalną i sportową. Integralną część Centrum Kulturalno-Sportowego stanowi kompleks sportowy. Obiekt ten będzie wykorzystywany zarówno na organizację imprez kulturalnych i rozrywkowych, jak i sportowych. Obecnie na terenie gminy Dębowiec brak jest jednak powołanej jednostki organizacyjnej pełniącej funkcje kulturalne. Budynek znajduje się w północnej części gminy, co utrudnia dostęp mieszkańcom południowej części, dlatego uzasadniona jest budowa drugiego obiektu, który zlokalizowany będzie w południowej części gminy, aby zapewnić równomierny dostęp na terenie całej gminy Dębowiec. Obecnie gmina nie posiada w swoich zasobach budynku, który mógłby zostać przebudowany bądź zaadaptowany na pełnienie funkcji kulturalnych, dlatego uzasadniona jest budowa nowego obiektu, w którym planuje się powstanie Centrum Kultury im. Nikifora w Foluszu.

Gmina Jasło

Potencjałem i wyróżnikiem gminy jest Orkiestra Dęta OSP Osobnica, działająca przy Gminnym Ośrodku Kultury w Jaśle, która w 2022 r. obchodziła Jubileusz 20-lecia działalności. Orkiestra ma osiągnięcia w dziedzinie twórczości artystycznej oraz skupia się na upowszechnianiu i ochronie kultury, dlatego warto wykorzystać jej potencjał do promocji obszaru, jak i aktywizacji społeczności. Osobnica jest największą miejscowością w gminie Jasło, liczącą ponad 3,5 tys. mieszkańców, położona jest w bezpośrednim sąsiedztwie gmin Dębowiec i Skołyszyn, dlatego też stworzenie infrastruktury kulturalnej w tym miejscu stanowić będzie odpowiedź na zauważalne potrzeby mieszkańców i wpłynie na poprawę dostępu do instytucji kultury.

Na terenie gminy znajduje się wiele zabytków architektury czy miejsc pamięci. Atrakcją turystyczną, jak i elementem związanym z usługami kulturalnymi jest Skansen Archeologiczny „Karpacka Troja” w Trzcinicy. Utworzony został jako oddział Muzeum Podkarpackiego w Krośnie w celu ochrony oraz

udostępniania grodziska. Elementem zarówno budującym atrakcyjność turystyczną, jak i kulturalną jest także przebieg szlaku naftowego przez Osobnicę. Wydarzeniem kulturalnym, które cyklicznie odbywa się w jednej z wsi gminy, mianowicie Trzcinicy, jest Międzynarodowy Festiwal Folkloru Karpat w Trzcinicy.

W gminie Jasło funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna w Jaśle z siedzibą w Szebniach wraz z trzema filiami: w Trzcinicy, Osobnicy i Warzycach. W dwóch filiach bibliotecznych widoczny jest brak dostępu dla osób z niepełnosprawnością ruchową, a biblioteki mają swoje siedziby na piętrze w budynkach Domów Ludowych. W gminie od 17 lat działa również Gminny Ośrodek Kultury (GOK), którego przedmiotem działania jest realizacja zadań Gminy w zakresie organizowania działalności kulturalnej na terenie Gminy Jasło. Obecnie GOK w Jaśle nie posiada własnej siedziby, co utrudnia mu prowadzenie działalności kulturalnej na szeroką skalę. Dlatego też wyzwaniem jest budowa nowego obiektu, który stanowić będzie siedzibę placówki i będzie zaspokajając potrzeby lokalnej społeczności, a także spełniać współczesne standardy funkcjonowania takich instytucji. Budowa nowego ośrodka kultury, jest uzasadniona potrzebami społecznymi, edukacyjnymi i kulturalnymi lokalnej społeczności, a także koniecznością dostosowania infrastruktury do współczesnych wymagań technicznych i ekologicznych. Gmina Jasło nie posiada budynku, który mogłaby zagospodarować na potrzeby siedziby Gminnego Ośrodka Kultury w Jaśle, takiego który posiadałby odpowiednią powierzchnię oraz dawał możliwość realizacji przedsięwzięć kulturalnych, dlatego też kluczowa jest budowa nowego obiektu. W budynku znajdować się będą pomieszczenia pełniące funkcje zarówno kulturalne, jak i warsztatowe, wszystkie wyposażone w nowoczesny sprzęt multimedialny. Działalność Ośrodka Kultury (OK) zostanie wzbogacona o nowe formy działań i nowe zakresy tematyczne, w tym o charakterze interdyscyplinarnym, popularyzującym kulturę oraz umożliwiającym kontakt z wydarzeniami o charakterze niszowym, co uzupełni ofertę kulturalną pozostałych Instytucji działających na terenie MOF Jasło.

Dodatkowym działaniem planowanym do realizacji, które przyczyni się do wzbogacenia oferty kulturalnej w MOF Jasło, jest budowa nowego budynku świetlicy, który będzie zarządzany przez Gminny Ośrodek Kultury w Jaśle wraz z zagospodarowaniem terenu na terenie miasta Jasło na tzw. Górcie Gorajowickiej, będącej rozpoznawalnym punktem widokowym miasta Jasło, na którym znajduje się Winnica Miejska oraz pomnik Chrystusa Króla. Działka ta zlokalizowana jest na terenie miasta Jasło, ale graniczy bezpośrednio z miejscowością Gorajowice (gm. Jasło), jest dobrze skomunikowana z całym obszarem MOF Jasło. Projektowana inwestycja ma za zadanie stworzenie nowoczesnej infrastruktury kulturalnej umożliwiającej zwiększenie liczby wydarzeń kulturalnych jak również poszerzenie ich zakresu, co przyczyni się do zwiększenia liczby odbiorców docelowych, w tym o osoby z niepełnosprawnością z całego MOF Jasło, a w szczególności Miasta i Gminy Jasło. Działalność

instytucji kultury zostanie wzbogacona o nowe formy działań i nowe zakresy tematyczne, w tym o charakterze interdyscyplinarnym, popularyzującym kulturę oraz umożliwiającym kontakt z wydarzeniami o charakterze niszowym co uzupełni ofertę kulturalną pozostałych Instytucji działających na terenie MOF Jasło. Lokalizacja inwestycji w rozpoznawalnym miejscu jakim jest Winnica Miejska przyczyni się do wzrostu zainteresowania ofertą kulturalną wśród mieszkańców MOF. Zaprojektowana w budynku świetlica będzie mogła być użytkowana zarówno jako sala widowiskowa czy do organizacji konferencji oraz mniejszą do organizacji niewielkich spotkań tematycznych lub warsztatów. Budynek świetlicy będzie przeznaczony na potrzeby realizowanych działań kulturalnych miasta Jasła oraz gminy wiejskiej Jasło, zarządzany będzie przez Gminny Ośrodek Kultury w Jaśle, natomiast przeznaczony będzie do realizacji zadań publicznych z zakresu kultury zarówno miasta Jasła jak i gminy wiejskiej Jasło.

Gmina Kołaczyce

Gmina historycznie związana była z rzemiosłem. W XVIII wieku rozwinęło się na szeroką skalę garncarstwo. Oprócz trzech cechów: szewskiego, wielkiego i garncarskiego, istniejących na tym terenie w XVIII wieku, w Kołaczycach był jeszcze czwarty cech, tkacki. Jednakże różnego rodzaju rękodzieła zaczęły zanikać. W gminie działa Stowarzyszenie Miłośników Kołaczyc, które założyło „Izbę pamięci”, w której zgromadzono ginący sprzęt dawnych gospodarstw domowych, narzędzia, wyroby warsztatów rzemieślniczych, stroje czy inne unikatowe eksponaty. W gminie istotna jest promocja dziedzictwa kulturowego w oparciu o produkty lokalne (m.in. miody), wyroby artystyczne (m.in. koronki klockowe, ikony) czy wyroby rękodzielnicze (m.in. wyroby garncarskie). Obecnie Gminny Ośrodek Kultury w Kołaczycach prowadzi warsztaty garncarskie dla młodzieży i dorosłych, jednocześnie zachęcając do produkcji i sprzedaży wyrobów z gliny, stanowiących wizytówkę regionu. Na terenie gminy działa również Stowarzyszenie Miłośników Kołaczyc, prowadzące izbę muzealną, która dokumentuje historię ziemi kołaczyckiej. Elementem budującym rozpoznawalność i markę gminy, w kwestii związanej ze sferą kulturalno-rozrywkową jest Podkarpackie Miodobranie, które organizowane jest we współpracy m.in. z Pogórzeńskim Związkiem Pszczelarzy w Jaśle. Wśród zabytków kultury materialnej w gminie można wskazać na ruiny średniowiecznego zamku „Golesz” w Krajowicach, które zlokalizowane są na obszarze rezerwatu przyrody figurującego pod tą samą nazwą.

W gminie funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna oraz Gminny Ośrodek Kultury (GOK). Z punktu widzenia potrzeb zidentyfikowanych przez gminę, wymagany jest remont i modernizacja istniejącej Gminnej Biblioteki Publicznej, ponieważ nie jest ona przystosowana dla osób ze szczególnymi potrzebami. Jej powierzchnia jest niewystarczająca, a budynek jest w złym stanie technicznym. W przypadku GOK, widoczne są deficyty w zakresie powierzchni, a ograniczone warunki lokalowe powodują utrudnienia w prowadzeniu działalności GOK-u i zajęć dla dzieci. W chwili obecnej z uwagi na niedostateczną powierzchnię i zasoby lokalowe, budynek GOK mieści się w trzech lokalizacjach.

Rozmieszczenie i rozlokowanie GOK w różnych lokalizacjach utrudnia funkcjonowanie placówki i zmniejsza atrakcyjność i dostępność do placówki. Widocznym deficytem jest niewystarczająca liczba sal do prowadzenia zajęć dla dzieci i młodzieży, jak również brak miejsca wokół Gminnego Ośrodka Kultury na prowadzenie zajęć. Ponadto budynek nie jest dostosowany dla osób ze szczególnymi potrzebami oraz jest w złym stanie technicznym, co utrudnia dostęp i korzystanie z oferty.

Wyzwaniem jest zatem przebudowa i rozbudowa budynku użyteczności publicznej w mieście Kołaczyce (stary GOK) z przeznaczeniem na Gminny Ośrodek Kultury wraz z Biblioteką, zlokalizowanego w centrum Kołaczyc w niedalekiej odległości od Rynku Głównego.

Gmina Skołyszyn

Potencjał i element charakteryzujący gminę to przede wszystkim historia naftowa. Przez gminę przechodzi szlak naftowy. W Skołyszynie odtworzono Park Podworski w Skołyszynie (nazwany Parkiem Turystki i Kultury w Skołyszynie) w oparciu o historyczne dane na temat posiadłości Klobassy - potentata naftowego żyjącego i prowadzącego interesy naftowe na terenie Gminy (wspólnika Ignacego Łukasiewicza). Park nawiązuje do historycznego dziedzictwa naftowego regionu, a dzięki interaktywnym elementom: ławce hrabiego Karola Klobassy-Zrenckiego, lampie naftowej czy makiecie ukazującej historyczne założenia parku, może przyczynić się do uatrakcyjnienia oferty kulturalnej i wzmacniania poczucia tożsamości lokalnej mieszkańców.

Gminę wyróżnia działalność nieformalnych/formalnych grup m.in. KGW. Cykliczną imprezą, w której KGW biorą udział są „Prozioki” – Dni Gminy Skołyszyn, a wizytówką tej imprezy plenerowej są proziaki. Przygotowywane są przez liczne Koła Gospodyń Wiejskich działające na terenie gminy. To wydarzenie kulturalno-rozrywkowe gromadzi co roku kilka tysięcy osób i odbywa się na stadionie sportowym w Skołyszynie.

Gmina związana jest z rzemiosłem – wikliniarstwo oraz garncarstwo. W Skołyszynie działała szkoła wikliniarska, która zasłynęła na terenie całej Galicji.

W gminie funkcjonuje Gminny Ośrodek Kultury i Czytelnictwa w Skołyszynie (GOKiCz) utworzony z połączenia Gminnego Ośrodka Kultury i Gminnej Biblioteki Publicznej wraz z Filiami (Biblioteka w Skołyszynie, Harklowej i Świącanach). GOKiCz – jako centralny obiekt działań kulturalnych na terenie gminy ma niewystarczającą powierzchnię w stosunku do proponowanych i organizowanych zajęć dla dzieci i młodzieży oraz planowych do realizacji wydarzeń.

Stan techniczny budynków bibliotek w gminie jest niezadowalający – nie są dostosowane do osób ze szczególnymi potrzebami.

Budynek GOKiCz w Skołyszynie w chwili obecnej stanowi obiekt o charakterze lokalnym, a ograniczone warunki lokalowe powodują utrudnienia w prowadzeniu i rozszerzeniu działalności. Budowa nowego ośrodka kultury, jest uzasadniona potrzebami społecznymi, edukacyjnymi i kulturalnymi lokalnej społeczności, a także koniecznością dostosowania infrastruktury do współczesnych wymagań technicznych i ekologicznych.

Zgodnie z informacją przekazaną przez samorząd (wynikającą m.in. z przeprowadzonych ankiet czy rozmowy z Dyrektorem) w gminie Skołyszyn istnieje potrzeba budowy nowego budynku - Centrum Kultury w Skołyszynie. Planuje się w nim nie tylko prowadzenie warsztatów z wikliniarstwa i garncarstwa, ale również izbę muzealną o charakterze multimedialnym prezentującą historię nafty na terenie gminy.

Obecny brak bazy lokalowej powoduje utrudnienia w poszerzeniu działalności GOKiCz oraz uniemożliwia rozszerzenie jego działalności na dodatkowe zajęcia i imprezy kulturalne oraz działanie izby kulturalnej i kultywowaniem tradycji związanej z terenem.

Kluczowe jest zatem wybudowanie nowego budynku Centrum Kultury w Skołyszynie o charakterze ponadlokalnym celem ochrony i wykorzystania dziedzictwa kulturowego oraz wzbogacenia oferty kulturalnej na tym terenie oraz na terenie całego MOF-u Jasło.

Gmina Tarnowiec

Gminę wyróżnia działalność nieformalnych/formalnych grup m.in. KGW, Zespołów Ludowych. W gminie odbywa się cyklicznie organizowany przez Gminny Ośrodek Kultury w Tarnowcu i Urząd Gminy w Tarnowcu Festiwal Smaków Regionalnych – Pierogi, który połączony jest z Podkarpackim Festiwalem Serów Tradycyjnych, Regionalnych i Ekologicznych. Na terenie tej jednostki znajduje się również Dwór Pilińskich (wzniesiony na początku XIX w.), w którym następnie zamieszkiwała rodzina Leszczyńskich oraz przebywał i tworzył Stanisław Ignacy Witkiewicz (Witkacy). Tam również znajduje się namalowane prawdopodobnie przez Witkacego malowidło ściennie. Postać Witkacego ma zatem związek z gminą i może stanowić element promujący gminę Tarnowiec. Potencjał kulturowy i historyczny obiektu nie jest dostatecznie wykorzystany, dlatego też planowane jest zaadaptowanie go na potrzeby siedziby istniejącego GOK. Wyróżnikiem gminy jest wysoki poziom aktywności seniorów. W 2023 r. udział osób będących członkami Stowarzyszenia zrzeszającego seniorów⁶ w ogólnej liczbie ludności w wieku 60 lat i więcej wynosił w gminie 4%, a w przypadku miasta Jasła był na poziomie zaledwie 0,2%, co świadczy o wysokiej aktywności seniorów z gminy Tarnowiec.

---

⁶ Stowarzyszenie "Wiecznie Młodzi"

W gminie funkcjonuje Gminny Ośrodek Kultury oraz Gminna Biblioteka Publiczna w Tarnowcu wraz z dwoma filiami. W bibliotekach widoczne są deficyty związane z powierzchnią. W bibliotece w Tarnowcu jest brak miejsca na dodatkową działalność kulturalną, taką jak spotkania z pisarzami, lekcje biblioteczne i szkolenia dla większej grupy osób, czy organizację imprez okolicznościowych. Podobna sytuacja jest w Filiach, zwłaszcza w Łubnie Szlacheckim. Ponadto filia w Gliniku Polskim wymaga remontu oraz przystosowania jej do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. Warunki lokalowe w bibliotekach ograniczają zatem jej działalność.

Budynek Gminnego Ośrodka Kultury natomiast był na przestrzeni lat rozbudowywany, jednak najstarsza część obiektu ma już 70 lat i wymaga pilnego remontu, m.in. w celu zapewnienia bezpieczeństwa użytkownika jak również poprawy komfortu korzystania z obiektu. Dostęp do budynku dla osób niepełnosprawnych jest obecnie jedynie częściowy, co wymaga modernizacji i dostosowania infrastruktury do potrzeb wszystkich użytkowników, w tym zamontowania dodatkowych udogodnień. Prace te są kluczowe, aby budynek mógł w pełni spełniać swoją funkcję jako nowoczesne centrum kulturalne dostępne dla całej społeczności. W budynku GOK znajdują się dwie, niewielkie sale: jedna przeznaczona na warsztaty/zajęcia, a druga w której prowadzone są zajęcia ruchowe i różne wydarzenia. Ich niewielka powierzchnia nie pozwala na udział mieszkańców w kulturze w takiej liczbie, w jakiej faktycznie jest na to zapotrzebowanie w gminie. Obie sale znajdują się również na piętrze (w budynku nie ma windy), co utrudnia dostęp osobom z niepełnosprawnościami, czy rodzicom z małymi dziećmi w wózkach. Obecna sytuacja wymaga zatem podjęcia działań mających na celu stworzenie miejsca, w którym świadczone będą usługi kulturalne dla mieszkańców gminy i mieszkańców MOF Jasło.

Gmina posiada miejsce, które mogłoby zostać zaadaptowane na pełnienie funkcji GOK, z uwagi na niewystracającą powierzchniowo obecną siedzibę. Potencjału upatruje się w Zabytkowym Dworze Pilińskich w Tarnowcu⁷. Budynek ma doskonałą lokalizację, gdyż znajduje się w samym centrum miejscowości, przy drodze gminnej, w niedalekiej odległości od przystanków autobusowych, szkoły, sklepów, parku oraz Sanktuarium Matki Bożej Zawierzenia w Tarnowcu. Stworzenie centrum kulturalnego w tym miejscu, wpłynie na poprawę dostępności do obiektu i pozwoli na łatwe dotarcie zarówno mieszkańcom gminy, jak i mieszkańcom MOF, w tym osobom ze szczególnymi potrzebami.

Poszczególne gminy MOF Jasło posiadają zasoby, które można wykorzystać w ramach wzbogacania oferty kulturalnej, jak również rozbudowy oferty turystycznej. Planowane do realizacji projekty

---

⁷ Dwór Pilińskich wraz z pozostałościami murowanej kondygnacji piwnicznej po starym dworze Kuropatnickich w Tarnowcu stanowi dobro kultury wpisane do rejestru zabytków. Decyzję w tej sprawie, znak SOZ-4-4148/104/2003 wydał w dniu 22.10.2003 r. Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków z/s w Przemyślu. Zabytek widnieje w rejestrze pod numerem A-77.

wskazywane przez gminy skupione są na budowie i przebudowie zintegrowanych ze sobą instytucji kultury łączących się w sieć obiektów kulturalnych na terenie MOF Jasło. Ich funkcjonowanie i oferowane usługi kulturalno-rozrywkowe sprzężone będą w jednym kalendarzu imprez. Uzupełnieniem działań infrastrukturalnych mających na celu podniesieniem potencjału instytucji kultury będą działania przyczyniające się do wzrostu udziału mieszkańców w kulturze regionu oraz zwiększenia atrakcyjności kulturalnej (promocja dziedzictwa kulturowego) całego obszaru MOF, jak również budowy tożsamości regionalnej. Każda gmina dzięki posiadanym zasobom i potencjałom będzie w stanie zaproponować coś, co pozwoli na wzbogacenie obecnej oferty w MOF Jasło, jej zintegrowanie i uatrakcyjnienie.

5. Wyniki badania ankietowego dla MOF Jasło⁸

Badanie ankietowe prowadzone na terenie gmin MOF Jasło skierowane było w stronę mieszkańców i zostało przeprowadzone we wrześniu 2024 r. Badanie prowadzone było zarówno w formie elektronicznej (dystrybuowane poprzez strony internetowej i profile społecznościowe (Facebook) oraz w formie papierowej. Poniżej zaprezentowano łączne wyniki dla całego obszaru MOF Jasło, a następnie dokonano analizy sytuacji w obrębie każdej gminy wchodzącej w skład MOF Jasło.

Metryczka	
Liczba respondentów	n ⁹ -1103 osób
Płeć	Kobieta – 66,4% Mężczyzna – 33,6%
Wiek	Mniej niż 18 – 6,4% 18-24 – 7,1% 25-34 – 21,3% 35-44 – 36,4% 45-54 – 16,0% 55-64 – 7,2% 65 i więcej – 5,7%
Wykształcenie	Wyższe – 50,5% Średnie, średnie branżowe – 33,7% Zasadnicze zawodowe, zasadnicze branżowe – 8,7% Gimnazjalne, podstawowe – 7,1%
Status na rynku pracy	Pracuję – 57,3% Uczeń, student – 11,0% Emeryt, rencista – 8,9% Nie pracuję, zajmuję się domem – 8,4% Prowadzę działalność gospodarczą – 7,6% Praca dorywcza – 3,3% Bezrobotny – 1,9% Inne – 1,6%

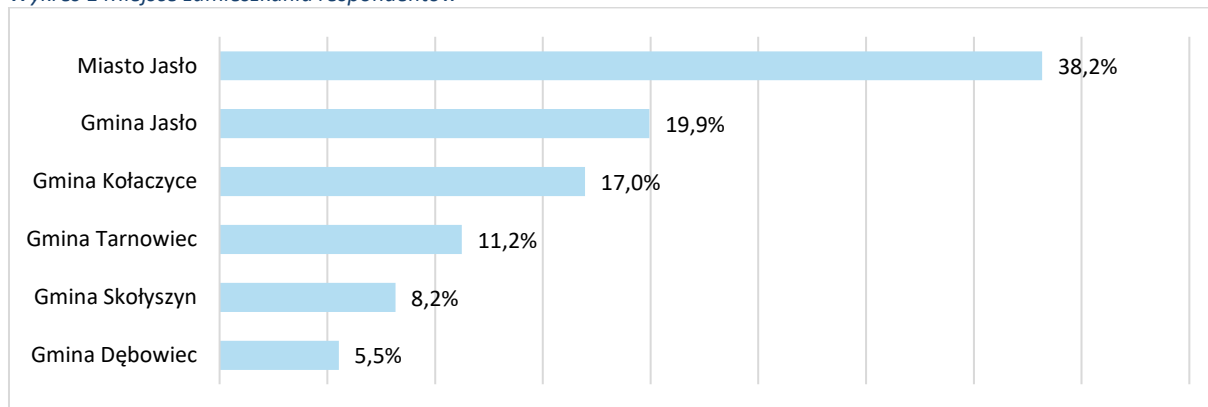
W badaniu wzięło udział 1103 mieszkańców gmin MOF Jasło, z czego dominującą grupę stanowiły kobiety – 66,4%. Analizując strukturę wieku respondentów można zauważyć, że najwięcej mieszkańców było w wieku 35-44 lat. Ponad połowa ankietowanych to osoby z wykształceniem wyższym, natomiast zaledwie 7% to osoby posiadające wykształcenie gimnazjalne/podstawowe. Struktura wieku mieszkańców uzasadnia przedstawiony podział dotyczący statusu na rynku pracy. Z uwagi na dominację w badaniu osób będących w wieku produkcyjnym, jako najczęściej wskazywaną odpowiedzią było „pracuję” z odsetkiem 57,3%. Na drugim miejscu znajdowali się uczniowie i studenci, a następnie emeryci/renciści.

⁸ W badaniu pominięto braki w odpowiedziach, przeliczając poszczególne wartości procentowo do ogółu odpowiedzi udzielonych w poszczególnych pytaniach.

⁹ W zależności od liczby udzielonych odpowiedzi (bądź specyfiki pytania), liczba w ramach poszczególnych pytań może się różnić.

Największym zaangażowaniem i aktywnością wykazali się mieszkańcy miasta Jasła, których to udział w badaniu wynosił 38,2%. Odsetek ten wynika również z faktu, że jest to najliczniejsza pod względem liczby ludności jednostka w całym MOF Jasło. Na drugim miejscu byli mieszkańcy gminy Jasło – niecałe 20%, kolejno mieszkańcy gmin: Kołaczyce, Tarnowiec i Skołyszyn. Z gminy Dębowiec wzięło udział najmniej mieszkańców, co może wynikać z faktu, że jest to jedna z gmin, zaraz obok gminy Kołaczyce, gdzie mieszka najmniej osób.

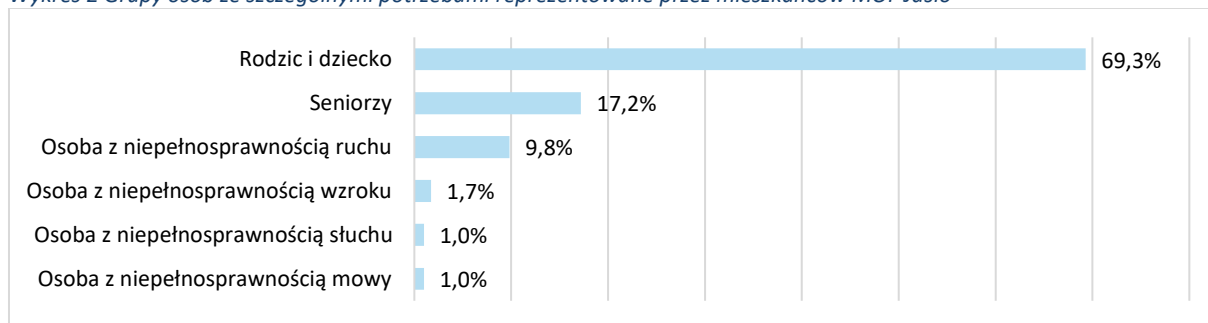
Wykres 1 Miejsce zamieszkania respondentów

Źródło: opracowanie własne, n=1103.

Analizując strukturę respondentów, a tym samym odbiorców oferty kulturalnej w MOF Jasło, zwrócono również uwagę na grupę osób ze szczególnymi potrzebami. W badaniu przeważającą część stanowiły osoby, które nie reprezentowały tej grupy (66,3%), natomiast około 33% stanowiły osoby ze szczególnymi potrzebami. W tej grupie dominowali rodzice z dziećmi – blisko 70%, a następnie seniorzy – 17,2%. Nieco mniejszy odsetek stanowiły osoby z niepełnosprawnościami, w szczególności z niepełnosprawnością ruchu. Należy mieć na uwadze, że osoby te korzystają z oferty kulturalnej na terenie MOF Jasło, dlatego też istotne jest podjęcie działań mających na celu dostosowanie infrastruktury i budynków, poprzez zastosowanie odpowiednich rozwiązań architektonicznych i technicznych, które umożliwią korzystanie z oferty tej grupie mieszkańców.

Wykres 2 Grupy osób ze szczególnymi potrzebami reprezentowane przez mieszkańców MOF Jasło

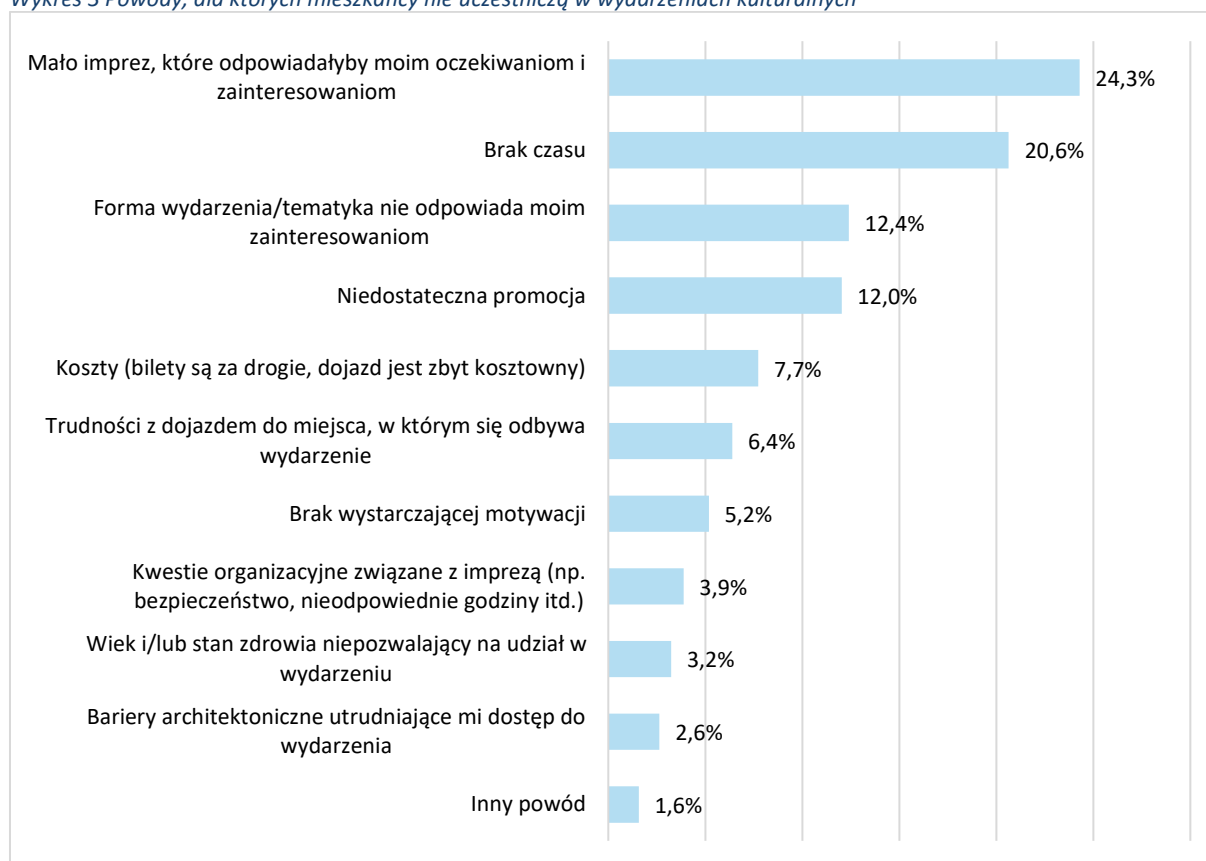
Źródło: opracowanie własne, n=407.

Ankietowani zostali zapytani o to, czy korzystają z oferty kulturalnej na terenie swojej gminy, jak również o korzystanie z oferty realizowanej na terenie innej niż zamieszkiwana gmina w MOF Jasło.

Ponad 68% mieszkańców korzysta z oferty na terenie swojej gminy, a niecałe 32% nie korzysta z takiej oferty.

Ankietowani najczęściej wskazują, że korzystają z oferty na terenie ich gminy raz lub kilka razy w roku (45,1%), nieco mniej respondentów korzysta z niej raz lub kilka razy w miesiącu (17,6%), natomiast najmniej mieszkańców (6,3%) korzysta co najmniej raz w tygodniu. W przypadku korzystania z oferty innych gmin, 25% ankietowanych wskazało, że robi to raz lub kilka razy do roku, natomiast niecałe 20% wskazało na odpowiedź rzadziej niż raz w roku. Najmniej natomiast, bo zaledwie 2,2% korzysta z oferty innych gmin raz w tygodniu lub częściej. Zdecydowana większość respondentów korzysta z oferty w weekendy – 87,2%, co może wynikać ze struktury ankietowanych, w której dominowały osoby pracujące, a więc takie, które w przeważającej mierze dysponują czasem wolnym głównie w weekendy. W tygodniu z oferty kulturalnej korzysta niecałe 13% mieszkańców MOF Jasło. Mieszkańcy zostali również zapytani o powody, które sprawiają, że nie uczestniczą oni w wydarzeniach kulturalnych.

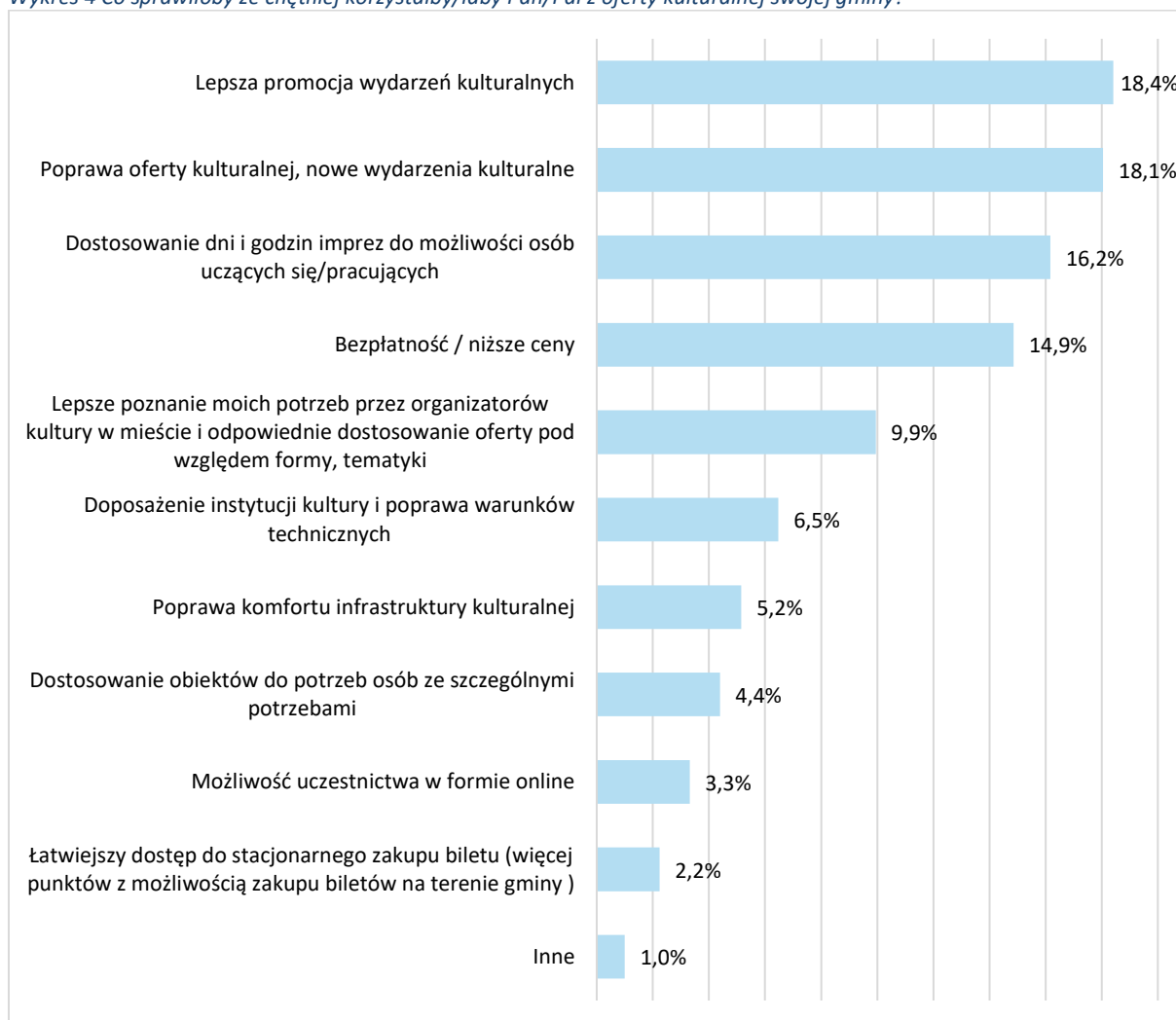
Wykres 3 Powody, dla których mieszkańcy nie uczestniczą w wydarzeniach kulturalnych

Źródło: opracowanie własne, n=2161.

Najwięcej odpowiedzi (24,3%) dotyczyło problemu związanego z niedostateczną liczbą organizowanych imprez, które odpowiadały oczekiwaniom i zainteresowaniom respondentów. Kolejnym powodem był brak czasu, na który zwraca uwagę średnio co 5 mieszkańców MOF Jasła. Wskazane odpowiedzi wskazują na konieczność dostosowania oferty do potrzeb i oczekiwań mieszkańców oraz zachęcenia ich do korzystania z aktualnej oferty, jak również dostosowania godzin odbywających się wydarzeń, aby umożliwić uczestnictwo mieszkańcom w czasie wolnym po pracy i po szkole. Trzecim z najczęściej wskazywanych powodów była nieodpowiednia forma i tematyka wydarzeń, która nie trafia w gusta odbiorców, jak również niedostateczna promocja. Pozostałe powody uzyskały niższy odsetek odpowiedzi – poniżej 10% wskazań, co sugeruje, że są one mniej istotne z perspektywy respondentów, jednakże rozwijając ofertę instytucji kultury w MOF Jasło, warto również wziąć je pod uwagę np. poprzez umożliwienie dojazdu do miejsc, gdzie odbywają się wydarzenia kulturalne.

Wykres 4 Co sprawiłoby że chętniej korzystałby/łaby Pan/Pai z oferty kulturalnej swojej gminy?

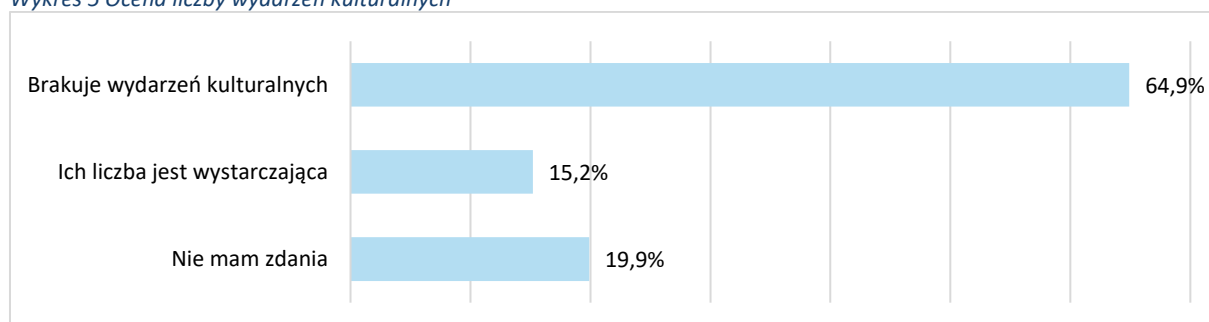

Źródło: opracowanie własne, n=2504.

Wśród kwestii, które znacząco wpłynęłyby na korzystanie z oferty kulturalnej, ankietowani wskazali przede wszystkim na lepszą promocję wydarzeń, jak również poprawę oferty kulturalnej i nowe wydarzenia kulturalne. Kolejnym rozwiązaniem sugerowanym przez 16,2% respondentów jest dostosowanie dni i godzin imprez do możliwości osób uczących się/pracujących, co koreluje z odpowiedzią w poprzednim pytaniu, związaną z brakiem czasu na uczestnictwo w wydarzeniach. Niecałe 15% wskazuje również, że obniżenie cen biletów/zajęć bądź organizacja bezpłatnych wydarzeń wpłynęłaby na częstsze korzystanie z oferty kulturalnej w MOF Jasło. Wśród pozostałych odpowiedzi, które uzyskały mniej niż 10% wskazań można wymienić: lepsze poznanie potrzeb odbiorców kultury i odpowiednie dostosowanie pod względem tematyki i formy, doposażenie instytucji kultury wraz z poprawą warunków technicznych, w tym dostosowanie obiektów do osób ze szczególnymi potrzebami, co poprawi komfort korzystania z infrastruktury kulturalnej.

Mieszkańcy zostali poproszeni o ocenę liczby wydarzeń kulturalnych w ich gminie oraz jakość dotychczasowej oferty.

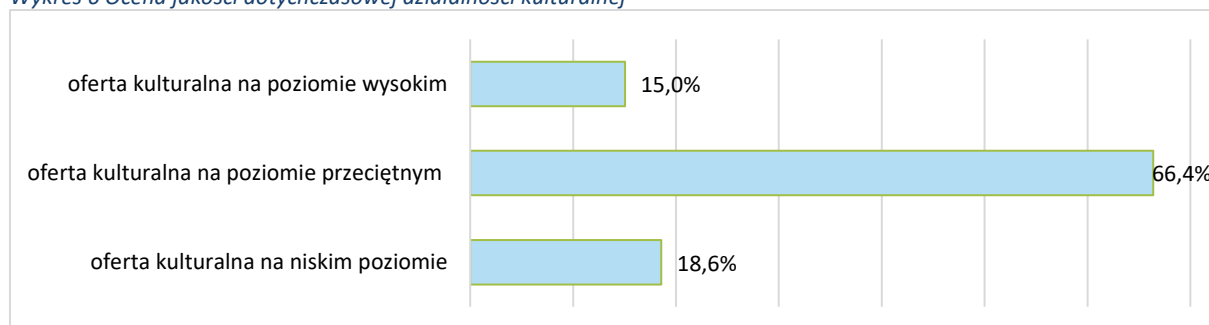
Wykres 5 Ocena liczby wydarzeń kulturalnych

Źródło: opracowanie własne, n=1086.

Przeważająca część mieszkańców – blisko 64% wskazało, że na terenie MOF Jasło brakuje wydarzeń kulturalnych. Zaledwie 15% jest zadowolonych z obecnej oferty i twierdzi, że oferta ta jest wystarczająca.

Wykres 6 Ocena jakości dotychczasowej działalności kulturalnej

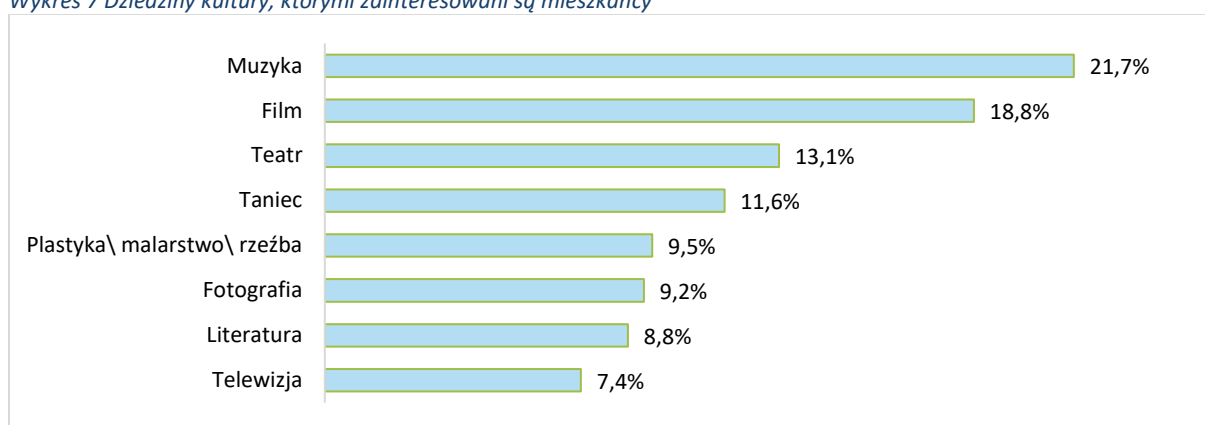

Źródło: opracowanie własne, n=1077.

Zdecydowana większość ankietowanych uważa, że dotychczasowa oferta jest na poziomie przeciętnym. Odpowiedzi oceniające ofertę, jako będącą na wysokim i niskim poziomie, mają zbliżony odsetek, jednakże z przewagą ocen negatywnych (18,6%). Wskazuje to zatem na konieczność rozwijania oferty instytucji kultury, w celu poprawy jej jakości. Ponadto, nieco ponad połowa (51%) wskazuje na potrzebę rozwoju usług kulturalnych w oparciu o usługi realizowane w wersji cyfrowej i online, np. transmisje online, nagrywanie podcastów, warsztaty online czy webinary.

Z wyników ankiet wynika, że dziedziną, która najbardziej interesuje mieszkańców jest muzyka, co może wskazywać na zwiększone zainteresowanie związane z organizacją wydarzeń muzycznych, w szczególności koncertów.

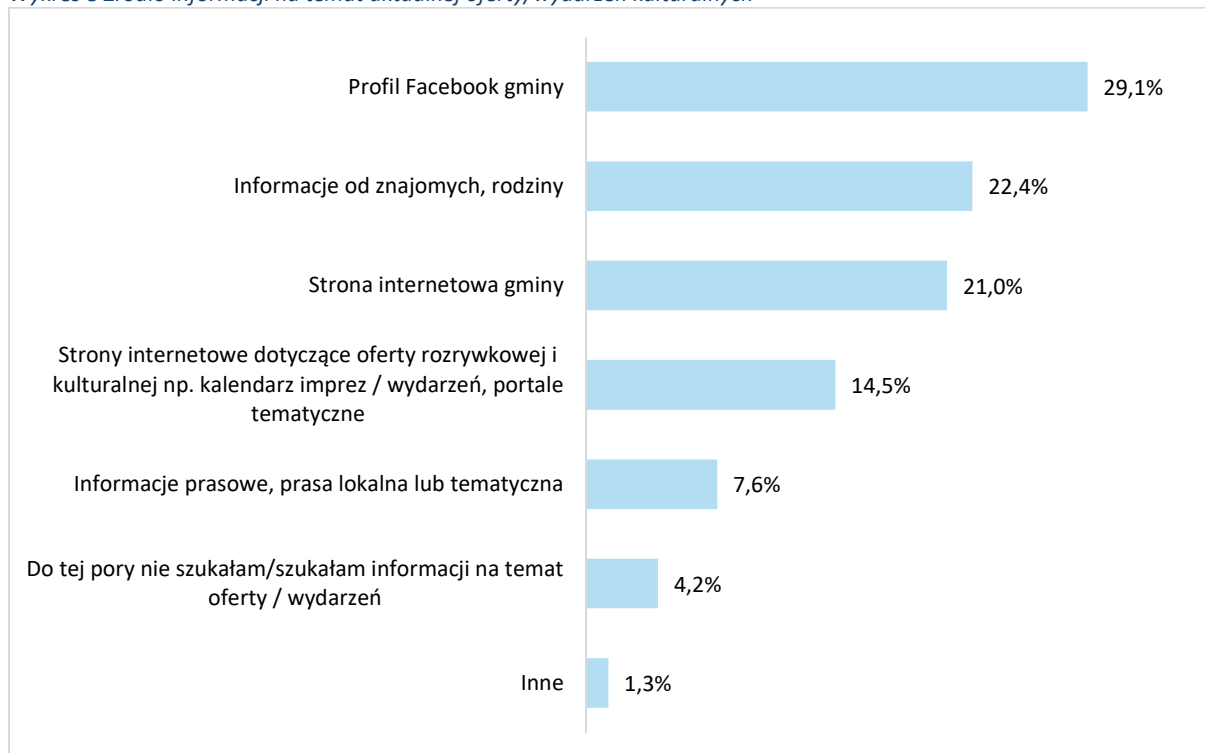
Wykres 7 Dziedziny kultury, którymi zainteresowani są mieszkańcy

Źródło: opracowanie własne, n=4118.

Ankietowani, jako rozwiązania, które sprawiłyby, że częściej korzystaliby z oferty kulturalnej MOF Jasło, wskazali na lepszą promocję wydarzeń. Obecnie blisko 30% wie o aktualnej ofercie przede wszystkim z profilu Facebook gminy, strony internetowej gminy, czy strony dotyczącej oferty rozrywkowej i kulturalnej oraz portali tematycznych. Innym istotnym źródłem wiedzy są informacje od znajomych, rodziny na temat odbywających się wydarzeń kulturalnych. Około 4% ankietowanych wskazało, że do tej pory nie szukało informacji na ten temat. Z uwagi na sytuację demograficzną w MOF Jasło, należy zadbać o rozwój różnorodnych kanałów informacji, w celu dotarcia do jak największej liczby mieszkańców, w tym seniorów, którzy często są wykluczeni cyfrowo.

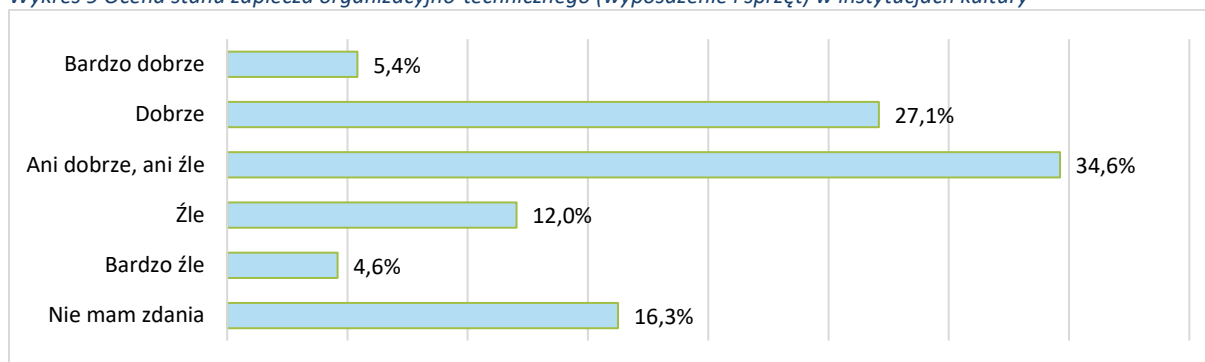
Wykres 8 Źródło informacji na temat aktualnej oferty/wydarzeń kulturalnych

Źródło: opracowanie własne, n=2248.

Respondenci zostali zapytani o stan infrastruktury kulturalnej w gminach oraz efekty planowanych zmian. Ankietowani mieli problem z jednoznaczną oceną stanu zaplecza organizacyjno-technicznego. Przeważająca część wybrała odpowiedź „ani dobrze, ani źle”, a kolejne 16% wskazało, że nie ma zadania na ten temat. Suma odpowiedzi pozytywnych przeważała natomiast nad odsetkiem odpowiedzi negatywnych i wynosiła 32,5%. Blisko 70% ankietowanych wskazało, że modernizacja i doposażenie instytucji kultury jest potrzebne. Tylko 1 na 10 badanych nie zauważa takiej potrzeby.

Wykres 9 Ocena stanu zaplecza organizacyjno-technicznego (wyposażenie i sprzęt) w instytucjach kultury

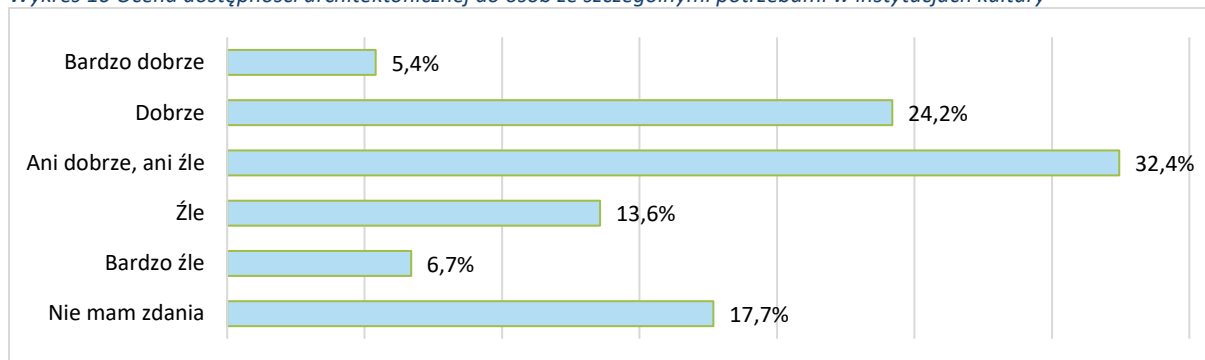

Źródło: opracowanie własne, n=1089.

W przypadku oceny dostępności architektonicznej, która ma istotne znaczenie z punktu widzenia osób ze szczególnymi potrzebami, w tym m.in. seniorów, odpowiedzi rozkładały się podobnie. Dominującą odpowiedzią było „ani dobrze, ani źle”. Trudności w ocenie mogą wynikać z faktu, że większość osób, które nie mają szczególnych potrzeb i są w stanie dotrzeć do instytucji kultury, nie zawsze zwracają

uwagę na tego rodzaju udogodnienia. Podkreślić należy jednak, że odsetek ocen negatywnych był wyższy niż w poprzednim pytaniu, co może sugerować, że w obiektach zauważa się problem z niższą dostępnością architektoniczną. Bariery w budynkach mogą utrudniać, bądź też całkowicie uniemożliwiać korzystanie z oferty osobom ze szczególnymi potrzebami.

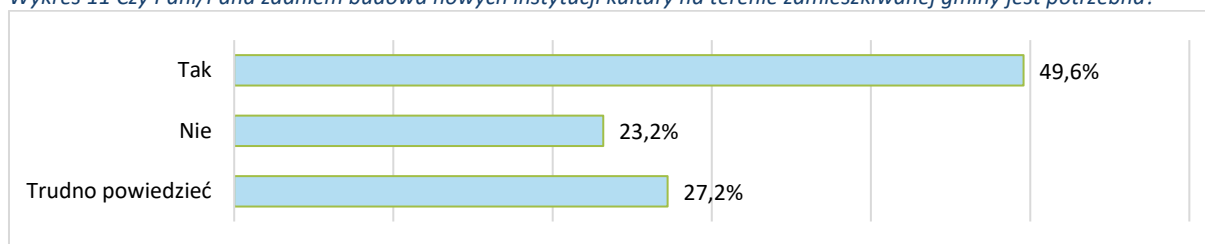
Wykres 10 Ocena dostępności architektonicznej do osób ze szczególnymi potrzebami w instytucjach kultury

Źródło: opracowanie własne, n=1091.

Podobnie jak w przypadku modernizacji i doposażenia, dominującą odpowiedzią z odsetkiem blisko 50%, jest ta przemawiająca za budową nowych instytucji kultury. Drugą odpowiedzią było „trudno powiedzieć”.

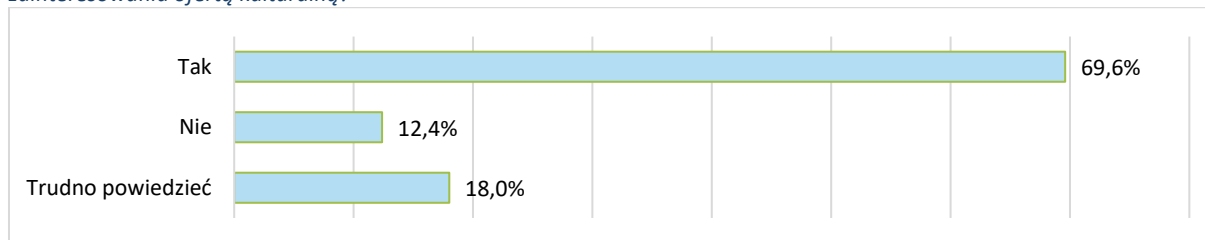
Wykres 11 Czy Pani/Pana zdaniem budowa nowych instytucji kultury na terenie zamieszkiwanej gminy jest potrzebna?

Źródło: opracowanie własne, n=1087.

W opinii blisko 70% modernizacja/doposażenie i budowa nowych obiektów, a więc zadbanie o stan techniczny, warunki lokalowe i zaplecze organizacyjne, znacząco przełożą się na korzystanie z oferty instytucji kultury. Odmiennego zdania było niecałe 13% ankietowanych, natomiast 18% miało problem z jednoznaczną oceną tego zagadnienia.

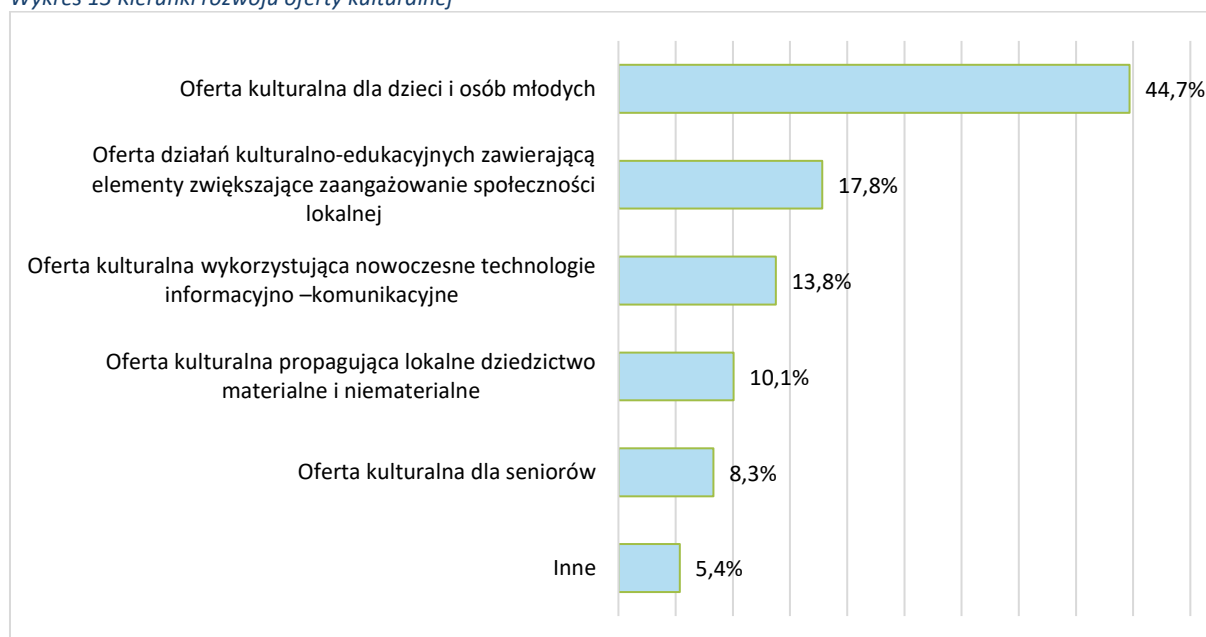
Wykres 12 Czy Pani/Pana zdaniem modernizacja/doposażenie/budowa nowych instytucji kultury przełożą się na wzrost zainteresowania ofertą kulturalną?

Źródło: opracowanie własne, n=1082.

Ostatnie dwa pytania dotyczyły kierunków w jakich powinny rozwijać się instytucje kultury oraz propozycji najbardziej pożądaných zajęć i wydarzeń, które powinny znaleźć się w nowej ofercie kulturalno-edukacyjnej, aby stały się one miejscem chętnie odwiedzanym przez mieszkańców i turystów. Dominująca odpowiedź – blisko 44% wskazań dotyczy rozwoju oferty kulturalnej dla dzieci i osób młodych. Pozostałe odpowiedzi uzyskały mniej niż 20% wskazań, a wśród nich można wyróżnić ofertę działań kulturalno-edukacyjnych zawierającą elementy zwiększające zaangażowanie społeczności lokalnej czy ofertę wykorzystującą nowoczesne technologie informacyjno-komunikacyjne.

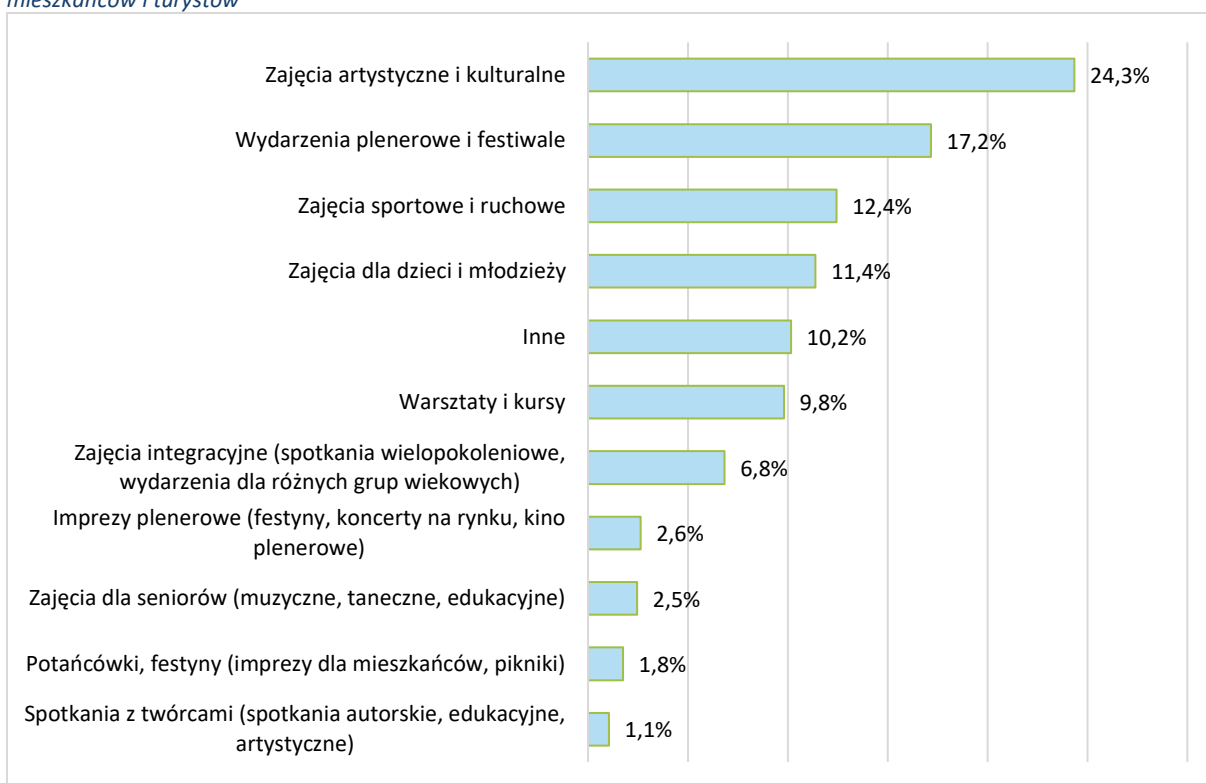
Wykres 13 Kierunki rozwoju oferty kulturalnej

Źródło: opracowanie własne, n=1083

Mieszkańcy mieli możliwość wskazania rodzaju zajęć i wydarzeń, które w ich opinii powinny znaleźć się w nowej ofercie kulturalno-edukacyjnej instytucji w gminach, aby stały się one w przyszłości miejscem, które będzie chętnie odwiedzane przez mieszkańców i turystów. Najwięcej wskazań dotyczyło organizacji zajęć artystycznych i kulturalnych (blisko ¼ mieszkańców). Następnie mieszkańcy wskazują na wydarzenia plenerowe i festiwale, a kolejno na zajęcia sportowe i ruchowe. Na czwartym miejscu znalazły się zajęcia dla dzieci i młodzieży. Co 10 badany wskazywał również inne formy i rodzaje zajęć takie jak: działania na rzecz integracji społeczności, wyjazdy, wycieczki, spotkania autorskie, podróźnicze, pokazy i wystawy, interaktywne wydarzenia, wykorzystujące nowoczesne technologie czy zajęcia związane z zdrowym stylem życia.

Wykres 14 Rodzaje zajęć, które mogą wpłynąć na to, że gminy MOF Jasło staną się miejscem chętnie odwiedzanym przez mieszkańców i turystów

Źródło: opracowanie własne, n=571.

5.1 Miasto Jasło

W badaniu wzięło udział 421 mieszkańców Miasta Jasła, z czego 63,8% stanowiły kobiety, a pozostałe 36,2% mężczyźni. Mieszkańcy Jasła stanowi najliczniejszą grupę respondentów w porównaniu do pozostałych gmin MOF Jasło. W strukturze ankietowanych dominowały osoby w wieku 35-44 (37,1%), następnie w wieku 25-34 (19,3%) i wieku 45-54 (16,6%), co dziesiąty badany miał natomiast mniej niż 18 lat. Ponad połowa ankietowanych posiadała wykształcenie wyższe, a kolejno średnie/średnie branżowe (30,1%). Struktura wieku warunkuje również status na rynku pracy – ponad 50% stanowiły osoby pracujące, blisko 17% studenci i uczniowie. Niecałe 30% respondentów reprezentowało katalog osób ze szczególnymi potrzebami, w tym głównie rodziców z dziećmi (71,9%), seniorów (16,5%), a następnie osoby z niepełnosprawnością ruchu (7,9%). Udział osób z różnego rodzaju niepełnosprawnościami wynosił 11,5% i był, podobnie jak w gminie Dębowiec, jedną z niższych wartości na tle pozostałych gmin MOF Jasło.

Przeważająca część (75,2%) mieszkańców korzysta w oferty kulturalnej realizowanej w mieście. Około 14% wskazało również, że korzysta z oferty kulturalnej innych gmin MOF Jasło. Blisko połowa badanych korzysta z oferty realizowanej na terenie ich gminy raz lub kilka razy w roku, niecała ¼ korzysta raz lub kilka razy w miesiącu, tylko 4,1% wskazało, że korzysta z oferty raz w tygodniu lub częściej. Z oferty na terenie innych gmin blisko 24% respondentów korzysta rzadziej niż raz w roku. Zdecydowana większość korzysta z oferty kulturalnej w weekendy (87,8%). Wśród najczęstszych powodów, dla których mieszkańcy nie korzystają z oferty, wymieniają oni brak czasu (25,7%). Miasto Jasło to jedyna jednostka z MOF Jasło, w której to brak czasu stanowi główną barierę w korzystaniu z oferty. Najczęściej wskazywanym powodem w pozostałych gminach jest niedostateczna liczba imprez, które odpowiadałyby oczekiwaniom mieszkańcom, w przypadku miasta Jasła, odpowiedź ta stanowi drugi główny powód i wskazuje go 21,8% ankietowanych. Jako trzeci najważniejszy powód wskazują oni niedostateczną promocję wydarzeń (14,3%). W opinii 21,7% ankietowanych, lepsza promocja wydarzeń kulturalnych wpłynęłaby na to, że chętniej korzystaliby z oferty kulturalnej. Około 17% zwraca również uwagę na dostosowanie dni i godzin imprez do możliwości osób uczących się/pracujących, jak również poprawę oferty kulturalnej poprzez jej rozszerzenie i nowe wydarzenia.

Aktualnie przeważająca liczba osób (26%) czerpie informacje na temat oferty i wydarzeń z Facebooka miasta, a kolejne 23,2% dowiaduje się o organizowanych inicjatywach od znajomych, rodziny. Ze strony internetowej miasta korzysta około 19% wszystkich badanych. Nieco ponad 4% wskazało, że do tej pory nie szukało informacji na ten temat.

Niecałe 62% badanych mieszkańców stwierdza, że w mieście brakuje wydarzeń kulturalnych, około 16% natomiast uważa, że ich liczba jest wystarczająca. Jednakże przeważająca część osób uważa,

że oferta ta jest na poziomie przeciętnym, a 16% wskazuje, że jest ona na wysokim poziomie, a więc jest atrakcyjna, różnorodna i innowacyjna.

Blisko połowa ankietowanych wskazuje na potrzebę rozwoju usług kulturalnych na terenie gminy w oparciu o usługi w wersji cyfrowej i online. Około 43,9% pozytywnie ocenia aktualny stan zaplecza organizacyjno-technicznego w instytucjach, jest to zarazem najwyższy odsetek na tle pozostałych gmin MOF Jasło, co może świadczyć o korzystnych warunkach w funkcjonujących instytucjach. Zaplecze to negatywnie ocenia zaledwie 4%. Niecałe 18% natomiast wskazało, że nie ma zdania na ten temat, co może świadczyć o tym, że nie korzystają oni z oferty instytucji i nie posiadają wiedzy na ten temat. W przypadku oceny dostępności architektonicznej obiektów, 42% ankietowanych ocenia ją pozytywnie, niecałe 32% miało problem z jednoznaczną oceną tego aspektu, a blisko 20% wskazało, że nie ma zdania na ten temat. Może to wynikać z faktu, że zdecydowana część ankietowanych to osoby, które nie zaliczają się do grupy osób ze szczególnymi potrzebami, dlatego też w mniejszym stopniu zwracają uwagę na kwestię związaną z dostępnością obiektów. Niecałe 60% mieszkańców wskazuje na potrzebę modernizacji i wyposażenia instytucji kultury, a 40% podkreśla również konieczność budowy nowych instytucji. Inwestycje te, według 62,4% wpłyną na wzrost zainteresowania ofertą kulturalną w mieście.

Wśród kierunków rozwoju oferty kulturalnej w mieście (jako najbardziej pożądaną z punktu widzenia ankietowanych mieszkańców) ponad połowa wskazuje na rozwój oferty kulturalnej dla dzieci i osób młodych, a niecałe 18% na rozwój działań kulturalno-edukacyjnych zawierających elementy zwiększające zaangażowanie społeczności lokalnej. W opinii ankietowanych aktualna oferta powinna zostać uzupełniona przede wszystkim o zajęcia artystyczne i kulturalne, wydarzenia plenerowe i koncerty, jak również zajęcia dla dzieci i młodzieży.

Miasto Jasło

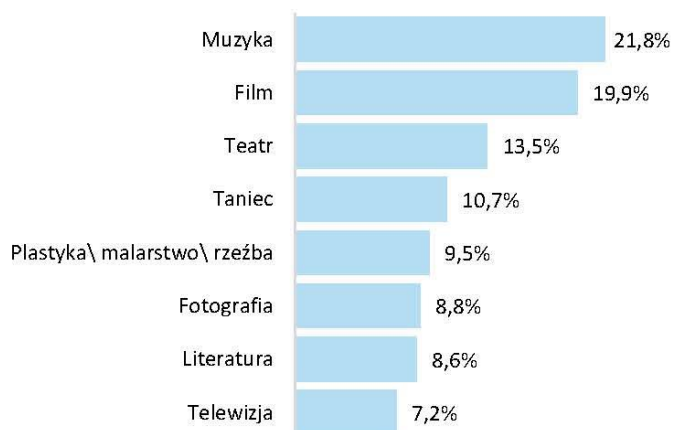
1. Co najczęściej powoduje, że nie uczestniczy Pan/Pani w wydarzeniach kulturalnych?

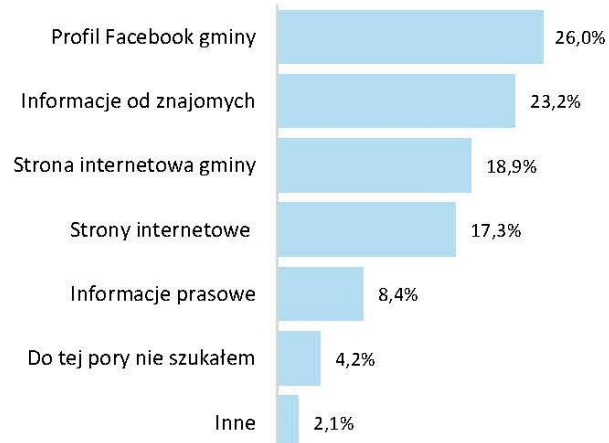
2. Co mogłoby sprawić, że chętniej korzystałby Pan/Pani z oferty kulturalnej swojej gminy?

3. Jaka dziedzina kultury szczególnie Pana\ Panią interesuje?

4. Z jakich źródeł czerpie Pan(i) informacje na temat aktualnej oferty / wydarzeń kulturalnych odbywających się w Pana/Pani gminie?

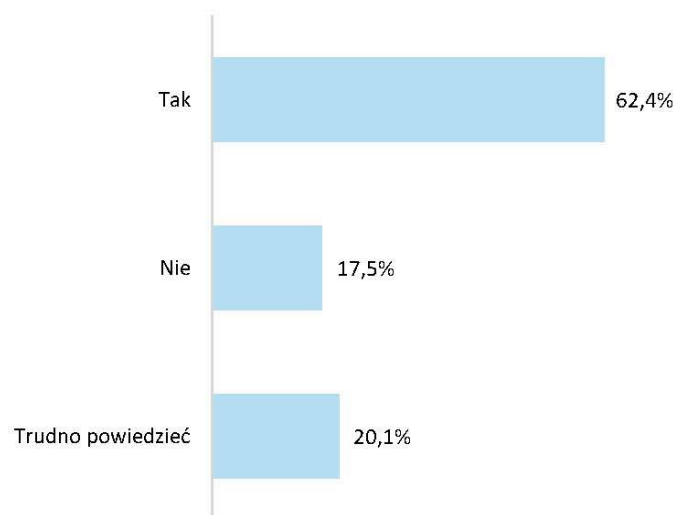
5. Jak ocenia Pani/Pan liczbę wydarzeń kulturalnych w Pani/Pana gminie?

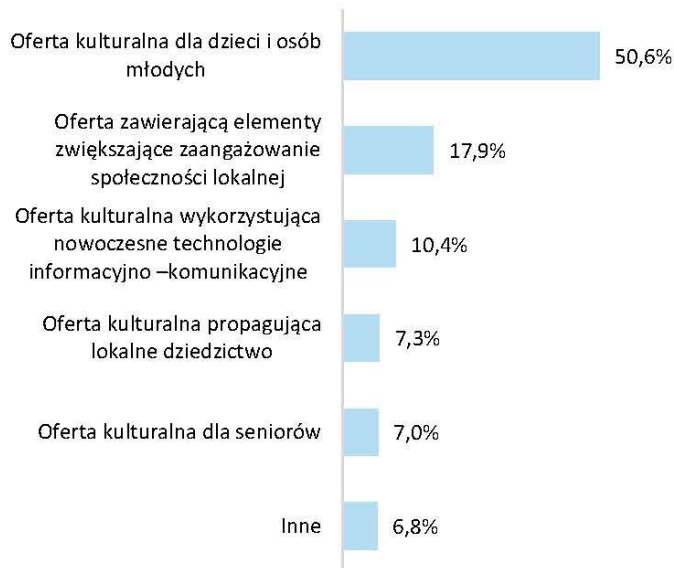
6. Jak ocenia Pani/Pan jakość dotychczasowej działalności kulturalnej w Pani/Pana gminie?

7. Czy Pani/Pana zdaniem modernizacja/doposażenie/budowa nowych instytucji kultury przełożą się na wzrost zainteresowania ofertą kulturalną?

8. Jakie kierunki rozwoju oferty kulturalnej Pani/Pana zdaniem są najbardziej pożądane w Pani/Pana gminie?

9. Co Jakiego typu zajęcia powinny Pani/Pana zdaniem znaleźć się w nowej ofercie kulturalno-edukacyjnej instytucji w Pani/Pana gminie, aby stała się ona w przyszłości miejscem chętnie odwiedzanym przez mieszkańców i turystów?

5.2 Gmina Dębowiec

W badaniu wzięło udział 61 mieszkańców gminy Dębowiec, w tym 56,9% stanowiły kobiety, a 43,1% mężczyźni. Była to gmina, w której liczba respondentów na tle pozostałych jednostek ZIT MOF Jasło była najniższa. W strukturze dominowały osoby w wieku 35-44 lat (37,3%), a kolejno w wieku 25-34 (18,6%). W gminie tej odnotowano również najwyższy odsetek na tle pozostałych gmin MOF Jasło osób w wieku poprodukcyjnym (65 i więcej lat), który wynosił 15,3%. W gminie tej struktura osób pod względem wykształcenia jest najbardziej zróżnicowana na tle pozostałych, jednakże nadal dominują osoby z wykształceniem wyższym (41,4%), następnie średnim/średnim branżowym (29,3%). Struktura wieku respondentów warunkuje wyniki dotyczące statusu na rynku pracy. Blisko 60% stanowią osoby pracujące, a następnie z niecałym 17% odsetkiem emeryci i renciści. Prawie 44% respondentów gminy reprezentowało grupę osób ze szczególnymi potrzebami, w tym 54% rodziców z dzieckiem, a blisko 35% seniorów. Osoby z niepełnosprawnościami stanowiły 11,5% wszystkich respondentów w gminie Dębowiec.

Niecałe 69% respondentów w gminie korzysta z oferty realizowanej na terenie gminy Dębowiec, z czego 44,1% korzysta raz lub kilka razy w roku, a 18,6% korzysta z niej rzadziej niż raz w roku. Około 39% wskazało również, że korzysta z oferty innych gmin MOF Jasło. W przypadku korzystania z oferty kulturalnej innych gmin, 1/5 wskazuje, że korzysta z niej raz lub kilka razy w roku, a 22% wskazało natomiast, że raz lub kilka razy w miesiącu. Przeważająca część (niecałe 85%) uczestniczy w wydarzeniach w weekendy, a około 15% w tygodniu. Wśród najczęstszych powodów, dla których mieszkańcy nie korzystają z oferty, wymieniają oni niedostateczną liczbę imprez, która odpowiadałaby ich oczekiwaniom (23,1%), a następnie brak czasu (17,1%) i niedostateczną promocję wydarzeń (12,0%). W opinii 18,9% badanych lepsza promocja wydarzeń kulturalnych wpłynęłaby na to, że chętniej korzystaliby z oferty kulturalnej. Kolejne 17,2% wskazuje na poszerzenie oferty, a 15,6% zwraca uwagę na dostosowanie jej do dni i godzin osób uczących się i pracujących.

Obecnie przeważająca liczba osób (29,7%) czerpie informacje na temat aktualnej oferty oraz wydarzeń z Facebooka gminy, natomiast 25,4% dowiaduje się o organizowanych inicjatywach od znajomych czy rodziny. Ponad 20% korzysta również ze strony internetowej gminy. Blisko 6% wskazało, że do tej pory nie szukało informacji na ten temat.

Około 66% badanych mieszkańców stwierdza, że w gminie brakuje wydarzeń kulturalnych, a co dziesiąty badany twierdzi, że ich liczba jest wystarczająca (jest to najmniej na tle pozostałych gmin MOF Jasło, co może świadczyć, o tym, że oferta w gminie Dębowiec jest nieatrakcyjna dla mieszkańców). Odpowiedzi te pokrywają się z oceną jakości dotychczasowej działalności kulturalnej.

W opinii 66% oferta kulturalna jest na poziomie przeciętnym, a tylko 13,6% uważa, że jest ona na wysokim poziomie, 20,3% stwierdza natomiast, że jest ona na niskim poziomie.

Według 45,6% w gminie widoczna jest potrzeba rozwoju usług kulturalnych w oparciu o nowoczesne technologie. Niecałe 34% pozytywnie ocenia aktualny stan zaplecza organizacyjno-technicznego, a 39% miało problem z jednoznaczną oceną tego stanu, tylko 13,6% oceniło go negatywnie. Taki sam odsetek osób (32,2%) miał problem z jednoznaczną oceną oraz oceniło pozytywnie dostępność architektoniczną w instytucjach w gminie. Negatywnie ocenia ją około 17%. W opinii 61% ankietowanych w instytucjach potrzebna jest modernizacja i ich doposażenie, a niecałe 42% wskazuje również na konieczność budowy nowych instytucji kultury. Ponad 65% uważa, że wpłynie to na wzrost zainteresowania ofertą kulturalną.

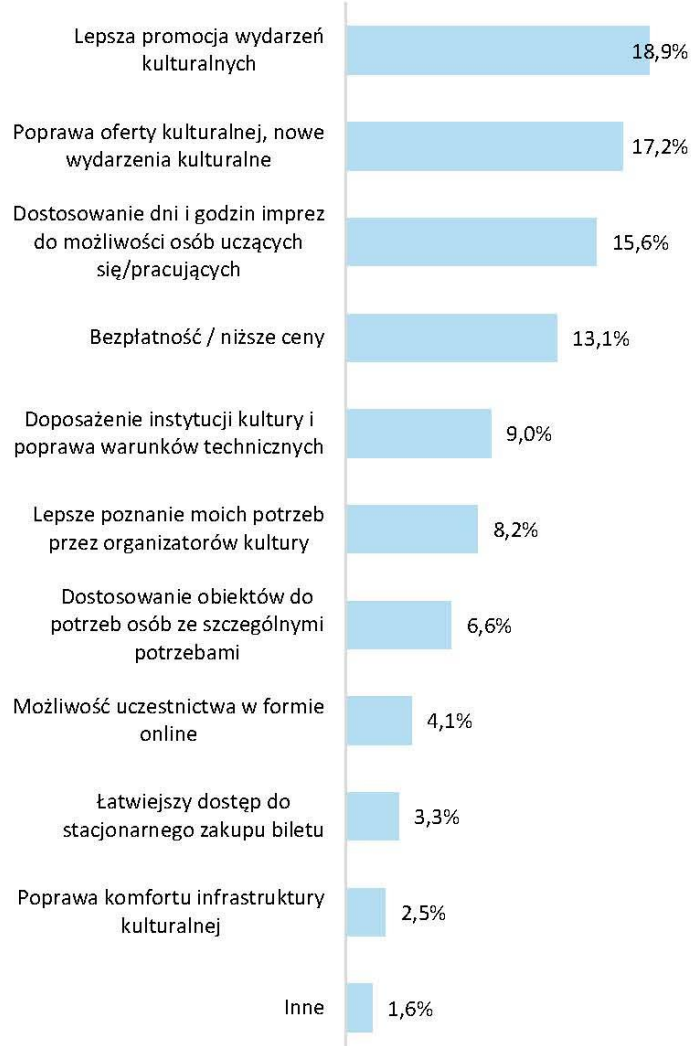
Najwięcej, bo 37% respondentów jako pożądany kierunek rozwoju oferty kulturalnej w gminie wskazało na rozwój oferty kulturalnej dla dzieci i osób młodych, następnie na działania zawierające elementy zwiększające zaangażowanie społeczności lokalnej oraz działania kierowane w stronę seniorów i wykorzystujące nowoczesne technologie. Ponad 21% jako oczekiwane formy wydarzeń wskazuje zajęcia artystyczne i kulturalne, a następnie zajęcia sportowe i ruchowe. Z możliwego katalogu odpowiedzi i oczekiwanych typów zajęć, 4 z nich uzyskały ten sam procent wskazań (10,7%), mianowicie: zajęcia dla seniorów, zajęcia integracyjne, zajęcia dla dzieci i młodzieży oraz wydarzenia plenerowe i festiwale.

Gmina Dębowiec

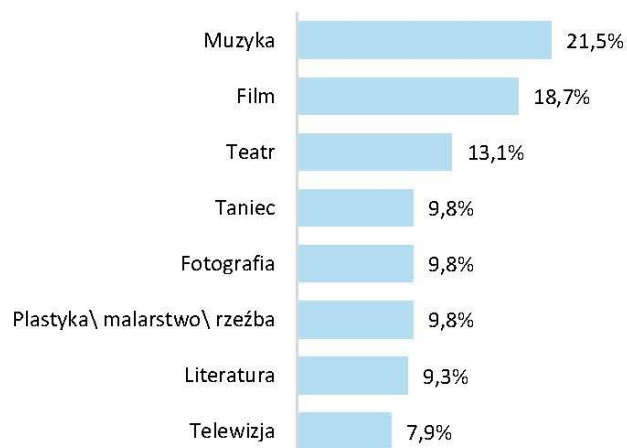
1. Co najczęściej powoduje, że nie uczestniczy Pan/Pani w wydarzeniach kulturalnych?

2. Co mogłoby sprawić, że chętniej korzystałby Pan/Pani z oferty kulturalnej swojej gminy?

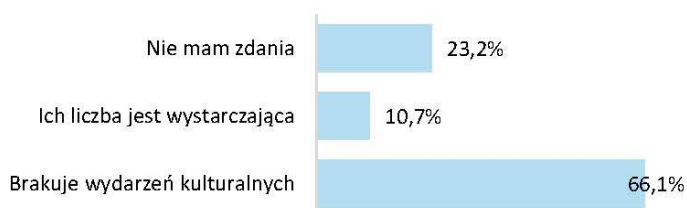
3. Jaka dziedzina kultury szczególnie Pana\ Panią interesuje?

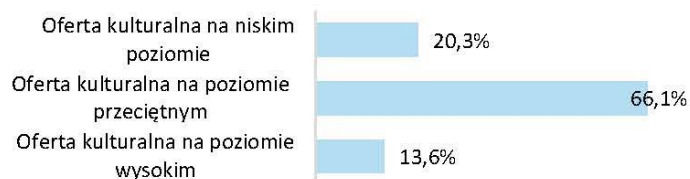
4. Z jakich źródeł czerpie Pan(i) informacje na temat aktualnej oferty / wydarzeń kulturalnych odbywających się w Pana/Pani gminie?

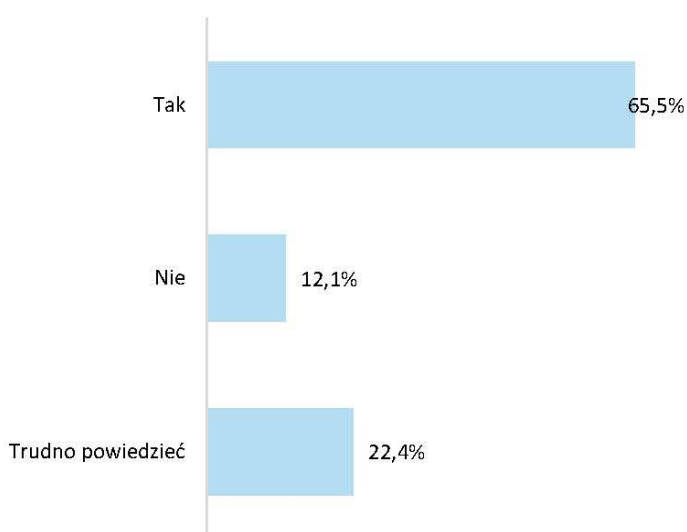
5. Jak ocenia Pani/Pan liczbę wydarzeń kulturalnych w Pani/Pana gminie?

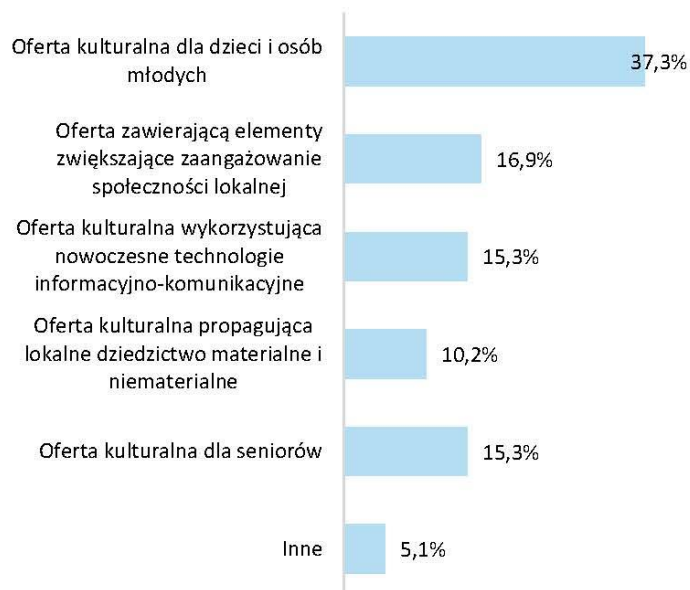
6. Jak ocenia Pani/Pan jakość dotychczasowej działalności kulturalnej w Pani/Pana gminie?

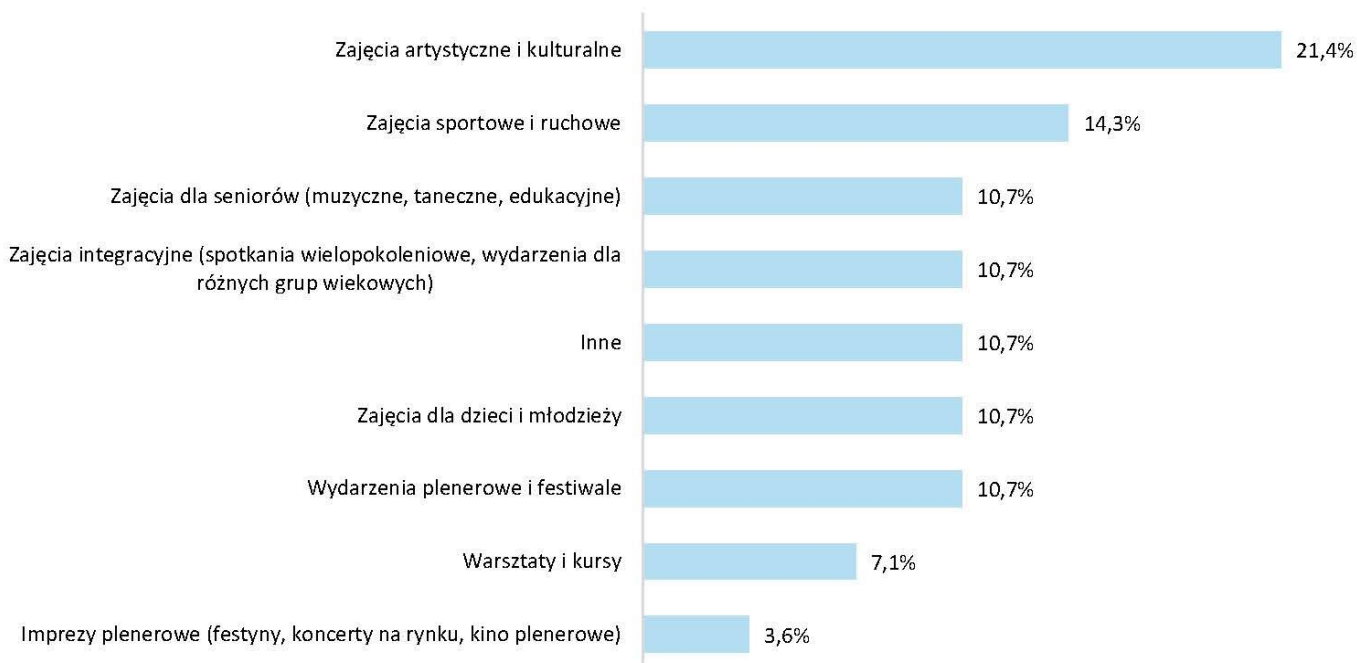
7. Czy Pani/Pana zdaniem modernizacja/doposażenie/budowa nowych instytucji kultury przełożą się na wzrost zainteresowania ofertą kulturalną?

8. Jakie kierunki rozwoju oferty kulturalnej Pani/Pana zdaniem są najbardziej pożądane w Pani/Pana gminie?

9. Co Jakiego typu zajęcia powinny Pani/Pana zdaniem znaleźć się w nowej ofercie kulturalno-edukacyjnej instytucji w Pani/Pana gminie, aby stała się ona w przyszłości miejscem chętnie odwiedzanym przez mieszkańców i turystów?

5.3 Gmina Jasło

W badaniu ankietowym wzięło udział 220 mieszkańców, z czego przeważającą część stanowiły kobiety (blisko 76% wszystkich ankietowanych, najwięcej spośród pozostałych gmin MOF Jasło). Największy udział, podobnie jak w pozostałych gminach, stanowiły osoby w wieku 35-44 lata (39,5%), a następnie w wieku 25-34 (22,3%). Udział osób powyżej 55 lat wynosił 13,2% wszystkich ankietowanych w gminie. Większa część (52,1%) mieszkańców posiadała wykształcenie wyższe a niecałe 38% średnie/średnie branżowe. Blisko 60% stanowiły osoby pracujące, drugą grupą są osoby, które nie pracują i zajmują się domem (12,3%), jest to najwyższa wartość na tle gmin MOF Jasło, co wynika również ze struktury płci i dominacji kobiet w liczbie odpowiedzi. Niecałe 37% stanowiły osoby ze szczególnymi potrzebami, z czego ponad 70% to rodzice z dziećmi – prawdopodobnie matki z dziećmi, co pokrywa się ze strukturą respondentów, seniorzy stanowili natomiast 14%. W tej gminie odnotowano również najwyższy udział osób z niepełnosprawnością mowy i wzroku, łącznie 12,8%.

Z oferty w gminie Jasło korzysta 67% ankietowanych mieszkańców, a niecałe 29% korzysta również oferty innych gmin MOF Jasło. Z oferty na terenie gminy raz lub kilka razy w roku korzysta 44,5% mieszkańców, a 17,7% raz lub kilka razy w miesiącu. Podobnie jest w przypadku korzystania z oferty w innych gminach – 32,3% korzysta z niej raz lub kilka razy w roku. Ponad 90% mieszkańców korzysta z oferty kulturalnej w weekendy. Wśród najczęstszych powodów, dla których mieszkańcy nie korzystają z oferty, wymieniają oni niedostateczną liczbę imprez, która odpowiadałaby ich oczekiwaniom (27,9%), kolejno wskazują na brak czasu (17,7%). Po 13,6% wskazań otrzymały odpowiedzi wskazujące na niedostateczną promocję oraz formę wydarzeń/tematykę, która nie odpowiada zainteresowaniom ankietowanych. Podobnie, jak w przypadku miasta Jasła i gminy Dębowiec, 21% mieszkańców gminy Jasło wskazuje, że lepsza promocja wydarzeń przyczyniłaby się do tego, że częściej korzystaliby z oferty kulturalnej na terenie swojej gminy. Według ¼ ankietowanych pozytywnie wpłynęłaby na to również poprawa oferty kulturalnej i nowe wydarzenia, a dla 17,2% znaczenie miałyby obniżenie cen, bądź zwiększenie liczby bezpłatnych wydarzeń, imprez czy zajęć w gminie.

Obecnie przeważający odsetek respondentów (26,6%) informacje na temat aktualnej oferty i wydarzeń pozyskuje z Facebooka gminy, a 24% dowiaduje się o organizowanych inicjatywach od znajomych, rodziny. Ponad 20% korzysta również ze strony internetowej gminy Jasło. Około 4% wskazało, że do tej pory nie szukało informacji na ten temat.

Niecałe 70% ankietowanych stwierdza, że w gminie brakuje wydarzeń kulturalnych, a zbliżony odsetek ocenia dotychczasową działalność instytucji jako przeciętną. Niewiele ponad 13% twierdzi, że liczba wydarzeń w gminie jest wystarczająca, a 12% twierdzi, że oferowane wydarzenia są na wysokim poziomie.

Ponad połowa ankietowanych twierdzi, że zauważa potrzebę związaną z rozwojem usług kulturalnych w oparciu o usługi realizowane w wersji cyfrowej i online. W przypadku oceny stanu zaplecza organizacyjno-technicznego najczęściej odpowiedzi brzmiały „ani dobrze, ani źle” – 34,1%, kolejne 33,6% wskazań dotyczyło ocen pozytywnych. Około 17% miało problem z oceną i nie miało zdania na ten temat. Podobny rozkład odpowiedzi zauważa się w przypadku oceny dostępności architektonicznej. Najwięcej wskazań dotyczyło odpowiedzi „ani dobrze, ani źle” (34,5%), kolejne 34,1% stanowiły oceny pozytywne, a prawie ¼ badanych miała problem z oceną, co może wynikać z faktu, że większość ankietowanych to osoby, które nie reprezentują grupy osób ze szczególnymi potrzebami, co może przekładać się na mniejsze zwracanie uwagi na aspekt dotyczący dostępności. Według 71% w gminie widoczna jest potrzeba modernizacji i doposażenia instytucji, a w opinii połowy ankietowanych mieszkańców, również budowy nowych obiektów. Z odpowiedzi ankietowanych wynika, że istnieje duże prawdopodobieństwo, że inwestycje w tym zakresie przełożą się na wzrost zainteresowania ofertą kulturalną.

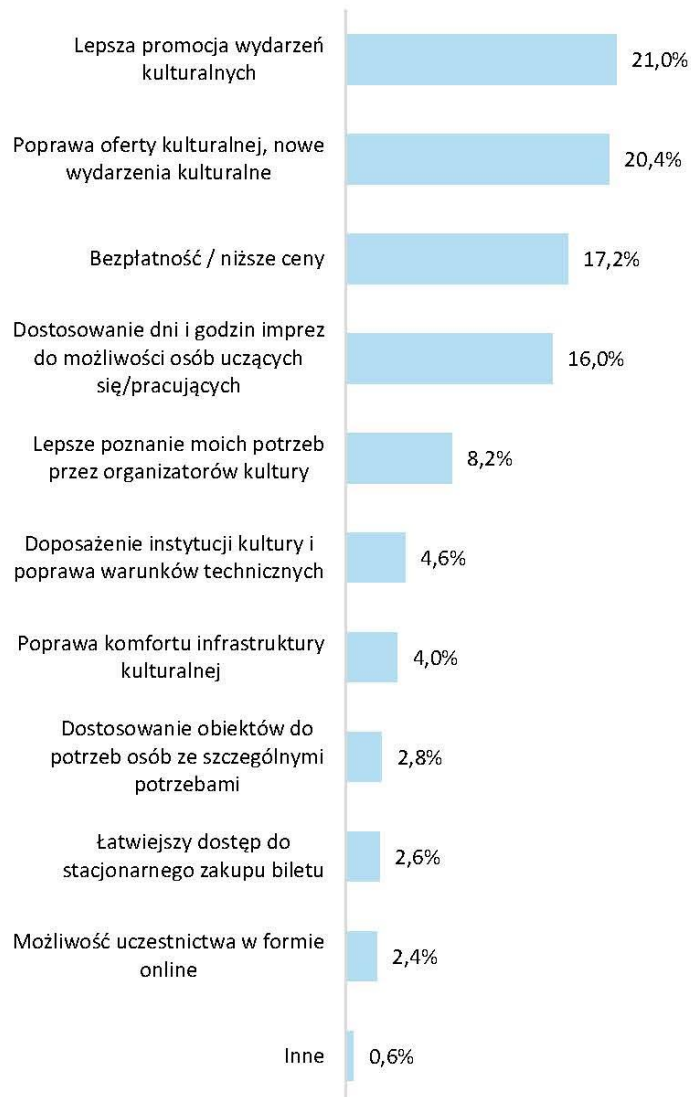
Wśród kierunków, które są najbardziej pożądane i dotyczą oferty kulturalnej, blisko 52% wskazuje na ofertę kulturalną dla dzieci i osób młodych, 16,8% podkreśla konieczność rozwoju oferty działań kulturalno-edukacyjnych zwiększających zaangażowanie społeczności lokalnej, a 15% wykorzystującej nowoczesne technologie. Wśród oczekiwanych typów zajęć wskazują na zajęcia artystyczne i kulturalne, a następnie sportowe i ruchowe.

Gmina Jasło

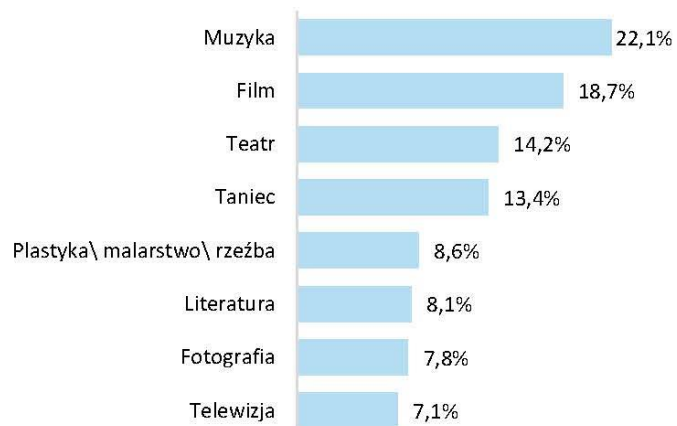
1. Co najczęściej powoduje, że nie uczestniczy Pan/Pani w wydarzeniach kulturalnych?

2. Co mogłoby sprawić, że chętniej korzystałby Pan/Pani z oferty kulturalnej swojej gminy?

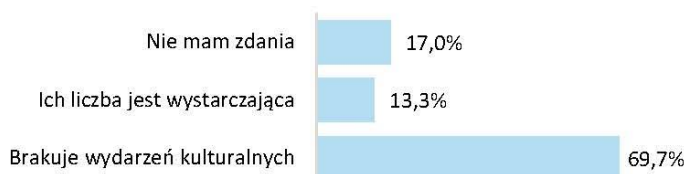
3. Jaka dziedzina kultury szczególnie Pana\ Panią interesuje?

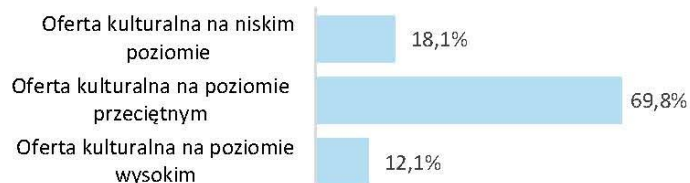
4. Z jakich źródeł czerpie Pan(i) informacje na temat aktualnej oferty / wydarzeń kulturalnych odbywających się w Pana/Pani gminie?

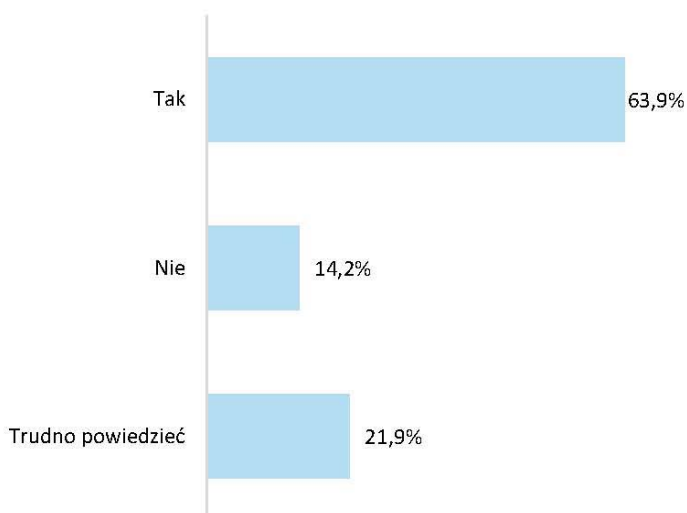
5. Jak ocenia Pani/Pan liczbę wydarzeń kulturalnych w Pani/Pana gminie?

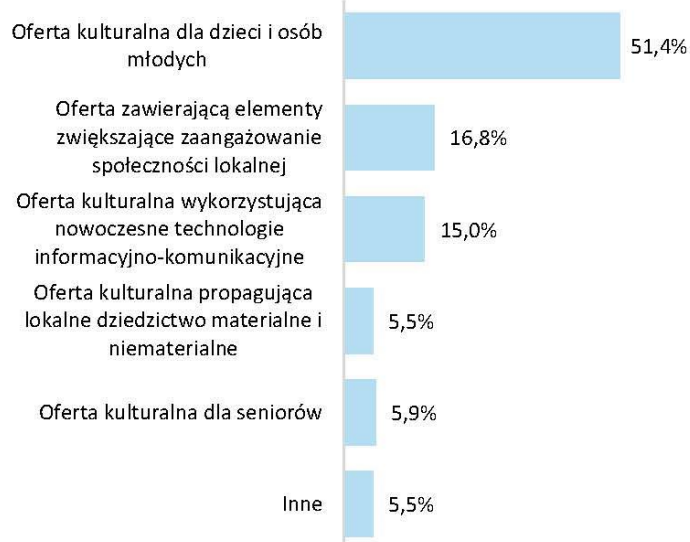
6. Jak ocenia Pani/Pan jakość dotychczasowej działalności kulturalnej w Pani/Pana gminie?

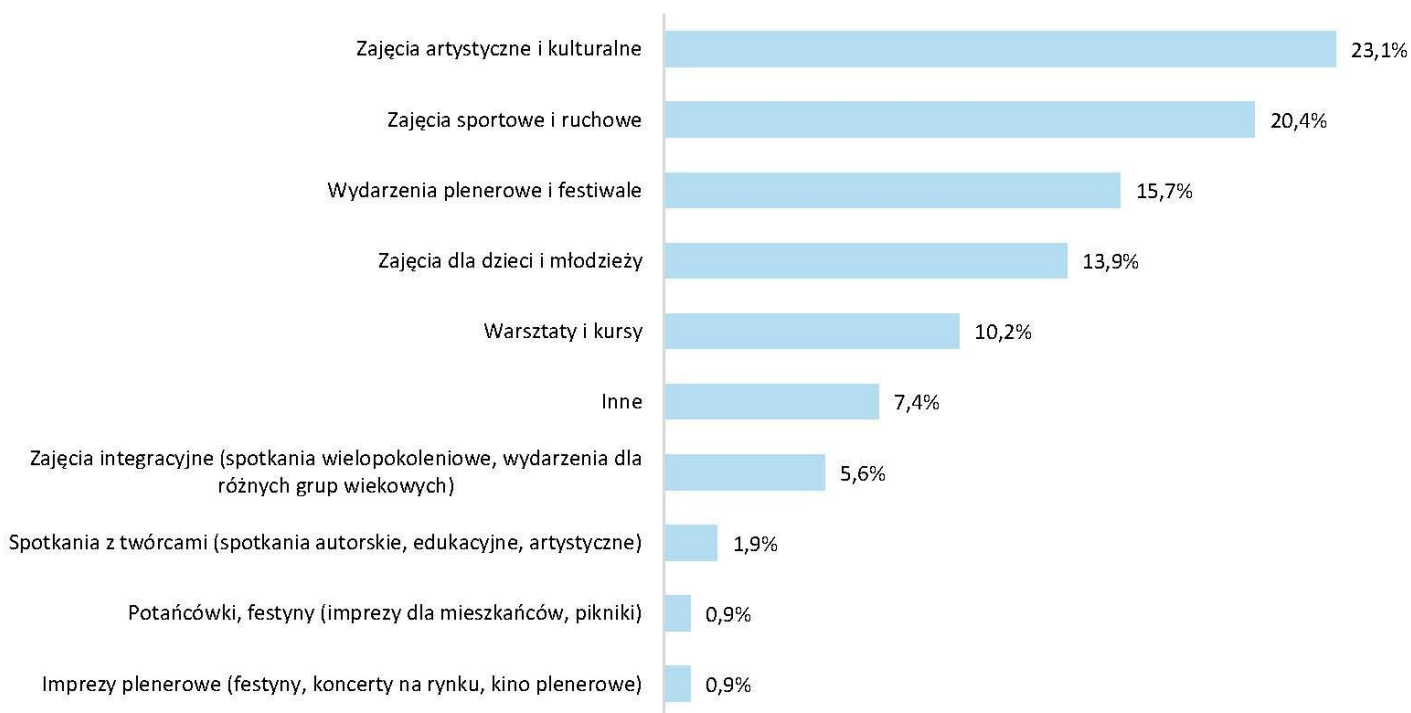
7. Czy Pani/Pana zdaniem modernizacja/doposażenie/budowa nowych instytucji kultury przełożą się na wzrost zainteresowania ofertą kulturalną?

8. Jakie kierunki rozwoju oferty kulturalnej Pani/Pana zdaniem są najbardziej pożądane w Pani/Pana gminie?

9. Co Jakiego typu zajęcia powinny Pani/Pana zdaniem znaleźć się w nowej ofercie kulturalno-edukacyjnej instytucji w Pani/Pana gminie, aby stała się ona w przyszłości miejscem chętnie odwiedzanym przez mieszkańców i turystów?

5.4 Gmina Kołaczyce

W badaniu ankietowym wzięło udział 187 mieszkańców gminy, z czego 59,1% stanowiły kobiety. Dominującą grupę stanowiły osoby w wieku 35-44 lata (32,4%), a następnie osoby w wieku 25-34 (26,9%). Niecałą połowę stanowiły osoby z wykształceniem wyższym, a następnie z wykształceniem średnim branżowym. Przeważająca część (61%) to osoby pracujące, a co 10 badany to osoba prowadząca działalność gospodarczą, a kolejno osoby nie pracujące, zajmujące się domem. Około 32% ankietowanych mieszkańców gminy to grupa osób ze szczególnymi potrzebami. W strukturze dominowali rodzice z dziećmi (715), kolejno seniorzy i osoby z niepełnosprawnością ruchu po 11,6%.

Nieco ponad połowa ankietowanych (56,5%) wskazała, że korzysta z oferty kulturalnej na terenie gminy Kołaczyce, a 32,6% wskazuje, że również z oferty innych gmin MOF Jasło. Mieszkańcy korzystają z oferty zarówno w ich gminie, jak i w innych gminach MOF Jasło głównie raz lub kilka razy w roku. Ponadto w gminie tej najwięcej na tle pozostałych, bo aż 93,1% korzysta z oferty w weekendy. Wśród najczęstszych powodów, dla których mieszkańcy nie korzystają z oferty, wymieniają oni niedostateczną liczbę imprez, która odpowiadałaby ich oczekiwaniom (27,2%), następnie wskazują oni na brak czasu (17,7%). Dla 20,6% respondentów w gminie Kołaczyce, poprawa oferty kulturalnej i stworzenie nowych wydarzeń sprawiłoby, że chętniej uczestniczyliby oni w życiu kulturalnym na terenie ich gminy. Jako istotne rozwiązane, które przyczyniłoby się do wzrostu uczestnictwa wskazują również na dostosowanie dni i godzin organizacji wydarzeń do możliwości osób pracujących i uczących się (15,7%), jak również lepszą promocję wydarzeń kulturalnych (13,5%).

Głównym źródłem informacji na temat aktualnej oferty i wydarzeń dla 33,1% mieszkańców gminy Kołaczyce jest Facebooka gminy, dla 22,6% jest to strona internetowa gminy. Na trzecim miejscu z odsetkiem 20% są osoby, które uzyskują tego rodzaju informacje od znajomych czy rodziny. Blisko 4% wskazało, że do tej pory nie szukało informacji na ten temat.

Około 72% mieszkańców twierdzi, że w gminie brakuje wydarzeń kulturalnych, jest to jednocześnie najwyższy odsetek na tle pozostałych gmin. Dodatkowo ponad 35% twierdzi, że oferta jest na niskim poziomie, a 57% ocenia ją przeciętnie. Sytuacja na tle pozostałych gmin MOF Jasło, w gminie Kołaczyce przedstawia się gorzej, ponieważ w pozostałych gminach odsetek wskazań dotyczących oferty jako będącej na niskim poziomie, nie przekroczył 22%.

Około 60% ankietowanych zauważa potrzebę rozwoju usług kulturalnych w oparciu o nowoczesne technologie. Również ocena stanu zaplecza techniczno-organizacyjnego przedstawia się gorzej niż w pozostałych gminach. Najwięcej osób (37,7%) miało problem z jednoznaczną oceną, a około 35% oceniło ten stan negatywnie, co wskazuje na wyraźne deficyty w instytucjach w gminie. Podobnie oceniona jest dostępność architektoniczna – niecałe 42% wskazań negatywnych, co jest jedną

z wyższych ocen na tle pozostałych gmin MOF Jasło. Wysoki odsetek ankietowanych, bo blisko 82% i 70% wskazują na konieczność modernizacji i doposażenia instytucji kultury, a następnie na budowę nowych instytucji. Równie wysoki odsetek respondentów (84,5%) wskazał, że ich zdaniem modernizacja/doposażenie/budowa nowych instytucji kultury przełoży się na wzrost zainteresowania ofertą kulturalną. Jest to zarazem najwyższy odsetek na tle pozostałych gmin MOF Jasło, co w zestawieniu z poprzednimi wynikami może wskazywać na to, że oferta w gminie na tle pozostałych jest najmniej atrakcyjna i trudno dostępna.

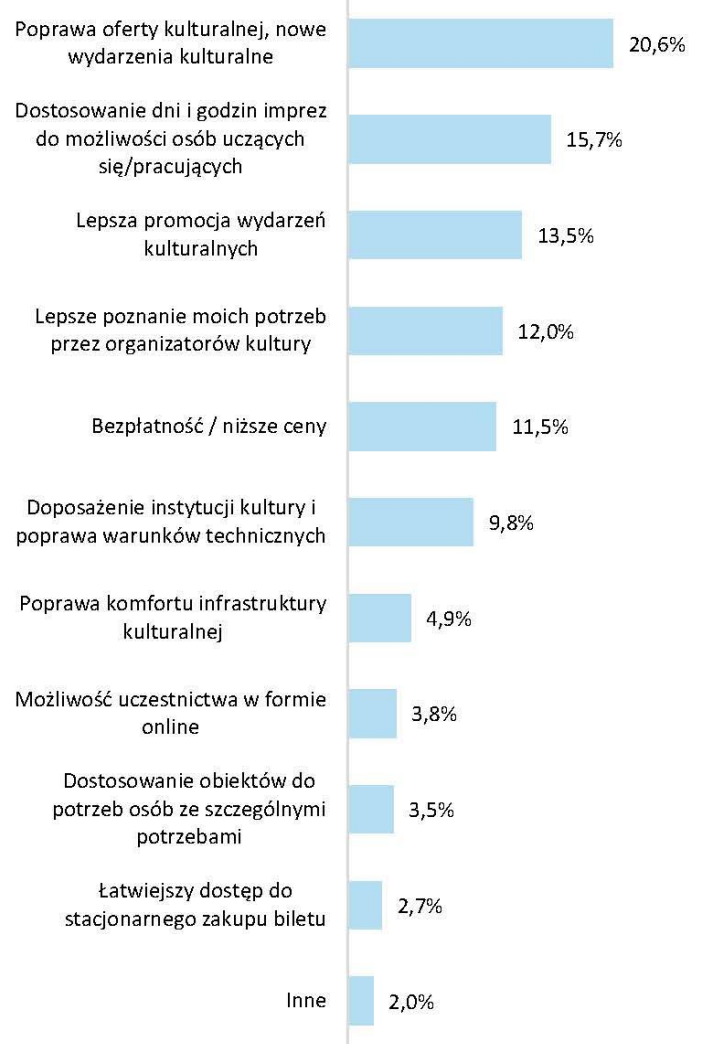
Wśród najbardziej pożądanых kierunków rozwoju oferty ankietowani wskazują na ofertę dla dzieci i osób młodych, a następnie na ofertę kulturalną propagującą lokalne dziedzictwo materialne i niematerialne. Zbliżony odsetek (około 15%) wskazuje także na działania zawierające elementy zwiększające zaangażowanie społeczności lokalnej oraz wykorzystujące nowoczesne technologie informacyjno-komunikacyjne. Jako oczekiwane typy zajęć, 26% ankietowanych wskazało na zajęcia artystyczne i kulturalne, niecałe 20% na zajęcia plenerowe i festiwale, a około 13% na zajęcia dla dzieci i młodzieży.

Gmina Kołaczyce

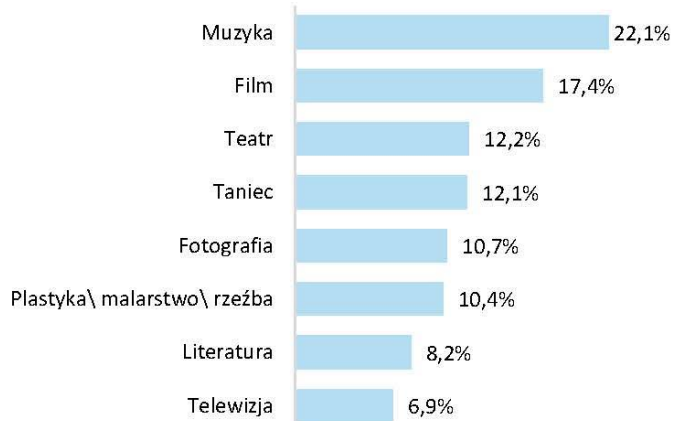
1. Co najczęściej powoduje, że nie uczestniczy Pan/Pani w wydarzeniach kulturalnych?

2. Co mogłoby sprawić, że chętniej korzystałby Pan/Pani z oferty kulturalnej swojej gminy?

3. Jaka dziedzina kultury szczególnie Pana\ Panią interesuje?

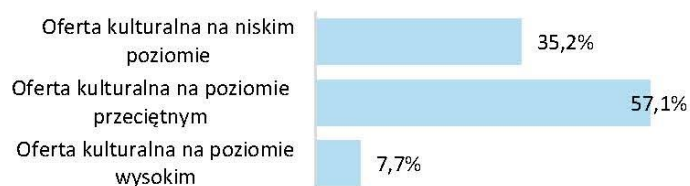
4. Z jakich źródeł czerpie Pan(i) informacje na temat aktualnej oferty / wydarzeń kulturalnych odbywających się w Pana/Pani gminie?

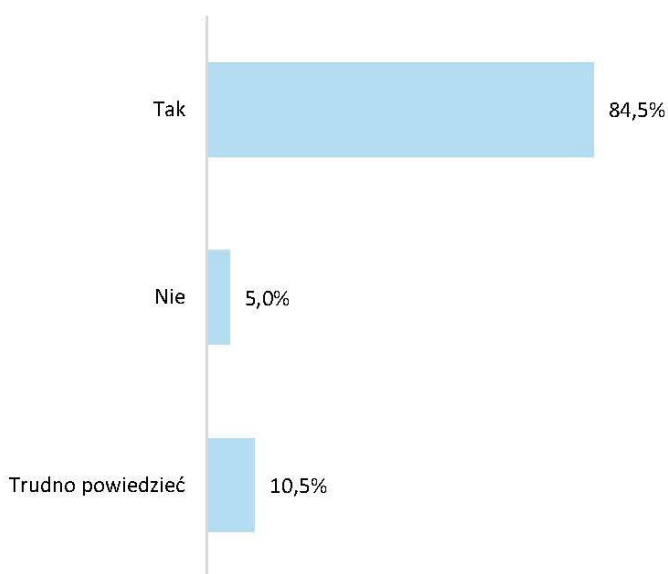
5. Jak ocenia Pani/Pan liczbę wydarzeń kulturalnych w Pani/Pana gminie?

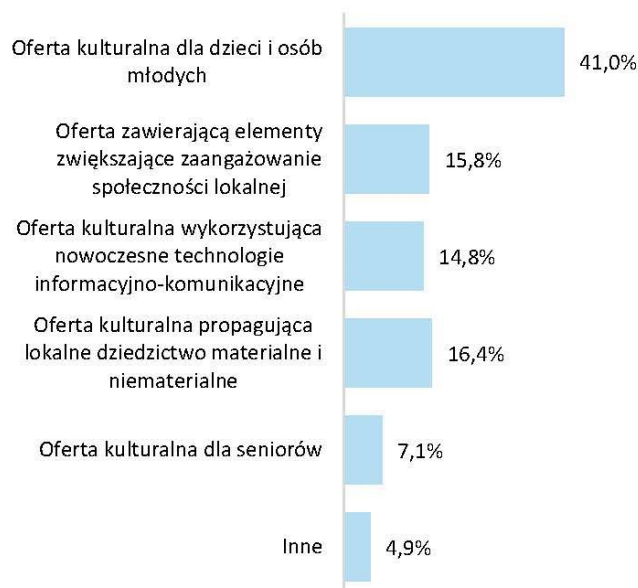
6. Jak ocenia Pani/Pan jakość dotychczasowej działalności kulturalnej w Pani/Pana gminie?

7. Czy Pani/Pana zdaniem modernizacja/doposażenie/budowa nowych instytucji kultury przełożą się na wzrost zainteresowania ofertą kulturalną?

8. Jakie kierunki rozwoju oferty kulturalnej Pani/Pana zdaniem są najbardziej pożądane w Pani/Pana gminie?

9. Co Jakiego typu zajęcia powinny Pani/Pana zdaniem znaleźć się w nowej ofercie kulturalno-edukacyjnej instytucji w Pani/Pana gminie, aby stała się ona w przyszłości miejscem chętnie odwiedzanym przez mieszkańców i turystów?

5.5 Gmina Skołyszyn

W badaniu wzięło udział 90 mieszkańców gminy Skołyszyn, z czego niecałe 65% stanowiły kobiety. W strukturze dominowały osoby w wieku 35-44 lata (30,3%), a następnie w wieku 45-54 (20,2%). Udział osób mających mniej niż 24 lata wynosił 14,6%. Najwięcej osób (43,2%) posiadało wykształcenie wyższe, a następnie średnie/średnie branżowe (38,6%). Ponad 55% stanowiły osoby pracujące, a po 11,2% zarówno uczniowie i studenci, jak i emeryci i renciści. W tej gminie, podobnie jak w gminie Dębowiec, zidentyfikowano najwięcej osób bezrobotnych (3,4% wszystkich ankietowanych w gminie). Udział osób ze szczególnymi potrzebami był równy 34,1%, z czego 68,6% stanowili rodzice z dziećmi, a 17,1% seniorzy, osoby z różnymi rodzajami niepełnosprawności stanowiły 14,3% wszystkich osób ze szczególnymi potrzebami.

Około 68% ankietowanych z gminy Skołyszyn korzysta z oferty kulturalnej w gminie, z czego niecałe 40% robi to raz lub kilka razy w roku.

Co 10 badany korzysta z niej raz w tygodniu lub częściej, jest to jeden z wyższych wyników na tle pozostałych gmin MOF Jasło, co może świadczyć o atrakcyjności oferty w tej gminie.

Wysoki udział mieszkańców (40,4%) korzysta również z oferty innych gmin MOF Jasło, z czego 31,5% robi to raz lub kilka razy w roku, 18% raz lub kilka razy w miesiącu, a niecałe 17% rzadziej niż raz w roku. W gminie Skołyszyn zdecydowana większość ankietowanych (83,1%) korzysta z oferty kulturalnej głównie w weekendy. Wśród najczęstszych powodów, dla których mieszkańcy nie korzystają z oferty, wymieniają oni niedostateczną liczbę imprez, która odpowiadałaby ich oczekiwaniom (23,7%), następnie brak czasu (16,7%) oraz formę, bądź tematykę, która nie odpowiada ich zainteresowaniom (12,4%). Dla 17,4% respondentów w gminie Skołyszyn poprawa oferty kulturalnej i organizacja nowych wydarzeń sprawiłyby, że chętniej korzystaliby z oferty na terenie ich gminy. Jako istotne rozwiązanie, które przyczyniłoby się do wzrostu uczestnictwa wskazują również na lepszą promocję wydarzeń kulturalnych (16,5%) oraz dostosowanie godzin i dni do możliwości uczestnictwa osób, które pracują bądź uczą się (14,3%).

Przeważająca liczba ankietowanych mieszkańców gminy Skołyszyn (32,4%) czerpie informacje dotyczące oferty kulturalnej i planowanych wydarzeń z Facebooka gminy, a kolejne 22,3% ze strony internetowej gminy. Trzecim źródłem informacji są znajomi i rodzina – 20,7% wskazań ankietowanych. Niecałe 3% wskazało, że do tej pory nie szukało informacji na ten temat.

Według 68,2% ankietowanych mieszkańców w gminie Skołyszyn brakuje wydarzeń kulturalnych, tylko 11,4% twierdzi, że ich liczba jest wystarczająca. Ponad połowa (57,5%) uważa, że dotychczasowa oferta

jest na przeciętnym poziomie. Oceny negatywne (21,8%) przeważają natomiast nieznacznie nad tymi, które wskazują, że oferta ta jest na wysokim poziomie (20,7%).

Ponad połowa ankietowanych wskazała, że zauważa potrzebę rozwoju usług kulturalnych w oparciu o usługi realizowane w wersji cyfrowej i online. Ankietowani mieli problem z jednoznaczną oceną stanu zaplecza organizacyjno-technicznego w instytucjach (27,5%). W strukturze odpowiedzi przeważają oceny pozytywne (29,5%) nad negatywnymi (17,0%). Odwrotnie jest natomiast w przypadku oceny dostępności architektonicznej. Tutaj również dominuje odpowiedź „ani dobrze, ani źle”, jednakże widoczna jest przewaga ocen negatywnych (28,1%) nad pozytywnymi (23,6%). Około 72% wskazuje na konieczność modernizacji i doposażenia instytucji kultury, a 53% na potrzebę budowy nowych obiektów. Blisko 78% uważa, że kwestie te przełożą się na wzrost zainteresowania ofertą kulturalną w gminie Skołyszyn.

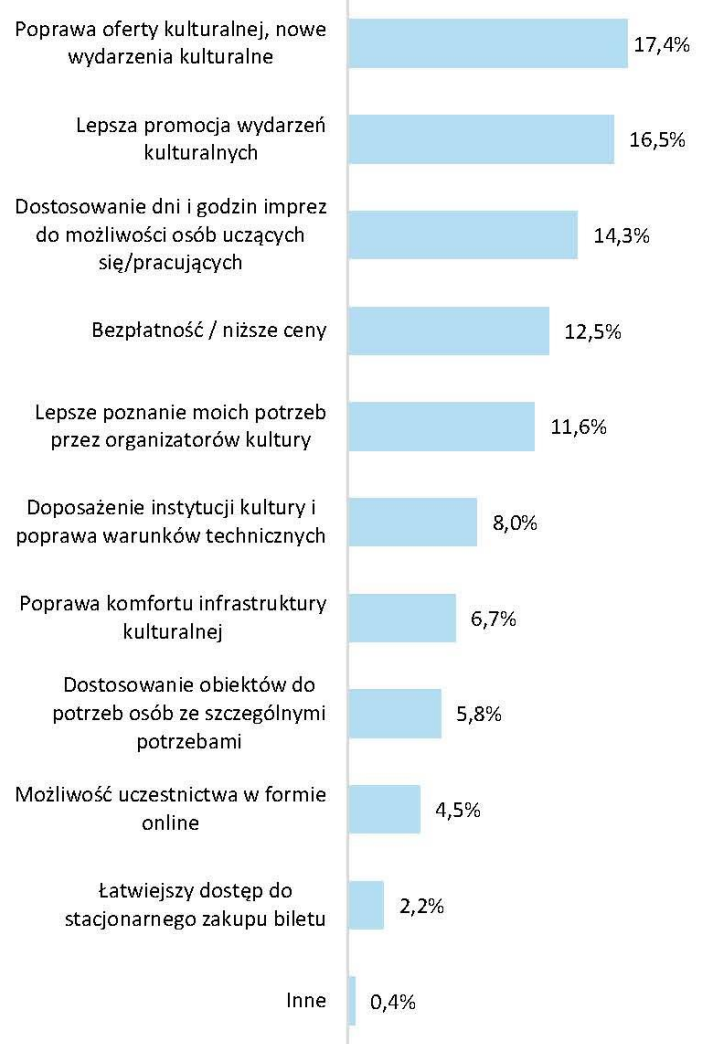
Ankietowani jako pożądane kierunki rozwoju oferty kulturalnej wymieniają: ofertę kulturalną dla dzieci i osób młodych (25,8%), ofertę wykorzystującą nowoczesne technologie (22,5%) czy propagującą lokalne dziedzictwo niematerialne i materialne (22,5%). Jako oczekiwaną formę zajęć wskazują na zajęcia artystyczne i kulturalne (28,6%), a następnie na sportowe i ruchowe (18,4%), warsztaty i kursy (14,3%) oraz wydarzenia plenerowe i festiwale (14,3%).

Gmina Skołyszyn

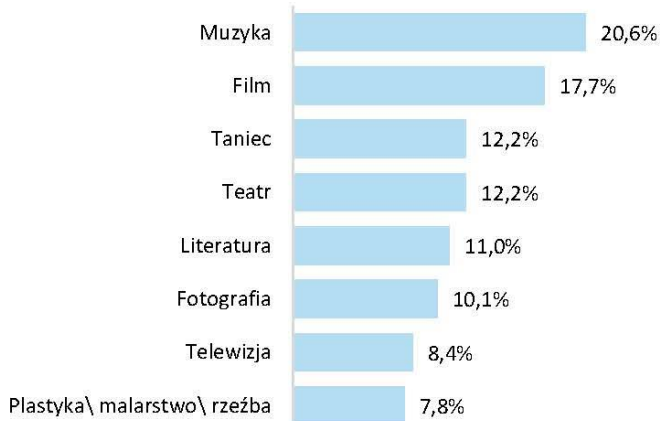
1. Co najczęściej powoduje, że nie uczestniczy Pan/Pani w wydarzeniach kulturalnych?

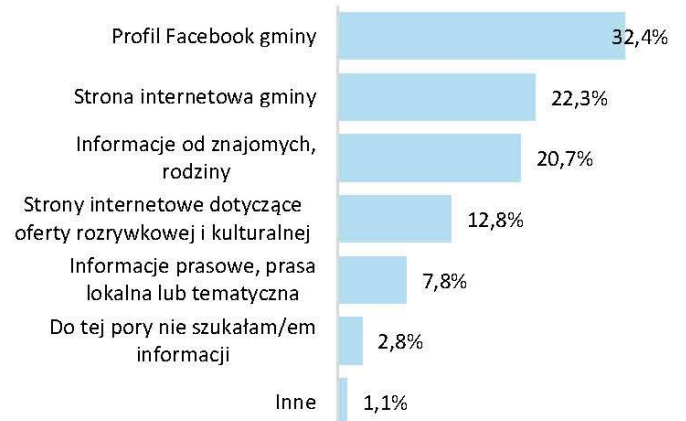
2. Co mogłoby sprawić, że chętniej korzystałby Pan/Pani z oferty kulturalnej swojej gminy?

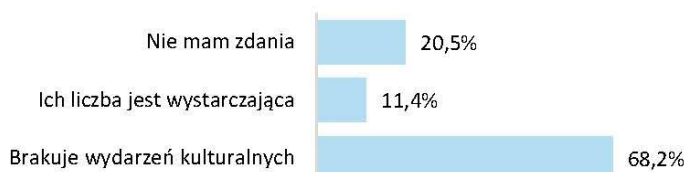
3. Jaka dziedzina kultury szczególnie Pana\ Panią interesuje?

4. Z jakich źródeł czerpie Pan(i) informacje na temat aktualnej oferty / wydarzeń kulturalnych odbywających się w Pana/Pani gminie?

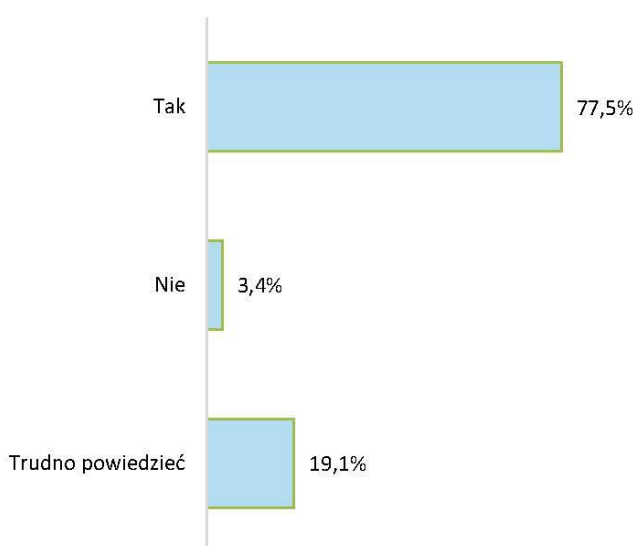
5. Jak ocenia Pani/Pan liczbę wydarzeń kulturalnych w Pani/Pana gminie?

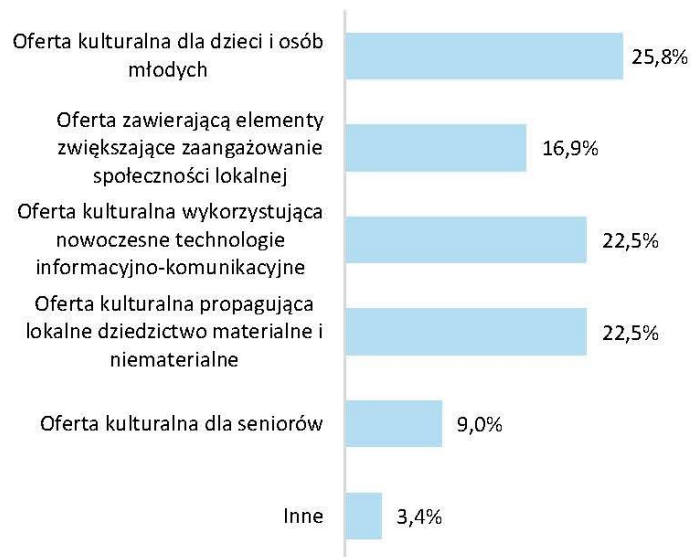
6. Jak ocenia Pani/Pan jakość dotychczasowej działalności kulturalnej w Pani/Pana gminie?

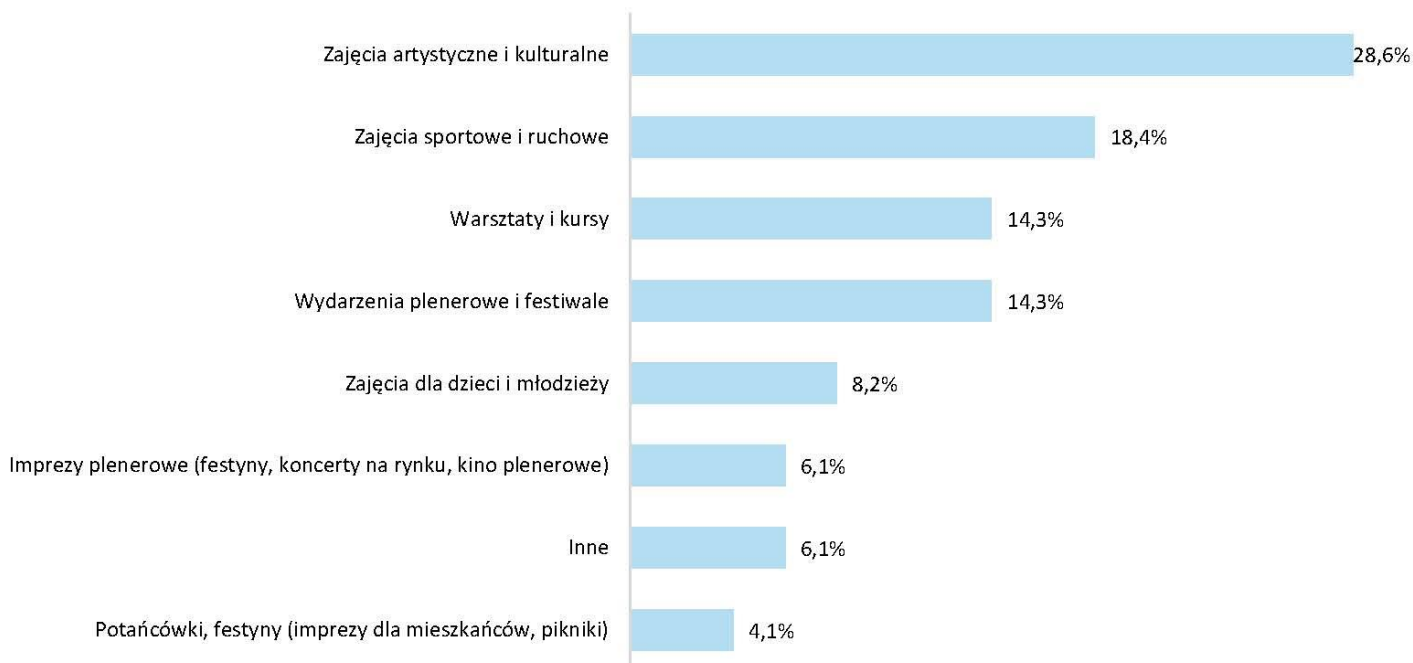
7. Czy Pani/Pana zdaniem modernizacja/doposażenie/budowa nowych instytucji kultury przełożą się na wzrost zainteresowania ofertą kulturalną?

8. Jakie kierunki rozwoju oferty kulturalnej Pani/Pana zdaniem są najbardziej pożądane w Pani/Pana gminie?

9. Co Jakiego typu zajęcia powinny Pani/Pana zdaniem znaleźć się w nowej ofercie kulturalno-edukacyjnej instytucji w Pani/Pana gminie, aby stała się ona w przyszłości miejscem chętnie odwiedzanym przez mieszkańców i turystów?

5.6 Gmina Tarnowiec

W badaniu wzięło udział 124 mieszkańców gminy Tarnowiec, z czego niecałe 75% stanowiły kobiety. Podobnie jak w pozostałych gminach dominującą grupą byli mieszkańcy w wieku 35-44 lata (38%), następnie 25-34 (20,7%). Grupa osób powyżej 55 roku życia wynosiła ponad 20%. Ponad połowa ankietowanych legitymowała się wykształceniem wyższym, a niecałe 38% wykształceniem średnim/średnim branżowym. Pracujący stanowili 64,5% ankietowanych, a emeryci i renciści 14%. Osoby ze szczególnymi potrzebami stanowiły 37,4% wszystkich ankietowanych w gminie, z czego najwięcej rodzice z dziećmi (61,5%), seniorzy (23,1%). W gminie zidentyfikowano również największy na tle pozostałych jednostek udział osób z niepełnosprawnością ruchu (15,4%).

Około 64% ankietowanych wskazało, że korzysta z oferty kulturalnej w gminie Tarnowiec. Przeważająca część korzysta z niej raz lub kilka razy w roku (41,5%). Jednocześnie gmina Tarnowiec jest gminą w której odnotowano najwyższy udział korzystających z oferty raz w tygodniu lub częściej, co może wskazywać na atrakcyjność oraz dostępność oferty kulturalnej na terenie tej gminy. Z oferty innych gmin MOF Jasło korzysta 26,4% ankietowanych, około 22% robi to raz lub kilka razy w roku, a kolejne 15% rzadziej. W gminie tej odnotowano również najwyższy udział osób, które korzystają z oferty w tygodniu – niecałe 28% wszystkich ankietowanych, co wskazywać może zarówno na dostępność oferty, jak również wynikać ze struktury respondentów. Emeryci i renciści stanowili 14% i często są oni osobami mającymi więcej czasu i mogącymi sobie pozwolić na korzystanie z oferty w ciągu tygodnia, ponieważ nie pracują, co może warunkować rozkład odpowiedzi. Wśród najczęstszych powodów, dla których mieszkańcy nie korzystają z oferty, wymieniają oni niedostateczną liczbę imprez, która odpowiadałaby ich oczekiwaniom (22,6%). Około 18% wskazało na brak czasu, a co dziesiąty respondent zwrócił uwagę na to, że forma lub tematyka wydarzeń nie odpowiada jego zainteresowaniom, jak również na bariery architektoniczne utrudniające dostęp do wydarzeń. Gmina Tarnowiec jest jedyną gminą na tle innych z MOF Jasło, w której na pierwszym miejscu mieszkańcy wskazują, że dostosowanie dni i godzin do oczekiwań oraz możliwości osób pracujących i uczących się wpłynęłoby na większą skalę uczestnictwa w życiu kulturalnym. Około 14% zwraca również uwagę na poprawę oferty kulturalnej, a 13% na zapewnienie niższych cen, bądź bezpłatności niektórych wydarzeń i imprez odbywających się na terenie gminy Tarnowiec.

Najważniejszym źródłem pozyskiwania informacji dla blisko 36% badanych mieszkańców gminy Tarnowiec, jest portal Facebook gminy, a dla 24,6% jest to strona internetowa gminy, ¼ natomiast uzyskuje informacje na temat aktualnej oferty od znajomych i rodziny. Niewiele ponad 3% wskazało, że do tej pory nie szukało informacji na ten temat.

W gminie Tarnowiec odnotowano najwyższy na tle pozostałych gmin MOF Jasło odsetek osób wskazujących, że liczba wydarzeń dostępnych w gminie jest wystarczająca (24,8%), nieco ponad połowa (53,7%) twierdziła, że wydarzeń brakuje, a 21,5% nie miało zdania na ten temat. Ponad połowa (55,5%) uważa, że obecna oferta jest na poziomie przeciętnym, a w opinii 26,1% na poziomie wysokim. Jest to zarazem najwyższy odsetek ocen pozytywnych na tle pozostałych gmin MOF Jasło, co może wskazywać na to, że oferta w gminie Tarnowiec jest bardziej atrakcyjna niż w pozostałych gminach MOF Jasło.

Niecałe 49% zauważa potrzebę rozwoju usług kulturalnych przy wykorzystaniu usług cyfrowych i online. W gminie widoczna jest przewaga negatywnych ocen dotyczących aktualnego stanu zaplecza organizacyjno-technicznego (38,3% wskazań „źle” lub „bardzo źle”), również dostępności architektonicznej - źle lub bardzo źle ocenia ją 45%, a zaledwie 15% ocenia dostępność pozytywnie. Ponad 75% zauważa konieczność modernizacji i doposażenia instytucji kultury, a 50,8% budowy nowych instytucji. Blisko 79% twierdzi, że przyczyni się to do wzrostu zainteresowania ofertą kulturalną.

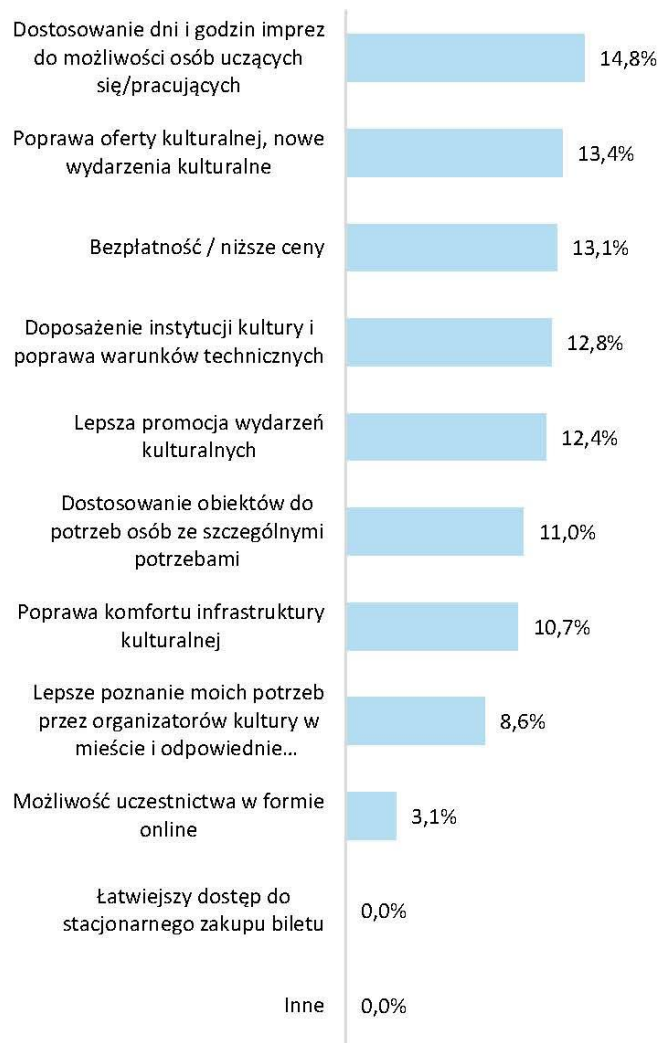
Podobnie jak w pozostałych gminach MOF Jasło, mieszkańcy gminy Tarnowiec jako pożądany kierunek rozwoju oferty kulturalnej wskazują ofertę kulturalną dla dzieci i osób młodych (35,3%), a następnie działania zawierające elementy zwiększające zaangażowanie społeczności lokalnej (24,1%) oraz ofertę kulturalną dla seniorów (15,5%). W opinii 23,6% aby gmina Tarnowiec stała się miejscem chętnie odwiedzanym przez mieszkańców i turystów, oferta kulturalna powinna zostać wzbogacona o zajęcia artystyczne i kulturalne. W opinii 15,3% istotne są również warsztaty i kursy.

Gmina Tarnowiec

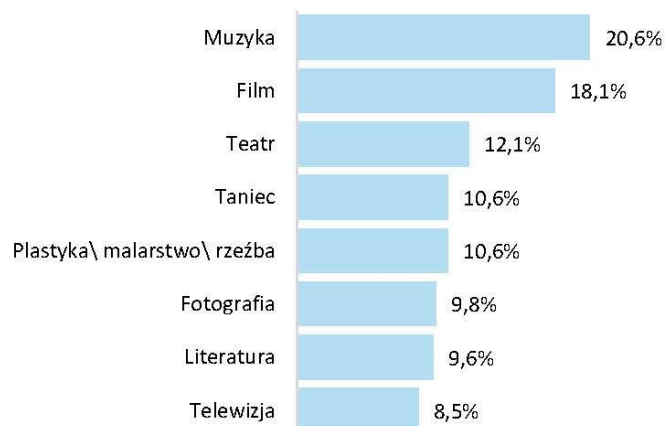
1. Co najczęściej powoduje, że nie uczestniczy Pan/Pani w wydarzeniach kulturalnych?

2. Co mogłoby sprawić, że chętniej korzystałby Pan/Pani z oferty kulturalnej swojej gminy?

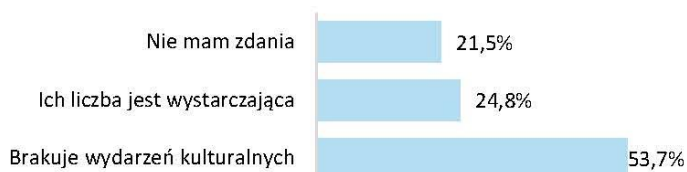
3. Jaka dziedzina kultury szczególnie Pana\ Panią interesuje?

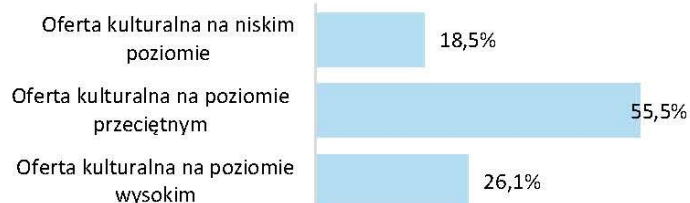
4. Z jakich źródeł czerpie Pan(i) informacje na temat aktualnej oferty / wydarzeń kulturalnych odbywających się w Pana/Pani gminie?

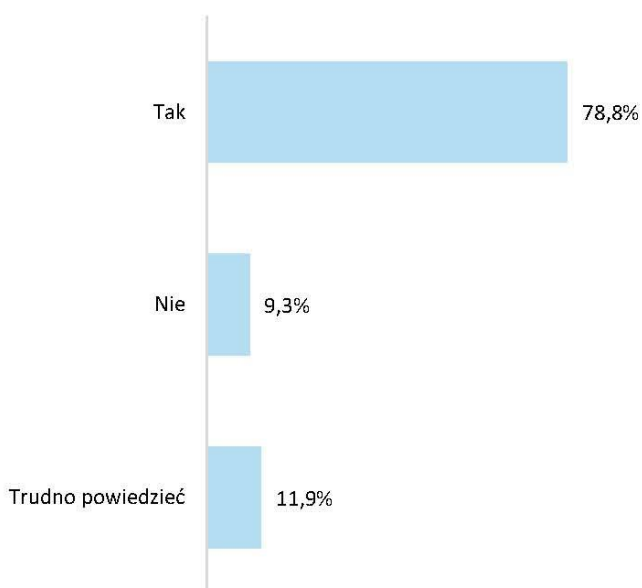
5. Jak ocenia Pani/Pan liczbę wydarzeń kulturalnych w Pani/Pana gminie?

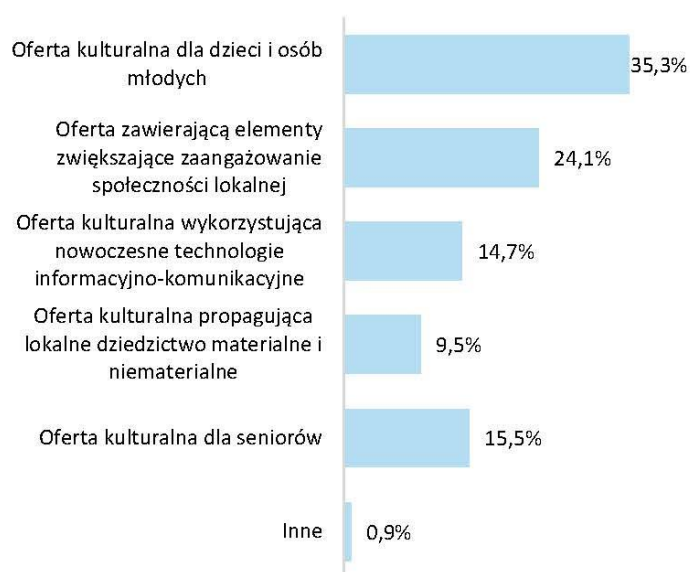
6. Jak ocenia Pani/Pan jakość dotychczasowej działalności kulturalnej w Pani/Pana gminie?

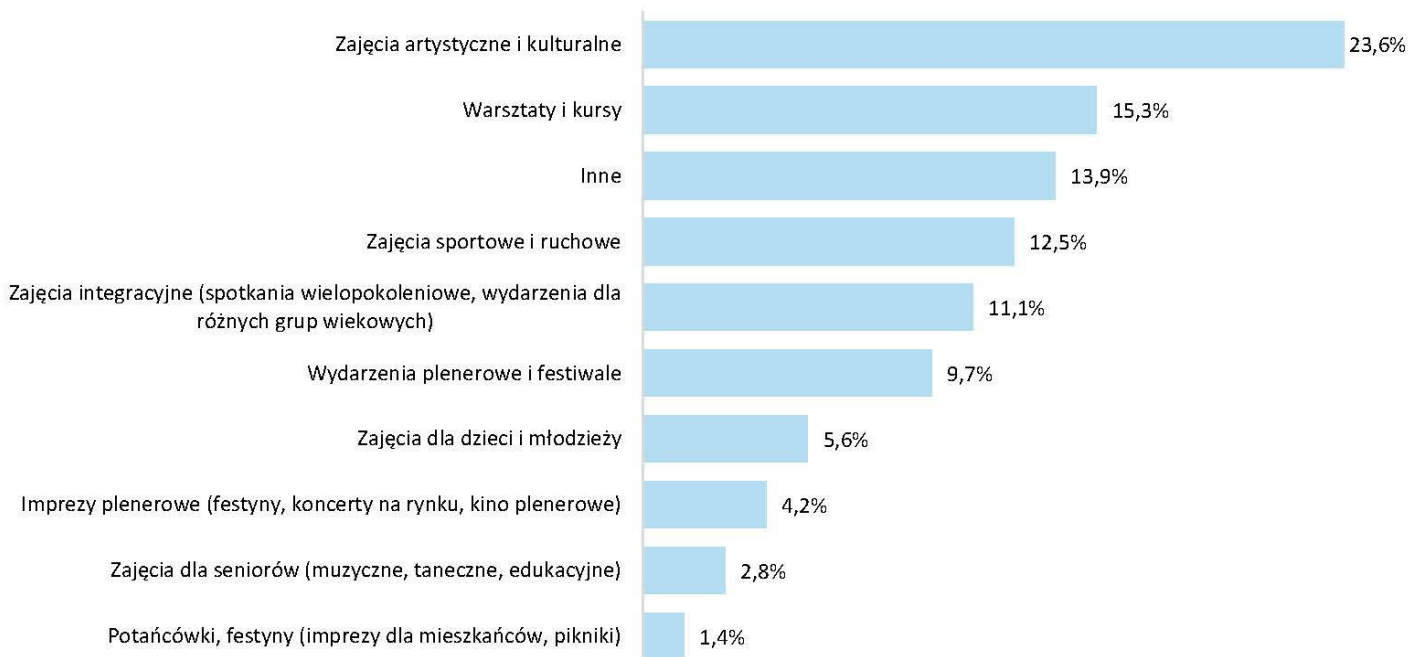
7. Czy Pani/Pana zdaniem modernizacja/doposażenie/budowa nowych instytucji kultury przełożą się na wzrost zainteresowania ofertą kulturalną?

8. Jakie kierunki rozwoju oferty kulturalnej Pani/Pana zdaniem są najbardziej pożądane w Pani/Pana gminie?

9. Co Jakiego typu zajęcia powinny Pani/Pana zdaniem znaleźć się w nowej ofercie kulturalno-edukacyjnej instytucji w Pani/Pana gminie, aby stała się ona w przyszłości miejscem chętnie odwiedzanym przez mieszkańców i turystów?

6. Wyniki przeprowadzonych warsztatów

6.1 Młodzież zamieszkująca w MOF Jasło

Warsztaty z przedstawicielami środowiska młodzieży, w tym członkami Młodzieżowej Rady Miejskiej Jasła, odbyły się 26 września w 2024 r. w Jaśle. W spotkaniu wzięło udział 12 osób, reprezentantów poszczególnych gmin tworzących MOF Jasło. Celem spotkania było poznanie potrzeb i oczekiwań tej grupy mieszkańców, jak również ich oceny dotyczącej aktualnej sytuacji w gminach MOF i proponowanej oferty kulturalnej.

Młodzież została poproszona o określenie zarówno problemów związanych z aktualną ofertą oraz jej dostępnością, jak również ich oczekiwań, co do prowadzonych form i tematyki organizowanych wydarzeń. Dodatkowo, uczestnicy mieli możliwość zasygnalizowania swoich potrzeb i oczekiwań, jak również pomysłów na zmianę i poprawę sytuacji w gminach MOF Jasło w tym zakresie.

Zdiagnozowane problemy

Głównym problemem zauważanym przez młodzież jest niedostosowanie oferty do różnych grup mieszkańców. Oferta dostępna na terenie gmin MOF Jasło jest skierowana szczególnie w stronę małych dzieci i seniorów. Widoczne deficyty dotyczą natomiast oferty skierowanej do młodzieży. Często wskazywanym problemem była również niska częstotliwość organizowanych wydarzeń. Młodzież podkreśla, że wydarzenia, które odbywają się na terenie ich gmin to często wydarzenia cykliczne, odbywające się raz do roku np. Dni Jasła, Festiwal Smaków Regionalnych Pierogi w Tarnowcu czy dożynki gminne w poszczególnych jednostkach MOF. Pomiędzy wydarzeniami organizowanymi na większą skalę odbywają się również pomniejsze wydarzenia, które jednakże nie cieszą się dużym zainteresowaniem wśród młodzieży, m.in. ze względu na formę i tematykę. Widoczna jest zatem i przewidywalność oferty, nieuwzględniająca przemijających mód, nowych trendów i dynamiki w obszarze szeroko rozumianej kultury.

Młodzież docenia działalność Generatorsa Nauki – GEN, jednakże jego oferta mimo początkowego założenia, obejmuje w dużej mierze zajęcia skierowane w stronę młodszej grupy odbiorców, co nie satysfakcjonuje uczestników spotkania.

Problemem dotyczącym organizacji imprez kulturalnych podkreślanym przez młodzież, jest również niedostosowanie terminu i nakładanie się wydarzeń, jak również niedostateczna promocja organizowanych i planowanych imprez. Młodzież podkreśla zarówno trudności w dotarciu do informacji w formie cyfrowej, jak również zwraca uwagę na promocję analogową, np. w postaci plakatów, które informowałyby z wyprzedzeniem o planowanych działaniach i imprezach, nie tylko organizowanych na terenie ich gminy, ale również na terenie innych gmin MOF Jasła.

Uczestnicy spotkania podkreślają problem, jakim jest nierównomierny dostęp do instytucji kultury i do organizowanych wydarzeń. Oferta miasta Jasło jest bardziej atrakcyjna, urozmaicona i szersza niż w pozostałych gminach MOF Jasło, jednakże w opinii młodzieży nadal niewystarczająca. Zapytani o miejsca i lokalizacje, w których korzystają z oferty, z uwagi na odnotowywane deficyty w zamieszkiwanych miejscowościach, wskazują na miasta takie jak Rzeszów, czy Krosno. W Rzeszowie oferta jest dużo szersza i każdy jest w stanie znaleźć coś, co odpowiada jego zainteresowaniom. W przypadku Krosna, w którym mimo tego, że liczba organizowanych wydarzeń nie różni się diametralnie od tych w Jaśle, organizowane imprezy i wydarzenia są ciekawsze niż odbywające się w gminach MOF Jasło.

Istotnym problemem i wyzwaniem w perspektywie długookresowej, który stanowi barierę w korzystaniu z oferty kulturalnej jest wykluczenie komunikacyjne i nierównomierny dostęp do oferty na terenie poszczególnych gmin. Brak skomunikowania wewnątrz MOF i niedostosowanie funkcjonowania komunikacji publicznej do czasu trwania organizowanych imprez skutecznie zniechęca, a wręcz uniemożliwia uczestnictwo w wydarzeniach szczególnie osobom nieposiadającym prawa jazdy.

Młodzież podkreśla, że mimo funkcjonującej infrastruktury np. w Jaśle czy Kołaczycach, zarówno instytucji kultury, jak i obiektów sportowych, nie odbywają się tam wydarzenia o takim charakterze. Wskazują również, że organizowane wydarzenia sportowe są skierowane w stronę ograniczonej liczby osób i głównie są to turnieje młodzieży ze szkół, będące zamkniętą imprezą.

Deficytem, który zauważają młodzi mieszkańcy jest brak przestrzeni i miejsca spotkań dostępnego tylko dla młodzieży, w którym mogliby oni spędzić czas oraz kreować tę przestrzeń zgodnie ze swoimi oczekiwaniami. Wyzwaniem jest zatem stworzenie miejsca, którego nie było do tej pory na mapie miasta - miejsca spotkań i integracji dla młodzieży. Najlepszą lokalizacją tego rodzaju miejsca, jest miasto Jasło, ze względu na fakt, że młodzi mieszkańcy obszaru MOF Jasło uczą się w jasielskich szkołach ponadpodstawowych i w Jaśle spędzają dużą część każdego dnia. Młodzi ludzie wielokrotnie podkreślali, że ważne jest dla nich takie miejsce, do którego mogliby przyjść po lekcjach, np. czekając na autobus albo na dodatkowe zajęcia. Jednocześnie kluczowe jest zatrudnienie wykwalifikowanych pracowników, animatorów i tutorów. Ich praca powinna być zorganizowana tak, aby z jednej strony dawać młodym ludziom przestrzeń do swobodnych spotkań, a z drugiej stanowić dla nich wsparcie i opiekę. Rolą dorosłych w tej przestrzeni jest przede wszystkim zapewnianie młodzieży poczucia bezpieczeństwa, a w dalszej kolejności pomocy w realizowaniu działań w oparciu o pomysły zgłaszane przez użytkowników.

W istniejących instytucjach kultury, które już zostały przebudowane, brak jest przestrzeni na stworzenie osobnego miejsca integracji i animacji młodzieży, do którego młodzi ludzie mogliby przychodzić spontanicznie (nie tylko w celu skorzystania z konkretnej oferty), spotykać się ze znajomymi, odpoczywać i realizować własne pomysły na działania.

Dodatkowo, uczestnicy warsztatu podkreślali niewielką rolę młodzieży w kształtowaniu środowiska i życia kulturalnego oraz nieuwzględnianie ich głosów w kwestiach rozwojowych. Obecnie tylko w mieście Jasło funkcjonuje Młodzieżowa Rada Miejska Jasła, której zadaniem jest m.in. opiniowanie projektów uchwał dotyczących młodzieży, udział w opracowywaniu dokumentów strategicznych miasta czy podejmowanie działań na rzecz młodzieży, w szczególności w zakresie edukacji obywatelskiej. Dzięki funkcjonowaniu Młodzieżowej Rady Miejskiej, jej członkowie jako przedstawiciele jasielskiej młodzieży mogą reprezentować jej potrzeby.

W innych gminach MOF często młode osoby nie mają takiej możliwości, a osoby decydujące nie znają potrzeb i oczekiwań tej grupy mieszkańców.

Potrzeby związane z rozwojem oferty kulturalnej

Młodzież, wskazując elementy, które wpłynęłyby na ich częstsze korzystanie z oferty instytucji kultury wymienia przede wszystkim lepszą promocję, zarówno w Internecie, jak i w postaci plakatów w przestrzeni publicznej gmin tworzących MOF Jasło. Mimo odbywających się wydarzeń np. kina plenerowego, do części uczestników warsztatów informacja na ten temat nie dotarła. Kluczowe jest zatem promowanie informacji na temat nadchodzących wydarzeń, jak również wskazanie źródeł informacji, które są najpopularniejsze i zawierają najwięcej szczegółów dotyczących planowanych wydarzeń.

Wśród propozycji uczestników, dotyczących oczekiwanych wydarzeń i imprez, najczęściej wskazywano na koncerty i muzyczne imprezy. Oprócz tego młodzi wymieniali również imprezy tematyczne, przebierane, które w ich opinii mogłyby cieszyć się sporym zainteresowaniem, imprezy sylwestrowe, wydarzenia sportowe czy kino plenerowe. Ponadto, jak wskazuje młodzież, istotna jest również godzina organizacji wydarzeń. W ich opinii wydarzenia powinny trwać dłużej, do późnych godzin nocnych, a nie kończyć się wieczorem. Dodatkowo powinny być uzupełnione przez imprezy towarzyszące – np. dyskoteki organizowane po zakończonym koncercie.

Młodzież podkreśla, że równoległe z rozwojem oferty instytucji powinna być rozwijana komunikacja publiczna. Mimo organizowanych wydarzeń np. w wakacje w gminach MOF, bądź w rdzeniu obszaru, brak funkcjonującej komunikacji w godzinach odbywania się wydarzenia, uniemożliwia części

mieszkańców uczestnictwo, z uwagi na trudności z dotarciem do miejsca gdzie odbywają się wydarzenia.

Z przeprowadzonych warsztatów wynika również konieczność zapewnienia równomiernego dostępu do oferty i wydarzeń na terenie poszczególnych gmin MOF Jasło, a nie tylko w mieście Jasło.

Oferta powinna być zróżnicowana, a nie monotonna, dzięki czemu przyciągać będzie więcej młodych mieszkańców.

Zwiększenie poziomu zaangażowania, wsłuchanie się w potrzeby młodego społeczeństwa oraz stworzenie przestrzeni, w której będą mogli decydować i spędzać czas, stanowi kluczowe wyzwanie i oczekiwanie społeczności MOF Jasło. Kształtowanie młodych liderów oraz budowa przywiązania do miejsca, m.in. poprzez zaspokajanie elementarnych potrzeb związanych z atrakcyjną ofertą czasu wolnego, pozwoli na zwiększenie poczucia tożsamości lokalnej, a tym samym w przyszłości może przełożyć się na ograniczenie skali migracji i odpływu tej grupy mieszkańców do innych ośrodków.

6.2 Środowisko twórcze, osoby z branży kulturalnej i przedstawiciele instytucji kultury

Warsztaty z przedstawicielami środowiska kulturalnego, w tym przedstawicielami instytucji kultury zlokalizowanymi w poszczególnych gminach MOF Jasło, odbyły się 26 września w 2024 r. w Jasle. W spotkaniu wzięło udział 9 osób, reprezentujących środowisko twórcze, związanych z kulturą w MOF Jasło. Głównym tematem spotkania warsztatowego było zidentyfikowanie barier związanych z uczestnictwem w kulturze na tym obszarze, jak również możliwości ich przezwyciężenia i rozwiązań, a tym samym wyzwania na przyszłość.

Barierę związane z uczestnictwem w kulturze

Uczestnicy spotkania wskazywali różny katalog problemów związanych z organizacją wydarzeń i oferty kulturalnej w MOF Jasło. Pierwszym z podejmowanych tematów były trudności finansowe, które często stanowią największą barierę i uniemożliwiają organizację wielu imprez i wydarzeń. Z tym wiąże się również braki kadrowe i sposób funkcjonowania instytucji – instytucje mają ograniczoną liczbę zatrudnionych osób (etatów), co powoduje, że nie są w stanie zorganizować wszystkich oczekiwanych przez społeczność zajęć i wydarzeń.

Jak wskazują uczestnicy spotkania, istnieje potrzeba zatrudnienia doświadczonych instruktorów i specjalistów, którzy mogliby prowadzić zajęcia w nowych klubach i kołach tematycznych. Brak odpowiednich środków finansowych uniemożliwia zatrudnienie wykwalifikowanej kadry, co negatywnie wpływa na jakość oferowanych zajęć oraz rozwój uczestników.

Drugim istotnym problemem jest brak zintegrowania oferty kulturalnej wewnątrz MOF Jasło. Problem ten wynika m.in. z niedostatecznej komunikacji pomiędzy instytucjami kultury i animatorami życia kulturalnego w poszczególnych gminach. Uczestnicy spotkania podkreślają, że informacje dotyczące oferty docierają do nich „po fakcie”, czyli po zakończeniu wydarzenia, bądź w ostatniej chwili, co uniemożliwia współdziałanie z innymi podmiotami, a tym samym zintegrowanie oferty i rozwój współpracy. Kluczowym problemem jest zatem brak sieciowania instytucji kultury z terenu MOF Jasło.

Brak znajomości oferty i planów co do organizacji wydarzeń powoduje, że wydarzenia w poszczególnych gminach się nakładają, co przy ich ograniczonej liczbie w MOF Jasło stanowi istotny problem. Nieznajomość oferty prowadzi również do ząbienia się obszarów działalności w poszczególnych instytucjach i gminach, a tym samym zmiany podstawowych funkcji poszczególnych instytucji celem zaspokojenia potrzeb społeczności. Ponadto barierą, którą zauważają uczestnicy jest również problem z dotarciem i komunikacją, w szczególności do środowiska młodzieżowego.

W opinii uczestników warsztatu problemem i barierą, która wpływa na zmniejszenie poziomu uczestnictwa w kulturze jest brak czasu u mieszkańców. Osoby pracujące często nie mają możliwości

korzystania z oferty w tygodniu, dlatego też powinna być zapewniona oferta dostępna w godzinach wieczornych i weekendy w poszczególnych gminach MOF Jasło. Często również młodzież uczęszczająca do szkół zlokalizowanych w mieście Jasle, w oczekiwaniu na transport do swojego miejsca zamieszkania, korzysta z oferty w mieście.

Wpływ na ograniczenie uczestnictwa w ofercie ma również konkurencyjność m.in. szkół czy innych placówek, które oferują różnorodny katalog zajęć dodatkowych.

Problem, który w dużym stopniu jest niezależny od poszczególnych instytucji kultury dotyczy zmian cywilizacyjnych, zmian w mentalności i zachowaniu społeczeństwa, w tym i korzystania z innego rodzaju rozrywki m.in. komputerów czy telewizji. Jednakże, jakość oferowanej tam oferty często jest niska, a edukacja kulturalna w szkołach niewystarczająca. W celu zwiększenia zainteresowania młodzieży ofertą w gminach MOF Jasło, należałoby rozważyć rozwój oferty w oparciu o cyfryzację i rozbudowę katalogu usług online. Zmiany i trendy demograficzne również warunkują poziom uczestnictwa. W MOF Jasło widoczna jest depopulacja, co wpływa na kurczenie się grupy odbiorców kultury.

Zidentyfikowane wyzwania związane z rozwojem instytucji kultury

Jednym z rozwiązań, które mogłoby znacząco wpłynąć na ograniczenie ponoszonych kosztów związanych z organizacją imprez kulturalnych, mogłoby być zwiększenie współpracy między instytucjami kultury świadczącymi usługi w MOF Jasło. Wspólna organizacja imprez i wydarzeń w gminach MOF Jasło stanowiłaby rozwiązanie na identyfikowane ograniczenia finansowe w poszczególnych gminach. Jednym z elementów podejmowanej współpracy byłoby stworzenie wspólnego kalendarza imprez w MOF Jasło. Opracowanie planu rozwoju oferty kulturalnej w MOF Jasło w perspektywie długookresowej pozwoliłoby na zwiększenie efektywności funkcjonowania instytucji. Sieciowanie, wymiana doświadczeń i informacji oraz korzystanie z zasobów poszczególnych instytucji umożliwi dalszy rozwój kultury w MOF Jasło. Elementem integrującym gminy MOF Jasło mógłby być wspólny kalendarz imprez wraz z udostępnianiem w gminach informacji o planowanych wydarzeniach w pozostałych jednostkach MOF Jasło.

Zmiana oczekiwań i potrzeb uczestników kultury zmienia się wraz z postępowaniem cywilizacyjnym i rozwojem technologii, podobnie jak rola instytucji kultury. Obecnie utrzymanie klasycznej roli instytucji kultury np. bibliotek jest trudne. Zmiany kulturowe, technologiczne i społeczne oraz pojawiające się trendy determinują i określają funkcje poszczególnych instytucji kultury i zmiany w tym zakresie. Instytucje kultury poszerzają swoją ofertę często o wydarzenia, których głównym inicjatorem powinien być inny podmiot np. biblioteka organizująca wystawy, które z założenia powinny odbywać się w muzeach, tym samym powodują, dublowanie oferty i ząębienie się obszarów działania.

Rozwiązaniem tego problemu oraz wyzwaniem na przyszłość, jest wspomniane wcześniej sieciowanie, zwiększenie poziomu komunikacji między gminami, które stanowić będzie źródło wiedzy na temat oferty kulturalnej poszczególnych gmin.

Wyzwaniem jest również zapewnienie równomiernego dostępu do oferty na terenie całego MOF Jasło, ze względu na znaczne odległości oraz problemy z wykluczeniem komunikacyjnym, zarówno części miejscowości, jak i grup społecznych, z naciskiem na seniorów i młodzież. W tym celu uzasadniona okazuje się budowa nowych obiektów w gminach i rozbudowa istniejącej infrastruktury. Szczególny nacisk warto położyć na budowę miejsca i przestrzeni, która kreowana będzie przez środowisko młodzieży, co wzmocni ich poczucie sprawczości i wpłynie na zwiększenie ich zaangażowania i aktywność, tym bardziej, że Miasto Jasło stanowi bazę edukacyjną dla mieszkańców MOF ze szkół ponadpodstawowych.

Kluczowym wyzwaniem jest zachęcenie mieszkańców do korzystania z obecnej oferty oraz zaangażowanie i zainteresowanie tematyką oferowaną w instytucjach, ponieważ mieszkańcy często nie mają świadomości na temat tego, jakie wydarzenia odbywają się w gminach MOF Jasło. Często również oczekiwania mieszkańców wykraczają poza możliwości instytucji, w związku z tym kluczowe jest skupienie się na promowaniu istniejącej oferty i uczynienia jej atrakcyjną dla mieszkańców, a nie tylko podążanie za obowiązującymi i szybko zmieniającymi się trendami. Warto w tym celu wykorzystać zróżnicowane kanały informacyjne, aby dotrzeć do jak najszerszego grona odbiorców.

7. Wnioski z przeprowadzonej analizy

Gminy MOF Jasło są atrakcyjne pod kątem zapewnienia oferty kulturalnej, zarówno na elementarnym, podstawowym poziomie, jak i na szczeblu ponadlokalnym, jednakże mimo to gminy mierzą się z problemami w tym zakresie. Każda z gmin posiada zasoby i potencjał, który umiejętnie wykorzystany np. w ramach instrumentu ZIT, pozwoli na zwiększenie atrakcyjności oferty kulturalnej gmin, jak i całego MOF Jasło oraz przeciwdziałanie zdiagnozowanym problemom. Poniżej zaprezentowano kluczowe wnioski z przeprowadzonej analizy.

1. Zidentyfikowanym problemem, który podkreślały wszystkie gminy MOF Jasło jest niski poziom poczucia tożsamości lokalnej i integracji wśród mieszkańców, który przejawia się niskim uczestnictwem w życiu kulturalnym.
2. Ofertę kulturalną zapewniają różnego rodzaju instytucje kultury (oraz inne placówki nieposiadające tego statusu), które zlokalizowane są w poszczególnych gminach MOF Jasło. Równocześnie w gminach widoczny jest nierównomierny dostęp do instytucji kultury, a tym samym wpływa na to, że mieszkańcy gmin mają różne możliwości uczestniczenia w wydarzeniach kulturalnych i korzystania z instytucji kultury, co może przejawiać się niskim poziomem uczestnictwa mieszkańców w życiu kulturalnym.
3. Bariery i czynnikiem ograniczającym uczestnictwo w kulturze w dużej mierze jest wykluczenie komunikacyjne. Niedostosowanie częstotliwości i godzin funkcjonowania komunikacji w gminach (zwłaszcza w weekendy) powoduje wykluczenie i uniemożliwia korzystanie z oferty części mieszkańców. Wśród grup problemowych wskazać należy młodzież, która często nie posiada prawa jazdy, a tym samym nie jest w stanie dojechać do miejsca odbywania się wydarzeń w innych gminach, w szczególności do miasta Jasła, które to stanowi centrum życiowe osób w wieku ponadpodstawowym. Drugą grupą zagrożoną wykluczeniem, której populacja się zwiększa, są seniorzy. Są to osoby z tzw. szczególnymi potrzebami, które często mają problem z przemieszczaniem się i dotarciem do miejsc, w których odbywają się imprezy kulturalne.
4. Wśród barier związanych z uczestnictwem w kulturze zwraca się również uwagę na brak zintegrowania oferty kulturalnej wewnątrz MOF Jasło. Problem ten wynika m.in. z niedostatecznej komunikacji pomiędzy instytucjami kultury i animatorami życia kulturalnego w poszczególnych gminach. Kluczowym deficytem jest brak sieciowania instytucji kultury z terenu MOF Jasło, nakładanie się wydarzeń na siebie i brak wspólnego kalendarza imprez.
5. Wśród głównych przeszkód w prowadzeniu działalności kulturalnej i czynników utrudniających rozszerzenie i uatrakcyjnienie oferty kulturalnej w gminie przede wszystkim wymienia się brak odpowiednich warunków lokalowych, co stanowi przesłankę i uzasadnienie do budowy

nowych obiektów. Konieczność budowy nowych obiektów wynika również z braku możliwości rozbudowy obecnie funkcjonujących obiektów instytucji kultury. Aspekt ten jednocześnie wpływa na ograniczenie możliwości rozwoju oferty instytucji kultury.

6. Kolejnym istotnym problemem i barierą ograniczającą możliwości rozwoju instytucji kultury są trudności finansowe. Brak odpowiednich środków finansowych uniemożliwia rozszerzenie oferty, a tym samym zatrudnienie wykwalifikowanej kadry, co negatywnie wpływa na jakość oferowanych zajęć oraz ogranicza możliwości wdrożenia nowych rozwiązań i atrakcyjnego programu.
7. Jako najczęstszy problem w prowadzeniu działalności kulturalnej samorządy wskazywały dostosowanie oferty do możliwości finansowych i lokalowych, a nie do realnych potrzeb oraz brak równego dostępu do oferty i obiektów instytucji kultury na terenie gmin MOF Jasło.
8. Wśród wyróżników i potencjałów poszczególnych gmin, które mogą zostać wykorzystane w ramach rozwoju instytucji kultury, można wskazać zarówno organizowane imprezy i wydarzenia (Międzynarodowe Dni Wina, Festiwal Smaków Regionalnych – Pierogi), postaci związane z gminą (Nikifor Krynicki), historię (garncarstwo, przemysł naftowy) czy lokalne zasoby (Orkiestra Dęta OSP Osobnica).
9. Mieszkańcy biorący udział w badaniu ankietowym rzadko korzystają z oferty kulturalnej realizowanej na terenie ich gminy, a wśród powodów wskazują głównie małą liczbę imprez (oraz nieatrakcyjną formę i tematykę), która odpowiadałaby ich oczekiwaniom i zainteresowaniom, jak również brak czasu oraz niedostateczną promocję oferty. Ponad połowa ankietowanych uważa, że na terenie MOF Jasło brakuje wydarzeń kulturalnych, a aktualna oferta jest na przeciętnym poziomie.
10. Badani mieszkańcy chętniej korzystaliby z oferty kulturalnej, gdyby wydarzenia były lepiej promowane, oferta zostałaby rozbudowana i pojawiłyby się nowe wydarzenia, a terminy i godziny ich organizacji dopasowane byłyby do możliwości osób uczących się i pracujących.
11. Ankietowani jako najbardziej pożądanym kierunkiem rozwoju oferty kulturalnej wskazują na ofertę dla dzieci i osób młodych. Potwierdzeniem słuszności rozwoju oferty w tym kierunku są informacje pozyskane w ramach warsztatów strategicznych z młodzieżą. Wskazują oni, że oferta skierowana w stronę seniorów i małych dzieci jest rozwinięta, natomiast dla młodzieży jest na niższym poziomie. Dodatkowo, młodzież jako kluczowy deficyt wskazuje brak miejsca na mapie MOF Jasło dostępnego i zaprojektowanego z myślą o młodzieży, w którym mogliby oni spędzić czas oraz kreować tę przestrzeń zgodnie ze swoimi oczekiwaniami.
12. W latach 2019-2023 zauważa się wzrost liczby dzieci i młodzieży szkolnej, będącej członkami kół/klubów/sekcji w gminach MOF Jasło, co świadczy o rosnącym zainteresowaniu młodzieży

i dzieci proponowaną ofertą, a jednocześnie wskazuje na konieczność rozbudowy i wprowadzanie nowych form aktywności celem zaangażowania jeszcze większej liczby mieszkańców.

13. Starzenie się społeczności lokalnej wpływa na konieczność rozwoju oferty w gminach skierowanych w stronę seniorów, a tym samym dostosowanie obiektów do osób ze szczególnymi potrzebami i likwidację barier architektonicznych w obiektach. Wśród przyczyn, które mają wpływ na niedostosowanie instytucji kultury do osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i rodzin z małymi dziećmi, samorzady wskazują przede wszystkim na brak środków finansowych.

Uzasadnienie budowy nowych obiektów oraz remontu, modernizacji i doposażenia istniejących placówek wynika z kilku dodatkowych przesłanek.

- Obiekty w MOF Jasło są niedostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz innych osób ze szczególnymi potrzebami, co często ogranicza możliwość ich uczestnictwa w życiu kulturalnym i prowadzić może do wykluczenia, dlatego też wyzwaniem jest zadbanie o likwidację barier architektonicznych oraz budowę nowych obiektów zgodnie ze standardami dostępności.
- Drugim z problemów jest niewystarczająca powierzchnia użytkowa istniejących obiektów, która często ogranicza działalność placówek i nie pozwala na pełne wykorzystanie potencjału np. do organizacji wydarzeń kulturalnych na większą skalę, bo w placówkach brakuje sal widowiskowych, konferencyjnych lub wystawowych. Często w gminach brakuje również obiektów, które mogłyby zostać zaadaptowane na cele kulturalne, a obecnie istniejące nie zaspokajają potrzeb, dlatego też kluczowe jest wybudowanie nowych miejsc, które pozwolą na poszerzenie aktualnej oferty w gminach MOF. Rozbudowa i budowa nowych obiektów pozwoliłaby na lepsze dostosowanie oferty kulturalnej do współczesnych standardów oraz zwiększenie liczby uczestników.
- Budynki w MOF Jasło wymagają również modernizacji z uwagi na ich zły stan techniczny, co wpływa na obniżenie komfortu użytkowania tych obiektów.
- W opinii blisko 70% badanych mieszkańców modernizacja/doposażenie i budowa nowych obiektów, a więc zadbanie o stan techniczny, warunki lokalowe i zaplecze organizacyjne, znacząco przełożą się na korzystanie z oferty instytucji kultury.
- Doposażenie placówek w nowoczesną infrastrukturę techniczną, umożliwiłoby wprowadzenie cyfrowych wystaw, interaktywnych ekspozycji, streaming wydarzeń kulturalnych dla szerszej publiczności online czy użycie zaawansowanych systemów audio-wizualnych podczas wydarzeń artystycznych. Inwestycja w nowoczesną infrastrukturę techniczną pozwoliłaby

na zwiększenie atrakcyjności i dostępności oferty kulturalnej oraz umożliwiłaby rozwinięcie nowych form działalności, takich jak edukacja zdalna czy wydarzenia online.

Przeprowadzona analiza wskazuje na potrzebę rozwoju infrastruktury kulturalnej na obszarze MOF Jasło, aby sprostać potrzebom i oczekiwaniom lokalnej społeczności oraz poprawić jakość życia mieszkańców. Zwiększenie liczby obiektów kulturalnych przyczyni się do zwiększenia poziomu integracji społecznej i poziomu uczestnictwa w życiu kulturalnym, jak również wykorzystania potencjału lokalnych talentów oraz zasobów i charakterystycznych cech, które posiada każda z gmin MOF Jasło.

8. Rekomendacje

Dzięki przeprowadzonej analizie potrzeb oraz zdiagnozowanym problemom i deficytom możliwe było zidentyfikowanie wyzwań związanych z rozwojem instytucji kultury oraz oferty kulturalnej w gminach MOF Jasło, a tym samym rekomendacji w tym zakresie z uwzględnieniem wniosków z analizy. Poniżej zaprezentowano kluczowe rekomendacje dotyczące sfery kultury w gminach MOF Jasło, które to powinny mieć bezpośrednie przełożenie na strategię ZIT oraz realizację projektów zintegrowanych.

1. Z punktu widzenia rozwoju instytucji kultury, kluczowym wyzwaniem jest rozbudowanie bazy lokalowej, w szczególności w miejscach gdzie widoczne są deficyty w tym zakresie, co wpływa na nierównomierny dostęp do oferty. Kwestia ta dotyczy zarówno budowy nowych obiektów w miejscach (gmina Jasło, Skotyszyn i Dębowiec, miasto Jasło), w których widoczne są szczególne deficyty, jak i rozbudowy oraz modernizacji istniejących obiektów (miasto Jasło, gmina Kołaczyce i Tarnowiec). Jak podkreślali ankietowani mieszkańcy, rozbudowa i modernizacja instytucji kultury wpłynie na wzrost zainteresowania ofertą.
2. Mieszkańcy biorący udział w badaniu jako elementy, które wpłynęłyby na zwiększenie uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych wskazują na poprawę oferty kulturalnej i nowe formy wydarzeń, co często jest niemożliwe do realizacji w istniejących lokalizacjach i obiektach. Dlatego też widoczne są potrzeby związane z budową nowych obiektów, remontem lub modernizacją oraz zaadaptowaniem istniejących obiektów na pełnienie funkcji instytucji kultury. Szczególne potrzeby związane z budową nowych obiektów widoczne są w gminie Jasło, Skotyszyn i Dębowiec. W gminach tych z uwagi na ograniczone warunki lokalowe oraz brak możliwości zaadaptowania innych obiektów w MOF Jasło na pełnienie funkcji kulturalnych, uzasadniona jest budowa nowych budynków przeznaczonych na działalność instytucji kultury, celem zwiększenia dostępności do oferty kulturalnej w ramach całego MOF Jasło. W przypadku pozostałych gmin (miasto Jasło, gmina Kołaczyce i Tarnowiec) również widoczne są potrzeby związane z rozwojem infrastruktury kulturalnej, jednakże gminy posiadają obiekty, które po odpowiednim dostosowaniu i zagospodarowaniu czy rozbudowie będą mogły pełnić funkcje instytucji kultury np. Dwór Pilińskich w Tarnowcu czy budynek przy ul. Sokoła 8 w Jaśle.
3. Budowa nowych obiektów oraz rozbudowa istniejących powinna uwzględniać kwestie związane z dostępnością architektoniczną. Likwidacja barier architektonicznych oraz budowa nowych obiektów zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego pozwoli na zwiększenie uczestnictwa w życiu kulturalnym osobom ze szczególnymi potrzebami. Jednocześnie pozwoli to na ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego i marginalizacji wśród osób z niepełnosprawnościami i seniorów.
4. Jednym ze zdiagnozowanych deficytów jest brak miejsca integracji dla młodzieży, dlatego też rekomenduje się powstanie i stworzenie przestrzeni integracji, animacji oraz edukacji

kulturalnej dla młodych mieszkańców w mieście Jasło, będącego centrum życia młodzieży w wieku ponadpodstawowym. Powstanie takiego rodzaju miejsca wpłynie na budowę przywiązania do miejsca, zwiększenie poziomu poczucia tożsamości lokalnej, a tym samym zwiększenie poziomu atrakcyjności MOF Jasło jako miejsca przyjaznego młodzieży.

5. Kolejnym wyzwaniem z punktu widzenia przeprowadzonych badań i analizy jest zintegrowanie oferty wewnątrz MOF Jasło m.in. poprzez stworzenie wspólnego kalendarza imprez. Stanowi to podstawowy krok w celu osiągnięcia efektu synergii oraz zapewnienia komplementarności oferty w poszczególnych gminach MOF Jasło. Oferta instytucji w MOF Jasło powinna być zróżnicowana, a organizowane zajęcia i wydarzenia nie powinny się pokrywać, a terminy ich organizacji nakładać na siebie. Stworzenie cyklicznego kalendarza imprez pozwoli na zwiększenie poziomu uczestnictwa w kulturze w gminach MOF Jasło, co jest istotne z uwagi na fakt, że obecnie przeważająca część mieszkańców korzysta z oferty raz lub kilka razy w roku. Aby poprawić atrakcyjność oferty dla mieszkańców i zwiększyć rozpoznawalność obszaru MOF Jasło, warto dążyć do zintegrowania funkcjonowania instytucji kultury na terenie wszystkich gmin MOF, wraz ze wzmocnieniem poziomu współpracy między placówkami. Ważna jest wymiana doświadczeń oraz informacji, jak również wspólna organizacja wydarzeń, która stanowiłaby rozwiązanie na identyfikowane ograniczenia finansowe w poszczególnych gminach.
6. Ostatnim istotnym elementem jest szeroka promocja, mająca na celu zachęcenie mieszkańców do korzystania z oferty kulturalnej. Gminy powinny promować i upowszechniać informacje na temat oferty nie tylko swojej gminy, ale również pozostałych gmin MOF Jasło, aby zwiększyć poziom uczestnictwa w życiu kulturalnym oraz poziom integracji mieszkańców. Rekomenduje się stworzenie podstrony internetowej w każdej gminie, z kalendarzem imprez i działań kulturalnych, które będą odbywać się w poszczególnych gminach. Dodatkowym rozwiązaniem mogą być tablice interaktywne (totemy), które wyświetlać będą kalendarz imprez odbywających się na terenie całego MOF.
7. Kluczowym wyzwaniem jest uświadomienie mieszkańców o istniejącej dostępnej ofercie kulturalnej, a następnie zachęcenie ich do korzystania z obecnej oferty oraz zaangażowanie i zainteresowanie tematyką oferowaną w instytucjach, ponieważ często oczekiwania mieszkańców wykraczają poza możliwości instytucji. W związku z tym kluczowe jest skupienie się na promowaniu istniejącej oferty i uczynienia jej atrakcyjną dla mieszkańców. Warto w tym celu wykorzystać zróżnicowane kanały informacyjne, aby dotrzeć do jak najszerszego grona odbiorców oraz promować ofertę zarówno analogowo poprzez np. plakaty, jak również cyfrowo na portalach i stronach internetowych.

Załącznik 1 Kwestionariusz ankiety

Szanowni Mieszkańcy Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło

W związku z prowadzoną analizą potrzeb na usługi kulturalne w gminach wchodzących w skład Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło (MOF Jasło), zwracamy się z prośbą do Państwa, jako mieszkańców gmin MOF Jasło, o podzielenie się swoimi uwagami, spostrzeżeniami oraz pomysłami na zmiany, jakie mogą w najbliższych latach wpłynąć na ofertę kulturalną. W skład MOF Jasło wchodzi:

- Miasto Jasło
- Gmina Dębowice
- Gmina Jasło
- Gmina Kołaczyce
- Gmina Skołyszyn
- Gmina Tarnowiec

Państwa opinia pozwoli na poznanie realnych potrzeb odbiorców oferty kulturalnej w MOF Jasło oraz pozwoli na dostosowanie dostępnej obecnie oferty do Państwa oczekiwań.

Z góry dziękujemy za udział w badaniu.

Ankieta jest anonimowa, a jej wypełnienie zajmuje około 10 minut. Jeśli nie wskazano inaczej, proszę zaznaczyć („X”) tylko jedną odpowiedź.

1. Na terenie której gminy MOF Jasło Pani/Pan mieszka?					
☐	Gmina Dębowice	☐	Gmina Jasło	☐	Gmina Kołaczyce
☐	Gmina Skołyszyn	☐	Miasto Jasło	☐	Gmina Tarnowiec

2. Czy reprezentuje Pani/Pan grupę osób ze szczególnymi potrzebami?			
☐	Tak (jeśli tak proszę przejść do pytania 3)	☐	Nie (Jeśli nie, proszę przejść do kolejnego bloku pytań)

3. Jeżeli tak, to którą?					
☐	seniorzy	☐	rodzic i dziecko	☐	osoba z niepełnosprawnością ruchu
☐	osoba z niepełnosprawnością mowy	☐	osoba z niepełnosprawnością wzroku	☐	osoba z niepełnosprawnością słuchu

Korzystanie z oferty instytucji kultury

1. Czy korzysta Pani/Pan z oferty kulturalnej realizowanej na terenie Pani/Pana gminy?			
☐	tak	☐	nie

2. Czy korzysta Pani/Pan z oferty kulturalnej realizowanej na terenie innej gminy na terenie MOF Jasło, niż Pani/Pana gmina miejsca zamieszkania?			
☐	tak, z oferty jakiej gminy?	☐	nie

3. Jak często korzysta Pani Pan z oferty kulturalnej realizowanej na terenie Pani/Pana gminy?			
☐	Raz w tygodniu lub częściej	☐	Raz lub kilka razy w miesiącu
☐	Raz lub kilka razy w roku	☐	Rzadziej niż raz w roku
☐	W ogóle nie korzystam		

4. Jak często korzysta Pani Pan z oferty kulturalnej realizowanej na terenie innych niż zamieszkiwana, gmin MOF Jasło?			
☐	Raz w tygodniu lub częściej	☐	Raz lub kilka razy w miesiącu
☐	Raz lub kilka razy w roku	☐	Rzadziej niż raz w roku
☐	W ogóle nie korzystam		

5. Kiedy najczęściej uczestniczy Pani/Pan w wydarzeniach kulturalnych?			
☐	W tygodniu	☐	W weekendy

6. Co najczęściej powoduje, że nie uczestniczy Pan/Pani w wydarzeniach kulturalnych? (można zaznaczyć kilka odpowiedzi)	
☐	Brak czasu
☐	Trudności z dojazdem do miejsca, w którym się odbywa wydarzenie
☐	Mało imprez, które odpowiadałyby moim oczekiwaniom i zainteresowaniom
☐	Brak wystarczającej motywacji
☐	Niedostateczna promocja
☐	Koszty (bilety są za drogie, dojazd jest zbyt kosztowny)
☐	Wiek i/lub stan zdrowia niepozwalający na udział w wydarzeniu
☐	Kwestie organizacyjne związane z imprezą (np. bezpieczeństwo, nieodpowiednie godziny itd.)
☐	Forma wydarzenia/tematyka nie odpowiada moim zainteresowaniom
☐	Bariery architektoniczne utrudniające mi dostęp do wydarzenia
☐	Inny powód, jaki?

7. Co mogłoby sprawić, że chętniej korzystałby Pan/Pani z oferty kulturalnej swojej gminy? (można zaznaczyć kilka odpowiedzi)			
☐	Bezpłatność / niższe ceny	☐	Lepsza promocja wydarzeń kulturalnych
☐	Lepsze poznanie moich potrzeb przez organizatorów kultury w mieście i odpowiednie dostosowanie oferty pod względem formy, tematyki	☐	Dostosowanie obiektów do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami
☐		☐	Dostosowanie dni i godzin imprez do możliwości osób uczących się/pracujących
☐		☐	Poprawa oferty kulturalnej, nowe wydarzenia kulturalne

☐	Możliwość uczestnictwa w formie online	☐	Poprawa komfortu infrastruktury kulturalnej	☐	Łatwiejszy dostęp do stacjonarnego zakupu biletu (więcej punktów z możliwością zakupu biletów na terenie gminy)
☐	Doposażenie instytucji kultury i poprawa warunków technicznych	☐	Inne, jakie.... ?		

Atrakcyjność oferty instytucji kultury

8. Jak ocenia Pani/Pan liczbę wydarzeń kulturalnych w Pani/Pana gminie?					
☐	Ich liczba jest wystarczająca	☐	Brakuje wydarzeń kulturalnych	☐	Nie mam zdania

9. Jak ocenia Pani/Pan jakość dotychczasowej działalności kulturalnej w Pani/Pana gminie?					
☐	oferta kulturalna na poziomie wysokim (atrakcyjna, różnorodna, z wykorzystaniem zaawansowanych technologii, innowacyjna i inspirująca dla odbiorców)	☐	oferta kulturalna na poziomie przeciętnym (skromna, monotonna)	☐	Oferta kulturalna na niskim poziomie (nieatrakcyjna, niedostosowana do potrzeb współczesnego odbiorcy i ze szczególnymi potrzebami, w tym z niepełnosprawnościami)

10. Jaka dziedzina kultury szczególnie Pana\ Panią interesuje?					
Muzyka	☐	tak	☐	nie	
Film	☐	tak	☐	nie	
Telewizja	☐	tak	☐	nie	
Taniec	☐	tak	☐	nie	
Literatura	☐	tak	☐	nie	
Teatr	☐	tak	☐	nie	
Fotografia	☐	tak	☐	nie	
Plastyka\ malarstwo\ rzeźba	☐	tak	☐	nie	

11. Czy Pani/Pana zdaniem widoczna jest potrzeba rozwoju usług kulturalnych na terenie gminy w oparciu o usługi realizowane w wersji cyfrowej i online? (np. transmisje online, nagrywanie podcastów, warsztaty online, webinary)					
☐	Tak	☐	Nie	☐	Trudno powiedzieć/Nie mam zdania

12. Z jakich źródeł czerpie Pan(i) informacje na temat aktualnej oferty / wydarzeń kulturalnych odbywających się w Pana/Pani gminie? (można zaznaczyć kilka odpowiedzi)					
☐	Do tej pory nie szukałam/szukałam informacji na temat oferty / wydarzeń	☐	Strona internetowa gminy		
☐	Profil Facebook gminy	☐	Strony internetowe dotyczące oferty rozrywkowej		

			i kulturalnej np. kalendarz imprez / wydarzeń, portale tematyczne
☐	Informacje prasowe, prasa lokalna lub tematyczna	☐	Informacje od znajomych, rodziny
☐	Inne, jakie?		

Stan techniczny instytucji kultury i plany rozwojowe

13. Jak ocenia Pan/Pani aktualny stan zaplecza organizacyjnego-technicznego (wyposażenie i sprzęt) w instytucjach zlokalizowanych w Pana/Pani gminie?

☐	bardzo źle	☐	źle	☐	ani dobrze, ani źle	☐	dobrze	☐	bardzo dobrze	☐	nie mam zdania
-----------------------	------------	-----------------------	-----	-----------------------	---------------------	-----------------------	--------	-----------------------	---------------	-----------------------	----------------

14. Jak ocenia Pan/Pani dostępność architektoniczną w instytucjach zlokalizowanych w Pana/Pani gminie do osób ze szczególnymi potrzebami?

☐	bardzo źle	☐	źle	☐	ani dobrze, ani źle	☐	dobrze	☐	bardzo dobrze	☐	nie mam zdania
-----------------------	------------	-----------------------	-----	-----------------------	---------------------	-----------------------	--------	-----------------------	---------------	-----------------------	----------------

15. Czy Pani/Pana zdaniem modernizacja i doposażenie instytucji kultury na terenie zamieszkiwanej gminy jest potrzebne?

☐	tak	☐	nie	☐	trudno powiedzieć
-----------------------	-----	-----------------------	-----	-----------------------	-------------------

16. Czy Pani/Pana zdaniem budowa nowych instytucji kultury na terenie zamieszkiwanej gminy jest potrzebna?

☐	tak	☐	nie	☐	trudno powiedzieć
-----------------------	-----	-----------------------	-----	-----------------------	-------------------

17. Czy Pani/Pana zdaniem modernizacja/doposażenie/budowa nowych instytucji kultury przełożą się na wzrost zainteresowania ofertą kulturalną?

☐	tak	☐	nie	☐	trudno powiedzieć
-----------------------	-----	-----------------------	-----	-----------------------	-------------------

18. Jakie kierunki rozwoju oferty kulturalnej Pani/Pana zdaniem są najbardziej pożądane w Pani/Pana gminie?

☐	Oferta kulturalna dla seniorów	☐	Oferta kulturalna dla dzieci i osób młodych
☐	Oferta działań kulturalno-edukacyjnych zawierającą elementy zwiększające zaangażowanie społeczności lokalnej	☐	Oferta kulturalna wykorzystująca nowoczesne technologie informacyjno –komunikacyjne
☐	Oferta kulturalna propagująca lokalne dziedzictwo materialne i niematerialne	☐	Inne, jakie? .....

19. Co Jakiemu typu zajęcia powinny Pani/Pana zdaniem znaleźć się w nowej ofercie kulturalno-edukacyjnej instytucji w Pani/Pana gminie, aby stała się ona w przyszłości miejscem chętnie odwiedzanym przez mieszkańców i turystów?

--

Metryka

	Płeć	☐	kobieta	☐	mężczyzna										
	Przedział wiekowy	☐	mniej niż 18	☐	18-24	☐	25-34	☐	35-44	☐	45-54	☐	55-64	☐	65 i więcej
	Wykształcenie	☐	wyższe	☐	średnie, średnie branżowe	☐	zasadnicze zawodowe, zasadnicze branżowe	☐	gimnazjalne, podstawowe						
	Status na rynku pracy <i>Proszę zaznaczyć wszystkie pasujące odpowiedzi</i>	☐	pracuję	☐	prowadzę działalność gospodarczą	☐	praca dorywcza	☐	nie pracuję, zajmuję się domem						
		☐	uczeń, student	☐	emeryt, rencista	☐	bezrobotny	☐	inne						

Załącznik nr 2 Lista pytań skierowanych do gmin

Szanowni Państwo,

W związku z trwającymi pracami nad opracowaniem analizy potrzeb na usługi kulturalne obejmującą budowę nowych obiektów infrastruktury kultury w gminach wchodzących w skład Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło, prosimy o przekazanie informacji dotyczących instytucji kultury oraz widocznych potrzeb w zakresie dalszego rozwoju.

Poniżej znajdują Państwo informacje o zakresie danych gromadzonych wraz z instrukcjami na temat sposobu podawania i agregowania informacji.

Przekazane przez Państwa informacje będą stanowiły istotny wkład w opracowanie analizy.

Z góry dziękujemy za udzielenie informacji.

1.	Proszę wskazać nazwę gminy, dla której wypełnia Pani/Pan formularz:		
1	Gmina Dębowiec	4	Gmina Skołyszyn
2	Gmina Jasło	5	Gmina Tarnowiec
3	Gmina Kołaczyce	6	Miasto Jasło

Uwaga: Zgodnie z definicją GUS Instytucja kultury: Państwowa lub samorządowa osoba prawna, dla której działalność kulturalna jest podstawowym celem statutowym (nie stanowiącym jednocześnie działalności gospodarczej), prowadzona w szczególności w formie: muzeów, biur wystaw artystycznych, galerii i centrów sztuki, bibliotek, domów i ośrodków kultury, świetlic i klubów.

I. Biblioteki

1.	Proszę wpisać liczbę aktualnie (na dzień 31.12.2023 r.) funkcjonujących na terenie gminy bibliotek i ich filii	Proszę wpisać wartość liczbową
a.	Liczba bibliotek publicznych	
b.	Liczba bibliotek innych niż publiczne	

2.	Proszę określić aktualne potrzeby związane z funkcjonowaniem bibliotek publicznych w gminie.	Proszę wpisać wartość liczbową
a.	Czy w gminie identyfikuje się potrzebę uruchomienia/budowy nowych bibliotek?	
b.	Czy w gminie identyfikuje się potrzebę uruchomienia nowych filii bibliotek? Jeśli tak, to ile jest takich obiektów?	
c.	Czy w gminie identyfikuje się potrzebę przeniesienia siedziby/filii biblioteki do innego obiektu? Jeśli tak, to ile jest takich obiektów?	
d.	Liczba budynków bibliotek wymagających remontu/modernizacji/przebudowy/rozbudowy	
e.	Liczba placówek wymagających doposażenia w nowy sprzęt (wskazać jaki sprzęt)	
f.	Liczba placówek wymagających dostosowania do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami	
g.	Liczba placówek wymagających uruchomienia katalogu on-line z możliwością przeglądania zasobów biblioteki i/lub rezerwowania, prolongaty, itp.	

3.	Proszę o wskazanie zdiagnozowanych deficytów i potrzeb w zakresie remontów, rozbudowy i/lub modernizacji obiektów. (Uzasadnienie potrzeby remontu, rozbudowy i/lub modernizacji istniejących oraz budowy nowych bibliotek i filii, np. brak dostosowania do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, niewystarczająca powierzchnia, zły stan techniczny budynku, itp.)

4.	Proszę o wskazanie prowadzonych form działalności we wskazanych placówkach <i>(np. warsztaty, imprezy plenerowe, koncerty, konkursy)</i>

5.	Proszę o wskazanie zdiagnozowanych deficytów i potrzeb w zakresie rozszerzenia oferty placówek <i>(np. o warsztaty, wystawy, zajęcia)</i>

II. Centra, domy i ośrodki kultury oraz świetlice

6.	Proszę wpisać liczbę aktualnie (na dzień 31.12.2023 r.) funkcjonujących na terenie gminy następujących instytucji	Proszę wpisać wartość liczbową
a.	Liczba centrów kultury	
b.	Liczba domów kultury	
d.	Liczba ośrodków kultury	
e.	Liczba świetlic	
h.	Liczba centrów, domów i ośrodków kultury posiadających możliwość organizacji wydarzeń plenerowych (np. odpowiednio zagospodarowany teren wokół obiektu)	
i.	Liczba świetlic posiadających możliwość organizacji wydarzeń plenerowych (np. odpowiednio zagospodarowany teren wokół obiektu)	

7.	Proszę określić aktualne potrzeby związane z funkcjonowaniem następujących instytucji	Proszę wpisać wartość liczbową
a.	Czy w gminie identyfikuje się potrzebę uruchomienia nowych centrów/domów/ośrodków kultury lub ich filii? Jeśli tak, to ile jest takich obiektów?	
b.	Czy w gminie identyfikuje się potrzebę przeniesienia siedziby/filii centrum/domy/ośrodka kultury do innego obiektu? Jeśli tak, to ile jest takich obiektów?	

c.	Czy w gminie identyfikuje się potrzebę przeniesienia świetlicy do innego obiektu? Jeśli tak, to ile jest takich obiektów?	
d.	Liczba budynków centrów/domów/ośrodków kultury lub ich filii wymagających remontu/modernizacji/przebudowy/rozbudowy	
e.	Liczba świetlic wymagających remontu/modernizacji/przebudowy/rozbudowy	
f.	Liczba centrów/domów/ośrodków kultury lub ich filii wymagających doposażenia w nowy sprzęt	
g.	Liczba świetlic wymagających doposażenia w nowy sprzęt	
h.	Liczba centrów/domów/ośrodków kultury lub ich filii wymagających dostosowania do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami	
i.	Liczba świetlic wymagających dostosowania do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami	
j.	Liczba centrów/domów/ośrodków kultury lub ich filii wymagających zagospodarowania terenu wokół obiektu i udostępnienia na cele kulturalne	
k.	Liczba świetlic wymagających zagospodarowania terenu wokół obiektu i udostępnienia na cele kulturalne	

8.	<p>Proszę o wskazanie zdiagnozowanych deficytów i potrzeb w zakresie remontów, rozbudowy i/lub modernizacji obiektów.</p> <p><i>(Uzasadnienie potrzeby remontu, rozbudowy i/lub modernizacji istniejących oraz budowy nowych obiektów kulturalnych, np. brak dostosowania do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, niewystarczająca powierzchnia, zły stan techniczny budynku, itp.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>np. w uzasadnieniu proszę podać aktualną powierzchnię obiektu i widoczne zapotrzebowanie oraz ocenić warunki lokalowe np. w posiadanych obiektach powierzchnia jest za mała, do organizacji dodatkowych zajęć,</i> • <i>nie jest możliwe rozbudowanie obecnie istniejących placówek, dlatego konieczna jest budowa nowych, albo, że gmina nie ma w zasobach budynku, który mogłaby zaadaptować na pełnienie funkcji instytucji kultury, bądź przebudowa/rozbiórka/roboty pochłonęłyby większe koszty niż postawienie nowego obiektu</i> • <i>dostęp do oferty w gminie jest nierównomierny – nowy obiekt powstanie w miejscu, które zapewni dostęp do oferty dla mieszkańców gminy, dla których obecnie jest on utrudniony itp.</i>
-----------	---

9.	<p>Proszę o określenie potrzeb rozwoju cyfryzacji i wdrożenia nowych metod i środków technicznych, nowoczesnych technologii w placówkach</p> <p><i>(m.in. elektroniczne narzędzia w zarządzaniu i bieżącej działalności (zarządzanie sprzedażą biletów i rezerwacją; wewnętrzne bazy danych, np. dane teleadresowe odbiorców); elektroniczne narzędzia wykorzystywane do informowania o ofercie (strona internetowa instytucji, serwisy internetowe, newsletter/ mailing, plakaty/wyświetlacze elektroniczne, informatory, Facebook, Twitter, Youtube, Instagram).</i></p>
-----------	--

10.	<p>Proszę o wskazanie prowadzonych form działalności we wskazanych placówkach (np. warsztaty, imprezy plenerowe, koncerty, konkursy)</p>
------------	--

11.	Proszę o wskazanie zdiagnozowanych deficytów i potrzeb w zakresie uruchomienia nowych form działalności (np. o warsztaty, wystawy, zajęcia – czy w gminie identyfikuje się szczególny popyt na danego typu ofertę?)

12.	Prosimy o określenie liczby zorganizowanych wydarzeń w każdej z placówek w latach 2019-2023 oraz wskazanie liczby ich uczestników	
ROK	Liczba zorganizowanych wydarzeń	Liczba uczestników
2019		
2020		
2021		
2022		
2023		

III.	Muzea
-------------	--------------

13.	Proszę wpisać liczbę aktualnie (na dzień 31.12.2022 r.) funkcjonujących na terenie gminy muzeów i ich oddziałów	Proszę wpisać wartość liczbową
a.	Liczba muzeów	
b.	Liczba oddziałów muzeów	

14.	Proszę określić aktualne potrzeby związane z funkcjonowaniem następujących instytucji	Proszę wpisać wartość liczbową
a.	Planowana liczba budowy/uruchomienia nowych muzeów	
b.	Potrzeba uruchomienia nowych oddziałów muzeum	
c.	Potrzeba wyposażenia muzeów	
d.	Potrzeba wyposażenia oddziałów muzeów	
e.	Liczba zdigitalizowanych muzealiów/zasobów muzeów	
f.	Liczba muzealiów/zasobów wymagających digitalizacji	
g.	Liczba obiektów wymagających remontu/modernizacji/przebudowy/rozbudowy	
h.	Liczba obiektów wymagających dostosowania do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami	

15.	Proszę o wskazanie zdiagnozowanych deficytów i potrzeb w zakresie remontów, rozbudowy i/lub modernizacji obiektów (Uzasadnienie potrzeby remontu, rozbudowy i/lub modernizacji istniejących oraz budowy nowych obiektów muzealnych, np. brak dostosowania do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, niewystarczająca powierzchnia, zły stan techniczny budynku, itp., deficyt powierzchni magazynowej,
------------	---

	wystawienniczej i scenicznej, konieczność dostosowania pomieszczeń do właściwego przechowywania zbiorów i ich zabezpieczenia)

16.	Prosimy o określenie liczby wystaw stałych i czasowych w latach 2018-2023 oraz wskazanie liczby zwiedzających muzea i oddziały muzealne:	
ROK	Liczba ekspozycji	Liczba zwiedzających
2019		
2020		
2021		
2022		
2023		

17.	Proszę o określenie potrzeb rozwoju cyfryzacji i wdrożenia nowych metod i środków technicznych, nowoczesnych technologii w placówkach (<i>m.in. elektroniczne narzędzia w zarządzaniu i bieżącej działalności (zarządzanie sprzedażą biletów i rezerwacją; wewnętrzne bazy danych, np. dane teleadresowe odbiorców); elektroniczne narzędzia wykorzystywane do informowania o ofercie (strona internetowa instytucji, serwisy internetowe, newsletter/ mailing, plakaty/wyświetlacze elektroniczne, informatory, Facebook, Twitter, Youtube, Instagram).</i>)

18.	Prosimy o wskazanie prowadzonych form działalności we wskazanych placówkach (np. lekcje muzealne, warsztaty, imprezy plenerowe, koncerty, konkursy)

19.	Proszę o wskazanie zdiagnozowanych deficytów i potrzeb w zakresie uruchomienia nowych form działalności (np. o warsztaty, wystawy, zajęcia – czy w gminie identyfikuje się szczególnie popyt na danego typu ofertę?)

IV. Zabytki

20.	Liczba obiektów zabytkowych	Proszę wpisać wartość liczbową
a.	Liczba obiektów wpisanych do rejestru zabytków posiadających numer rejestru	
b.	Liczba zabytków w gminnej ewidencji zabytków	
c.	Obiekty wpisane do rejestru zabytków ruchomych	
d.	Liczba obiektów położonych w strefie ochrony konserwatorskiej	
f.	Zabytkowe parki i ogrody wpisane do rejestru zabytków nieruchomości	

21.	Charakterystyka i potrzeby istniejących obiektów zabytkowych	Proszę wpisać wartość liczbową
a.	Liczba obiektów zabytkowych wymagających dostosowania do pełnienia funkcji społeczno-kulturalne (dotyczy obiektów aktualnie pełniących funkcje społeczno-kulturalne, jednak wymagających rozszerzenia tych funkcji)	
b.	Liczba obiektów zabytkowych wymagających dostosowania do pełnienia funkcji społeczno-kulturalne (dotyczy obiektów, które obecnie nie pełnią danych funkcji np. ze względu na zły stan techniczny)	
c.	Liczba obiektów zabytkowych wymagających dostosowania do obsługi ruchu turystycznego	
d.	Liczba obiektów zabytkowych wymagających dostosowania do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami	
e.	Liczba obiektów zabytkowych wymagających podjęcia prac remontowych (rewaloryzacja, restauracja)	
f.	Liczba obiektów zabytkowych wymagających zagospodarowania ich otoczenia	

22.	Proszę o wskazanie zdiagnozowanych deficytów i potrzeb w zakresie remontów, adaptacji obiektów zabytkowych i przestrzeni. (Uzasadnienie potrzeby remontu, adaptacji, zagospodarowania, np. brak dostosowania do pełnienia funkcji społeczno-kulturowych, brak dostosowania do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, stan techniczny obiektu itp.) Proszę wskazać deficyty i ograniczenia związane z wykorzystaniem potencjału tych obiektów.

V. Grupy artystyczne oraz kluby/koła

23.	Proszę wpisać liczbę aktualnie (na dzień 31.12.2023 r.) funkcjonujących na terenie gminy:	Proszę wpisać wartość liczbową
A.	Liczba grup artystycznych (m.in. teatralne, muzyczno-instrumentalne, wokalne i chóry, folklorystyczne, taneczne)	
B.	Liczba kół/klubów/sekcji (m.in. plastyczne/techniczne, taneczne, muzyczne, informatyczne, fotograficzne, filmowe, teatralne, seniora/UTW, KGW)	

24.	Prosimy o wskazanie rodzajów grup artystycznych

25.	Prosimy o określenie liczby uczestników grup artystycznych w latach 2019-2023:
ROK	Liczba uczestników
2019	
2020	
2021	

2022	
2023	

26.	Proszę o wskazanie zdiagnozowanych deficytów i potrzeb w zakresie uruchomienia nowych form działalności grup artystycznych

27.	Prosimy o wskazanie rodzajów kół/klubów

28.	Prosimy o określenie liczby uczestników kół/klubów w latach 2019-2023:
ROK	Liczba uczestników
2019	
2020	
2021	
2022	
2023	

29.	Proszę o wskazanie zdiagnozowanych deficytów i potrzeb w zakresie uruchomienia nowych form działalności klubów/kół

VI. PYTANIA DOTYCZĄCE OBIEKTÓW INSTYTUCJI KULTURY I PROWADZONEJ DZIAŁALNOŚCI	
1. Z czego wynika niedostosowanie instytucji kultury do osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i rodzin z małymi dziećmi:	
○ Braku środków finansowych	
○ Ograniczonych możliwościach i zakresie dostosowania np. z uwagi na fakt, że siedziby instytucji znajdują się w obiektach o charakterze zabytkowym	
○ Inne (jakie?)	
2. Proszę wskazać główne przeszkody w prowadzeniu działalności kulturalnej i czynniki utrudniające rozszerzenie i uatrakcyjnienie oferty kulturalnej w gminie	
○ brak możliwości zakupu muzealiów oraz doposażenia	
○ ograniczone inwestycje i remonty	
○ brak stałej lokalizacji, niedobór powierzchni, bariery architektoniczne	
○ ograniczony zakres konserwacji i digitalizacji zbiorów	
○ brak odpowiednich warunków lokalowych	
○ utrudnienia w zatrudnieniu i zatrzymaniu wykwalifikowanej kadry	
○ brak możliwości rozbudowy obecnie funkcjonujących obiektów instytucji kultury	
○ nierównomierny dostęp do instytucji kultury na terenie gminy	
○ inne (jakie?)	
3. Problemy wynikające z przeszkód w prowadzeniu działalności kulturalnej:	
○ ograniczenie działalności statutowej	
○ dostosowanie oferty do możliwości finansowych i lokalowych, a nie do realnych potrzeb	
○ brak równego dostępu do oferty i obiektów	
○ inne (jakie?)	
4. Czy instytucje kultury funkcjonujące w gminie podejmują współpracę z instytucjami działającymi na terenie innych gmin? Proszę podać formy współpracy (np. organizacja wspólnych wydarzeń, wzajemna promocja) i wskazać partnerów (konkretne gminy)	
5. Proszę wskazać inne instytucje (jeśli jakieś są) świadczące usługi z zakresu kultury występujące na terenie gminy, a których nie wymieniono wcześniej.	

Spis tabel i wykresów

<i>Tabela 1 Liczbę respondentów w odniesieniu do wskazanych kanałów dystrybucji i form badania .....</i>	<i>5</i>
<i>Tabela 2 Liczba ankiet zebranych podczas badania ankietowego w podziale na poszczególne gminy .....</i>	<i>5</i>
<i>Tabela 3 Liczba ludności i powierzchnia obszaru MOF Jasło w 2023 r. ....</i>	<i>6</i>
<i>Tabela 4 Wskaźniki dotyczące dostępności instytucji kultury.....</i>	<i>9</i>
<i>Tabela 5 Rodzaje organizowanych imprez w MOF Jasło .....</i>	<i>10</i>
<i>Tabela 6 Liczba zorganizowanych imprez z gminach MOF Jasło .....</i>	<i>10</i>
<i>Tabela 7 Liczba członków kół / klubów / sekcji - dzieci i młodzież szkolna .....</i>	<i>11</i>
<i>Wykres 1 Miejsce zamieszkania respondentów.....</i>	<i>24</i>
<i>Wykres 2 Grupy osób ze szczególnymi potrzebami reprezentowane przez mieszkańców MOF Jasło .....</i>	<i>24</i>
<i>Wykres 3 Powody, dla których mieszkańcy nie uczestniczą w wydarzeniach kulturalnych .....</i>	<i>25</i>
<i>Wykres 4 Co sprawiłoby że chętniej korzystałby/łaby Pan/Pani z oferty kulturalnej swojej gminy? .....</i>	<i>26</i>
<i>Wykres 5 Ocena liczby wydarzeń kulturalnych.....</i>	<i>27</i>
<i>Wykres 6 Ocena jakości dotychczasowej działalności kulturalnej .....</i>	<i>27</i>
<i>Wykres 7 Dziedziny kultury, którymi zainteresowani są mieszkańcy.....</i>	<i>28</i>
<i>Wykres 8 Źródło informacji na temat aktualnej oferty/wydarzeń kulturalnych .....</i>	<i>29</i>
<i>Wykres 9 Ocena stanu zaplecza organizacyjno-technicznego (wyposażenie i sprzęt) w instytucjach kultury.....</i>	<i>29</i>
<i>Wykres 10 Ocena dostępności architektonicznej do osób ze szczególnymi potrzebami w instytucjach kultury .....</i>	<i>30</i>
<i>Wykres 11 Czy Pani/Pana zdaniem budowa nowych instytucji kultury na terenie zamieszkiwanej gminy jest potrzebna? .....</i>	<i>30</i>
<i>Wykres 12 Czy Pani/Pana zdaniem modernizacja/doposażenie/budowa nowych instytucji kultury przełożą się na wzrost zainteresowania ofertą kulturalną? .....</i>	<i>30</i>
<i>Wykres 13 Kierunki rozwoju oferty kulturalnej.....</i>	<i>31</i>
<i>Wykres 14 Rodzaje zajęć, które mogą wpłynąć na to, że gminy MOF Jasło staną się miejscem chętnie odwiedzanym przez mieszkańców i turystów .....</i>	<i>32</i>

STRATEGIA ZINTEGROWANYCH INWESTYCJI TERYTORIALNYCH MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO JASŁO

ZAŁĄCZNIK NR 2 DO STRATEGII. RAPORT Z KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

2025

RAPORT Z KONSULTACJI SPOŁECZNYCH
projektu Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego
Jasło wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko

oraz

PODSUMOWANIE

sporządzone zgodnie z art. 55 ust. 3 ustawy z dnia 3 października 2008r.
o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie,
udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z
2024 r. poz. 1112 z późn. zm.)

do Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło
wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko

1 Podstawa formalno-prawna opracowania.

Zgodnie z art. 55 ust. 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 z późn. zm.) do przyjętego dokumentu dołącza się pisemne podsumowanie zawierające uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych, a także informację, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione:

- ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko;
- opinie właściwych organów (Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego);
- zgłoszone uwagi i wnioski;
- wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko, jeżeli zostało przeprowadzone;
- propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu.

Przyjęty dokument *Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło* (dalej *ZIT MOF Jasło*) wraz z podsumowaniem przekazany zostanie Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Rzeszowie oraz Podkarpackiemu Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu w Rzeszowie.

2 Uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych.

Przeprowadzona analiza oraz wynikająca z niej ocena zapisów *ZIT MOF Jasło* pozwala na stwierdzenie, że realizacja przedsięwzięć zawartych w w/w dokumencie wywrze pozytywny wpływ i spowoduje poprawę stanu środowiska. Wariantem alternatywnym jest brak aktualnego dokumentu Programu skutkujący brakiem polityki środowiskowej, co rodzi zagrożenia dla ochrony środowiska.

3 Ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko.

W oparciu o przepisy ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 z późn. zm.) dla sporządzenia dokumentu *Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło* koniecznym było przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. W związku z powyższym, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie pismem znak WOOŚ.410.1.9.2025.AB.3 z dnia 31 marca 2025 r. oraz Podkarpacki Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny pismem znak SNZ.9020.1.9.2025.RD z dnia 5 marca 2025 r. określili zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w *Prognozie oddziaływania na środowisko dla Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło*.

4 Opinie właściwych organów

Powyższe dokumenty zostały pozytywnie zaopiniowane przez:

- Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie – pismem z dnia 19 maja 2025 r., znak: WOOŚ.410.5.6.2025.AB.12
- Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego – pismem z dnia 24 kwietnia 2025 r., znak: SNZ.9020.3.12.2025.RD

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie w ramach opinii przesłał następujące uwagi, które uwzględniono zgodnie z poniższymi zapisami:

1. *W treści Prognozy należy poprawnie scharakteryzować Jednolite Części Wód Powierzchniowych (JCWP), w granicach których zlokalizowany jest teren objęty opiniowanym dokumentem, tj.: poprawnie określić obowiązujące dla nich cele środowiskowe, poprawnie wskazać obszary przeznaczone do ochrony siedlisk lub gatunków, o których mowa w przepisach ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie (art. 317 ust. 4 pkt 4 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2024 r., poz. 1087 ze zm.)).*

Powyższa uwaga została uwzględniona.

5 Zgłoszone uwagi i wnioski.

Na podstawie art. 30 ust. 1 i art. 5a ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2024 r. poz.1465 z późn. zm.), art. 8 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej, art. 34 ust. 15 pkt 6 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (Dz.U. z 2022 r. poz. 1079 ze zm.) oraz art. 39 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r., poz. 1112 ze zm.), Uchwały Nr LX/618/2018 Rady Miejskiej Jasła z dnia 29 stycznia 2018 r. w sprawie przyjęcia zasad i trybu prowadzenia konsultacji społecznych dotyczących Miasta Jasła (Dz. Urz. Woj. Podkarpackiego z 2018 r. poz. 678), oraz rozdziału 3 ust. 2 pkt 2 porozumienia międzygminnego z dnia 7 lutego 2023 r. w sprawie powołania Związku ZIT, mającego na celu współpracę jednostek samorządu terytorialnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło, służącemu realizacji zadań w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, zmienionego aneksem z dnia 6 lipca 2023r., stanowiącego załącznik do Uchwały Nr LXXVI/645/2023 Rady Miejskiej Jasła z dnia 6 lutego 2023 r. w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie porozumienia międzygminnego dotyczącego powołania Związku ZIT mającego na celu współpracę jednostek samorządu terytorialnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło służącemu realizacji zadań w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych - zapewniono mieszkańcom udział w konsultacjach społecznych projektu Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko. Konsultacje społeczne prowadzone były w dniach od 16.04.2025 r. do 8.05.2025 r. Konsultacje zostały przeprowadzone w formie składania opinii i uwag w formie pisemnej oraz za pomocą środków komunikacji elektronicznej. Uwagi i opinie do projektu Strategii oraz Prognozy oddziaływania na środowisko przyjmowane były w formie papierowej i elektronicznej z wykorzystaniem wyłącznie formularzy konsultacyjnych.

Uzupełnione formularze konsultacyjne można było składać w wybrany sposób:

- pisemnie za pomocą formularzy opublikowanych na stronach internetowych samorządów MOF Jasło: Gmina Miasto Jasło, Gmina Kołaczyce, Gmina Jasło, Gmina Skołyszyn, Gmina Tarnowiec, Gmina Dębowiec oraz dostępnych w ich siedzibach w następujący sposób:
  - dostarczając do Urzędu Miasta w Jaśle, ul. Rynek 12, 38-200 Jasło oraz samorządów wchodzących w MOF Jasło;

- przesyłając pocztą na adres Urzędu Miasta w Jasle, ul. Rynek 12, 38-200 Jasło oraz samorządów wchodzących w MOF Jasło;
- elektronicznie w następujący sposób:
  - poprzez elektroniczny formularz konsultacji społecznych do projektu zapisów w Strategii oraz Prognozy oddziaływania na środowisko https://ankieta.deltapartner.org.pl/zit_jaslo_konsultacje
  - poprzez przesłanie podpisanego skanu formularza na adres e-mail: konsultacje@um.jaslo.pl

W trakcie trwania konsultacji społecznych wpłynęła jedna uwaga, którą przedstawiono w poniżej tabeli. Uzyskane stanowiska oraz opinie organów wykorzystano przy konstruowaniu ostatecznej wersji dokumentu.

Uwaga zgłoszona przez formularz	
Treść uwagi	Odniesienie
<p>Uwaga do: Projektu Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło</p> <p>Numer rozdziału, punktu i strony konsultowanego dokumentu: 2.4.4, str.84, Grafika 7 Sieć komunikacyjna na terenie MOF Jasło</p> <p>Dotychczasowy zapis: Niewyraźnie zaznaczony przystanek kolejowy Szebnie</p> <p>Proponowany zmieniony zapis: Wyraźne zaznaczenie przystanku Szebnie</p> <p>Uzasadnienie uwagi: kropka oznaczająca przystanek kolejowy została prawie w całości przycięta (wyszarzona), prawdopodobnie z powodu bliskości granicy obszaru, przez co przystanek Szebnie jest właściwie niewidoczny na tej mapce choć znajduje się na terenie gminy Jasło (dodatkowo przy przystanku jest parking, który też znajduje się w gminie Jasło). Na mapce zaznaczono też prawdopodobnie stację Jasło Towarowa - jeśli mapka ma zawierać informacje o infrastrukturze pasażerskiej to jest to błąd.</p>	<p>Uwaga została uwzględniona.</p> <p>Skorygowano grafikę zgodnie z uwagą. Na mapie nie oznaczano parkingów. Usunięto przystanek – stację Jasło Towarowa.</p>

6 Wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko

Realizacja *ZIT MOF Jasło* nie wywoła transgranicznego oddziaływania, stąd nie przeprowadzono postępowania, dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko projektu *Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło*.

7 Propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu

Systematyczne prowadzenie monitoringu umożliwia efektywne i skuteczne realizowanie zaplanowanej interwencji, dzięki uzyskaniu informacji i gromadzeniu danych ukazujących stopień realizacji i postępy w zakresie wdrażania projektów zintegrowanych. Realizacja celów przekłada się natomiast na osiągnięcie celów ZIT.

Monitoring obejmować będzie wskaźniki produktu i rezultatu, które zdefiniowano w ramach FEP 2021-2027, które przyporządkowane zostały do poszczególnych projektów zintegrowanych zgodnie z realizowanym typem projektu. Wynikiem dokonywanego monitoringu, a jednocześnie elementem systemu monitorowania i ewaluacji realizacji strategii ZIT, będzie raport zawierający zestawienie wskaźników oraz poniesionych kwot na realizację (monitoring finansowy), opracowywany co roku przez poszczególne gminy MOF Jasło.

Raport zawierać będzie kluczowe informacje na temat zrealizowanych zadań wraz z przedstawieniem wartości wskaźników. Wskaźniki produktu są związane bezpośrednio z wydatkami w projekcie, natomiast wskaźniki rezultatu określają bezpośrednie efekty realizacji projektu.

Za monitoring stanu realizacji projektów i monitorowanie wdrażania strategii w oparciu o system wskaźników realizacji określonych w Strategii ZIT MOF Jasło, zgodnie zapisami porozumienia międzygminnego, odpowiedzialny będzie Zespół zadaniowy ds. ZIT MOF Jasło, natomiast za osiągnięcie wskaźników odpowiadają samorzady zawierające porozumienie w sprawie wspólnej realizacji projektu.

Wskaźnik produktu	Jednostka miary	Wartość*	Rok osiągnięcia wskaźnika
Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	szt.	7	2028
Liczba instytucji kultury objętych wsparciem	szt.	7	2028
Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS)	szt.	7	2028
Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	87 422	2029
Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	1	2029
Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego	szt.	1	2029
Długość wspartych turystycznych szlaków rowerowych o nawierzchni utwardzonej ulepszonej	km	6,25	2028
Długość utworzonych szlaków turystycznych	km	52,48	2028
Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich	m ²	126 633,92	2028

Wskaźnik rezultatu	Jednostka miary	Wartość*	Rok osiągnięcia wskaźnika
Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	os./rok	17 859	2028
Roczna liczba turystów korzystających ze wspartych szlaków turystycznych (szlaki piesze)	osoby	500	2030
Roczna liczba turystów korzystających ze szlaków rowerowych	osoby	9 050	2030
Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury	osoby	87 422	2028

Należy stwierdzić, że dokument *Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło* sporządzony został zgodnie z obowiązującymi przepisami.

STRATEGIA ZINTEGROWANYCH INWESTYCJI TERYTORYALNYCH MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO JASŁO

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

2025

Dokument został opracowany przez zespół specjalistów w składzie:

mgr inż. Karolina Ioannidis.

Jasło, 19.05.2025 r.

Spis treści

Spis treści	3
1. Cel i zakres merytoryczny opracowania	4
2. Zakres prognozy	4
3. Przedmiot i zakres opracowania	6
4. Metody pracy i materiały źródłowe	7
5. Podstawa prawna strategii ZIT	8
6. Komplementarność opracowania	10
7. Cele realizowane w ramach ZIT wraz z kierunkami działań.....	16
8. Poziom operacyjny	22
8.1. Lista projektów podstawowych wybieranych w sposób niekonkurencyjny	22
8.2. Lista projektów podstawowych wybieranych w sposób konkurencyjny	29
8.3. Lista projektów komplementarnych.....	30
9. Analiza i ocena istniejącego stanu na terenach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji	35
9.1. Charakterystyka MOF Jasło	35
9.2. Istniejący stan środowiska	36
9.2.1. Jakość powietrza	36
9.2.2. Możliwości rozwoju OZE	43
9.2.3. Wody	48
9.2.4. Hałas	63
9.2.5. Zasoby przyrodnicze.....	68
10. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym	81
11. Przewidywane oddziaływanie na środowisko w wyniku realizacji zapisów dokumentu	89
11.1. Przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko	111
11.2. Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody.....	111
11.3. Korytarze ekologiczne.....	119
11.4. Różnorodność biologiczna, rośliny i zwierzęta	120
11.5. Ludzie.....	122
11.6. Powietrze atmosferyczne	123
11.7. Klimat.....	126
11.8. Zabytki oraz dobra materialne.....	128
11.9. Zasoby naturalne	129
11.10. Wody.....	130
11.11. Krajobraz i powierzchnia ziemi	135
11.12. Hałas i promieniowanie elektromagnetyczne.....	136
11.13. Gospodarka odpadami i ograniczenie powstawania odpadów	138
11.14. Ryzyko wystąpienia poważnej awarii	138
12. Analiza rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodnicza negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu.	139
13. Propozycja działań alternatywnych.....	144
14. Potencjonalne oddziaływanie transgraniczne.....	145
15. Monitoring i ewaluacja.....	146
16. Podsumowanie i wnioski	148
17. Streszczenie w języku niespecjalistycznym	149
18. Zestawienie tabel i rysunków	153

1. Cel i zakres merytoryczny opracowania

Głównym celem prognozy jest ustalenie czy zapisy projektu *Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło* nie naruszają zasad prawidłowego funkcjonowania środowiska przyrodniczego a cele ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju są spójne z celami i priorytetami zaplanowanymi w dokumentach wyższego szczebla. Prognoza ma za zadanie także ułatwić identyfikację możliwych do określenia skutków środowiskowych spowodowanych realizacją postanowień ocenianego dokumentu oraz określić, czy istnieje prawdopodobieństwo powstawania w przyszłości konfliktów i zagrożeń w środowisku.

2. Zakres prognozy

Zakres prognozy powinien być zgodny z art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2024 poz. 1112).

Prognoza oddziaływania na środowisko zawiera:

- informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami;
- informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy;
- propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania;
- informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko;
- streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym.

Prognoza ponadto określa, analizuje i ocenia:

1. istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu;
2. stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem;
3. istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody;
4. cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu;
5. przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz

pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:

- różnorodność biologiczną,
- ludzi,
- zwierzęta,
- rośliny,
- wodę,
- powietrze,
- powierzchnię ziemi,
- krajobraz,
- klimat,
- zasoby naturalne,
- zabytki,
- dobra materialne.

z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

Prognoza przedstawia:

- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszarowych form ochrony przyrody;
- rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Zakres i stopień szczegółowości Prognozy oddziaływania na środowisko został uzgodniony z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Rzeszowie (pismo znak: WOOŚ.410.1.9.2025.AB.3 z dnia 31 marca 2025 r.) oraz z Podkarpackim Państwowym Wojewódzkim Inspektoratem Sanitarnym w Rzeszowie (pismo znak: SNZ.9020.1.9.2025.RD z dnia 5 marca 2025 r.).

3. Przedmiot i zakres opracowania

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko do projektu *Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło*. Opracowanie zostało wykonane w oparciu o art. 46 oraz art. 47 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2024 poz. 1112).

Zgodnie z zapisami artykułów 46 Ustawy OOŚ, przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają projekty następujących dokumentów strategicznych:

1. planu ogólnego gminy oraz planu zagospodarowania przestrzennego, wyznaczający ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, a także koncepcji rozwoju kraju, strategii rozwoju, programu, polityki publicznej i dokumentu programowego, z zakresu polityki rozwoju, wyznaczający ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
2. polityki, strategii, planu i programu w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu, opracowywany lub przyjmowany przez organy administracji, wyznaczający ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
3. polityki, strategii, planu i programu innego niż wymienione w pkt 1 i 2, którego realizacja może spowodować znaczące oddziaływanie na obszar Natura 2000, jeżeli nie jest on bezpośrednio związany z ochroną obszaru Natura 2000 lub nie wynika z tej ochrony.

Zgodnie z artykułem 47 Ustawy OOŚ przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest wymagane także w przypadku projektu dokumentu innego niż wymieniony w art. 46 ust. 1 oraz w przypadku projektu zmiany takiego dokumentu, jeżeli w uzgodnieniu z właściwym organem, o którym mowa w art. 57 Ustawy OOŚ, organ opracowujący projekt stwierdzi, że realizacja postanowień danego dokumentu albo jego zmiany może spowodować znaczące oddziaływanie na środowisko.

Przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest wymagane także w przypadku projektów dokumentów, innych niż wymienione powyżej, jeżeli wyznaczają one ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko lub realizacja postanowień tych dokumentów może spowodować znaczące oddziaływanie na środowisko. Projekt *Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło* wpisuje się w powyższy katalog dokumentów.

4. Metody pracy i materiały źródłowe

Prognoza została opracowana zgodnie z zaleceniami zawartymi w Ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2024 poz. 1112). Przy sporządzaniu niniejszego dokumentu zastosowano metody statystyczne i porównawcze, analizy i oceny dostosowane do stanu współczesnej wiedzy. Autor kierował się swoją wiedzą i doświadczeniem stosownie do stanu wiedzy współczesnej. Wszystkie zastosowane metody oceny są dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu. Część dotycząca oceny oddziaływania na środowisko w projektowanym opracowaniu przedstawiono tabelarycznie. Oceny dokonano w oparciu o analizę poszczególnych elementów środowiska w zależności od zagrożeń stwarzanych przez oddziaływanie na środowisko planowanych inwestycji.

5. Podstawa prawna strategii ZIT

Miejskie obszary funkcjonalne w perspektywie finansowej UE 2021-2027 mogą wykorzystać instrument Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, do realizacji projektów zintegrowanych dofinansowanych z pieniędzy unijnych. Zintegrowane Inwestycje Terytorialne należą do instrumentów rozwoju terytorialnego, a ich idea uwzględnia oddziaływanie projektów na obszar szerszy niż jedna gmina – mianowicie na obszary funkcjonalne. W przypadku województwa podkarpackiego zakres przestrzenny ZIT obejmuje 11 Miejskich Obszarów Funkcjonalnych. Wśród obszarów strategicznej interwencji (OSI) w województwie podkarpackim wskazuje się, zgodnie ze Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) 11 miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze. W grupie tych miast znajduje się miasto Jasło¹, które stanowi również jeden z regionalnych biegunów wzrostu w województwie. Miejski Obszar Funkcjonalny Jasło składa się z 6 jednostek samorządu terytorialnego, mianowicie: miasta Jasła, gminy miejsko-wiejskiej Kołaczyce oraz gmin wiejskich: gmina Jasło, gmina Skotyszyn, gmina Tarnowiec oraz gmina Dębowiec.

Poniżej zestawiono dokumenty stanowiące podstawę prawną realizacji instrumentu ZIT dla MOF Jasło:

- Umowa Partnerstwa dla realizacji Polityki Spójności 2021-2027 w Polsce,
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej,
- Ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (Dz. U. 2022 r. poz. 1079),
- Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027,
- Program Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027,
- Strategia Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030,
- Porozumienie międzygminne z dnia 7 lutego 2023 r. w sprawie powołania Związku ZIT, mającego na celu współpracę jednostek samorządu terytorialnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło, służącemu realizacji zadań w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.

---

¹ Miasto kryzysowe (silne powiększenie niekorzystanego dystansu, zła sytuacja społeczno-gospodarcza)

Strategia ZIT MOF Jasło będąca strategią terytorialną, zgodnie z zapisami art. 34 ust. 15 ustawy wdrożeniowej powinna zawierać:

- syntezę diagnozy obszaru realizacji ZIT wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych,
- cele, które mają być zrealizowane w ramach ZIT, uwzględniające podejście zintegrowane, oczekiwane wskaźniki rezultatu i produktu, powiązania z właściwym programem,
- listę projektów wraz z informacją na temat sposobu ich wyboru oraz powiązania z innymi projektami,
- źródła finansowania,
- warunki i procedury obowiązujące w realizacji Strategii ZIT,
- opis procesu zaangażowania partnerów społecznych i gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób ze specjalnymi potrzebami, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem Strategii ZIT oraz sprawozdanie z jego konsultacji społecznych.

Przedmiotowa strategia jest zgodna z przywołanymi dokumentami oraz zawiera wszystkie wskazane wyżej, obowiązkowe elementy dla Strategii ZIT.

Zgodnie z art. 34 ust. 4 ustawy wdrożeniowej, ZIT są realizowane w wybranych obszarach tematycznych, które wskazane są w regionalnych lub krajowych programach. Dla MOF Jasła istotny jest jak wskazano wcześniej: Program Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027. Szczegółowy Opis Priorytetów Programu Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027 wskazuje, że w ramach FEP 2021-2027 planuje się realizację projektów zintegrowanych obejmujących następujące rodzaje projektów:

- Projekty wybierane w sposób niekonkurencyjny
  - Priorytet 6 ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY TERYTORIALNIE Działanie 6.1 Zrównoważony rozwój miejskich obszarów funkcjonalnych Cel szczegółowy5(i):
    - ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych
    - ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury
    - ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa naturalnego i ekoturystyki poza obszarami Natura 2000
    - fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych
    - uzbrajanie terenów inwestycyjnych

- Projekty wybierane w sposób konkurencyjny
  - Priorytet 3: MOBILNOŚĆ MIEJSKA Działanie 3.1 Zrównoważona mobilność miejska Cel szczegółowy 2(viii):
    - zintegrowany i efektywny system publicznego transportu zbiorowego na terenie miast i ich obszarów funkcjonalnych

6. Komplementarność opracowania

Dokument strategii ZIT przeanalizowano pod kątem spójności zawartych w niej celów z kluczowymi założeniami dokumentów strategicznych i operacyjnych, zarówno na szczeblu ogólnoeuropejskim, krajowym, regionalnym, jak i lokalnym. Wykazano, że cele przedstawione w przedmiotowym dokumencie są zgodne z zapisami zawartymi w zaprezentowanych poniżej dokumentach.

Europejski Zielony Ład

Europejski Zielony Ład jako nadrzędny cel stawia osiągnięcie neutralności klimatycznej w Europie do 2050 roku. Dodatkowym założeniem jest również ochrona, zachowanie oraz poprawa kapitału naturalnego w Unii Europejskiej, jak również ochrona zdrowia i dobrostanu społeczeństwa przed zagrożeniami i negatywnymi skutkami wynikającymi ze środowiska. Cel ZIT 2. Zrównoważony rozwój przestrzenny MOF Jasło i ochrona zasobów środowiska przyrodniczego wskazany w niniejszym dokumencie jest zgodny z założeniami zawartymi w Europejskim Zielonym Ładzie.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030)

KSRR 2030 stanowi podstawowy dokument określający politykę regionalną do roku 2030. Strategia wskazuje cele, działania oraz zadania, które powinny być wdrażane przez rząd, samorządy wojewódzkie, powiatowe i gminne oraz inne podmioty, które zaangażowane są w realizację tej polityki. Celem głównym zawartym w KSRR 2030 jest: „efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym”. Dokument odgrywa istotną rolę w procesie programowania środków publicznych, ze szczególnym wskazaniem na środki UE. Poniżej wykazano komplementarność celów Strategii ZIT MOF Jasło, z celami zidentyfikowanymi w KSRR 2030.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło
Cel I Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym	Cel ZIT 1. Wzrost społeczno-gospodarczy MOF i wzmocnienie przewag konkurencyjnych
	Cel ZIT 2. Zrównoważony rozwój przestrzenny MOF Jasło i ochrona zasobów środowiska przyrodniczego

Cel II Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych

Cel III Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie

Cel ZIT 1. Wzrost społeczno-gospodarczy MOF i wzmocnienie przewag konkurencyjnych

---

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) (SOR)

SOR jest podstawowym dokumentem, który odnosi się do średnio- i długofalowej polityki gospodarczej kraju. Dokument wskazuje podstawowe uwarunkowania, cele oraz kierunki rozwoju Polski, zarówno w wymiarze społecznym, gospodarczym, jak regionalnym i przestrzennym z uwzględnieniem horyzontu 2030 roku. Jak główny cel SOR wskazano „Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym”.

W strategii wyróżniono również trzy cele szczegółowe:

- Cel szczegółowy I - Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną (obszary: Reindustrializacja, Rozwój innowacyjnych firm, Małe i średnie przedsiębiorstwa, Kapitał dla rozwoju, Ekspansja zagraniczna);
- Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony (obszary: Spójność społeczna, Rozwój zrównoważony terytorialnie);
- Cel szczegółowy III – Skuteczna państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu (obszary: Prawo w służbie obywatelom i gospodarce, Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem, E-państwo, Finanse publiczne, Efektywność wykorzystania środków UE).

Wskazane wyżej cele szczegółowe korespondują i związane są w szczególności Celem ZIT 1. Wzrost społeczno-gospodarczy MOF i wzmocnienie przewag konkurencyjnych wyróżnionym w przedmiotowej strategii, ponieważ skupia się on na wzroście społecznym i gospodarczym.

Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2030

Wspomniany dokument stanowi fundament dla rozwoju regionu i określa kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego i terytorialnego. Celem głównym przedstawionym w strategii rozwoju województwa jest „Odpowiedzialne i efektywne wykorzystanie zasobów endo-i egzogenicznych regionu, zapewniające trwały, zrównoważony i terytorialnie równomierny rozwój gospodarczy oraz wysoką jakość życia mieszkańców województwa”. Kierunki strategii ostały ujęte w następujących obszarach tematycznych:

- Obszar tematyczny 1 – Gospodarka i nauka
- Obszar tematyczny 2 – Kapitał ludzki i społeczny
- Obszar tematyczny 3 - Infrastruktura dla zrównoważonego rozwoju i środowiska

- Obszar tematyczny 4 - Dostępność usług
- Obszar horyzontalny - Terytorialny Wymiar Strategii

Poniżej wskazano spójność celów strategii ZIT z głównymi celami określonymi w strategii rozwoju województwa w ramach poszczególnych obszarów tematycznych.

Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2030	Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło
Obszar tematyczny 1. Gospodarka i nauka Cel główny: Wzmacnianie potencjału regionalnej gospodarki oraz zwiększanie udziału nauki i badań dla innowacyjnego i zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego województwa	Cel ZIT 1. Wzrost społeczno-gospodarczy MOF i wzmocnienie przewag konkurencyjnych
Obszar tematyczny 2. Kapitał ludzki i społeczny Cel główny: Wzmacnianie kapitału ludzkiego i społecznego jako podstawy umożliwiającej rozwój regionu oraz podnoszenie poziomu życia mieszkańców	
Obszar tematyczny 3. Infrastruktura dla zrównoważonego rozwoju i środowiska Cel główny: Rozbudowa infrastruktury służącej rozwojowi oraz optymalizacja wykorzystania zasobów naturalnych i energii przy zachowaniu dbałości o stan środowiska przyrodniczego	Cel ZIT 2. Zrównoważony rozwój przestrzenny MOF Jasło i ochrona zasobów środowiska przyrodniczego
Obszar tematyczny 4. Dostępność usług Cel główny: Zwiększenie dostępu obywateli do usług publicznych i podniesienie standardu ich świadczenia dla poprawy jakości życia i wzmocnienia procesów rozwojowych	Cel ZIT 1. Wzrost społeczno-gospodarczy MOF i wzmocnienie przewag konkurencyjnych
Obszar horyzontalny Terytorialny wymiar Strategii Wzmocnienie terytorialnej spójności województwa podkarpackiego	Cel ZIT 2. Zrównoważony rozwój przestrzenny MOF Jasło i ochrona zasobów środowiska przyrodniczego

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Perspektywa 2030 (PZWP)

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego został uchwalony uchwałą Sejmiku Województwa Podkarpackiego nr LIX/930/18 z dnia 27 sierpnia 2018r. zmieniającą uchwałę w sprawie uchwalenia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego opublikowaną w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego z dnia 18 września 2018 r. poz. 3937. Plan obowiązuje od dnia 3 października 2018 r. Dokument ten stanowi podstawowe narzędzie prowadzenia przez władze województwa polityki regionalnej, ze szczególnym naciskiem na utrzymanie i kształtowanie ładu przestrzennego. Dokument składa się z części tekstowej (wraz z rysunkami poglądowymi) oraz z części graficznej, które korelują ze sobą. Określone w planie kierunki zagospodarowania przestrzennego stanowią podstawę dla formułowania polityki przestrzennej przez organy samorządowe województwa. Poniżej przedstawiono kierunki zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego, będące bazą do prowadzenia polityki przestrzennej w województwie, wyróżnione one zostały w następujących dziedzinach:

1. Osadnictwo

1.1 Poprawa spójności funkcjonalno-przestrzennej systemu osadniczego województwa;

2. Środowisko

2.1 Ochrona środowiska oraz racjonalne wykorzystanie jego zasobów,

2.2 Zapobieganie zagrożeniom i zanieczyszczeniom środowiska oraz minimalizowanie ich negatywnych skutków,

2.3 Ochrona dziedzictwa kulturowego;

3. Infrastruktura społeczno-gospodarcza

3.1 Podniesienie poziomu życia mieszkańców województwa,

3.2 Kształtowanie warunków rozwoju gospodarczego;

4. Komunikacja

4.1 Poprawa dostępności komunikacyjnej województwa;

5. Infrastruktura techniczna

5.1 Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego województwa,

5.2 Racjonalny rozwój gospodarki wodnej i ściekowej,

5.3 Rozwój systemu gospodarki odpadami,

5.4 Rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej;

6. Obronność i bezpieczeństwo państwa

6.1 Zwiększenie zdolności obronnej i bezpieczeństwa państwa.

Cele zawartej w przedmiotowej strategii ZIT, pozwolą na realizację wymienionych wyżej kierunków zagospodarowania przestrzennego, a przez to wykazują spójność z zapisami i założeniami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego.

Program strategiczny rozwoju transportu województwa podkarpackiego do roku 2030

Program strategiczny rozwoju transportu województwa podkarpackiego do roku 2030 został przyjęty uchwałą Zarządu Województwa Podkarpackiego w dniu 23 lutego 2024 r. Dokument odgrywa istotną rolę w zakresie transportu, ponieważ obejmuje kompleksową wizję rozwoju systemu transportowego, w tym wskazuje kompleksowe działania w ramach wszystkich możliwych gałęzi systemu transportu, jak również jest podstawą finansowania inwestycji w perspektywie 2021-2027. W dokumencie wskazano trzy cele podstawowe oraz cztery cele horyzontalne:

- Cel podstawowy 1 Zwiększenie dostępności zewnętrznej regionu (krajowej i zagranicznej) wynikającej z peryferyjnego położenia województwa
- Cel podstawowy 2. Transportowa spójność wewnętrzna Zwiększenie powiązań transportowych w regionie, w tym likwidowanie obszarów wykluczenia transportowego spowodowanego niskim zaludnieniem/obszarami górzystymi/obszarami o niskiej skali zatrudniania

- Cel podstawowy 3. Integracja wewnętrzna Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego i miejskich obszarów funkcjonalnych biegunów wzrostu, uwzględniająca policentryczny układ województwa i umożliwiającą integrację głównych rynków pracy

Cele horyzontalne:

- Cel horyzontalny 1. Ograniczenie negatywnego oddziaływania sektora transportu na klimat oraz na regionalne środowisko naturalne
- Cel horyzontalny 2. Wzmocnienie rozwiązań multimodalnych
- Cel horyzontalny 3. Rozwój transportu publicznego
- Cel horyzontalny 4. Poprawa bezpieczeństwa w transporcie

Cel ZIT 2. Zrównoważony rozwój przestrzenny MOF Jasło i ochrona zasobów środowiska przyrodniczego wskazany w niniejszej strategii ZIT jest spójny z założeniami i wpisuje się w cele Programu strategicznego rozwoju transportu województwa podkarpackiego do roku 2030.

Strategia rozwoju ponadlokalnego „Dorzecze Wisłoki” na lata 2022-2030

Wskazany dokument stanowi strategię rozwoju ponadlokalnego, która powstała dzięki współpracy gmin, która została sformalizowana porozumieniem w dniu 6 grudnia 2021 r. Inicjatywa dotyczy 35 jednostek z obszaru województwa podkarpackiego oraz małopolskiego. Związek międzygminny "Dorzecze Wisłoki" obejmuje gminy z powiatu jasielskiego, dębickiego i mieleckiego, a także fragmenty powiatów: krośnieńskiego, gorlickiego i tarnowskiego. Tym samym obejmuje wszystkie gminy tworzące MOF Jasło. Wskazana strategia stanowi odpowiedź na potrzebę wspólnego planowania rozwoju jednostek, które są powiązane funkcjonalnie ze sobą. Wizja obszaru mianowicie: „Dorzecze Wisłoki” Zrównoważona transformacja w kierunku zielonego ładu, zakłada zrównoważony rozwój terenu przy uwzględnieniu i respektowaniu założeń Europejskiego Zielonego Ładu, jednocześnie dynamicznie rozwijając się i dbając o zachowanie walorów środowiska naturalnego. Poniżej wykazano spójność celów w strategii rozwoju ponadlokalnego w odniesieniu do celów wskazanych w przedmiotowej strategii ZIT.

Strategia rozwoju ponadlokalnego „Dorzecze Wisłoki” na lata 2022-2030	Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło
Cel 1. Infrastruktura i usługi społeczne odpowiadające oczekiwaniom mieszkańców i wyzwaniom przyszłości	Cel ZIT 1. Wzrost społeczno-gospodarczy MOF i wzmocnienie przewag konkurencyjnych
Cel 2. Bardziej konkurencyjna gospodarka wykorzystująca endogeniczny potencjał obszaru, w szczególności walory turystyczne Dorzecza Wisłoki	
Cel 3. Ochrona i poprawa stanu środowiska naturalnego oraz poprawa bezpieczeństwa energetycznego	Cel ZIT 2. Zrównoważony rozwój przestrzenny MOF Jasło i ochrona zasobów środowiska przyrodniczego
Cel 4. Bezpieczna i nowoczesna infrastruktura zapewniająca warunki dla zrównoważonego rozwoju	

Ponadto przedmiotowa strategia, jest spójna z dokumentami na szczeblu lokalnym, które zostały wskazane poniżej.

Strategie rozwoju gmin tworzących ZT MOF Jasło

Strategia Rozwoju Gminy Dębowiec na lata 2022-2030

Strategia Rozwoju Gminy Jasło na lata 2021-2027

Strategia Rozwoju Miasta Jasła na lata 2021 - 2030

Strategia Rozwoju Gminy Kołaczyce do 2030 roku

Strategia Rozwoju Gminy Skołyszyn do 2030 roku

Strategia Rozwoju Gminy Tarnowiec na lata 2022-2030

7. Cele realizowane w ramach ZIT wraz z kierunkami działań

Strategia ZIT MOF Jasło jest zgodna z wymogami prawnymi oraz zawiera wszystkie obowiązkowe elementy, w tym również wskazuje cele do realizacji w ramach ZIT. W ramach Strategii ZIT MOF Jasło określono dwa główne cele, których wskazanie opiera się na szczegółowej diagnozie obszaru oraz analizie potrzeb samorządów MOF Jasło, zaprezentowanych w analizie SWOT. Cele te są ze sobą spójne i uzupełniają się, co sprzyja kompleksowemu rozwojowi regionu MOF Jasło. Dzięki identyfikacji deficytów, potencjałów, problemów oraz wyzwań, strategia ta umożliwi holistyczne podejście do rozwoju MOF Jasło. Kierunki działań zawarte w strategii mają na celu osiągnięcie założonych celów, a ich efekty będą zintegrowane i spójne, przyczyniając się do rozwoju całego obszaru funkcjonalnego. Strategia odpowiada na potrzeby lokalnej społeczności oraz wykorzystuje potencjał MOF Jasło w sposób zintegrowany i kompleksowy dodatkowo biorąc pod uwagę możliwe typy wsparcia w ramach FEP 2021-2027. Poniżej zaprezentowano cele ZIT dla MOF Jasło wraz z kierunkami działań.

Wskazane cele ZIT oraz kierunki działania odpowiadają na zdiagnozowane problemy i wyzwania, a jednocześnie zorientowane są na maksymalne wykorzystanie dostępnych potencjałów gmin MOF Jasło. Cele ZIT są spójne i wzajemnie się przenikają, a ich zakres się uzupełnia. Cele są zintegrowane, co umożliwi kompleksowy rozwój MOF Jasło i osiągnięcie zaplanowanych efektów i rezultatów. Mimo iż przedmiotowy dokument stanowi strategię ZIT, skoncentrowaną na wdrażaniu interwencji możliwej do wsparcia w ramach FEP 2021-2027, zaproponowane w dokumencie założenia planistyczne uwzględniają szerszy zakres, a nie tylko typy projektów wskazane w FEP 2021-2027, mianowicie:

- ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych
- ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury
- ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa naturalnego i ekoturystyki poza obszarami Natura 2000
- fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych
- uzbrajanie terenów inwestycyjnych
- zintegrowany i efektywny system publicznego transportu zbiorowego na terenie miast i ich obszarów funkcjonalnych

Z uwagi na dynamiczną sytuację i zmiany np. w programach krajowych oraz pojawiające się w nich preferencje w uzyskaniu dofinansowania w przypadku pojawienia się projektu w Strategii ZIT, dopuszczone i rekomendowane jest również stworzenie listy projektów komplementarny/pozostałych, które pośrednio wpisują się w realizację Strategii ZIT. Bez konieczności wykazywania całych „fiszek” projektowych, jak ma to miejsce w przypadku projektów wybieranych w sposób niekonkurencyjny. Z uwagi na wskazane przesłanki, cele i kierunki działania nie zostały ograniczone tylko do interwencji w ramach ZIT, tylko obejmują szerszy zakres. W dokumencie zawarto listę projektów komplementarnych, w której to wskazano odniesienia do celów ZIT i kierunków działania. Należy mieć jednak na uwadze, że projekty komplementarne nie mogą pokrywać się z zakresem projektów wskazanych do realizacji w ramach programu regionalnego – FEP 2021-2027. Poniżej zamieszczono zwięzłą charakterystykę każdego z celów ZIT wraz z określeniem celów szczegółowych oraz przewidywanych skutków i efektów ich osiągnięcia uwzględniając w szczególności projekty podstawowe realizowane w ramach mechanizmu ZIT i stanowiące podstawę interwencji w MOF Jasło.

Cel ZIT 1.

Wzrost społeczno-gospodarczy MOF i wzmocnienie przewag

Cel ZIT 1 koncentruje się na stymulowaniu zrównoważonego wzrostu społeczno-gospodarczego poprzez rozwój kluczowych obszarów, które przyczynią się do wzmocnienia przewag konkurencyjnych. Kluczowym elementem wskazanego celu jest rozwijanie usług w dziedzinie kultury oraz wsparcie instytucji kultury. Realizacja tego działania ma na celu nie tylko zachowanie lokalnych tradycji, ale także wzmocnianie poczucia

tożsamości mieszkańców przy jednoczesnym zaspokajaniu potrzeb na elementarnym poziomie, jak również ponadlokalnym (w przypadku miasta rdzenia). Dzięki różnorodnym inicjatywom kulturalnym, wprowadzeniu nowych form oraz tematyki zajęć i wydarzeń, mieszkańcy zyskują okazję do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym, co przyczyni się do integracji lokalnej społeczności oraz poprawy jakości życia. W aspekcie gospodarczym, znaczenie ma przede wszystkim turystyka. Rozwój turystyki, oparty na bogactwie zasobów przyrodniczych oraz kulturowych regionu, również stanowi istotny element, który przyczyni się do wzrostu społeczno-gospodarczego. Wzrost atrakcyjności turystycznej MOF Jasło i wykorzystanie posiadanych zasobów, wpłynie na zwiększenie liczby odwiedzających, co z kolei przełoży się na rozwój lokalnych przedsiębiorstw i stworzenie nowych miejsc pracy. Promocja lokalnych atrakcji będzie sprzyjać nie tylko gospodarczemu wzrostowi, ale także większej świadomości społecznej w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego. Niezwykle ważnym aspektem jest również rozwój infrastruktury i usług społecznych, które odpowiadają na realne potrzeby mieszkańców (nie tylko w zakresie kultury) oraz stanowią odpowiedź na zdiagnozowane zjawiska i procesy. Inwestycje w infrastrukturę społeczną oraz usługi społeczne, mają kluczowe znaczenie dla poprawy jakości życia, jak również budowy atrakcyjności osiedleńczej tego obszaru. Dzięki zintegrowanemu podejściu do rozwoju tych trzech elementów oraz przy wykorzystaniu potencjałów i zasobów, które posiadają poszczególne gminy, MOF Jasło ma szansę na dynamiczny rozwój. Realizacja zakładanych działań pozwoli na zaspokojenie rosnących potrzeb obecnych mieszkańców, ale również przyciągnięcie nowych mieszkańców, co pozytywnie wpłynie na długofalowy rozwój i wzmocnienie konkurencyjności MOF Jasło.

Cele szczegółowe do osiągnięcia w ramach Celu ZIT 1:

Zwiększenie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych, w szczególności w obszarze kultury

Budowa nowych instytucji kultury w celu zwiększenia dostępności i poszerzenia oferty

Dostosowanie oferty kulturalnej do potrzeb i oczekiwań mieszkańców MOF Jasło, jej poszerzenie i promocja wśród mieszkańców gmin MOF Jasło

Dostosowanie oferty i usług do zmian i trendów demograficznych, w szczególności związanych ze starzeniem się społeczności

Rozwój i wsparcie kapitału ludzkiego i społecznego, wraz ze wzmocnianiem poczucia tożsamości mieszkańców

Przeciwdziałanie negatywnym skutkom procesów demograficznych

Podnoszenie atrakcyjności osiedleńczej obszaru

Rozwój kompleksowej oferty usług turystycznych

Uzupełnienie sieci szlaków, ścieżek i dróg rowerowych

Promocja marki turystycznej bazującej na produktach lokalnych

Stworzenie zintegrowanego produktu turystycznego wykorzystującego zasoby obszaru MOF Jasło

Likwidacja barier architektonicznych w obiektach i dostosowanie do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami

Rozwój budownictwa mieszkaniowego

Rozwój infrastruktury placówek edukacyjnych oraz infrastruktury sportowej

Efekty i rezultaty realizacji Celu ZIT 1:

Podniesienie potencjału instytucji kultury i bardziej atrakcyjna oferta

Zintegrowana oferta kulturalna wewnątrz gmin MOF Jasło

Zwiększona promocja dziedzictwa kulturowego całego MOF Jasło

Zwiększenie aktywności i integracji mieszkańców dzięki udziałowi w wydarzeniach kulturalnych

Poprawa jakości życia mieszkańców i dostępności do usług

Zapewnienie równomiernego dostępu do usług, w szczególności kultury, w gminach MOF Jasło

Poprawa stanu technicznego obiektów użyteczności publicznej i zwiększona dostępność dzięki likwidacji barier architektonicznych

Rozbudowana i atrakcyjna i zintegrowana oferta turystyczna

Zwiększenie konkurencyjności MOF Jasło jako miejsca atrakcyjnego do życia oraz destynacji turystycznej

Poszerzenie oferty i wzmocnienie potencjału placówek opiekuńczo-wychowawczych i edukacyjnych

Cel ZIT 2.

Zrównoważony
rozwój przestrzenny
MOF Jasło i ochrona
zasobów środowiska
przyrodniczego

Cel ZIT 2 koncentruje się na zrównoważonym rozwoju przestrzennym MOF Jasło przy jednoczesnej dbałości o jakość i stan środowiska oraz ochronę jego zasobów. Działania podejmowane w jego ramach mają na celu tworzenie funkcjonalnych, ogólnodostępnych i atrakcyjnych przestrzeni publicznych, które sprzyjają integracji społecznej oraz aktywnemu stylowi życia. Racjonalne gospodarowanie przestrzenią jest kluczowe dla efektywnego wykorzystania dostępnych zasobów, co wpływa na poprawę jakości życia. Zintegrowanie przestrzenne obszaru obejmuje integrację komunikacyjną oraz rozwój mobilności na terenie MOF Jasło. Są to istotne elementy, które mają na celu usprawnienie transportu wewnętrznego i zewnętrznego, a tym samym poprawę dostępności i skomunikowania wewnątrz gmin MOF Jasło. Dzięki tym rozwiązaniom mieszkańcy zyskają lepszy dostęp do usług, miejsc pracy oraz atrakcji turystycznych, co przyczyni się do wzrostu społeczno-gospodarczego. Ochrona i poprawa stanu środowiska naturalnego, wraz z adaptacją do zmian klimatu, stanowią niezbędny krok w kierunku zachowania bioróżnorodności oraz przyjaznych warunków życia dla mieszkańców MOF Jasło. Działania w tym zakresie obejmują wdrażanie proekologicznych rozwiązań, które minimalizują negatywny wpływ na środowisko. Bezpieczna i nowoczesna infrastruktura techniczna jest kluczowym elementem, który zapewnia mieszkańcom komfort i bezpieczeństwo. Inwestycje w sieci wodociągowe, kanalizacyjne oraz energetyczne przyczyniają się do zapewnienia wysokiego poziomu efektywności energetycznej i zrównoważonego rozwoju regionu. Realizacja tych zamierzeń przyczyni się do stworzenia przyjaznego, nowoczesnego i zrównoważonego środowiska, odpowiadającego na potrzeby zarówno obecnych, jak i przyszłych mieszkańców MOF Jasło.

Cele szczegółowe do osiągnięcia w ramach Celu ZIT 2:

Zwiększenie dostępności do terenów zielonych, a tym samym zwiększenie udziału powierzchni przepuszczalnej w strukturze użytkowania

Wykorzystanie dostępnych terenów zielonych i innych istniejących zasobów oraz produktów dla zapewnienia usług rekreacyjnych dla mieszkańców

Adaptacja do zmian klimatu oraz ograniczanie negatywnych skutków i zagrożeń związanych ze zmianami klimatycznymi

Kształtowanie funkcjonalnych, atrakcyjnych ogólnodostępnych i bezpiecznych przestrzeni publicznych

Zwiększenie dostępności infrastruktury i przestrzeni publicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami i niepełnosprawnościami

Zintegrowanie procesu planowania przestrzennego wewnątrz MOF Jasło

Zmniejszenie zjawiska wykluczenia komunikacyjnego wewnątrz gmin MOF Jasło

---

Zwiększenie dostępności komunikacyjnej

Rozwój zrównoważonego transportu zbiorowego stanowiącego alternatywę dla transportu samochodowego wraz ze zmianą zachowań transportowych wśród mieszkańców

---

Rozwój infrastruktury technicznej

Poprawa dostępności przestrzeni i budynków użyteczności publicznej

---

Efekty i rezultaty realizacji Celu ZIT 2

Poprawa poczucia bezpieczeństwa i jakości życia mieszkańców

Poprawa dostępności przestrzeni i budynków użyteczności publicznej

---

Wzmocnienie potencjału ZIT MOF Jasło w sferze planistycznej

Dostosowanie gmin MOF Jasło i zabezpieczanie przed możliwymi skutkami zmian klimatu

---

Ograniczenie zjawiska niskiej emisji i poprawa efektywności energetycznej budynków

---

Zwiększenie poziomu wykorzystania OZE na terenie gmin MOF Jasło

---

Zwiększenie poziomu skomunikowania wewnątrz MOF Jasło

Ograniczenie zjawiska wykluczenia transportowego

Ograniczenie wykorzystania transportu indywidualnego, na rzecz transportu zbiorowego

---

Zwiększenie integracji przestrzennej MOF Jasło

---

8. Poziom operacyjny

Zgodnie z Zasadami realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027, wybór projektów, które realizują cele wskazane w Strategii ZIT odbywa się w ramach prac nad strategią, a kolejno w procesie zatwierdzenia i przyjmowania jej przez Związek ZIT, jak również opiniowania przez właściwą instytucję zarządzającą programem regionalnym oraz przez ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego.

Wybór projektów podstawowych stanowi rezultat przeprowadzonej analizy oraz zdiagnozowanych potrzeb zgłaszanych przez samorządy MOF Jasło. Aby zapewnić szeroki udział społeczny, w procesie selekcji projektów do dofinansowania brał udział Zespół Doradczy, pełniący rolę doradcą i opiniodawcą dla Związku ZIT.

Zgłoszone projekty mają na celu osiągnięcie efektu skali i wpływ na cały obszar MOF Jasło. Zostały one wskazane przez samorządy w MOF Jasło, uwzględniając dostępne potencjały, wyzwania, zmieniające się uwarunkowania oraz obserwowane tendencje, a także oczekiwania mieszkańców MOF Jasło. W ramach Strategii ZIT wskazano projekty podstawowe wybierane w sposób niekonkurencyjny oraz w sposób konkurencyjny, które finansowane będą w ramach FEP 2021-2027. W dokumencie wskazano również projekty komplementarne, które umożliwiają samorządom pozyskiwanie dofinansowania z innych źródeł niż wskazany program regionalny.

8.1. Lista projektów podstawowych wybieranych w sposób niekonkurencyjny

1.	Tytuł projektu	Kulturalny MOF
2.	Priorytet FEP 2021-2027	PRIORYTET 6 – ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY TERYTORIALNIE
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich
4.	Cel Strategii ZIT	Cel ZIT 1. Wzrost społeczno-gospodarczy MOF i wzmocnienie przewag konkurencyjnych
5.	Priorytet Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackie 2030	2.3. Kultura i dziedzictwo kulturowe
6.	Lider projektu/partnerzy projektu	Lider: Miasto Jasło Partnerzy: Gmina Skołyszyn, Gmina Jasło, Gmina Dębowiec, Gmina Kołaczyce, Gmina Tarnowiec
7.	Forma prawna wnioskodawcy	Jednostka Samorządu Terytorialnego
8.	Lokalizacja projektu	MOF Jasło: Miasto Jasło, Gmina Jasło, Gmina Dębowiec, Gmina Kołaczyce, Gmina Skołyszyn, Gmina Tarnowiec.
9.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	Typ projektu zgodnie z FEP 2021-2027: Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury, w tym rozwój instytucji kultury poprzez roboty budowlane lub wyposażenie

1.	Tytuł projektu	Kulturalny MOF			
		1. Podniesienie jakości usług i rozwój instytucji kultury poprzez budowę Ośrodka Kultury w Osobnicy wraz z wyposażeniem oraz zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie związanego z obiektem (Gmina Jasło) 2. Budowa Centrum Kultury w Skotyszynie wraz z zakupem wyposażenia oraz zagospodarowaniem terenu wokół budynku oraz zakupem działki (Gmina Skotyszyn) 3. Przebudowa i rozbudowa budynku użyteczności publicznej z przeznaczeniem na Centrum Kultury w Kołaczycach oraz zakup wyposażenia i zagospodarowania terenu wraz z otoczeniem (Gmina Kołaczyce) 4. Utworzenie centrum kulturowego w Tarnowcu – modernizacja Dworu Pilińskich (Gmina Tarnowiec) 5. Podniesienie jakości usług i rozwój instytucji kultury poprzez budowę Centrum kulturalnego im. Nikifora w Foluszu wraz z zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie związanego z budynkiem oraz zakup niezbędnego wyposażenia (Gmina Dębowiec) 6. Strefa Młodej Kultury – dostosowanie budynku do potrzeb integracji i aktywizacji kulturalnej młodzieży na terenie miasta Jasła wraz z zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie związanego z budynkiem oraz zakupem niezbędnego wyposażenia (Miasto Jasło) 7. Wydarzy się w MOFie – wspólny kalendarz wydarzeń kulturalnych dla MOF Jasło wraz z zakupem tablic interaktywnych			
10.	Wskaźniki produktu i rezultatu	Wskaźnik produktu: Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem – 6 szt. Liczba instytucji kultury objętych wsparciem – 6 szt. Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS) – 6 szt. Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 87 422 osób Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego – 1 szt. Wskaźnik rezultatu: Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem – 15 359 os./rok			
11.	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (EUR)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (EUR)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (EUR)	Szacowana wartość wkładu własnego (EUR)
	Miasto Jasło	1 038 565,23	710 350,49	603 797,91	434 767,32
	Gmina Jasło	2 112 296,33	2 112 296,33	1 795 451,88	316 844,45
	Gmina Dębowiec	1 408 979,02	1 174 539,91	998 358,92	410 620,10
	Gmina Kołaczyce	1 526 198,57	1 479 310,75	1 257 414,14	268 784,43
	Gmina Skotyszyn	2 192 418,04	2 192 418,04	1 863 555,34	328 862,70
	Gmina Tarnowiec	1 485 171,73	1 485 171,73	1 262 395,97	222 775,76
	RAZEM	9 763 628,92	9 154 087,25	7 780 974,16	1 982 654,76
	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (PLN) wg kursu 1€ = 4,2655 zł	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (PLN) wg kursu 1€ = 4,2655 zł	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu 1€ = 4,2655 zł	Szacowana wartość wkładu własnego (PLN) wg kursu 1€ = 4,2655 zł
	Miasto Jasło	4 430 000,00	3 030 000,00	2 575 500,00	1 854 500,00
Gmina Jasło	9 010 000,00	9 010 000,00	7 658 500,00	1 351 500,00	
Gmina Dębowiec	6 010 000,00	5 010 000,00	4 258 500,00	1 751 500,00	

1.	Tytuł projektu	Kulturalny MOF			
	Gmina Kołaczyce	6 510 000,00	6 310 000,00	5 363 500,00	1 146 500,00
	Gmina Skołyszyn	9 351 759,17	9 351 759,17	7 948 995,29	1 402 763,88
	Gmina Tarnowiec	6 335 000,00	6 335 000,00	5 384 750,00	950 250,00
	RAZEM	41 646 759,17	39 046 759,17	33 189 745,29	8 457 013,88
12.	Okres realizacji projektu	2024-2027			
13.	Powiązanie z innymi projektami ze Strategii ZIT	Projekt Kulturalny MOF jest powiązany w szczególności z projektem Winnica Kultury, ponieważ oba skupione są na promowaniu rozwoju infrastruktury kulturalnej z wykorzystaniem dziedzictwa kulturowego. Dodatkowo projekt powiązany jest z projektem Przyjazny MOF, ponieważ jego realizacja przełoży się na poprawę jakości życia mieszkańców.			
14.	Opis procesu wskazania projektu i zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem projektów	<p>Projekt wynika z przeprowadzonych analiz oraz badań diagnostycznych. Stanowi on odpowiedź na realne potrzeby zidentyfikowane w gminach MOF Jasło. Ponadto proces wskazania projektu został przeprowadzony przy zaangażowaniu partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji.</p> <p>Zgłoszone propozycje projektów były analizowane i weryfikowane pod względem możliwości realizacji oraz roli w procesie osiągnięcia zamierzonych celów ZIT. Część zgłoszonych przedsięwzięć znalazła się finalnie na liście projektów podstawowych (w całości lub części). Szczegółowe informacje znajdują się w rozdziale 5 Strategii.</p>			

1.	Tytuł projektu	Winnica Kultury
2.	Priorytet FEP 2021-2027	PRIORYTET 6 – ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY TERYTORIALNIE
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich
4.	Cel Strategii ZIT	Cel ZIT 1. Wzrost społeczno-gospodarczy MOF i wzmocnienie przewag konkurencyjnych
5.	Priorytet Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackie 2030	2.3. Kultura i dziedzictwo kulturowe
6.	Lider projektu/partnerzy projektu	Lider: Gmina Jasło, Partner: Miasto Jasło
7.	Forma prawna wnioskodawcy	Jednostka Samorządu Terytorialnego
8.	Lokalizacja projektu	MOF Jasło: Miasto Jasło.
9.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	Typ projektu zgodnie z FEP 2021-2027: Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury, w tym rozwój instytucji kultury poprzez roboty budowlane lub wyposażenie

1.	Tytuł projektu	Winnica Kultury			
		Gmina Jasło/Miasto Jasło: podniesienie jakości usług i rozwój instytucji kultury poprzez budowę świetlicy wraz z wyposażeniem oraz zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie związanego z obiektem			
10.	Wskaźniki produktu i rezultatu	<p>Wskaźnik produktu:</p> <p>Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem – 1 szt.</p> <p>Liczba instytucji kultury objętych wsparciem – 1 szt.</p> <p>Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS) – 1 szt.</p> <p>Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 87 422 osób</p> <p>Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt.</p> <p>Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego – 1 szt.</p> <p>Wskaźnik rezultatu:</p> <p>Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem – 2 500 os./rok</p>			
11.	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (EUR)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (EUR)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (EUR)	Szacowana wartość wkładu własnego (EUR)
	Miasto Jasło	58 609,78	58 609,78	49 818,31	8 791,47
	Gmina Jasło	586 097,76	586 097,76	498 183,10	87 914,66
	RAZEM	644 707,54	644 707,54	548 001,41	96 706,13
	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (PLN) wg kursu 1€ = 4,2655 zł	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (PLN) wg kursu 1€ = 4,2655 zł	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu 1€ = 4,2655 zł	Szacowana wartość wkładu własnego (PLN) wg kursu 1€ = 4,2655 zł
	Miasto Jasło	250 000,00	250 000,00	212 500,00	37 500,00
	Gmina Jasło	2 500 000,00	2 500 000,00	2 125 000,00	375 000,00
	RAZEM	2 750 000,00	2 750 000,00	2 337 500,00	412 500,00
12.	Okres realizacji projektu	2027			
13.	Powiązanie z innymi projektami ze Strategii ZIT	Projekt Winnica Kultury jest powiązany w szczególności z projektem Kulturalny MOF, ponieważ oba skupione są na promowaniu dziedzictwa kulturowego i wykorzystania potencjału w zakresie promocji oferty kulturalnej.			
14.	Opis procesu wskazania projektu i zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w	<p>Projekt wynika z przeprowadzonych analiz oraz badań diagnostycznych. Stanowi on odpowiedź na realne potrzeby zidentyfikowane w gminach MOF Jasło. Ponadto proces wskazania projektu został przeprowadzony przy zaangażowaniu partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji.</p> <p>Zgłoszone propozycje projektów były analizowane i weryfikowane pod względem możliwości realizacji oraz roli w procesie osiągnięcia zamierzonych celów ZIT. Część zgłoszonych przedsięwzięć znalazła się finalnie na liście projektów podstawowych (w całości lub części). Szczegółowe informacje znajdują się w rozdziale 5 Strategii.</p>			

1.	Tytuł projektu	Winnica Kultury
	pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem projektów	
1.	Tytuł projektu	Na szlakach MOF
2.	Priorytet FEP 2021-2027	PRIORYTET 6 – ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY TERYTORIALNIE
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich
4.	Cel Strategii ZIT	Cel ZIT 1. Wzrost społeczno-gospodarczy MOF i wzmocnienie przewag konkurencyjnych
5.	Priorytet Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackie 2030	3.5 Rozwój infrastruktury służącej prowadzeniu działalności gospodarczej i turystyki
6.	Lider projektu/partnerzy projektu	Lider: Miasto Jasło. Partnerzy: Gmina Jasło, Gmina Dębowiec, Gmina Kołaczyce, Gmina Skołyszyn, Gmina Tarnowiec
7.	Forma prawna wnioskodawcy	Jednostka Samorządu Terytorialnego
8.	Lokalizacja projektu	MOF Jasło: Miasto Jasło, Gmina Jasło, Gmina Skołyszyn, Gmina Dębowiec, Gmina Tarnowiec, Gmina Kołaczyce.
9.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	<p>Typ projektu zgodnie z FEP 2021-2027: Ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych, w tym ścieżki rowerowe/szlaki rowerowe/trasy rowerowe</p> <p>Budowa drogi rowerowej i szlaku na terenie Miasta Jasła wraz z niezbędną infrastrukturą turystyczną (Miasto Jasło)</p> <p>Utworzenie szlaków rowerowych wraz z niezbędną infrastrukturą turystyczną na terenie gm. Jasło (Gmina Jasło)</p> <p>Utworzenie szlaku turystycznego wraz z niezbędną infrastrukturą turystyczną w Trzcinicy łączącej Skansen Archeologiczny „karpacka Troja” i „Kościół pw. Świętej Doroty” (Gmina Jasło)</p> <p>Budowa szlaków i dróg rowerowych na terenie Gminy Skołyszyn wraz z niezbędną infrastrukturą (Gmina Skołyszyn)</p> <p>Utworzenie szlaków rowerowych na terenie Gminy Dębowiec wraz z niezbędną infrastrukturą turystyczną (Gmina Dębowiec)</p> <p>Budowa szlaku rowerowego Historyczno-Przyrodniczego „GOLESZ” na terenie gminy Kołaczyce wraz z niezbędną infrastrukturą turystyczną (Gmina Kołaczyce)</p> <p>Budowa szlaków rowerowych na terenie gminy Tarnowiec (Gmina Tarnowiec)</p>
10.	Wskaźniki produktu i rezultatu	<p>Wskaźnik produktu:</p> <p>Długość wspartych turystycznych szlaków rowerowych o nawierzchni utwardzonej ulepszonej – 6,25 km.</p> <p>Długość utworzonych szlaków turystycznych – 52,48 km.</p> <p>Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 87 422 osób</p> <p>Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt.</p> <p>Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego – 1 szt.</p> <p>Wskaźnik rezultatu:</p> <p>Roczna liczba turystów korzystających ze wspartych szlaków turystycznych (szlaki piesze) – 500 osób</p> <p>Roczna liczba turystów korzystających ze szlaków rowerowych – 9 050 os./rok</p>

1.	Tytuł projektu	Na szlakach MOF			
	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (EUR)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (EUR)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (EUR)	Szacowana wartość wkładu własnego (EUR)
	Miasto Jasło	2 904 027,16	2 745 226,85	2 333 442,81	570 584,35
	Gmina Jasło	370 847,51	370 847,51	315 220,38	55 627,13
	Gmina Dębowiec	95 449,27	82 199,60	69 869,66	25 579,62
	Gmina Kołaczyce	25 788,30	25 788,30	21 920,05	3 868,25
	Gmina Skotyszyn	311 881,77	195 946,12	166 554,20	145 327,57
	Gmina Tarnowiec	217 675,22	217 675,22	185 023,93	32 651,28
	RAZEM	3 925 669,23	3 637 683,60	3 092 031,03	833 638,20
11.		Wartość całkowita projektu (PLN) wg kursu 1€ = 4,2655 zł	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (PLN) wg kursu 1€ = 4,2655 zł	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu 1€ = 4,2655 zł	Szacowana wartość wkładu własnego (PLN) wg kursu 1€ = 4,2655 zł
	Miasto Jasło	12 387 127,84	11 709 765,12	9 953 300,30	2 433 827,54
	Gmina Jasło	1 581 850,05	1 581 850,05	1 344 572,54	237 277,51
	Gmina Dębowiec	407 138,88	350 622,39	298 029,03	109 109,85
	Gmina Kołaczyce	110 000,00	110 000,00	93 500,00	16 500,00
	Gmina Skotyszyn	1 330 331,67	835 808,16	710 436,93	619 894,74
	Gmina Tarnowiec	928 493,63	928 493,63	789 219,59	139 274,04
	RAZEM	16 744 942,07	15 516 539,35	13 189 058,39	3 555 883,68
12.	Okres realizacji projektu	2026-2028			
13.	Powiązanie z innymi projektami ze Strategii ZIT	Projekt powiązany jest z projektem Kulturalny MOF oraz Winnica Kultury, ponieważ ich realizacja sprzyjać będzie rozwojowi społeczno-gospodarczemu obszaru MOF, wzmocnienia pozycji konkretyjnej obszaru.			
14.	Opis procesu wskazania projektu i zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem projektów	<p>Projekt wynika z przeprowadzonych analiz oraz badań diagnostycznych. Stanowi on odpowiedź na realne potrzeby zidentyfikowane w gminach MOF Jasło. Ponadto proces wskazania projektu został przeprowadzony przy zaangażowaniu partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji.</p> <p>Zgłoszone propozycje projektów były analizowane i weryfikowane pod względem możliwości realizacji oraz roli w procesie osiągania zamierzonych celów ZIT. Część zgłoszonych przedsięwzięć znalazła się finalnie na liście projektów podstawowych (w całości lub części). Szczegółowe informacje znajdują się w rozdziale 5 Strategii.</p>			

1.	Tytuł projektu	Przyjazny MOF			
2.	Priorytet FEP 2021-2027	PRIORYTET 6 – ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY TERYTORIALNIE			
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich			
4.	Cel Strategii ZIT	Zrównoważony rozwój przestrzenny MOF Jasło i ochrona zasobów środowiska przyrodniczego			
5.	Priorytet Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackie 2030	4.3. Wsparcie instytucjonalne i poprawa bezpieczeństwa mieszkańców			
6.	Lider projektu/partnerzy projektu	Lider: Miasto Jasło. Partnerzy: Gmina Jasło, Gmina Dębowiec, Gmina Kołaczyce, Gmina Skołyszyn, Gmina Tarnowiec			
7.	Forma prawna wnioskodawcy	Jednostka Samorządu Terytorialnego			
8.	Lokalizacja projektu	MOF Jasło: Miasto Jasło, Gmina Jasło, Gmina Skołyszyn, Gmina Dębowiec, Gmina Tarnowiec, Gmina Kołaczyce.			
9.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	<p>Typ projektu zgodnie z FEP 2021-2027: Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych, w tym odnowa przestrzeni publicznych sprzyjających integracji mieszkańców lub zwiększających możliwość ich wypoczynku i aktywności, w tym tworzenie nowych terenów zielonych</p> <p>Odnowa przestrzeni publicznych Miasta Jasła (Miasto Jasło)</p> <p>Utworzenie placu rekreacji w Trzcinicy (Gmina Jasło)</p> <p>Budowa otwartej przestrzeni rekreacyjnej w miejscowości Folusz</p> <p>Zagospodarowanie Parku Jordana w Bieździadce (Gmina Kołaczyce)</p> <p>Uatrakcyjnienie terenów rekreacyjnych w m. Skołyszyn poprzez ich odnowę i doposażenie w dodatkowe elementy małej infrastruktury (Gmina Skołyszyn)</p> <p>Budowa infrastruktury rekreacyjnej przy budynku użyteczności publicznej na terenie Gminy Tarnowiec (Gmina Tarnowiec)</p>			
10.	Wskaźniki produktu i rezultatu	<p>Wskaźnik produktu: Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich – 126 633,92 m² Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 87 422 osób Wspierane strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego – 1 szt.</p> <p>Wskaźnik rezultatu: Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury – 87 422 osób</p>			
11.	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (EUR)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (EUR)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (EUR)	Szacowana wartość wkładu własnego (EUR)
	Miasto Jasło	3 188 371,82	3 188 371,82	2 710 116,05	478 255,77
	Gmina Jasło	105 654,73	105 654,73	89 806,52	15 848,21
	Gmina Dębowiec	718 321,42	507 091,78	431 028,02	287 293,40
	Gmina Kołaczyce	265 604,46	258 732,24	219 922,41	45 682,05
	Gmina Skołyszyn	80 999,65	80 999,65	68 849,70	12 149,95
	Gmina Tarnowiec	66 482,77	60 984,35	51 836,70	14 646,07
	RAZEM	4 425 434,85	4 201 834,57	3 571 559,40	853 875,45

1.	Tytuł projektu	Przyjazny MOF			
	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (PLN) wg kursu 1€ = 4,2655 zł	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (PLN) wg kursu 1€ = 4,2655 zł	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu 1€ = 4,2655 zł	Szacowana wartość wkładu własnego (PLN) wg kursu 1€ = 4,2655 zł
	Miasto Jasło	13 600 000,00	13 600 000,00	11 560 000,00	2 040 000,00
	Gmina Jasło	450 670,27	450 670,27	383 069,73	67 600,54
	Gmina Dębowiec	3 064 000,00	2 163 000,00	1 838 550,00	1 225 450,00
	Gmina Kołaczyce	1 132 935,81	1 103 622,39	938 079,03	194 856,78
	Gmina Skołyszyn	345 504,00	345 504,00	293 678,40	51 825,60
	Gmina Tarnowiec	283 582,27	260 128,76	221 109,45	62 472,82
	RAZEM	18 876 692,35	17 922 925,42	15 234 486,61	3 642 205,74
12.	Okres realizacji projektu	2026-2027			
13.	Powiązanie z innymi projektami ze Strategii ZIT	Projekt Przyjazny MOF powiązany jest z projektem Kulturalny MOF ponieważ ich realizacja przyczyni się do zwiększenia aktywności i integracji mieszkańców MOF Jasło, jak również poprawy jakości życia.			
14.	Opis procesu wskazania projektu i zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem projektów	<p>Projekt wynika z przeprowadzonych analiz oraz badań diagnostycznych. Stanowi on odpowiedź na realne potrzeby zidentyfikowane w gminach MOF Jasło. Ponadto proces wskazania projektu został przeprowadzony przy zaangażowaniu partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji.</p> <p>Zgłoszone propozycje projektów były analizowane i weryfikowane pod względem możliwości realizacji oraz roli w procesie osiągnięcia zamierzonych celów ZIT. Część zgłoszonych przedsięwzięć znalazła się finalnie na liście projektów podstawowych (w całości lub części).</p> <p>Szczegółowe informacje znajdują się w rozdziale 5 Strategii.</p>			

8.2. Lista projektów podstawowych wybieranych w sposób konkurencyjny

1	Tytuł projektu	Mobilny MOF
2	Priorytet FEP 2021-2027	PRIORYTET 3 MOBILNOŚĆ MIEJSKA
3	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	2(viii) Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej
4	Wnioskodawca/partnerów projektu	Miasto Jasło. Partnerzy: Gmina Jasło, Gmina Dębowiec, Gmina Kołaczyce, Gmina Skołyszyn, Gmina Tarnowiec

5	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	Typ 1. Infrastruktura publicznego transportu zbiorowego Typ 2. Bezemisyjny lub niskoemisyjny tabor transportu publicznego oraz systemy ruchu niezmotoryzowanego i mikromobilności wraz z niezbędną infrastrukturą
6	Budżet projektu	25 000 000,00
7	Okres realizacji projektu	2026-2028

1	Tytuł projektu	Bezpiecznie przez MOF
2	Priorytet FEP 2021-2027	PRIORYTET 3 MOBILNOŚĆ MIEJSKA
3	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	2(viii) Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej
4	Wnioskodawca/partnerów projektu	Miasto Jasło. Partnerzy: Gmina Jasło, Gmina Dębowiec, Gmina Kołaczyce, Gmina Skotyszyn, Gmina Tarnowiec
5	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	Typ 3. Infrastruktura dla ruchu niezmotoryzowanego i mikromobilności
6	Budżet projektu	30 000 000,00
7	Okres realizacji projektu	2026-2028

8.3. Lista projektów komplementarnych

Na etapie opracowania Strategii ZIT MOF Jasło zidentyfikowano szereg przedsięwzięć odpowiadających na zdiagnozowane problemy obszaru wskazane w analizie SWOT. Ich realizacja finansowo (ale również tematycznie) wykracza poza pulę środków finansowych wskazanych dla ZIT w FEP 2021-2027.

Jednakże, w ramach dodatkowych działań niededykowanych do wspierania w ramach instrumentu ZIT, podmioty tworzące partnerstwo będą mogły ubiegać się o środki finansowe w ramach otwartych konkursów, tak, aby zniwelować zdiagnozowane problemy całego obszaru funkcjonalnego. Gminy ZIT MOF Jasło podejmą zatem starania ich sfinansowania z dostępnych dla JST źródeł w okresie 2021-2030.

Poniżej zaprezentowano wykaz projektów komplementarnych (wraz ze wskazaniem jak wpisują się one w cele ZIT i zaplanowane kierunki działania), które są istotne z punktu widzenia dalszego rozwoju MOF Jasło, ale ich zakres tematycznie nie wpisuje się w typy projektów możliwe do sfinansowania z FEP 2021-2027.

Cel ZIT	Kierunek działania	Rodzaje inwestycji	Rodzaje projektów	Beneficjent	Finansowanie
Cel ZIT 1. Wzrost społeczno-gospodarczy MOF i wzmocnienie przewag konkurencyjnych	Kierunek działania 1.3. Infrastruktura i usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców MOF Jasło	poprawa jakości usług społecznych	<ul style="list-style-type: none"> budowa bloków z mieszkaniami komunalnymi i pod wynajem (w ramach SIM również) budowa, rozbudowa lub modernizacja żłobków, przedszkoli w celu osiągnięcia standardów na terenie MOF oraz wyrównania różnic pomiędzy miastem, a wsią rozwój e-usług dla mieszkańców budowa/rozbudowa/modernizacja Domów Ludowych, centrów kultury budowa/rozbudowa/modernizacja infrastruktury sportowej 	Gmina Skołyszyn, Miasto Jasło, Towarzystwo Budownictwa Społecznego – Administrator Budynków Komunalnych Sp. z o.o. Gmina Jasło, Gmina Dębowiec, Gmina Kołaczyce, Gmina Tarnowiec	KPO, fundusze zewnętrzne 2021-2027, pożyczki (w tym BGK), źródła krajowe
		wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz dorastania na terenie MOF Jasło	<ul style="list-style-type: none"> centra aktywności lokalnej profilaktyka zdrowotna i edukacyjna dla dzieci i seniorów 	Gmina Skołyszyn, Miasto Jasło, Gmina Jasło, Gmina Dębowiec, Gmina Kołaczyce, Gmina Tarnowiec	KPO, fundusze zewnętrzne 2021-2027, pożyczki (w tym BGK), źródła krajowe
Cel ZIT 2. Zrównoważony rozwój przestrzenny MOF Jasło i ochrona zasobów środowiska przyrodniczego	Kierunek działania 2.1. Zapewnienie ogólnodostępnych funkcjonalnych przestrzeni publicznych i racjonalne gospodarowanie przestrzenne	poprawa jakości i bezpieczeństwa przestrzeni publicznych	<ul style="list-style-type: none"> rewitalizacja przestrzeni publicznych budowa i zagospodarowanie terenów zielonych tworzenie miejsc wypoczynku i turystyki budowa i modernizacja obiektów sportowych na terenie MOF Jasło budowa zintegrowanego wczesnego systemu ostrzegania dla mieszkańców MOF Jasło w zakresie zjawisk hydrologicznych, meteorologicznych, jak i bezpośredniego zagrożenia unowocześnienie obrony cywilnej na pomocą 	Gmina Skołyszyn, Miasto Jasło, Gmina Jasło, Gmina Dębowiec, Gmina Kołaczyce, Gmina Tarnowiec	KPO, fundusze zewnętrzne 2021-2027, pożyczki (w tym BGK), źródła krajowe

Cel ZIT	Kierunek działania	Rodzaje inwestycji	Rodzaje projektów	Beneficjent	Finansowanie
			wyposażenie i budowa/modernizacji schronów, <ul style="list-style-type: none"> wyposażenie jednostek OSP 		
		wzmocnienie potencjału ZIT MOF Jasło w sferze planistycznej oraz zwiększenie kompetencji i do zarządzania rozwojem w obszarze funkcjonalnym.	<ul style="list-style-type: none"> plany ogólne MPZP Plany rewitalizacji 	Gmina Skołyszyn, Miasto Jasło, Gmina Jasło, Gmina Dębowiec, Gmina Kołaczyce, Gmina Tarnowiec	KPO, fundusze zewnętrzne 2021-2027, pożyczki (w tym BGK), źródła krajowe
	Kierunek działania 2.2. Zintegrowane komunikacyjne obszary MOF Jasło i rozwój mobilności	zintegrowany transport zbiorowy	<ul style="list-style-type: none"> system zintegrowanej komunikacji (system powiadomienia o przyjazdach/odjazdach) wraz z systemem e-usług parkingi park&ride na terenie MOF Jasło zintegrowany bilet mieszkańców MOF Jasło 	Gmina Skołyszyn, Miasto Jasło, Gmina Jasło, Gmina Dębowiec, Gmina Kołaczyce, Gmina Tarnowiec	KPO, fundusze zewnętrzne 2021-2027, pożyczki (w tym BGK), źródła krajowe
		zintegrowana na mobilność na terenie MOF	<ul style="list-style-type: none"> ścieżki i szlaki rowerowe (wraz z budową kładek oraz przejść dla rowerzystów), bezpieczne przejścia dla pieszych przebudowa dróg w celu zwiększenia bezpieczeństwa pieszych 	Gmina Skołyszyn, Miasto Jasło, Gmina Jasło, Gmina Dębowiec, Gmina Kołaczyce, Gmina Tarnowiec	KPO, fundusze zewnętrzne 2021-2027, pożyczki (w tym BGK), źródła krajowe
	Kierunek działania 2.3. Ochrona i poprawa stanu środowiska naturalnego wraz z adaptacją do zmian klimatu	ograniczenia zjawiska niskiej emisji i poprawa efektywności energetycznej budynków	<ul style="list-style-type: none"> termomodernizacja budynków użyteczności publicznej i budynków przedsiębiorstw tj. usług i budynków przemysłowych, budynków po rolniczych Kołach Rolniczych termomodernizacja budynków osób indywidualnych zakup i montaż OZE (w tym paneli fotowoltaicznych) dla 	Gmina Skołyszyn, Miasto Jasło, Gmina Jasło, Gmina Dębowiec, Gmina Kołaczyce, Gmina Tarnowiec,	KPO, fundusze zewnętrzne 2021-2027, pożyczki (w tym BGK), źródła krajowe

Cel ZIT	Kierunek działania	Rodzaje inwestycji	Rodzaje projektów	Beneficjent	Finansowanie
			<p>przedsiębiorstw i dla osób indywidualnych</p> <ul style="list-style-type: none"> zakup i montaż paneli fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej oraz u mieszkańców zakup i montaż paneli fotowoltaicznych na budynkach przemysłowych oraz w przedsiębiorstwach zakup pojazdów niskoemisyjnych do świadczenia usług publicznych 	<p>Powiat Jasielski², MSP, small mid cups i mid cups w gminach DMOF Jasło, przedsiębiorcy, osoby indywidualne, spółdzielnie energetyczne/klastry energii</p>	
		<p>rozwój produkcji, magazynowania i dystrybucji z OZE</p>	<ul style="list-style-type: none"> klaster energii lub/i spółdzielnia energetyczna w zakresie budowy farm fotowoltaicznych wraz z magazynami energii 	<p>Gmina Skołyszyn, Miasto Jasło, Miejskie Przedsiębiorstwo o Gospodarki Komunalnej w Jaśle, Gmina Jasło, Gmina Dębowiec, Gmina Kołaczyce, MSP, small mid cups i mid cups w gminach DMOF Jasło, przedsiębiorcy, spółdzielnie energetyczne/klastry energii</p>	<p>KPO, fundusze zewnętrzne 2021-2027, pożyczki (w tym BGK), źródła krajowe</p>
	<p>Kierunek działania 2.4. Bezpieczna i nowoczesna infrastruktura techniczna</p>	<p>budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury i usług kluczowych dla środowiska MOF Jasło</p>	<ul style="list-style-type: none"> budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego, projekty z zakresu gospodarki wodno-ściekowej (m.in. budowa i modernizacja sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, budowa kompostowni osadów ściekowych, budowa i modernizacja SUW, budowa i modernizacja oczyszczalni ścieków, 	<p>Gmina Skołyszyn, Miasto Jasło, Gmina Jasło, Gmina Dębowiec, Gmina Kołaczyce, Gmina Tarnowiec, MSP, small mid cups i mid cups w gminach DMOF Jasło,</p>	<p>KPO, fundusze zewnętrzne 2021-2027, pożyczki (w tym BGK), źródła krajowe</p>

² Zakres działania powiatu obejmować będzie budynki znajdujące się na terenie miasta Jasła.

Cel ZIT	Kierunek działania	Rodzaje inwestycji	Rodzaje projektów	Beneficjent	Finansowanie
			budowa przydomowych oczyszczalni ścieków) <ul style="list-style-type: none"> • projekty z zakresu budowy, rozbudowy i modernizacji infrastruktury dla przedsiębiorców pod kątek gospodarki wodno-ściekowej • budowa i modernizacja sieci ciepłowniczej, • budowa i modernizacja systemów grzewczych w budynkach wielomieszkaniowych 	przedsiębiorcy, spółdzielnie, osoby indywidualne	
		poprawa dostępności przestrzeni i budynków użyteczność i publicznej	<ul style="list-style-type: none"> • prace budowlane i dostawa wyposażania związane z poprawą dostępności budynków: społecznych, kultury i innych, • poprawa ciągów komunikacyjnych (chodników) z uwzględnieniem potrzeb OzN. 	Gmina Skołyszyn, Miasto Jasło, Gmina Jasło, Gmina Dębowiec, Gmina Kołaczyce, Gmina Tarnowiec	KPO, fundusze zewnętrzne 2021-2027, pożyczki (w tym BGK), źródła krajowe

9. Analiza i ocena istniejącego stanu na terenach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji

9.1. Charakterystyka MOF Jasło

Miejski Obszar Funkcjonalny Jasła położony jest w południowo-zachodniej części województwa podkarpackiego, przy granicy z województwem małopolskim. Peryferyjne położenie obszaru, na styku dwóch województw (podkarpackiego i małopolskiego), a tym samym oddalenie od głównych ośrodków tych województwa – Rzeszowa, Tarnowa i Krakowa, może wpływać na niższą dostępność komunikacyjną oraz ograniczenie dostępności do usług, w tym usług wyższego rzędu, co przekłada się na konieczność rozwoju obszaru MOF Jasło, w celu zaspokajania potrzeb mieszkańców.

MOF Jasło obejmuje swoim zasięgiem gminy, które wchodzi w skład powiatu jasielskiego. Powierzchnia obszaru wynosi około 418 km², z czego największa jest gmina Jasło, mająca 93 km², co stanowi 22,2% całego MOF. W 2023 r. MOF Jasło zamieszkiwało blisko 87 tysięcy mieszkańców, z czego najwięcej – 37,6% w mieście Jasle, stanowiące rdzeń obszaru funkcjonalnego. W 2019 r. liczba ludności obszaru wynosiła 90 678, zatem w ostatnich pięciu latach odnotowano zmniejszenie liczby ludności. Poniżej zestawiono powierzchnię poszczególnych gmin wchodzących w skład MOF wraz z liczbą ludności.

Tabela 1. Liczba ludności i powierzchnia obszaru MOF Jasło w 2023 r.

Jednostka	Liczba ludności	% ludności	Powierzchnia [km ²]	% powierzchni	Gęstość zaludnienia [os/km ²]
Miasto Jasło	32 727	37,6%	37	8,9%	884,5
Gmina Dębowiec	8 771	10,1%	86	20,6%	102,0
Gmina Jasło	15 934	18,3%	93	22,2%	171,3
Gmina Kołaczyce	8 590	9,9%	61	14,6%	140,8
Gmina Skołyszyn	11 971	13,8%	78	18,7%	153,5
Gmina Tarnowiec	8 998	10,3%	63	15,1%	142,8
MOF Jasło	86 991	100,0%	418	100,0%	208,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Rysunek 1. Położenie MOF Jasło na tle województwa podkarpackiego

Źródło: opracowanie własne

9.2. Istniejący stan środowiska

9.2.1. Jakość powietrza

Zgodnie z art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U.2024.54 t.j.) oceny jakości powietrza i obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska. Podstawowym celem monitoringu jakości powietrza jest uzyskanie informacji o poziomach stężeń substancji w powietrzu oraz wyników ocen jakości powietrza. W celu oceny jakości powietrza na terenie województwa podkarpackiego wyznaczono strefy:

- miasto Rzeszów – kod strefy PL1801;
- strefa podkarpacka – kod strefy PL1802, do której należą jednostki MOF Jasło.

Roczna ocena jakości powietrza, dokonywana przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, jest prowadzona w odniesieniu do wszystkich substancji, dla których obowiązek taki wynika z rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 11 grudnia 2020 r. w sprawie dokonywania oceny

poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. z 2020 r. poz. 2279, z późn. zm.). Są to równocześnie substancje, dla których w prawie krajowym (rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu) i w dyrektywach UE (2008/50/WE i 2004/107/WE) określono normatywne stężenia w postaci poziomów dopuszczalnych/docelowych/celu długoterminowego w powietrzu, ze względu na ochronę zdrowia ludzi i ochronę roślin.

Lista zanieczyszczeń, jakie należy uwzględnić w ocenie dokonywanej pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia ludzi, obejmuje 12 substancji:

- dwutlenek siarki SO₂,
- dwutlenek azotu NO₂,
- tlenek węgla CO,
- benzen C₆H₆,
- ozon O₃,
- pył PM10,
- pył PM2.5,
- ołów Pb w PM10,
- arsen As w PM10,
- kadm Cd w PM10,
- nikiel Ni w PM10,
- benzo(a)piren B(a)P w PM10.

W ocenach dokonywanych pod kątem spełnienia kryteriów odniesionych do ochrony roślin uwzględnia się 3 substancje:

- dwutlenek siarki SO₂,
- tlenki azotu NO_x,
- ozon O₃.

Wynik oceny i klasyfikacji strefy dla danego zanieczyszczenia zależy od stężeń tego zanieczyszczenia występujących na terenie strefy – zwykle w rejonach o najwyższym stopniu zanieczyszczenia daną substancją. Uzyskany wynik przekłada się na określone wymagania w zakresie działań na rzecz poprawy jakości powietrza (w przypadku, gdy nie są spełnione odpowiednie kryteria) lub na rzecz utrzymania tej jakości (jeżeli spełnia ona przyjęte standardy).

Poniżej zestawiono klasy stref i wymagane działania w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia uzyskanych w rocznej ocenie jakości powietrza:

- Klasa A – poziom stężeń zanieczyszczenia nie przekracza poziomu dopuszczalnego / docelowego;
- Klasa C – poziom stężeń zanieczyszczenia przekracza poziom dopuszczalny/docelowy;
- Klasa D1 – poziom stężeń zanieczyszczenia nie przekracza poziomu celu długoterminowego (dotyczy tylko ozonu);
- Klasa D2 – poziom stężeń zanieczyszczenia przekracza poziom celu długoterminowego (dotyczy tylko ozonu).

Tabela 2 Klasyfikacja stref zanieczyszczeń powietrza w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia uzyskanych w rocznej ocenie jakości powietrza

Poziom stężeń	Zanieczyszczenie	Klasa strefy	Wymagane działania
W przypadku, gdy dla zanieczyszczenia określony jest poziom dopuszczalny			
nie przekracza poziomu dopuszczalnego	ochrona zdrowia ludzi: dwutlenek siarki SO ₂ , dwutlenek azotu NO ₂ , tlenek węgla CO, benzen C ₆ H ₆ , pył PM10, pył PM2.5 ołów Pb (zawartość w PM10) ochrona roślin: dwutlenek siarki SO ₂ tlenki azotu NO _x -	A	utrzymanie stężeń zanieczyszczenia poniżej poziomu dopuszczalnego oraz dążenie do utrzymania najlepszej jakości powietrza zgodnej ze zrównoważonym rozwojem
powyżej poziomu dopuszczalnego		C	<ul style="list-style-type: none"> - określenie obszarów przekroczeń poziomów dopuszczalnych, - opracowanie lub aktualizacja programu ochrony powietrza w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu, - kontrolowanie stężeń zanieczyszczenia na obszarach przekroczeń i prowadzenie działań mających na celu obniżenie stężeń przynajmniej do poziomów dopuszczalnych
W przypadku, gdy dla zanieczyszczenia określony jest poziom docelowy			
nie przekracza poziomu docelowego	ochrona zdrowia ludzi i ochrona roślin	A	utrzymanie stężeń zanieczyszczenia w powietrzu poniżej poziomu docelowego
powyżej poziomu docelowego	ozon O ₃ ochrona zdrowia ludzi arsen As (zawartość w PM10), kadm Cd (zawartość w PM10), nikiel Ni (zawartość w PM10), benzo(a)piren B(a)P (zawartość w PM10)	C	<ul style="list-style-type: none"> - dążenie do osiągnięcia poziomu docelowego substancji w określonym czasie za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych - określenie obszarów przekroczeń poziomów docelowych - opracowanie lub aktualizacja programu ochrony powietrza, w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów docelowych w powietrzu
W przypadku, gdy dla ozonu określony jest poziom celu długoterminowego			
poniżej poziomu celu długoterminowego	ochrona zdrowia ludzi i ochrona roślin	D1	utrzymanie stężeń zanieczyszczenia w powietrzu poniżej poziomu celu długoterminowego
powyżej poziomu celu długoterminowego	ozon O ₃	D2	- dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego do 2020 r.

* z uwzględnieniem dozwolonych częstości przekroczeń określonych w rozporządzeniu MŚ w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu

źródło: GIOŚ, Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim raport wojewódzki za rok 2023

Tabela 3 Kryteria klasyfikacji stref ze względu na ochronę zdrowia ludzi w zakresie: SO₂, NO₂, CO, C₆H₆, PM10, PM2,5, Pb, As, Cd, Ni, B(a)P i O₃

Zanieczyszczenie	Normowany poziom	Czas uśredniania	Klasa A	Klasa C
dwutlenek siarki	dopuszczalny	1-godz.	nie więcej niż 24 stężenia 1-godz. S1 > 350 µg/m ³	więcej niż 24 stężenia 1-godz. S1 > 350 µg/m ³
dwutlenek siarki	dopuszczalny	24-godz.	nie więcej niż 3 stężenia 24-godz. S24 > 125 µg/m ³	więcej niż 3 stężenia 24-godz. S24 > 125 µg/m ³
dwutlenek azotu	dopuszczalny	1-godz.	nie więcej niż 18 stężeń 1-godz. S1 > 200 µg/m ³	więcej niż 18 stężeń 1-godz. S1 > 200 µg/m ³
dwutlenek azotu	dopuszczalny	rok	Sa ≤ 40 µg/m ³	Sa > 40 µg/m ³
tlenek węgla	dopuszczalny	8-godz.	S8max ≤ 10 mg/m ³	S8max > 10 mg/m ³

Zanieczyszczenie	Normowany poziom	Czas uśredniania	Klasa A	Klasa C
benzen	dopuszczalny	rok	Sa ≤ 5 µg/m ³	Sa > 5 µg/m ³
pył zawieszony PM10	dopuszczalny	24-godz.	nie więcej niż 35 stężeń 24-godz. S24 > 50 µg/m ³	więcej niż 35 stężeń 24-godz. S24 > 50 µg/m ³
pył zawieszony PM10	dopuszczalny	rok	Sa ≤ 40 µg/m ³	Sa > 40 µg/m ³
pył zawieszony PM2,5	dopuszczalny - faza II*	rok	Sa ≤ 20 µg/m ³ (klasa A1)	Sa > 20 µg/m ³ (klasa C1)
pył zawieszony PM2,5	dopuszczalny – faza I*	rok	Sa ≤ 25 µg/m ³	Sa > 25 µg/m ³
ołów	dopuszczalny	rok	Sa ≤ 0,5 µg/m ³	Sa > 0,5 µg/m ³
arsen	docelowy	rok	Sa ≤ 6 ng/m ³	Sa > 6 ng/m ³
kadm	docelowy	rok	Sa ≤ 5 ng/m ³	Sa > 5 ng/m ³
nikiel	docelowy	rok	Sa ≤ 20 ng/m ³	Sa > 20 ng/m ³
benzo(a)piren	docelowy	rok	Sa ≤ 1 ng/m ³	Sa > 1 ng/m ³
ozon	docelowy	8-godz.	nie więcej niż 25 dni ze stężeniem S8max_d > 120 µg/m ³ (średnio dla ostatnich 3 lat)	więcej niż 25 dni ze stężeniem S8max_d > 120 µg/m ³ (średnio dla ostatnich 3 lat)

Objaśnienia do tabeli:

Sa – stężenie średnie roczne, S1 – stężenie 1-godzinne,

S24 – stężenie średnie dobowe,

S8max – maksimum ze stężeń średnich ośmiogodzinnych kroczących (obliczanych ze stężeń 1-godzinnych) w ciągu roku kalendarzowego,

S8max_d – maksimum dobowe ze stężeń średnich ośmiogodzinnych kroczących obliczanych ze stężeń średnich jednogodzinnych; każdą wartość średnią ośmiogodzinną przypisuje się dobie, w której kończy się ośmiogodzinny okres uśredniania,

ołów, arsen, kadm, nikiel, benzo(a)piren – oznaczane w pyłe zawieszonym PM10,

* kryteria klasyfikacji stref dla PM2,5:

faza I – obowiązująca w Polsce do dnia 31 grudnia 2019 r. (dodatkowa klasyfikacja),

faza II – obowiązująca w Polsce od dnia 1 stycznia 2020 r.

źródło: GIOŚ, Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim raport wojewódzki za rok 2023

Tabela 4 Kryteria dodatkowej klasyfikacji stref dla ozonu (O₃) ze względu na ochronę zdrowia ludzi (w odniesieniu do poziomu celu długoterminowego - do osiągnięcia w 2020 roku)

Zanieczyszczenie	Normowany poziom	Czas uśredniania	Klasa D1	Klasa D2
Ozon	cel długoterminowy	8-godz.	S8max ≤ 120 µg/m ³ w ocenianym roku	S8max > 120 µg/m ³ w ocenianym roku

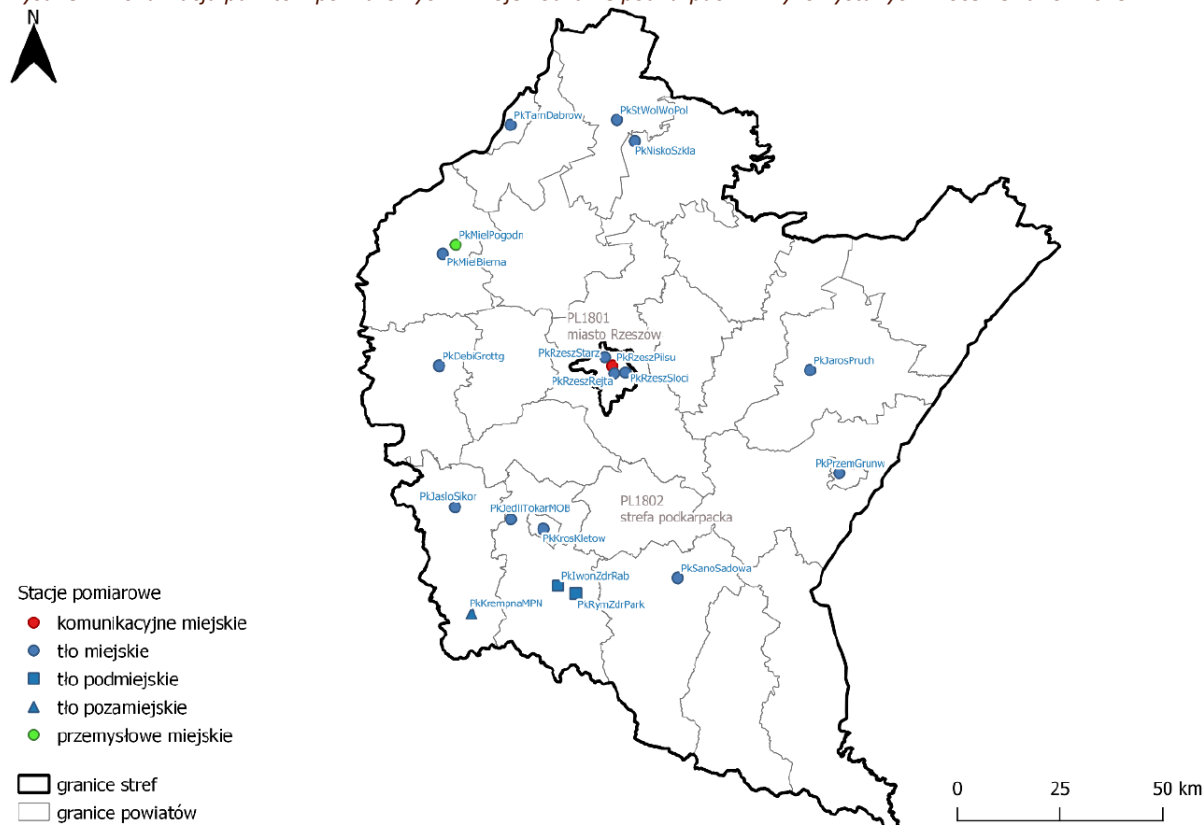
Objaśnienia do tabeli:

S8max – maksimum ze stężeń średnich ośmiogodzinnych kroczących (obliczanych ze stężeń 1-godzinnych) w ciągu roku kalendarzowego.

źródło: GIOŚ, Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackiego raport wojewódzki za rok 2023

Program pomiarów jakości powietrza realizowany jest zgodnie „Wieloletnim Strategicznym Programem Państwowego Monitoringu Środowiska oraz Wykonawczym Programem Państwowego Monitoringu Środowiska na dany rok.

Rysunek 2 Lokalizacja punktów pomiarowych w województwie podkarpackim wykorzystanych w ocenie za rok 2023

źródło: GIOŚ, Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim raport wojewódzki za rok 2023

Na terenie MOF w 2023 r. zlokalizowana była stacja pomiarowa w Jaśle przy ul. Sikorskiego.

Zestawienie wynikowych klas dla strefy podkarpackiej z uwzględnieniem kryterium ochrony zdrowia przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 5 Wynikowe klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za rok 2023 dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia

Nazwa strefy	Symbol klasy wynikowej											
	SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	O ₃	PM10	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM2,5
miasto Rzeszów	A	A	A	A	A ¹	A	A	A	A	A	A	A1 ²
strefa podkarpacka	A	A	A	A	A ¹	A	A	A	A	A	C	A1 ²

¹Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefy uzyskały klasę D1

²Dla pyłu zawieszonego PM2,5 – poziom dopuszczalny I faza, strefy uzyskały klasę A

źródło: GIOŚ, Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim raport wojewódzki za rok 2023

W poniższej tabeli zestawiono informacje dotyczących obszarów przekroczeń dla poszczególnych zanieczyszczeń w roku 2023 w województwie podkarpackim z uwzględnieniem kryterium określonego w celu ochrony zdrowia ludzi.

Tabela 6 Zestawienie informacji dotyczących obszarów przekroczeń dla poszczególnych zanieczyszczeń w roku 2023 w województwie podkarpackim z uwzględnieniem kryterium określonego w celu ochrony zdrowia ludzi

Nazwa strefy	Typ normy	Czas uśredniania (parametr)	Powierzchnia obszaru przekroczenia [km ²]	Udział w powierzchni strefy [%]	Liczba mieszkańców obszaru przekroczenia	Udział w liczbie mieszkańców strefy [%]
Benzo(a)piren w pyłe zawieszonym PM10 – ochrona zdrowia						
strefa podkarpacka	poziom docelowy	śr. roczna	39,8	0,2	52 007	2,8
Ozon – ochrona zdrowia						
miasto Rzeszów	poziom celu długo-terminowego	śr. 8-godz.	113,1	87,7	191 001	96,9
strefa podkarpacka			13 279,4	75	1 383 569	73,5

źródło: GIOŚ, Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim raport wojewódzki za rok 2023

Objęte oceną pod kątem kryterium ochrony zdrowia ludzi zanieczyszczenia gazowe w roku 2023, tj. dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, tlenek węgla, benzen osiągały na terenie województwa stężenia nieprzekraczające obowiązujących dla tych substancji wartości kryterialnych. Pozwoliło to na zakwalifikowanie strefy miasto Rzeszów i strefy podkarpackiej pod względem zanieczyszczenia powietrza tymi substancjami do klasy A.

W województwie podkarpackim dotrzymany został w 2023 roku średnioroczny poziom dopuszczalny oraz dobowy poziom dopuszczalny dla pyłu zawieszonego PM10. Strefy miasto Rzeszów i podkarpacka zaliczone zostały do klasy A.

Wyniki badań powietrza atmosferycznego przeprowadzonych w 2023 roku w regionie wykazały dotrzymanie dopuszczalnego stężenia średniorocznego pyłu zawieszonego PM2,5 fazy II pod kątem kryterium ochrony zdrowia ludzi zarówno na terenie strefy miasto Rzeszów jak i strefy podkarpackiej. Obie strefy otrzymały klasę A1.

W dodatkowej klasyfikacji w zakresie poziomu dopuszczalnego określonego dla tzw. fazy I, równego 25 µg/m³, z terminem obowiązywania do 31 grudnia 2019 roku strefy miasto Rzeszów i podkarpacka otrzymały klasę A.

Dla metali w pyłe zawieszonym PM10 (arsen, kadm, nikiel, ołów) poziomy dopuszczalne/docelowe zostały dotrzymane na obszarze całego województwa. Strefy miasto Rzeszów i podkarpacka zaliczone zostały do klasy A.

Na terenie strefy miasto Rzeszów dotrzymany został w 2023 roku średnioroczny poziom docelowy benzo(a)pirenu. Strefa otrzymała klasę A. Natomiast na terenie strefy podkarpackiej wyniki pomiarów wykazały przekroczenie wartości docelowej B(a)P w 2 punktach pomiarowych zlokalizowanych na terenach miejskich. Na objętych pomiarami obszarach ochrony uzdrowiskowej poziom docelowy B(a)P został dotrzymany (Iwonicz-Zdrój, Rymanów-Zdrój). Strefa podkarpacka zaliczona została do klasy C.

Na terenie strefy podkarpackiej wyznaczono 3 obszary przekroczenia w zakresie średniorocznego poziomu docelowego B(a)P. Obszary przekroczenia w strefie podkarpackiej objęły swoim zasięgiem 39,8 km² (0,2% strefy) zamieszkałych przez 52 007 mieszkańców.

Dla ozonu dotrzymany został poziom docelowy w zakresie stężenia 8-godzinnego w obu strefach zaliczonych do klasy A. Nie został natomiast dotrzymany poziom celu długoterminowego ozonu pod kątem kryterium ochrony zdrowia ludzi w obu strefach, którym przypisano klasę D2.

Na terenie strefy miasto Rzeszów wyznaczono 2 obszary przekroczenia w zakresie poziomu celu długoterminowego ozonu. Objęły on swoim zasięgiem 113,1 km² (87,7% strefy) zamieszkałych przez 191 001 mieszkańców.

Na terenie strefy podkarpackiej wyznaczono 31 obszarów przekroczenia w zakresie celu długoterminowego ozonu. Obszary przekroczenia w strefie podkarpackiej objęły swoim zasięgiem 13 279,4 km² (75% strefy) zamieszkałych przez 1 383 569 mieszkańców.

Zestawienie wynikowych klas dla strefy podkarpackiej z uwzględnieniem kryterium ochrony roślin przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 7 Klasy strefy podkarpackiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej w roku 2023 dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin w strefie podkarpackiej

Symbol klasy wynikowej		
SO ₂	NO _x	O ₃ ¹
A	A	A

¹Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefa uzyskała klasę D2

źródło: GIOŚ, Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim raport wojewódzki za rok 2023

W poniższej tabeli zestawiono informacje dotyczących obszarów przekroczeń dla ozonu w roku 2023 w województwie podkarpackim z uwzględnieniem kryterium określonego w celu ochrony roślin.

Tabela 8 Zestawienie sytuacji przekroczeń w strefie podkarpackiej z uwzględnieniem kryterium ochrony roślin w roku 2023 - zanieczyszczenie O₃ poziom celu długoterminowego

Rok	2023
Czas uśredniania (parametr)	AOT40
Kod sytuacji przekroczenia	SYT_2023_PK_W1_PL1802_O3_OR_PCDT_AOT40-R_1
Opis obszaru przekroczenia	159 gmin na terenie wszystkich powiatów
Powierzchnia obszaru przekroczenia [km ²]	17 456,6
Udział w powierzchni strefy [%]	98,5
Powierzchnia obszarów ekosystemów objętych przekroczeniem [km ²]*	16 341,5
Główna przyczyna przekroczenia	Warunki meteorologiczne sprzyjające formowaniu się ozonu
Pozostałe przyczyny przekroczenia	Napływ zanieczyszczeń spoza granic strefy

* Jako obszary ekosystemów uwzględniono tereny naturalne (obejmujące lasy i ekosystemy naturalne, obszary podmokłe oraz obszary wodne) oraz tereny rolne. Nie włączono terenów antropogenicznych (np. zabudowa miejska, tereny przemysłowe, komunikacyjne, budowy itp.). Wartość oszacowana na podstawie zasobów bazy Corine Land Cover 2018.

źródło: GIOŚ, Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim raport wojewódzki za rok 2023

Podlegające ocenie za rok 2023 zanieczyszczenia gazowe, tj. dwutlenek siarki, tlenki azotu i ozon osiągnęły na terenie strefy podkarpackiej stężenia nieprzekraczające obowiązujących dla tych substancji wartości kryterialnych. Pozwoliło to, na zakwalifikowanie strefy podkarpackiej pod względem zanieczyszczenia powietrza tymi substancjami do klasy A.

W odniesieniu do poziomu celu długoterminowego ozonu pod kątem kryterium ochrony roślin w 2023 roku strefa podkarpacka zaliczona została do klasy D2. Wyznaczony obszar przekroczenia w strefie podkarpackiej objął 17 456,6 km² (98,5% powierzchni strefy).

9.2.2. Możliwości rozwoju OZE

Wraz z rosnącym zapotrzebowaniem na energię przy jednoczesnym wyczerpywaniu się zasobów konwencjonalnych wzrasta zainteresowanie alternatywnymi sposobami pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych. Energia odnawialna jest to energia pochodząca z naturalnych, powtarzających się procesów przyrodniczych, uzyskiwana z odnawialnych niekopalnych źródeł energii (energia: wody, wiatru, promieniowania słonecznego, geotermalna, fal, prądów i pływów morskich, oraz energia wytwarzana z biomasy stałej, biogazu i biopaliw ciekłych). Odnawialne źródło energii to natomiast źródło wykorzystujące w procesie przetwarzania energię wiatru, promieniowania słonecznego, aerotermalną, geotermalną, hydrotermalną, fal, prądów i pływów morskich, spadku rzek oraz energię pozyskiwaną z biomasy, biogazu pochodzącego ze składowisk odpadów, a także biogazu powstałego w procesach odprowadzania lub oczyszczania ścieków albo rozkładu składowanych szczątków roślinnych i zwierzęcych.

Biogaz

Biogaz to paliwo gazowe otrzymywane w procesie fermentacji metanowej surowców rolniczych, produktów ubocznych rolnictwa, płynnych lub stałych odchodów zwierzęcych, produktów ubocznych lub pozostałości z przetwórstwa produktów pochodzenia rolniczego lub biomasy leśnej, z wyłączeniem gazu pozyskanego z surowców pochodzących z oczyszczalni ścieków oraz składowisk odpadów. Biogaz powstaje w wyniku fermentacji metanowej ścieków. Przyjmuje się, iż ze 100 m³ osadu o zawartości suchej masy na poziomie 5% można uzyskać od 10 do 30 m³ gazu, który może być wykorzystany do produkcji energii cieplnej, elektrycznej, do napędzania pojazdów bądź przesyłany wprost do sieci gazowej.

Biomasa

Biomasę stanowią organiczne, niekopalne substancje o pochodzeniu biologicznym, które mogą być wykorzystywane w charakterze paliwa do produkcji ciepła lub wytwarzania energii elektrycznej. Do najważniejszych rodzajów tego typu paliw należą:

- drewno,
- słoma i odpady pochodzące z produkcji rolniczej,
- odpady organiczne,
- oleje roślinne,
- tłuszcze zwierzęce,
- osady ściekowe,
- rośliny szybko rosnące, takie jak: wierzba wiciowa, miskant olbrzymi (trawa słoniowa), słonecznik bulwiasty, ślazowiec pensylwański, rdest sachaliński.

Biomasa jest obecnie źródłem energii o największym potencjale. Udział paliw takich jak słoma, drewno czy wierzba energetyczna w bilansie energetycznym kraju systematycznie wzrasta. Po odliczeniu arealów upraw do celów spożywczych oraz upraw na potrzeby produkcji komponentów biopaliw, ostateczna powierzchnia możliwa do wykorzystania pod uprawy substratów energetycznych na terenie kraju wynosi około 600-700 tys. ha. Wykorzystywanie biomasy w celu pozyskiwania energii należy prowadzić w sposób przemyślany i zrównoważony, gdyż zgodnie z prognozami Agencji Ochrony Środowiska zaorywanie ziemi pod uprawy roślin energetycznych może przyczynić się do większej produkcji CO₂ do roku 2030 niż preferowane dotychczas spalanie paliw kopalnych. Jak wynika z prowadzonych badań, najbardziej sprzyjające środowisku jest pozyskiwanie energii z odpadów drewna. Uprawa roślin energetycznych niesie ze sobą ryzyko niebezpieczeństwa biologicznego, polegającego na niekontrolowanym rozprzestrzenianiu się gatunków obcych. Podczas produkcji energii z biomasy, należy także pamiętać o nisko-emisyjnym sposobie jej produkcji.

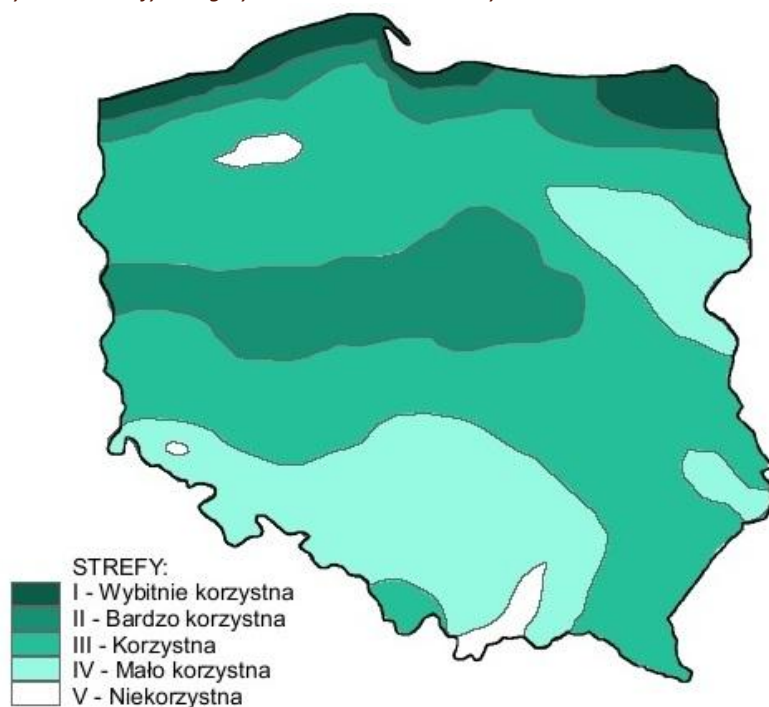
Energia wiatru

Energię wiatru stanowi energia kinetyczna wiatru wykorzystywana do produkcji energii elektrycznej w turbinach wiatrowych. Potencjał elektrowni wiatrowych jest określany przez możliwości generowania przez nie energii elektrycznej. Tereny o korzystnym potencjale wyznacza się na podstawie badań kierunku, siły oraz częstotliwości występowania wiatrów. Na tej podstawie sporządzono strefy energetyczne wiatru oraz podzielono powierzchnię kraju zgodnie z potencjałem energetycznym. Według IMGW obszar Polski można podzielić na 5 stref energetycznych warunków wiatrowych:

- Strefa I – wybitnie korzystna,
- Strefa II – bardzo korzystna,
- Strefa III – korzystna,
- Strefa IV – mało korzystna,
- Strefa V – niekorzystna.

Zgodnie z podziałem wprowadzonym przez Ośrodek Meteorologii IMGW, omawiany teren leży w strefie III (korzystnej). Potencjał techniczny energetyki wiatrowej na obszarze powiatu oszacowany został na 2000 kWh/m²/rok. Poniższy rysunek przedstawia podział terytorium Polski na strefy energetyczne wiatru.

Rysunek 3 Strefy energetyczne warunków wiatrowych

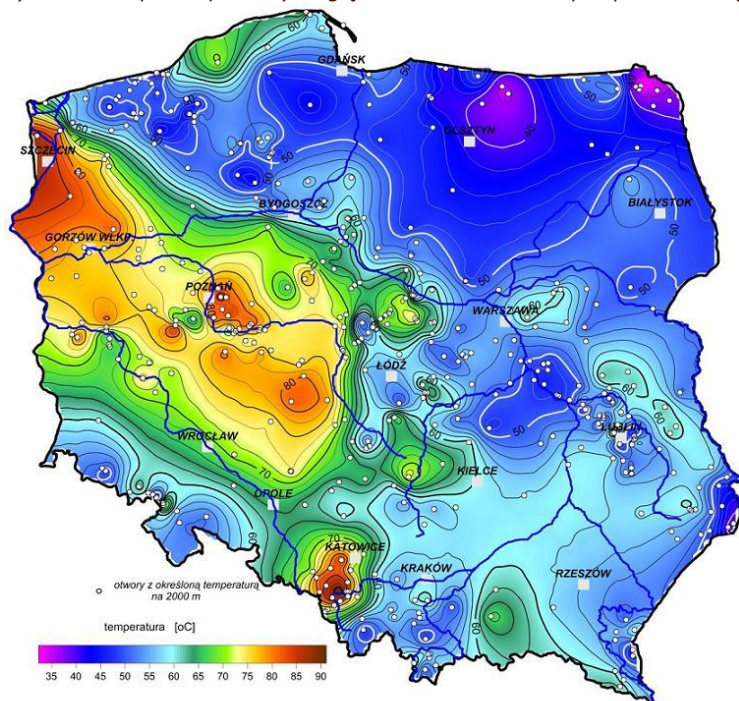

źródło: imgw.pl

Energia geotermalna

Energia geotermalna jest to energia cieplna pozyskiwana z głębi ziemi i stosowana głównie w celach grzewczych. Z racji na szerokie rozpowszechnienie o pełną odnawialność energia tego typu stanowi olbrzymi potencjał. Ciepłe wody o wyższej temperaturze zdadne są do produkcji energii elektrycznej, pozostałe z powodzeniem stosowane się w ciepłownictwie, rolnictwie czy do celów rekreacyjnych. Oszacowanie potencjału energii geotermalnej wiąże się z koniecznością kosztownych odwiertów próbnych. Warunkiem opłacalności jest odpowiednia temperatura podziemnych wód (minimum 65°C na głębokości 2 km), ich wydajność oraz niskie zasolenie. Opłacalność wzrasta w sytuacjach, gdy ciepłe wody są umieszczone płycej (mniejsze koszty wiercenia i instalacji) oraz gdy ich temperatura jest wyższa.

Rysunek 4 Mapa temperatury na głębokości 2000 metrów pod powierzchnią terenu

źródło: Szewczyk 2010, Państwowy Instytut Geologiczny

Warunki geotermalne na analizowanym obszarze wykazują stosunkowo dużą równomierność i brak jest rejonów szczególnie korzystnych do budowy instalacji geotermalnych. Biorąc pod uwagę bardzo wysokie koszty instalacji geotermalnych oraz konieczność przeprowadzenia równie kosztownych badań w celu weryfikacji potencjału w danej lokalizacji, analizowany obszar nie kwalifikuje się do uznania za szczególnie korzystny dla geotermii.

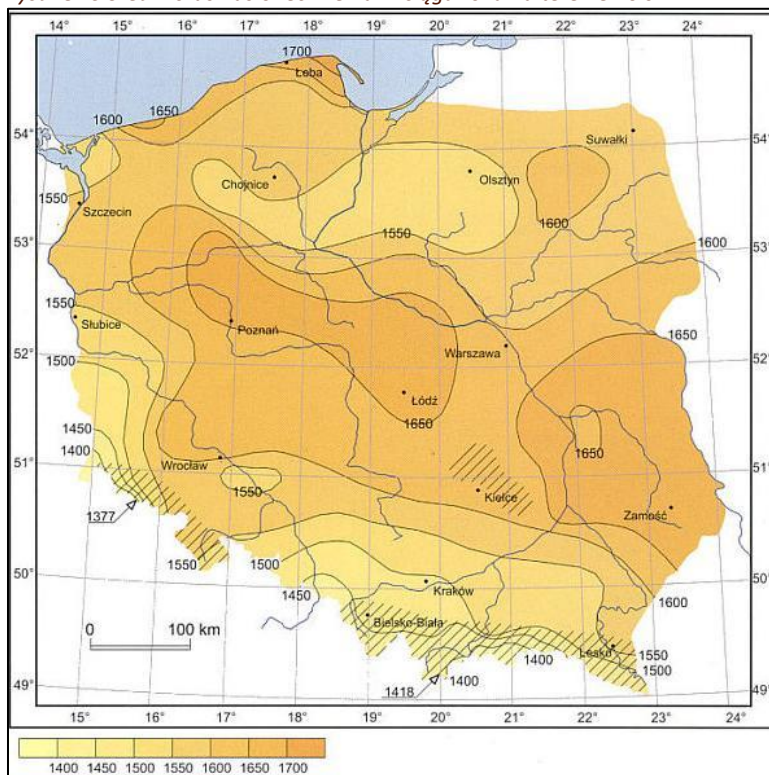
Warto jednak zaznaczyć, iż możliwe jest też wykorzystanie energii wód podziemnych i ciepła ziemi przy zastosowaniu indywidualnych pomp ciepła. Rozwiązania tego typu mogą znaleźć zastosowanie w domach jednorodzinnych oraz budynkach użyteczności publicznej w terenach o rozproszonej zabudowie.

Energia słońca

Energia promieniowania słonecznego wykorzystywana jest w dwojaki sposób: do produkcji energii elektrycznej bądź ciepła. Ciepło może być pozyskiwane w sposób bierny poprzez nagrzewanie pomieszczeń bezpośrednim promieniowaniem bądź poprzez systemy cieczowych lub powietrznych kolektorów słonecznych służących ogrzewaniu mieszkań, podgrzewaniu wody użytkowej. Konwersja promieniowania na prąd elektryczny odbywa się natomiast poprzez zastosowanie ogniw fotowoltaicznych bądź elektrowni termicznych. Zastosowanie kolektorów słonecznych oraz ogniw fotowoltaicznych może okazać się zasadne już nawet w przypadku użytkowania przez pojedyncze gospodarstwa domowe, w zależności od stopnia zapotrzebowania na ciepłą wodę użytkową oraz

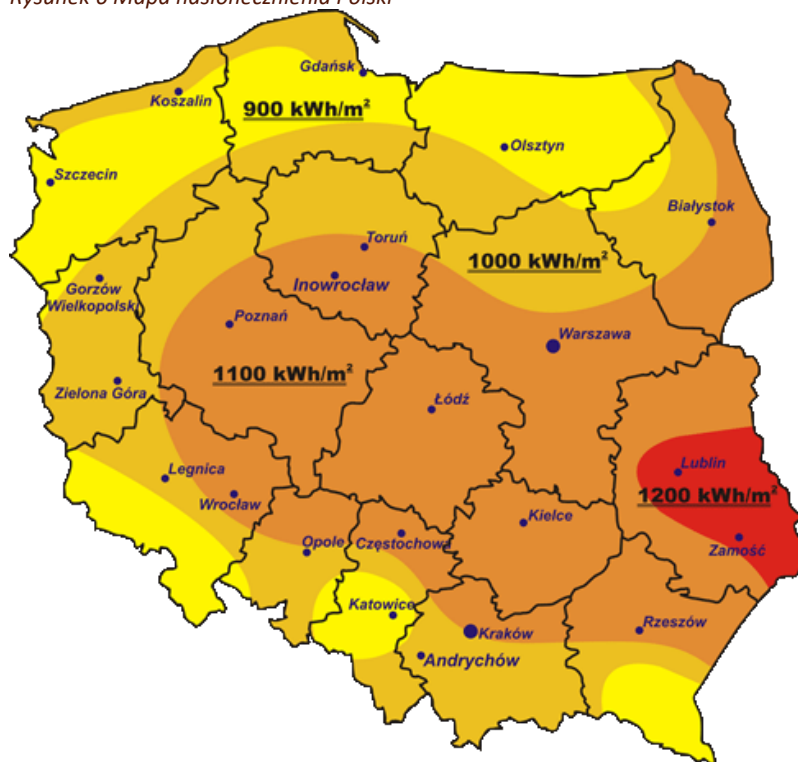
energię elektryczną. Poniższe rysunki przedstawiają dwa najważniejsze czynniki wpływające na opłacalność inwestycji związanych z wykorzystaniem energii słonecznej.

Rysunek 5 Średni czas nasłonecznienia w ciągu roku na terenie Polski

źródło: imgw.pl

Rysunek 6 Mapa nasłonecznienia Polski

źródło: cire.pl

Omawiany teren zlokalizowany jest w strefie, gdzie średnioroczna suma promieniowania słonecznego wynosi 1000-1100 kWh/m². Nasłonecznienie na terenie szacowane jest na 1600 h/rok.

Obecnie energia słoneczna wykorzystywana jest głównie jako źródło ciepła poprzez instalacje fotowoltaiczne oraz kolektorów słonecznych ogrzewających powietrze lub wodę.

Energia cieków wód powierzchniowych

Potencjalna i kinetyczna energia cieków wód powierzchniowych wykorzystywana jest do wytwarzania energii w elektrowniach wodnych. Potencjał energii wodnej zależy od spadku i przepływu. Przepływy ze względu na dużą zmienność w czasie muszą być przyjęte na podstawie wieloletnich obserwacji dla przeciętnego roku przy średnich warunkach hydrologicznych. Spadk określany jest jako iloczyn spadku i długości na danym odcinku rzeki. Rzeczywiste możliwości wykorzystania zasobów wodnych są znacznie mniejsze. Do energii odnawialnej zalicza się tylko i wyłącznie produkcję energii elektrycznej w elektrowniach na dopływie naturalnym (przepływowych). Planując tego typu inwestycję należy wziąć pod uwagę uwarunkowania przyrodnicze (ocena zasobów przez IMGW, warunków geomorfologicznych i geologicznych), techniczne (tryb pracy elektrowni, specyfikacja techniczna turbin, wydajność, środowiskowe (przede wszystkim formy ochrony przyrody: obszary Natura 2000, prawne (pozwolenie wodnoprawne zgodność z planem zagospodarowania przestrzennego), ekonomiczne oraz społeczne (art. turystyka).

9.2.3. Wody

Pod względem hydrograficznym teren Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło należy w całości do zlewni Wisły. Największą rzeką w regionie jest Wisłoka i Jasiołka.

Ww. obszar jest zgodny z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. 2023 r. poz. 300).

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. 2023 r. poz. 300) wprowadzono nowy podział JCWP jako wynik weryfikacji i aktualizacji granic zlewni JCWP oraz weryfikacji i aktualizacji typologii wód wraz z określeniem warunków referencyjnych dla nowych typów wód.

Teren MOF Jasło leży na obszarze 8 jednolitych części wód powierzchniowych.

Obowiązek badania i oceny jakości wód powierzchniowych w ramach państwowego monitoringu środowiska (PMS) wynika z art. 349 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne. Zgodnie z ust. 3 tego artykułu, badania jakości wód powierzchniowych w zakresie elementów biologicznych, fizykochemicznych, chemicznych (w tym substancji priorytetowych w matrycy będącej wodą) należą do kompetencji inspekcji ochrony środowiska. W zakresie obowiązków leży również prowadzenie

obserwacji elementów hydromorfologicznych na potrzeby oceny stanu ekologicznego. Stan ichtiofauny jako jednego z biologicznych elementów jakości wód jest badany przez wykonawców zewnętrznych, a jego ocena jest przekazywana do GIOŚ. Badania substancji priorytetowych, dla których określono środowiskowe normy jakości we florze i faunie, są zlecane przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Zgodnie z ustawą Prawo wodne, wyróżnia się jednolite części wód powierzchniowych naturalne, dla których określa się stan ekologiczny i jednolite części wód powierzchniowych silnie zmienione i sztuczne, dla których określa się potencjał ekologiczny. Ocena stanu jcwp jest prowadzona na podstawie wyników klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego oraz na podstawie wyników klasyfikacji stanu chemicznego. W celu wykonania klasyfikacji stanu ekologicznego lub potencjału ekologicznego dokonuje się interpretacji wyników badań elementów biologicznych, fizykochemicznych, w tym specyficznych zanieczyszczeń syntetycznych i niesyntetycznych oraz elementów hydromorfologicznych, w odniesieniu do wartości granicznych klas jakości, określonych w odpowiednich przepisach dla poszczególnych wskaźników jakości wód. Zgodnie z ustawą – Prawo wodne, realizacja monitoringu wód powierzchniowych ma na celu pozyskanie informacji o stanie wód powierzchniowych na potrzeby planowania w gospodarowaniu wodami i oceny osiągnięcia celów środowiskowych przypisanych jednolitym częściom wód powierzchniowych, czyli oddzielnym i znaczącym elementom wód powierzchniowych, takim jak: jezioro lub inny naturalny zbiornik wodny; sztuczny zbiornik wodny; struga, strumień, potok, rzeka, kanał lub ich części; morskie wody wewnętrzne, wody przejściowe lub wody przybrzeżne. Klasyfikacja stanu chemicznego polega na określeniu stężeń substancji priorytetowych i innych substancji zanieczyszczających oznaczanych w wodzie i biocie (rybach i mięczakach) i porównaniu tych stężeń ze środowiskowymi normami jakości ustalonymi w odpowiednich przepisach.

W poniższej tabeli zestawiono informacje na temat JCWP oraz ich stanu wraz z ich wskaźnikami determinującymi. Klasyfikację stanu wód dokonano na podstawie rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 25.06.2021 w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz.U. 2021 poz. 1475).

Poniższa tabela przedstawia wykaz JCWP leżących w obrębie MOF Jasło z wyszczególnieniem gmin.

Tabela 9 Jednolite Części Wód Powierzchniowych w obrębie których leży MOF

Lp.	KOD JCWP	Nazwa JCWP	Gminy na terenie MOF Jasło
1.	RW200007218299	Ropa od Sitniczanki do ujścia	Dębowiec, Jasło, M. Jasło, Skołyszyn
2.	RW200007218529	Bieździada	Jasło, Kołaczyce
3.	RW200006218719	Wisłoka od Ropy do Pot. Chotowskiego	Jasło, Kołaczyce, M. Jasło, Skołyszyn
4.	RW200004218153	Wisłoka do Ryja	Dębowiec
5.	RW200007218199	Wisłoka od Ryja do Ropy	Dębowiec, Jasło, M. Jasło, Tarnowiec

Lp.	KOD JCWP	Nazwa JCWP	Gminy na terenie MOF Jasło
6.	RW2000042182779	Ropa od zb. Klimkówka do Sitniczanki	Dębowiec
7.	RW200007218499	Jasiołka od Panny do ujścia	Dębowiec, Jasło, Kołaczyce, M. Jasło, Tarnowiec
8.	RW200007226399	Wisłok od Czarnego Potoku do Stobnicy	Jasło, Kołaczyce

źródło: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, www.karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-powierzchniowe [data dostępu: 13.05.2025 r.]

Poniższa tabela przedstawia stan JCWP, w obrębie których znajduje się MOF Jasło.

Tabela 10 Ocena stanu na podstawie oceny stanu GIOŚ 2014-2019 i oceny eksperckiej (wg klasyfikacji obowiązującej od 1 stycznia 2022 r.)

Lp.	Nazwa JCWP	Ocena stanu na podstawie oceny stanu GIOŚ 2014-2019 i oceny eksperckiej (wg klasyfikacji obowiązującej od 1 stycznia 2022 r.)		
		Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan (ogólny)
1.	Ropa od Sitniczanki do ujścia	zły stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
2.	Bieździada	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
3.	Wisłoka od Ropy do Pot. Chotowskiego	umiarkowany potencjał ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
4.	Wisłoka do Ryja	słaby stan ekologiczny	stan chemiczny dobry	zły stan wód
5.	Wisłoka od Ryja do Ropy	słaby stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
6.	Ropa od zb. Klimkówka do Sitniczanki	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
7.	Jasiołka od Panny do ujścia	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
8.	Wisłok od Czarnego Potoku do Stobnicy	słaby stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód

źródło: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, www.karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-powierzchniowe [data dostępu: 13.05.2025 r.]

Poniższa tabela przedstawia cele środowiskowe i ryzyka nieosiągnięcia tych celów.

Prognoza oddziaływania na środowisko Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło

Tabela 11 Jednolite Części Wód Powierzchniowych w obrębie których leży MOF Jasło

Lp.	Nazwa JCWP	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	Odroczenie w czasie terminu osiągnięcia celu środowiskowego (odstępstwo czasowe w trybie art. 4 ust. 4 RDW)	Jcw przeznaczone do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi	Jcw przeznaczone do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych	Obszary wyznaczone jako tereny wrażliwe na mocy dyrektywy 91/271/EWG ³	Obszary przeznaczone do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym
		Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny						
1.	Ropa od Sitniczanki do ujścia	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny na odcinku cieku istotnego Ropa w obrębie JCWP (dla łososia); zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych; zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Ropa w obrębie JCWP (dla troci wędrownej)	dobry stan chemiczny	zagrożona	TAK	TAK	NIE	TAK	TAK
2.	Bieździada	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C, IO, MIR]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona	TAK	NIE	NIE	TAK	NIE
3.	Wisłoka od Ropy do Pot. Chotowskiego	umiarkowany potencjał ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [IO, EFI+PL/ IBI_PL]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny na odcinku cieku istotnego Wisłoka w obrębie JCWP (dla łososia); zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych; zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Wisłoka w obrębie JCWP (dla troci wędrownej)	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w), związki tributyllocyny(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona	TAK	NIE	NIE	TAK	TAK

³ - obszary wrażliwe na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych rozumianą jako wzbogacanie wód biogenami, w szczególności związkami azotu lub fosforu, powodującymi przyspieszony wzrost glonów oraz wyższych form życia roślinnego, w wyniku którego następują niepożądane zakłócenia biologicznych stosunków w środowisku wodnym oraz pogorszenie jakości tych wód

Prognoza oddziaływania na środowisko Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło

Lp.	Nazwa JCWP	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	Odroczenie w czasie terminu osiągnięcia celu środowiskowego (odstępstwo czasowe w trybie art. 4 ust. 4 RDW)	Jcw przeznaczone do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi	Jcw przeznaczone do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych	Obszary wyznaczone jako tereny wrażliwe na mocy dyrektywy 91/271/EWG ³	Obszary przeznaczone do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym
		Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny						
4.	Wisłoka do Ryja	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny na odcinku cieku istotnego Wisłoka od ujścia Ryja do zapory w Krempnej (dla łososia); zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych; zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Wisłoka od ujścia Ryja do zapory w Krempnej (dla troci wędrowniej)	dobry stan chemiczny	zagrożona	TAK	TAK	NIE	TAK	TAK
5.	Wisłoka od Ryja do Ropy	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny na odcinku cieku istotnego Wisłoka w obrębie JCWP (dla łososia); zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych; zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Wisłoka w obrębie JCWP (dla troci wędrowniej)	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [antacen(w), benzo(a)piren(w), fluorante n(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona	TAK	TAK	NIE	TAK	TAK
6.	Ropa od zb. Klimkówka do Sitniczanki	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny na odcinku cieku istotnego Ropa od ujścia Sitniczanki do ujścia Sękówki (dla łososia); zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych; zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Ropa w obrębie JCWP (dla troci wędrowniej)	dobry stan chemiczny	zagrożona	TAK	TAK	NIE	TAK	TAK
7.	Jasiołka od Panny do ujścia	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny na odcinku cieku istotnego Jasiołka od ujścia do ujścia Chlebianski (dla łososia); zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych; zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na	dobry stan chemiczny	zagrożona	TAK	TAK	NIE	TAK	TAK

Prognoza oddziaływania na środowisko Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło

Lp.	Nazwa JCWP	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	Odroczenie w czasie terminu osiągnięcia celu środowiskowego (odstępstwo czasowe w trybie art. 4 ust. 4 RDW)	Jcw przeznaczone do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi	Jcw przeznaczone do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych	Obszary wyznaczone jako tereny wrażliwe na mocy dyrektywy 91/271/EWG ³	Obszary przeznaczone do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym
		Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny						
		odcinku ciekłu głównego Jasiołka w obrębie JCWP (dla troci wędrowniej)							
8.	Wisłok od Czarnego Potoku do Stobnicy	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności ciekłu dla migracji ichtiofauny na odcinku ciekłu istotnego dla migracji ichtiofauny (dla łososia); zapewnienie drożności ciekłu według wymagań gatunków chronionych; zapewnienie drożności ciekłu dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku ciekłu głównego Wisłok w obrębie JCWP (dla troci wędrowniej)	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona	TAK	TAK	NIE	TAK	TAK

źródło: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, www.karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-powierzchniowe [data dostępu: 13.05.2025 r.]

Tabela 12 Obszary chronione na terenie ZIT MOF wymienione w zał. IV RDW oraz ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo Wodne wraz z celami środowiskowymi

Lp.	Nazwa JCWP	Obszar chroniony	Cel środowiskowy dla obszaru
1.	Ropa od Sitniczanki do ujścia	Magurski Park Narodowy	Ochrona całości przyrody w granicach parku. Minimalizacja lub ograniczenie zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych. [Wymaga: zachowanie warunków do niezakłóconego przebiegu naturalnych procesów przyrodniczych kształtujących rzeźbę obszaru Parku. Zachowanie dobrego stanu ekosystemów wodnych i od wód zależnych w tym stanu jakości wód. Zachowanie właściwego stanu populacji fauny wodnej. Osiągnięcie ciągłości ekologicznej cieków. Zachowanie ciągłości ekologicznej korytarza ekologicznego Wisłok. Zachowanie naturalnych procesów ochrony doliny potoków i rzek przed erozją. Zachowanie naturalnych procesów retencyjnych w zlewniach potoków. Minimalizacja oddziaływania istniejącej zabudowy hydrotechnicznej koryt potoków. Ograniczanie skutków regulacji i przekształceń koryt rzek i potoków].
		Obszar Chronionego Krajobrazu Beskidu Niskiego	Zachowanie wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach, jego potencjału dla turystyki i wypoczynku oraz funkcji korytarza ekologicznych.
		Obszar Natura 2000 Beskid Niski	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - gatunki: <i>Actitis hypoleucos r</i> , <i>Alcedo atthis r</i> , <i>Aquila pomarina r</i> , <i>Ciconia nigra r</i> , <i>Cinclus cinclus r</i> , <i>Crex crex r</i> , <i>Motacilla cinerea r</i> .
		Obszar Natura 2000 Wisłoka z dopływami	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - siedl. przyr.: 3130, 3150, 3220, 3230, 3240, 3270, 6410, 6430, 91E0, 91F0; gatunki: <i>Barbus peloponnesius</i> , <i>Cottus gobio</i> , <i>Lampetra planeri</i> , <i>Salmo salar</i> , <i>Lycaena dispar</i> , <i>Phengaris nausithous</i> , <i>Phengaris teleius</i> .

Prognoza oddziaływania na środowisko Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło

Lp.	Nazwa JCWP	Obszar chroniony	Cel środowiskowy dla obszaru
		Obszar Natura 2000 Liwocz	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - gatunki: <i>Bombina variegata</i>
		Obszar Natura 2000 Łąki nad Młynówką	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony: - siedl. przyr.: 6410, 6430, 7140, 91E0. Na lata 2016–2026: Poprawa lub zachowanie aktualnego stanu siedlisk. Zapobieganie: zmianom stosunków wodnych; osuszaniu siedlisk; podtapianiu siedlisk przy wysokim stanie wód w rzece; ingerencjom w koryto rzeczne
		Obszar Natura 2000 Ostoja Magurska	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - siedl. przyr.: 3220, 3230, 3240, 6430, 7230, 91E0; gatunki: <i>Barbus meridionalis</i> , <i>Bombina variegata</i> , <i>Triturus cristatus</i> , <i>Triturus montandoni</i> , <i>Castor fiber</i> , <i>Lutra lutra</i> , <i>Carabus variolosus</i> , <i>Lycaena dispar</i> , <i>Phengaris nausithous</i> , <i>Phengaris teleius</i> , <i>Vertigo angustior</i> .
2.	Bieżdziada	Obszar Natura 2000 Golez	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony: - siedl. przyr.: 91E0.
		Obszar Natura 2000 Wiśłoka z dopływami	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - siedl. przyr.: 3130, 3150, 3220, 3230, 3240, 3270, 6410, 6430, 91E0, 91F0; gatunki: <i>Barbus peloponnesius</i> , <i>Cottus gobio</i> , <i>Lampetra planeri</i> , <i>Salmo salar</i> , <i>Lycaena dispar</i> , <i>Phengaris nausithous</i> , <i>Phengaris teleius</i> .
3.	Wiśłoka od Ropy do Pot. Chotowskiego	Obszar Natura 2000 Golez	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony: - siedl. przyr.: 91E0.
		Obszar Natura 2000 Wiśłoka z dopływami	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - siedl. przyr.: 3130, 3150, 3220, 3230, 3240, 3270, 6410, 6430, 91E0, 91F0; gatunki: <i>Barbus peloponnesius</i> , <i>Cottus gobio</i> , <i>Lampetra planeri</i> , <i>Salmo salar</i> , <i>Lycaena dispar</i> , <i>Phengaris nausithous</i> , <i>Phengaris teleius</i> .
		Obszar Natura 2000 Liwocz	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - gatunki: <i>Bombina variegata</i> .
4.	Wiśłoka do Ryja	Magurski Park Narodowy	Ochrona całości przyrody w granicach parku. Minimalizacja lub ograniczenie zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych. [Wymaga: zachowanie warunków do niezakłóconego przebiegu naturalnych procesów przyrodniczych kształtujących rzeźbę obszaru Parku. Zachowanie dobrego stanu ekosystemów wodnych i od wód zależnych w tym stanu jakości wód. Zachowanie właściwego stanu populacji fauny wodnej. Osiągnięcie ciągłości ekologicznej cieków. Zachowanie ciągłości ekologicznej korytarza ekologicznego Wiśłok. Zachowanie naturalnych procesów ochrony doliny potoków i rzek przed erozją. Zachowanie naturalnych procesów retencyjnych w zlewniach potoków. Minimalizacja oddziaływania istniejącej zabudowy hydrotechnicznej koryt potoków. Ograniczanie skutków regulacji i przekształceń koryt rzek i potoków].
		Obszar Chronionego Krajobrazu Beskidu Niskiego	Zachowanie wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach, jego potencjału dla turystyki i wypoczynku oraz funkcji korytarzy ekologicznych.
		Obszar Natura 2000 Beskid Niski	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - gatunki: <i>Actitis hypoleucos r</i> , <i>Alcedo atthis r</i> , <i>Aquila pomarina r</i> , <i>Ciconia nigra r</i> , <i>Cinclus cinclus r</i> , <i>Crex crex r</i> , <i>Motacilla cinerea r</i> .

Prognoza oddziaływania na środowisko Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło

Lp.	Nazwa JCWP	Obszar chroniony	Cel środowiskowy dla obszaru
		Obszar Natura 2000 Ostoja Magurska	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - siedl. przyr.: 3220, 3230, 3240, 6430, 7230, 91E0; gatunki: <i>Barbus meridionalis</i> , <i>Bombina variegata</i> , <i>Triturus cristatus</i> , <i>Triturus montandoni</i> , <i>Castor fiber</i> , <i>Lutra lutra</i> , <i>Carabus variolosus</i> , <i>Lycaena dispar</i> , <i>Phengaris nausithous</i> , <i>Phengaris teleius</i> , <i>Vertigo angustior</i> .
		Obszar Natura 2000 Wiśłoka z dopływami	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - siedl. przyr.: 3130, 3150, 3220, 3230, 3240, 3270, 6410, 6430, 91E0, 91F0; gatunki: <i>Barbus peloponnesius</i> , <i>Cottus gobio</i> , <i>Lampetra planeri</i> , <i>Salmo salar</i> , <i>Lycaena dispar</i> , <i>Phengaris nausithous</i> , <i>Phengaris teleius</i> .
5.	Wiśłoka od Ryja do Ropy	Magurski Park Narodowy	Ochrona całości przyrody w granicach parku. Minimalizacja lub ograniczenie zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych. [Wymaga: zachowanie warunków do niezakłóconego przebiegu naturalnych procesów przyrodniczych kształtujących rzeźbę obszaru Parku. Zachowanie dobrego stanu ekosystemów wodnych i od wód zależnych w tym stanu jakości wód. Zachowanie właściwego stanu populacji fauny wodnej. Osiągnięcie ciągłości ekologicznej cieków. Zachowanie ciągłości ekologicznej korytarza ekologicznego Wiśłok. Zachowanie naturalnych procesów ochrony doliny potoków i rzek przed erozją. Zachowanie naturalnych procesów retencyjnych w zlewniach potoków. Minimalizacja oddziaływania istniejącej zabudowy hydrotechnicznej koryt potoków. Ograniczanie skutków regulacji i przekształceń koryt rzek i potoków].
		Obszar Chronionego Krajobrazu Beskidu Niskiego	Zachowanie wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach, jego potencjału dla turystyki i wypoczynku oraz funkcji korytarzy ekologicznych.
		Obszar Natura 2000 Beskid Niski	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - gatunki: <i>Actitis hypoleucos r</i> , <i>Alcedo atthis r</i> , <i>Aquila pomarina r</i> , <i>Ciconia nigra r</i> , <i>Cinclus cinclus r</i> , <i>Crex crex r</i> , <i>Motacilla cinerea r</i> .
		Obszar Natura 2000 Wiśłoka z dopływami	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - siedl. przyr.: 3130, 3150, 3220, 3230, 3240, 3270, 6410, 6430, 91E0, 91F0; gatunki: <i>Barbus peloponnesius</i> , <i>Cottus gobio</i> , <i>Lampetra planeri</i> , <i>Salmo salar</i> , <i>Lycaena dispar</i> , <i>Phengaris nausithous</i> , <i>Phengaris teleius</i> .
		Obszar Natura 2000 Józefów - Wola Dębowiecka	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - siedl. przyr.: 6410, 91E0; gatunki: <i>Lycaena dispar</i> , <i>Phengaris nausithous</i> , <i>Phengaris teleius</i> [dokładne dane zawiera tabela wymagań wodnych właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000]. Na lata 2016–2026: Zachowanie właściwego stanu siedlisk. Zapobieganie: ingerencjom w koryto rzeczne (regulacji koryta).
		Obszar Natura 2000 Ostoja Magurska	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - siedl. przyr.: 3220, 3230, 3240, 6430, 7230, 91E0; gatunki: <i>Barbus meridionalis</i> , <i>Bombina variegata</i> , <i>Triturus cristatus</i> , <i>Triturus montandoni</i> , <i>Castor fiber</i> , <i>Lutra lutra</i> , <i>Carabus variolosus</i> , <i>Lycaena dispar</i> , <i>Phengaris nausithous</i> , <i>Phengaris teleius</i> , <i>Vertigo angustior</i> .
6.	Ropa od zb. Klimkówka do Sitniczanki	Magurski Park Narodowy	Ochrona całości przyrody w granicach parku. Minimalizacja lub ograniczenie zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych. [Wymaga: zachowanie warunków do niezakłóconego przebiegu naturalnych procesów przyrodniczych kształtujących rzeźbę obszaru Parku. Zachowanie dobrego stanu ekosystemów wodnych i od wód zależnych w tym stanu jakości wód. Zachowanie właściwego stanu populacji fauny wodnej. Osiągnięcie ciągłości ekologicznej cieków. Zachowanie ciągłości ekologicznej korytarza ekologicznego Wiśłok. Zachowanie naturalnych procesów ochrony doliny potoków i rzek przed erozją. Zachowanie naturalnych procesów retencyjnych w zlewniach potoków. Minimalizacja oddziaływania istniejącej zabudowy hydrotechnicznej koryt potoków. Ograniczanie skutków regulacji i przekształceń koryt rzek i potoków].
		Obszar Natura 2000 Beskid Niski	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - gatunki: <i>Actitis hypoleucos r</i> , <i>Alcedo atthis r</i> , <i>Aquila pomarina r</i> , <i>Ciconia nigra r</i> , <i>Cinclus cinclus r</i> , <i>Crex crex r</i> , <i>Motacilla cinerea r</i>

Prognoza oddziaływania na środowisko Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło

Lp.	Nazwa JCWP	Obszar chroniony	Cel środowiskowy dla obszaru
		Obszar Natura 2000 Wisłoka z dopływami	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - siedl. przyr.: 3130, 3150, 3220, 3230, 3240, 3270, 6410, 6430, 91E0, 91F0; gatunki: <i>Barbus peloponnesius</i> , <i>Cottus gobio</i> , <i>Lampetra planeri</i> , <i>Salmo salar</i> , <i>Lycaena dispar</i> , <i>Phengaris nausithous</i> , <i>Phengaris teleius</i> .
		Obszar Natura 2000 Ostoja Magurska	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - siedl. przyr.: 3220, 3230, 3240, 6430, 7230, 91E0; gatunki: <i>Barbus meridionalis</i> , <i>Bombina variegata</i> , <i>Triturus cristatus</i> , <i>Triturus montandoni</i> , <i>Castor fiber</i> , <i>Lutra lutra</i> , <i>Carabus variolosus</i> , <i>Lycaena dispar</i> , <i>Phengaris nausithous</i> , <i>Phengaris teleius</i> , <i>Vertigo angustior</i> .
7.	Jasiołka od Panny do ujścia	Obszar Chronionego Krajobrazu Beskidu Niskiego	Zachowanie wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach, jego potencjału dla turystyki i wypoczynku oraz funkcji korytarzy ekologicznych.
		Obszar Natura 2000 Beskid Niski	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - gatunki: <i>Actitis hypoleucos r</i> , <i>Alcedo atthis r</i> , <i>Aquila pomarina r</i> , <i>Ciconia nigra r</i> , <i>Cinclus cinclus r</i> , <i>Crex crex r</i> , <i>Motacilla cinerea r</i> .
		Obszar Natura 2000 Wisłoka z dopływami	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - siedl. przyr.: 3130, 3150, 3220, 3230, 3240, 3270, 6410, 6430, 91E0, 91F0; gatunki: <i>Barbus peloponnesius</i> , <i>Cottus gobio</i> , <i>Lampetra planeri</i> , <i>Salmo salar</i> , <i>Lycaena dispar</i> , <i>Phengaris nausithous</i> , <i>Phengaris teleius</i> .
8.	Wisłok od Czarnego Potoku do Stobnicy	-	-

źródło: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, www.karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-powierzchniowe [data dostępu: 13.05.2025 r.]

Stan ogólny jednolitych części wód powierzchniowych, dla których go określono na terenie MOF Jasło oceniono jako stan zły.

Jednolite Części Wód Podziemnych (JCWPd)

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. 2023 r. poz. 300) zastosowano nowy podział na 174 JCWPd w skali kraju.

Teren MOF Jasło leży na obszarze 2 jednolitych części wód podziemnych.

Zgodnie art. 4.1 Ramowej Dyrektywy Wodnej (RDW) oraz ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz.U. z 2022 r., poz. 2625 z późn. zm.), celem środowiskowym dla JCWPd jest zapobieganie lub ograniczanie wprowadzania do niej zanieczyszczeń; zapobieganie pogorszeniu oraz poprawa stanu oraz ochrona i podejmowanie działań naprawczych, a także zapewnianie równowagi między poborem a zasilaniem wód, tak aby osiągnąć i utrzymać ich dobry stan.

Badania w zakresie stanu wód podziemnych prowadzone są w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Wykonawcą badań, na zlecenie Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, jest Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy.

Badania i ocenę stanu wód podziemnych wykonuje się dla tzw. Jednolitych części wód podziemnych (JCWPd), dla których określany jest stan ilościowy (informacje o dostępnych zasobach, poborze, poziomie zwierciadła) i stan chemiczny. Badania na potrzeby oceny stanu wód podziemnych prowadzone są w ramach monitoringu diagnostycznego i monitoringu operacyjnego. Monitoring diagnostyczny odbywa się raz na trzy lata i obejmuje obszar całego kraju, natomiast w latach pomiędzy monitoringiem diagnostycznym realizowany jest monitoring operacyjny, w ramach którego badane są jednolite części, zagrożone nieosiągnięciem dobrego stanu.

Systematycznie prowadzony jest monitoring wód podziemnych. Oceny wykonywane są co 4 lata.

Poniższa tabela przedstawia wykaz JCWPd leżących w obrębie MOF Jasło z wyszczególnieniem gmin oraz oceną stanu i celami środowiskowymi.

Tabela 13. Charakterystyka JCWPd na terenie MOF Jasło

Kod JCWPd		151	152
Obszar dorzecza		obszar dorzecza Wisły	obszar dorzecza Wisły
Region wodny		Górnej-Wschodniej Wisły	Górnej-Wschodniej Wisły
Gminy w MOF Jasło		Dębowiec, m. Jasło, Jasło, Kołaczyce, Skołyszyn, Tarnowiec	Jasło, Kołaczyce
Rodzaj użytkowania JCWPd	Pobór rejestrowany z ujęć wód podziemnych – stan na rok 2018 [tys. m ³ /rok]	2 090,29	3 489,63

Kod JCWPd		151	152
	Pobór odwodnieniowy – stan na rok 2018	nie dotyczy	nie dotyczy
	Razem [tys. m ³ /rok] – stan na rok 2018	2 090,29	3 489,63
Zasoby wód podziemnych dostępne do zagospodarowania [tys. m ³ /rok] – stan na rok 2018		90 368,16	20 530,52
Zidentyfikowane presje znaczące. Wynik analizy znaczących oddziaływań – JCWPd		brak zidentyfikowanej presji powodującej zagrożenie dla stanu JCWPd (brak czynnika sprawczego)	pobór punktowy z ujęć wód podziemnych
Rodzaj presji determinującej stan wód w obrębie danej JCWPd		nie	ilościowa
Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego		niezagrożona	niezagrożona
Cele środowiskowe	Stan chemiczny	dobry stan chemiczny	dobry stan chemiczny
	Stan ilościowy	dobry stan ilościowy	dobry stan ilościowy
Stan wód*	chemiczny	dobry	dobry
	ilościowy	dobry	dobry
Jcw przeznaczone do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi		tak	tak
Obszary przeznaczone do ochrony siedlisk lub gatunków, gdzie utrzymanie lub poprawa stanu jest ważnym czynnikiem w ich ochronie - typ obszarów	Parki narodowe	1	0
	Rezerваты przyrody	3	3
	Parki krajobrazowe	4	2
	Natura 2000 - OSO	1	1
	Natura 2000 - SOO	10	8
	Obszary chronionego krajobrazu	7	6
	Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	0	0
	Stanowiska dokumentacyjne	0	0
	Użytki ekologiczne	8	4
	Pomniki przyrody	0	4
Odstępstwa od osiągnięcia celów środowiskowych		nie dotyczy	nie dotyczy

źródło: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, www.karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-podziemne,
 *- <https://mjwp.gios.gov.pl/raporty-art/2022.html> [data dostępu:04.04.2025 r.]

Na terenie MOF Jasło aktualna jakość wód podziemnych zarówno pod kątem chemicznym jak i ilościowym ocenia się stanem dobrym.

Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP)

Główne zbiorniki wód podziemnych to struktury geologiczne zasobne w wodę, które stanowią lub mogą stanowić w przyszłości strategiczne zasoby wód podziemnych do zaopatrzenia ludności i podstawowych gałęzi gospodarki, wymagających wody wysokiej jakości.

MOF Jasło leży na obszarze GZWP Dolina rzeki Wisłoka.

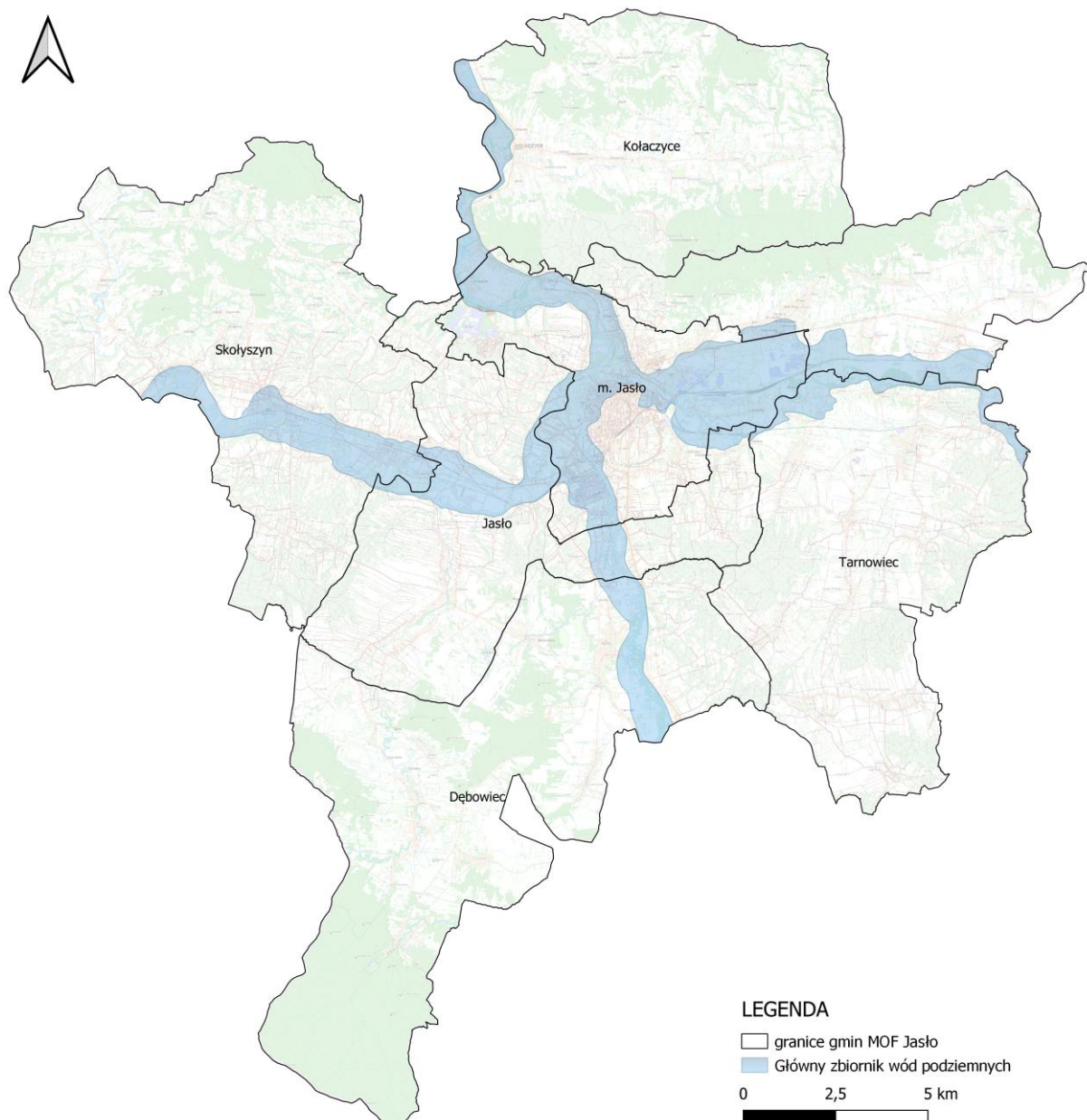
Tabela 14 Charakterystyka GZWP w obrębie MOF Jasło

Nazwa GZWP	Dolina rzeki Wisłoka
Województwo	podkarpackie
Powiat	strzyżowski, krośnieński, brzozowski, sanocki
RZGW	Kraków
Numer JCWPd (wg podziału na 172 części)	152
Jednostka hydrogeologiczna wg Paczyńskiego, Sadurskiego (2007)	provincja Wisły: SKZ – region górnej Wisły – subregion Karpat zewnętrznych
Jednostka hydrogeologiczna wg Kleczkowskiego (1990a, b), zmieniona	pasmo zbiorników karpaccich
Zlewnia powierzchniowa (II rzędu wg MphP)	Sanu
Prowincja i makroregion fizycznogeograficzne wg Kondrackiego (2002)	Karpaty i Podkarpacie (51-52): Pogórze Środkowobeskidzkie (513.6)
Typ zbiornika	porowy
Stratygrafia	czwartorzęd
Klasa jakości wody*	na przeważającym obszarze II, lokalnie III
Wodoprzewodność [m ² /d]	25-200
Moduł jednostkowy zasobów dyspozycyjnych [m ³ /d × km ²]	58,1
Szacunkowe zasoby dyspozycyjne [m ³ /d]	10 800
Podatność zbiornika na antropopresję	na przeważającym obszarze bardzo podatny, podatny

* Wg rozporządzenia MŚ z dnia 23 lipca 2008 r.

źródło: Informator PSH Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w Polsce, 2017 r.

Rysunek 7. Główny Zbiornik Wód Podziemnych na tle MOF Jasło

źródło: opracowanie własne na podstawie danych PGW WP

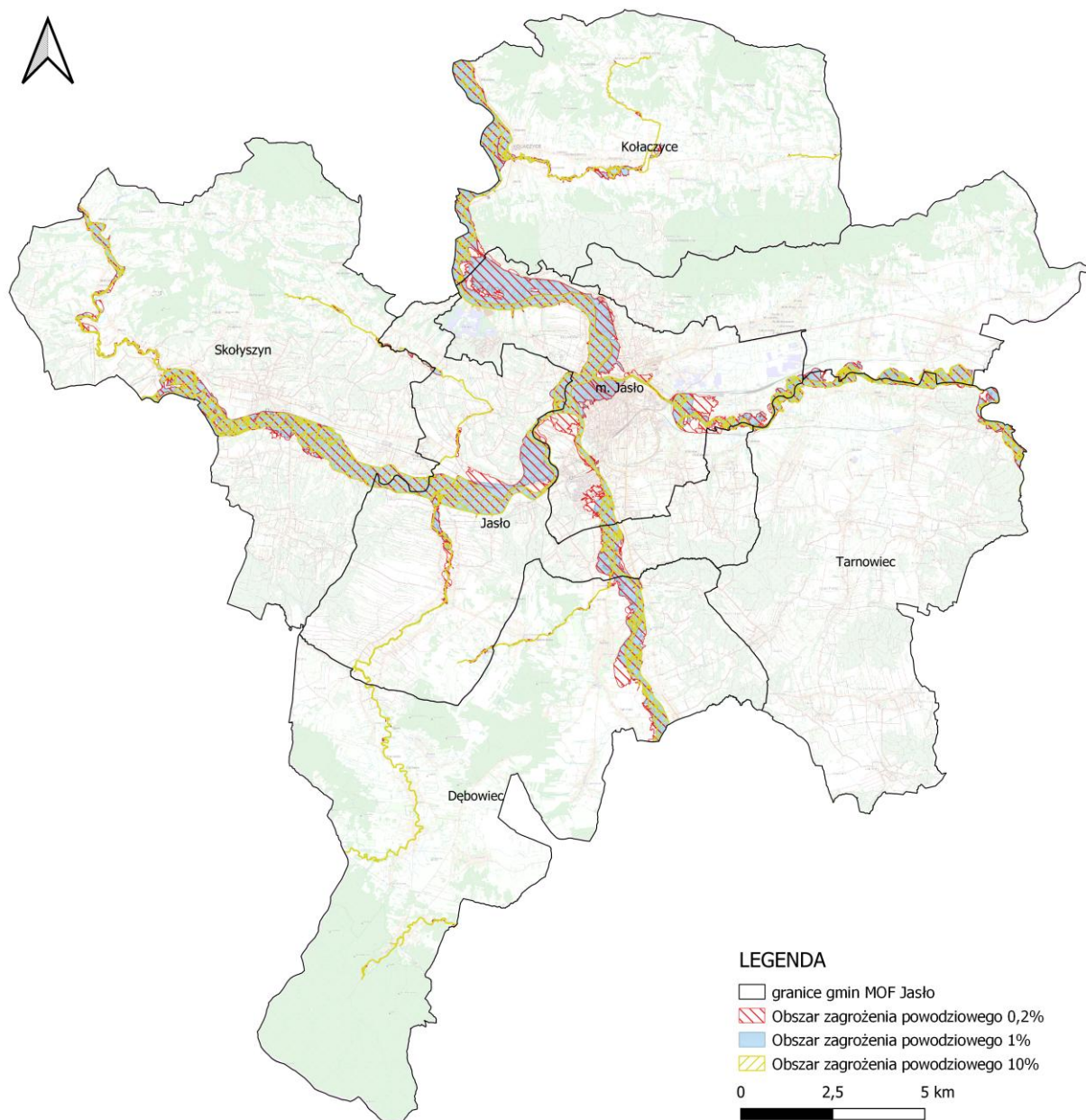
Zagrożenie powodziowe

W I cyklu planistycznym (2010-2015) mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego zostały opracowane w ramach projektu „Informatyczny system osłony kraju przed nadzwyczajnymi zagrożeniami” (ISOK), finansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007-2013. W II cyklu planistycznym (2016-2021) dokonano przeglądu MZP i MRP opracowanych w I cyklu oraz w razie potrzeby ich aktualizacji, jak również sporządzone zostały nowe mapy dla obszarów i typów powodzi wskazanych w wyniku przeglądu i aktualizacji wstępnej oceny ryzyka powodziowego zakończonej w 2018 r. Zostały opracowane dla następujących scenariuszy powodziowych:

- 1) Obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2%;
- 2) Obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%;
- 3) Obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%;
- 4) Obszary narażone na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego – scenariusz całkowitego zniszczenia wału przeciwpowodziowego.

Poniżej przedstawiono mapy zgodnie z II cyklem planistycznym.

Rysunek 8 Obszary zagrożenia powodziowego na terenie MOF Jasło

źródło: opracowanie własne na podstawie danych PGW WP

Obszary zagrożone suszą

Susza jest zjawiskiem ciągłym o zasięgu regionalnym i oznacza dostępność wody poniżej średniej w określonych warunkach naturalnych. Suszą nazywa się nie tylko zjawiska ekstremalne, ale wszystkie, które występują w warunkach mniejszej dostępności wody dla danego regionu.

Wyróżnia się następujące typy suszy:

- susza atmosferyczna spowodowana deficytem opadów,
- susza rolnicza przejawiająca się niedostateczną wilgotnością gleby do zaspokojenia potrzeb wodnych roślin i prowadzenia normalnej gospodarki w rolnictwie,
- susza hydrologiczna spowodowana długotrwałym obniżeniem ilości wody w rzekach i jeziorach,
- susza hydrogeologiczna definiowana jako długotrwałe obniżenie zasobów wód podziemnych.

Susza, obok zjawiska powodzi, jest jednym z najbardziej dotkliwych i bezpośrednich zjawisk naturalnych oddziałujących na środowisko, gospodarkę i lokalne społeczności. Jednakże w przeciwieństwie do powodzi nie ma praktycznie możliwości prowadzenia działań doraźnych, które przyczynią się do zminimalizowania skutków suszy. W walce z suszą potrzebne są działania długofalowe, strategiczne które poprzez swą ilość przyczynią się do minimalizowania jej skutków. Takim działaniem jest art. opracowanie planu przeciwdziałania skutkom suszy, który jest głównym, strategicznym dokumentem w Polsce, zgodnie z którym prowadzi się walkę z suszą.

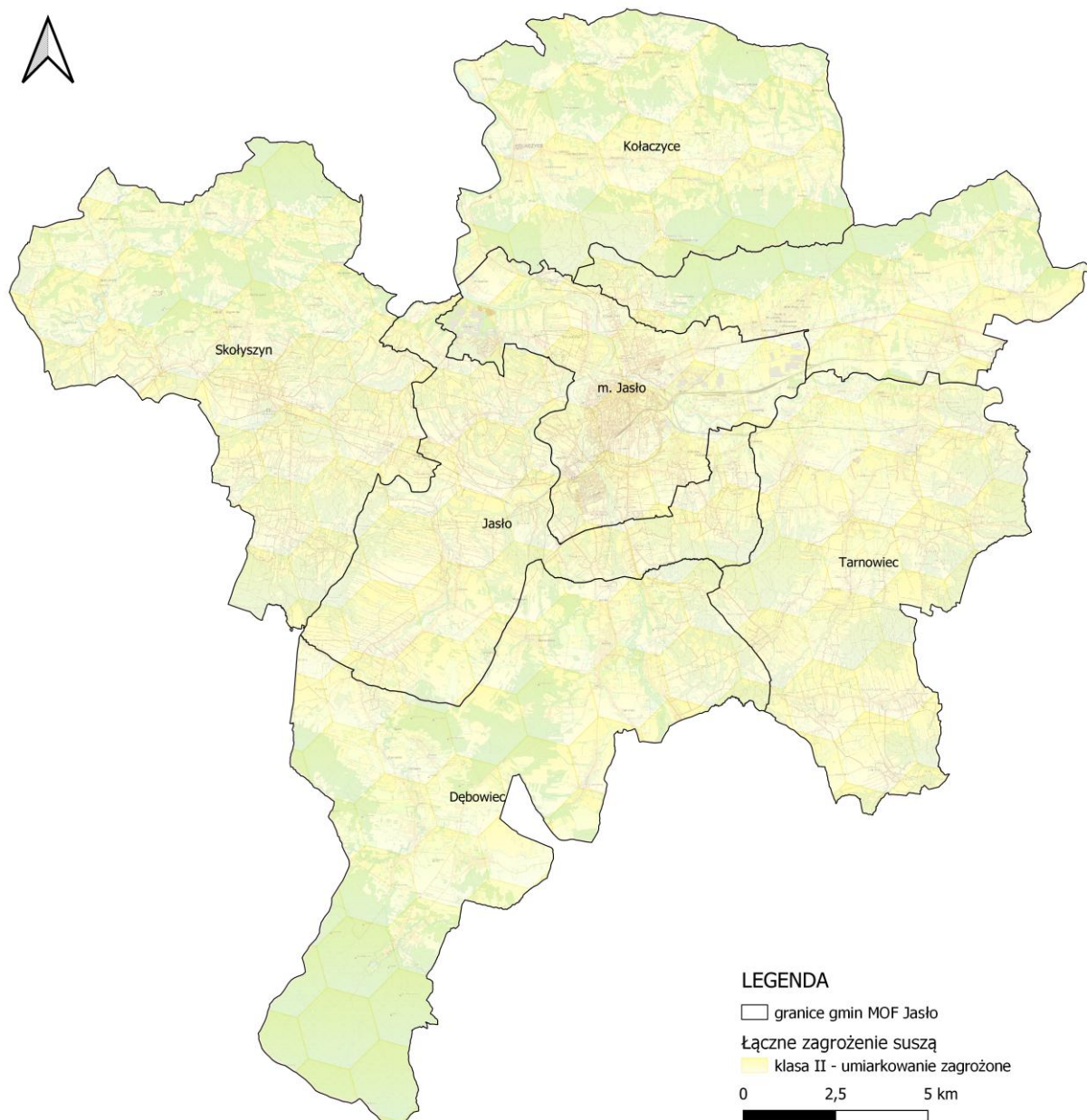
Przeciwdziałanie suszy prowadzi się zgodnie z Planem przeciwdziałania skutkom suszy. Plan ten, zgodnie z art. 184 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U. 2021 poz. 624 z późn. zm.) zawiera:

- a) analizę możliwości powiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych,
- b) propozycje budowy lub przebudowy urządzeń wodnych,
- c) propozycje niezbędnych zmian w zakresie korzystania z zasobów wodnych oraz zmian naturalnej i sztucznej retencji,
- d) katalog działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy uwzględnia podział kraju na obszary dorzeczy.

Poniższa mapa prezentuje ocenę zagrożenia suszą przez wszystkie analizowane typy suszy na terenie MOF Jasło.

Rysunek 9 Plan przeciwdziałania skutkom suszy – łączne zagrożenie suszą

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PGW WP

9.2.4. Hałas

➤ Stan wyjściowy i źródła hałasu

Hałas definiuje się jako wszystkie niepożądane, nieprzyjemne, dokuczliwe lub szkodliwe drgania mechaniczne ośrodka sprężystego oddziałujące na organizm ludzki. Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2022 poz. 2556 z późn. zm.), podstawowe pojęcia z zakresu ochrony przed hałasem są następujące:

- emisja – wprowadzane bezpośrednio lub pośrednio energie do powietrza, wody lub ziemi, związane z działalnością człowieka (takie jak hałas czy wibracje),
- hałas – dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16.000 Hz,

- poziom hałasu – równoważny poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB).

Oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, zgodnie z art. 117 ustawy Prawo ochrony środowiska. W rozumieniu ustawy ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności na utrzymaniu poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie, oraz zmniejszeniu poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

W związku ze stwierdzoną uciążliwością akustyczną hałasów komunikacyjnych Państwowy Zakład Higieny opracował skalę subiektywnej uciążliwości zewnętrznych tego rodzaju hałasów.

Zgodnie z dokonaną klasyfikacją uciążliwość hałasów komunikacyjnych zależy od wartości poziomu równoważnego L_{Aeq} i wynosi odpowiednio:

- mała uciążliwość $L_{Aeq} < 52$ dB
- średnia uciążliwość 52 dB $< L_{Aeq} < 62$ dB
- duża uciążliwość 63 dB $< L_{Aeq} < 70$ dB
- bardzo duża uciążliwość $L_{Aeq} > 70$ dB

Kryteria dopuszczalności hałasu drogowego określa Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 15 października 2013 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2014 poz. 112). Dla rodzajów terenu, wyróżnionych ze względu na sposób zagospodarowania i pełnione funkcje (tj. tereny zabudowy mieszkaniowej, tereny szpitali, szkoły, tereny rekreacyjno-wypoczynkowe i uzdrowiska), ustalono dopuszczalny równoważny poziom hałasu L_{AeqD} w porze dziennej i L_{AeqN} w porze nocnej. Podstawą określenia dopuszczalnej wartości poziomu równoważnego hałasu dla danego terenu jest zaklasyfikowanie go do określonej kategorii, o wyborze której decyduje sposób jego zagospodarowania. Dla hałasu drogowego, dopuszczalne wartości poziomów hałasu wynoszą w porze dziennej – w zależności od funkcji terenu – od 50 do 65 dB, w porze nocnej 45–56 dB. Dopuszczalne poziomy hałasu, w zależności od przeznaczenia terenu, zestawiono w tabeli.

Poziomy dopuszczalne zostały określone dla dwóch grup wskaźników mających zastosowanie:

- w prowadzeniu długookresowej polityki w zakresie ochrony środowiska przed hałasem, w szczególności do sporządzania strategicznych map hałasu oraz programów ochrony środowiska przed hałasem:
  - L_{DWN} – długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach [dB], wyznaczony w ciągu wszystkich dób w roku, z uwzględnieniem pory dnia od godz. 6:00 – 18:00, pory wieczoru od godz. 18:00 – 22:00 oraz pory nocy od godz. 22:00 – 6:00;

- L_N – długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach [dB], wyznaczony w ciągu wszystkich pór nocy w roku od godz. 22:00-6:00,
- do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska w odniesieniu do jednej doby:
  - L_{AeqD} jest to równoważny poziom dźwięku A dla pory dnia, rozumianej jako przedział czasu od godz. 6:00 – 22:00,
  - L_{AeqN} – równoważny poziom dźwięku A dla pory nocy, rozumianej jako przedział czasu od godz. 22:00 – 6:00.

Tabela 15 Dopuszczalne poziomy hałasu w zależności od przeznaczenia terenu

Przeznaczenie terenu	Dopuszczalny poziom hałasu w dB			
	Drogi lub linie kolejowe*		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
	L_{AeqD}	L_{AeqN}	L_{AeqD}	L_{AeqN}
a) Obszary A ochrony uzdrowiskowej b) Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży** c) Tereny domów opieki d) Tereny szpitali	61	56	50	40
a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami rzemieślniczymi c) Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe poza miastem d) Tereny zabudowy zagrodowej	65	56	55	45
Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców ***	68	60	55	45

gdzie:

* Wartości określone dla dróg i linii kolejowych stosuje się także dla torowisk tramwajowych poza pasem drogowym i kolei linowych.

** W przypadku niewykorzystywania tych terenów, zgodnie z ich funkcją, w porze nocy, nie obowiązuje na nich dopuszczalny poziom hałasu w porze nocy.

*** Strefa śródmiejska miast powyżej 100 tys. mieszkańców to teren zwartej zabudowy mieszkaniowej z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych. W przypadku miast, w których występują dzielnice o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys., można wyznaczyć w tych dzielnicach strefę śródmiejską, jeżeli charakteryzuje się ona zwartą zabudową mieszkaniową z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych

źródło: Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 15 października 2013 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2014 poz. 112)

Natężenie ruchu pojazdów poruszających się drogami na przestrzeni lat ulega zwiększeniu, przez co negatywne oddziaływanie akustyczne nasila się. Hałas, oddziałując bezpośrednio na tereny sąsiadujące zabudowy, stanowi główne źródło zagrożenia. Hałas drogowy stanowi dominujące źródło na terenie omawianych gmin, zarówno pod względem wielkości jak i zasięgu oddziaływania.

Hałasem, zgodnie z definicją zawartą w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, są dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16 000 Hz. Występujący w środowisku naturalnym hałas spowodowany ludzką działalnością można podzielić na:

- hałas komunikacyjny;
- hałas przemysłowy (instalacyjny).

Przez obszar ten przebiega droga krajowa DK73, DK28 oraz drogi wojewódzkie DW988 (przebiegająca przez gminę Jasło), DW992 (przebiegająca przez gminę Dębowiec, Jasło oraz miasto Jasło) i DW993 (w południowej części, na terenie gminy Dębowiec). Sieć dróg uzupełniają drogi powiatowe przebiegające w każdej miejscowości. Przez ten obszar przebiega również linia kolejowa nr 108 Stróże – Krościenko oraz linia nr 106 Rzeszów - Jasło. Jak można zauważyć dostęp do sieci drogowej jest nierównomierny, a położenie obszaru na styku dwóch województw wpływa na wykluczenie komunikacyjne i utrudniony dostęp do większych ośrodków.

Hałas przemysłowy

Hałas przemysłowy powodowany jest eksploatacją instalacji lub urządzeń związanych z prowadzoną działalnością przemysłową. Obejmuje dźwięki emitowane przez maszyny i urządzenia, procesy technologiczne, a także instalacje i wyposażenie małych zakładów rzemieślniczych i usługowych. Do tego rodzaju hałasu zalicza się także dźwięki emitowane przez urządzenia obiektów handlowych art.: wentylatory i urządzenia klimatyzacyjne. Hałas ten ma charakter lokalny i występuje głównie na terenach sąsiadujących z zakładami przemysłowymi. Poziom hałasu jest kształtowany indywidualnie dla każdego obiektu i zależy od wykorzystywanych maszyn i urządzeń, zastosowanej izolacji hal produkcyjnych oraz prowadzonych procesów technologicznych. W przypadku przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu przez zakłady przemysłowe, wydawane są dla zakładu decyzje o dopuszczalnym poziomie hałasu (odrębnie dla pory dziennej i nocnej). Uciążliwość hałasu emitowanego z obiektów przemysłowych zależy między innymi od ich ilości, czasu pracy czy odległości od terenów podlegających ochronie akustycznej. Na terenie MOF Jasło funkcjonują liczne zakłady przemysłowe mogące generować uciążliwości akustyczne.

Państwowy Monitoring Środowiska (PMŚ)

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Rzeszowie realizuje zadania dotyczące pomiarów i oceny hałasu drogowego i kolejowego emitowanego do środowiska na terenie województwa podkarpackiego, w ramach programu PMŚ.

Hałas kolejowy

W ostatnich latach RWMS w Rzeszowie nie wykonywano pomiarów hałasu szynowego (kolejowego) w ramach PMŚ.

Hałas drogowy

Najnowsze badania na obszarze MOF Jasło zostały przeprowadzone w 2023 r.

Pomiary krótkookresowe w 2023 r. w ramach PMŚ

W 2023 r. na terenie m. Jasło przy ul. Kościuszki, Kwiatowej i Mickiewicza wyznaczono punkty pomiarowe. Lokalizacja rejonów badawczych dobrana została tak, by spełniała warunki techniczne i metodyczne. Badania hałasu wykonano w oparciu o obowiązujące w tym zakresie metody referencyjne. Stanowiska pomiarowe usytuowano na terenach podlegających ochronie akustycznej, najczęściej na ich granicy lub w odległościach odpowiadających położeniu linii zabudowy chronionej. Badania wykonano w porze dnia i nocy.

Stwierdzono przekroczenia krótkookresowych dopuszczalnych wartości poziomu hałasu w środowisku, określonych wymogami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku, to jest:

- 65 dB w porze dnia i 56 dB w porze nocy dla zabudowy mieszkaniowo-usługowej i wielorodzinnej: punkt 1 w Jaśle przy ul. Kościuszki,
- 61 dB w porze dnia i 56 dB w porze nocy dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej:
  - punkt 3 w Jaśle przy ul. Mickiewicza.

W punkcie 2 w Jaśle przy ul. Kwiatowej nie odnotowano przekroczeń w porze dnia, w porze nocy poziom hałasu kształtował się na granicy wartości dopuszczalnych (przekroczenie wartości o 0,1 dB).

Pomiary długookresowe w 2023 r. w ramach PMŚ

Na terenie MOF Jasło w 2023 r. wyznaczono 2 punkty pomiarowe w m. Jasło przy ul. Jagiełły i 3 Maja. Badania akustyczne prowadzono w porze dnia i nocy zarówno w dni powszednie, jak i weekendy, w porze wiosennej, letniej oraz jesienno-zimowej. Odzwierciedlają one długookresową (roczną) ekspozycję na hałas.

Dla punktu pomiarowego zlokalizowanego w Jaśle przy ul. 3 Maja zanotowano przekroczenia o 2,0 dB dla poziomu dobowego (dziennie-wiecznonocnego) i o 2,4 dB dla poziomu nocy. W punkcie zlokalizowanym w Jaśle przy ul. Jagiełły nie stwierdzono przekroczeń.

9.2.5. Zasoby przyrodnicze

Realizując zadania zawarte w niniejszej Strategii należy uwzględnić ochronę gatunkową roślin i zwierząt, wynikającą z ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2024 poz. 1478) mającą na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu okazów gatunków oraz ich siedlisk i ostoi. Wymagane jest również przestrzeganie zapisów ww. ustawy, dotyczących zakazów oraz odstępstw od zakazów w odniesieniu do ww. gatunków oraz wydanych na jej podstawie przepisów wykonawczych, zwłaszcza:

- rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U.2022.2380 t.j.),
- rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r. poz. 1409),
- rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r. poz. 1408).

Formy ochrony przyrody

Na terenie MOF Jasło występują następujące formy ochrony przyrody:

- Magurski Park Narodowy
- Obszary Natura 2000
  - Bednarka;
  - Beskid Niski;
  - Goleisz;
  - Józefów - Wola Dębowiecka;
  - Ostoja Magurska;
  - Las Niegłowski;
  - Liwocz;
  - Łąki nad Młynówką;
  - Wiśłoka z doptywami;
- Obszar Chronionego Krajobrazu Beskidu Niskiego;
- Rezerваты przyrody
  - Goleisz;
  - Liwocz;
- Pomniki przyrody
  - 2 pomniki w gm. Dębowiec;
  - 2 pomniki w m. Jasło;
  - 5 pomników w gm. Jasło;
  - 4 pomniki w gm. Kołaczyce;
  - 8 pomników w gm. Skołyszyn;
  - 4 pomniki w gm. Tarnowiec.

Park Narodowy

Zgodnie z art. 8 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody Park narodowy obejmuje obszar wyróżniający się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na którym ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe. Park narodowy tworzy się w celu zachowania różnorodności biologicznej, zasobów, tworów i składników przyrody nieożywionej i walorów krajobrazowych, przywrócenia właściwego stanu zasobów i składników przyrody oraz odtworzenia zniekształconych siedlisk przyrodniczych, siedlisk roślin, siedlisk zwierząt lub siedlisk grzybów. Charakterystykę Parku Narodowego na omawianym terenie zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 16. Charakterystyka Parku Narodowego na terenie MOF Jasło

Nazwa	Magurski Park Narodowy
Data utworzenia	1995-01-01
Powierzchnia [ha]	19 961,92
Dane aktu prawnego o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu	Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 listopada 1994 r. w sprawie utworzenia Magurskiego Parku Narodowego
Dane pozostałych aktów prawnych	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 18 lutego 2013 r. w sprawie nadania statutu Magurskiemu Parkowi Narodowemu z siedzibą w Kempnej
Gminy MOF Jasło	Dębowiec
Powierzchnia otuliny [ha]	22 967,00
Czy obowiązuje ochrona na podstawie prawa międzynarodowego?	Nie
Czy obowiązuje plan ochrony?	Nie
Czy obowiązuje zadania ochronne?	Tak Zarządzenie Nr 65 Ministra Środowiska z dnia 24 grudnia 2013 r. w sprawie zadań ochronnych dla Magurskiego Parku Narodowego Zarządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 października 2018 r. w sprawie zadań ochronnych dla Magurskiego Parku Narodowego
Powierzchnia ochrony ścisłej (z aktu) [ha]	2 408,00

źródło: crfop.gdos.gov.pl

Obszary Natura 2000

Obszar utworzony w celu ochrony populacji dziko występujących ptaków lub siedlisk przyrodniczych lub gatunków będących przedmiotem zainteresowania

Wspólnoty. Sieć obszarów Natura 2000 obejmuje:

- obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO),
- specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO),
- obszary mające znaczenie dla Wspólnoty.

Obszar Natura 2000 może obejmować część lub całość obszarów i obiektów objętych innymi formami ochrony przyrody (z wyjątkiem ochrony gatunkowej roślin, zwierząt i grzybów). Poniżej zestawiono Obszary Natura 2000 znajdujące się na terenie MOF Jasło.

Tabela 17 Charakterystyka Obszarów Natura 2000 na terenie MOF Jasło

Nazwa	Kod obszaru	Gminy MOF Jasło	Data wyznaczenia: -w Polsce -przez KE	Powierzchnia [ha]	Akty prawne	Typy siedlisk przyrodniczych	Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EEG
<i>DYREKTYWA SIEDLISKOWA</i>							
Bednarka	PLH120033	Dębowiec	2022-10-18 2009-02-13	1 270,49	Decyzja Komisji z dnia 12 grudnia 2008 r. przyjmująca na mocy dyrektywy Rady 92/43/EEG drugi zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2008) 8039) (2009/93/WE), Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 29 sierpnia 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Bednarka (PLH120033)	6510, 9110, 9130, 9170, 9180, 91E0	<i>Bombina variegata, Lycaena dispar, Rhinolophus hipposideros</i>
Golesz	PLH180031	m. Jasło, Jasło, Kołaczyce	2022-09-24 2011-02-08	260,85	Decyzja Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EEG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669) (2011/64/UE), Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 13 lipca 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Golesz (PLH180031)	8310, 9110, 9130, 9170, 91E0	-

Prognoza oddziaływania na środowisko Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło

Nazwa	Kod obszaru	Gminy MOF Jasło	Data wyznaczenia: -w Polsce -przez KE	Powierzchnia [ha]	Akty prawne	Typy siedlisk przyrodniczych	Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EEG
Józefów - Wola Dębowiecka	PLH180033	Dębowiec	2022-09-24 2011-02-08	60,51	Decyzja Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EEG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669) (2011/64/UE), Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 13 lipca 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Józefów - Wola Dębowiecka (PLH180033)	6230, 6410, 6510, 9170, 91E0	<i>Lycaena dispar, Phengaris nausithous, Phengaris teleius</i>
Las Niegłowski	PLH180040	m. Jasło, Jasło	2023-11-14 2011-02-08	28,48	Decyzja Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EEG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669) (2011/64/UE), Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 17 października 2023 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Las Niegłowski (PLH180040)	9110, 9130, 9170, 91E0	<i>Bombina variegata</i>
Liwocz	PLH180046	Skotyszyn	2022-10-26 2011-02-08	327,66	Decyzja Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EEG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669) (2011/64/UE), Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 2 września 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Liwocz (PLH180046)	9130	<i>Bombina variegata</i>
Łąki nad Młynówką	PLH180041	Skotyszyn, Jasło	2022-11-11 2011-02-08	51,02	Decyzja Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EEG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669) (2011/64/UE), Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 2 września 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Łąki nad Młynówką (PLH180041)	6410, 6430, 6510, 9170, 91E0	<i>Bombina variegata, Castor fiber</i>
Ostoja Magurska	PLH180001	Dębowiec	2022-09-27	20 104,73	Decyzja Komisji z dnia 25 stycznia 2008 r. przyjmująca na mocy dyrektywy Rady 92/43/EEG pierwszy zaktualizowany wykaz	3220, 3230, 3240, 6230,	<i>Agrimonia pilosa, Barbastella barbastellus, Barbus carpathicus, Bombina variegata, Buxbaumia viridis,</i>

Prognoza oddziaływania na środowisko Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło

Nazwa	Kod obszaru	Gminy MOF Jasło	Data wyznaczenia: -w Polsce -przez KE	Powierzchnia [ha]	Akty prawne	Typy siedlisk przyrodniczych	Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EEG
			2008-03-19		terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na alpejski region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2008) 271) (2008/218/WE), Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 13 lipca 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Ostoja Magurska (PLH180001)	6430, 6510, 6520, 7230, 8310, 9110, 9130, 9170, 9180, 91E0, 9410	<i>Canis lupus</i> , <i>Carabus variolosus</i> , <i>Castor fiber</i> , <i>Cottus gobio</i> , <i>Cucujus cinnaberinus</i> , <i>Dicranum viride</i> , <i>Euplagia quadripunctaria</i> , <i>Lutra lutra</i> , <i>Lycaena dispar</i> , <i>Lynx lynx</i> , <i>Myotis bechsteinii</i> , <i>Myotis emarginatus</i> , <i>Myotis myotis</i> , <i>Osmoderma eremita</i> , <i>Phengaris nausithous</i> , <i>Phengaris teleius</i> , <i>Rhinolophus hipposideros</i> , <i>Rhysodes sulcatus</i> , <i>Rosalia alpina</i> , <i>Salmo salar</i> , <i>Triturus cristatus</i> , <i>Triturus montandoni</i> , <i>Ursus arctos</i> , <i>Vertigo angustiorp</i>
Wisłoka z doptywami	PLH180052	m. Jasło, Skołyszyn, Tarnowiec, Jasło, Kołaczyce, Dębowiec	2023-11-23 2011-02-08	2 752,74	Decyzja Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EEG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669) (2011/64/UE), Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 17 października 2023 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Wisłoka z doptywami (PLH180052)	3150, 3220, 3240, 6230, 6410, 6430, 6510, 9170, 9180, 91E0, 91F0	<i>Barbus carpathicus</i> , <i>Bombina variegata</i> , <i>Castor fiber</i> , <i>Cottus gobio</i> , <i>Euplagia quadripunctaria</i> , <i>Lampetra planeri</i> , <i>Lutra lutra</i> , <i>Lycaena dispar</i> , <i>Phengaris nausithous</i> , <i>Phengaris teleius</i> , <i>Rhodeus amarus</i> , <i>Sabanejewia aurata</i> , <i>Salmo salar</i> , <i>Unio crassus</i>
DYREKTYWA PTASIA							
Beskid Niski	PLB180002	Dębowiec	2007-10-13 -	151 966,63	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 września 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000, Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków	-	<i>Actitis hypoleucos</i> , <i>Aegolius funereus</i> , <i>Alcedo atthis</i> , <i>Aquila chrysaetos</i> , <i>Aquila pomarina</i> , <i>Bonasa bonasia</i> , <i>Bubo bubo</i> , <i>Ciconia ciconia</i> , <i>Ciconia nigra</i> , <i>Cinclus cinclus</i> , <i>Crex crex</i> , <i>Dendrocopos leucotos</i> , <i>Dendrocopos medius</i> , <i>Dendrocopos syriacus</i> , <i>Falco peregrinus</i> , <i>Ficedula albicollis</i> , <i>Ficedula parva</i> , <i>Glaucidium passerinum</i> , <i>Grus grus</i> , <i>Lanius collurio</i> , <i>Motacilla cinerea</i> , <i>Nucifraga caryocatactes</i> , <i>Pernis apivorus</i> , <i>Picoides tridactylus</i> , <i>Picus canus</i> , <i>Strix uralensis</i> , <i>Turdus torquatus</i>

źródło: crfop.gdos.gov.pl [data dostępu: 04.04.2025 r.]

Plan Zadań Ochronnych (PZO)

Plan zadań ochronnych jest podstawowym dokumentem przy zarządzaniu zasobami przyrodniczymi dla ochrony których, zostały utworzone obszary sieci Natura 2000. Tworzy on podstawę do prowadzenia działań ochronnych siedlisk oraz gatunków zwierząt, wskazując podmioty odpowiedzialne za wykonanie jego założeń. Dokument ten jest sporządzany na okres dziesięciu lat, obejmuje on art.

- opis granic obszaru i mapę obszaru Natura 2000;
- identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony;
- cele działań ochronnych;
- określenie działań ochronnych ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania, w tym w szczególności działań dotyczących: ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk; monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów; uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony;
- wskazania do zmian w istniejących studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, planach zagospodarowania przestrzennego województw oraz planach zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, jeżeli są niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000;
- wskazanie terminu sporządzenia, w razie potrzeby, planu ochrony dla części lub całości obszaru.

W poniższej tabeli zestawiono Zarządzenia wydane w celu ustanowienia Planów Zadań Ochronnych dla Obszarów Natura 2000 znajdujących się na terenie MOF Jasło.

Tabela 18 Zestawienie Zarządzeń do PZO dla poszczególnych Obszarów Natura 2000

Nazwa	PZO
Bednarka	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie z dnia 5 sierpnia 2014 r., publikowane w Dzienniku Urzędowym Województwa podkarpackiego, poz. 2231
Beskid Niski	-
Golesz	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie z dnia 2 listopada 2020 r. r., publikowane w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego, poz. 4079 Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie z dnia 1 lutego 2023 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Golesz PLH180031
Józefów - Wola Dębowiecka	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie z dnia 14 listopada 2016 r., publikowane w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego, poz. 3488
Ostoja Magurska	-
Las Niegłowski	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie z dnia 27 kwietnia 2023 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Las Niegłowski PLH180040
Liwocz	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie z dnia 2 listopada 2020 r. r., publikowane w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego, poz. 4078
Łąki nad Młynówką	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie z dnia 21 września 2016 r., publikowane w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego, poz. 3118 Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie z dnia 9 listopada 2017 r. r., publikowane w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego, poz. 3698
Wisłoka z dopływami	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie z dnia 30 sierpnia 2024 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Wisłoka z dopływami PLH180052

źródło: <https://www.gov.pl/web/rdos-rzeszow/plany-zadan-ochronnych> [data dostępu: 04.04.2025 r.]

Obszary Chronionego Krajobrazu

Obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych (art. 23 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody). Poniżej zestawiono Obszar Chronionego Krajobrazu znajdujące się na terenie MOF Jasło.

Tabela 19 Obszar Chronionego Krajobrazu na terenie MOF Jasło

Nazwa	Obszar Chronionego Krajobrazu Beskidu Niskiego
Gminy na terenie MOF Jasło	Dębowiec
Data wyznaczenia	1998-01-01
Powierzchnia [ha]	82 946,00
Akt prawny o wyznaczeniu	Uchwała nr XLVIII/997/14 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 23 czerwca 2014 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Beskidu Niskiego, Uchwała nr VI/116/15 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 30 marca 2015 r. w sprawie zmiany uchwały Nr XLVIII/997/14 z dnia 23 czerwca 2014 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Beskidu Niskiego, Uchwała nr XXIV/437/16 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 27 czerwca 2016 r. w sprawie zmiany uchwały Nr XLVIII/997/14 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 23 czerwca 2014r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Beskidu Niskiego., Uchwała nr L/832/18 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 26 lutego 2018 r. zmieniająca uchwałę Nr XLVIII/997/14 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 23 czerwca 2014r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Beskidu Niskiego., Uchwała nr LII/866/22 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 29 sierpnia 2022 r. w sprawie zmiany uchwał Sejmiku Województwa Podkarpackiego w sprawach obszarów chronionego krajobrazu
Opis wartości przyrodniczej i krajobrazowej	Obszar Chronionego Krajobrazu Beskidu Niskiego leży w południowo-zachodniej części województwa podkarpackiego. Łączy się z Magurskim Parkiem Narodowym, Jaśliskim Parkiem Krajobrazowym i Wschodniobeskidzkim Obszarem Chronionego Krajobrazu. Charakteryzuje się dużą lesistością i niskim stopniem przekształcenia antropogenicznego. Dominują łagodne pasma zalesionych pasm górskich. Obszar składa się z kompleksu głównego, kompleksu Grab oraz mniejszych kompleksów: Krempna, Olchowiec i Polany.
Czy obowiązuje ochrona na podstawie prawa międzynarodowego?	Nie

źródło: crfop.gdos.gov.pl [data dostępu: 04.04.2025 r.]

Rezerваты przyrody

Rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi. W poniższej tabeli zestawiono rezerваты przyrody znajdujące się na terenie MOF Jasło.

Tabela 20 Charakterystyka rezerwatów przyrody znajdujących się na terenie MOF Jasło

Nazwa	Golesz	Liwocz
Data uznania	2001-01-14	2004-05-09
Powierzchnia [ha]	27,46	84,36
Rodzaj rezerwatu	przyrody nieożywionej	leśny
Typ rezerwatu	geologiczny i glebowy	fitocenotyczny
Podtyp rezerwatu	form tektonicznych i erozyjnych	zbiorowisk leśnych
Typ ekosystemu	leśny i borowy	leśny i borowy
Podtyp ekosystemu	lasów górskich i podgórskich	lasów górskich i podgórskich
Dane aktów prawnych	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie z dnia 30 października 2017 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Golesz"	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie z dnia 30 października 2017 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Liwocz"
Gminy MOF Jasło	Kończyce	Skołyszyn
Opis celów ochrony	Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie wychodni skał piaskowca ciężkowickiego wraz z otaczającym lasem grądowym, ze stanowiskami rzadkich i chronionych gruntów roślin w runie, a także śladami grodziska wczesnośredniowiecznego i ruinami średniowiecznego zamku obronnego.	Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie zbiorowisk roślinnych typowych dla wyższych partii Pogórza Ciężkowickiego oraz stanowisk roślin i zwierząt chronionych.
Plan ochrony	Nie	Nie
Zadania ochronne	Nie	Nie

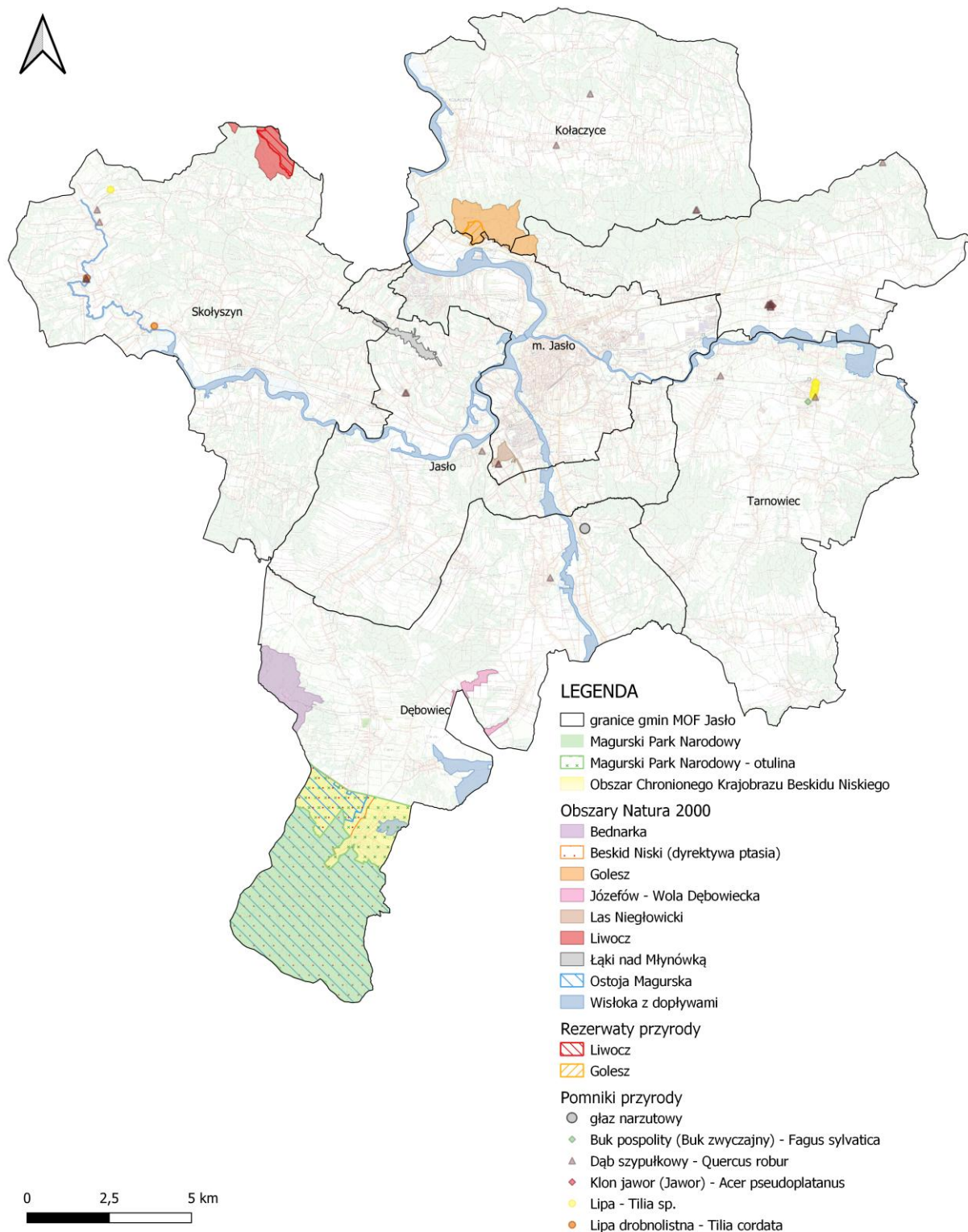
źródło: crfop.gdos.gov.pl [data dostępu: 04.04.2025 r.]

Pomniki przyrody

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie (art. 40 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody).

Na poniższym rysunku przedstawiono formy ochrony przyrody na tle MOF Jasło.

Rysunek 10 Formy ochrony przyrody na tle MOF Jasło

źródło: opracowanie własne na podstawie danych przestrzennych GDOŚ

Korytarze ekologiczne

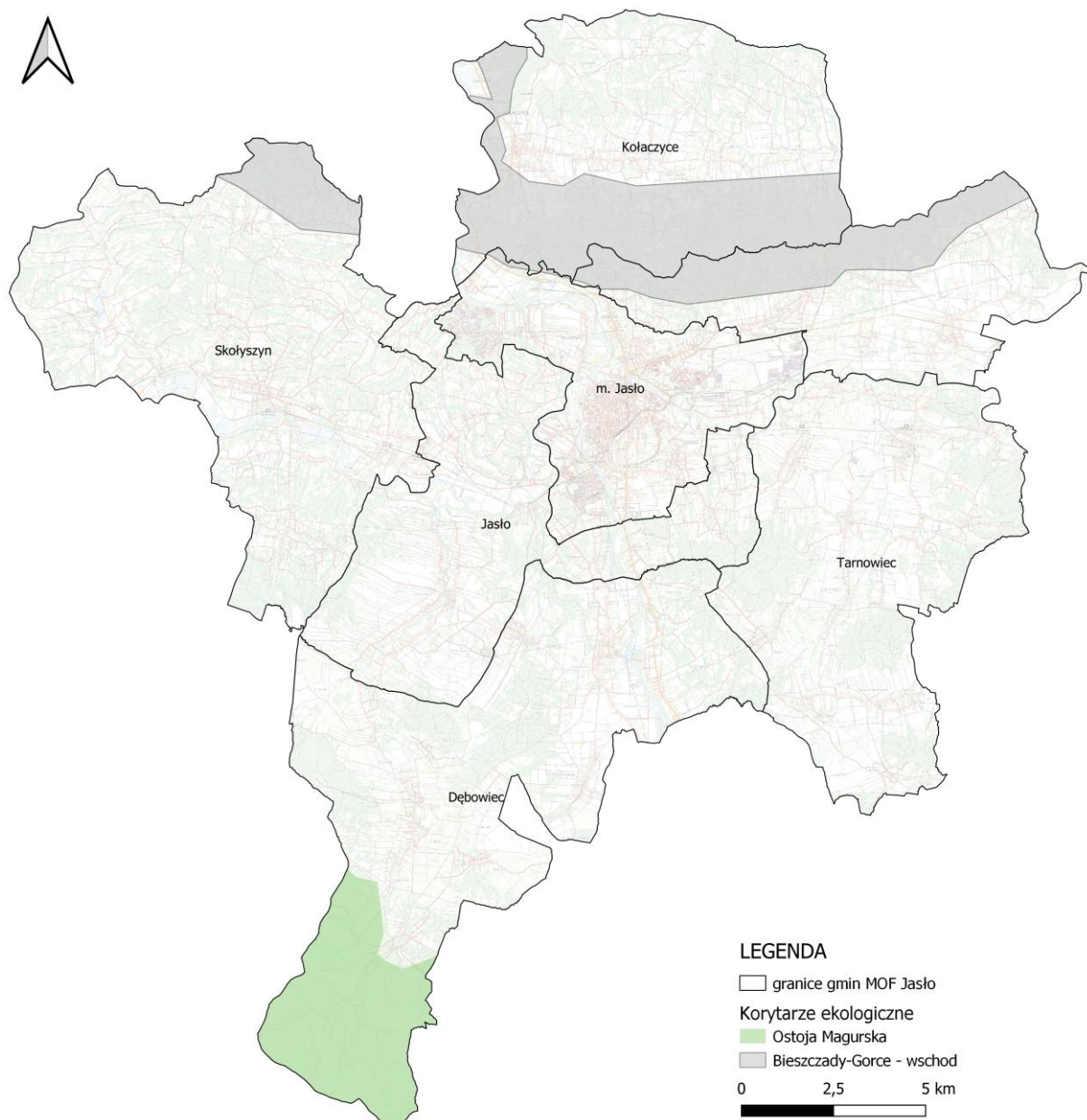
W przestrzeni przyrodniczej ważną rolę spełniają korytarze ekologiczne. System obszarów obejmuje przede wszystkim doliny i pradoliny rzek, którymi mogą przemieszczać się organizmy zwierzęce i diaspory roślinne oraz rozległe tereny (np. puszcze, duże kompleksy łąk, bagien), w których skupia się

zasadnicza część różnorodności biologicznej. Korytarze ekologiczne, aby spełniały swoją funkcję, muszą tworzyć sieć powiązanych przestrzennie obszarów. Główne cele wyznaczania i ochrony korytarzy to:

- przeciwdziałanie izolacji obszarów przyrodniczo cennych i zapewnienie funkcjonalnych połączeń między poszczególnymi regionami kraju,
- zapewnienie możliwości funkcjonowania stabilnych populacji gatunków roślin i zwierząt,
- ochrona i odbudowa bioróżnorodności w kraju i Europie,
- stworzenie spójnej sieci obszarów chronionych, które zapewnią optymalne warunki do życia możliwie dużej liczbie gatunków.

Na poniższej mapie przedstawiono korytarze ekologiczne na terenie MOF Jasło zgodnie z danymi GDOŚ.

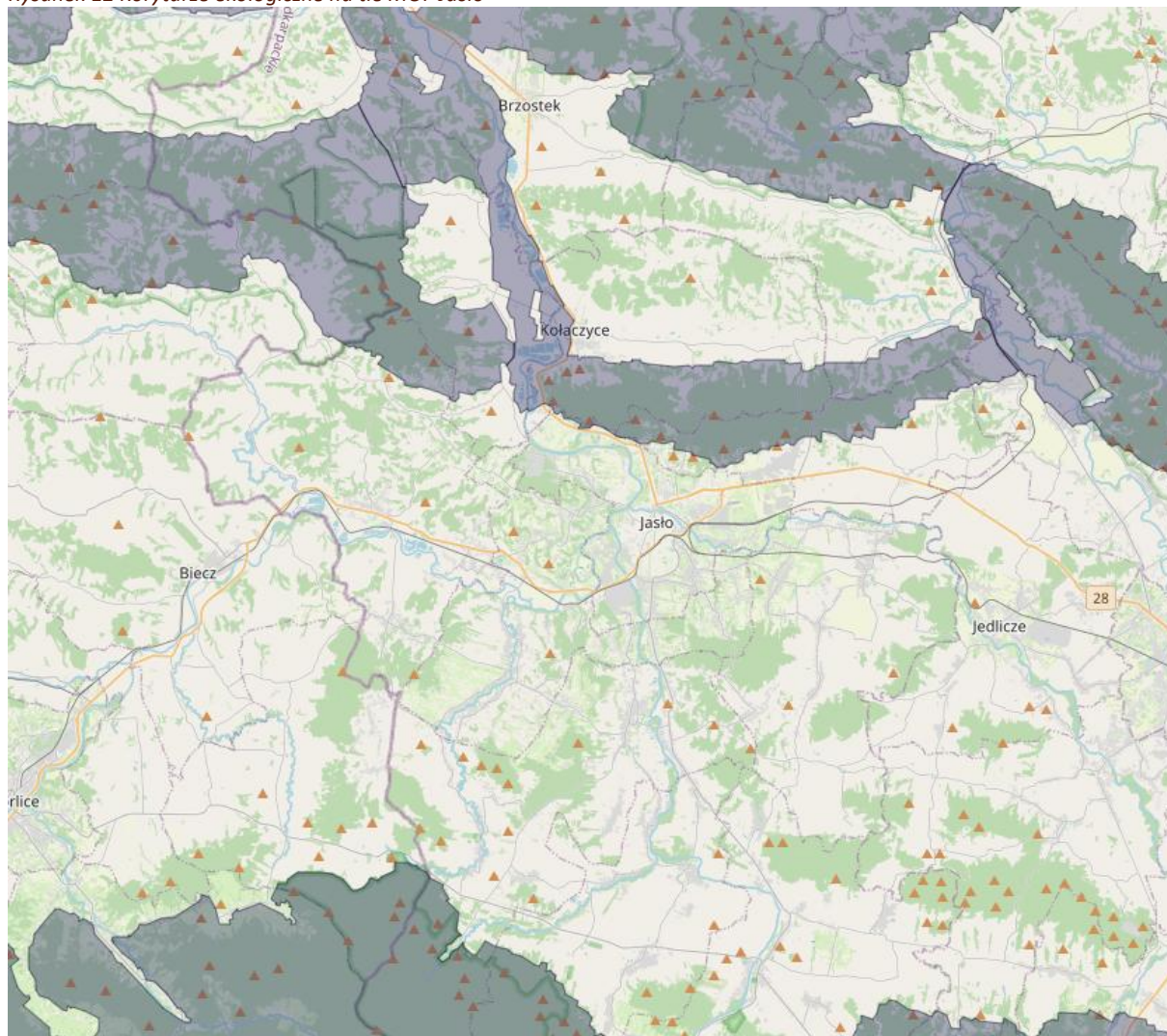
Rysunek 11 Korytarze ekologiczne na tle MOF Jasło

źródło: opracowanie własne na podstawie danych przestrzennych GDOŚ

Na poniższej mapie przedstawiono korytarze ekologiczne na terenie MOF Jasło zgodnie z opracowaniem Zakładu Badania Ssaków Polskiej Akademii Nauk pt. „Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce” (Jędrzejewski i in. 2005).

Rysunek 12 Korytarze ekologiczne na tle MOF Jasło

źródło: opracowanie własne na podstawie strony internetowej: <https://mapa.korytarze.pl/>

Grunty leśne

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, iż najwyższa lesistość na terenie MOF Jasło jest w gminie Kołaczyce i Dębowiec.

Tabela 21 Lesistość na terenie gmin MOF Jasło

Gmina	Lesistość w %
m. Jasło	4,8
Jasło	19,6
Kołaczyce	34,5
Dębowiec	35,2
Skotyszyn	22,4
Tarnowiec	17,4

źródło: GUS, stan na dzień 31.12.2023 r. [data dostępu: 04.04.2025 r.]

Nadzór nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa sprawuje Starosta. Gospodarkę leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa prowadzi się w oparciu o Uprozczone Plany Urządzenia Lasów lub decyzje administracyjne określające zadania z zakresu gospodarki leśnej wydane na podstawie Inwentaryzacji Stanu Lasu. Ww. dokumenty (UPUL i ISL) opracowywane są na okres 10 lat.

10. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym

Zagadnienia i cele środowiskowe ustanowione na szczeblu międzynarodowym i wspólnotowym ze względu na priorytetowe traktowanie ochrony środowiska zawarte są w wielu konwencjach międzynarodowych i podstawowych aktach tworzących Wspólnotę UE. Dokumenty te stanowią ramy dla regulacji prawnych (dyrektywy i rozporządzenia w prawie unijnym oraz ustawy i rozporządzenia w prawie polskim) oraz stanowią podstawę dla kształtowania polityki ochrony środowiska w określonej perspektywie czasowej, w szeregu tworzonych dokumentów (strategie, polityki, programy). Cele polityki ochrony środowiska na szczeblu wspólnotowym zostały określone w wielu dokumentach strategicznych, które stanowią ramy dla dokumentów krajowych i regionalnych.

W *Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło* wyznaczono 2 cele strategiczne, w ramach, którego nie wszystkie zaplanowane działania będą oddziaływały na środowisko. Wszystkie zaplanowane inwestycje, które w sposób bezpośredni lub pośredni będą miały wpływ na środowisko, ostatecznie przyczynią się do poprawy jego jakości.

Strategia uwzględni zapisy i cele sformułowane w dokumentach przedstawionych w tabeli poniżej.

Prognoza oddziaływania na środowisko Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło

Tabela 22 Przegląd dokumentów europejskich i krajowych oraz zawartych w nich celów środowiskowych istotnych dla realizacji Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło

Nazwa dokumentu	Główne cele środowiskowe
Dokumenty europejskie	
<p>„Europa 2020” Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu. Komunikat Komisji Europejskiej z 03.03.2010.</p>	<p>Strategia wyznacza trzy ogólne, wzajemnie za sobą powiązane, priorytety:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. rozwój inteligentny, tj. rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji, m.in. poprzez podniesienie jakości edukacji, wspieranie transferu innowacji i wiedzy, pełne wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych, a także wdrażanie innowacji w formie produktów i usług, które służyć będą wzrostowi gospodarczemu, tworzeniu nowych miejsc pracy i rozwiązywaniu problemów społecznych, 2. rozwój zrównoważony, tj. wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej dla przeciwdziałania zmianom klimatu, degradacji środowiska, utracie bioróżnorodności oraz niezrównoważonemu wykorzystywaniu zasobów, a także dla zwiększenia spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, poprawy efektywności energetycznej oraz większego wykorzystania odnawialnych źródeł energii, 3. rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu, tj. wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną, m.in. poprzez wzrost poziomu zatrudnienia, inwestowanie w kwalifikacje, modernizowanie rynków pracy i systemów szkoleń, zwalczanie ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz zmniejszenie nierówności w obszarze zdrowia. <p>Ponadto, Strategia zawiera wytyczone przez Komisję nadrzędne, wymierne wzajemnie ze sobą powiązane cele szczegółowe UE:</p> <ul style="list-style-type: none"> - osiągnięcie 75% wskaźnika zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat, między innymi poprzez wzrost zatrudnienia kobiet i osób starszych oraz lepszą integrację migrantów na rynku pracy, - przeznaczanie 3% PKB Unii na inwestycje w działalność badawczo-rozwojową, w tym poprawę warunków prywatnej działalności badawczo-rozwojowej w UE, - osiągnięcie celów „20/20/20” w zakresie klimatu i energii, w tym ograniczenie emisji dwutlenku węgla co najmniej o 20% w porównaniu z poziomem z 1990 r., lub nawet o 30%, jeśli pozwolą na to warunki, zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w naszym całkowitym zużyciu energii do 20% oraz zwiększenie efektywności wykorzystania energii o 20%, - ograniczenie liczby osób przedwcześnie kończących naukę szkolną do 10%, zdobywanie wyższego wykształcenia przez co najmniej 40% osób z młodego pokolenia, tj. w wieku 30-34 lat, - zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem o 20 mln, tj. o 25%.
<p>„Przekształćmy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030”. Rezolucja przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych w dniu 25 września 2015 r.</p>	<p>Rezolucja wyznacza 17 celów zrównoważonego rozwoju i 169 powiązanych z nimi zadań, których założeniem jest przestrzeganie praw człowieka w odniesieniu do wszystkich ludzi oraz osiągnięcie równości płci i wzmocnienie pozycji wszystkich kobiet i dziewcząt. Globalne, współzależne i niepodzielne cele Agendy dotyczą:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) wyeliminowania ubóstwa, 2) wyeliminowania głodu, poprawy odżywiania i zrównoważonego rolnictwa, 3) zdrowego życia i dobrobytu, 4) wysokiej jakości edukacji, w tym uczenia się przez całe życie, 5) równości płci i wzmocnienia pozycji kobiet i dziewcząt, 6) zrównoważonej gospodarki zasobami wodnymi, zapewniającymi dostęp do wody i warunków sanitarnych, 7) zrównoważonej, nowoczesnej energii w przystępnej cenie, 8) zrównoważonego, stabilnego i inkluzywnego wzrostu gospodarczego oraz godnej pracy, 9) stabilnej infrastruktury, zrównoważonego uprzemysłowienia i innowacyjności, 10) zmniejszania nierówności w krajach i między krajami,

Nazwa dokumentu	Główne cele środowiskowe
	<p>11) bezpiecznych i zrównoważonych miast i osiedli sprzyjających włączeniu społecznemu,</p> <p>12) zrównoważonej konsumpcji i produkcji,</p> <p>13) przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom,</p> <p>14) ochrony i zrównoważonego wykorzystywania oceanów, mórz i zasobów morskich,</p> <p>15) ochrony i zrównoważonego użytkowania ekosystemów lądowych, w tym lasów, zwalczania pustynnienia, powstrzymania i odwracania procesu degradacji gleby oraz powstrzymania utraty różnorodności biologicznej,</p> <p>16) dostępu do wymiaru sprawiedliwości oraz odpowiedzialnych instytucji sprzyjających włączeniu społecznemu,</p> <p>17) globalnego partnerstwa na rzecz zrównoważonego rozwoju. Realizacja wyznaczonych celów ma zapewnić równowagę pomiędzy trzema aspektami zrównoważonego rozwoju: gospodarczym, społecznym i środowiskowym.</p>
<p>Europejski Zielony Ład „The European Green Deal” Communication from the commission to the european parliament, the european council, the council, the european economic and social committee and the committee of the regions. COM(2019) 640 final.</p>	<p>Europejski Zielony Ład stanowi nową strategię UE na rzecz wzrostu, którego korzyści są większe niż koszty. Jest to plan na trzy nadchodzące dekady, dotyczący zbudowania zrównoważonej gospodarki unijnej poprzez dostrzeżenie w wyzwaniach związanych z klimatem i środowiskiem naturalnym możliwości we wszystkich obszarach polityki oraz przeprowadzenie transformacji, która będzie sprawiedliwa i sprzyjająca włączeniu społecznemu. Dokument ten wyznacza unijny cel uczynienia z Europy pierwszego kontynentu neutralnego pod względem klimatu do 2050 r., przy jednoczesnym zwiększeniu konkurencyjności przemysłu i zapewnieniu sprawiedliwego przejścia dla dotkniętych regionów i pracowników. Kluczowe aspekty dokumentu dotyczą 7 obszarów:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. czysta energia – obniżenie emisyjności systemu energetycznego Unii przy założeniu dalszej dekarbonizacji i większego wykorzystania odnawialnych źródeł energii w systemie energetycznym, aktualizacji w 2023 r. krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu państw członkowskich Unii w celu osiągnięcia w 2050 r. zerowej emisji gazów cieplarnianych, 2. zrównoważony przemysł – polityka przemysłowa oparta na gospodarce o obiegu zamkniętym, dotycząca w szczególności zasobochłonnych sektorów, takich jak przemysł odzieżowy, budownictwo, elektronika i tworzywa sztuczne, z założeniem, że do 2030 r. wszystkie opakowania w Unii Europejskiej powinny nadawać się do ponownego wykorzystania lub recyklingu, w strukturze konsumpcji nastąpi odejście od produktów jednorazowego lub ograniczonego użytku na rzecz wynajmu towarów i usług oraz produktów wielokrotnego użytku, trwałych i naprawialnych, a ponadto nastąpi redukcja marnotrawstwa oraz dalszy rozwój technologii cyfrowych, 3. budowa i renowacja – zapewnienie lepszej charakterystyki energetycznej budynków publicznych i prywatnych, poprzez odpowiednią politykę cen energii zachęcającą do budowy budynków energooszczędnych, projektowanie zgodne z gospodarką o obiegu zamkniętym, zwiększoną cyfryzację, uodparnianie budynków na klimat oraz surowe egzekwowanie przepisów dotyczących charakterystyki energetycznej budynków, 4. zrównoważona mobilność – zwiększenie ograniczeń emisji pochodzących ze wszystkich rodzajów transportu (drogowego, kolejowego, lotniczego i wodnego) o 90% do 2050 r., przy założeniu wzrostu znaczenia transportu multimodalnego, zwiększenia transportu ładunków koleją lub drogą wodną, zwiększenia podaży zrównoważonych paliw alternatywnych dla transportu, ograniczenia zanieczyszczeń powodowanych przez transport w miastach, a także wprowadzenia technologii cyfrowych oraz cen za transport odzwierciedlających jego wpływ na środowisko, 5. od pola do stołu – zapewnienie bezpiecznej, bogatej w wartości odżywcze i wysokiej jakości żywności, której produkcja wywiera jak najmniejszy wpływ na środowisko, poprzez wspieranie rolników i rybaków, ograniczenie stosowania i zależności od chemicznych pestycydów, nawozów i antybiotyków, a także gospodarkę o obiegu zamkniętym od produkcji po konsumpcję, 6. ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i ekosystemów – ochrona w obszarach Natura 2000, zwiększenie bioróżnorodności przestrzeni miejskich, ograniczenie stosowania nawozów i pestycydów w rolnictwie, poprawa jakości i zwiększenie powierzchni lasów, rozwój niebieskiej gospodarki, 7. eliminowanie zanieczyszczeń, zarówno powietrza, wody, gleby oraz produktów konsumenckich – poprzez lepsze monitorowanie, raportowanie i zapobieganie, w tym ograniczenie zanieczyszczeń pochodzących z przemysłu oraz chemikaliów, z uwzględnieniem przywrócenia naturalnych funkcji ziemi i wód powierzchniowych.

Prognoza oddziaływania na środowisko Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło

Nazwa dokumentu	Główne cele środowiskowe
<p>Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej – Ramowa Dyrektywa Wodna, zmieniona dyrektywami 2455/2001/WE, 2008/32/WE, 2008/105/WE, 2009/31/WE, 2013/39/UE, 2013/64/UE, 2014/101/UE.</p>	<p>Ramowa Dyrektywa Wodna ustanawia ramy działania w dziedzinie polityki wodnej oraz zobowiązuje państwa członkowskie do racjonalnego wykorzystywania i ochrony zasobów wodnych. Dyrektywa ma na celu poprawę ochrony wód śródlądowych (powierzchniowych, przejściowych, przybrzeżnych i podziemnych) w aspekcie ilościowym i jakościowym, wspieranie zrównoważonego ich wykorzystania, ochronę ekosystemów wodnych oraz od wód zależnych, zapewnienie zaopatrzenia w dobrej jakości wodę powierzchniową i podziemną, a także zmniejszenie skutków powodzi i susz. W dokumencie podkreśla się konieczność koordynacji działań w odniesieniu do wód powierzchniowych i podziemnych należących do tego samego systemu ekologicznego, hydrologicznego i hydrogeologicznego. Państwa członkowskie powinny podjąć działania dla wyeliminowania zanieczyszczeń wód powierzchniowych przez substancje priorytetowe oraz stopniowej redukcji zanieczyszczenia przez inne substancje.</p>
<p>Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/2284 z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie redukcji krajowych emisji niektórych rodzajów zanieczyszczeń atmosferycznych, zmiany dyrektywy 2003/35/WE oraz uchylecia dyrektywy 2001/81/WE.</p>	<p>Dyrektywa ma służyć osiągnięciu długoterminowego celu Unii dotyczącego jakości powietrza, zgodnego z wytycznymi Światowej Organizacji Zdrowia, oraz unijnych celów dotyczących ochrony różnorodności biologicznej i ekosystemów – poprzez zmniejszenie poziomów i depozycji zanieczyszczeń powietrza, powodujących zakwaszenie, eutrofizację i powstawanie ozonu poniżej krytycznych ładunków i poziomów określonych w konwencji LRTAP, a ponadto przyczynia się do osiągnięcia zwiększonych synergii między polityką unijną w zakresie jakości powietrza a innymi politykami, zwłaszcza polityką klimatyczno-energetyczną. W celu zbliżenia się do osiągnięcia poziomów jakości powietrza, które nie wywołują znacznych negatywnych skutków i zagrożeń dla zdrowia ludzkiego i środowiska, dokument ten ustanawia zobowiązania państw członkowskich w zakresie redukcji emisji antropogenicznych zanieczyszczeń do atmosfery: dwutlenku siarki (SO₂), tlenków azotu (NO_x), niemetanowych lotnych związków organicznych (NMLZO), amoniaku (NH₃) i pyłu drobnego (PM_{2,5}). Dyrektywa zawiera również wymóg sporządzania, przyjmowania i wdrażania krajowych programów ograniczania zanieczyszczenia powietrza oraz monitorowania emisji zanieczyszczeń i ich skutków, jak również przekazywania na ten temat informacji.</p>
<p>Biała Księga. Adaptacja do zmian klimatu: europejskie ramy działania, 01.04.2009, KOM(2009) 147 wersja ostateczna.</p>	<p>Dokument przedstawia cel unijnych ram na rzecz adaptacji, tj. osiągnięcie w UE takiej zdolności adaptacji, by mogła ona stawić czoła skutkom zmian klimatu. Unijne ramy będą wdrażane etapowo i obejmują: tworzenie trwałych podstaw wiedzy na temat oddziaływania i skutków zmian klimatu w UE, m.in. poprzez ustanowienie systemu wymiany informacji; włączenie adaptacji do kluczowych dziedzin politycznych UE, tj. polityki zdrowotnej i społecznej, sektora rolnictwa i leśnictwa, różnorodności biologicznej, ekosystemów i wody, obszarów przybrzeżnych i morskich oraz systemów produkcyjnych i infrastruktury fizycznej; stosowanie kombinacji instrumentów politycznych (instrumenty rynkowe, wytyczne, partnerstwa publiczno-prywatne) celem zapewnienia skutecznej realizacji procesu adaptacji; oraz nasilenie międzynarodowej współpracy w zakresie adaptacji.</p>
<p>Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/851 z dnia 30 maja 2018 r. zmieniająca dyrektywę 2008/98/WE w sprawie odpadów. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie</p>	<p>Dyrektywa ustanawia środki służące ochronie środowiska i zdrowia ludzkiego, poprzez zapobieganie powstawaniu i zmniejszenie ilości odpadów oraz negatywnego wpływu ich wytwarzania i gospodarowania nimi oraz przez zmniejszenie całkowitego wpływu użytkowania zasobów i poprawę efektywności takiego użytkowania, co ma zasadnicze znaczenie dla przejścia na gospodarkę o obiegu zamkniętym oraz dla zapewnienia konkurencyjności Unii w perspektywie długoterminowej. Dokument ustala hierarchię postępowania z odpadami (zapobieganie, przygotowanie do ponownego użycia, recykling, inne metody odzysku, unieszkodliwianie), która powinna przekładać się na kolejność priorytetów w przepisach prawa i polityce, dotyczących zapobiegania powstawaniu odpadów oraz gospodarowania nimi. Gospodarowanie odpadami ma być prowadzone bez narażania zdrowia ludzkiego oraz bez szkody dla środowiska, a w szczególności:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) bez zagrożenia dla wody, powietrza, gleby, roślin lub zwierząt; b) bez powodowania uciążliwości przez hałas lub zapachy oraz c) bez niekorzystnych skutków dla terenów wiejskich lub miejsc o szczególnym znaczeniu.

Prognoza oddziaływania na środowisko Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło

Nazwa dokumentu	Główne cele środowiskowe
odpadów oraz uchylająca niektóre dyrektywy.	W celu poprawy efektywności gospodarki odpadami państwa członkowskie zobowiązane są do podejmowania działań na rzecz stworzenia wystarczającej i zintegrowanej sieci instalacji do unieszkodliwiania odpadów i instalacji do odzysku zmieszanych odpadów komunalnych, z uwzględnieniem najlepszych dostępnych technik.
Dokumenty krajowe	
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030). Załącznik do Uchwały nr 239 Rady Ministrów z dn. 13 grudnia 2011 r.).	<p>Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 stanowi najważniejszy dokument strategiczny dotyczący zagospodarowania przestrzennego kraju. Zawarta w dokumencie wizja przestrzennego zagospodarowania Polski w 2030 roku opiera się na pięciu oczekiwanych cechach przestrzeni: konkurencyjności i innowacyjności, spójności wewnętrznej, bogactwie i różnorodności biologicznej, bezpieczeństwie oraz ładzie przestrzennym. W dokumencie przedstawiono 6 celów i obszarów interwencji, spośród których za najważniejsze ze środowiskowego punktu widzenia należy uznać:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych, obejmujący m. in. zmniejszenie obciążenia środowiska emisjami zanieczyszczeń do wód, atmosfery i gleby, działania mające na celu osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu i potencjału wód i związanych z nimi ekosystemów, racjonalizację gospodarowania zasobami wód, kształtowanie naturalnej retencji, dbałość o jakość przestrzeni otaczającej i krajobraz (w tym wzmocnienie spójności przestrzeni przyrodniczej i stopnia ochrony krajobrazu rolniczego, ochronę przestrzeni wyjątkowych; ochronę najlepszych gleb rolniczych i leśnych; rewitalizację obszarów zdegradowanych oraz rekultywację terenów przemysłowych; zmniejszenie obciążeń środowiska emisjami z transportu, zwiększenie wykorzystania surowców wtórnych - zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utratę bezpieczeństwa energetycznego, obejmujący m.in. przeciwdziałanie zagrożeniu utraty bezpieczeństwa energetycznego i odpowiednie reagowanie na nie, ograniczenie emisji CO₂, poprawę efektywności przesyłu, zaopatrzenia i zużycia energii, zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii, minimalizację ryzyka powodziowego oraz zwiększanie dyspozycyjnych zasobów wodnych, - przywracanie i utrwalanie ładu przestrzennego, obejmujący m.in skuteczną ochronę jakości i tożsamości krajobrazu naturalnego i zurbanizowanego oraz oszczędne i racjonalne użytkowanie terenu.
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.). Dokument przyjęty uchwałą Rady Ministrów z dn. 14 lutego 2017 r.	To kluczowy dokument na szczeblu krajowym w obszarze średnio- i długofalowej polityki rozwoju kraju w wymiarze gospodarczym, społecznym i przestrzennym. Celem głównym Strategii jest stworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym. Dla jego realizacji sformułowano cele szczegółowe, główne obszary koncentracji działań i kierunki interwencji, spośród których do najistotniejszych celów środowiskowych należy zaliczyć: poprawę stanu zdrowia obywateli oraz efektywności opieki zdrowotnej, zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności (obejmujące wzrost efektywności i atrakcyjności transportu publicznego, ograniczenie negatywnego wpływu transportu na stan powietrza, rozwój elektromobilności, a także promocję ruchu rowerowego), poprawę bezpieczeństwa energetycznego kraju (w tym nowe, nisko- i zeroemisyjne moce wytwórcze, także OZE, technologie magazynowania energii), poprawę efektywności energetycznej (w budownictwie, przedsiębiorstwach, ciepłownictwie, transporcie, ograniczenie strat w przesyłce energii), reindustrializację (zmniejszenie energochłonności, zasobo- i materiałochłonności procesów przemysłowych, poprawa efektywności energetycznej, obniżenie emisyjności) i restrukturyzację sektora górnictwa węglowego oraz zarządzanie zasobami środowiska przyrodniczego zapewniające ich dobry stan (woda, powietrze, gleby, różnorodność biologiczna, krajobraz, zasoby geologiczne, odpady).
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030. Dokument przyjęty uchwałą Rady Ministrów z dn. 17.09.2019 r.	KSRR2030 to podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa. Położono w nim nacisk na rozwój zrównoważony całego kraju, czyli zmniejszenie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych obszarów, głównie miejskich i wiejskich. Jako cel główny Strategii wskazano efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju. Dla realizacji polityki regionalnej wyznaczono 3 cele szczegółowe, dotyczące: zwiększenia spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym, wzmocnienia regionalnych przewag konkurencyjnych oraz podniesienia jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie. W ramach celów szczegółowych uwzględniono aspekty dotyczące rozwoju kapitału społecznego (aktywizacji, podnoszenia kompetencji i umiejętności oraz wzmocnienia poczucia tożsamości i integracji społeczności lokalnej), wsparcia kultury (w tym dziedzictwa niematerialnego oraz zwiększania dostępu do dóbr i usług kultury), wsparcia placówek edukacyjnych (w tym kształcenia ustawicznego, rozwoju srebrnej gospodarki), kompleksowej poprawy jakości powietrza (ograniczenia zjawiska niskiej emisji na obszarach zurbanizowanych, efektywnego energetycznie niskoemisyjnego ciepłownictwa systemowego, wymiany kotłów, termomodernizacji, działań edukacyjnych), racjonalnego gospodarowania przestrzenią i zapewnienia ładu przestrzennego (rewitalizacji i rekultywacji, nadania nowych funkcji zdegradowanym obszarom miejskim, dostosowania obszarów zurbanizowanych do zmian klimatu i wymogów ochrony środowiska, ograniczenia suburbanizacji i przeciwdziałania dekoncentracji osadnictwa, rozwoju

Prognoza oddziaływania na środowisko Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło

Nazwa dokumentu	Główne cele środowiskowe
	obszarów o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych), zrównoważonego rozwoju gospodarczego i społecznego (gospodarki o obiegu zamkniętym, innowacji w zakresie technologii, produktów i usług, dostosowania przedsiębiorstw do standardów środowiskowych), rozwijania i integrowania systemów transportu zbiorowego, rozwoju transportu nisko- i bezemisyjnego (w tym elektromobilności), wykorzystania potencjału OZE, poprawy gospodarowania odpadami i oczyszczania ścieków. W dokumencie Śląsk zaliczony został do jednego z 4 obszarów strategicznej interwencji (OSI), a więc obszarów, które uwzględnione zostaną w krajowych i regionalnych strategiach i będą traktowane preferencyjnie.
Polityka Ekologiczna Państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej. Dokument przyjęty uchwałą Rady Ministrów z dn. 16 lipca 2019 r.	Polityka Ekologiczna Państwa 2030 jest jedną z dziewięciu zintegrowanych strategii sektorowych, dedykowaną środowiskowym celom i priorytetom kraju. Dokument ten stanowi doprecyzowanie i operacjonalizację zapisów Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), z której zaczerpnięty został główny cel Polityki - rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców. Dla realizacji tego celu sformułowano 3 cele szczegółowe dotyczące poprawy jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego, zrównoważonego gospodarowania zasobami środowiska, a także łagodzenia zmian klimatu i adaptacji do nich oraz zarządzania ryzykiem klęsk żywiołowych. Zawarte w Polityce kierunki interwencji odnoszą się do wszystkich komponentów środowiska, tj. powietrza, wód, powierzchni ziemi, w tym gleb, a także różnorodności biologicznej, krajobrazu i zasobów geologicznych oraz klimatu. Ponadto, w dokumencie ujęto także kwestie gospodarki leśnej, gospodarki odpadami i edukacji ekologicznej, wraz z kształtowaniem wzorców zrównoważonej konsumpcji.
Polityka Energetyczna Polski do 2040 r. Projekt z dn. 08.11.2019 r.	Polityka energetyczna Polski do 2040 r., dedykowana rozwojowi sektora paliwowo-energetycznego kraju, stanowi kontynuację Polityki energetycznej Polski do 2030 r., przyjętej w 2009 r. i jest kolejną z dziewięciu zintegrowanych strategii systemu zarządzania rozwojem kraju, wynikających z przyjętej w 2017 r. Strategii na rzecz odpowiedzialnego rozwoju. Dokument ten wyznacza cel polityki energetycznej państwa, którym jest bezpieczeństwo energetyczne, przy zapewnieniu konkurencyjności gospodarki, efektywności energetycznej i zmniejszenia oddziaływania sektora energii na środowisko, przy optymalnym wykorzystaniu własnych zasobów energetycznych. Dla jego realizacji wyznaczono 8 kierunków i celów szczegółowych, dotyczących: optymalnego wykorzystania własnych surowców energetycznych, tak aby pokryć zapotrzebowanie na zasoby energetyczne, tj. węgiel kamienny, węgiel brunatny, ropę naftową, gaz ziemny i biomasę, rozbudowy infrastruktury wytwórczej i sieciowej energii elektrycznej, w celu pokrycia zapotrzebowania na energię elektryczną (w tym udział 56-60% węgla w wytwarzaniu energii elektrycznej w 2030 r., energetyka jądrowa o mocy 6-9 GW w 2043 r.), dywersyfikacji dostaw i rozbudowy infrastruktury sieciowej gazu ziemnego, ropy naftowej oraz paliw ciekłych, rozwoju rynków energii dla zapewnienia ich konkurencyjności, wdrożenia energetyki jądrowej, w celu obniżenia emisyjności sektora energetycznego oraz zapewnienia bezpieczeństwa pracy systemu (w tym uruchomienie pierwszego bloku jądrowego o mocy 1-1,5 GW do 2033 r. oraz kolejnych pięciu do 2043 r.), rozwoju odnawialnych źródeł energii, w celu obniżenia emisyjności sektora energetycznego i dywersyfikacji struktury wytwarzania energii (w tym 21-23% OZE w finalnym zużyciu energii brutto w 2030 r.), rozwoju ciepłownictwa i kogeneracji, mających zapewnić powszechny dostęp do ciepła oraz niskoemisyjne wytwarzanie ciepła w całym kraju, a także poprawy efektywności energetycznej gospodarki, w celu zwiększenia konkurencyjności gospodarki (w tym 23% oszczędności energii pierwotnej vs. prognozy na 2030 r. z 2007 r.).
Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030. Dokument przyjęty przez Komitet do Spraw Europejskich 18 grudnia 2019 r., przekazany do Komisji Europejskiej 30 grudnia 2019 r.	KPEiK został przygotowany z myślą o ustanowieniu stabilnych ram będących sprzyjającym otoczeniem dla zrównoważonej, ekonomicznie efektywnej i sprawiedliwej transformacji w kierunku gospodarki niskoemisyjnej. Dokument prezentuje zintegrowane podejście do wdrażania pięciu wymiarów unii energetycznej, tj. bezpieczeństwa energetycznego, obniżenia emisyjności, efektywności energetycznej, wewnętrznego rynku energii oraz badań naukowych, innowacji i konkurencyjności. W odniesieniu do tych obszarów Plan przedstawia krajowe założenia i cele zawarte w obowiązujących krajowych strategiach rozwoju zatwierdzonych na poziomie rządowym oraz projektach dokumentów strategicznych znajdujących się na zaawansowanym etapie przygotowania. W aspekcie środowiskowym szczególne znaczenie mają zapisy w zakresie: ograniczenia emisji gazów cieplarnianych (CO ₂ w sektorach non-ETS o 7% do 2030 r. w stosunku do 2005 r.) i zanieczyszczeń powietrza, adaptacji do zmian klimatu (w tym zwiększenia małej retencji wodnej i lesistości), zmniejszenia udziału węgla kamiennego i brunatnego w produkcji energii elektrycznej, wzrostu wykorzystania odnawialnych źródeł energii (21-23% w finalnym zużyciu energii brutto w 2030 r., 14% w transporcie, roczny wzrost w ciepłownictwie i chłodnictwie o 1,1 pkt. proc. średniorocznie), poprawy efektywności energetycznej (o 23% do 2030 r., rozwoju ekologicznych i efektywnych systemów ciepłowniczych, produkcji ciepła w kogeneracji, inteligentnych sieci, funkcjonowania mechanizmów stymulujących oszczędność końcowego wykorzystania energii oraz zachowań pro oszczędnościowych, poprawy charakterystyki energetycznej budynków), rozwoju elektromobilności i paliw alternatywnych w transporcie, promowania transportu intermodalnego i kolejowego, a także rozwoju obszarów zrównoważonych energetycznie na poziomie lokalnym, wdrożenia energetyki jądrowej, ograniczania zjawiska ubóstwa energetycznego oraz rozwoju innowacji energetycznych.
Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów	SPA został opracowany dla uniknięcia kosztów wynikających z zaniechania działań na rzecz adaptacji oraz z myślą o ograniczeniu gospodarczych i społecznych ryzyk związanych ze zmianami klimatycznymi. Celem głównym Dokumentu jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian

Prognoza oddziaływania na środowisko Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło

Nazwa dokumentu	Główne cele środowiskowe
<p>wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030. Dokument przyjęty uchwałą Rady Ministrów z dn. 29 października 2013 r.</p>	<p>klimatu. W związku z powyższym wskazano w nim cele i kierunki działań adaptacyjnych, które należy podjąć w najbardziej wrażliwych sektorach i obszarach do roku 2020: gospodarce wodnej, rolnictwie, leśnictwie, energetyce, budownictwie, transporcie, gospodarce przestrzennej, w zakresie zdrowia oraz różnorodności biologicznej i obszarów prawnie chronionych, na obszarach górskich, w strefie wybrzeża i na obszarach zurbanizowanych. Obejmują one m.in. właściwe i zrównoważone wykorzystanie terenów, ochronę przestrzeni rolniczej i zasobów glebowych dużej wartości, gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody, przywracanie i utrzymanie dobrego stanu wód, ekosystemów wodnych i od wody zależnych, wspieranie wykorzystania odnawialnych źródeł energii, ochronę różnorodności biologicznej a w szczególności siedlisk wodno-błotnych, zwiększanie lesistości, zmniejszanie fragmentacji kompleksów leśnych, zwiększanie obszarów zieleni w miastach, rewitalizację przyrodniczą, w tym przywracanie zdegradowanym terenom zieleni i zbiornikom wodnym ich pierwotnych funkcji, a także ograniczanie skutków zdrowotnych stresu termicznego i nadzwyczajnych zdarzeń klimatycznych.</p>
<p>Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020 (z perspektywą do 2030). Dokument Ministerstwa Środowiska z 2015 r.</p>	<p>Krajowy Program Ochrony Powietrza jest średniookresowym dokumentem planistycznym, stanowiącym element spójnego systemu zarządzania wraz ze Strategią „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 r.” przyjętą w 2014 r. Celem głównym KPOP jest poprawa jakości życia mieszkańców Rzeczypospolitej Polskiej, szczególnie ochrona ich zdrowia i warunków życia, z uwzględnieniem ochrony środowiska, z jednoczesnym zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju. Dla realizacji tego celu określono 2 cele szczegółowe dotyczące osiągnięcia w możliwie krótkim czasie poziomów dopuszczalnych i docelowych niektórych substancji, określonych w Dyrektywie 2008/50/WE i 2004/107/WE, oraz utrzymanie ich na tych obszarach, na których są dotrzymywane, a w przypadku pyłu PM_{2,5} także pułapu stężenia ekspozycji oraz Krajowego Celu Redukcji Narażenia, jak również osiągnięcia w perspektywie do roku 2030 stężeń niektórych substancji w powietrzu na poziomach wskazanych przez WHO oraz nowych wymagań wynikających z regulacji prawnych projektowanych przepisami prawa unijnego. Działania naprawcze mające skutkować poprawą jakości powietrza w pierwszej kolejności powinny dotyczyć osiągnięcia poziomów dopuszczalnych dla pyłu PM₁₀ i PM_{2,5} oraz poziomów docelowych dla B(a)P oraz substancji takich jak NO₂ oraz O₃. Cele i kierunki działań, wyznaczone w tym Programie o charakterze strategicznym, powinny zostać uwzględnione przede wszystkim w lokalnych programach ochrony powietrza. Ponadto, wnioski i zalecenia KPOP powinny zostać uwzględnione we wszystkich dokumentach strategicznych i wykonawczych, dotyczących tematyki środowiska lub mających na nią wpływ, na wszystkich szczeblach zarządzania.</p>
<p>Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku. Dokument przyjęty uchwałą Rady Ministrów z dnia 24 września 2019 r.</p>	<p>Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu należy do zintegrowanych strategii sektorowych, a głównym celem zawartej w strategii polityki transportowej jest zwiększenie dostępności transportowej oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego. Realizacja tego celu związana jest z wdrażaniem 6 kierunków interwencji:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) budową zintegrowanej, wzajemnie powiązanej sieci transportowej służącej konkurencyjnej gospodarce; 2) poprawą sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym; 3) zmianą w indywidualnej i zbiorowej mobilności; 4) poprawą bezpieczeństwa uczestników ruchu oraz przewożonych towarów; 5) ograniczaniem negatywnego wpływu transportu na środowisko; 6) poprawą efektywności wykorzystania publicznych środków na przedsięwzięcia transportowe. <p>W aspekcie środowiskowym istotne są zapisy Strategii dotyczące: wzmocnienia roli transportu kolejowego i transportu wodnego śródlądowego, rozwoju transportu intermodalnego i ograniczenia negatywnego wpływu transportu na środowisko (promowanie pojazdów ekologicznie czystych i energooszczędnych, optymalizacja przepływu potoków ruchu, ograniczanie kongestii, wydzielenie stref o niskiej emisji), rozwój transportu publicznego, rozwój transportu rowerowego.</p>
<p>Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030. Dokument przyjęty uchwałą Rady</p>	<p>Celem głównym Strategii jest rozwój gospodarczy wsi umożliwiający trwały wzrost dochodów jej mieszkańców przy minimalizacji rozwarstwienia ekonomicznego, społecznego i terytorialnego oraz poprawie stanu środowiska naturalnego. Dla jego realizacji wskazano trzy cele szczegółowe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) zwiększenie opłacalności produkcji rolnej i rybackiej; 2) poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska;

Prognoza oddziaływania na środowisko Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło

Nazwa dokumentu	Główne cele środowiskowe
Ministrów z dnia 15 października 2019 r.	3) rozwój przedsiębiorczości, pozarolniczych miejsc pracy i aktywnego społeczeństwa. W ramach celów wskazano liczne kierunki interwencji dotyczące zróżnicowanych zagadnień środowiskowych, takich jak: jakości i bezpieczeństwa żywności, rozwoju innowacji, gospodarki o obiegu zamkniętym i biogospodarki, gospodarki odpadami, zwiększenia wykorzystania OZE, rewitalizacji i przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu, zrównoważonemu gospodarowaniu i ochronie zasobów środowiska (ładu przestrzennego, gleb, zasobów wodnych, powietrza, bioróżnorodności) oraz adaptacji do zmian klimatu i przeciwdziałaniu tym zmianom.

11. Przewidywane oddziaływanie na środowisko w wyniku realizacji zapisów dokumentu

Projekt Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło wyznacza cele, kierunki interwencji i działania, które są zadaniami zarówno o charakterze inwestycyjnym i nie inwestycyjnym (organizacyjno-edukacyjne), które ujmują ogół potrzeb wynikających z rozwoju społeczno-gospodarczego oraz rozwoju infrastruktury komunikacyjnej i technicznej, społecznej, funkcjonalno-przestrzennej itp.

Niektóre zadania wyznaczone w projekcie Strategii mogą kwalifikować się jako przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z Rozporządzeniem w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2019 poz. 1839 z późn. zm.), dla których konieczne może być przeprowadzenie procedury oceny oddziaływania na środowisko na zasadach określonych w Ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2024 poz. 1112). W ramach powyższej procedury prowadzona będzie wówczas szczegółowa ocena oddziaływania zadań pod kątem środowiskowym przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Ocena oddziaływania na środowisko na etapie sporządzenia niniejszej Prognozy oddziaływania na środowisko jest utrudniona, a czasami wręcz niemożliwa. Strategia zawiera zadania zgłoszone przez samorządy gmin. Duża część zadań inwestycyjnych nie ma określonego zakresu, sposobu i charakteru prowadzenia prac, w związku z czym podanie konkretnych oddziaływań jest dosyć trudne i problematyczne. Zgodnie z powyższym w niniejszej Prognozie przedstawiono potencjalne oddziaływania, zidentyfikowane na podstawie oceny oddziaływania dla innych przedsięwzięć o zbliżonym zakresie. Zatem w ramach oceny skutków realizacji projektu *Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło* na etapie opracowania Prognozy oddziaływania na środowisko w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko przedstawiono potencjalne oddziaływanie bezpośrednie (B) pośrednie (P), wtórne (W), skumulowane (Sk), stałe/długoterminowe (S), chwilowe/krótkoterminowe (Ch), pozytywne, negatywne i neutralne na powierzchnię ziemi i krajobraz, wody, różnorodność biologiczną, rośliny, zwierzęta, formy ochrony przyrody, zasoby naturalne, powietrze atmosferyczne i klimat, klimat akustyczny, krajobraz kulturowy i zabytki, ludzi i dobra materialne wykorzystując metodę macierzy interakcji.

W przypadku omawianego terenu istnieje niewielkie prawdopodobieństwo bezpośredniego lub pośredniego ryzyka oddziaływania na obszary cenne przyrodniczo. Należy jednak nadmienić, iż stopień, zakres oraz skutek oddziaływania (negatywny, pozytywny, neutralny) będzie mógł zostać oceniony z chwilą ustalenia dokładnego zakresu oraz rodzaju prowadzonych przedsięwzięć. W zależności od ich

rodzaju może zostać nałożony obowiązkiem przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, która może zakończyć się wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach lub odmową jej wydania, z uwagi na znaczne negatywne oddziaływania.

Strategia ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło jest dokumentem o charakterze ogólnym i nie wskazuje zakresu ani szczegółów technicznych poszczególnych inwestycji. Strategia określa jedynie konieczność ich realizacji w celu poprawy jakości różnych komponentów funkcjonowania Gmin oraz wdrażania zaleceń dokumentów wyższego szczebla. W związku z powyższym, efekty poszczególnych zadań mogą być przewidziane tylko w ograniczonym zakresie. Należy mieć na uwadze uwzględnianie zasad ochrony środowiska podczas projektowania i planowania poszczególnych inwestycji.

Poniższa tabela przedstawia ocenę i analizę oddziaływania na poszczególne elementy środowiska działań zaplanowanych do realizacji w ramach projektu *Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło*.

LEGENDA:

	Potencjalne pozytywne oddziaływanie	B	Bezpośrednie
	Potencjalne neutralne oddziaływanie	P	Pośrednie
	Potencjalne negatywne oddziaływanie	S	Stałe
		Ch	Chwilowe
		W	Wtórne
		Sk	Skumulowane

Prognoza oddziaływania na środowisko Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło

Tabela 23 Ocena oddziaływania na środowisko działań przewidzianych do realizacji w ramach projektu Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło

Lp.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
Cel ZIT 1. Wzrost społeczno-gospodarczy MOF i wzmocnienie przewag konkurencyjnych														
1.	Kierunek działania 1.1 Rozwój usług w dziedzinie kultury wraz ze wzmocnieniem poczucia tożsamości w MOF Jasło			B, S										
2.	Kierunek działania 1.2 Rozwój turystyki na terenie MOF Jasło oparty o zasoby przyrodnicze i kulturowe			B, S										
3.	Kierunek działania 1.3 Infrastruktura i usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców MOF Jasło			B, S										
Cel ZIT 2. Zrównoważony rozwój przestrzenny MOF Jasło i ochrona zasobów środowiska przyrodniczego														
4.	Kierunek działania 2.1 Zapewnienie ogólnodostępnych funkcjonalnych przestrzeni publicznych i racjonalne gospodarowanie przestrzenne			B, S							B, S	B, S		
5.	Kierunek działania 2.2. Zintegrowanie komunikacyjne obszaru MOF Jasło i rozwój mobilności	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S	B, S	P, S	B, S	P, S		P, S	B, S	
6.	Kierunek działania 2.3 Ochrona i poprawa stanu środowiska naturalnego wraz z adaptacją do zmian klimatu	B, S	B, S	B, S	B, S	B, S	B, S	B, S		B, S	B, S	B, S	B, S	
7.	Kierunek działania 2.4 Bezpieczna i nowoczesna infrastruktura techniczna	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S	P, S		P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	
Lista projektów podstawowych wybieranych w sposób niekonkurencyjny														
8.	Podniesienie jakości usług i rozwój instytucji kultury poprzez budowę Ośrodka Kultury w Osobnicy wraz z wyposażeniem oraz zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie związanego z obiektem (Gmina Jasło)			B, S	P, S	P, S	Ch		Ch	B, S	B, S	B, S	Ch	
				Ch	Ch	Ch				Ch	Ch			
9.	Budowa Centrum Kultury w Skołyszynie wraz z zakupem wyposażenia oraz zagospodarowaniem terenu wokół budynku oraz zakupem działki (Gmina Skołyszyn)			B, S	P, S	P, S	Ch		Ch	B, S	B, S	B, S	Ch	
				Ch	Ch	Ch				Ch	Ch			

Prognoza oddziaływania na środowisko Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło

Lp.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
10.	Przebudowa i rozbudowa budynku użyteczności publicznej z przeznaczeniem na Centrum Kultury w Kołaczycach oraz zakup wyposażenia i zagospodarowania terenu wraz z otoczeniem (Gmina Kołaczyce)			B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	Ch		Ch	B, S Ch	B, S Ch	B, S	Ch	
11.	Utworzenie centrum kulturowego w Tarnowcu – modernizacja Dworu Pilińskich (Gmina Tarnowiec)			B, S Ch			Ch	P, S	Ch		P, S Ch	P, S Ch	B, S Ch	
12.	Podniesienie jakości usług i rozwój instytucji kultury poprzez budowę Centrum kulturalnego im. Nikifora w Foleszu wraz z zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie związanego z budynkiem oraz zakup niezbędnego wyposażenia (Gmina Dębowiec)			B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	Ch		Ch	B, S Ch	B, S Ch	B, S	Ch	
13.	Strefa Młodej Kultury – dostosowanie budynku do potrzeb integracji i aktywizacji kulturalnej młodzieży na terenie miasta Jasła wraz z zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie związanego z budynkiem oraz zakupem niezbędnego wyposażenia (Miasto Jasło)			B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	Ch		Ch	B, S Ch	B, S Ch	B, S	Ch	
14.	Wydarzy się w MOFie – wspólny kalendarz wydarzeń kulturalnych dla MOF Jasło wraz z zakupem tablic interaktywnych			B, S								B, S		
15.	Gmina Jasło/Miasto Jasło: podniesienie jakości usług i rozwój instytucji kultury poprzez budowę świetlicy wraz z wyposażeniem oraz zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie związanego z obiektem			B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	Ch		Ch	B, S Ch	B, S Ch	B, S	Ch	
16.	Budowa drogi rowerowej i szlaku na terenie Miasta Jasła wraz z niezbędną infrastrukturą turystyczną (Miasto Jasło)	P, S	P, S	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	P, S	P, S	P, S	P, S	
17.	Utworzenie szlaków rowerowych wraz z niezbędną infrastrukturą turystyczną na terenie gm. Jasło (Gmina Jasło)	P, S	P, S	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	P, S	P, S	P, S	P, S	
18.		P, S	P, S	B, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	

Prognoza oddziaływania na środowisko Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło

Lp.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
	Utworzenie szlaku turystycznego wraz z niezbędną infrastrukturą turystyczną w Trzcinicy łączącej Skansen Archeologiczny „karpacka Troja” i „Kościół pw. Świętej Doroty” (Gmina Jasło)			Ch	Ch	Ch	Ch		Ch					
19.	Budowa szlaków i dróg rowerowych na terenie Gminy Skołyszyn wraz z niezbędną infrastrukturą (Gmina Skołyszyn)	P, S	P, S	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	P, S	P, S	P, S	P, S	
20.	Utworzenie szlaków rowerowych na terenie Gminy Dębowiec wraz z niezbędną infrastrukturą turystyczną (Gmina Dębowiec)	P, S	P, S	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	P, S	P, S	P, S	P, S	
21.	Budowa szlaku rowerowego Historyczno-Przyrodniczego „GOLESZ” na terenie gminy Kołaczyce wraz z niezbędną infrastrukturą turystyczną (Gmina Kołaczyce)	P, S	P, S	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	P, S	P, S	P, S	P, S	
22.	Budowa szlaków rowerowych na terenie gminy Tarnowiec (Gmina Tarnowiec)	P, S	P, S	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	P, S	P, S	P, S	P, S	
23.	Odnowa przestrzeni publicznych Miasta Jasła (Miasto Jasło)			P, S Ch	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S		P, S	P, S Ch	P, S Ch	B, S	
24.	Utworzenie placu rekreacji w Trzcinicy (Gmina Jasło)			B, S	S	S			Ch			B, S	Ch	
25.	Budowa otwartej przestrzeni rekreacyjnej w miejscowości Folusz			B, S	S	S			Ch			B, S	Ch	
26.	Zagospodarowanie Parku Jordana w Bieździadce (Gmina Kołaczyce)			B, S	S	S			Ch			B, S	Ch	
27.	Uatrakcyjnienie terenów rekreacyjnych w m. Skołyszyn poprzez ich odnowę i doposażenie w dodatkowe elementy małej infrastruktury (Gmina Skołyszyn)			B, S	S	S			Ch			B, S	Ch	
28.	Budowa infrastruktury rekreacyjnej przy budynku użyteczności publicznej na terenie Gminy Tarnowiec (Gmina Tarnowiec)			B, S	S	S			Ch			B, S	Ch	
Lista projektów podstawowych wybieranych w sposób konkurencyjny														

Prognoza oddziaływania na środowisko Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło

Lp.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
29.	Infrastruktura publicznego transportu zbiorowego		P, S	B, S	P, S	P, S	B, S	P, S	B, S	P, S		P, S	B, S	
30.	Bezemisyjny lub niskoemisyjny tabor transportu publicznego oraz systemy ruchu niezmotoryzowanego i mikromobilności wraz z niezbędną infrastrukturą	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S	B, S	P, S	B, S	P, S		P, S	B, S	P, S
31.	Infrastruktura dla ruchu niezmotoryzowanego i mikromobilności	P, S	P, S	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	P, S	P, S	P, S	P, S	
Lista projektów komplementarnych														
32.	Budowa bloków z mieszkaniami komunalnymi i pod wynajem (w ramach SIM również)			B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	Ch		Ch	B, S Ch	B, S Ch	B, S	Ch	
33.	Budowa, rozbudowa lub modernizacja żłobków, przedszkoli w celu osiągnięcia standardów na terenie MOF oraz wyrównania różnic pomiędzy miastem, a wsią			B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	Ch		Ch	B, S Ch	B, S Ch	B, S	Ch	
34.	Rozwój e-usług dla mieszkańców,			B, S										
35.	Budowa/rozbudowa/modernizacja Domów Ludowych, centrów kultury,			B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	Ch		Ch	B, S Ch	B, S Ch	B, S	Ch	
36.	Budowa/rozbudowa/modernizacja infrastruktury sportowej			B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	Ch		Ch	B, S Ch	B, S Ch	B, S	Ch	
37.	Centra aktywności lokalnej			B, S										
38.	Profilaktyka zdrowotna i edukacyjna dla dzieci i seniorów			B, S										
39.	Rewitalizacja przestrzeni publicznych		P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S		P, S	P, S Ch	P, S Ch	B, S	
40.	Budowa i zagospodarowanie terenów zielonych			B, S	P, S	P, S	Ch		Ch	B, S	B, S	B, S	Ch	

Prognoza oddziaływania na środowisko Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło

Lp.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
				Ch	Ch	Ch				Ch	Ch			
41.	Tworzenie miejsc wypoczynku i turystyki			B, S	S	S			Ch		S	B, S	Ch	
42.	Budowa i modernizacja obiektów sportowych na terenie MOF Jasło			B, S	S	S			Ch		S	B, S	Ch	
43.	Budowa zintegrowanego wczesnego systemu ostrzegania dla mieszkańców MOF Jasło w zakresie zjawisk hydrologicznych, meteorologicznych jak i bezpośredniego zagrożenia			B, S										
44.	Unowocześnienie obrony cywilnej na pomoc wyposażenie i budowa/modernizacji schronów	P, W	P, W	P, W	P, W	P, W	P, W			P, W	P, W	P, W	P, W	P, W
45.	Wyposażenie jednostek OSP	P, W	P, W	P, W	P, W	P, W	P, W			P, W	P, W	P, W	P, W	P, W
46.	Plany ogólne	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S
47.	MPZP	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S
48.	Plany rewitalizacji	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S
49.	System zintegrowanej komunikacji (system powiadamiania o przyjazdach/odjazdach) wraz z systemem e-usług			B, S										
50.	Parkingi park&ride na terenie MOF Jasło	P, S	P, S	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	P, S Ch	B, S	B, S Ch	B, S	
51.	Zintegrowany bilet mieszkańców MOF Jasło			B, S										
52.	Ścieżki i szlaki rowerowe (wraz z budową kładek oraz przejść dla rowerzystów), bezpieczne przejścia dla pieszych	P, S	P, S	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	P, S	P, S	P, S	P, S	
53.	Przebudowa dróg w celu zwiększenia bezpieczeństwa pieszych			B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	
54.		P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	B, S	P, S		P, S	P, S	P, S	B, S	P, S

Prognoza oddziaływania na środowisko Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło

Lp.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej i budynków przedsiębiorstw tj. usług i budynków przemysłowych, budynków po rolniczych Kołach Rolniczych		Ch	Ch		Ch	Ch				Ch	Ch		
55.	Termomodernizacja budynków osób indywidualnych	P, S	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S		P, S	P, S Ch	P, S Ch	B, S	P, S
56.	Zakup i montaż OZE (w tym paneli fotowoltaicznych) dla przedsiębiorstw i dla osób indywidualnych	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S Ch	P, S	P, S		P, S	P, S	P, S	P, S	
57.	Zakup i montaż paneli fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej oraz u mieszkańców	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S Ch	P, S	P, S		P, S	P, S	P, S	P, S	
58.	Zakup i montaż paneli fotowoltaicznych na budynkach przemysłowych oraz w przedsiębiorstwach	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S Ch	P, S	P, S		P, S	P, S	P, S	P, S	
59.	Zakupy pojazdów niskoemisyjnych do świadczenia usług publicznych	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S	B, S	P, S	B, S	P, S		P, S	B, S	P, S
60.	Klaster energii lub/i spółdzielnia energetyczna w zakresie budowy farm fotowoltaicznych wraz z magazynami energii			P, S			P, S	P, S					P, S	
61.	Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego		P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S		P, S		S	P, S	
62.	Projekty z zakresu gospodarki wodno-ściekowej (m.in. budowa i modernizacja sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, budowa kompostowni osadów ściekowych, budowa i modernizacja SUW, budowa i modernizacja oczyszczalni ścieków, budowa przydomowych oczyszczalni ścieków)	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch		Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	
63.	Projekty z zakresu budowy, rozbudowy i modernizacji infrastruktury dla przedsiębiorców pod kątek gospodarki wodno-ściekowej	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch		Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	

Prognoza oddziaływania na środowisko Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło

Lp.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
64.	Budowa i modernizacja sieci ciepłowniczej	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S	P, S		Ch	B, S	P, S	P, S	P, S	P, S
			Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch		Ch	Ch			
65.	Budowa i modernizacja systemów grzewczych w budynkach wielomieszkaniowych	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S	P, S		Ch	B, S	P, S	P, S	P, S	P, S
			Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch		Ch	Ch			
66.	Prace budowlane i dostawa wyposażenia związane z poprawą dostępności budynków: społecznych, kultury i innych			B, S				P, S	Ch		P, S	P, S		
				Ch	Ch	Ch								
67.	Poprawa ciągów komunikacyjnych (chodników) z uwzględnieniem potrzeb OzN			B, S				P, S	Ch		P, S	P, S		
				Ch	Ch	Ch								

Prognoza oddziaływania na środowisko Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło

Tabela 24 Opis oddziaływania działań przewidzianych do realizacji w ramach Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło

Działanie	Oddziaływanie
<p>Kierunek działania 1.1 Rozwój usług w dziedzinie kultury wraz ze wzmocnieniem poczucia tożsamości w MOF Jasło</p> <p>Kierunek działania 1.3 Infrastruktura i usługi społeczne odpowiadające potrzebom mieszkańców MOF Jasło</p> <p>Kierunek działania 2.1 Zapewnienie ogólnodostępnych funkcjonalnych przestrzeni publicznych i racjonalne gospodarowanie przestrzenne</p> <p>Wydarzy się w MOFie – wspólny kalendarz wydarzeń kulturalnych dla MOF Jasło wraz z zakupem tablic interaktywnych</p> <p>Rozwój e-usług dla mieszkańców</p> <p>Centra aktywności lokalnej</p> <p>Profilaktyka zdrowotna i edukacyjna dla dzieci i seniorów</p>	<p>Zadania nie mają charakteru inwestycyjnego, dotyczą sfery społecznej i w wyniku ich realizacji nie powstanie infrastruktura oddziałująca na analizowane komponenty środowiska. Realizacja zadań wpłynie pozytywnie na ludzi.</p>
<p>Kierunek działania 1.2 Rozwój turystyki na terenie MOF Jasło oparty o zasoby przyrodnicze i kulturowe</p>	<p>Zadania nie mają charakteru inwestycyjnego, dotyczą sfery społecznej i w wyniku ich realizacji nie powstanie infrastruktura oddziałująca na analizowane komponenty środowiska.</p> <p>Działania ukierunkowane są na skumulowanie ruchu turystycznego do miejsc ku temu wyznaczonych, tym samym zmniejszy się ryzyko „dzikiej” turystyki mogącej zaburzać spokój dzikich gatunków. Realizacja zadań będzie miała pozytywny wpływ na środowisko, przyczyni się bowiem do wyeksponowania przyrodniczych, krajobrazowych i zabytkowych walorów gmin.</p> <p>W przypadku prac budowlanych/montażowych może pojawić się negatywne, chwilowe oddziaływanie na ludzi i środowisko związane z prowadzonymi pracami, działania te będą krótkotrwałe i ustąpią po zakończeniu prac. Działania związane z rozwojem tras turystycznych będą mieć pozytywny wpływ na ludzi poprzez możliwość spędzania czasu na świeżym powietrzu.</p> <p>Działania będą prowadzone poza obszarami chronionymi i nie będą wpływać na cele ochrony.</p>
<p>Kierunek działania 2.2. Zintegrowanie komunikacyjne obszaru MOF Jasło i rozwój mobilności</p> <p>Infrastruktura publicznego transportu zbiorowego</p> <p>Bezemisyjny lub niskoemisyjny tabor transportu publicznego oraz systemy ruchu niezmotoryzowanego i mikromobilności wraz z niezbędną infrastrukturą</p> <p>Infrastruktura dla ruchu niezmotoryzowanego i mikromobilności</p> <p>System zintegrowanej komunikacji (system powiadamiania o przyjazdach/odjazdach) wraz z systemem e-usług</p> <p>Parkingi park&ride na terenie MOF Jasło</p> <p>Zintegrowany bilet mieszkańców MOF Jasło</p>	<p>Działania ukierunkowane są na rozwój transportu publicznego. Wymiana taboru na niskoemisyjne, a także budowa infrastruktury towarzyszącej przyczynią się w bezpośredni sposób do zmniejszenia i redukcji emisji CO₂ i NO_x oraz poprawy jakości powietrza i stanu zdrowia mieszkańców a także do redukcji hałasu. Ponadto zmniejszy się zapotrzebowanie na paliwa konwencjonalne. Możliwe negatywne oddziaływania może pojawić się wyłącznie na etapie realizacji inwestycji związanej z budową stacji ładowania, które są krótkotrwałe i ustąpią po zakończeniu prac. Pośrednio działanie te będzie mieć pozytywny wpływ na klimat akustyczny (wzrost udziału samochodów elektrycznych, które są ciche). Nowa infrastruktura wpisze się w krajobraz i będzie lokalizowana w obszarze już zurbanizowanym.</p> <p>Ww. działania nie będą mieć negatywnego wpływu na obszary chronione. Głównym celem projektów jest poprawa jakości powietrza poprzez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń oraz gazów cieplarnianych spowodowanych przez zwiększony ruch drogowy. Stworzenie infrastruktury umożliwi rozwój na rzecz zrównoważonej mobilności oraz ograniczenia emisji zanieczyszczeń powietrza. Ponadto, nowe parkingi pozwolą podróżującym na pozostawienie samochodów w dogodnej lokalizacji oraz przesiadkę do komunikacji publicznej. Działania te mają również na celu zwiększenie liczby miejsc postojowych poprzez budowę parkingów strategicznych „park and ride”, które przekładają się na zwiększenie wydajności układu transportowego, w tym przede wszystkim popularyzację transportu zbiorowego, dzięki czemu skraca się czas dojazdu. Budowa parkingów przyczyni się do ograniczenia emisji zanieczyszczeń powietrza, drgań i hałasu poprzez ograniczenie podróży samochodami osobowymi. Realizowane działania</p>

Działanie	Oddziaływanie
<p>Zakupy pojazdów niskoemisyjnych do świadczenia usług publicznych</p>	<p>poprawią więc płynność ruchu i ograniczy negatywny wpływ transportu na środowisko naturalne. Działania będą prowadzone w obszarze zurbanizowanym, gdzie istnieje możliwość zmiany środka transportu. Zadanie nie będzie miało wpływu na cele ochrony obszarów chronionych.</p> <p>Faza realizacji i likwidacji przedsięwzięcia będzie związana z:</p> <ul style="list-style-type: none"> • emisją spalin i pyłów do powietrza atmosferycznego, powstających w trakcie prac maszyn oraz poruszających się samochodów; • emisją hałasu z pracujących maszyn i sprzętu wykorzystywanego do prowadzonych prac; • wytwarzaniem odpadów. <p>Oddziaływania te będą miały charakter krótkotrwały, przejściowy i lokalny zasięg. Po zakończeniu prac budowlanych uciążliwości ustaną. Prace budowlane, montażowe i demontażowe prowadzone będą w porze dziennej, a urządzenia emitujące hałas o dużym natężeniu, w miarę możliwości, nie będą pracować równocześnie. Prace ziemne będą prowadzone w sposób niezagrażający środowisku gruntowo-wodnemu, poprzez zastosowanie sprawnego technicznie sprzętu, maszyn i pojazdów oraz odpowiednią organizację prac i magazynowanie materiałów i surowców niezbędnych do prowadzenia robót w sposób bezpieczny dla środowiska gruntowo-wodnego. Warstwy urodzajne gleby będą zdejmowane i składowane oddzielnie, a następnie zagospodarowywane przy uporządkowaniu terenu. Powstające podczas realizacji i likwidacji przedsięwzięcia odpady będą gromadzone selektywnie, a następnie przekazywane uprawnionym podmiotom do odzysku lub unieszkodliwienia. Teren po likwidacji parkingu zostanie uporządkowany i przywrócony do stanu pierwotnego poprzez pokrycie warstwą urodzajnej gleby.</p> <p>W okresie eksploatacji planowane przedsięwzięcie będzie związane z:</p> <ul style="list-style-type: none"> • emisją zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego powstałą ze spalania benzyn i oleju w silnikach samochodów poruszających się w obrębie projektowanej inwestycji, • emisją hałasu pochodzącą z ruchu pojazdów samochodowych w obrębie projektowanej inwestycji, • powstawaniem wód opadowych i roztopowych, • powstawaniem odpadów. <p>Działania ukierunkowane są na rozwój transportu publicznego. Dzięki popularyzacji transportu publicznego nastąpi redukcja emisji CO₂ i NO_x oraz poprawy jakości powietrza i stanu zdrowia mieszkańców a także do redukcja hałasu. Ponadto zmniejszy się zapotrzebowanie na paliwa konwencjonalne. Nowa infrastruktura wpisze się w krajobraz i będzie lokalizowana w obszarze już zurbanizowanym.</p> <p>Połączenie parkingów z ścieżkami rowerowymi przyczyni się dodatkowo do zmniejszenia zużycia zasobów (przez mniejsze zużycie paliw) oraz zmniejszenia hałasu komunikacyjnego. Ponadto pozwoli na skumulowanie ruchu turystycznego, do miejsc ku temu wyznaczonych, tym samym zmniejszy się ryzyko „dzikiej” turystyki mogącej zaburzać spokój dzikich gatunków. Realizacja przedsięwzięć polegających na budowie ciągu pieszo-rowerowego nie wymaga uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, gdyż nie stanowi ono przedsięwzięcia, które może znacząco oddziaływać na środowisko, niezależnie od sposobu realizacji (samodzielne przedsięwzięcie czy też przebudowa lub rozbudowa drogi) oraz umiejscowienia (w pasie drogowym, poza pasem drogowym, na obiekcie mostowym). Wszystkie potencjalne oddziaływania (głównie emisje substancji gazowych i pyłowych oraz hałasu) będą miały charakter miejscowy i krótkotrwały (w czasie wykonywania robót) a ich zasięg nie przekroczy obszaru objętego inwestycją. Przeprowadzenie prac związanych z robotami budowlanymi w miejscu inwestycji nie wywrze jakiegokolwiek negatywnego wpływu na stan wód, zarówno powierzchniowych, jak i podziemnych. Lokalna skala prac budowlanych, ich krótkotrwały charakter oraz specyfika przedsięwzięcia nie będą stanowiły żadnego zagrożenia. Wszystkie prace będą wykonywane w porze dziennej. Cechować je będzie sprawność i efektywność. Ewentualne niedogodności związane z realizacją przedsięwzięcia będą miały charakter krótkoterminowy i mogą charakteryzować się oddziaływaniem jedynie w bezpośrednim sąsiedztwie prowadzonych prac, jednak skala tego wpływu będzie minimalna. Realizacja zadania będzie miała pozytywny wpływ na środowisko, przyczyni się bowiem do wyekspozowania przyrodniczych i krajobrazowych</p>

Prognoza oddziaływania na środowisko Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło

Działanie	Oddziaływanie
	<p>walorów gmin. Ponadto, dzięki uregulowaniu ruchu rowerowego w miejscu inwestycji zahamowana zostanie dewastacja oraz degradacja środowiska naturalnego wynikająca z nieuporządkowanego korzystania przez turystów i mieszkańców z przedmiotowych obszarów.</p>
<p>Podniesienie jakości usług i rozwój instytucji kultury poprzez budowę Ośrodka Kultury w Osobnicy wraz z wyposażeniem oraz zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie związanego z obiektem (Gmina Jasło)</p> <p>Budowa Centrum Kultury w Skotyszynie wraz z zakupem wyposażenia oraz zagospodarowaniem terenu wokół budynku oraz zakupem działki (Gmina Skotyszyn)</p> <p>Przebudowa i rozbudowa budynku użyteczności publicznej z przeznaczeniem na Centrum Kultury w Kołaczycach oraz zakup wyposażenia i zagospodarowania terenu wraz z otoczeniem (Gmina Kołaczyce)</p> <p>Podniesienie jakości usług i rozwój instytucji kultury poprzez budowę Centrum kulturalnego im. Nikifora w Fuluszu wraz z zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie związanego z budynkiem oraz zakup niezbędnego wyposażenia (Gmina Dębowiec)</p> <p>Strefa Młodej Kultury – dostosowanie budynku do potrzeb integracji i aktywizacji kulturalnej młodzieży na terenie miasta Jasła wraz z zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie związanego z budynkiem oraz zakupem niezbędnego wyposażenia (Miasto Jasło)</p> <p>Gmina Jasło/Miasto Jasło: podniesienie jakości usług i rozwój instytucji kultury poprzez budowę świetlicy wraz z wyposażeniem oraz zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie związanego z obiektem</p> <p>Budowa bloków z mieszkaniami komunalnymi i pod wynajem (w ramach SIM również)</p> <p>Budowa, rozbudowa lub modernizacja żłobków, przedszkoli w celu osiągnięcia standardów na terenie MOF oraz wyrównania różnic pomiędzy miastem, a wsią</p> <p>Budowa/rozbudowa/modernizacja Domów Ludowych, centrów kultury,</p> <p>Budowa/rozbudowa/modernizacja infrastruktury sportowej</p>	<p>Inwestycje przewidują wybudowanie nowych budynków użyteczności publicznej w obszarze już zurbanizowanym oraz rozbudowę/przebudowę istniejących budynków.</p> <p>Podczas prowadzenia robót wystąpią negatywne oddziaływania na ludzi w postaci emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza. W celu ograniczenia uciążliwości inwestycji mieszkańcy powinni być poinformowani o okresie, w jakim odbywać będą się prace, a te z kolei powinny być prowadzone w porze dziennej, gdy hałas jest mniej uciążliwy. Wykonywane prace ziemne nie będą prowadziły do zmiany stosunków wodnych, nie będzie się także odbywała emisja zanieczyszczeń do wód. Oddziaływanie na powierzchnie ziemi będzie związane z etapem budowy ze względu na wykonanie wykopów.</p> <p>Zadania będą realizowane poza obszarami Natura 2000, stąd nie będą na nie oddziaływać. Pojawienie się nowej, estetycznie zaprojektowanej formy w przestrzeni wzbogaci krajobraz. Lokalna, punktowa skala prac budowlanych w przestrzeni zmienionej antropogenicznie nie będą stanowić żadnego zagrożenia. Ewentualne niedogodności związane z realizacją przedsięwzięcia będą miały charakter krótkoterminowy i mogą charakteryzować się oddziaływaniem jedynie w bezpośrednim sąsiedztwie prowadzonych prac, jednak skala tego wpływu będzie minimalna. Oddziaływanie negatywne związane będzie wyłącznie ze specyfiką prowadzonych prac budowlanych, jest ono bezpośrednie, chwilowe i krótkoterminowe, ustanie natychmiast po zaprzestaniu prac.</p> <p>Zadania wpłyną pozytywnie na ludzi poprzez poszerzenie infrastruktury służącej zapewnieniu bezpieczeństwa oraz spędzania wolnego czasu i integracji społecznej.</p> <p>Zadania nie będą wpływały negatywnie na ustanowione cele ochrony form ochrony przyrody.</p> <p>Działania związane z nasadzeniem zieleni będą miały pozytywny wpływ na stan środowiska glebowego. Przyczynią się do zwiększenia zdolności retencyjnych oraz wzrostu uwilgotnienia gleb, co doprowadzi do zapobiegania ich przesuszeniu a także wzmocni odporność na erozję wietrzną. Działania te są ukierunkowane na wzrost retencyjności, ale także przyczynią się do ochrony gleb przed erozją. Zadrzewianie wpłynie pozytywnie na spowolnienie odpływu wód ze zlewni, co doprowadzi do poprawy uwilgotnienia gleby a tym samym zwiększy dostępność zasobów wodnych dla gatunków i siedlisk zależnych od wód. Ponadto, powoduje zwiększenie zasilania wód powierzchniowych (przeciwdziałanie suszy) oraz zmniejsza ryzyko powodziowe., a spowolnienie odpływu wód ze zlewni wpłynie pozytywnie na zmniejszenie odpływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych. Oddziaływanie na powietrze i klimat będzie miało bezpośredni, długoterminowy i stały wpływ. Tworzenie przydomowych zbiorników retencyjnych będzie oddziaływać na gleby w sposób bezpośredni i pozytywny. Ponadto, działania te przyczynia się do wzrostu bioróżnorodności, a także do poprawy stanu fauny i flory. Wprowadzenie działań zwiększających retencję pozwoli na zapobieganie degradacji wartości przyrodniczych przez pożary.</p>

Działanie	Oddziaływanie
<p>Prace budowlane i dostawa wyposażenia związane z poprawą dostępności budynków: społecznych, kultury i innych</p> <p>Utworzenie centrum kulturowego w Tarnowcu – modernizacja Dworu Pilińskich (Gmina Tarnowiec)</p> <p>Budowa i modernizacja obiektów sportowych na terenie MOF Jasło</p> <p>Tworzenie miejsc wypoczynku i turystyki</p>	
<p>Budowa drogi rowerowej i szlaku na terenie Miasta Jasła wraz z niezbędną infrastrukturą turystyczną (Miasto Jasło)</p> <p>Utworzenie szlaków rowerowych wraz z niezbędną infrastrukturą turystyczną na terenie gm. Jasło (Gmina Jasło)</p> <p>Utworzenie szlaku turystycznego wraz z niezbędną infrastrukturą turystyczną w Trzcinicy łączącej Skansen Archeologiczny „karpacka Troja” i „Kościół pw. Świętej Doroty” (Gmina Jasło)</p> <p>Budowa szlaków i dróg rowerowych na terenie Gminy Skołyszyn wraz z niezbędną infrastrukturą (Gmina Skołyszyn)</p> <p>Utworzenie szlaków rowerowych na terenie Gminy Dębowiec wraz z niezbędną infrastrukturą turystyczną (Gmina Dębowiec)</p> <p>Budowa szlaku rowerowego Historyczno-Przyrodniczego „GOLESZ” na terenie gminy Kołaczyce wraz z niezbędną infrastrukturą turystyczną (Gmina Kołaczyce)</p> <p>Budowa szlaków rowerowych na terenie gminy Tarnowiec (Gmina Tarnowiec)</p> <p>Ścieżki i szlaki rowerowe (wraz z budową kładek oraz przejść dla rowerzystów), bezpieczne przejścia dla pieszych</p>	<p>Realizacja zadania będzie mieć pozytywny wpływ na ludzi poprzez zwiększenie bezpieczeństwa, poprawi bezpieczeństwo poruszania się po omawianym terenie. Działania przyczyni się do poprawy jakości powietrza. W trakcie wykonywania prac budowlanych i modernizacyjnych dróg rowerowych może dojść do zniszczenia szaty roślinnej. Roboty powinny być tak zaplanowane, aby w jak największym stopniu ograniczyć wycinkę drzew i krzewów. Działania na rośliny i krajobraz będą krótkotrwałe i odwracalne, po zakończeniu inwestycji zalecane jest wykonanie nasadzeń drzew i krzewów, które ograniczą emisję hałasu i zanieczyszczeń podczas jej eksploatacji. Podczas prowadzenia robót wystąpią negatywne oddziaływania na ludzi w postaci emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza. W celu ograniczenia uciążliwości inwestycji mieszkańcy powinni być poinformowani o okresie, w jakim odbywać będą się prace, a te z kolei powinny być prowadzone w porze dziennej, gdy hałas jest mniej uciążliwy. Oddziaływania te ustaną jednak natychmiastowo wraz z zakończeniem prac. Realizacja zadań wpłynie na usprawnienie ruchu drogowego, co bezpośrednio wpłynie na zmniejszenie emisji spalin i pyłów do powietrza, oddziaływanie to będzie długotrwałe. Wykonywane prace ziemne nie będą prowadziły do zmiany stosunków wodnych, nie będzie się także odbywała emisja zanieczyszczeń do wód. Dzięki ograniczeniu emisji zanieczyszczeń do powietrza zmniejszy się obieg zanieczyszczeń w środowisku przez co mniej będzie trafiać ich do wód powierzchniowych i podziemnych. Oddziaływanie na powierzchnie ziemi będzie związane z etapem budowy ze względu na wykonanie wykopów. Oddziaływanie negatywne związane będzie wyłącznie ze specyfiką prowadzonych prac budowlanych, jest ono bezpośrednie, chwilowe i krótkoterminowe, ustanie natychmiast po zaprzestaniu prac. Warto zaznaczyć, że chodniki będą budowane lub modernizowane wzdłuż istniejących już ciągów komunikacyjnych.</p> <p>Budowa ścieżek rowerowych przyczyni się dodatkowo do zmniejszenia zużycia zasobów (przez mniejsze zużycie paliw) oraz zmniejszenia hałasu komunikacyjnego. Ponadto pozwoli na skumulowanie ruchu turystycznego, do miejsc ku temu wyznaczonych, tym samym zmniejszy się ryzyko „dzikiej” turystyki mogącej zaburzać spokój dzikich gatunków. Realizacja przedsięwzięć polegających na budowie ciągu pieszo-rowerowego nie wymaga uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, gdyż nie stanowi ono przedsięwzięcia, które może znacząco oddziaływać na środowisko, niezależnie od sposobu realizacji (samodzielne przedsięwzięcie czy też przebudowa lub rozbudowa drogi) oraz umiejscowienia (w pasie drogowym, poza pasem drogowym, na obiekcie mostowym). Wszystkie potencjalne oddziaływania (głównie emisje substancji gazowych i pyłowych oraz hałasu) będą miały charakter miejscowy i krótkotrwały (w czasie wykonywania robót) a ich zasięg nie przekroczy obszaru objętego inwestycją. Przeprowadzenie prac związanych z robotami budowlanymi w miejscu inwestycji nie wywrze jakiegokolwiek negatywnego wpływu na stan wód, zarówno powierzchniowych, jak i podziemnych. Lokalna skala prac budowlanych, ich krótkotrwały charakter oraz specyfika przedsięwzięcia nie będą stanowić żadnego zagrożenia. Wszystkie prace będą wykonywane w porze dziennej. Cechować je będzie sprawność i efektywność. Ewentualne niedogodności związane z realizacją przedsięwzięcia będą miały charakter krótkoterminowy i mogą charakteryzować się oddziaływaniem jedynie w bezpośrednim sąsiedztwie prowadzonych prac, jednak skala tego wpływu będzie minimalna. Przewidywana ilość wykorzystania materiałów będzie normatywna dla potrzeb prowadzenia typowych robót drogowych. Realizacja zadania będzie miała pozytywny wpływ na środowisko, przyczyni się bowiem do wyeksponowania przyrodniczych i krajobrazowych walorów gmin. Ponadto, dzięki uregulowaniu ruchu rowerowego w miejscu</p>

Działanie	Oddziaływanie
	<p>inwestycji zahamowana zostanie dewastacja oraz degradacja środowiska naturalnego wynikająca z nieuporządkowanego korzystania przez turystów i mieszkańców z przedmiotowych obszarów.</p> <p>Mając na uwadze charakter zadań oraz zastosowanie rozwiązań chroniących środowisko na etapie realizacji oraz eksploatacji przedsięwzięcia nie przewiduje się negatywnego oddziaływania inwestycji w odniesieniu do realizacji zarówno celów środowiskowych wyznaczonych dla wód powierzchniowych i podziemnych, w tym GZWP. Planowane działania będą realizowane z poszanowaniem obszarów cennych przyrodniczo, rozumianych jako formy ochrony przyrody, ostoje, siedliska przyrodnicze, miejsca rozrodu i regularnego przebywania zwierząt objętych ochroną gatunkową – zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa, planami zadań ochronnych itp.</p> <p>Przedmiotowe zadanie zalicza się do inwestycji celu publicznego w rozumieniu art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2023 poz. 977) dla których nie obowiązują zakazy ustanowione dla obszarów chronionego krajobrazu, parków krajobrazowych – zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2024 poz. 1478).</p>
<p>Odnowa przestrzeni publicznych Miasta Jasła (Miasto Jasło)</p> <p>Utworzenie placu rekreacji w Trzciny (Gmina Jasło)</p> <p>Budowa otwartej przestrzeni rekreacyjnej w miejscowości Folusz</p> <p>Zagospodarowanie Parku Jordana w Bieździadce (Gmina Kołaczyce)</p> <p>Uatrakcyjnienie terenów rekreacyjnych w m. Skołyszyn poprzez ich odnowę i doposażenie w dodatkowe elementy małej infrastruktury (Gmina Skołyszyn)</p> <p>Budowa infrastruktury rekreacyjnej przy budynku użyteczności publicznej na terenie Gminy Tarnowiec (Gmina Tarnowiec)</p> <p>Budowa i zagospodarowanie terenów zielonych</p> <p>Rewitalizacja przestrzeni publicznych</p> <p>Plany rewitalizacji</p>	<p>Zadania nie będą znacząco ingerować w różnorodność biologiczną. Należy jednak zaznaczyć, że na etapie realizacji wszystkich projektów istnieje możliwość krótkotrwałego, chwilowego i odwracalnego negatywnego oddziaływania na różnorodność biologiczną, związanego z prowadzeniem prac budowlanych. Projekty rewitalizacyjne na omawianym obszarze realizowane będą głównie na terenach zurbanizowanych, a więc na obszarach już przekształconych przez człowieka, zatem zakłada się brak znaczących oddziaływań na szatę roślinną.</p> <p>Zadania rewitalizacyjne zwykle zakładają uporządkowanie zdegradowanych przestrzeni wraz z zagospodarowaniem otoczenia, co uchroni teren przed dalszą degradacją środowiska przyrodniczego. Należy zaznaczyć, że na etapie realizacji wszystkich projektów istnieje możliwość krótkotrwałego, chwilowego i odwracalnego negatywnego oddziaływania na szatę roślinną, związanego z prowadzeniem prac budowlanych.</p> <p>Zakłada się brak znaczących oddziaływań na populację gatunków chronionych, zmniejszenie zasięgu ich występowania czy też pogorszenie jakości i funkcjonowania populacji i siedlisk. Niemniej jednak realizacja projektów polegających na rewitalizacji budynków powinna uwzględniać ochronę ptaków i nietoperzy gniazdujących w ścianach lub dachach tych budynków (zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody).</p> <p>Niektóre przedsięwzięcia rewitalizacyjne polegające na zagospodarowaniu terenu mogą wiązać się z pewnymi negatywnymi oddziaływaniami na faunę – emisja substancji szkodliwych dla środowiska, hałas powodowany pracą maszyn budowlanych, wzmożony ruch środków transportu oraz obecność ludzi na budowie.</p> <p>Działania mają na celu nadanie terenom nowych funkcji, a także podniesienie estetyki i funkcjonalności, co będzie pozytywnie oddziaływać na jakość życia mieszkańców poprzez wykreowanie funkcjonalnych, estetycznych, bezpiecznych i wielofunkcyjnych przestrzeni publicznych, integrujących różne grupy społeczne i wiekowe. Przewidywane negatywne oddziaływanie będzie miało charakter bezpośredni, krótkoterminowy, chwilowy i odwracalny, który będzie związany z pojawieniem się czynników negatywnych, takich jak: hałas, drgania, pylenie, a także emisja zanieczyszczeń do wód i gruntu oraz utrudnienia komunikacyjne. Oddziaływanie negatywne będzie wynikiem podejmowanych inwestycji, które wymagają podejmowania prac budowlanych, modernizacyjnych i montażowych. Działania nie wpłyną negatywnie na zdrowie ludzi i jakość życia mieszkańców.</p> <p>Nie planuje się zadań, które przyczynią się do pogorszenia lub znacznego naruszenia zasobów wód (zarówno powierzchniowych, jak i podziemnych) występujących na terenie obszaru rewitalizacji jak i całej gminy, które mogłyby oddziaływać na tereny sąsiadujące. Podczas realizacji inwestycji mogą wystąpić krótkotrwałe, negatywne oddziaływania na środowisko. Dotyczy to wszystkich prac budowlanych oraz ziemnych, które siłą rzeczy będą ingerować mechanicznie w stan gleb oraz powierzchni ziemi. Praca ciężkiego sprzętu mechanicznego wykorzystywanego m.in. do przygotowania terenu, wykonania wykopów, robót ziemnych doprowadzić może do zmiany struktury gleby, zagęszczenia powierzchni ziemi, zmniejszenia porowatości i powietrza glebowego. Będą to oddziaływania o ograniczonej powierzchni oraz czasie występowania. Docelowo, w wyniku przeprowadzonych inwestycji prognozuje się jednak poprawę stanu czystości gleb ze względu na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń.</p>

Działanie	Oddziaływanie
	<p>Oddziaływanie pozytywne wynikające z realizacji zamierzeń inwestycyjnych docelowo przełoży się na poprawę stanu czystości gleb. Nie planuje się takich zadań, które wiązałyby się z wytwarzaniem i wprowadzaniem szkodliwych substancji i ścieków do gleby, mogących wpłynąć na ich jakość. W trakcie przygotowania i realizacji inwestycji, konieczne jest oszczędne korzystanie z terenu. Reasumując, prace związane z realizacją działań mogą spowodować lokalne i czasowe zmiany powierzchni ziemi, ograniczone do okresu trwania prac. Należy jednak założyć, iż po zakończeniu prac wszelkie niedogodności zostaną usunięte. Efektem realizacji projektów rewitalizacyjnych możliwe jest znaczne poprawienie jakości krajobrazu. Zaplanowane przedsięwzięcia mają na celu ochronę terenów cennych, zarówno pod względem kulturowym, jak i przyrodniczym. Realizacja projektów z zakresu modernizacji budynków wraz z zagospodarowaniem terenów otaczających przyczyni się do podniesienia walorów krajobrazowych obszarów zdegradowanych. Odremontowane budynki podwyższą walory kulturowe, a tym samym wpłyną na poprawę warunków życia mieszkańców oraz wzrost atrakcyjności turystycznej nie tylko obszaru rewitalizacji, w którym będzie realizowany dany projekt rewitalizacyjny, ale i całej gminy. Działania rewitalizacyjne przewidziane w ramach Programu Rewitalizacji wpłyną pozytywnie na jakość przestrzeni obszarów zdegradowanych.</p> <p>Działania związane z nasadzeniem zieleni będą miały pozytywny wpływ na stan środowiska glebowego. Przyczynią się do zwiększenia zdolności retencyjnych oraz wzrostu uwilgotnienia gleb, co doprowadzi do zapobiegania ich przesuszeniu a także wzmocni odporność na erozję wietrzną. Działania te są ukierunkowane na wzrost retencyjności, ale także przyczynią się do ochrony gleb przed erozją. Zadrzewianie wpłynie pozytywnie na spowolnienie odpływu wód ze zlewni, co doprowadzi do poprawy uwilgotnienia gleby a tym samym zwiększy dostępność zasobów wodnych dla gatunków i siedlisk zależnych od wód. Ponadto, powoduje zwiększenie zasilania wód powierzchniowych (przeciwdziałanie suszy) oraz zmniejsza ryzyko powodziowe., a spowolnienie odpływu wód ze zlewni wpłynie pozytywnie na zmniejszenie odpływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych. Oddziaływanie na powietrze i klimat będzie miało bezpośredni, długoterminowy i stały wpływ. Tworzenie przydomowych zbiorników retencyjnych będzie oddziaływać na gleby w sposób bezpośredni i pozytywny. Ponadto, działania te przyczynia się do wzrostu bioróżnorodności, a także do poprawy stanu fauny i flory. Wprowadzenie działań zwiększających retencję pozwoli na zapobieganie degradacji wartości przyrodniczych przez pożary.</p>
<p>Plany ogólne MPZP</p>	<p>Zadania nie mają charakteru inwestycyjnego i w wyniku realizacji nie powstanie infrastruktura oddziałująca na analizowane komponenty środowiska.</p> <p>Sporządzenie i realizacja założeń planów/mpzp wraz z uwzględnieniem nakazów, zakazów i ograniczeń dotyczących obszarów chronionych nie będzie miała negatywnego wpływu na różnorodność biologiczną i krajobraz. Ponadto, działania związane z tworzeniem planów/mpzp porządkują przestrzeń w gminie poprzez określenie zasad ochrony i kształtowania ładu przestrzennego. Warto podkreślić, że poprzez racjonalny i przemyślany sposób można wzbogacić krajobraz w nowe elementy, która podniesie jego funkcję użytkową oraz nie naruszy walorów estetyczno-widokowych na zasadzie zrównoważonego rozwoju. Niekontrolowany rozwój zabudowy mógłby prowadzić do powstania zagrożeń dla migracji zwierząt oraz do zwiększenia terenów utwardzonych kosztem powierzchni biologicznie czynnej a także nastąpiłaby sukcesja gatunków o niskich tolerancjach środowiskowych oraz uproszczenie składu gatunkowego szaty roślinnej. W ramach działań nie przewiduje się znaczącego oddziaływania na powietrze. Odpowiednia szerokość pasa drogowego oraz jego właściwe zagospodarowanie może przyczynić się do minimalizacji uciążliwości związanych z emisją zanieczyszczeń powietrza powodowanych m.in. przez ruch samochodowy. Miejscowe plany będą zawierały zapisy dotyczące przyłączeń terenów do sieci wodno-kanalizacyjnej i skanalizowaniu obszaru objętego planem w systemie rozdzielczym do gminnego układu kanalizacyjnego. Działania te mają na celu zapewnienie ochrony przed potencjalnym zanieczyszczeniem wód gruntowych. Niekontrolowany rozwój zabudowy w przypadku braku planu mógłby przyczynić się do powstania zagrożeń jakości wód. Wpływ na powierzchnię ziemi będzie dotyczył przeobrażenia powierzchni ziemi spowodowanej działalnością człowieka poprzez zagospodarowanie terenu. Na terenach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową, spowoduje uszczuplenie fragmentów powierzchni biologicznie czynnych, usunięcie roślinności i wierzchniej warstwy gleby. W związku z powyższym mogą nastąpić zmiany w ukształtowaniu terenu tj. wykonanie wykopów, wyrównanie terenów a także wymiana</p>

Prognoza oddziaływania na środowisko Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło

Działanie	Oddziaływanie
	gruntu. Działania te będą miały charakter miejscowy i nie będą znaczące. W ramach realizacji działań nie przewiduje się znaczącego wpływu na klimat. Planowane działania będą lokalne i ograniczą się do zmian mikroklimatycznych. Działania będą miały pozytywny wpływ na obszary chronione.
<p>Unowocześnienie obrony cywilnej na pomocą wyposażenie i budowa/ modernizacji schronów</p> <p>Wyposażenie jednostek OSP</p> <p>Budowa zintegrowanego wczesnego systemu ostrzegania dla mieszkańców MOF Jasło w zakresie zjawisk hydrologicznych, meteorologicznych jak i bezpośredniego zagrożenia</p>	<p>Celem zadania jest podniesienie gotowości bojowej lokalnych służb ratowniczych poprzez doposażenie jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w sprzęt niezbędny do zapobiegania i likwidacji skutków katastrof naturalnych, ekstremalnych zjawisk atmosferycznych lub awarii technicznych, których skutki zagrażają życiu lub zdrowiu osób, mieniu albo środowisku naturalnemu.</p> <p>Zadania w sposób wtórny, pozytywny wpłyną na wszystkie omawiane komponenty ze względu na zwiększenie bezpieczeństwa.</p>
<p>Kierunek działania 2.3 Ochrona i poprawa stanu środowiska naturalnego wraz z adaptacją do zmian klimatu</p> <p>Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej i budynków przedsiębiorstw tj. usług i budynków przemysłowych, budynków po rolniczych Kołach Rolniczych</p> <p>Termomodernizacja budynków osób indywidualnych</p> <p>Budowa i modernizacja systemów grzewczych w budynkach wielomieszkaniowych</p>	<p>Realizacja zadań przyczyni się do poprawy jakości powietrza. Efektem będzie zmniejszenie poziomu zanieczyszczeń w wodach, glebie oraz powietrzu, co wpłynie korzystnie na warunki bytowania zwierząt i roślin. Spadek energochłonności budynków oznacza bezpośrednio spadek zapotrzebowania na zużycie paliw. Z kolei minimalizacja energetycznego wykorzystywania substancji wiąże się z ograniczeniem ingerencji w środowisko naturalne (do której dochodzi podczas ich wydobycia, skutkującej m.in. zaburzeniem równowagi środowiska wodnego czy niszczeniem cennych siedlisk flory oraz fauny). Mniejsze zużycie paliw przekłada się wprost proporcjonalnie na mniejsze ilości spalin generowanych przez poszczególne budynki. Ponadto, nowoczesne źródła ogrzewania, spełniające najnowsze restrykcyjne normy, wydzielają spaliny o lepszych parametrach (niższych zawartościach substancji toksycznych czy cieplarnianych). Zatem wymiana i modernizacja źródeł ciepła, czy też zastosowanie paliw wyższej jakości, nie tylko spowoduje ogólne zmniejszenie zużycia paliw kopalnych, ale także zmniejszenie emisji gazów odpowiedzialnych za zmiany klimatu. Przed rozpoczęciem prac związanych z termomodernizacją budynków zarządca powinien wykonać ekspertyzę przyrodniczą stwierdzającą obecność lub brak chronionych gatunków ptaków i nietoperzy w danym obiekcie budowlanym. Ekspertyzę powinna wykonać osoba merytorycznie związana z ornitologią (ptaki) i chiropterologią (nietoperze). W przypadku konieczności zniszczenia podczas prac budowlanych siedlisk ptaków objętych ochroną, należy uzyskać zezwolenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, przy jednoczesnym zapewnieniu zastępczych miejsc lęgowych m.in.: poprzez zawieszenie budek lęgowych dla ptaków i budek lub schronów dla nietoperzy. W przypadku działań termomodernizacyjnych na etapie prowadzenia prac może pojawić się również negatywne, krótkoterminowe oddziaływanie na powietrze i klimat. Po zaprzestaniu prac remontowych zadanie polegające na termomodernizacji i modernizacji budynków będzie jednak w sposób długoterminowy oddziaływać pozytywnie na powietrze, klimat i krajobraz. Budynki, po przeprowadzonej termomodernizacji będą bardziej efektywne energetycznie, a w związku z tym mniej emisyjne do środowiska.</p> <p>Poprawa efektywności energetycznej poprzez inteligentne zarządzanie energią oraz wykorzystanie różnego rodzaju OZE zmniejszy zapotrzebowanie na surowce, co ograniczy ingerencję ludzką w środowisko oraz znacznie zmniejszy emisję spalin, w tym gazów cieplarnianych. Negatywne oddziaływanie w postaci promieniowania elektromagnetycznego może nastąpić w ramach pośredniego skutku działań związanych z rozwojem OZE opartych na energii słońca. Dotyczy to linii łączących instalacje z siecią energetyczną. Właściwa lokalizacja oraz zastosowanie odpowiednich zabezpieczeń może niemal całkowicie wyeliminować narażenie na promieniowanie elektromagnetyczne. Przewidywalne uciążliwości związane z promieniowaniem elektromagnetycznym oraz dźwiękami wydawanymi podczas pracy takich urządzeń będą marginalne. Nie przewiduje się oddziaływania na pozostałe komponenty środowiska.</p> <p>Mając na uwadze charakter zadania oraz zastosowanie rozwiązań chroniących środowisko na etapie realizacji oraz eksploatacji przedsięwzięcia nie przewiduje się negatywnego oddziaływania inwestycji w odniesieniu do realizacji zarówno celów środowiskowych wyznaczonych dla wód powierzchniowych i podziemnych, w tym GZWP jak i celów ochrony form ochrony przyrody, w tym na Obszary Natura 2000. Działania związane z</p>

Działanie	Oddziaływanie
	termomodernizacją budynków mogą być realizowane na terenach objętych prawną ochroną, lecz będą dotyczyć istniejących budynków – nie będą zajmować nowych terenów w związku z czym nie przewiduje się stałego negatywnego oddziaływania na komponenty środowiska.
<p>Zakup i montaż OZE (w tym paneli fotowoltaicznych) dla przedsiębiorstw i dla osób indywidualnych</p> <p>Zakup i montaż paneli fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej oraz u mieszkańców</p> <p>Zakup i montaż paneli fotowoltaicznych na budynkach przemysłowych oraz w przedsiębiorstwach</p> <p>Klaster energii lub/i spółdzielnia energetyczna w zakresie budowy farm fotowoltaicznych wraz z magazynami energii</p>	<p>Instalacja pojedynczych baterii fotowoltaicznych jak i kolektorów słonecznych na budynkach mieszkalnych nie stanowi zagrożenia dla środowiska. Realizacja zadania przyczyni się do poprawy jakości powietrza atmosferycznego, zmniejszenia zapotrzebowania na energię ze źródeł nieodnawialnych i wzrostu efektywności energetycznej budynków, przez co przyniesie pośrednie pozytywne, długoterminowe oddziaływania na zwierzęta, ludzi, powietrze i klimat, powierzchnię ziemi, krajobraz, oraz zasoby naturalne. Niemniej jednak montaż baterii fotowoltaicznych czy kolektorów słonecznych może stanowić zagrożenie dla ptaków gniazdujących w budynkach (m.in. jerzyki, jaskółki, wróble). Dlatego też przed podjęciem prac należy przeprowadzić inwentaryzację budynków pod kątem występowania chronionych gatunków ptaków. Prace montażowe powinny być prowadzone poza okresem lęgowym ptaków. Okres lęgowy większości ptaków w Polsce przypada w terminie od 1 marca do 15 października. Należy jednak zaznaczyć, iż dla niektórych gatunków ptaków okres lęgowy przypada w innym okresie np. dla wróbli – od lutego/marca do sierpnia, a jerzyków od maja do sierpnia. Ponadto w poszczególnych latach okresy lęgowe dla konkretnych gatunków ulegają nieznacznym przesunięciom, w zależności od panujących warunków pogodowych. Negatywnego oddziaływania można się spodziewać w odniesieniu do dzikich gatunków. Problem będzie dotyczył głównie ptaków i owadów a zależny będzie w znacznej mierze od lokalizacji inwestycji fotowoltaicznych.</p> <p>Montaż instalacji fotowoltaicznych w korelacji z elektryfikacją transportu samochodowego, pozwoli na drastyczne ograniczenie emisji spalin wzdłuż ciągów komunikacyjnych, dając tanie źródło napędu oraz pozwalając na stopniową rezygnację z płynnych paliw kopalnych, których wydobycie może być niebezpieczne dla różnorodności biologicznej, a spalanie powoduje m.in. smog, choroby i pogłębianie się ocieplenia klimatu.</p> <p>Montaż pomp ciepła może wiązać się z chwilową emisją hałasu, ale będzie ograniczona do powierzchni ziemi. Konieczne jest także wyznaczenie odpowiedniego miejsca, najlepiej w odizolowanym od użytkowej części budynku pomieszczeniu. W miejscu działania pompy nie są emitowane żadne zanieczyszczenia, a emisję spalin w elektrowniach węglowych można obecnie dużo lepiej kontrolować. Obecnie, aby ograniczyć do minimum wpływ pompy ciepła na środowisko, należy stosować rozwiązanie hybrydowe polegające na integracji PC z instalacją fotowoltaiczną (czyli panelami PV), która jako OZE wyprodukuje "zieloną energię" nie tylko do zasilania pomp sprężarkowych, ale także urządzeń i sprzętów wykorzystywanych w domu. Dobrze zaprojektowany i wykonany system oparty na PC i PV eliminuje emisję dwutlenku węgla oraz innych zanieczyszczeń do atmosfery. Wśród zagrożeń środowiskowych w przypadku powietrznych pomp ciepła wymieniana jest również emisja hałasu, która może mieć wpływ na bezpośrednie otoczenie człowieka. Odpowiednie usytuowanie jednostki zewnętrznej powietrznej pompy ciepła, średnice kanałów powietrznych, czy też zastosowanie odpowiednio długich i elastycznych rur przyłączanych zapewni prawidłowe funkcjonowanie instalacji oraz eliminację hałasu. Najważniejsze jest, aby zastosować się do wytycznych producenta.</p> <p>Montaż oraz eksploatacja pompy ciepła gruntowej wiąże się z ingerencją w grunt. Pompy z kolektorem pionowym mogą wymagać dopełnienia pewnych formalności wynikających z wymagań ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze. Dotyczy to sytuacji, gdy wykonuje się otwory na obszarach górniczych albo poza nimi o głębokości powyżej 30 m w celu wykorzystania ciepła ziemi. Wtedy - zgodnie z wymaganiami ustawy - konieczne jest sporządzenie projektu robót geologicznych, który podlega zgłoszeniu staroście.</p> <p>Poprawa efektywności energetycznej poprzez inteligentne zarządzanie energią oraz wykorzystanie różnego rodzaju OZE zmniejszy zapotrzebowanie na surowce, co ograniczy ingerencję ludzką w środowisko oraz znacznie zmniejszy emisję spalin, w tym gazów cieplarnianych.</p> <p>W wyniku inwestycji dot. budowy farm fotowoltaicznych nastąpi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych; • zwiększenie udziału energii z OZE w bilansie energetycznym gminy; • poprawa jakości powietrza, zmniejszenie jego zapylenia; • zwiększenie świadomości ekologicznej wśród ludności gminy.

Działanie	Oddziaływanie
	<p>Określając ewentualną lokalizację farmy fotowoltaicznej nastąpi weryfikacja przyczyn ekonomicznych, organizacyjnych, technologicznych oraz ekologicznych. Pod uwagę będą brane aspekty planistyczne gminy, dostępność terenu o odpowiednim usytuowaniu i klasie gruntu, bliskość zabudowań mieszkalnych, obszarów chronionych oraz infrastruktury energetycznej. Lokalizacja farmy fotowoltaicznej będzie zgodna z aktami prawa miejscowego.</p> <p>Wpływ bezpośredni (lokalizacja farmy na terenach niewykorzystywanych intensywnie przez ptaki), może przyczynić się do powstania alternatywnych miejsc żerowania, np. dla łuszczaków, które mogą wykorzystywać trawiaste fragmenty oraz elementy montażowe, np. do tworzenia gniazd. W literaturze brak jest naukowych dowodów na istnienie ryzyka śmiertelności ptaków związanych z panelami fotowoltaicznymi. W niektórych opracowaniach, można spotkać odniesienie do badań przeprowadzonych w Stanach Zjednoczonych przez McCrary, których wyniki wskazują na śmierć kilku gatunków ptaków w wyniku kolizji z ekranami paneli słonecznych. Śmierć ptaków, w analizowanych przez McCrary przypadkach była powodowana przez heliostaty – lustra stosowane do koncentracji energii słonecznej – niemające zastosowania w przedmiotowej inwestycji. Obecnie istnieją nowoczesne panele fotowoltaiczne z powłoką antyrefleksyjną, która nie wpływa negatywnie na ptaki oraz inne zwierzęta w trakcie eksploatacji instalacji.</p> <p>Wpływ farmy fotowoltaicznej na ptaki zależy przede wszystkim od lokalizacji inwestycji - może być pośredni oraz bezpośredni. W przypadku wpływu pośredniego można zauważyć utratę siedlisk naturalnych (lub fragmentację albo modyfikację), zaburzenia związane ze straszaniem przebywających w okolicy inwestycji gatunków ptaków. Takie sytuacje mogą mieć miejsce jedynie w trakcie prowadzenia prac instalacyjnych na terenie inwestycji.</p> <p>W trakcie budowy, pod rzędami paneli fotowoltaicznych i między nimi nie zostanie usunięta warstwa próchnicza z humusem, a na obszarze, gdzie nastąpiło naruszenie struktury gleby z powodu przejazdów maszyn budowlanych i środków transportu, teren zostanie obsiany roślinnością łąkowo pastwiskową. Grunty w części niezagospodarowanej (w większości) będą przeznaczone pod uprawy trwałe – trawy. W trakcie eksploatacji elektrowni fotowoltaicznej, trawa i inna roślinność zielna i łąkowa będzie rosła pod panelami oraz pomiędzy nimi.</p> <p>Budowa farmy fotowoltaicznej nie wpłynie negatywnie na odbiór krajobrazu. Zasięg zmian będzie ograniczony lokalnie i łatwy do minimalizacji. Nie spowoduje również zmian powodujących spadek walorów turystycznych, a wręcz przeciwnie – inwestycja może stać się lokalną ciekawostką, jako że wciąż w Polsce tego typu obiekty należą do rzadkości. Ponadto planowany teren inwestycji znajduje się pomiędzy oczyszczalnią ścieków a zakładem przemysłowym – teren zurbanizowany.</p> <p>W trakcie prac nie dojdzie do zasypywania rowów melioracyjnych, ingerencji w istniejące cieki wodne, nie wystąpi więc negatywny wpływ na herpetofaunę, zniszczeniu nie ulegną stanowiska rozrodcze i zimowiska ptaków. Na skutek realizacji przedsięwzięcia nie będzie konieczna wycinka zadrzewień i zakrzewień. Pod panelami będą mogły gnieździć się ptaki, jak również teren dostępny będzie dla ptaków i gadów.</p> <p>Do działań minimalizujących negatywnych oddziaływań należy zaliczyć stosowanie nowoczesnych technologii, zabezpieczenie terenu budowlany czy też odpowiedni dobór lokalizacji.</p>
Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego	<p>Budowa i modernizacja oświetlenia na LED będzie zlokalizowana już w miejscu przekształconym antropogenicznie. Prace będą polegać na budowie lub wymianie przestarzałych technologicznie urządzeń na urządzenia energooszczędne nowej generacji. Rezultatem wymiany oświetlenia jest obniżenie mocy zainstalowanych urządzeń oświetleniowych i podniesienie jakości oświetlenia dróg i chodników. Wykonanie powyższych prac pozwoli na obniżenie energochłonności systemu oraz wprowadzi korzyści eksploatacyjno-konserwatorskie. Wynikiem zmniejszenia energochłonności systemu oświetlenia będzie znacząca poprawa efektów ekonomicznych, czyli zmniejszenie opłat za eksploatację systemu oświetlenia i ekologicznych oraz mniejszy pobór energii elektrycznej z sieci, co zmniejszy zapotrzebowanie na wydobycie paliw kopalnych. Ponadto, ulepszenie systemu oświetlenia wzdłuż ciągów komunikacyjnych, wpłynie na wzrost bezpieczeństwa zarówno ludzi jak i zwierząt. Mając na uwadze charakter zadania oraz zastosowanie rozwiązań chroniących środowisko na etapie realizacji oraz eksploatacji przedsięwzięcia nie przewiduje się</p>

Działanie	Oddziaływanie
	<p>negatywnego oddziaływania inwestycji w odniesieniu do realizacji zarówno celów środowiskowych wyznaczonych dla wód powierzchniowych i podziemnych, w tym GZWP jak i celów ochrony form ochrony przyrody, w tym na Obszary Natura 2000. Działania te mogą być prowadzone na terenach objętych ochroną, ale będą realizowane w miejscach przekształconych tj. wzdłuż dróg oraz zabudowy obiektami budowlanymi.</p> <p>Przedmiotowe zadanie zalicza się do inwestycji celu publicznego w rozumieniu art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2023 poz. 977) dla których nie obowiązują zakazy ustanowione dla obszarów chronionego krajobrazu, parków krajobrazowych – zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2024 poz. 1478).</p>
<p>Kierunek działania 2.4 Bezpieczna i nowoczesna infrastruktura techniczna</p> <p>Projekty z zakresu gospodarki wodno-ściekowej (m.in. budowa i modernizacja sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, budowa kompostowni osadów ściekowych, budowa i modernizacja SUW, budowa i modernizacja oczyszczalni ścieków, budowa przydomowych oczyszczalni ścieków)</p> <p>Projekty z zakresu budowy, rozbudowy i modernizacji infrastruktury dla przedsiębiorców pod kątek gospodarki wodno-ściekowej</p> <p>Poprawa ciągów komunikacyjnych (chodników) z uwzględnieniem potrzeb OzN</p>	<p>Budowa i modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej przyczynią się do ograniczenia procesu przedostawania się niebezpiecznych substancji zagrażających życiu i zdrowiu ludzi do wody i gleby oraz dotrzymania bezpiecznych wskaźników emisyjnych w odniesieniu do pozostałych substancji zagrażających ekosystemom wodnym. Oddziaływania negatywne związane będą z etapem budowy i po zakończeniu prac ustąpią. Prace budowlane mogą wpływać negatywnie na wody, ponieważ może dojść do ingerencji w bioróżnorodność danego terenu, na którym planuje się inwestycje. W trakcie budowy powstawać będzie niezorganizowana emisja zanieczyszczeń do powietrza, której źródłami będą: praca sprzętu budowlanego i samochodów transportowych oraz pojazdów pracujących na terenie realizacji przedsięwzięcia. Inwestycja położona będzie w pasie drogowym, na terenach zielonych oraz częściowo na terenach prywatnych posesji. Roboty będą prowadzone wyłącznie w porze dziennej z wykorzystaniem sprawnego sprzętu technicznego, zaś po zakończeniu realizacji przedsięwzięcia odtworzyć pasy zieleni wzdłuż prowadzonych robót budowlanych. W trakcie realizacji zadania należy przestrzegać zapisów ustawy o odpadach (Dz. U. nr 62, poz. 628 z 2001 r. z późniejszymi zmianami). W trakcie budowy głównie powstawać będą odpady z grupy 17. tj. odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej. Powstałe odpady w fazie realizacji przedsięwzięcia należy selektywnie gromadzić z uwzględnieniem zasad postępowania z odpadami niebezpiecznymi oraz odpadami nadającymi się do powtórnego wykorzystania. W trakcie prac budowlanych należy zwrócić szczególną uwagę na właściwą eksploatację sprzętu budowlanego. W trakcie budowy nie przewiduje się powstawania ścieków, które mogłyby zanieczyścić wody powierzchniowe lub podziemne. W przypadku konieczności odprowadzenia wód z wykopów należy je mechanicznie podczyścić z zawiesin, przed odprowadzeniem do odbiornika. Głównymi źródłami emisji hałasu do środowiska w trakcie realizacji przedsięwzięcia będą sprzęt budowlany oraz samochody ciężarowe i dostawcze. Prace budowlane należy prowadzić wyłącznie w porze dziennej. Należy je tak zorganizować, aby uciążliwość hałasową ograniczyć do osiągalnego minimum. W trakcie realizacji przedsięwzięcia nie przewiduje się wycinki drzewostanu. Drzewa rosnące w sąsiedztwie prowadzonych robót budowlanych odpowiednio zabezpieczyć, nie dopuszczając do naruszenia ich koron oraz systemu korzeniowego. Negatywne oddziaływanie na środowisko inwestycji, szczególnie tych związanych z rozbudową sieci można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji, ponieważ skala wywoływanych przez nie przekształceń środowiska zależeć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań. Ponadto, na wykonawcach poszczególnych inwestycji, spoczywa obowiązek przeprowadzenia osobnych procedur oddziaływania na środowisko, w ramach których ustalone zostaną działania mające na celu ochronę siedlisk wraz z zasobami przyrody na nich występującymi. Zakres oddziaływania oraz jego wielkość będzie można oszacować dopiero na etapie sporządzania szczegółowego zakresu prac np. Studium wykonalności. W przypadku, kiedy przedsięwzięcie zostanie zakwalifikowane jako wymagające przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, ocena wpływu wraz z podaniem rodzaju oddziaływań zostanie przeprowadzona na etapie opracowania Karty Informacyjnej Przedsięwzięcia lub Raportu oddziaływania na środowisko. Zadania będą mieć znaczące pozytywne oddziaływanie na jakość i ilość wód, konsekwencją przyłączenia nowych dostawców ścieków do sieci kanalizacyjnej będzie ogólne zmniejszenie przyrostu zanieczyszczeń w wodach odbiornika. Wpłyne to znacząco na poprawę parametrów jakościowych wód w odbiorniku na odcinku narażonym na sumę obecnych wpływów w obrębie jednolitej części wód. Budowa odcinka sieci wodociągowej powinna być prowadzona w sposób niepowodujący pogorszenia stanu środowiska i jakości wód. Podczas prowadzenia robót budowlanych należy zwrócić szczególną uwagę na zabezpieczenie wód powierzchniowych i podziemnych oraz gleby przed ewentualnym zanieczyszczeniem substancjami ropopochodnymi pochodzącymi ze sprzętu oraz maszyn budowlanych. Teren w obrębie wykonywanych prac, po ich zakończeniu, winien być przywrócony przez Inwestora do stanu nie gorszego niż zastany.</p>

Działanie	Oddziaływanie
	<p>Inwestycje te będą położone w pasie drogowym, na terenach zielonych oraz częściowo na terenach prywatnych posesji. Roboty będą prowadzone wyłącznie w porze dziennej z wykorzystaniem sprawnego sprzętu technicznego. W trakcie budowy powstawać będzie nieorganizowana emisja zanieczyszczeń do powietrza, której źródłami będą: praca sprzętu budowlanego i samochodów transportowych oraz pojazdów pracujących na terenie realizacji przedsięwzięcia. Omówione działania będą mieć pozytywny wpływ na ludzi poprzez poprawę warunków sanitarnych oraz dostęp do wody pitnej.</p> <p>Modernizacja sieci wodociągowej będzie miała wpływ ekologiczny w sposób pośredni i bezpośredni na środowisko. Oddziaływanie bezpośrednie przeprowadzonych działań będzie miało wpływ w następujący sposób: modernizacja sieci wodociągowej pozwoli na znaczne zmniejszenie produkcji wody, a co się z tym wiąże eksploatację ujęć wody pitnej, zmniejszenie czasu pracy ciągów technologicznych do uzdatniania wody i zestawów hydroforowych. Przez uszczelnienie sieci wodociągowej zmniejszy się ilość produkcji wody uzdatnionej, w związku z powyższym skrócą się czasy pomiędzy regeneracją filtrów do uzdatniania wody (wsteczne płukanie filtrów) dzięki czemu obniżymy ilość zużywanej wody uzdatnionej na eksploatację SUW, zredukujemy obciążenie oczyszczalni ścieków, gdzie popłuczyny trafiają wraz ze ściekami bytowo - gospodarczymi. Ww. czynności w bardzo znaczącym stopniu pozytywnie wpłyną na ilość zużytej energii elektrycznej na stabilne utrzymanie obiektów SUW, sieci kanalizacyjnej, przepompowni ścieków i oczyszczalni. Natomiast w sposób pośredni oddziaływanie przeprowadzonych działań na środowisko będzie polegać na zmniejszeniu ilości zużywanego prądu elektrycznego, co ma znaczny wpływ na zmniejszenie ilości zużycia konwencjonalnych źródeł energii (wyczerpywalnych - węgiel kamienny, ropa naftowa i gaz ziemny). Dzięki czemu zmniejszy się ilości gazów cieplarnianych (emisja CO₂ i SO₂) powstających podczas produkcji energii elektrycznej, a co się z tym wiąże wydłużenie czasu eksploatacji dóbr geologicznych Kraju. Dodatkowo zmniejszy się obciążenie środowiska przez produkcję chemikaliów do dezynfekcji wody pitnej. Ponadto, mieszkańcy Gmin odczują wpływ inwestycji przez zwiększenie ciśnienia w przewodach wodociągowych, wyeliminowanie częstych utrudnień drogowych, spowodowanych prowadzonymi pracami naprawczymi. Zmniejszenie awarii wodociągowych przyczyni się do oszczędności w materiale użytym na usunięcie usterek oraz w wodzie przeznaczonej do płukania sieci po ww. awariach. Dodatkowo przez wyeliminowanie ww. awarii w znacznym stopniu zmniejszy się ilość energii elektrycznej zużytej na utrzymywanie ciśnienia w sieciach wodociągowych oraz płukanie, a co się z tym wiąże wydłuży się żywotność zestawów pompowych, w związku z tym, iż zmniejszy się ich częstotliwość załączania w cykl pracy i skróci ich czas pracy. Wyeliminowanie awarii zmniejszy również w znacznym stopniu ilość zużytych preparatów chemicznych do dezynfekcji wody, które są dodawane podczas procesu uzdatniania wody. Podczas wykonywania robót związanych z modernizowaniem sieci wodociągowej zniszczeniu ulegnie istniejąca szata roślinna wzdłuż dróg oraz w obrębie działek prywatnych. Ewentualne negatywne oddziaływanie będzie wiązać się z etapem prowadzenia prac i będzie mieć charakter chwilowy. Po wykonaniu prac nie przewiduje się negatywnego oddziaływania na wszystkie komponenty środowiska. Biorąc pod uwagę lokalizację sieci nie przewiduje się znaczącego negatywnego wpływu na wartości przyrodnicze, cele ochrony i przedmioty ochrony form ochrony przyrody, w tym Obszarów Natura 2000 pomimo możliwej lokalizacji sieci na terenie obszarów chronionych. W czasie realizacji inwestycji będą prowadzone roboty ziemne związane z wykonywaniem wykopów. Usuwanie wierzchniej warstwy gleby poprzedzone będzie zdjęciem humusu, który należy składować oddzielnie i wykorzystać do prac wykończeniowych. Działania te mogą być prowadzone na obszarach chronionych, ale nie będą wpływać na cele ochrony, ponieważ będą prowadzone poza terenami zajmowanymi przez siedliska przyrodnicze oraz stanowiska chronionych gatunków zwierząt i nie będą wpływać na integralność tych obszarów, nie spowodują przerwania spójności i ciągłości siedlisk. Jednak zakres prac nie będzie miał negatywnego wpływu na ww. obszary chronione. Zadania kwalifikują się do inwestycji celu publicznego. Ponadto inwestycje te ze względu na ich przeznaczenie zostają umiejscowione na terenach zmienionych antropogenicznie (terenach zabudowanych, zurbanizowanych) lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie, co zniweluje lub całkowicie wyeliminuje potrzebę odstępowania od jakiegokolwiek z wymienionych zakazów lub działań w zakresie czynnej ochrony ekosystemów. Ponadto, podczas ewentualnej lokalizacji ww. inwestycji będą zastosowane wszelkie działania minimalizujące dostosowane do planowanej inwestycji. Ewentualne oddziaływania będą chwilowe i nieznaczne, natomiast będą miały długoterminowy pozytywny skutek. Ewentualne oddziaływania będą wiązać się ze zwiększonym hałasem, który może towarzyszyć pracom</p>

Prognoza oddziaływania na środowisko Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło

Działanie	Oddziaływanie
	<p>modernizacyjnym. Oddziaływanie większości przedsięwzięć inwestycyjnych na terenie gmin nie będzie występowało, ze względu na lokalizację inwestycji na terenach zagospodarowanych/ zurbanizowanych/ zabudowanych lub w konkretnych obiektach.</p> <p>Celem budowy/rozbudowy/modernizacji SUW jest dostarczanie odpowiedniej ilości i jakości wody dla mieszkańców. Ujęcie wody oraz odpowiednio dobrane urządzenia zagwarantują, że jakość wody pochodzącej ze stacji uzdatniania będzie spełniała wymagania sanitarne dla wody pitnej. Modernizacja ujęć wód również pozwoli na otrzymanie wód lepszej jakości, co wpłynie pozytywnie na ludzi, a także zwierzęta i rośliny. Właściwie odczuwalne oddziaływanie na środowisko może wystąpić jedynie w fazie samej budowy. Wykonanie odwiertu, montaż urządzeń oraz wykonywanie prac ziemnych mogą się wiązać z krótkotrwałymi okresami wzmożonego ruchu samochodowego (transport pracowników, dowóz i wywóz urządzeń). Nie będą to jednak uciążliwości znaczące i ograniczone jedynie do pory dziennej. Istotny jest wybór odpowiedniej metody realizacji zadań, w celu jak największego zminimalizowania ingerencji w środowisko i krajobraz. Zwiększony poziom hałasu może występować tylko podczas pracy sprzętu budowlanego służącego głównie do wykopów pod rurociągi. Prace odbywać się będą wyłącznie w porze dziennej i nie będą powodowały uciążliwości dla środowiska, a ich charakter będzie krótko trwały i odwracalny. Budowa nowych ujęć i stacji uzdatniania wody nowoczesnymi metodami pozwala na wykonanie inwestycji w krótkim czasie, a po zakończeniu fazy budowy nie przewiduje się długotrwałych, wtórnych niekorzystnych oddziaływań. Na etapie realizacji inwestycji wystąpią czasowe, lokalne i odwracalne zmiany w ukształtowaniu powierzchni terenu w postaci wykopów pod rurociągi i czasowych zwałowisk gleby. Formy te ulegną likwidacji po wykonaniu odwiertu i można wykorzystać zebrane podczas wykopów masy ziemne do ponownego ich zasypania. Wymienione okresowe przekształcenia nie spowodują w żaden sposób trwałego zubożenia wartości krajobrazowych. Modernizacja ujęcia będzie w miejscu już przekształconym. Realizacja przedsięwzięcia nie pogorszy stanu środowiska, nie zmieni sposobu wykorzystywania terenu, polepszy natomiast wydajność ujęcia w celu zaopatrzenia mieszkańców w wodę pitną. Czas remontu będzie wiązał się z chwilowymi i krótkoterminowymi uciążliwościami dla środowiska związanymi ze wzmożonym transportem, wibracjami, emisją spalin, hałasem oraz powstawaniem odpadów. Realizacja zadania przyczyni się m.in. do rozwiązań mających na celu minimalizację zużycia energii elektrycznej poprzez zastosowanie energooszczędnych pomp. Działania te przyczynią się do pozytywnie do poprawy jakości powietrza.</p>
Budowa i modernizacja sieci ciepłowniczej	<p>Działanie ma na celu usprawnienie systemów, które pozwoli na zwiększenie efektywności poszczególnych systemów. Modernizacja sieci będzie miała wpływ ekologiczny w sposób pośredni i bezpośredni na środowisko. Zmniejszy zapotrzebowanie na surowce, a także ich awaryjność. Podczas prac budowlanych mogą wystąpić chwilowe negatywne oddziaływania związane ze wzmożonym transportem, przemieszczaniem mas zmiennych, wibracjami, emisją spalin, hałasem oraz powstawaniem odpadów.</p> <p>Podczas prac budowlanych i modernizacyjnych może dojść do zniszczenia szaty roślinnej. Roboty powinny być tak zaplanowane, aby w jak największym stopniu ograniczyć wycinkę drzew i krzewów. Działania na rośliny i krajobraz będą krótkotrwałe i odwracalne, po zakończeniu inwestycji zalecane jest wykonanie nasadzeń drzew i krzewów, które ograniczą emisję hałasu i zanieczyszczeń podczas jej eksploatacji. Podczas prowadzenia robót wystąpią negatywne oddziaływania na ludzi w postaci emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza. W celu ograniczenia uciążliwości inwestycji mieszkańcy powinni być poinformowani o okresie, w jakim odbywać będą się prace, a te z kolei powinny być prowadzone w porze dziennej, gdy hałas jest mniej uciążliwy. Oddziaływania te ustaną jednak natychmiastowo wraz z zakończeniem prac.</p>
Przebudowa dróg w celu zwiększenia bezpieczeństwa pieszych	<p>Przebudowa dróg usprawni ruch. Drogi o dużym natężeniu ruchu mogą stanowić dla zwierząt barierę migracyjną. W przypadku przebiegu przez tereny leśne, gdzie jest większe prawdopodobieństwo przemieszczania się zwierząt, głównie jeleniowatych powinno umieścić się znaki ostrzegawcze. Działanie to nie będzie więc znacząco oddziaływać na zwierzęta. Podczas prac budowlanych i modernizacyjnych dróg może dojść do zniszczenia szaty roślinnej. Roboty powinny być tak zaplanowane, aby w jak największym stopniu ograniczyć wycinkę drzew i krzewów. Może dojść również do fragmentacji krajobrazu. Działania na rośliny i krajobraz będą krótkotrwałe i odwracalne, po zakończeniu inwestycji zalecane jest wykonanie nasadzeń drzew i krzewów, które ograniczą emisję hałasu i zanieczyszczeń podczas jej eksploatacji. Podczas prowadzenia robót wystąpią negatywne oddziaływania na ludzi w postaci emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza. W celu ograniczenia uciążliwości inwestycji mieszkańcy</p>

Działanie	Oddziaływanie
	<p>powinny być poinformowani o okresie, w jakim odbywać będą się prace, a te z kolei powinny być prowadzone w porze dziennej, gdy hałas jest mniej uciążliwy. Oddziaływania te ustaną jednak natychmiastowo wraz z zakończeniem prac. Wskutek przeprowadzonych modernizacji nastąpi długotrwała poprawa środowiska akustycznego poprzez zastosowanie tzw. cichych nawierzchni. Oddziaływanie na powierzchnie ziemi będzie związane z etapem budowy ze względu na wykonanie wykopów. Oddziaływanie negatywne związane będzie wyłącznie ze specyfiką prowadzonych prac budowlanych, jest ono bezpośrednie, chwilowe i krótkoterminowe, ustanie natychmiast po zaprzestaniu prac. Po zakończeniu prac oddziaływanie to zniknie a teren wokół dróg zostanie poddany rekultywacji. Budowa dróg może potencjalnie negatywnie wpłynąć na krajobraz z uwagi na pojawienie się nowej formy w przestrzeni. Niemniej jednak z uwagi na powierzchniowy charakter dróg, nie stanowią one dominanty krajobrazowej, a ich przebieg jest w większości dostosowany do lokalnego ukształtowania terenu. Wyzwaniem pozostaje także zabezpieczenie środowiska, by wpływ antropopresji był możliwie najmniejszy, a także wprowadzanie działań adaptacyjnych adekwatnych do zmian środowiska. Należy zauważyć, iż inwestycje związane z rozbudową dróg, z uwagi na swój charakter podlegać będą procedurze oddziaływania na środowisko, w której szczegółowo analizowane będzie oddziaływanie na poszczególne komponenty środowiska. Wydanie odpowiednich pozwoleń i decyzji będzie wiązało się także ze wskazaniem działań minimalizujących lub kompensujących (dla obszarów Natura 2000) dla konkretnych projektów.</p> <p>Mając na uwadze charakter zadań oraz zastosowanie rozwiązań chroniących środowisko na etapie realizacji oraz eksploatacji przedsięwzięcia nie przewiduje się negatywnego oddziaływania inwestycji w odniesieniu do realizacji zarówno celów środowiskowych wyznaczonych dla wód powierzchniowych i podziemnych jak i celów ochrony form ochrony przyrody. Prace będą wykonywane zgodnie ze sztuką budowlaną, przy jak najmniejszym zajęciu terenu – w pasie modernizowanego oraz przebudowywanego wału. Działania nie będą powodować zmiany stosunków gruntowo-wodnych, należy uznać, że planowane działania, w trakcie realizacji nie będą wykazywać znaczącego negatywnego oddziaływania na powierzchnię ziemi oraz środowisko gruntowo – wodne.</p>

11.1. Przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko

Przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko określone zostały w §3 ust 1 Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2019 poz. 1839 z późn. zm.).

Inwestycje traktowane jako mogące zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko mogą być realizowane w ramach działań z zakresu:

- 1) przebudowy infrastruktury drogowej;
- 2) budowy/rozbudowy infrastruktury wodno-kanalizacyjnej oraz towarzyszącej;
- 3) budowy sieci ciepłowniczych;
- 4) budowy farm fotowoltaicznych;
- 5) rozwoju gospodarowania odpadami.

Warto podkreślić, że na wykonawcach poszczególnych inwestycji, spoczywa obowiązek przeprowadzenia osobnych procedur oddziaływania na środowisko, w ramach, których ustalone zostaną działania mające na celu ochronę siedlisk wraz z zasobami przyrody na nich występującymi. Zakres oddziaływania oraz jego wielkość będzie można oszacować dopiero na etapie sporządzania szczegółowego zakresu prac np. Studium wykonalności.

W przypadku, kiedy przedsięwzięcie zostanie zakwalifikowane jako wymagające przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, ocena wpływu wraz z podaniem rodzaju oddziaływań zostanie przeprowadzona na etapie opracowania Karty Informacyjnej Przedsięwzięcia lub Raportu oddziaływania na środowisko. W konsekwencji realizacja powyższych przedsięwzięć skutkować będzie poprawą stanu środowiska na danym terenie. Ponadto ich realizacja:

- posiada związek z rozwiązywaniem problemów ochrony środowiska na terenie gmin;
- służy wspieraniu zrównoważonego rozwoju;
- służy wdrażaniu prawa wspólnotowego w dziedzinie ochrony środowiska.

11.2. Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody

Na terenie MOF Jasło występują następujące formy ochrony przyrody:

- Park Narodowy;
- Obszary Natura 2000;
- Obszar Chronionego Krajobrazu;
- Rezerваты przyrody;
- Pomniki przyrody.

Zgodnie z ustawą z dn. 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2024 poz. 1478) zabrania się, z zastrzeżeniem art. 34, podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000 lub wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, lub pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami. W obszarach Natura 2000 nie wprowadza się zakazów za pomocą aktów prawnych jak dla pozostałych obszarowych form ochrony przyrody, a ograniczenia realizacji pewnych inwestycji wynikają z zagrożeń i presji związanych z poszczególnymi przedmiotami ochrony oraz celów ochrony określonych dla każdego obszaru indywidualnie.

Na etapie oceny ogólnego dokumentu nie jest możliwe dokonanie oceny poszczególnych elementów zaprojektowanych działań z punktu widzenia wpływu na środowisko w związku z tym w prognozie wskazano jedynie możliwość oddziaływania, które powinno być określone szczegółowo oraz być przedmiotem odpowiednich uzgodnień i decyzji administracyjnych na etapie przygotowania poszczególnych inwestycji. Potencjalne negatywne oddziaływanie mogą zostać zminimalizowane poprzez uwzględnione potrzeby przedmiotów ochrony oraz wdrożone działania minimalizujące.

Analiza oddziaływań projektów priorytetowych nie wykazała bezpośredniego znaczącego negatywnego wpływu na cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000 (w tym na integralność i spójność sieci Natura 2000).

Działania będą prowadzone zgodnie z art. 45 ustawy o ochronie przyrody (Dz.U. 2024 poz. 1478) oraz indywidualnych aktów prawa miejscowego, a także będą wynikały z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Wszelkie działania podejmowane zmierzające do poprawy jakości powietrza (tj. termomodernizacje budynków, wdrażanie OZE) a także adaptacji do zmian klimatu będą zdecydowanie pozytywnie wpływać na stan siedlisk gatunków w obszarach Natura 2000 objętych projektem Strategii.

Wszelkie działania określone w Strategii mają na celu poprawę środowiska naturalnego.

Biorąc pod uwagę, że pozostałe zadania wyznaczone w Strategii mają charakter ogólny, nie jest znana ich dokładna lokalizacja ani szczegóły techniczne. Jednak biorąc pod uwagę charakter zadań zakłada się, iż realizacji Strategii nie spowoduje negatywnego wpływu na obszary chronione.

Pośrednio zadania będą miały pozytywny wpływ na wszystkie obszary chronione, w tym Natura 2000. Nastąpi poprawa stanu siedlisk pośrednio za sprawą działań związanych z podniesieniem jakości powietrza oraz zwiększeniem terenów zieleni.

Realizacja założeń projektu Strategii może wiązać się z wystąpieniem negatywnych oddziaływań, jednak będą one miały przeważnie charakter krótkoterminowy i chwilowy. Oddziaływania te będą polegały na emisji hałasu i spalin w związku z realizacją prac budowlanych, zagrożeniu zniszczenia lub zamurowywania siedlisk ptaków podczas termomodernizacji budynków, ograniczeniu powierzchni gleb w związku z prowadzeniem prac budowlanych, usuwaniu drzew i krzewów podczas realizacji inwestycji, płoszeniu zwierząt w trakcie wykonywania prac.

Działania z zakresu termomodernizacji, a także montażu ogniw fotowoltaicznych i kolektorów solarnych na budynkach (działania w zakresie rozwoju energetyki prosumenckiej), mogą potencjalnie stanowić zagrożenie dla chronionych gatunków ptaków i nietoperzy. Dlatego przy tego typu pracach szczególną uwagę należy zwrócić na występowanie miejsc lęgowych jerzyków zwyczajnych (*Apus apus*) oraz wróbli (*Passer domesticus*) (objętych ścisłą ochroną gatunkową). W przypadku stwierdzenia stanowisk nietoperzy, należy prowadzić prace poza sezonem hibernacji (listopad – marzec). W przypadku stwierdzenia występowania miejsc lęgowych ptaków należy powstrzymać się od prowadzenia prac w sezonie lęgowym (od marca do sierpnia), aby nie doprowadzić do zniszczenia gniazd. Istotne jest również zamknięcie otwartych stropodachów ocieplonych materiałem sypkim i umieszczenie budek lęgowych w obrębie budynków. W obrębie obiektów, w których stwierdzono występowanie jerzyków konieczne jest wieszanie budek (skrzynek) lęgowych o specjalnej konstrukcji. Warto nadmienić, że prace prowadzone na budynkach, na których stwierdzono gniazdowanie jerzyków zgodnie z ustawą o ochronie przyrody z 14 kwietnia 2004 r. wymagają zgody Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska. Zgodnie z ww. ustawą obowiązuje zakaz niszczenia siedlisk i ostoi ptaków chronionych, w związku z tym każdy przypadek podjęcia prac skutkujących ograniczeniem dostępu jerzyków do miejsc ich regularnego występowania i rozrodu należy kwalifikować, jako niszczenie miejsc lęgowych i schronień tego gatunku. Oznacza to, że prace tego rodzaju mogą być prowadzone wyłącznie po uzyskaniu zezwolenia RDOŚ na odstępstwo od zakazu niszczenia siedlisk i ostoi ptaków. Planowane działanie może być realizowane przy zachowaniu przepisów odrębnych odnoszących się do ochrony środowiska i przyrody.

Należy pamiętać, że jeśli dojdzie do realizacji przedsięwzięć o określonym negatywnym znaczącym oddziaływaniu na środowisko, będą one poddane także odpowiedniej procedurze oceny oddziaływania oraz będą zgodne z aktami prawa miejscowego. Ponadto, zadania będą prowadzone mając na uwadze zasadę zrównoważonego rozwoju, w tym konieczność utrzymania równowagi przyrodniczej i racjonalną gospodarkę zasobami środowiska.

Projekt dokumentu zakłada min. realizację inwestycji, które można zakwalifikować do inwestycji celu publicznego. Należą do nich przede wszystkim inwestycje drogowe, zagospodarowanie terenów czy budowę farmy fotowoltaicznej.

Zgodnie z art. 17 ust. 2 pkt. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2024 poz. 1478) można stosować odstępstwo od zakazów dla realizacji wspomnianych inwestycji celu publicznego na terenie parków krajobrazowych. Podobnie w obszarach chronionego krajobrazu art. 24 ust. 2 pkt 3. ww. ustawy przewiduje odstępstwa od ustanowionych w nich zakazów.

Oddziaływania na Park Narodowy oraz na rezerваты przyrody

W parkach narodowych oraz w rezerwach przyrody obowiązują zakazy zgodnie z art. 15 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U.2024.1478 t.j.) oraz indywidualnych aktów prawa miejscowego.

Minister właściwy do spraw środowiska, po zasięgnięciu opinii dyrektora parku narodowego, może zezwolić na obszarze parku narodowego na odstępstwa od zakazów. Natomiast w sprawie rezerwatów przyrody może zezwolić na obszarze rezerwatu przyrody na odstępstwa od zakazów Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska, po zasięgnięciu opinii regionalnego dyrektora ochrony środowiska.

Należy stwierdzić, że realizacja dokumentu nie przewiduje inwestycji, które miałyby znacząco negatywnie oddziaływać, w tym bezpośredniego, pośredniego, wtórnego, skumulowanego, średnioterminowego, długoterminowego i stałego. Nie będą zatem łamane zakazy ustanowione dla ochrony w/w terenów a także nie przewiduje się wpływu na ich cele ochrony.

Działania wyznaczone w ramach Strategii będą miały pośredni pozytywny wpływ na funkcjonowanie rezerwatów przyrody i parku narodowego. Założenia Strategii przewidują poprawę jakości środowiska przyrodniczego na omawianym terenie m.in. poprzez termomodernizacje budynków a także wdrażanie OZE czy rozbudowę sieci wodno-kanalizacyjnej. Duże znaczenie mają działania, których założeniem jest zachowanie naturalności ekosystemów, a także wszelkie inne działania sprzyjające ochronie zasobów, jak i poprawie stanu środowiska oraz zwiększanie terenów zieleni.

Wytyczenie ścieżek rowerowych przyczyni się do kompleksowego ukierunkowania ruchu turystycznego. Efektem projektów będzie rozbudowa istniejących i planowanych szlaków na omawianym terenie prowadzących do kanalizacji ruchu turystycznego.

Długofalowo inwestycje z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury ukierunkowane są na przystosowanie do zmian klimatu a także zapobiegania ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi. W wyniku realizacji zaplanowanych działań upatruje się głównie pozytywnego, długoterminowego oddziaływania na środowisko, w tym na różnorodność biologiczną, rośliny, zwierzęta, obszary chronione, w tym obszary Natura 2000.

Oddziaływania na Obszary Natura 2000

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2024 poz. 1478), na terenie obszarów Natura 2000, zabrania się podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności:

1. pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000 lub
2. wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, lub
3. pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

Wyjątki, wyłączone z tych zapisów, zebrane zostały w art. 34, ww. ustawy.

Dla powyższych aktów istnieje możliwość odstępstwa od zakazów w sytuacji kolizji planowanych w projekcie dokumentu zadań z zakazami.

W niniejszej prognozie zwrócono uwagę na projekty oraz rodzaje inwestycji, które potencjalnie mogą oddziaływać na zasoby przyrodnicze, w tym także obszary Natura 2000. Jak już wspomniano, dokładna lokalizacja, jak również skala i technologia realizacji inwestycji objętych wsparciem nie są przedmiotem Programu, należy jednak zauważyć, iż część z nich będzie kwalifikować się do przedsięwzięć mogących znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z rozporządzeniem ws. przedsięwzięć. Dla powyższych inwestycji wymagane będzie, zatem przeprowadzenie indywidualnej oceny oddziaływania na środowisko.

Dla inwestycji, które mogą być lokalizowane na obszarach Natura 2000 lub w ich sąsiedztwie powinno w ramach oceny oddziaływania zostać przeprowadzone szczegółowe rozpoznanie możliwych oddziaływań na integralność i przedmioty ochrony tych obszarów. Ocena oddziaływania na środowisko inwestycji powinna wykazać oddziaływanie ich siłę oraz zaproponować w przypadku identyfikacji negatywnego oddziaływania warianty alternatywne. Jeżeli warianty alternatywne nie istnieją lub jeśli po ich zastosowaniu będą nadal wykazywane negatywne oddziaływania, ocena powinna zaproponować skuteczne rozwiązania minimalizujące lub kompensujące. W tym kontekście istotny jest fakt, iż obowiązujący system prawny nie dopuszcza realizacji inwestycji, które mogłyby znacząco oddziaływać na środowisko – w tym także na obszary Natura 2000 bez uprzedniego wnikliwego przeanalizowania potencjalnego wpływu. Na etapie oceny oddziaływania na środowisko przedsięwzięć, inwestor będzie zobowiązany do przedstawienia właściwym organom wariantów alternatywnych, a jeśli nie będą one możliwe do realizacji, będzie można zastosować odstępstwo ustawowe, jeżeli zostanie wykazane, iż stanowi ono inwestycję celu publicznego. Zapisy ustawy

o ochronie przyrody wskazują na indywidualne oceny oraz organy, które będą wydawać stosowne zezwolenia i decyzje. Biorąc pod uwagę cele oraz charakter zidentyfikowanych typów projektów można z dużym prawdopodobieństwem stwierdzić, iż część z nich będzie spełniać kryteria określone w powyższych zapisach ustawy (m.in. będą kwalifikowane jako inwestycje celu publicznego). W ramach przyszłych ocen oddziaływania na środowisko inwestycji, które będą oddziaływać na obszary Natura 2000 należy wykazać także ich zgodność z planami zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000, ustanowionych zarządzeniami RDOŚ.

Oddziaływanie większości przedsięwzięć inwestycyjnych na siedliska objęte ochroną w ramach sieci ekologicznej Natura 2000 na terenie gmin nie będzie występowało, ze względu na lokalizację inwestycji na terenach zagospodarowanych lub w konkretnych obiektach.

Obszary Natura 2000 zajmują w większości fragmenty terenów leśnych, niezainwestowanych, przedsięwzięcia zlokalizowane są w odległości od chronionych terenów i nie będą bezpośrednio oddziaływać na środowisko przyrodnicze oraz na gatunki roślin i zwierząt znajdujące się pod ochroną.

Pozytywne pośrednie oddziaływanie na Obszary Natura 2000 będą miały zadania związane m.in. z termomodernizacją budynków, wdrażaniem OZE, rozwojem infrastruktury technicznej, tworzeniem elementów błękitno-zielonej infrastruktury. Potencjalne pozytywne oddziaływanie inwestycji związanych z rozwojem infrastruktury drogowej może przyczynić się do zmniejszenia ruchu oraz skanalizowania ruchu samochodowego.

W związku z powyższym nie przewiduje się znaczącego negatywnego oddziaływania na Obszary Natura 2000. A ogół działań zaplanowanych w ramach Strategii przyczyni się do poprawy jakości środowiska na omawianym obszarze. Realizacja Strategii nie wpłynie negatywnie na cele i przedmioty ochrony.

W celu zminimalizowania oddziaływania na środowisko należy stosować zabezpieczenia i działania minimalizujące przeznaczone dla populacji ryb (np. przepusty, przepławki, prowadzenie prac poza terminami tarła). Należy także uwzględniać wariant lokalizacji, tak aby nie zajmować powierzchni siedlisk łąkowych oraz starorzeczy. W przypadku prowadzenia działań w pobliżu siedlisk płazów należy pamiętać o uwzględnieniu terminów poza okresem ich rozrodu oraz w przypadku projektowania dróg zapewnić odpowiednie przejścia. Prace należy prowadzić poza siedliskami tych gatunków, a także w okresie poza lęgowym. Na etapie planowania prac należy zwrócić także uwagę, aby nie zagrażały one gatunkom migrującym. Istotne będzie także zwrócenie uwagi na prowadzenie działań w taki sposób, aby zminimalizować ryzyko płoszenia ptaków (należy stosować technologie ograniczające hałas, w terminach, kiedy występują najmniejsze koncentracje ptaków migrujących). Istotne będzie także zachowanie roślinności przybrzeżnej oraz zadrzewień i zakrzaczeń, aby zapewnione były właściwe

schronienia i siedliska zapewniające bazę pokarmową. W związku z powyższym nie przewiduje się znaczącego negatywnego oddziaływania.

Większość działań zaproponowanych w Strategii będzie miało wymierny efekt ekologiczny, będzie pozytywnie wpływać na jakość środowiska w perspektywie długoterminowej. Do tych działań będą należeć te zarówno z zakresu poprawy jakości powietrza tj. termomodernizacja budynków oraz wrażanie OZE, a także rozwój komunikacji publicznej, budowa parkingów oraz budowy ścieżek rowerowych. Ww. działania będą mieć pośredni pozytywny wpływ na obszary chronione. Poprawa stanu środowiska nie będzie dotyczyć tylko poprawy jakości powietrza, ale także powiązanych z tym omawianych komponentów tj. woda, gleby. Zadania zaplanowane w Strategii nie będą miały negatywnego wpływu na wyznaczone cele ochrony.

Należy w planowaniu inwestycji uwzględnić wariantowanie lokalizacji z uwzględnieniem potrzeby zachowania ciągłości ekologicznej obszarów chronionych z innymi istotnymi dla zwierząt terenami (zachowanie zwartych drzewostanów). Ponadto należy uwzględniać przy rozbudowie i modernizacji dróg występowanie siedlisk łąkowych.

Bezpośrednio na Obszarach Natura 2000 mogą zostać zrealizowane inwestycje związane z przebudową już istniejącej sieci drogowej oraz sieci wodno-kanalizacyjnej a także rozbudową szlaków rowerowych i termomodernizacją budynków.

Zadania inwestycyjne, które mogą wkraczać na obszary Natura 2000 będą zlokalizowane wzdłuż istniejących ciągów komunikacyjnych czy bezpośrednio zabudowy. Nie przewiduje się ingerencji w przedmioty ochrony na terenie Obszarów Natura 2000. Wytyczenie ścieżek rowerowych przyczyni się do kompleksowego ukierunkowania ruchu turystycznego. Efektem projektów będzie rozbudowa istniejących i planowanych szlaków na omawianym terenie prowadzących do kanalizacji ruchu turystycznego.

W związku z tym nie przewiduje się żadnego bezpośredniego oddziaływania, również na cele ochrony. Działania zaplanowane w ramach Strategii będą miały pośredni pozytywny wpływ środowisko.

Oddziaływanie na Obszary Chronionego Krajobrazu

W stosunku do obszarów chronionego krajobrazu wprowadzane są zakazy zgodnie z art. 24 ustawy o ochronie przyrody (Dz.U. 2024 poz. 1478) oraz indywidualnych aktów prawa miejscowego.

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody, zakazy ustanowione i obowiązujące na terenach parków krajobrazowych nie mają zastosowania do realizacji inwestycji celu publicznego, o których mowa w art. 2 ust. 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 2021 poz. 741 z późn. zm.).

Na terenach OChK nie przewiduje się znaczącego negatywnego oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośredniego, pośredniego, wtórnego, skumulowanego, średnioterminowego, długoterminowego i stałego.

Działania wyznaczone w ramach Strategii będą miały pośredni pozytywny wpływ na funkcjonowanie Obszarów Chronionych. Założenia Strategii przewidują poprawę jakości środowiska przyrodniczego na omawianym terenie m.in. poprzez termomodernizacje budynków, rozbudowę sieci wodno-kanalizacyjnej, wymianę źródeł ciepła a także wdrażanie OZE.

Zadania zaplanowane w ramach Strategii zaliczają się do inwestycji celu publicznego, w związku z tym wymienione powyżej zakazy nie obowiązują. Zadania zlokalizowane będą na terenach już zurbanizowanych, realizowane będą miejscowo (konkretne obiekty, centra miejscowości) lub liniowo (inwestycje związane z rozbudową ścieżek rowerowych oraz dróg). Inwestycje będą prowadzone, aby nie naruszać zakazów wyznaczonych dla tego obszaru oraz zostaną zastosowane działania minimalizujące ewentualne oddziaływania na środowisko. Przejściowe oddziaływania mogą dotyczyć głównie fazy przeprowadzania inwestycji i ustaną po jej przeprowadzeniu i uprzątnięciu terenu.

Wytyczenie ścieżek rowerowych przyczyni się do kompleksowego ukierunkowania ruchu turystycznego. Efektem projektów będzie rozbudowa istniejących i planowanych szlaków na omawianym terenie prowadzących do kanalizacji ruchu turystycznego.

Oddziaływania na pomniki przyrody

Dla pomników przyrody obowiązują zakazy zgodnie z art. 45 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2024 poz. 1478) oraz indywidualnych aktów prawa miejscowego.

W wyniku przeprowadzenia prac inwestycyjnych na omawianym terenie istniejące pomniki przyrody nie będą narażone na łamanie zakazów wprowadzonych w celu ich ochrony. Działania inwestycyjne prowadzone będą poza obszarem lokalizacji pomników przyrody.

Adaptacja do zmian klimatu

Zmiany klimatu mają także bezpośredni wpływ na florę oraz faunę. Wpływają one na zasięg występowania poszczególnych gatunków, ich cykle rozrodcze i interakcje ze środowiskiem naturalnym, a w przypadku roślin także na okresy wegetacji. Ocieplenie się klimatu spowoduje migracje gatunków – gatunki preferujące chłodniejsze temperatury zostaną wyparte przez gatunki ciepłolubne. Część tych gatunków będzie uznana za gatunki inwazyjne wypierające rodzimą florę i faunę. Przekształcenia siedlisk na skutek zmian klimatycznych mogą dotknąć także warunków wodnych – obniżenie się poziomu wód gruntowych może spowodować stopniowy zanik siedlisk o dużej wilgotności. Najważniejszym elementem adaptacji do zmian klimatycznych będzie, w przypadku siedlisk,

zachowanie bioróżnorodności oraz zrównoważona gospodarka leśna uwzględniająca zmiany klimatyczne oraz ich efekty. Kluczowym elementem będzie utrzymanie obszarów wodno-błotnych oraz ich odtwarzanie w miejscach posiadających odpowiednie warunki.

W ramach adaptacji do zmian klimatu zaleca się:

- utrzymanie zagrożonych siedlisk i ich odtwarzanie wszędzie tam, gdzie jest to możliwe – dotyczy to szczególnie obszarów wodno-błotnych,
- regulowanie wpływu klimatu poprzez wykorzystywanie odpowiednich ekosystemów,
- wpływ na mikroklimat przez zachowanie oraz tworzenie nowych zalesień i obszarów zielonych,
- zwiększanie naturalnej retencji wodnej,
- uwzględnianie zagrożeń związanych ze zmianami klimatycznymi w dokumentach planistycznych,
- odpowiednia gospodarka leśna, z naciskiem na odpowiedni dla siedliska skład gatunkowy.

11.3. Korytarze ekologiczne

Przez omawiany teren przebiegają korytarze ekologiczne Ostoja Magurska oraz Bieszczady-Gorce-Wschód.

Obszar obejmujący ww. korytarze ekologiczne składa się zarówno z terenów leśnych i rolniczych, ale także częściowo z zwartej zabudowy mieszkaniowej oraz ciągów komunikacyjnych.

W związku z powyższym istnieje ryzyko powstawania negatywnych oddziaływań z planowanymi działaniami związanymi z przebudową/modernizacją dróg na omawianym terenie.

W celu minimalizacji negatywnych oddziaływań zadań związanych z rozwojem infrastruktury drogowej najczęściej stosuje się przejścia dla zwierząt a także dostosowując istniejące obiekty inżynierskie do pełnienia funkcji przejść dla zwierząt. Mogą być poprowadzone pod powierzchnią drogi, nad drogą bądź po drodze. W celu ograniczenia śmiertelności zwierząt stosuje się ogrodzenia ochronne dostosowane do lokalnie występujących gatunków. Ponadto, m.in. zaleca się stosowanie transparentnych ekranów akustycznych, wprowadzenie ograniczeń prędkości, wprowadzenie oświetlenia o niskiej emisji barw niebieskich i promieniowania UV a także stosowanie szczelnych pokryw studni i ogrodzeń ochronnych wokół obiektów odwadniających.

Do zadań pozytywnie oddziałujących na prawidłowe funkcjonowanie korytarzy ekologicznych należą te związane z zwiększaniem świadomości mieszkańców, rozwojem gospodarki wodno-ściekowej, w tym ujęć wód.

11.4. Różnorodność biologiczna, rośliny i zwierzęta

Realizacja zapisów Strategii w przypadku typowych działań inwestycyjnych w rozbudowy dróg, tworzeniem parkingów a także budową nowych ścieżek rowerowych może powodować wystąpienie negatywnych, bezpośrednich, chwilowych oddziaływań na środowisko przyrodnicze. Oddziaływania te związane będą głównie z zajmowaniem terenów cennych przyrodniczo, stanowiących biotop roślin i zwierząt (długoterminowe) oraz z etapem realizacji budowy (krótkoterminowe). W ich efekcie powinno nastąpić zmniejszenie poziomu zanieczyszczeń w wodach, glebie oraz powietrzu, co wpłynie korzystnie na warunki bytowania zwierząt i roślin. Dzięki utrzymaniu walorów przyrodniczych pozytywne oddziaływania dotyczyć będą także klimatu oraz adaptacji do zmian klimatycznych.

Możliwe oddziaływania negatywne na przyrodę i różnorodność biologiczną będą miały związek z realizacją planowanych inwestycji m.in. poprawą efektywności energetycznej z uwzględnieniem OZE oraz rozwiązań infrastrukturalnych np. budowa dróg, budowa sieci wodno-kanalizacyjnej, budową sieci ciepłowniczej oraz tras rowerowych. Oddziaływania te związane będą głównie z etapem realizacji budowy (krótkoterminowe).

Prace budowlane mogą wpływać bezpośrednio i negatywnie na bioróżnorodność, ponieważ może dojść do ingerencji danego terenu, na którym planuje się inwestycję. Ponadto, może dojść do tworzenie barier w migracji zwierząt, zmianę warunków siedliskowych oraz wycinkę drzew i krzewów. Będą to jednak oddziaływania chwilowe.

Negatywne skutki funkcjonowania ciągów komunikacyjnych to:

- utrudnienie przemieszczania się zwierząt i roślin;
- wypadki i kolizje drogowe z dzikimi zwierzętami;
- zniszczenie siedlisk w zasięgu przebiegu i oddziaływania drogi;
- przekształcanie terenu przyległego do drogi (osiedlanie się człowieka wzdłuż dróg);
- ekspansja gatunków obcych na danym terenie, związanych z człowiekiem.

Długofalowo inwestycje z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury czy zagospodarowania terenu ukierunkowane są na przystosowanie do zmian klimatu a także zapobiegania ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi. W wyniku realizacji zaplanowanych działań upatruje się głównie pozytywnego, długoterminowego oddziaływania na środowisko, w tym na różnorodność biologiczną, rośliny, zwierzęta, obszary chronione, w tym obszary Natura 2000.

Realizacja zadań związana z nasadzeniem zieleni przyczyni się do zwiększanie areału terenów przepuszczalnych, co doprowadzi do wzrostu udziału terenów biologicznie czynnych i przepuszczalnych. Działania będą wpływać pośrednio pozytywnie i długoterminowo na stan zasobów wód powierzchniowych. Ponadto, zwiększy się różnorodność biologiczna. Działania będą polegać m.in.

na zbieraniu deszczówki, wykonywaniu łąk kwietnych, zmianie powierzchni nieprzepuszczalnej na przepuszczalną oraz zakładaniu ogrodów deszczowych, co przełoży się na lepszą kondycję roślin, zwiększenie bioróżnorodności i zapobieganie zmianom mikroklimatu, ograniczenie zjawiska „miejskiej wyspy ciepła”. Budowa zbiorników do magazynowania wód opadowych pozwoli na późniejsze wykorzystanie jej w okresach suszy, do nawadniania terenów.

Przed rozpoczęciem prac związanych z termomodernizacją budynków zarządca powinien wykonać ekspertyzę przyrodniczą stwierdzającą obecność lub brak chronionych gatunków ptaków i nietoperzy w danym obiekcie budowlanym. Ekspertyzę powinna wykonać osoba merytorycznie związana z ornitologią (ptaki) i chiropterologią (nietoperze). W przypadku konieczności zniszczenia podczas prac budowlanych siedlisk ptaków objętych ochroną, należy uzyskać zezwolenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, przy jednoczesnym zapewnieniu zastępczych miejsc lęgowych np.: poprzez zawieszenie budek lęgowych dla ptaków i budek lub schronów dla nietoperzy. Poza tym termin i sposób wykonania prac należy dostosować do okresów lęgowych zwierząt.

Działania wyznaczone w projekcie Strategii nie wpłyną negatywnie na drożność migracyjną i ekologiczną korytarza rzeczno-ekologicznego. Zapewnienie wykwalifikowanego nadzoru przyrodniczego oraz dostosowanie terminu prowadzenia ewentualnych przyszłych planowanych prac do okresów aktywności fauny i wegetacji flory zapewni zminimalizowanie negatywnego wpływu inwestycji na korytarze ekologiczne i migracyjne w rejonie obszaru przedsięwzięcia.

Rozwój inwestycji liniowych takich jak infrastruktura drogowa może przyczynić się do zmniejszenia drożności korytarzy ekologicznych szczególnie w przypadku grodzenia dróg kołowych.

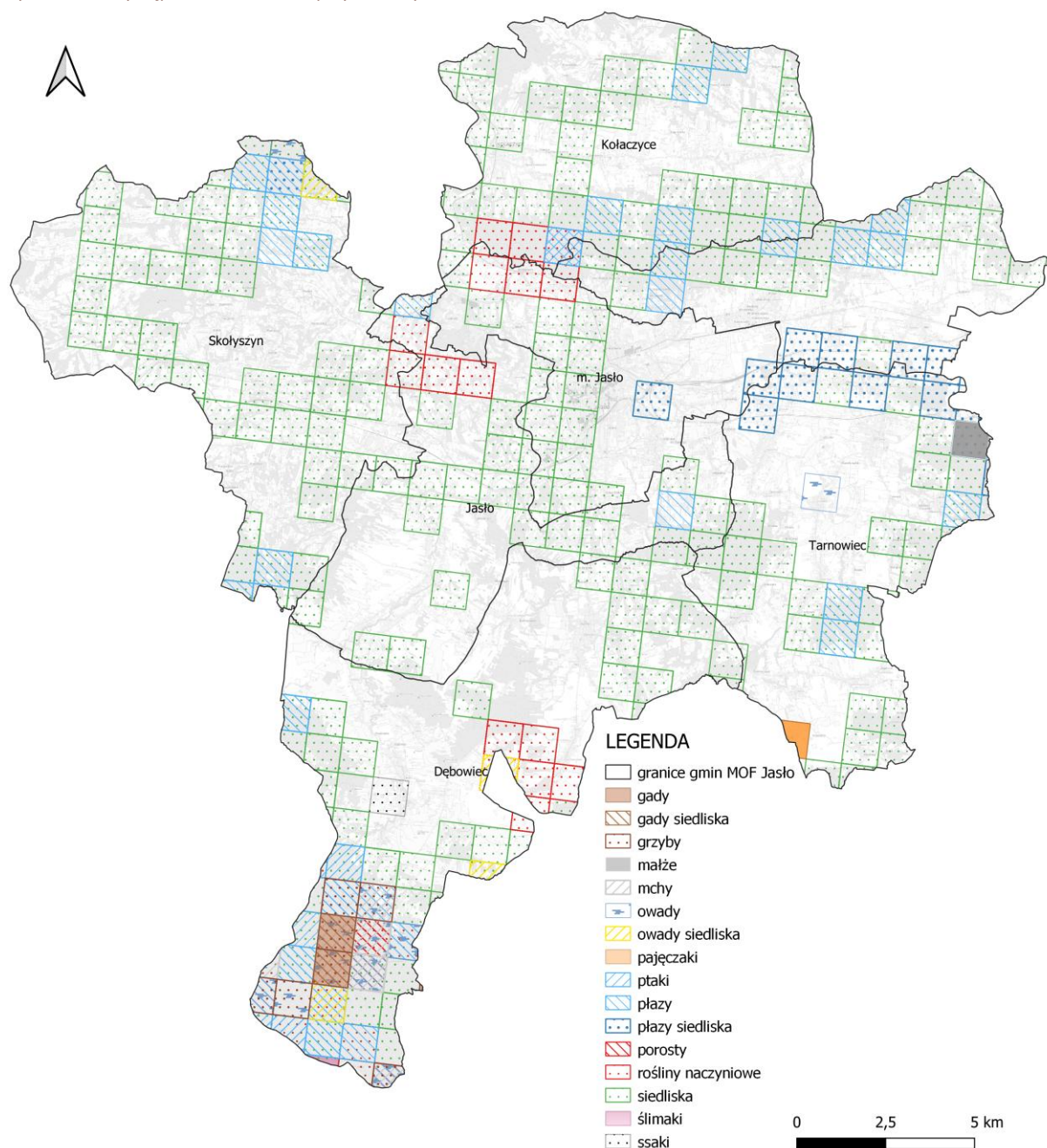
W przypadku budowy sieci tras rowerowych poprowadzonych w nowym śladzie należy uwzględnić rozmieszczenie chronionych elementów przyrody tj. siedlisk chronionych, stanowisk chronionych gatunków roślin, grzybów i zwierząt. Planowane trasy należy poprowadzić poza wskazanymi elementami lub zastosować adekwatne działania minimalizujące wynikające z dokumentacji środowiskowej.

Efekt bariery tworzony przez wygrodzienia wzdłuż dróg kołowych należy zminimalizować przez budowę przejść dla zwierząt lub dostosowując istniejące obiekty inżynierskie do pełnienia funkcji przejść dla zwierząt.

Nie przewiduje się działań, które mogłyby naruszyć drożność i funkcjonowanie ekologicznych korytarzy lądowych i wodnych. W ramach przebudowy istniejącej infrastruktury technicznej, np. dróg w razie konieczności przewiduje się m.in. budowę przejść dla zwierząt, budowę przepustów wodnych. Działania te będą ukierunkowane na zniesienie lub ograniczenie barier dla przemieszczania się zwierząt.

Zgodnie z Geoseriwsem GDOŚ na poniższym rysunku przedstawiono występowanie zasobów przyrodniczych na terenie MOF Jasło.

Rysunek 13 Występowanie zasobów przyrodniczych na terenie MOF Jasło

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ

11.5. Ludzie

Realizacja Strategii zakłada zrównoważony rozwój regionu z jednoczesną poprawą stanu środowiska. Działania realizowane w ramach, w perspektywie średnio i długoterminowej wpłyną pozytywnie na zdrowie ludności, jakość oraz komfort ich życia, ale przede wszystkim będą one związane z poprawą jakości powietrza, wód, gleb i środowiska przyrodniczego.

Jednym z ważnych elementów będzie rozwój infrastruktury technicznej (drogi, sieć wodno-kanalizacyjna oraz parkingów park&ride oraz bike&ride). Podjęcie ww. działań pozwoli na zaspokojenie potrzeb mieszkańców, a także zmniejszy negatywny wpływ na środowisko, zarówno w sposób pośredni i bezpośredni.

Ograniczenie zużycia konwencjonalnych źródeł energii bezpośrednio może się przyczynić do zmniejszenia zachorowań powodowanych złą jakością powietrza atmosferycznego. Pozytywny wpływ na zdrowie ludzi, a także ich finanse będą miały działania związane ze zwiększeniem efektywności energetycznej. Dodatkowo termomodernizacja wpłynie pozytywnie na poprawę komfortu cieplnego mieszkańców.

Oddziaływaniami negatywnymi dla mieszkańców, znajdujących się w najbliższym sąsiedztwie obszarów objętych inwestycjami, będą prace remontowo-budowlane. Będzie to związane z użyciem maszyn i urządzeń budowlanych (emisja hałasu, pyłu i wibracji) oraz utrudnieniami komunikacyjnymi. Oddziaływania te będą bezpośrednie, krótkotrwałe i odwracalne, jak również ustaną po zakończeniu robót. Negatywne odczucia wśród mieszkańców mogą budzić utrudnienia związane z organizacją ruchu.

Nie prognozuje się znaczącego negatywnego oddziaływania na ludzi ich zdrowie i bezpieczeństwo.

11.6. Powietrze atmosferyczne

Pozytywne oddziaływanie na stan jakości powietrza związane będzie przede wszystkim ze zmniejszeniem emisji zanieczyszczeń. Obniżenie ładunku emisji zanieczyszczeń nastąpi poprzez realizację inwestycji takich jak: podnoszenie efektywności energetycznej w budynkach oraz wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

Główną przyczyną emisji ze źródeł komunikacyjnych jest duże natężenie ruchu indywidualnego pojazdów. Do niwelacji tego problemu przyczynią się przebudowy dróg, które pozwolą na upłynnienie ruchu. Stworzenie infrastruktury umożliwi rozwój na rzecz zrównoważonej mobilności oraz ograniczenia emisji zanieczyszczeń powietrza. Ponadto, nowe parkingi pozwoli podróżującym na pozostawienie rowerów/samochodów w dogodnej lokalizacji oraz przesiadkę do komunikacji publicznej. Działania mające na celu zwiększenie liczby miejsc postojowych poprzez budowę parkingów strategicznych przekładają się na zwiększenie wydajności układu transportowego, w tym przede wszystkim popularyzację transportu zbiorowego, dzięki czemu skraca się czas dojazdu. Budowa parkingu przyczyni się do ograniczenia emisji zanieczyszczeń powietrza, drgań i hałasu poprzez ograniczenie podróży samochodami osobowymi. Realizowane działania poprawi więc płynność ruchu i ograniczy negatywny wpływ transportu na środowisko naturalne.

Pozytywny, bezpośredni i stały wpływ na powietrze atmosferyczne i klimat będą miały zadania typowo inwestycyjne tj. termomodernizacja obiektów oraz rozbudowa systemu ścieżek rowerowych. Głównym zagrożeniem powietrza atmosferycznego jest niska emisja z instalacji grzewczych budynków. Termomodernizacja budynków pozwoli na znaczące ograniczenie zużycia materiału opałowego niezbędnego do ogrzania obiektu. W konsekwencji wpłynie to na redukcję emisji szkodliwych zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego. Przeprowadzone prace termomodernizacyjne budynków, dzięki zmniejszeniu zapotrzebowania na energię cieplną, minimalizują emisję zanieczyszczeń do powietrza ze źródeł spalania energetycznego. W okresie realizacji przedsięwzięć będą miały miejsce uciążliwości związane z emisją do powietrza substancji z procesu spalania paliw w silnikach maszyn budowlanych i pojazdów transportowych, prac montażowych. Powyższe emisje będą miały charakter okresowy i odwracalny, a uciążliwości z nimi związane ustaną wraz z zakończeniem prac budowlanych.

Poprawa dostępności infrastruktury drogowej wpłynie na ograniczenie wtórnej emisji substancji pyłowych emitowanych do powietrza w wyniku unosu z nawierzchni dróg. Również organizacja ruchu może mieć pośrednio pozytywny wpływ na stan jakości powietrza. Znaczący wpływ na jakość powietrza ma zastępowanie tradycyjnych środków lokomocji przez korzystanie ze ścieżek rowerowych.

Oddziaływania negatywne w głównej mierze mają charakter przejściowy i związane są z fazą realizacyjną planowanych inwestycji. Potencjalne negatywne oddziaływanie na powietrze mogą mieć inwestycje drogowe. Źródłem negatywnego oddziaływania infrastruktury drogowej jest zarówno jej budowa jak i eksploatacja. Faza przebudowy związana jest z emisją spalin z maszyn budowlanych oraz emisją substancji pyłowych, których źródłem jest głównie unos z powierzchni pyłących. Charakter tych oddziaływań będzie lokalny i krótkotrwały, tj. do czasu zakończenia robót budowlanych.

Instalacja pojedynczych baterii fotowoltaicznych jak i kolektorów słonecznych na budynkach użyteczności publicznej oraz mieszkalnych nie stanowi zagrożenia dla środowiska. Realizacja zadania przyczyni się do poprawy jakości powietrza atmosferycznego, zmniejszenia zapotrzebowania na energię ze źródeł nieodnawialnych i wzrostu efektywności energetycznej budynków, przez co przyniesie pośrednie pozytywne, długoterminowe oddziaływania na zwierzęta, ludzi, powietrze i klimat, powierzchnię ziemi, krajobraz, oraz zasoby naturalne. Niemniej jednak montaż baterii fotowoltaicznych czy kolektorów słonecznych może stanowić zagrożenie dla ptaków gniazdujących w budynkach (m.in. jerzyki, jaskółki, wróble). Dlatego też przed podjęciem prac należy przeprowadzić inwentaryzację budynków pod kątem występowania chronionych gatunków ptaków. Prace montażowe powinny być prowadzone poza okresem lęgowym ptaków. Okres lęgowy większości ptaków w Polsce przypada w terminie od 1 marca do 15 października. Należy jednak zaznaczyć, iż dla niektórych gatunków ptaków okres lęgowy przypada w innym okresie np. dla wróbli – od lutego/marca

do sierpnia, a jerzyków od maja do sierpnia. Ponadto w poszczególnych latach okresy lęgowe dla konkretnych gatunków ulegają nieznacznym przesunięciom, w zależności od panujących warunków pogodowych. Negatywnego oddziaływania można się spodziewać w odniesieniu do dzikich gatunków. Problem będzie dotyczył głównie ptaków i owadów a zależny będzie w znacznej mierze od lokalizacji inwestycji fotowoltaicznych. Montaż instalacji fotowoltaicznych w korelacji z elektryfikacją transportu samochodowego, pozwoli na drastyczne ograniczenie emisji spalin wzdłuż ciągów komunikacyjnych, dając tanie źródło napędu oraz pozwalając na stopniową rezygnację z płynnych paliw kopalnych, których wydobycie może być niebezpieczne dla różnorodności biologicznej, a spalanie powoduje m.in. smog, choroby i pogłębianie się ocieplenia klimatu.

Montaż pomp ciepła może wiązać się z chwilową emisją hałasu, ale będzie ograniczona do powierzchni ziemi. Konieczne jest także wyznaczenie odpowiedniego miejsca, najlepiej w odizolowanym od użytkowej części budynku pomieszczeniu. W miejscu działania pompy nie są emitowane żadne zanieczyszczenia, a emisję spalin w elektrowniach węglowych można obecnie dużo lepiej kontrolować. Obecnie, aby ograniczyć do minimum wpływ pompy ciepła na środowisko, należy stosować rozwiązanie hybrydowe polegające na integracji PC z instalacją fotowoltaiczną (czyli panelami PV), która jako OZE wyprodukuje "zieloną energię" nie tylko do zasilania pomp sprężarkowych, ale także urządzeń i sprzętów wykorzystywanych w domu. Dobrze zaprojektowany i wykonany system oparty na PC i PV eliminuje emisję dwutlenku węgla oraz innych zanieczyszczeń do atmosfery. Wśród zagrożeń środowiskowych w przypadku powietrznych pomp ciepła wymieniana jest również emisja hałasu, która może mieć wpływ na bezpośrednie otoczenie człowieka. Odpowiednie usytuowanie jednostki zewnętrznej powietrznej pompy ciepła, średnice kanałów powietrznych, czy też zastosowanie odpowiednio długich i elastycznych rur przyłączanych zapewni prawidłowe funkcjonowanie instalacji oraz eliminację hałasu. Najważniejsze jest, aby zastosować się do wytycznych producenta.

Montaż oraz eksploatacja pompy ciepła gruntowej wiąże się z ingerencją w grunt. Pompy z kolektorem pionowym mogą wymagać dopełnienia pewnych formalności wynikających z wymagań ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze. Dotyczy to sytuacji, gdy wykonuje się otwory na obszarach górniczych albo poza nimi o głębokości powyżej 30 m w celu wykorzystania ciepła ziemi. Wtedy - zgodnie z wymaganiami ustawy - konieczne jest sporządzenie projektu robót geologicznych, który podlega zgłoszeniu staroście.

Poprawa efektywności energetycznej poprzez inteligentne zarządzanie energią oraz wykorzystanie różnego rodzaju OZE zmniejszy zapotrzebowanie na surowce, co ograniczy ingerencję ludzką w środowisko oraz znacznie zmniejszy emisję spalin, w tym gazów cieplarnianych.

11.7. Klimat

Skutki zmian klimatu, zwłaszcza wzrost temperatury, częstotliwości i nasilenia zjawisk ekstremalnych, występujące w ostatnich kilku dekadach pogłębiają się i z tego względu stały się przedmiotem zainteresowania rządów i społeczności międzynarodowej. Wyniki badań naukowych jednoznacznie wskazują, że zjawiska powodowane przez zmiany klimatu stanowią zagrożenie dla społecznego i gospodarczego rozwoju w tym także dla Polski. Wysiłki na rzecz dostosowania się do skutków zmian klimatu powinny być zatem podejmowane jednocześnie z realizowanymi przez Polskę działaniami ograniczającymi emisję gazów cieplarnianych.

„Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” został opracowany z myślą o zapewnieniu warunków stabilnego rozwoju społeczno-gospodarczego w obliczu ryzyka związanego ze zmianą klimatu, ale również z myślą o wykorzystaniu pozytywnego wpływu, jakie niosą działania adaptacyjne mogące mieć wpływ nie tylko na stan polskiego środowiska, ale również na wzrost gospodarczy. Realizacja ustaleń niektórych zaproponowanych działań może mieć wpływ na mikroklimat. Wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii powinien uwzględniać pogorszenie warunków wiatrowych (długie okresy bezwietrznej pogody, lub krótkotrwałe okresy z wiatrami o sile huraganu). W przypadku energii słonecznej można spodziewać się poprawy warunków w lecie ze względu na wydłużone okresy pogody słonecznej i zmniejszenie w zimie ze względu na dłuższe okresy z zachmurzeniem. W zakresie upraw roślin energetycznych kluczowy będzie rozwój nowych gatunków roślin, bardziej odpornych na zmienne warunki pogodowe oraz innowacyjnych technik upraw do wykorzystywania w bardzo suchym oraz wilgotnym środowisku. Zmiany klimatu będą miały różnorodny wpływ na sektor energetyczny, uwzględniając w szczególności prognozowane wahanie średniej temperatury. Konieczne będzie dostosowanie systemu energetycznego do warunków zapotrzebowania zarówno na energię elektryczną, jak i ciepłą, m.in. poprzez wdrożenie stabilnych niskoemisyjnych źródeł energii.

Ochrona różnorodności biologicznej w kontekście zmian klimatu jest niezmiernie ważnym zagadnieniem, ponieważ problem utraty bioróżnorodności narasta wraz z postępującymi zmianami klimatu. Z punktu widzenia ochrony siedlisk najistotniejsze są działania związane z utrzymaniem obszarów wodno-błotnych i ich odtwarzaniem wszędzie tam, gdzie jest to możliwe. Jednocześnie istotne będą działania sprzyjające prowadzeniu zrównoważonej gospodarki leśnej w warunkach zmian klimatu, jak również przygotowaniu ekosystemów leśnych na zwiększoną presję wynikającą z nasilenia ekstremalnych zjawisk pogodowych, m.in. okresów suszy, fal upałów, gwałtownych opadów deszczu, porywistych wiatrów.

Zmiany klimatyczne będą prowadziły do zmniejszenia zasobów przestrzeni dostępnej dla danego typu prowadzonej lub planowanej działalności – m.in. wzrost ryzyka osuwiskowego, nasilenie procesów erozji wodnej i wietrznej, deficyt wody, podniesienie, a także obniżenie poziomu wód gruntowych. Zmiany klimatu w kontekście przestrzennym oddziałują na cały kompleks problemów zagospodarowania przestrzennego.

Niewłaściwa gospodarka przestrzenna, w szczególności inwestowanie na terenach zagrożonych, w tym w strefach zalewowych rzek oraz zbyt niska pojemność retencyjna naturalna jak i sztucznych zbiorników, nie tylko w dolinach rzek, ogranicza skuteczne działania w sytuacjach nadmiaru lub deficytu wód powierzchniowych. Istnieje ryzyko, że w przyszłości zjawiska te będą występować ze zwiększoną częstotliwością. Wyniki przeanalizowanych scenariuszy wskazują na zwiększone prawdopodobieństwo występowania powodzi błyskawicznych wywołanych silnymi opadami mogących powodować zalewanie obszarów, na których nieodpowiednio prowadzona jest gospodarka przestrzenna. Przewidywane zmiany klimatyczne i związane z nimi wzrost częstotliwości i intensywności susz w rolnictwie spowodują wzrost zapotrzebowania na wodę do nawodnień. Z obliczeń prognostycznych wartości niedoborów wody w glebie dla wybranych roślin wynika, że następuje ciągły proces przesuszania się gleby i zwiększania zagrożenia suszą. Geograficznie problem ten może w większym stopniu dotknąć województwa śląskiego. Obok suszy także intensywne opady stanowią zagrożenie dla produkcji roślinnej. W związku ze wzrostem częstości występowania intensywnych opadów w okresie letnim, można oczekiwać zwiększenia potrzeb odwadniania. Przeprowadzone analizy wskazały, że należy oczekiwać zwiększenia częstości lat ze stratami plonów wynikających z niekorzystnego przebiegu pogody.

Część działań ujętych w Strategii będzie charakteryzowała się zarówno oddziaływaniami pozytywnymi lub neutralnymi w odniesieniu do zmian klimatu. Działanie obejmujące przebudowę dróg, obok bezpośredniej i długotrwałej poprawy stanu powietrza w zakresie ilości emitowanych zanieczyszczeń (na skutek upłynnienia ruchu, skutkującego mniejszym spalaniem paliw) powodują z reguły przeniesienie negatywnego oddziaływania z jednego miejsca w inne (z terenów zabudowanych na tereny zlokalizowane poza terenami zabudowanym, które wcześniej charakteryzowały się o wiele lepszymi warunkami aerosanitarnymi). Ponadto zmiany pokrycia powierzchni ziemi bezpośrednio wpływają na mikroklimat. Ich zwiększenie pogarsza lokalnie mikroklimat, tworząc tzw. wyspy ciepła.

Adaptacja do zmian klimatu

Zgodnie z analizami wykonanymi na potrzeby projektu KLIMADA⁴, zamieszczonymi w Strategicznym planie adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030, na przestrzeni następných lat warunki klimatyczne Polski zmieniają się. Przewidywane jest zwiększenie się ilości dni z temperaturą powyżej 25°C oraz zmniejszenie się ilości dni z temperaturami poniżej 0°C. Efektem tego może być ograniczenie zapotrzebowania na energię potrzebną do ogrzewania pomieszczeń mieszkalnych, co jednocześnie spowoduje ograniczenie emisji gazów cieplarnianych. Zwiększenie się ilości dni upalnych, może z kolei spowodować wzrost zapotrzebowania na energię (urządzenia klimatyzacyjne). Większa ilość dni słonecznych przyczyni się natomiast do polepszenia się warunków słonecznych, wyjątkowo ważnych przy korzystaniu z energii odnawialnej. Konieczne będzie dostosowanie systemu energetycznego do wahań temperatur oraz zapotrzebowania energetycznego, wdrożenie rozproszonych, niskoemisyjnych źródeł energii oraz wykorzystywanie energii odnawialnej.

11.8. Zabytki oraz dobra materialne

Działania wyznaczone w projekcie Strategii mają w większości neutralne lub pozytywne oddziaływanie na dobra materialne i zabytki. Zadania inwestycyjne w zakresie infrastruktury komunikacyjnej bezpośrednio wpłyną pozytywnie na występujące w bliskim sąsiedztwie tych terenów zabytki nieruchome, poprzez minimalizację występowania drgań spowodowanych złym stanem technicznym nawierzchni lub szlaku. Prowadzenie założonych działań infrastrukturalnych w bezpośrednim sąsiedztwie obiektów zabytkowych (zabytków nieruchomych, stanowisk archeologicznych) będzie wymagało od inwestora uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków postępowania i właściwego zabezpieczenia na etapie wykonywania robót budowlanych.

Pozytywny wpływ na dziedzictwo kulturowe, zabytki i dobra materialne ma również zmniejszenie emisji zanieczyszczeń powietrza, co wpłynie na poprawę ich stanu technicznego. Zanieczyszczenia pyłowe, które są emitowane z kominów budynków mieszkalnych z sektora indywidualnego jak i zbiorowego osiadając na zabytkach i dobrach materialnych powodują ich niszczenie.

Negatywne, bezpośrednie i chwilowe oddziaływania na zabytki oraz dobra materialne mogą wystąpić jedynie na etapie realizacji zadań inwestycyjnych lub wówczas, gdy działanie dotyczy będzie obiektów objętych ochroną kulturową lub historyczną. Negatywne oddziaływania wiążą się z możliwym spadkiem wartości nieruchomości (budynków i gruntów) z uwagi na niepożądane sąsiedztwo nowych

---

⁴ Projekt KLIMADA to opracowanie i wdrożenie strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu

inwestycji, które w opinii społecznej pogarszają atrakcyjność (krajobrazową i funkcjonalną) danego miejsca i odwrotnie na wzrost wartości nieruchomości wpływa lokalizacja i dostęp do obiektów zabytkowych, cennych obszarów przyrodniczych, jak i środków komunikacyjnych.

Nie prognozuje się znaczącego negatywnego oddziaływania na dziedzictwo kulturowe, zabytki, dobra materialne.

W chwili przygotowania niniejszego opracowania brak jest możliwości stwierdzenia, które z zadań inwestycyjnych będą prowadzone w pobliżu obiektów chronionych i czy ich zakres prac spowoduje zniszczenie lub degradację danego obiektu historycznego. Konsekwencją realizacji zadań inwestycyjnych będzie dbałość o walory historyczno-kulturowe poprzez zastosowanie takich rozwiązań projektowych, aby środowisko kulturowe nie zostało zdegradowane.

Reasumując, działania wyznaczone w ramach projektu Strategii przyczynią się do ochrony wartości kulturowych i pozytywnego wpływu na zabytki i stanowiska archeologiczne.

11.9. Zasoby naturalne

Pozytywny wpływ na powierzchnię ziemi przyniesie ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza, które migrują do gleb. Oddziaływania pozytywne wystąpią również w sektorze surowcowym. Poprawa efektywności energetycznej poprzez inteligentne zarządzanie energią oraz wykorzystanie różnego rodzaju OZE zmniejszy zapotrzebowanie na surowce.

Z dokonanej analizy wynika, że na etapie realizacji zadań typowo inwestycyjnych wyznaczonych będą wykorzystywane zasoby naturalne tj. woda oraz gleba. Największe zużycie surowców naturalnych będą generowały inwestycje związane z budową/przebudową infrastruktury drogowej, dlatego działania te mogą wiązać się z krótkotrwałym negatywnym i bezpośrednim oddziaływaniem na ten komponent środowiska. Nieuniknionym negatywnym oddziaływaniem na zasoby naturalne będzie trwałe zajęcie terenów biologicznie czynnych pod realizację zaplanowanych zadań infrastrukturalnych. Wielkość zapotrzebowania będzie wynikała jednak z rodzaju inwestycji i zastosowanej technologii. Na etapie sporządzania niniejszej Prognozy nie jest możliwe oszacowanie wielkości zużytych zasobów, jednak mając na względzie lokalny charakter zaplanowanych inwestycji oraz stosowane rozwiązania proekologiczne nie przewiduje się znaczącego oddziaływania na ten komponent środowiska.

Pozytywnym długoterminowym i skumulowanym oddziaływaniem będzie minimalizacja zużycia zasobów naturalnych (w szczególności węgla, wody, paliw energetycznych) poprzez realizację zadań związanych z termomodernizacją budynków i przebudową dróg.

Do działań negatywnych związanych z realizacją przedsięwzięć zawartych w Strategii możemy zaliczyć: zabudowanie powierzchni ziemi pod nowe inwestycje, usuwanie wierzchnich warstw gleby,

powstawanie odpadów budowlanych, wzrost wydobycia surowców budowlanych oraz powstawanie nieużytecznych w danym miejscu mas ziemnych.

Nie prognozuje się znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko glebowe i zasoby naturalne.

11.10. Wody

Działania zaplanowane do realizacji w ramach projektu Strategii nie będą wywierały znaczącego wpływu na stan wód powierzchniowych i podziemnych. Działania przewidziane do realizacji w ramach projektowanej Strategii są w większości ukierunkowane pośrednio lub bezpośrednio na ochronę lub poprawę stanu wód podziemnych i powierzchniowych. Oceniono, że wyznaczone w projekcie zadania nie będą mieć znaczącego wpływu na jakość i ilość wód powierzchniowych i podziemnych, w tym jednolite części wód.

Zapewnieniu odpowiedniej jakości wód ujmowanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi oraz zaopatrzenia zakładów wymagających wody wysokiej jakości, a także ochronie zasobów wodnych, służy ustanawianie stref ochronnych ujęć wód. Strefę ochronną stanowi obszar, na którym obowiązują nakazy, zakazy i ograniczenia w zakresie użytkowania gruntów oraz korzystania z wód, w celu ochrony zasobów tych wód przed degradacją. Strefa ochronna obejmuje wyłącznie teren ochrony bezpośredniej albo teren ochrony bezpośredniej i teren ochrony pośredniej. Strefę ochronną obejmującą wyłącznie teren ochrony bezpośredniej ustanawia się dla każdego ujęcia wody, z wyłączeniem ujęć wody służących do zwykłego korzystania z wód. Zgodnie z Ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U. z 2024 r., poz. 1087) na terenie ochrony bezpośredniej zakazuje się użytkowania gruntów do celów niezwiązanych z eksploatacją ujęcia wody.

Na terenie ochrony bezpośredniej należy:

1. Odprowadzać wody opadowe lub roztopowe w sposób uniemożliwiający przedostawanie się ich do urządzeń służących do poboru wody.
2. Zagospodarować teren zielenią.
3. Odprowadzać poza granicę terenu ochrony bezpośredniej ścieki z urządzeń sanitarnych przeznaczonych do użytku dla osób zatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody.
4. Ograniczyć wyłącznie do niezbędnych potrzeb przebywanie osób niezatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody.

Teren ochrony bezpośredniej należy ogrodzić, a jego granice przebiegające przez wody powierzchniowe oznaczyć za pomocą rozmieszczonych w widocznych miejscach stałych znaków stojących lub pływających. Na ogrodzeniu oraz znakach należy umieścić tablice zawierające informację o ustanowieniu strefy ochronnej i zakazie wstępu osób nieupoważnionych. Zakazuje się niszczenia,

uszkodzenia lub przemieszczania stałych znaków stojących lub pływających oraz tablic zawierających informacje o ustanowieniu strefy ochronnej i zakazie wstępu osób nieupoważnionych.

Teren ochrony pośredniej ujęcia wód podziemnych obejmuje obszar zasilania ujęcia wody. Na terenie ochronny pośredniej może być zakazane lub ograniczone wykonywanie robót lub czynności powodujących zmniejszenie przydatności ujmowanej wody lub wydajności ujęcia, obejmujących:

1. Wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi.
2. Rolnicze wykorzystanie ścieków.
3. Przechowywanie lub składowanie odpadów promieniotwórczych.
4. Stosowanie nawozów oraz środków ochrony roślin.
5. Budowę nowych dróg, linii kolejowych, lotnisk lub lądowisk.
6. Wykonywanie urządzeń melioracji wodnych oraz wykopów ziemnych.
7. Lokalizowanie zakładów przemysłowych oraz ferm chowu lub hodowli zwierząt.
8. Lokalizowanie magazynów produktów ropopochodnych oraz innych substancji, a także rurociągów do ich transportu.
9. Lokalizowanie składowisk odpadów niebezpiecznych, innych niż niebezpieczne i obojętne oraz obojętnych.
10. Mycie pojazdów mechanicznych.
11. Urządzanie parkingów, obozowisk oraz kąpielisk i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli.
12. Lokalizowanie nowych ujęć wody.
13. Lokalizowanie cmentarzy oraz grzebanie martwych zwierząt.
14. Wydobywanie kopalni.
15. Wykonywanie odwodnień budowlanych lub górniczych.
16. Lokalizowanie budynków mieszkalnych oraz obiektów budowlanych związanych z turystyką.
17. Używanie statków powietrznych do przeprowadzania zabiegów rolniczych.
18. Urządzanie przyzmi kiszonkowych.
19. Chów lub hodowlę ryb, ich dokarmianie lub zanęcanie.
20. Pojenie oraz wypasanie zwierząt.
21. Wydobywanie kamienia, żwiru, piasku oraz innych materiałów, a także wycinanie roślin z wód lub brzegu.
22. Uprawianie sportów wodnych.
23. Użytkowanie statków o napędzie spalinowym.
24. Lokalizowanie nowych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.
25. Składowanie opakowań po nawozach i środkach ochrony roślin.

26. Stosowanie i składowanie chemicznych środków zimowego utrzymania dróg.
27. Lokalizowanie pomp ciepła i akumulatorów ciepła warstwy wodonośnej.

Założenia projektowanego dokumentu nie będą oddziaływać na strefy ochrony bezpośredniej i pośredniej ujęć wód ze względu na brak zaplanowanych przedsięwzięć w ich granicach, wynikający z powyższych zakazów. Wskazane w Strategii przedsięwzięcia związane z budową, rozbudową i modernizacją stacji uzdatniania wód nie pogorszą stanu środowiska, nie zmienią sposobu wykorzystywania terenu, polepszą natomiast wydajność ujęć w celu zaopatrzenia mieszkańców w wodę pitną. Czas remontów będzie wiązał się z chwilowymi i krótkoterminowymi uciążliwościami dla środowiska związanych ze wzmożonym transportem, wibracjami, emisją spalin, hałasu oraz powstawaniem odpadów. Wszystkie użyte do budowy i remontów surowce, materiały, wodę, paliwa i energię należy wykorzystywać zgodnie z obowiązującymi normami i przepisami ze szczególnym zwróceniem uwagi na odzysk materiałów i surowców w trakcie gospodarki odpadami.

Realizacja ustaleń Strategii wpisuje się w realizację głównych celów środowiskowych dla wód podziemnych określonych w Ramowej Dyrektywie Wodnej (RDW):

- zapobieganie doływowi lub ograniczenie doływu zanieczyszczeń do wód podziemnych,
- zapobieganie pogarszaniu się stanu wszystkich części wód podziemnych,
- zapewnienie równowagi pomiędzy poborem a zasilaniem wód podziemnych,
- wdrożenie działań niezbędnych do odwrócenia znaczącego i utrzymującego się rosnącego trendu stężenia każdego zanieczyszczenia powstałego wskutek działalności człowieka.

Natomiast w przypadku wód powierzchniowych działania zapisane w Strategii powinny realizować następujące cele RDW:

- zapobieganie pogorszeniu się stanu wszystkich części wód powierzchniowych,
- poprawa i przywracanie wszystkie części wód powierzchniowych dla sztucznych i silnie zmienionych części wód, mając na celu osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych,
- ochrona i poprawa wszystkich sztucznych i silnie zmienionych części wód w celu osiągnięcia dobrego potencjału ekologicznego i dobrego stanu chemicznego wód powierzchniowych,
- stopniowe redukcje zanieczyszczenia substancjami priorytetowymi i zaprzestanie lub stopniowa eliminowanie emisji, zrzutów i strat niebezpiecznych substancji priorytetowych.

Każde z opisanych działań wpisuje się w realizację powyższych celów, zakładając osiągnięcie przez jednolite części wód podziemnych i powierzchniowych stanu/potencjału co najmniej dobrego.

Pośrednie i bezpośrednie zwiększanie zasobów wodnych będzie przeciwdziałało występowaniu i negatywnym skutkom suszy. Zaproponowane w projekcie Strategii działania będą zmierzać do

poprawy warunków klimatycznych dzięki systematycznej poprawie reżimu hydrologicznego oraz jakości wód.

Ze środowiskiem wodnym powiązany jest także sektor energetyczny. Dlatego projekty związane z poprawą efektywności energetycznej, z popularyzacją oszczędzania energii oraz promowaniem odnawialnych źródeł energii, pośrednio pozytywnie będą wpływać na wody poprzez zmniejszenie ich poboru do celów chłodniczych.

Na redukcję zanieczyszczeń przedostających się do wód mają również wpływ niektóre z działań z zakresu przebudowy infrastruktury drogowej regionu. Woda wykazuje cechy mobilności w środowisku, a zanieczyszczenia z powietrza przenikają do środowiska glebowego. W związku z tym poprawa stanu jakości powietrza wpłynie na poprawę stanu jakości wody.

Na wykonawcach poszczególnych inwestycji, spoczywa obowiązek przeprowadzenia osobnych procedur oddziaływania na środowisko, w ramach, których ustalone zostaną działania mające na celu ochronę siedlisk wraz z zasobami przyrody na nich występującymi. Zakres oddziaływania oraz jego wielkość będzie można oszacować dopiero na etapie sporządzania szczegółowego zakresu prac np. Studium wykonalności. W przypadku, kiedy przedsięwzięcie będzie kwalifikować się do przedsięwzięć wymagających przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, ocena wpływu wraz z podaniem rodzaju oddziaływań zostanie przeprowadzona na etapie opracowania Karty Informacyjnej Przedsięwzięcia lub Raportu oddziaływania na środowisko.

Możliwe oddziaływania negatywne będą polegać na obniżeniu poziomu wód gruntowych, trudnością związaną z przesączaniem wód opadowych, ze względu na występowanie powierzchni silnie zabudowanej oraz przedostawaniem się szkodliwych substancji do wód (szczególnie na etapie realizacji niektórych inwestycji).

Realizacja zadań związana z nasadzeni zieleni przyczyni się do zwiększanie areału terenów przepuszczalnych, co doprowadzi do wzrostu udziału terenów biologicznie czynnych i przepuszczalnych. Działania będą wpływać pośrednio pozytywnie i długoterminowo na stan zasobów wód powierzchniowych. Ogół działań związanych z zwiększaniem retencji, gdzie efektem jest zwiększenie infiltracji wód opadowych oraz powierzchniowych będą wpływać pozytywnie na stan wód i nie będą stanowić zagrożenie dla osiągnięcia celów środowiskowych wyznaczonych dla JCWPd a także nie będą wpływać na stan ilościowy i jakościowy GZWP. Ponadto zwiększy się różnorodność biologiczna. Działania będą polegać m.in. na zbieraniu deszczówki, wykonywaniu łąk kwietnych, zmianie powierzchni nieprzepuszczalnej na przepuszczalną oraz zakładaniu ogrodów deszczowych, co przełoży się na lepszą kondycję roślin, zwiększenie bioróżnorodności i zapobieganie zmianom

mikroklimatu, ograniczenie zjawiska „miejskiej wyspy ciepła”. Budowa zbiorników do magazynowania wód opadowych pozwoli na późniejsze wykorzystanie jej w okresach suszy, do nawadniania terenów.

Adaptacja do zmian klimatu

Przeprowadzone analizy wskazują na zwiększenie się prawdopodobieństwa występowania powodzi błyskawicznych, wywołanych gwałtownymi zjawiskami pogodowymi, mogących spowodować zalewanie obszarów, na których gospodarka przestrzenna prowadzona jest w sposób nieodpowiedni. Przewidywane jest również skrócenie się okresu zalegania warstwy śnieżnej co może mieć skutki pozytywne (mniejsze prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi roztopowych) jak i negatywne (niedobór wód i susze). Planowane działania mają na celu usprawnienie funkcjonowania w warunkach nadmiaru, jak i niedoboru wody. Osiągnięcie tego planowane jest poprzez zreformowanie struktur gospodarki wodnej z uwzględnieniem adaptacji do zmian klimatu, opracowanie i wdrożenie metod oceny ryzyka powodziowego i ryzyka podtopień, odpowiednie zarządzanie ryzykiem powodziowym oraz przywracanie i utrzymanie dobrego stanu wód, ekosystemów wodnych.

Zgodnie z projektem KLIMADA⁵, rekomendowanymi kierunkami działań adaptacyjnych są:

- zwiększenie poziomu ochrony przeciwpowodziowej, przeciwdziałanie osuwiskom i deficytowi wodnemu;
- powiązanie systemu dolin rzecznych z systemem obszarów chronionych;
- uwzględnianie problemu gwałtownych zmian temperatury, ulewnych opadów, oblodzenia i silnych wiatrów w inwestycjach budowlanych, transportowych i energetycznych;
- rozwijanie alternatywnych źródeł produkcji energii na poziomie lokalnym;
- tworzenie systemów wczesnego ostrzegania mieszkańców przed zagrożeniami powodziowymi.

Zmiany zachodzące obecnie w klimacie cechuje zwiększenie się gwałtowności zjawisk pogodowych. Częściej występują także skrajne zjawiska takie jak burze. Wiąże się to z dostarczeniem do sieci kanalizacyjnych dużych ilości wody w krótkim czasie. Infrastruktura może być nieprzygotowana na taką sytuację co może spowodować wydostawanie się wody, wraz z zanieczyszczeniami, z sieci kanalizacyjnej. Również przepustowość oczyszczalni ścieków może być niewystarczająca w przypadku wystąpienia gwałtownych zjawisk pogodowych. Aby zminimalizować efekty takich zjawisk należy brać je pod uwagę już na etapie planowania przedsięwzięć związanych z gospodarką wodno-ściekową.

---

⁵ Projekt KLIMADA to opracowanie i wdrożenie strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu

11.11. Krajobraz i powierzchnia ziemi

Do poprawy estetyki przestrzeni miejskiej przyczynią się działania dotyczące, m.in. termomodernizacji budynków, nasadzeniem zieleni czy zagospodarowaniem terenów a także te związane z rewitalizacją obiektów.

Wśród kierunków działań przewidzianych w Strategii znajdują się takie, które będą wiązać się z naruszeniem istniejącej struktury gruntów oraz wprowadzeniem zmian krótkookresowych lub długookresowych w krajobrazie naturalnym, w efekcie czego przewiduje się wystąpienie oddziaływań negatywnych oraz pozytywnych. Należą do nich:

- budowa, poprawiających dostępność komunikacyjną i mobilność mieszkańców;
- budowa i/lub modernizacja infrastruktury dla ruchu niezmotywowanego m.in. drogi i pasy rowerowe;
- budowa, rozbudowa lub modernizacja obiektów użyteczności publicznej.

Zgodnie z celami przyjętymi w Europejskiej Konwencji Krajobrazowej (zalecenia CM/Rec (2008) 3 Komitetu Ministrów w sprawie wytycznych dotyczących wdrażania Europejskiej Konwencji Krajobrazowej) *Każde działanie lub projekt powinien być zgodny ze standardami jakości krajobrazu. W szczególności powinny poprawić jakość krajobrazu, a przynajmniej nie doprowadzić do jej pogorszenia. Wpływ projektów na krajobraz, niezależnie od ich skali, powinien być oceniony, a przepisy i instrumenty odpowiadające tym skutkom powinny być sprecyzowane. Każde działanie lub projekt powinien nie tylko odpowiadać cechom miejsca, ale także być do nich dostosowany.*⁶

Na krajobraz oddziaływać będą głównie działania o charakterze inwestycyjnym. Inwestycje polegające na przebudowie dróg, termomodernizacji obiektów, budowie ścieżek rowerowych oraz nowych obiektów użyteczności publicznej powodują stałą zmianę w krajobrazie. Rodzaj oddziaływania (pozytywny bądź negatywny) jest uzależniony od lokalizacji danej inwestycji i otaczającego je terenu. Właściwie zaprojektowany i zlokalizowany w przestrzeni nie powinien negatywnie oddziaływać na środowisko. Inwestycje budowlane w sposób trwały wpiszą się w krajobraz, dlatego istotny jest wybór lokalizacji oraz odpowiedniej technologii z zachowaniem ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Przebudowa już istniejących obiektów nie będzie powodować negatywnych oddziaływań na krajobraz oraz powierzchnię ziemi, ale będzie prowadzić do poprawy estetyki przestrzeni publicznej.

---

⁶ Zalecenia CM/Rec(2008)3 Komitetu Ministrów w sprawie wytycznych dotyczących wdrażania Europejskiej Konwencji Krajobrazowej

Oceniono, że wyznaczone w projekcie Strategii zadania nie będą mieć znaczącego negatywnego wpływu na powierzchnię ziemi i krajobraz.

Adaptacja do zmian klimatu

Efektom przewidywanych zmian klimatycznych będzie wzrost częstotliwości oraz intensywności susz co będzie miało negatywny wpływ na gleby oraz rolnictwo. Wymagane będzie zintensyfikowane nawadnianie terenów dotkniętych suszami. Do działań adaptacyjnych będzie można zaliczyć wsparcie inwestycyjne gospodarstw oraz szkolenia i doradztwo technologiczne a także doskonalenie systemu tworzenia i zarządzania rezerwami żywności, materiału siewnego i paszy na wypadek nieurodzaju. Wpływ gwałtownych zjawisk pogodowych oraz ich efektów należy również mieć na uwadze podczas wybierania lokalizacji oraz projektowania obiektów typu PSZOK oraz składowisk odpadów.

11.12. Hałas i promieniowanie elektromagnetyczne

Pozytywne oddziaływanie na klimat akustyczny przede wszystkim będzie zauważalne na terenach miejskich i o zwiększonym ruchu. Działania podejmowane w zakresie poprawy standardów akustycznych związane będą z ograniczeniem głównie hałasu drogowego poprzez przebudowę dróg m.in. stosowanie cichej nawierzchni.

Również pozytywny wpływ na klimat akustyczny będą miały także inwestycje w zakresie rozwoju i modernizacji transportu publicznego. Duże znaczenie w redukcji ponadnormatywnego hałasu będzie miał rozwój systemu ścieżek rowerowych, który spowoduje zmniejszenie ruchu samochodowego.

Oddziaływanie negatywne będzie krótkotrwałe, odwracalne i występujące tylko na terenie prowadzonych prac i w ich najbliższym sąsiedztwie. Prace realizowane w ramach tych zadań będą źródłem hałasu, którego głównym emitorem będzie praca urządzeń mechanicznych. Zadania, których realizacja będzie się wiązać z użyciem ciężkiego sprzętu powinny być prowadzone w dzień, aby nie zakłócać ciszy w porze nocnej. Dla zminimalizowania emisji hałasu i spalin, podczas prac zostaną użyte maszyny w pełni sprawne, które zostaną wykorzystane do prac zgodnych z ich przeznaczeniem i możliwościami, tak aby nie powstały inne zagrożenia, np. dla pracowników i osób postronnych znajdujących się w pobliżu. Oddziaływanie to będzie krótkotrwałe i ustąpi z chwilą zakończenia prac. Modernizacja istniejących odcinków dróg przyczyni się do poprawy ich stanu oraz komfortu jazdy. Pośrednio zmniejszy to poziom hałasu drogowego.

Negatywne oddziaływanie w postaci promieniowania elektromagnetycznego może nastąpić w ramach działań związanych z montażem OZE. Dotyczy to linii łączących instalacje z siecią energetyczną. Właściwa lokalizacja oraz zastosowanie odpowiednich zabezpieczeń może niemal całkowicie wyeliminować narażenie na promieniowanie elektromagnetyczne. Przewidywalne uciążliwości

związane z promieniowaniem elektromagnetycznym oraz dźwiękami wydawanymi podczas pracy takich urządzeń będą marginalne.

Podczas prac ziemnych i montażowych, w sąsiedztwie placu budowy wystąpią potencjalne bezpośrednio i krótkotrwałe uciążliwości w tym: emisja hałasu, zanieczyszczeń do powietrza oraz wytwarzanie odpadów. Oceniono je jako krótkoterminowe. Prace związane z budową przedsięwzięć wiązać się będą ze wzrostem poziomu hałasu, którego źródłem będzie praca sprzętu budowlanego, środków transportu. Hałas będzie miał zasięg lokalny. Praca przedsięwzięć przebiega częściowo w obrębie terenów chronionych akustycznie, zatem mieszkańcy i użytkownicy najbliższej zabudowy odczuwać mogą okresowe uciążliwości związane z realizacją inwestycji. Ewentualne uciążliwości będą minimalizowane poprzez prowadzenie prac w porze dziennej w godz. 6.00-22.00 oraz zastosowanie urządzeń i maszyn w pełni sprawnych.

Zwiększenie przepustowości dróg może wiązać się z zwiększeniem poziomu hałasu w bezpośrednim sąsiedztwie przebudowanych dróg. Zadanie to można zminimalizować stosując rozwiązania techniczne ograniczające poziom hałasu m.in. ciche nawierzchnie.

Adaptacja do zmian klimatu

Wzrost średnich temperatur powietrza towarzyszący zmianom klimatycznym powoduje zwiększenie się poziomów dźwięków – zwłaszcza tych generowanych przez urządzenia mechaniczne oraz elektryczne. Wzrost temperatury wymusza również, intensywniejsze działanie układów chłodzących co również może powodować uciążliwości dla środowiska, zwłaszcza w gminach, gdzie naturalny krajobraz uległ największym przekształceniom. Aby zmniejszyć negatywny wpływ wysokich temperatur należy zwiększać ilość terenów zielonych oraz niwelować efekt tzw. „miejskiej wyspy ciepła”. Wzrost temperatur powietrza towarzyszący zmianom klimatycznym może powodować zmiany w rozchodzeniu się pól elektromagnetycznych wokół emiterów a w efekcie mieć negatywny wpływ na ludzi oraz środowisko. W celu zmniejszenia takiego wpływu należy zwiększać powierzchnię terenów zielonych oraz brać pod uwagę czynniki klimatyczne, podczas wybierania lokalizacji dla źródeł promieniowania elektromagnetycznego.

11.13. Gospodarka odpadami i ograniczenie powstawania odpadów

Powstawanie dużej ilości odpadów (w szczególności budowlanych) będzie związane z realizacją inwestycji dotyczących budowy nowych obiektów. Wszystkie wytworzone odpady na poszczególnych etapach, zostaną zagospodarowane zgodnie z przepisami ustawy o odpadach z dnia 14 grudnia 2012 r. Odpady będą zbierane selektywnie w wydzielonych i przystosowanych miejscach, w warunkach zabezpieczających przed przedostaniem się do środowiska zanieczyszczeń.

11.14. Ryzyko wystąpienia poważnej awarii

Planowane do realizacji przedsięwzięcia ujęte w Strategii ZIT nie są zaliczane do obiektów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnych awarii przemysłowych wg Rozporządzenia Ministra Rozwoju z dnia 26 stycznia 2016 r. w sprawie rodzajów i ilości znajdujących się w zakładzie substancji niebezpiecznych, decydujących o zaliczeniu zakładu do zakładu o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (Dz. U. 2016, poz. 138).

Ryzyko wystąpienia poważnej awarii podczas realizacji Strategii może być związane z poważną awarią w transporcie drogowym, niekontrolowanym wyciekami przewożonych substancji niebezpiecznych, wyciekami płynów eksploatacyjnych na skutek usterek technicznych. Ze względu na charakter przedsięwzięć, które nie wiążą się z koniecznością użycia niebezpiecznych substancji ani technologii nie przewiduje się wystąpienia zagrożenia dla środowiska. Realizacja układu komunikacyjnego gmin nie będzie jednak bezpośrednio wpływała na wystąpienie poważnej awarii, będą to jednak potencjalne lokalizacje wystąpienia tego niekorzystnego zdarzenia.

12. Analiza rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodnicza negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu

Prognoza oddziaływania na środowisko wykazała, że niektóre z przedsięwzięć realizowanych w ramach projektu Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło mogą negatywnie wpłynąć na środowisko. Negatywne oddziaływanie na środowisko inwestycji, szczególnie tych związanych m.in. z rozbudową ciągów komunikacyjnych można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji, ponieważ skala wywoływanych przez nie przekształceń środowiska zależą będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań.

Wykaz inwestycji zamieszczonych w Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło powinien być realizowany zgodnie z zaleceniami wynikającymi z wydanych decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach (dotyczy inwestycji, które rozpoczęły się w latach poprzednich i są obecnie kontynuowane). Podczas podejmowania nowych działań inwestycyjnych należy brać pod uwagę lokalizację form ochrony przyrody, zakazy i nakazy wynikające z aktów prawa miejscowego, uchwał powołujących dane formy ochrony przyrody lub planów zadań ochronnych i planów ochrony ww. obszarów. Każdorazowe podjęcie działań inwestycyjnych wymaga przeprowadzenia postępowania określającego wpływ na środowisko w drodze odrębnej procedury (decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach).

Do ogólnych działań ograniczających oddziaływanie należą:

- w czasie realizacji inwestycji prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy, w tym zwłaszcza w miejscach styku z ekosystemami szczególnie wrażliwymi na zmiany warunków siedliskowych;
- stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych;
- maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu;
- odpowiedni wybór lokalizacji inwestycji, uwzględniając zapisy dokumentów lokalnych oraz dokumentów wyższego szczebla.

W przypadku gdy całkowite uniknięcie danego oddziaływania jest niemożliwe i istnieje niebezpieczeństwo nieodwracalnego zniszczenia szczególnie cennych elementów przyrody, konieczne jest podjęcie odpowiednio wcześniej działań kompensacyjnych. Należy m.in. zapewnić odtworzenie zniszczonych siedlisk w miejscach zastępczych, sztuczne zasilanie osłabionych populacji; tworzenie alternatywnych połączeń przyrodniczych i różnorodnych tras migracji zwierząt.

W wyniku realizacji projektu Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło może potencjalnie dojść do oddziaływania na obszary chronione, dlatego ważne jest, aby wszelkie przedsięwzięcia wynikające ze Strategii były przeprowadzone zgodnie z przepisami dotyczącymi gospodarowania na obszarach objętych prawną formą ochrony przyrody.

Minimalizacja negatywnego wpływu na środowisko możliwa jest m.in. poprzez prowadzenie świadomej polityki przestrzennej popartej stosownymi zapisami w dokumentach prawa lokalnego oraz zachowanie walorów przyrodniczych gmin.

Poniżej przedstawiono propozycje zapobiegania, łagodzenia negatywnego wpływu na środowisko, będącego konsekwencją realizacji działań ujętych w Strategii na poszczególne komponenty środowiska:

Ochrona powierzchni ziemi i wód:

- Na etapie projektowania należy rozważać koncepcje organizacji placu budowy i jego zaplecza z uwzględnieniem zasady minimalizacji zajęcia terenu i przekształcenia jego powierzchni;
- Po zakończeniu prac budowlanych, w razie konieczności, należy przeprowadzać rekultywację;
- Prowadzenie robót budowlanych w sposób zapewniający ochronę wód;
- W projekcie i wykonawstwie należy minimalizować zakres robót powodujących zdejmowanie warstw próchnicznych gleby, a także zaplanować wykorzystanie nadmiarów ziemi pochodzącej z wykopów;
- Ograniczenie uszczelniania zlewni, np. poprzez planowanie rezerw terenu, które ma służyć zapewnieniu możliwości swobodnej infiltracji wód do ziemi;
- W opisach technicznych projektów budowlanych należy zaplanować miejsca przeznaczone do składowania substancji podatnych na migrację wodną;
- Na etapie realizacji i funkcjonowania inwestycji należy preferować technologie wodooszczędne;
- Prawidłowe przechowywanie substancji ropopochodnych oraz inne materiałów niebezpiecznych dla środowiska;
- Opracowanie procedury na wypadek wystąpienia awarii na placu budowy, by nie doprowadzić do zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego;
- Właściwe postępowanie z odpadami;
- Prowadzenie selektywnej zbiórki odpadów nadających się do odzysku lub unieszkodliwiania, a odpady niebezpieczne gromadzić w szczelnych, oznakowanych pojemnikach, w wydzielonym miejscu;

- Powstające podczas realizacji inwestycji oraz eksploatacji obiektu odpady należy przekazywać tylko wyspecjalizowanym jednostkom posiadającym zezwolenie na odzysk, utylizację, zbieranie i transport tych odpadów.
- Uregulowanie gospodarki wodami opadowymi - oczyszczenie ich oraz możliwość ich retencjonowania w celu ograniczenia spływu powierzchniowego, należy przy tym brać pod uwagę nie tylko dany obszar, ale i obszar położony niżej w zlewni
- Materiał pozostały po robotach ziemnych w miarę możliwości należy wykorzystywać na miejscu.

Ochrona powietrza:

- Wykonawcy wybierani do realizacji poszczególnych zadań powinni używać nowoczesnego sprzętu i wykazać się dbałością o prawidłową eksploatację i właściwą konserwację sprzętu i środków transportu (np. korzystanie z maszyn i urządzeń o wysokich normach spalin czy zraszanie materiałów pyłących). Takie zapisy mogą znaleźć się na odpowiednich etapach procedur przetargowych;
- Unikanie emisji głównie substancji pyłowych na etapie budowy, rozbudowy czy modernizacji obiektów;
- Niedopuszczalne jest palenie na terenie budowy papy, opon, rozpuszczalników, farb itp.;
- Pogłębiona analiza lokalizacji przedsięwzięcia;
- Zminimalizowaniu ryzyka awarii poprzez stosowanie sprawdzonych rozwiązań i nowoczesnego sprzętu;
- Prowadzenie prac budowlanych poza okresem lęgowym ptaków, rozrodu ptaków;
- Prowadzenie prac budowlanych i rozbiórkowych w porze dziennej;
- Stosowanie przepisów BHP;
- Zastosowanie do budowy nowoczesnego sprzętu, który emituje mniejsze ilości spalin;
- Na etapie eksploatacji - prowadzenie monitoringu powietrza;
- Ograniczanie stosowania paliw wysokoemisyjnych.

Różnorodność biologiczna (w tym fauna, flora, obszary chronione):

- Minimalizacja negatywnych oddziaływań inwestycji infrastrukturalnych wymaga (oczywiście nie jest to konieczne w przypadku każdej inwestycji) wcześniejszych terenowych inwentaryzacji zasobów środowiska przyrodniczego. Inwentaryzacja pozwoli na precyzyjne dostosowanie ogólnych zaleceń do realiów danego zadania inwestycyjnego i uniknięcie spowodowania znaczących szkód w środowisku przyrodniczym i wiążących się z tym komplikacji w trakcie realizacji poszczególnych inwestycji;

- Stosowanie technologii w jak najmniejszym stopniu wpływającej na środowisko (ograniczającej emisję zanieczyszczeń i hałasu);
- W przypadku prac termomodernizacyjnych budynków czy remontów elewacji bądź pokrycia dachowego budynków należy przeprowadzić inwentaryzację ornitologiczną i chiropterologiczną;
- Stosowanie wszystkich możliwych środków związanych z ochroną zwierząt podczas prowadzenia prac remontowych i termomodernizacyjnych obiektów (np. zabezpieczanie lub przenoszenie gniazd, pozostawianie otwartych otworów stropodachowych);
- Wykorzystanie rozwiązań technologicznych umożliwiających zachowanie istniejących stosunków wodnych;
- Ograniczenie na etapie planowania i wykonawstwa wycinki drzew i krzewów oraz naruszania cennych siedlisk do minimum i stosowanie nowych nasadzeń wraz z ich późniejszym utrzymaniem;
- W przypadku braku możliwości nienaruszenia siedlisk rzadkich/chronionych gatunków, należy wziąć pod uwagę możliwość przeniesienia populacji;
- Stosowanie wszelkich możliwych środków technicznych w celu ochrony zwierząt w trakcie inwestycji liniowych (np. montaż siatek i pojemników w celu ochrony płazów i drobnych ssaków) o ile będzie to konieczne;
- Nie należy prowadzić robót budowlanych w okresie lęgowym ptaków, rozrodem płazów, hibernacji nietoperzy i tarła ryb, jeśli na obszarze inwestycji występują;
- W przypadku istotnego zagrożenia hałasem, mogącego płoszyć chronione gatunki zwierząt w okresie rozrodczym (i/lub powodujące ponadnormatywną emisję na terenach mieszkaniowych), należy rozważyć zastosowanie ekranów;
- Uwzględnianie wariantu lokalizacyjnego w sposób zgodny z dokumentami planistycznymi, przepisami i aktami prawnymi obowiązującymi dla poszczególnych form ochrony przyrody, a także biorąc pod uwagę potrzeby ochrony siedlisk przyrodniczych, siedlisk zwierząt i roślin oraz korytarze migracyjne i łączność ekosystemów.

Ochrona przed hałasem i drganiami:

- Ograniczenie prac związanych z wykorzystaniem głośnego sprzętu, do pory dziennej między 7:00 a 20:00;
- W miejscach szczególnie wrażliwych obok zabudowy mieszkaniowej należy ograniczyć prędkość pojazdów dowożących materiały budowlane ze względu na drgania przenoszące się na konstrukcje budynków oraz wpływ na klimat akustyczny otoczenia;

- Projektanci powinni zwrócić uwagę na propozycję lokalizacji baz zaplecza technicznego budowy tak, aby planować je możliwe z dala od okien budynków mieszkalnych;
- Na terenach zwartej zabudowy mieszkaniowej należy tak planować roboty budowlane w ramach poszczególnych zadań by prowadzić prace związane z emisją hałasu w tym samym czasie tylko po jednej stronie budynku, aby w mieszkaniu były pomieszczenia nienarażone na emisję hałasu;
- Organizacja pracy, ograniczająca liczbę osób i czas ekspozycji na hałas;
- Stosowanie harmonogramów prac, ograniczających narażenie na hałas;
- Stosowanie tzw. cichych nawierzchni;
- Ograniczenie do minimum strefy bezpośredniej ingerencji w środowisko;
- Racjonalna gospodarka materiałami i minimalizacja powstawania odpadów;
- Sprawne przeprowadzenie prac;
- Ograniczenie do niezbędnego minimum usuwania drzew i krzewów będących w kolizji z planowaną inwestycją;
- Dobór gatunków roślin pełniących rolę dźwiękochronną dostosowanych do wymogów siedliska;
- Zastosowania odpowiednio szerokich pasów zieleni o zróżnicowanej wysokości tak, aby zapewnić maksymalne wartości pochłaniania i odbijania fali akustycznej.

Ochrona krajobrazu

W celu zmniejszenia negatywnego oddziaływania poszczególnych kierunków wsparcia na krajobraz konieczne jest odpowiednie planowanie inwestycji, uwzględniające konieczność wkomponowania planowanych obiektów w istniejący krajobraz.

Ochrona dziedzictwa kulturowego, zabytków, dóbr materialnych

Wszelkie działania mające na celu ochronę obiektów zabytkowych i utrzymanie ich w należytym stanie należy planować i realizować zgodnie z wymogami i uzgodnieniami z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

13. Propozycja działań alternatywnych

Art. 51, ust. 2, pkt. 3b ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2024 poz. 1112) nakłada obowiązek przedstawienia rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie.

Dla zadań zawartych w projekcie Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło można zaproponować następujące działania alternatywne:

- zmiana lokalizacji danego działania;
- zmiana technologii realizacji zadania;
- wybór alternatywnych materiałów do realizacji zadania;
- rozważenie różnych wariantów organizacyjnych realizacji zadania i dobór odpowiedniego;
- modyfikacja zakresu zadania, częściowe lub całkowite odstąpienie od realizacji zadania, jeśli decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach dla danego zadania będzie wskazywać na taką potrzebę.

W przypadku projektu *Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło* nie ma możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wskazanych działań ze względu na wysoki stopień ogólności dokumentu. Projekt jest koncepcją rozwoju i przebudowy społecznej, infrastrukturalnej i przestrzennej obszaru gmin, który jako wizja całościowa i spójna pozwoli osiągnąć zamierzone efekty. Dlatego też wprowadzanie na tym etapie rozwiązań alternatywnych zaburzałoby spójność wspomnianej wizji. Należy jednak podkreślić, że istnieją duże możliwości w doborze najlepszych pod względem oddziaływania na środowisko wariantów lokalizacyjnych, technologicznych czy organizacyjnych.

Podkreślając charakter dokumentu, o wysokim stopniu ogólności oraz brak możliwości precyzyjnego wskazania działań alternatywnych należy w przypadku wszystkich przedsięwzięć przeanalizować działania alternatywne na etapie wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

W związku z ciągłym rozwojem gospodarczym regionu oraz wzrostem poziomem konsumpcji brak realizacji Strategii prowadzi będzie do pogorszenia wszystkich elementów środowiska.

14. Potencjonalne oddziaływanie transgraniczne

Zgodnie z przepisami zawartymi w ustawie z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2024 poz. 1112), z rozdziału 3, działu VI dotyczącego postępowania w sprawie transgranicznego oddziaływania pochodzącego z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w przypadku projektów polityk, strategii, planów i programów, opracowywany dokument nie będzie wywierał znaczącego oddziaływania transgranicznego.

Skala przedsięwzięć zaproponowanych do realizacji w ramach dokumentu ma charakter regionalny i ewentualne negatywne oddziaływanie tych przedsięwzięć będzie miało zasięg lokalny. Na etapie prognozy stwierdzono, że realizacja projektu Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło nie wskazuje możliwości negatywnego transgranicznego oddziaływania na środowisko, mogącego objąć terytorium innych państw.

15. Monitoring i ewaluacja

Monitoring

Systematyczne prowadzenie monitoringu umożliwi efektywne i skuteczne realizowanie zaplanowanej interwencji, dzięki uzyskaniu informacji i gromadzeniu danych ukazujących stopień realizacji i postępy w zakresie wdrażania projektów zintegrowanych. Realizacja celów przekłada się natomiast na osiąganie celów ZIT.

Monitoring obejmować będzie wskaźniki produktu i rezultatu, które zdefiniowano w ramach FEP 2021-2027, które przyporządkowane zostały do poszczególnych projektów zintegrowanych zgodnie z realizowanym typem projektu. Wynikiem dokonywanego monitoringu, a jednocześnie elementem systemu monitorowania i ewaluacji realizacji strategii ZIT, będzie raport zawierający zestawienie wskaźników oraz poniesionych kwot na realizację (monitoring finansowy), opracowywany co roku przez poszczególne gminy MOF Jasło.

Raport zawierać będzie kluczowe informacje na temat zrealizowanych zadań wraz z przedstawieniem wartości wskaźników. Wskaźniki produktu są związane bezpośrednio z wydatkami w projekcie, natomiast wskaźniki rezultatu określają bezpośrednie efekty realizacji projektu.

Za monitoring stanu realizacji projektów i monitorowanie wdrażania strategii w oparciu o system wskaźników realizacji określonych w Strategii ZIT MOF Jasło, zgodnie zapisami porozumienia międzygminnego, odpowiedzialny będzie Zespół zadaniowy ds. ZIT MOF Jasło, natomiast za osiągnięcie wskaźników odpowiadają samorządy zawierające porozumienie w sprawie wspólnej realizacji projektu.

Tabela 25 Wskaźniki produktu

Wskaźnik produktu	Jednostka miary	Wartość*	Rok osiągnięcia wskaźnika
Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	szt.	7	2028
Liczba instytucji kultury objętych wsparciem	szt.	7	2028
Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS)	szt.	7	2028
Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	87 422	2029
Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	1	2029
Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego	szt.	1	2029
Długość wspartych turystycznych szlaków rowerowych o nawierzchni utwardzonej ulepszonej	km	6,25	2028

Długość utworzonych szlaków turystycznych	km	52,48	2028
Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich	m ²	126 633,92	2028

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 26 Wskaźniki rezultatu

Wskaźnik rezultatu	Jednostka miary	Wartość*	Rok osiągnięcia wskaźnika
Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	os./rok	17 859	2028
Roczna liczba turystów korzystających ze wspartych szlaków turystycznych (szlaki piesze)	osoby	500	2030
Roczna liczba turystów korzystających ze szlaków rowerowych	osoby	9 050	2030
Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury	osoby	87 422	2028

Źródło: opracowanie własne.

Ewaluacja

Ewaluacja jest systematycznym badaniem, mającym na celu ocenę jakości i wyników zaplanowanych i realizowanych działań, z uwzględnieniem kryteriów ewaluacji, takich jak: skuteczność, efektywność, użyteczność, trwałość oraz trafność. Efektywne wdrożenie zaplanowanych działań jest możliwe dzięki posiadaniu informacji o postępach w realizacji projektów zintegrowanych, co uzyskuje się poprzez systematyczne monitorowanie i ocenę podczas prowadzonej ewaluacji. Głównym założeniem jest nie tylko poszerzenie wiedzy, ale przede wszystkim poprawa jakości realizowanej interwencji. Rekomenduje się przeprowadzenie ewaluacji dokumentu w połowie okresu realizacji strategii (do końca 2025 roku) oraz po zakończeniu jej obowiązywania (w 2027 roku). Dzięki prowadzonej ewaluacji możliwe będzie sformułowanie wniosków oraz rekomendacji, które przyczynią się do udoskonalenia aktualnej lub przyszłej interwencji. Ponadto wnioski z rekomendacji mogą wskazywać również na potrzebę aktualizacji założeń w dokumencie. Zgodnie z zapisami porozumienia⁷, każda zmiana w dokumencie wymagać będzie jej przyjęcia przez Strony porozumienia w formie uchwał Rad Gmin.

⁷ POROZUMIENIE MIĘDZYGMINNE z dnia 7 lutego 2023 r. w sprawie powołania Związku ZIT, mającego na celu współpracę jednostek samorządu terytorialnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło, służącemu realizacji zadań w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych

16. Podsumowanie i wnioski

- Strategia ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło jest zgodna ze strategicznymi dokumentami obowiązującymi na szczeblu europejskim, krajowym i lokalnym.
- Przeprowadzone w ramach niniejszej Prognozy analizy zgodności celów Strategii z celami nadrzędnych dokumentów strategicznych oraz podstawowych dokumentów opracowywanych na szczeblu regionalnym, wskazują na znaczną ich spójność oraz zharmonizowanie. Spójność regionalnej polityki ekologicznej ze strategicznymi celami rozwoju powiatów i gmin jest podstawą równoważenia rozwoju w horyzoncie średnio i długookresowym. Dzięki temu Strategia może stać się skutecznym narzędziem koordynacji działań na rzecz wdrożenia rozwoju zrównoważonego w regionie.
- Strategia umożliwi identyfikację skutków środowiskowych oraz potencjalnych zmian warunków życia mieszkańców regionu w wyniku realizacji ustaleń dokumentu.
- Projektowana Strategia określa obszary problemowe i wyzwania w zakresie rozwoju społecznego, gospodarczego oraz ochrony środowiska na omawianym terenie oraz wyznacza cele i kierunki interwencji mające na celu poprawę jakości życia mieszkańców oraz środowiska.
- Niektóre z zadań zaplanowanych do realizacji w ramach projektowanej Strategii mogą wywierać negatywny wpływ na środowisko. Oddziaływanie to może być chwilowe, na etapie prac budowlanych i modernizacyjnych.
- W niniejszej prognozie zaproponowano szereg działań ograniczających negatywne oddziaływanie zaplanowanych zadań na środowisko oraz przykłady kompensacji przyrodniczej.
- Podczas podejmowania działań inwestycyjnych należy brać pod uwagę lokalizację form ochrony przyrody, zakazy i nakazy wynikające z aktów prawa miejscowego, uchwał powołujących dane formy ochrony przyrody lub planów zadań ochronnych i planów ochrony ww. obszarów.
- Każdorazowe podjęcie działań inwestycyjnych wymaga przeprowadzenia postępowania określającego wpływ na środowisko w drodze odrębnej procedury.

17. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Przedmiotem opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko do projektu *Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło*. Opracowanie zostało wykonane w oparciu o art. 46 oraz art. 47 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2024 poz. 1112).

Głównym celem prognozy jest ustalenie czy zapisy projektu *Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło* nie naruszają zasad prawidłowego funkcjonowania środowiska przyrodniczego a cele ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju są spójne z celami i priorytetami zaplanowanymi w dokumentach wyższego szczebla. Prognoza ma za zadanie także ułatwić identyfikację możliwych do określenia skutków środowiskowych spowodowanych realizacją postanowień ocenianego dokumentu oraz określić, czy istnieje prawdopodobieństwo powstawania w przyszłości konfliktów i zagrożeń w środowisku.

Prognoza ponadto określa i analizuje:

- istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu;
- istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody;
- cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu;
- przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na środowisko.

Przy sporządzaniu *Prognozy* zastosowano metody statystyczne i porównawcze, analizy i oceny dostosowane do stanu współczesnej wiedzy. Autor kierował się swoją wiedzą i doświadczeniem stosownie do stanu wiedzy współczesnej.

W projekcie *Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło* obrano kierunki interwencji wynikające z dokumentów wyższego szczebla oraz dokumentów lokalnych. Na ich podstawie wyznaczono cele strategii, a także strategię ich realizacji.

W rozdziale 9 *Prognozy* scharakteryzowano obszar MOF Jasło oraz oceniono istniejący stan środowiska.

W ramach tworzenia dokumentu prowadzona była szczegółowa ocena oddziaływania zadań pod kątem środowiskowym. Duża część zadań inwestycyjnych nie ma określonego zakresu, sposobu i charakteru prowadzenia prac, w związku z czym podanie konkretnych oddziaływań jest dosyć trudne i problematyczne. Zgodnie z powyższym w niniejszej Prognozie przedstawiono potencjalne oddziaływania, zidentyfikowane na podstawie oceny oddziaływania dla innych przedsięwzięć o zbliżonym zakresie. Zatem w ramach oceny skutków realizacji projektu *Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło* na etapie opracowania Prognozy oddziaływania na środowisko w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko przedstawiono potencjalne oddziaływanie bezpośrednie pośrednie, wtórne, skumulowane, stałe/długoterminowe, chwilowe/krótkoterminowe, pozytywne, negatywne i neutralne na następujące komponenty środowiska wykorzystując metodę macierzy interakcji:

- Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000;
- Różnorodność Biologiczna;
- Ludzie;
- Rośliny;
- Zwierzęta;
- Powietrze;
- Klimat;
- Klimat akustyczny;
- Wody (w tym JCW);
- Powierzchnia ziemi;
- Krajobraz;
- Zasoby naturalne;
- Zabytki i dobra materialne.

W przypadku omawianego regionu istnieje niewielkie prawdopodobieństwo bezpośredniego lub pośredniego ryzyka oddziaływania na obszary cenne przyrodniczo. Należy jednak nadmienić, iż stopień, zakres oraz skutek oddziaływania (negatywny, pozytywny, neutralny) będzie mógł zostać oceniony z chwilą ustalenia dokładnego zakresu oraz rodzaju prowadzonych przedsięwzięć. W zależności od ich rodzaju może zostać nałożony obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, która może zakończyć się wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach lub odmową jej wydania, z uwagi na znaczne negatywne oddziaływania.

Projekt *Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło* jest dokumentem o charakterze ogólnym i nie wskazuje zakresu ani szczegółów technicznych poszczególnych inwestycji. Należy mieć na uwadze uwzględnianie zasad ochrony środowiska podczas projektowania i planowania poszczególnych inwestycji.

Do negatywnych oddziaływań na środowisko podczas realizacji inwestycyjnych można zaliczyć:

- zmianę warunków siedliskowych;
- tworzenie barier w migracji zwierząt;
- wycinkę roślinności;

- użycie maszyn i urządzeń budowlanych (emisja hałasu, pyłu i wibracji);
- naruszeniem jego pierwotnego stanu obiektów zabytkowych;
- zajęcie terenów pod realizację zaplanowanych zadań infrastrukturalnych.

Pozytywne skutki realizacji planowanych zadań:

- pozytywny wpływ na bioróżnorodność;
- zapewnienie stabilności siedlisk przyrodniczych;
- mniejszy udział zanieczyszczeń bezpośrednio kierowanych do wód, ziemi i powietrza;
- poprawa stanu środowiska i jego elementów, w perspektywie długoterminowej;
- zminimalizowanie negatywnego oddziaływania podtopień;
- minimalizacja zużycia zasobów naturalnych.

Wykaz inwestycji zamieszczonych w *Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło* powinien być realizowany zgodnie z zaleceniami wynikającymi z wydanych decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach (dotyczy inwestycji, które rozpoczęły się w latach poprzednich i są kontynuowane). Podczas podejmowania nowych działań inwestycyjnych należy brać pod uwagę lokalizację form ochrony przyrody, zakazy i nakazy wynikające z aktów prawa miejscowego, uchwał powołujących dane formy ochrony przyrody lub planów zadań ochronnych i planów ochrony ww. obszarów. Każdorazowe podjęcie działań inwestycyjnych wymaga przeprowadzenia postępowania określającego wpływ na środowisko w drodze odrębnej procedury (decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach).

Do ogólnych działań ograniczających oddziaływanie należą:

- w czasie realizacji inwestycji prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy, w tym zwłaszcza w miejscach styku z ekosystemami szczególnie wrażliwymi na zmiany warunków siedliskowych,
- stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych,
- maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu,
- odpowiedni wybór lokalizacji inwestycji, uwzględniając zapisy dokumentów lokalnych oraz dokumentów wyższego szczebla.

W przypadku gdy całkowite uniknięcie danego oddziaływania jest niemożliwe i istnieje niebezpieczeństwo nieodwracalnego zniszczenia szczególnie cennych elementów przyrody, konieczne jest podjęcie odpowiednio wcześniej działań kompensacyjnych. Należy m.in. zapewnić odtworzenie zniszczonych siedlisk w miejscach zastępczych, sztuczne zasilanie osłabionych populacji; tworzenie alternatywnych połączeń przyrodniczych i różnorodnych tras migracji zwierząt.

W kolejnych rozdziałach omówione zostały oddziaływania transgraniczne oraz rozwiązania alternatywne. W przypadku projektu *Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło*,

rozwiązaniem alternatywnym jest brak realizacji Strategii. Wszystkie działania zaproponowane do realizacji w ramach projektowanego dokumentu z założenia mają na celu poprawę jakości życia mieszkańców, a także stanu środowiska na terenie gmin i tym samym pozytywnie wpływać będą na zdrowie człowieka.

Skala przedsięwzięć zaproponowanych do realizacji w ramach dokumentu ma charakter regionalny i ewentualne negatywne oddziaływanie tych przedsięwzięć będzie miało zasięg lokalny. Na etapie prognozy stwierdzono, że realizacja projektu *Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło* nie wskazuje możliwości negatywnego transgranicznego oddziaływania na środowisko, mogącego objąć terytorium innych państw.

Przewidywane oddziaływanie działań zawartych w projekcie *Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło* na wybrane elementy środowiska oddziaływania w formie opisowej zawarto w rozdziale 11. Przeanalizowano: przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko, obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, oddziaływanie na różnorodność biologiczną, rośliny i zwierzęta, ludzi, powietrze atmosferyczne, klimat, zabytki oraz dobra materialne, zasoby naturalne, wody, krajobraz i powierzchnię ziemi, hałas i promieniowanie elektromagnetyczne a także na gospodarkę odpadami i ograniczenie powstawania odpadów oraz ryzyko wystąpienia poważnej awarii.

Kolejnym etapem przeprowadzenia prognozy oddziaływania na środowisko była analiza rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu. Zgodnie z Art. 51, ust. 2, pkt. 3b ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2024 poz. 1112) przedstawiono rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie.

W niniejszej Prognozie oddziaływania na środowisko opisano potencjalne oddziaływanie transgraniczne oraz zaproponowano sposoby monitorowania realizacji Strategii.

18. Zestawienie tabel i rysunków

Spis tabel

Tabela 1. Liczba ludności i powierzchnia obszaru MOF Jasło w 2023 r.	35
Tabela 2 Klasyfikacja stref zanieczyszczeń powietrza w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia uzyskanych w rocznej ocenie jakości powietrza.....	38
Tabela 3 Kryteria klasyfikacji stref ze względu na ochronę zdrowia ludzi w zakresie: SO ₂ , NO ₂ , CO, C ₆ H ₆ , PM10, PM2,5, Pb, As, Cd, Ni, B(a)P i O ₃	38
Tabela 4 Kryteria dodatkowej klasyfikacji stref dla ozonu (O ₃) ze względu na ochronę zdrowia ludzi (w odniesieniu do poziomu celu długoterminowego - do osiągnięcia w 2020 roku).....	39
Tabela 5 Wynikowe klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za rok 2023 dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia.....	40
Tabela 6 Zestawienie informacji dotyczących obszarów przekroczeń dla poszczególnych zanieczyszczeń w roku 2023 w województwie podkarpackim z uwzględnieniem kryterium określonego w celu ochrony zdrowia ludzi.....	41
Tabela 7 Klasy strefy podkarpackiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej w roku 2023 dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin w strefie podkarpackiej.....	42
Tabela 8 Zestawienie sytuacji przekroczeń w strefie podkarpackiej z uwzględnieniem kryterium ochrony roślin w roku 2023 - zanieczyszczenie O ₃ poziom celu długoterminowego.....	42
Tabela 9 Jednolite Części Wód Powierzchniowych w obrębie których leży MOF.....	49
Tabela 10 Ocena stanu na podstawie oceny stanu GIOŚ 2014-2019 i oceny eksperckiej (wg klasyfikacji obowiązującej od 1 stycznia 2022 r.).....	50
Tabela 11 Jednolite Części Wód Powierzchniowych w obrębie których leży MOF Jasło.....	51
Tabela 12 Obszary chronione na terenie ZIT MOF wymienione w zał. IV RDW oraz ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo Wodne wraz z celami środowiskowymi.....	53
Tabela 13. Charakterystyka JCWPd na terenie MOF Jasło.....	57
Tabela 14 Charakterystyka GZWP w obrębie MOF Jasło.....	59
Tabela 15 Dopuszczalne poziomy hałasu w zależności od przeznaczenia terenu.....	65
Tabela 16. Charakterystyka Parku Narodowego na terenie MOF Jasło.....	69
Tabela 17 Charakterystyka Obszarów Natura 2000 na terenie MOF Jasło.....	70
Tabela 18 Zestawienie Zarządzeń do PZO dla poszczególnych Obszarów Natura 2000.....	74
Tabela 19 Obszar Chronionego Krajobrazu na terenie MOF Jasło.....	75
Tabela 20 Charakterystyka rezerwatów przyrody znajdujących się na terenie MOF Jasło.....	76
Tabela 21 Lesistość na terenie gmin MOF Jasło.....	80
Tabela 22 Przegląd dokumentów europejskich i krajowych oraz zawartych w nich celów środowiskowych istotnych dla realizacji Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło.....	82
Tabela 23 Ocena oddziaływania na środowisko działań przewidzianych do realizacji w ramach projektu Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło.....	91
Tabela 24 Opis oddziaływania działań przewidzianych do realizacji w ramach Strategii ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jasło.....	98
Tabela 25 Wskaźniki produktu.....	146
Tabela 26 Wskaźniki rezultatu.....	147

Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie MOF Jasło na tle województwa podkarpackiego	36
Rysunek 2 Lokalizacja punktów pomiarowych w województwie podkarpackim wykorzystanych w ocenie za rok 2023	40
Rysunek 3 Strefy energetyczne warunków wiatrowych	45
Rysunek 4 Mapa temperatury na głębokości 2000 metrów pod powierzchnią terenu	46
Rysunek 5 Średni czas nasłonecznienia w ciągu roku na terenie Polski	47
Rysunek 6 Mapa nasłonecznienia Polski	47
Rysunek 7. Główny Zbiornik Wód Podziemnych na tle MOF Jasło	60
Rysunek 8 Obszary zagrożenia powodziowego na terenie MOF Jasło	61
Rysunek 9 Plan przeciwdziałania skutkom suszy – łączne zagrożenie suszą	63
Rysunek 10 Formy ochrony przyrody na tle MOF Jasło	77
Rysunek 11 Korytarze ekologiczne na tle MOF Jasło	78
Rysunek 12 Korytarze ekologiczne na tle MOF Jasło	79
Rysunek 13 Występowanie zasobów przyrodniczych na terenie MOF Jasło	122